

فهرست الجلد الرابع (من جواهر) زواهر الجناب

صارى عبد الله افندى قدس سره المعالى

مثنوی شریف شرحی

﴿ اصاری عبدالله افندی ﴾

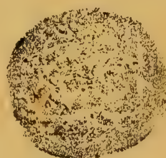
تیاجی زاده

﴿ جلد ﴾

﴿ رابع ﴾

مطبعهٔ عامره‌ده طبع اولنمشدر

سنه ۱۲۸۸

بسم الله الرحمن الرحيم

❊ پيش آمدن نقيبان و دربانان خليفه ❊
❊ از بهر اكرام اعرابى و پذيرفتن هديهٔ او ❊

خليفهٔ بغدادك نقيبلرى ودربانلرى مرد اعرابى نك اكرامى وانك خليفه يه
كتوردوكى هديه سنى قبول ايتمك ايچون مرد اعرابى اوكنه قارشو كلمه لرى
بيانده در كاشف اسرار يقين حضرت مولانا جلال الدين قدس الله سره
مناسبت ايله نيجه نكات عجيبه بيان ايتدكدنصكره كيرو مرد اعرابى حكايه سنه
شروع ايدوب بيوررلر كه ❊ مثنوى ❊ آن اعرابى از بيابان بعيد ❊ اول اعرابى
بيابان بعيددن ❊ مثنوى ❊ بردر دارالخلافه چون رسيد ❊ چونكه باب سعادت
دارالخلافته ايرشدى ❊ مثنوى ❊ پس نقيبان پيش اوباز آمدند ❊ پس نقيبلر
انك اوكنه كلوب استقبال ايتديلر ❊ مثنوى ❊ پس گلاب لطف بر جيبش
زدند ❊ انك جيب وكريبانه چوق گلاب لطف وعنايت سپديلر نقيب لغتده بمعنى
عريفدر كه جمعى نقبا وعرفاء كلور يعنى دون الرئيس اولان مردم هنردر ❊ پس
معناى ظاهريسى اوزره مرد اعرابى يه استقبال ايدن محسنلر وسط الحال اولوب
مقرب دركاه پادشاهى اولانلرك اعلالرندن ادنى بر بلوك نقبا وعرفا ايديكه
مثلا في زماننا اولان پادشاهلرك قپوجى باشيلرى وقپوجيلر كتخداسى كبى در
وسر سخنده اولان سرخ شريفده اولان دربانان قيدى دخى بو معنابى مبين در

سرسخن

وطريقهٔ

وطريقهٔ بكتاشيه‌ده نقيب مسافر ومجاوره سفره كش نان ونعمت اولان خدامه تسميه ايدرلر مرد عرب مسافرت ايله مهمان اولمغه واردقده نقيبلر مر دعربى استقبال ايدوب نعم پادشاهى ايله ضيافت ايتديلر ديمكدر اما اصطلاح قومده نقبا اسم باطن ايله متحقق اولمش برطائفه دركه مرتبهٔ ابرار ودرجهٔ اخيار دن اعلا مرتبه‌ده اولوب بواطن ناسه مشرف وخفاياى ضمايرى مستخرج در *زيرا وجوه سراپرده اولان ستاير نقبايه مكشوفه‌در (وهم ثلثة اقسام نفوس علوية وهى الحقايق الامرية ونفوس سفلية وهى الحقايق الخلقية ونفوس وسطية وهى الحقايق الانسانية وللحق تعالى فى كل نفس منها امانة منطوية على اسرار الهية وكونية وهم ثلثمائة) بونك تفصيلى بوندن اقدم مثنوى شريفك اوائلنه قريب مرد بقال ايله طوطى حكايه‌سنده ﴿ مثنوى ﴾ جمله عالم زين سبب كمراه شد * كم كسى ز ابدال حق آكاه شد * بيتنده تفصيل اولنمشدر * الحاصل بو محلده دخى حضرت مولانا خفاياى ضمائره مشرف اولان نقبايى مراد بيورمشلردر زيرا سياقده اولان بيت شريف بو معنايى تصريح ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ حاجت اوفهمشان شد بى مقال * اعرابينك حاجتى وقلبنده اولان نيتى بى مقال آنلرك معلوم ومفهومى اولدى زيرا اول نقبا برطائفهٔ روشن دل دركه ﴿ مثنوى ﴾ كار ايشان بدعطا پيش از سؤال * انلرك كارى سؤالدن اول بخش وعطا ايدى پس اعرابى‌يه اولا انواع عطا قيلدقدنصكره مراسم طريقتى دخى رعايت ايچون ﴿ مثنوى ﴾ پس بدو كفتنديا وجه العرب * پس نقبا اعرابى‌يه ايتديلرى عربلرك وجهى يعنى آب رويى وشريفى ﴿ مثنوى ﴾ از كجا يى چونى ازراه وتعب * نه ديارد نسن ويولدن وزحمتدن نيجه‌سن اى كركچدن عاشق وبو يوله سلوك ايتمكه طالب صادق علم شريفه خفى اوليه كه مقرب قرب باركاه ديوى مولانا جلال الدين رومى ابيات سابقه‌ده نقبا ايله وشمدنصكره واقع اوله‌جق ابيات شريفه ايله قطب عالم ومرشد اعظم طريقه‌سنده اولان قواعد تربيه ومراسم رابطه‌يى بيان بيورمشلردر حقاكه اقرب طرق هدايته مثنوى شريف كبى بر دليل فايق اولماز طيب الله انفاسه (واول قواعد مرغوبه بودركه برطالب صادقه حق جل وعلا توفيق وعنايت ايدوب مرشد كاملك نشانن طويوب دار الخلافهٔ افضل وجانب سعادت اكمل كمله هدايت ايلسه علامات كالدن برى دخى بودركه ملازمان عتبهٔ فلك رتبه‌لرندن اولان هرقنغى مجذوب سالك وعاشق صادقه ملاقى اولسه

کشف ضمائرده نقبا منقبت بولوب کندو ایله کورشدکلری کبی مشاهدهٔ
جمالرندن مقصود و نتیجه حصول پذیر اولوب دخی اول پادشاه معنایه بولشمزدن
اول بونلرك توجهندن پرتو ایدن نور محبت سؤله احتیاج قوماز نته کم مثنویٔ
شریفك اوائلنه قریب کیر و بو معنایی کشف ایدوب نه خوب بیور مشلردر
﴿ مثنوی ﴾ ای لقای تو جواب هر سؤال * مشکل از تو حل شود بی قیل وقال *
ترجمانی هرچه ما را در دلست * دستگیری هرچه پایش در گلست * پس طالبك
قلبی انلرك وجوه مبارکه لرین کوردوکندن عشق و محبت و ذوق و حالات ایله
دریای زخار معرفت اولوب مقصود بالذات و نتیجهٔ ریاضات و ثمرات شجرهٔ
مجاهدات خود حالات مز بوره و کیفیت مذکوره نك ظهوری در بو حال
حاصل اولدقد نصکره ابواب ریاضات و مجاهداتدن برباب آخر دخی آچیلوب
نتیجه د نصکره کیرو مجاهده و ریاضتدن کسسته اولماز اما اول ریاضات
و مجاهدات اولدن اولان مجاهده و ریاضته هیچ وجهله بکزمز باش تابینی
ایمدی بنم جانم مرشد کاملی بولمغه بو حالات اوزکه نشان و دلائلدر همتك بویله
بر سلطانی بولمغه واکا اولنجه قبول اولمغه صرف ایدوب انك آستانه سندن غیری
یرده قرار ایتمه آه اول کروه پرشکوه ده براوزکه ذوق و محبت واردرکه معرفت
سویلمك لازم دکل همان ندر حالك خوش کلدك دیدکلری طالبه وجد و حالات
ویرر * پس مرد عربه دخی حالات عشق و محبت و فیوضات جذبه و حالات پرتو
ایتدکدنصکره اول حب ذاتی و نظر حقانیله ای مرد عرب بو شمع جمعه کلمکدن
و مشقات راه چکمکدن مرادنه ایدی دیو عین مراد ایله حال و خاطر صوریشورلر
مقصود خود حاصل اولماغله مرد عرب انواع تواضع و مسکنت و اصناف
شوق و محبت ایله ﴿ مثنوی ﴾ کفت وجهم کرم او جهی دهید * ایتدی ای
محبوبان آلهی و نقیبان ربانی بن وجه و شریفم اکر بکا اول وجه و شرفی احسان
ایدرسه کوز ﴿ مثنوی ﴾ بی وجوهم چون پس پشتم نهید * بی وجوه
بی شرافتم چونکه بنی وراء ظهریکزه قویه سز حاصل کلام سزکله بولشمازدن
اول بو ذوق و حالتدن بی بهره قلبمز بر مضغهٔ مکدره ایدی بحمد الله تعالی کرچکلر
نظرنده بو دولته واصل اولوب نظر کیمیا اثریکزدن بو حالات ظهور ایدوب
قلبمز نور محبت ایله طولدی * پس بنم شرف و عزتم سزك بکا واقع اولان نظر
و توجه و مرده قلبم احیاسنه کوکل قوشدوغکزدن حاصل اولدی بوخسه
بنم اولکی حالم نه اولسه کرکدر وای بکا اکر سزبندن کوکل دندروب و نظریکزدن

دور ایدرسکز دیوب نعمت شکرنی یرینه کتوردی ❋ نسیمی نظم ❋ سقاهم ربهم
خمری دوداغك کوثرندندر ❋ بو میدن ایچه‌نك نقلی حدیثك شکرندندر ❋ دم
عیسی کبی نطقك دیرلدر جانسز اشباحی ❋ بو معجز جان فزا لعلك مفرح
جوهرندندر ❋ نسیمی ماسوی الله دن کسلدی دلبری قالدی ❋ نسیمی نیلسون
نتسون عنایت دلبرندندر ❋ آه ای عاشقان مجذوبان وعارفان واصلان ❋ مثنوی ❋
ای که درروتان نشان مهتری ❋ ای محبوبلر یوزکزده اولواق نشانی واردر
❋ مثنوی ❋ فرتان خوشتر ز زر جعفری ❋ سزك فرشو کتکز جعفری
دیدکاری زرخالص دن ایودر ❋ مثنوی ❋ ای که یك دیدارتان دیدارها ❋ ای
نقیبلر سزك بر دیدار کوزنجه لقا وصدهزار دیدارله معادل در ❋ مثنوی ❋
ای نثاردینتان دیدارها ❋ ای شریفلر بولطف وکرمکزده مال بسیار وسیم
ودینار سزك دین وعادتکزه بذل ونثار اولسون ❋ شعر ❋ عید اکبردر جمالك
عیده جان قربان اولور ❋ آب حیواندر دوداغك کیم ایچرسه جان اولور ❋ کرچه
عشقك مسکنی در کوکلك ویرانه‌سی ❋ کنج بی پایانه لایق قنده هر ویران اولور ❋
یارب اول پاکیزه جوهر کیم بشردر صورتی ❋ قنغی عالمدن کلور آدی نه‌دن
انسان اولور ❋ جانمیسن یا آدم اوغلی ای کونش رخساره کم ❋ صورتك نقشنده
انسان واله وحیران اولور ❋ دوشدی سودایی کوکل آشفته زلفك دامنه ❋ دوشمین
شول عنبرین زنجیره سرکردان اولور ❋ اه ای عارفان ای عاشقان ❋ مثنوی ❋
ای همه ینظر بنور الله شده ❋ ای جمله کز الله نوریله نظر ایدر اولمش سز
❋ مثنوی ❋ بهر بخشش از بر شه آمده ❋ حضور پادشاهیدن محتاج
وبی نواره احسان وانعامدن اوتوری کلمش سز ❋ مثنوی ❋ تازندان کیمیا
های نظر ❋ حتی اول کیمیالر نظرینی اوراسز ❋ مثنوی ❋ برسر مسهای
اشخاص بشر ❋ مس اشخاص بشرك باشی اوزرینه یعنی سلطان حقیقت
وپادشاه طریقت جانبندن بخش وعطایه کلوب نظر اکسیر اثریکزی
مس مشابه‌سنده اولان اشخاص بشرك قلوبنه طرح ایدوب نحاس صفات
بشریه‌سن ذهب صفات ربانیه‌یه تبدیل ایدرسز آه ای جواد وسخیلر وکیمیای
عشقله غنیلر بن سزك مدح وثنا وشکر عطاکزی نه وجهله ادا ایده بیلورم که
❋ مثنوی ❋ من غریبم از بیابان آمدم ❋ برامید لطف سلطان آمدم ❋ بن غریبم
بیابان دن کلدم سلطانك لطفی امیدینه کلدم ❋ مثنوی ❋ بوی لطف او بیابانها
کرفت ❋ اول پادشاه معنانك لطف واحسانك روایح طیبه ونام شریفنك

فوایح مسکیه سی بیابانی طوتدی ومشام مشتاقینی معطر ایتدی ﴿ مثنوی ﴾
ذرهای ریك هم جانها کرفت * ریکك ذره لری اول شاه ولایتك نفحات
محبت حیات بخشندن جانلر طوتدی ومرده دللر حیات بولدی بن اول شاه
مکرمت پناهك دلو لولهٔ جود وعطاسن اشیدوب جانمه درد اشتیاق دوشوب
﴿ مثنوی ﴾ تا بدینجا بهر دینار آمدم * حتی بورایه دینار دن اوتوری کلدم
یعنی اولدن اولان بعض مکاشفات ومشاهداتم ترقی بولوب نیجه علم ومعرفت
زیاده الکنه کلدم ﴿ مثنوی ﴾ چون رسیدم مست دیدار آمدم * چونکه
بورایه ایرشدم وسزی کوردم بکا رعشق وتجلی وجذبه وتسلی حاصل
اولدیکم اولکی بیلدکلرم اونودوب ومکاشفاتدن کچوب مست جمال آلهی کلدم
﴿ مغربی ﴾ از خانقه ومدرسه وصومعه رستیم * در کوی مغان بامی
ومعشوق نشستیم * سجاده وتسبیح بیکسوی فکندیم * در خدمت ترسابچه
زنار ببستیم * در مصطبها خرقهٔ ناموس دریدیم * در میکدها توبهٔ سالوس
شکستیم * ازدانهٔ تسبیح شمردن برهیدیم * وزدام صلاح وورع وزهد برستیم *
درکوی مغان نیست شدیم * ازهمه هستی چون نیست شدیم * ازهمه هستی
همه هستیم * مامست وخرابیم وطلب کار شرابیم * باآنکه چو مامست
وخرابست جوشستیم * زین پس مطلب هیچ زماداش وفرهنك * ای عاقل
هشیار که ماعاشق ومستیم * المنة لله که ازان نفس برستیم * رستیم بکلی
وکنون باده پرستیم * تامغربی ازمجلس مارخت بدر برد * اوبود حجاب رهمارفت
وبرستیم * آه ای نقیبان مقربان درکاه پادشاه عالم پناه بن غریب ومسکینك حالی
اکا عماثلدرکه ﴿ مثنوی ﴾ بهرنان شخصی سوی نانبا دوید * برشخص اتمکدن
اوتوری اتمکجی جانبنه سکرتدی ﴿ مثنوی ﴾ داد جان چون حسن نانبا دید *
چونکه اتمکجی جوانك حسننی کوردی جان ویردی یعنی اچه ویروب نان الاجق
ایکن مال وخانمان ولقمه ونان خاطرندن کیدوب جان وجنان ویروب عاشق
بی سر وسامان اولدی ﴿ مثنوی ﴾ بهر فرجه شدیکی تاکلستان * مثلا سیر
وتفرجدن اوتوری برکمسنه کلستانه کتدی ﴿ مثنوی ﴾ فرجهٔ اوشد جمال
باغبان * انك تفرج وسیرانی باغبانك کلستان حسن وجمالی اولدی * یعنی
کلستان سیرین ایدرکن کلزار صاحبنی کوروب جمالنه عاشق اولوب وسیر
کلستاندن کچوب انك جمال باکمالی مشاهده سنده حیران وعشق وشوقیله
شوریده ونالان وبلبل هزار دستان اولدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو اعرابی که

آب ازچه کشید * وشول اعرابی کبی که چاهدن آب چکدی وقصدی چاهدن
صو ایچمك ایدی چونکه بعدالارسال دلوی اخراج ایلدی ناکهان باشنه
کون طوغوب ودماغ جانی لذات محبتی طویوب ﴿ مثنوی ﴾ آب حیوان
ازرخ یوسف چشید * یوسف علیه السلامك اقداح جمال باکمالندن آب حیات
عشق ومحبتی طاتدی وبحر مشاهده‌یه غرق اولدی و برجمال کوردی که
پرتو نوری نور آفتابك تاب وطاقتن الدی ﴿ شعر ﴾ ای پرتو جمال تابنده
آفتاب * از پرتو جمال توفرخنده آفتاب * چون دیداز ان جمال که یك لمعه
پیش نیست * ازشوق روی توزدخنده آفتاب * توآب زندکانی وجانها کدای
تست * از آفتاب روی توشدزنده آفتاب * تو پادشاه حسنی وحسن تولم یزل
باتیغ حکم توسپرافکنده آفتاب * تاآفتاب روی ترادید سجده کرد * در پرتو جمال تو
شرمنده آفتاب (قال الله تعالی لقد کان فی یوسف واخوته آیات للسائلین) قصهٔ
یوسف برحکایهٔ عجیبه وروایت غریبه‌درکه بدایتی مشعر حب والفت ووسطی
منبئ اشتیاق وهجرت ونهایتی مشتمل عصمت ومحتوئ مغفرت ورحمت وهر کلامی
مطابق حکمت وهر فصلی متضمن فضیلت اولماغله افاضل متقدمین واکابر
متأخرین بحسب تفاوت مشارب و بقدر تباین مراتب بوقصه‌دن حصه‌دار
وبوشجردن بربار اولوب هربری بوحکایتك شرحنده برعبارت وبوروایتك تعیین
مطالبنده براشارت ایتمکله بوفقیرعدیم الاستطاعه دخی برمفحوای (من تشبه بقوم
فهو منهم) فرقهٔ خدام فضلای انام وزمرهٔ ملازمان عتبهٔ تبعهٔ فصحای ایامدن
اولمق امنیه‌سیله ارواح طیبه لرندن استمداد وسنهٔ سنیه لرینه اتباع واستناد
اولنوب اقوال مورخینی ترجمه و برموجب (نحن نقص علیك احسن القصص)
بطریق الاجمال بوحکایت نفیسه‌دن برنیذه بیانه مباشرت ومثنویٔ شریفده
بو بیت لطیفك مناسبتی ایله برادرلری یوسفی غیابت جبه القا وایلاج وعنایت
ربانیه ایله مالك بن زعر نام سوداکرك ارسال دلوایله اخراج ایلدیکی تبیانه مبادرت
اولندی * پس علم شریفه خفی اولمیه که یوسف صدیق بالتعیین والتحقیق کبار
انبیا ومرسلین دن اولوب باکورهٔ نسب بزرکوارلری دوحهٔ خلیل دن منشعب
وکوهر وجود نامدارلری معدن اسرائیل دن مستخرج اولوب (فلهذا حضرت
فخرعالم صلی الله علیه وسلم یوسفی کریم ایله تسمیه بیوردی (کماروی عن ابی هریرة
رضی الله عنه قال قال علیه السلام ان الکریم ابن الکریم ابن الکریم ابن الکریم
یوسف بن یعقوب بن اسحق بن ابراهیم و) معنای اسم یوسفده اختلاف اولنوب

مطلب
قصهٔ یوسف
علیه السلام

اكثر علما یوسف لغات عبریدن اولوب فلهذا لاینصرف در دیمشلر وشرذمهٔ
قلیله اسم عربی در دیوب وحکیم ابوالحسین الاقطع دن سؤال اولند قده آسف
بمعنی حزن واسیف بمعنی عبداولوب ایکیسی دخی یوسف صدیقده جمع اولماغله
اسم یوسف ایله مسمی اولمشدر دیو جواب ویرمش و بعضیلر اولکه دخی اسیف
دیرلر * پس یوسف علیه السلام انواع محنت وذل عبودیت چکوب بعده
وسادهٔ حکومته اتکا ایتمکله یوسف ایله تسمیه اولندی دیمشلر ولکن یوسف
اسفدن مأخوذ اولدیغی تقدیرجه دخی عربی اولمق ایجاب ایتمز زیرا بالاتفاق
نوح اسم اعجمی اولوب مع هذا نوحه دن مأخوذ در نوحه ایسه اسم عربی در
(والله اعلم بحقیقة الحال) وهب بن منبه دن مرویدر که حسن اون جزء
اولوب اجزاء تسعه سی یوسف علیه السلامه عطا وجزء واحدی سائر ناسه
تقسیم اولنمشدر وحق سبحانه وتعالی کمال حسن وجمال یوسفی اشعار ایدوب
کتاب کریمنده (فلما رأینه اکبرنه وقطعن ایدیهن وقلن حاش لله ماهذا بشرا
ان هذا الا ملك کریم) قول منیفی ایله زلیخا هم صحبتی اولان نسوانه جمال یوسفی
ابراز ایتدکده لذات ملاحظهٔ حسن یوسفدن ذوق ایتدکاری کیفیت حیرت
صبرو تحملارین ربوده قیلوب هر بری تورنج قطع ایتدوکاری سکین شوق ایله
دست اختیار لرین شق ایتدیلر دیو بیان بیوردی (عن انس رضی الله عنه
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اعطی یوسف وامه شطر الحسن وعن
ابی سعید الخدری قال قال علیه السلام مررت لیلة اسری بی الی السماء فرأیت
یوسف فقلت یاجبریل من هذا قال هذا یوسف قالوا وکیف رأیته یارسول الله
(قال کالقمر لیلة البدر) واسحق بن ابی فروه دن مرویدر که آفتاب جمال یوسف
علیه السلام بر وجهله ضیا بخش ایدیکه کوچهای مصردن عبور ایتدکچه
وجه کریمنك نور مشرقی سطوح وغرفدن تلالؤ ایدوب پرتو اشراقی خورشید
انوردن زیاده لمعان ایدوب عیون ناظره خیره وبی تاب اولوردی (وکعب الاحبار
رضی الله عنه دن مرویدر که حق جل وعلی عهد میثاقده صلب آدمدن اخراج
ایتدیکی ذرات ذریاتنی آدمه عرضه قیلوب شکل وصورت وسیما وهیئت وقد
وقامتلریله تمثیل ایدوب سیما انبیا علیهم السلامی حلیه وصفتلریله مشاهده
ایدیروب طبقهٔ سادسه ده نور جمال یوسفی معاینه ایتدکده تاج وقار ایله متوج
وحلهٔ شرف ایله متزرورداء کرامت ایله مترّدی وقمیص بها ایله متقمص اولوب
زیر رانده رخش عزت ودست عصمتنده زمام نبوت ویمین ویسارنده یتمش بیك

ملك وخلقنده امم انبيا صف طوروب زبان استعدادلريله تسبيح وتقديس حضرت
احديت ايدوب و پيشگاهنده نصب شجرهٔ سعادت اولنوب هرنه جانبه جولان
ايتسه اول شجر دخی معا خرامان اولوردی * پس آدم عليه السلام اول ثمرهٔ شجرهٔ
رسالتی بوحسن وجمال واوصاف وخصال ايله تماشا قيلدقده ای قادر بيمثال
بو كريم خوب جمال كيمدر كه بحبوحهٔ كرامت وساحهٔ سعادتده مكانت ودرجات
عالياتده استكانت ميسر اولمش ديو استعلام ايلدی (ايزد متعال ايتدی يا آدم
بو سنك اولاد كرامكدن برشريف وعزيزدر كه اكا لطفمدن احسان ايلديكم
كرامات ايچون محسود اخوان اوله جقدر ای آدم سن دخی سكا عنايت
ايلديكم نعمتدن بوولدمكرمه نحل وعطا قيل بيوردی آدم دخی فرمانه امتثال
ايدوب ايتدی الهی حسن ذريامك ثلثانی بوولدمكرمه برسم تحفه هبه واهدا
ايلدم ديوب يوسفی صدرنه ضم ايلدی وياقرة عينی ديو تقبيل بين العينين ايلدی
(ويابنی لاتأسف فانت يوسف) ديوب يوسفله ابتدا آدم تسميه ايلدی پس خدا
عزوجل دخی حسن وجمالك ثلثانی يوسفه اعطا وثلث حسنی سائر عبادی
بيننده تقسيم ايليوب آدم عليه السلامی يدقدرتيله تخمير ونفخ روح اولندقده
قبل اصابة الزلة نه وجهله تصوير ايتديسه يوسف عليه السلامی اول صورت
اوزره خلق ايدوب بعد وقوع الزلة آدمه حسن وجمالك ثلثن وردی وآدمه
تعليم اسما ايتديكی كبی يوسفه دخی علم تعبير رؤيايی الهام ايدوب منامده واقع
اولان رؤياايله قبل الوقوع احوال آتيه دن خبر ويردی كما قال الله تعالی (ولما بلغ
اشده آتيناه حكما وعلما وكذلك نجزی المحسنين) وحليهٔ مباركهٔ يوسف بووجهله
ضبط اولنمشدر (كان يوسف ابيض اللون حسن الوجه جيد الشعر ضخم العين
مستوی الخلق غليظ الساقين والساعدين والعضدين خميص البطن اقنی الانف
صغير السرة وكان بخده الايمن خال اسود وكان بين عينيه شامة بيضاء
كانها القمر ليلة البدر وكانت اهداب عينيه قوادم النسور واذا تبسم رأيت النور
من ضوا حكه واذا تكلم رأيت فی كلامه شعاع النور يتبهر بين ثناياه لايقدر
بنوآدم ولا احد علی وصف يوسف) ونقل اولنور كه يوسف عليه السلامه بوحسن
وجمال جد امجدی اسحق بن ابراهيمدن ارثله انتقال ايدوب اسحق عليه السلام
احسن ناس ايدی واسحق لسان عبريده بمعنی ضاحك اولوب اسحق دخی اول
حسن صورته مادری ساره دن وارث اولوب حضرت حق وفياض مطلق
ساره يی حورالعين صورتنده تسويه ايدوب لكن اشباح شهاديه ارواح ملكيه يه

نسبت در دوكثيف اولمغله صفوة حور العين قدر صفا عطا بيور مامشدى فاما يوسفه برصفاء لون ونقاء صورت عنايت بيور مش ايديكه هر باركه اطعمه وفواكه تناول ايلسه ناى كلوسندن صدر شر بفنه وارنجه حركت عبورى مشاهده اولنور دى (وعن عبد الله بن مسعود عن النبى صلى الله عليه وسلم (قال هبط على جبريل) فقال يا محمد ان الله تعالى يقول كسوت حسن وجه يوسف من نور الكرسى و كسوت نور وجهك من نور عرشى *وقيل لبعض الحكماء يوسف احسن ام محمد عليهما الصلوة والسلام فقال يوسف من احسن الناس ومحمد احسن الناس يدل عليه حديث جابر بن عبد الله قال نظرت الى رسول الله وعليه حلة حمراء فنظرت الى القمر ليلة البدر فهو احسن فى عينى من القمر *پس حبيب خلاق مخاطب (لولاك لما خلقت الافلاك عليه صلوات الله غايت حسن صورة حيده ونهايت لطف هيئة كزيده ايله وصف اولنمشكن يوسف صديقى رجاحت صباحت ايله ترجيح ايدوب هو اصبح وانا املح بيوردى يعنى يوسف حسن صورنده اصبح وبن لطف ومعنى وسيرتده املح خلق اولندم بيورمشلر ﴿ بيت ﴾ كمال حسنش از انديشه بيرون * زحد عقل فكرت پيشه بيرون * ايمدى حسن صورة يوسف مسموعك اولديسه معلومك اوله كه يعقوب ايله يوسف عليهما السلامك بدايت بادئ محبتلرى بو ايديكه حق جل وعلا صحن دار يعقوبده برشجرهٔ عبرت ثمره انبات ايدوب هر باركه شجرهٔ طوبا نظير وجود يعقوبدن برثمرهٔ ولد مكرم مثمره اولسه شجرهٔ مزبورهدن اول ساعت سعد اخترده برشاخ تازه بروز ايدوب ولد يعقوب بيودكجه شاخ درخت دخى طولا وعرضا وعمقا نشو ونما بولوب ولد يعقوب حد بلوغه بالغ اولدقده يعقوب قضيب مزبورى قطع ايدوب ساكه عصا اولسون ديو الينه تسليم ايدردى *پس منوال مزبور اوزره يعقوبك اون اولادى اولوب هر برينك يد اقتدارينه شجرهٔ مزبورهدن نمودار اولان قضيبى تسليم ايدردى *پس يعقوبك زوجهسى راحيلدن يوسف عليه السلام متولد اولدقده اول درختدن برشى ظاهر اولمايوب يوسف عليه السلام حد تميزه رسيده اولدقده اخوانك اللرنده اولان عصالرك سبين يلوب والد ماجدنه ايتدى يا نبى الله مزيد عاطفتكدن رجا ايدهرم كه دركاه وهابه دعا ايدوب بنم ايچون باغ جناندن برقضيب عنايت بيورلمغى مسئلت قيله سن يعقوب دخى ال آچوب (اسئلك يارب ان تهب ليوسف قضيبا من الجنة ليفتخر به على جميع اخوته) ديو ملتمس يوسفى عتبهٔ

يعنى حليهٔ مباركه يوسف لونى بياض يوزى خوب صاچى اوزون چشملرى فراخ وتناسب اعضاسى تماما يرلو يرنده وطبوق وبلك وبازولرى طولوجه وشكمى بيوك اولمايوب معتدل ونافهسى طشره چقيق چقورجه وكوچك وبورنى غايتله موزون وينا غنك صاغ جانبنده برسياهبك وايكى كوزلرى اورتاسنده آيوك اون دردى كبى منور واطيف بياض وشهدانه بربك دخى اولوب وكرپكلرى سياه واوزون ايدى وكولسه اولك دشلرندن نور ظاهر اولوردى وكذلك تكلم ايلسه دشلرى ميانندن شعاع نور لمعان ايدردى فتبارك الله احسن الخالقين

اجابت مجیبه عرضه قیلدقده او ل وهاب ذوالعطا مسئلت یوسف ودعوت
یعقوبی اجابت بیوروب فرمان منان ایله جبریل امین طارم علییندن زمینه
هبوط ایدوب یوسف ایچون زبرجد اخضردن برقضیب جنت اهدا ایلدی
یوسف دخی اشارت یعقوب علیهما السلام ایله تحفهٔ من بوره یی آلوب
مراسم شکر منعمی بلوازمه ادا قیلدی * نقل اولنور که یوسف علیه السلام
سن شریفی هفت ساله یه رسیده اولدقده رؤیاده مشاهده ایلدیکه النده اولان
عصا زمینه غرز اولندی وفی الحال اغصان وافنان وثمرات بی پایان ظهوره
کتوردی بعده اخوانی کلوب انلردخی اطراف عصای یوسفه کندو عصالرین
دیکوب بریسی ارضه تعلق ایتدی واغصان وثمره ظاهره اولمدی وعصای
یوسف زمان قلیلده متعالی وآسمانه متساوی اولدی وبو اثناده برریح شدید
هبوب ایدوب اخوانک عصالرین اصولندن قمع ودریایه القا ایلدی عصای
یوسف ایسه (کشجرة طیبة اصلها ثابت وفرعها فی السماء) ثابت وقائم
اولدی یوسف صدیق بو واقعه نك دهشتندن متیقظ اولوب اظهار فزع
ایلدی یعقوب علیه السلام سببن سؤال ایتدکده رؤیاسنی تقریر ایلدی اخوهٔ
یوسف دخی حاضرون فی المجلس اولمغله قصهٔ رؤیای دیکلدی ورشك وغبطه
ایدوب یا اخی یوسف واقعهٔ عجیبه کورمش سن غالبا مرادك سن بزه سید
و بزلر سکا عبید اولمقدر فهم اولندی دیدیلر * پس وهب بن منبه روایتی اوزره
بونك اوزرینه بش سنه مرور ایدوب یوسف صدیق اون ایکی یاشنه ایرشدکده
برجمعه کیجه سی یوسف کنار یعقوبده غنوده وورد احمر جلی کابین حجروالدده
آسوده ایکن خوابدن بیدار اولوب کلبرك طری بادسحردن لرزان اولدیغی کبی
رخ کلکون یوسف مرتعش اولوب یعقوب علیه السلام طراوت بشرهٔ
یوسفی مشاهده ایدرکن ناکاه مزعورا ومرعوبا منتبه و بشرهٔ مبارکه سی
مرتعد اولدیغین کوروب سبب رعبی سؤال ایلدی * یوسف علیه السلام
ایتدی یانبی الله حالا بررؤیای عجیبه کوردم که برجبل شامخ او زرنده مستقر
وحوالیٔ جبلده آب روان وسبزهٔ فراوان نمایان اولوب اشجار بسیار وازهار
بی شمار وانواع شقایق ویاسمین واصناف شکوفه ورياحين ایله مزین اولمش
وبن برلباس ضیا اقتباس الالتباس ایتمشم که عالم انك تلالؤندن پرنور اولمش
وبو اثناده ابواب سماوات مفتوحه اولوب برنور عظیم لمعان ایتدیکه اضواء نجوم
مستوره اولدی واراضی وجبال اول نور مرشوشدن مشرقه اولوب دریالر

جوش وخروشه کلدی و ماهیان اصناف لغات وانواع عبادات ایله تسبیح
وتقدیس ایدوب ماه وآفتابله اون برستاره افلاکدن نزول ایدوب بکا سجدهٔ
تواضع ایتدیلر کما قال الله تعالی (اذ قال یوسف لابیه یاابت انی رایت احد عشر
کوکبا والشمس والقمر رأیتهم لی ساجدین) حکم بن ظهیر اسمعیل سدیدن
اول دخی عبدالرحمن سابطدن اول دخی جابر بن عبداللهدن روایت ایدر که
طائفهٔ یهوددن بستان نام یهودی رسول علیه السلامه کلوب ایتدی یامحمد
یوسفك رؤیاده کندویه سجده قیلان اسماء نجومدن خبرویر دیدی
حضرت فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم دهان شریفلرینه مهر سکوت
اوروب برشی ایله جواب ویرمدی تاکم جبریل امین نازل اوب نجوم مزبوره
اسماسنی اعلام ایلدی * پس حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اول یهودی یی
دعوت ایدوب اول نجومك اسماسندن خبر ویرسم اسلامی قبول ایدرمیسن
بیوردی یهودی دخی نعم دیدی (قال علیه السلام جربان والطارق والذیال
وقابس وذوالکتفین والفلیق والمصبح والضروح وذوالفرع وعمودان ووثاب
* نجوم مزبورهنك اسماسی بونلردر که یوسف صدیق بونلری افق سماده کندویه
ساجدین مشاهده ایتدی یهودی حضرتدن اسماء نجومی استماع ایتدکده
والله کواکب مزبورهنك اسماسی بونلردر دیو تصدیق ایلدی حاصل کلام
یعقوب یوسف علیهما السلامك نور نبوت ایله تعبیر رؤیاسن بیلدی که
اول جبل شامخ یوسفك سریر سعادت آسمان فرساسیدر که برکون انك اوزرنده
مستقر اولاجقدر وعین آب زلال انك اقبالیدر که برکون جویبار عذب حکومتی
عالمه جاری اولاجقدر وریاض بانزهت چمن عزت یوسفدر که هر لحظه
ورد مراد اول روضهٔ نبوتدن شکفته اولاجقدر وبلا شك وشبهه چونکه
سریر دولت یوسفك وجود عزیزیله مزین اوله اون برسبط اسرائیل که
کواکب آسمان جلالت ونجوم سپهر رسالت اولمشلردر * پیش یوسفده
پیشانیٔ استکانتی زمین اطاعته نهاده ایده جکلردر وآفتاب وماه که یکی شخص
عالیمقدار ودواصل نامداردن عبارتدر اطاعت یوسفده اسباطله موافقت
ایده جکدر * پس یعقوب علیه السلام لاجرم حوادث ایام ونوائب شهور ایامی
ملاحظه ایدوب اکر اسباط یعقوبك عالم غیبدن یوسفه سانحه اولان منح
الهیه معلوملری اولورسه القاء نفسانی واغواء شیطانی ایله انك حقنده سوء
فکر واندیشهٔ مکر ایدهلر دیو یوسف علیه السلامی اخواننه کشف واقعهدن تمکدن

نهی ایلدی کما قال عزمن قائل (یابنی لا تقصص رؤیاك علی اخوتك فیکیدوا لك
کیدا ان الشیطان للانسان عدو مبین) پس یعقوب نبی مراسم نصح وپندی
رعایتدن صکره تفقد خاطر یوسفه مشغلت ایدوب ای فرزند ارجمند من قریب
بخشنده بی منت سنك قامت موزونکه خلعت اجتبا الباس ایدوب محرمیت
اسرار دن سکا ارزانی بیوره ونعم ومحن سکا واهل بیتکه اسباغ واحسان
ایدوب مراتب سنیهٔ آباواجداد که التقا میسر ایلیه کما قال الله تعالی (وکذلك
یجتبیك ربك ویعلمك من تأویل الاحادیث و یتم نعمته علیك وعلی آل یعقوب
کما اتمها علی ابویك من قبل ابراهیم واسحق ان ربك علیم حکیم) روایت
اولنور که زوجهٔ مطهرهٔ یعقوب یوسفك قصهٔ رؤیاسن استماع ایتمکله یعقوب
علیه السلام اکا دخی کتم ایله امر ایدوب ولکن قضا وقدر عهد سابق
زوجهٔ مطهره یه فراموش ایتدرمکله اعقاب یعقوب مراعیدن کلدکلرنده قصهٔ
رؤیایی انلره حکایت ایلدی * پس هر برینك جلودی مقشعر اولوب ایتدیلر
یاماه یوسف شمس ایله یعقوبی وماه ایله سنی وکواکب ایله بزی مراد ایتمشدر
عجب درکه پسر راحیل بزم اوزریمزه تملك خاطره سنده اولیه دیو غبطه ایتدیلر
(فلهذا ارباب حکمت دیمشلردرکه (لا امن قارئا علی صحیفة ولا شابا علی امرأة
ولا امرأة علی سر) واسماء اولاد یعقوب بونلردر * روبیل مساخاردان ریالون
تفتالی آشر حاد شمعون یهوذا بنیامین یوسف لاوذ علیهم السلام * و بنیامین
یوسفك لاب وام برادریدر * پس دواعی غیرت اخوان مشتد اولوب رأی
صائب وفکر ثاقبده روبیل جمله دن ممتاز اولمغله مجموع اخوان حضور روبیله
کلوب ایتدیلر ای برادر امجد یوسف برعجب واقعه پیدا ایدوب والد نبوت
شعاری بزدن زیاده کندو جانبنه میل ومحبت ایتدرمش کما قال الله تعالی
(اذ قالوا لیوسف واخوه احب الی ابینا منا ونحن عصبة ان ابانا لفی ضلال مبین)
* پس روبیل مقالات اخوانی استماع ایتدکده انی لا اری وجهه وجه الکاذبین
مضموننسه و یلیوب یا اخوان صفا فی الحقیقه دوات واقبال یوسفك ناصیهٔ حالنده
هویدادر اکر نهال اجلالی جویبار امال ایله نشو ونما بولوب وسپهر کمالده
هلال جمالی بدرتمام اولورسه عجب اولمیه دیدی * اخوان یوسف روبیلدن
بوجوابی استماع ایلدکلرنده فکر خواب یوسفدن بیخواب اولوب شب وروز
غنوده اولمادیلر تاکم بونك اوزرینه دخی برسنه مرور ایتدکده یوسف علیه
السلام بررؤیای غریبه دخی کوردی که انامل مبارکسندن آب چکیده اولوب

خطب یعقوب من
خالة لیان بن باهر
وکانت له ابنتان لیا
وهی الکبری وراحیل
وهی الصغری
وتزوج کلتا البنتین
فولدت له لیا اربعة
اسباط روبیل وکان
اکبرهم ویهودا
وشمعون ولاوذ
وولدت راحیل
یوسف وبنیامین
وهو بالعربیة شداد
وانما سمی بنیامین
لان امه راحیل ماتت
فی نفاسه ویامین
بالعبرانیة المشکل
وکان لیان دفع الی
بیته حین جهزهما
الی یعقوب امتین
یقال لاحداهما زلفة
والاخری بلهة
فوهبتا الامتین
لیعقوب فولدت کل
واحدة منهما ثلثة
من الاسباط وولدت
زلفة لیعقوب دان
وتفتالی وریالون
وولدت له بلهة

وسمایه صعود ایدوب جو هوادن اخوانی اوزرینه متقاطر اولور * پس بو واقعه یی دخی عرضه داشت پیشگاه نبوت پناه ایتدکده یعقوب علیه السلام بو واقعه یی دخی ضمیرندن تعبیر ایدوب رؤیای مزبوره نك تأویلی ایام قحطك نمودار بدر که یوسفك انامل احسانی فیض مکارم رسان وکشت زار امانی برادران وتشنه لبانی ریان امتنان ایلیه جکدر پس بو واقعه نك اخفاسیله دخی یوسفه وصیت ایدوب خیال بازی فلك * پس پرده خفادن نه صورت کوستره دیو مترقب احکام قضا وقدر اولدی واخوه یوسف بو رؤیادن دخی خبر دار اولوب پدر مهربانه یوسفك مزید اختصاصنی کالشمس فی وسط النهار معاینه ایتمکله ضمیرلرینه غیرت مستولی اولوب اضاعه یوسف ایچون مشورت وبو مهمی نه طریقیله انجامه ایرکورسك دیو غوطه بحر فکرت ایتدیلر * وبو اثناده یعقوب علیه السلام دخی بر واقعه عجیبه کور دیکه زمین کریه وزاری ایدوب یوسفی کندو جانبنه دعوت ایلدی ویا اشرف المخلوقین بنم جانبمه کل که سنك اهل بیتك سکا ظلم ایدرلر دیدی یوسف دخی دعوته اجابت دیوب زمینك درونه کیروب نابدید اولدی * یعقوب علیه السلام مزعورا ومرعوبا بیدار اولوب بوندنصکره یوسفی کمسنه یه اعتماد ایتموب حفظ وحراسیله کمال تقید کوستردی * الحاصل سنان قضا وقدره جدوکوشش سپر اولمادیغی امر مقرر اولماغن برادران یوسف اتفاق ایتدیلرکه یعقوب علیه السلامدن التماس ایتیه لرکه یوسفی کندولر یله سیر مرعایه کتمکه اذن ورخصت ویره رو یپل ایتدی یعقوب نبی یوسفی سزه اعتماد ایتمز ولکن بوکا علاج بودرکه یوسفك حضورنده بعض ملاعبه وملاطفه وتیراندازی ایله مسابقه ایده لم حتی یوسف دخی کوروب میل ایلیه وامیددرکه بزمله مرعایه کتمك ایچون کندوسی رغبت ایلیه اخوان یوسف بورأیی پسند ایدوب نظرکاه یوسفه واردیلر وعلی طریق المعهود تلاعب وتسابقه مشتغل اولدیلر یوسف دخی برادرلرینك بر یله اولان ودوالفت وملاطفه وصحبتلرین ملاحظه ایدرك عرق اخوت حرکت ومیل ومحبت ایدوب اخوانی مجمعنه ملحق اولدی ویا اخوتاه سز مراعیده دخی بوالفت وصحبتی اجرا ایدر میسز دیدی انلر دخی ایتدیلر نعم یا اخی یوسف بزم مرعاده اولان ملاعبه ومسابقه مز کوریدك بزم ایله کتمکه منت ایدیدك دیو یوسفی تشویق ایتدیلر یوسف برادرلر یله مخالطه یه رغبت ایدوب حقا که ای خلان واخوان پدر مزدن استیذانله بو مسئندی دخی کندیکزه رفیق ایدنسه کز لطف ایدر دیکز

حاد ومسا حار واشر فکان بنو یعقوب اثنی عشر رجلا اثنان من راحیل وار بعة من لیا وثلثة من زلفة وثلثة من بلهة وهم الذین سماهم الله الاسباط وسموا بذلك لان کل واحد منهم ولا قبیلة والسبط فی کلام العرب الشجرة الملتفة الکثیرة الاغصان والاسباط من بنی اسرائیل کالشعوب من العجم والقبائل من العرب من عرایس الثعلبی

دیو منت ایلدی اعقاب یعقوب دخی تدبیرلرنده اصابت ایتدکلرینی بوبرینه
بشارت وکمال بشاشت ایله پیشگاه یعقوبه واروب مقام خدمتده صف باغلادیلر
یعقوب علیه السلام اولادنك هیئة اجتماعیه ایله ایابلرین کوروب مقصودلرین
سؤال ایلدی انلر دخی یاابتاه اخ اعزمز یوسفی تشحیذ خاطر ایچون بوکون
بزمله تماشای فضایه همراه بیورمکز التماس ایدرز دیدیلر ﴿ نظم جامی ﴾
که باشد کش بما همراه * سازی بهمراهیش ما را سر فرازی * یعقوب علیه السلام
بو معنادن امتناع ایدوب سینهٔ ملتمسلرینه دست ردومنع وضع ایلدی انلر دخی
رجالری اجابت اولنمدیغین تحقیق ایدوب کندو وادیلرینه مراجعت
ایتدیلر ولکن فصل ربیع اولمغله جهان وقت تفرج وسیران وملاحظهٔ ازهار
وجویبار اسایش جنان اولمغله یوسف علیه السلامك ضمیر مبارکی سیر صحرایه
میلان وهوای نظارهٔ بنات نبات طبع لطیفنده هیجان ایلدی (کما قال بعض الحکماء
(من لم یهیجه الربیع وازهاره والمزهر واوتاره فهو فاسد المزاج یحتاج الی العلاج)
* پس یوسف اخوانته پدرلرندن کندوبی تکرار التماس ایتمه لرین تمنا ایلدی
انلر دخی یعقوبه تکرار منت ایدوب یانبی الله نیچون یوسفی بزه اعتماد بیورمزسن
یوسف خود اخ اعزمز درادن شریفکزله یارن صحرایه واروب برمقدار ملاطفه
ورمی سهام ومسابقه ایله ملاعبه ایدوب برادرمزك دخی خاطر شریفین کشاد
ایده لم وباب محافظه سنده اهتمام قیله لم دیدیلر کما قال الله تعالی (قالوا یا ابانا مالك
لا تأمنا علی یوسف وانا له لناصحون ارسله معنا غدا یرتع ویلعب وانا له لحافظون)
یعقوب علیه السلام ایتدی یا اولاد کرام بنم قلبمك ربط رشته سی یوسفه
بروجهله مقید وبسته در که اگر یوسف بنم عندمدن کتسه ملاحظه ایدرم که
حریف غم واندوه جسم نحیف ودل ضعیفمه الیف اوله وخوف ایدرم که کرك
درنده یوسفی اکل ایدوب سز آندن تغافل ایده سز کما اخبر الله تعالی عن قوله
(قال انی لیحزننی ان تذهبوا به واخاف ان یأکله الذئب وانتم عنه غافلون)
ارباب تفسیر دیرلر که یعقوب علیه السلامك بوکفتارینه سبب بو اولمشیدی که
محنت شب دیرباز فراقدن مقدم یعقوب خوابده کورد یکه کندو برکوه
بلندده طوروب یوسف دخی میان وادیده سیران ایدرکن ناکاه اون عدد
کرك پیدا اولوب ویوسفك اطرافن آلوب اهلاکنه قصد ایتدیلر یعقوب
علیه السلام دخی بالای کوهدن صحرایه نزول وتخلیص یوسفه مقدورن
مبذول ایتمك تدارکنده ایکن زمین شق ویوسف ناپیدا اولدی * پس اعقاب

یعقوب پدرلرندن حمایهٔ یوسفده بو کلامی استماع ایتدکلرنده (قالوا لئن اکله الذئب ونحن عصبة انا اذا لخاسرون) فحوای کریمی اوزره ایتدیلر یا نبی الله کرك درنده اکل یوسفه قنده قادر اواور که برادرمز شمعون بر رجل دلیردر که غضبه کلسه صیحه ایتدکجه تسکین بولماز وصیحه سن اشیدن زن حامل انك نعره سی هیبتندن وضع حمل ایدر باخصوص برادرمز یهوذا بر پهلوان بی همتادر که کرك وپلنکی ایکی پاره ایدر *پس کرك نه در که اون نفرمز دشیر نظیرك مقابله سنده سنك حرم حریمکه جرأت ایلیه *القصه یعقوب ایله بین الاعقاب قال وقیل سرحد تطویله واروب یوسفك دخی چشم مبارکی اشکله پر اولوب حزن بسیار ایله برقاچ قطره کوزیاشی دوکدی یعقوبك دخی قلب شریفی حزن یوسفله سوزان اولوب ای فرزند دلبند غمکین اولمه که یارین سکا اجازت دیوب هزار کراهت ایله رخصت وردی اخوان یوسف دخی مسرات بسیار ایله منزللرینه واروب غایت فرحلرندن اول کیجه اویو مایوب ستاره عد ایتدیلر حتی نیر اعظم بروز ایدوب طلعت ماه قعر چاه افولده نهان ومؤذن صباح حی علی الفراق نداسن زبان ران اولدی واولاد یعقوب حضور پدره شتاب قیلوب ایفاء وعده متقاضی اولدیلر یعقوب علیه السلام دخی یوسفی نظرینه کتوروب برزمان بشرهٔ مبارکه سنه نکران اولدی بعده خاطر محزون اول قامت موزونك زینته مصروف ایدوب صوف سفیددن برجامه کیدردی واسحاق نبی نك عمامه سنی سر مبارکنه وردای شیثی دوشنه ونعلین آدم صفی بی قدم پاکنه کیدروب عصای معهودی دستنه وردی وبر روایتده عصای نوح نبی یی وردی وبرادرلرینه ودیعه قیلوب بروجه مشایعه برمقدار مسافه کندی روایت اولنور که بلدهٔ کنعان فناسنده بردرخت سایه کستر وار ایدی که سفره متوجه اولنلر احباب ایله اول شجره نك ظلنده وداع ایدرلردی *پس یعقوب دخی اول ظل شجره وارد قده توقف ایدوب یوسفی درکنار قیلوب وداع ایلدی ویهوذایه متوجه اولوب ای فرزند یوسف سکا امانت اولسون مأمولدر که رعایتنده تکاسل ایتمیه سن دیدی ویوسفی ملك حفیظدن غیره سپارش ایتمکله بوقدر ییلاق مفارقته سبب اولدی نته کم آثارده وارد اولمشدر که جانب حقدن یعقوبه تنبیه اولندیکه (یا یعقوب اتدری لم فرقت بینك وبین یوسف قال لا یارب قال الله تعالی لانك خفت الذئب ولم تخف منی ونظرت الی غفلة اخوته ولم تنظر الی رعایتی له واخترت علی محافظتی له غیری) وبالجمله یعقوب علیه السلام یوسفه وصیت ایلدیکه

اى قرة عينى شايدكه ايام فراق مأمولدن دير وزمان هجران تصوردن بيش
ترواقع اوله اميددركه پدرك فراموش ايتميه سن زيرا پدرك سنى فراموش ايتمز
* پس يعقوب انواع وصايا ايله ديدهٔ رمدديده سندن اشك فراوان دوكوب
وداع ايلدى (وهذه رايحة الفراق وحسبي الله خليفتي عليك) ديوب بربرندن
جدا اولدى ﴿ بيت ﴾ اى كاش بعمر نوح من زيستمى * تاازغم هجر دوست
بكريستمى * پس اسباط يعقوب يوله روانه اولوب يوسفى مانند كلدسته بربرندن
قاپشوب تمام اكرامله احترام ايتديلر وپيش نظر يعقوبدن غائب اولنجه
بواسلوب اوزره كتديلر بعده بساط شفقتى طى ايدوب سماط جفايى طرح
ايتديلر وانواع لت ومذلت ايله يوسفى اوكلرنجه پياده يورودوب اصناف مشقت
ويرديلر * پس سرعت مشى وحركت وشدت حرارتدن كلبرك رخ يوسف
غرق عرق اولوب عارض كلكونندن دردانه سى كبى درلر دوكلدى وضعف
وعطش غلبه ايتمكله برادرلرينه تضرع وزارى قيلوب برايچيم صوديلدى
وغايت جوعدن برنان پاره سى استدى ملتمس قبول ايتمديلر وابن عباس ايله
كعب الاحباردن روايت اولنديغى اوزره ياصاحب الرؤيا الكاذبة منامده
ساجده كوردوكك ثوابت وسياراتدن استعانت قيل كه سنى حمايت ايلسون
ديو انواع رعونت ايله اصناف اذيت قيلديلر ﴿ بيت ﴾ بناله هركرا آواز
كردى * نواهاى مخالف ساز كردى * عاقبت يوسف برادرلرندن مأيوس
اولوب يهوذانك دامن ترحمنه تشبث ايلدى وزارى وناله ايله اى برادر
امجد پدرمز خود بنى جنابكه وديعت قيلدى لطف ايدوب بكا كناهم بيلدر
ديوب يلواردى اخوان يوسفه عتاب ايدوب اى پسر راحيل جرمكى بيلمزميسن
سنك كناهك وجودكدر ديوب (وجودك ذنب لايقاس به ذنب آخر) معناسى
اشعار ايتديلر يهوذا برادرلرينك قتلنه مبادرتلرين كوروب بالاخره يوسفك
عجز ومسكنت ودرمانده كى وضراعتن اصغا ايتمكله عرق اخوتى جنبشه
كلوب شير حميتى پنجهٔ صيانتى كشاده ايتدى واخواندن يوسفدن قصر يد
ايتديكز ديولوم وزجر ايدوب اى يوسف غمكين اولمه كه مادامكه حياتمدن رمق
باقى اوله هيچ فردسنك جانكه كزند ايرشديرمزلر ديوب تقويت ويردى برادران
يوسف يهوذادن خوف ايله نيتلرندن رجوع ايدوب دست تعديلرين آستين
ادبه كشيده قيلديلر وياخى اضاعت يوسفه تدبيرنه دريو يهوذادن استعانت
ايتديلر يهوذا ايتدى بن يوسفك قتلنه رضا ويرمزم وسزكله بو بابده همدستان

اولمازم اکر بکا موافقت ایدر سکز رجوع ایدوب امانت پدری کندویه تسلیم ایدهلم اخوان ایتدی یوسفی یعقوبه ایصال امر محالدر زیرا یوسف سر ضمیرمزه آکاه اولوب یعقوبی دخی انباه ایدر دیدیلر یهودا دخی برمقدار تأملدن صکره ایتدی ای اخوان وخلاف مصلحت اولدرکه یوسفی برچاهه القا ایدهلم که خروجه اقتداری اولمایوب یابودرکه متقاضیٔ اجل روحنی قبض ایلیه ویاخود ابناء سبیلدن برجمع کلوب چاهدن چیقاروب برجانبه کوتوره وقتلنه مبادرت ایتمکسزمقصود حاصل اوله کما قال الله تعالی (فلما ذهبوا به واجمعوا ان یجعلوه فی غیابت الجب) پس برادران تدبیر یهودایی استحسان ایدوب کنعانه اوچ فرسخ مسافهده بین المدین و المصراردن نام محلده برقول اصح بعد عمق یتمش ذراع برچاه مظلم وشوراب وارایدی که اعلاسی تنك واسفلی فراخ اولمغله قعرینه دوشن خروج محال ایدی وسام بن نوح احداثندن اولوب حب الاحبار دیمکله معروف ایدی پس بالاتفاق سرچاهه روان اولوب پیراهن یوسفی جسم لطیفندن خلع ودست وپایی بند ایتدیلر یوسف هر چند که توقع شفقت ایتدیکه ملتفت اولمایوب یوسفی درون چاهه القا ایتدیلر * بیت * اینچنین حادث وانکاه هنوز * چرخ کردان وفلك روشن وخورشید انور * پس یوسف کندو بیچاره لکن بیلوب نالان وکریان وقلب محزونی ناراند وهله پریان اولدی * پس پیك جلیل حضرت جبریل فرمان رب جلیل ایله سدرة المنتهادن پرآچوب اقل من لمحة ایریشوب وسط چاهه رسیده اولمدین یوسفی ال اوسته طوتوب قعر چاهدن روی آبه سر برآورده برحجر مکرمك اوزرینه آهسته آهسته تنزیل ایلدی * پس یوسف امین وسالم سرسنکده مستقر اولدقده حشرات چاه بربرینه ندا ایدوب ای اجناس حشرات کبار معصومیندن بزی برمهمان عزیز تشریف ایلدی اولمیه که لقا کوزدن مستوحش اوله هربریکز حجر وسورا خکرزده اولوب مادامکه بومهمان شریف چاهدهدر باش کوسترمیه سز دیو تنبیه وتأکید ایتدیلر وهربری سوراخنه کیروب خلوت نشین اولدیلر نقل اولنور که یوسف علیه السلام قعرچاهه نزول ایتدکده پرتو آفتاب جمالندن درون چاه مظلم مستضی وآبی شور ایکن عین زلال اولدی ویوسف آبدن نوش ایدوب دفع عطش ایلدی نقل اولنور که اول کونك مهر منیری چاه مظلم مغربده متواری اولدقده اخوان یوسف حوالیٔ چاه حیرتده فضیحتلری سوداسنه مشغول ایکن یهودا فرصت بولوب سرچاهه

کلوب و یالکز یوسفک نه حالده سن احی انت ام میت دیو استکشاف احوال ایتدی یوسف ایتدی ای برادر نه اولسه کرك بر بیچاره‌نك حالی که حوزهٔ حمایهٔ پدردن دور وقصد اخوانه کرفتار ورحم وشفقتلرندن مهجور اولوب مع هذا ان برهنه و کرسنه وبی مونس وبار قعر چاه مظلمه القا وصد کونه جفایه مبتلا اوله ای برادر غمکسار لطف ایدوب کلامم سمع قبول ایله اصغا ایله که هر بر میتك بر وصیتی اولور بنم دخی سکا وصیتم بودر که هربار که برشابه نظر ایده سن بنم حالت شبابم فراموش ایتمه وهرقنغی یتیمه که دوش اوله سن بنم یتیملکم ذکرایله وهرنه مقوله غریبه که ملاقی اوله سن بنم غربتمی فکر ایله یهودا یوسفدن بونوع کلمات مؤثره‌یی استماع ایتدکده شیشهٔ صبر وقراری شکسته وعنان اختیاری ید اقتدارندن کسسته اولوب درد وفراقله نوحه وزاری‌یه باشلادی *پس نفیر کریهٔ یهودا اسماع اخوانه رسیده اولمغله جمله سی کلوب یهودایه عتاب ایتدیلر وجمع احجار کبیره ایدوب سر چاهی پوشیده ومستحکم قیلوب کیر ودوندیلر یوسف بو حالی دخی اشتدکده نطاق طاقتی کسسته و خاطر وسیع پرانواری خلقهٔ میمدن تنکتر وشکسته اولوب حبل حیاتدن قطع امید ایلدی ولواء مناجاتی درکاه رفیع الدرجاته افراشته ورسول نالهٔ دعواتی بارکاه سپهر قاضی الحاجاته عرضه داشته قیلدی * پس آه دردآلود یوسف مرآت زراندود سماواته اعتلا ایتدکده همای سدره آشیانه فرمان منانی وارد اولدی که اوج افلاکدن حضیض خاکه نهضت و یوسفله انس والفت ایلیه * پس جبریل امین بافرمان رب العالمین فراز نطاق مقرس افلاکدن سطح مسدس خاکه هبوط ایدوب یوسفه لقاء خوش الفتن کوستردی وابلاغ سلام سلامت بشارت ایدوب حوایج کرامت وشربت ملاطفتی پیش کش پیشکاه ثمرهٔ شجرهٔ رسالت ایلدی وابراهیم علیه صلوات الله الرحیم عریانا نارنمروده قذف اولندقده جبریل جنتدن برقیص حریر کتوروب الباس ایتمش ایدی واول قیص ابراهیمدن اسحاقه بعده یعقوب علیه السلامه ارثله انتقال ایتمکله یوسف علیه السلام حد تمیزه رسیده اولدقده عین ولساندن صیانت ایچون یعقوب علیه السلام قیص مزبوری برای تعویذ برظرفه وضع ایدوب کردن یوسفه تعلیق ایدوب چاهه القا اولندقده حرز مزبور یوسفك بوینده قالمش ایدی * پس جبریل قیص مزبوری طرفندن اخراج ویوسفه الباس ایتدی وجنتدن برابوآ کتوروب یوسفه اطعام وخاطر انورین تسلیت

بيوردی از بن جانب اعقاب يعقوب دخی چاهدن رجوع ايدوب مرعايه
واردیلر غنملرندن بربره ذبح ايدوب لحمنی بریان ايتديلر وپيراهن يوسفی اول
قوزیجاغك قاننه بولايوب وقت عشاده كنعانه واردیلر وفریاد وفغانيله
حضور يعقوبه كلوب پيراهن خون آلودی پيش نهاد ايدوب یاابتاه بزآت
قوشمغه واوق آتمغه كيدوب يوسفی متاعمز یاننده آلی قومش ايدك عودت
ايتدكزده مكر يوسفی كرك درنده تناول ايدوب پيراهن خون آلودن بولدق وحالا
حضوركه كلوب واقع حالی اعلام ايلدك ديدكلرنده يعقوب بوخبر موحشدن
برصيحهٔ سوزناك ايدوب زمينه دوشدی كما قال الله تعالی (قالوا یا ابانا انا
ذهبنا نستبق وتركنا یوسف عند متاعنا فاكله الذئب وماانت بمؤمن لناولوكنا
صادقين وجاؤا علی قيصه بدم كذب) الآية عن نافع ابن عمر رضی الله عنه
قال قال رسول الله صلی الله عليه و سلم لاتلقنوا الناس الكذب فيكذبوا
فان بنی يعقوب لم يعلموا ان الذئب يأكل الانسان فلما لقنهم انی اخاف ان يأكله
الذئب قالوا اكله الذئب) القصه يعقوب بعد زمان محودن صحوه كلوب
پيرهن يوسفه نظر ايتدكده تعجب ايدوب بيوردی كه عجب كركدركه يوسفی
برلقمه ايدوب قيصين دريده قلمامش ديوب واولادينه متوجه اولوب يوسفی
اكل ايدن كركك احضاريچون امر ايلدی آنلر دخی صحرايه پويان اولوب
بركركی شكار ايتديلر ودهانن دم آلود ايدوب نظر يعقوبه كتورديلر يعقوب
نبی عليه السلام كركه خطاب ايدوب ای كرك خون آلود بنم ثمرهٔ شجرهٔ
فؤادم اكل ايدن سنميسن ديو سؤال ايتدكده كرك بی كناه زبان فصيح ايله
السلام عليك يانبی الله معاذالله كه بوفقيردن بومقوله كارنا سزا صدور
ايتمش اوله باخصوص سنك حوالئ اغنامكه وضع قدم ايتمكه رعايت ادب
ايدر كن فرزند ارجمندك قصدينه نه زهره ايله مبادرت ايدرم ولاسيما لحوم
انبيا واوليا بزه مطلقا حرام وآزار خاطر اصفيا بالاتفاق مذهبمزده جرايم
عظامدندر ديدی بعده اسباط يعقوبه توجه ايدوب یااخوان يوسف يوسفی
اكل ايدن بن ايدوكم كور ديكزمی كه بوبابده بنی متهم قيلديكز ديدی انلر دخی
فصاحت كركی استماع ايتدكده فضيحتلرن انديشه قيلوب ايتديلر كرچه
سنك اكل ايتديكك عين اليقين بيلمزز ولكن آنی كرك اكل ايتدی ملاحظه سيله
واروب وسنی اول حواليده بولوب آكل يوسف سنی قياس ايلدك ديديلر كرك
يعقوب عليه السلامه رومال اولوب ايتدی يانبی الله حاشا وكلا بنم دامن

صدقم بو استاددن پاکدر وبن غریب دیار مصردن کلوب بو حوالیده
بر برادرم وار ایدی انك رزوی تلاقیسی ایله رنج سفر ومشقت غربت اختیار
ایدوب جوار کده اولان چراکاهه کلدکده ناکهان فرزندلرك بنی شکار ایدوب
حضور شریفکه کتور دیلر واکل یوسفله متهم قیلدیلر * پس یعقوب اعقابنه
توجه ایدوب ایتدی ای اسباط عجبدرکه برکرك بیچاره زیارت برادر احتمالی ایله
مشقت راه بارینه تحمل ایلمش وسز جفا اختیار ایدوب کندوا ایکز ایله قرنداشکز
اضاعت ایتدیکز وحفظ وصیاتنده تهاون قیلدیکز دیدی وتکرار کرکه توجه
ایدوب ای کرك بی کناه جائز ایسه جوار مزده آرام قیلوب تاکه بن فراق
فرزندوسن هجر برادر ایله ذکر ماجرا ایدهلم دیدی کرك ضعیف خاك زمینه
یوزسوروب یانبی الله سنك خدمتك کیمیای سعادتدر واکن وطنمده فرزندلرم
اولوب بنسز معاشه اقتدارلری یوقدر دیو مرخص اولوب جانب صحرایه
کتدی وبرکوه بلنده چیقوب جوانب اربعه‌یه ندا ایتدی که ای زمرهٔ کرکان
اکر فرزند یعقوبك اهلاکنه قصد وجرائت ایتدیکز ایسه واویلاسزه که
انبیاء مرسلیندن بر نبینك اذاسنه قیام کوسترمش سز والا بوتهمتدن بری
ایسه کز آرام ایتمیوب علی التعجیل عتبهٔ نبی یه واروب دامن عصمتکز لوث
تهمتدن پاك ایدیکز دیدی * نقل اولنورکه فی الحال نیجه بیك کرك درنده
حوالیٔ بیت الحزن یعقوبه جمع اولوب خروش وزاری ونیاح آوری‌یه آغاز
ایتدیلر یعقوب علیه السلام افغان کرکانی استماع ایتدکده طشره چیقوب
نظر ایلدی طائفهٔ کرکان یعقوب نبی‌یی کوردکلری کبی باشرها غبار پاینه
رومال اولوب زبان حال ایله یانبی الله علیك سلام الله حاشاکه بزدن سنك
فرزندکه قصد مضرات واقع اوله علی الخصوص بزم وجه معاشمز سنك آثار
جود وسرمایهٔ حیاتمز برکات وجود بهبود کدر دیو نیاز ایتدیلر یعقوب
علیه السلام اعذار کرکانی قبول ایدوب تکرار اولادینه ایتدی ای اسباط نفس
بدفرماسزه عجب کار ناروا القا ایلمش بیوردی کما قال الله تعالی (بل سولت لکم
انفسکم امرا فصبر جمیل والله المستعان علی ماتصفون) * پس یعقوب ناچار
وبی قرار صومعه‌سنه کیروب یایوسفاه یاقرة عیناه یاقوة قلباه فی ای جب طرحوك
فی ای بحر غرقوك بای سیف قتلوك فی ای ارض دفنوك دیو کریه وانینه
باشلدی * بیت * رفتی وزدل نقش جمال تونرفت * وز دیدهٔ غم دیده
خیال تونرفت * پس اثنای نالهٔ یعقوبده جبریل امین نازل اولوب ایتدی

یانبی الله مقدسان ملاء اعلایی خروش وناله یه کتوردك آه وانیندن وازکل
وسبب ابتلایی تأمل وامتحان مولایه تحمل قیل که مراداته وصول صبر
جمیل ایله حصول پذیر اولور دیدی * یعقوب علیه السلام دخی قضایه رضا
دیوب صبر وتحملی پیشه وزمان فراق وصلت انجام اولماسنی اندیشه ایدوب
عبادت فاعل مختاره اشتغال کوستردی * رباعی * صبری بکن ای دل بغم
ودردنهانی * شاید که بکام توشود کارچه دانی * دانی که بغیر از تو مرادی
دکری نیست * امید که روزی بمرادت برسانی * ازین جانب یوسف علیه السلام
دخی اوچ کون کیجه سیله قعر چاهده قالوب وهر روز جبریل امین کلوب
یوسفه ملاطفات غیبیه اهدا قیلوب یایوسف نجات استرسك حقه بووجهله
دعا ومناجات ایت دیو بودعایی تعلیم ایتدی یاصانع کل مصنوع ویاجابر کل
کسیر ویاحاضر کل بلاء ویاشاهد کل نجوی ویاقریبا غیر بعید ویامونس کل
وحید ویاغالبا غیر مغلوب ویاحیا لایموت ویامحیی الموتی لااله الاانت (اللهم انی
اسئلك بان لك الحمد لااله الاانت بدیع السموات والارض یاذا الجلال والاکرام)
ان تصلی علی محمد وعلی آل محمد وان تجعل لی من امری فرجا ومخرجا وترزقنی
من حیث لایحتسب * پس یوسف علیه السلام بومناجاته مداومت ایدوب
اول خلوتده الفت جبریلدن برمرتبه سلوت وسکونت حاصل اولدی که
* اکر آخر عمرینه دك چاهده قالسه آرزوی خروج ایتمزدی ولکن چونکه حکم
سابق قادر وقضاء صادق مقتدرك ارادت ازلیه ومشیت اولیه سی بوایدیکه
یوسفی عبادنك رسالته مبعوث وملك مصره عزیز ایلیه اکا بناء جبریل یوسفه
قال حالدن خبر ویروب یایوسف سکا بشارت که عن قریب ازار حاسد کاسد
اولوب شب دیجور محنت روز فیروز سروره مبدل اولور وبفضل الله تعالی
متکای عزته اتکا ایدوب برادران جفا کار صف خدمت وفرش مسکنت اوزرنده
ایاغن طوروب وجرائد عملارین کندولره قرائت ایدوب انلر دخی جرمنه اعتراف
وسندن مغفرت طلب ایلیه لرسن دخی حق تعالیدن مغفرت ایله بشارت ایلیه سن
کاقال الله تعالی (لاتثریب علیکم الیوم یغفر الله لکم وهوارحم الراحمین) ویایوسف
یعقوبه قمیصك کوندروب صحت وسلامت وعزت ودولت ایله بربریکزه ملاقی
اوله سز کاقال الله تعالی (اذهبوا بقمیصی هذا فالقوه علی وجه ابی یأت بصیرا
وأتونی باهلکم اجمعین) وقال الله تعالی واوحینا الیه لتنبئنهم بامرهم هذا
وهم لایشعرون) وبالجمله جبریل یوسفه سرکذشتی من اوله الی آخره تحقیق

و بيان ايتدكدنصكره اتفاقات حسنه كه دولت اندن عبارتدر بر جمع كاربان
مدين دن مصره كيدركن اثناى قطع مفاوزده كيجه ايچنده يول آزيدوب
فيافئ حيرتده كم كشته اولديلر و بالاخره قائد قدرت عنان قافله يى طرف چاه
نجاته معطوف وزمام كش ارادت ناقهٔ عزيمتلرين جانب ينبوع سعادته
مصروف قيلوب سر چاهه ايرشديلر ومايه كمال احتياجلرى اولماغله مشقات
عطشدن خلاص اولوب نعمت جميله شكرجزيل ورخت اقامتلرين اول منزل
كرامته تنزيل ايتديلر وصباحه دكين راحت اولوب چونكه اول شب ديجورده
كار بان شام قطع منازل ايدوب قافلهٔ ظلام بلدهٔ مغربه نازل اولدى
وخورشيد انور خواب نازدن اويانوب فلك رابعده سياحت وروى زميندە
سياحت ايچون پاى نزهتن ركاب طلعته نهاده وزمام حركتن جانب سرعته
تحريك ايلدى على السحر رئيس التجار اولان مالك بن زعر الخزاعى بشرى
وبشير ايله مسما ايكى نفر غلام مهترلرين صوكتورمك ايچون قيويه كوندردى
* پس بشير حبل مسرتى قلاب چاهه ربط ايدوب دلو بشارتى عمقنه ارسال
ايلدى فى الحال پيك رب الانام يوسفه تبليغ سلام ايدوب اى يوسف
خورشيد لقا مجلا قائم و بودلوك ايچنه قاعد اول كه حق جل وعلا برجمع
سودا كرانى سنك ايچون سركردان ايتمشدر بيوردى ﴿ نظم ﴾ بيوسف
كفت جبريل امين خبر * زلال رحمتى بر تشنكان ريز * نشين دردلو چون
خورشيد تابان * زمغرب سوى مشرق سوشتابان * زرويت پرتوى برعالم افكن *
جهان را ازسر توساز روشن * پس بافرمان قدير اول پدر منبر درجهٔ چاه
جدى دن برج دلوه تحول وحركت ايدوب متمسك عروهٔ وثقاى عنايت اولدى
بشيرينك سيرت دخى معاونت پيك حضرت ايله بلا ثقلت و زحمت دلوى
اخراج ايلدى ويوسفى دلو ايچنده بولوب آفتاب جمالنه ديدهٔ عبرت ايله نظر
ايتدكده غايت مسرتندن فرياد ايدوب يابشرى هذا غلام ديو تبشير ايلدى
كما قال الله تعالى (وجاءت سيارة فارسلوا واردهم فادلى دلوه قال يابشرى
هذا غلام) وحضرت مولانا من كل الوجوه اولانا دخى ﴿ مثنوى ﴾
همچوا اعرابى كه آب ازچه كشيد * آب حيوان ازرخ يوسف چشيد * ديوب
بو قصه يه اشارت بيوردى * ناقلان آثار بو وجهله روايت اخبار ايدرلركه
يهودا احيانا سر چاهه كلوب مجبامشيهٔ چاهده وديعت اولنان اول نجسته
جبينى نشين زمينه نه زمان القا ايليه لر ديو مترقب ايكن كاربانيانك يوسفى اخراج

ایتدکارین کوروب بروجه استعجال برادرلرینه واروب مخلص یوسفدن خبر ویردی انلر دخی واقف احوال اولدقلرنده مدهوش وار شدرحال ایدوب سرچاهه واردیلر ویوسفی کوروب قافله یه ایتدیلر بوعبد آبق برقاچ کوندر که بزدن غائبدر هرچندکه تجسس ایتدك بو لمادق کار وانیان ایتدی معاذالله که بو دریتیم بنده اوله بلکه بوکوهر زیبا معدن اشرافدن رونما اولمشدر * اخوهٔ یوسف دخی نعم خاندان شرفده طوغمش وشیردایهٔ سعد ایله پرورده اولمشدر ولکن بنده و بنده زاده در دیدیلر یوسف علیه السلام دخی سکوت ایدوب نه لا ونه نعم جانبنه تحریك زبان ایتمدی بعده برادران یوسف ایتدی ای خواجکان بو کوهر کرانبهایی عیبی ایله فروخت ایدرز مشتری ایسه کز پای استطاعتکز پیش نهساده ایدیکز تجار دخی بو نلرك جرائت و یوسفك سکوتن کورمکله بنده اولمق ملاحظه سیله مالك بن زعر مشتری اولوب قیمتن سؤال ایلدی اسباط ایتدی ای خواجه هر نه ویررسك مسامحه ایده رز وثمن ایچون سزه مضایقه ویرمزز * پس مالك کیسه ده موجود ده اولان دراهم معدوده ایله یوسفی اشترا ایلدی وارباب تواریخ عدد دراهمده اوچ عدددن یوزیکرمی عدده وارنجه اختلاف ایتمشلردر * پس اخوهٔ یوسف دراهم معدوده یی الوب بینلرنده تقسیم ویوسفی مالکه تسلیم ایتدیلر کما قال الله تعالی (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة وکانوا فیه من الزاهدین) * پس یوسف برادرلرینه نظر ایدوب شدت قلبلرینه حیران ونار فراقله سوزان وبو کلام نظم انتظامك مضمونیله کریان اولدی ﴿ رباعی ﴾ رفت آن سخنان که باز کفتیم بهم * وصلی که از و چو کل شکفتیم بهم * دردا که زیکدکر جدا افتادیم * نابارد کرکجا که افتیم بهم * چونکه کاروان دوال ارتحالی طبل انتقاله اوروب سلك سبیله منسلك اولدیلر یوسف مالکدن رجا ایلدیکه بابعلری دست بوس ایدوب مراسم وداعی رعایت ایلیه مالك ایتدی ای غلام بابعلرك خودسکا هیچ وجهله شفقتلری یوغیکن عجب حالتدرکه سن انلره کمال محبت ایدرسن دیوب اجازت ویردی * یوسف دخی فردافردا برادرلرینك الن بوس ایدوب دل شکسته و خاطر خسته الوداع دیوب کتدی * پس یوسفی جمالدن برینه سوار ایدوب تعجیل تمام ایله جانب مصره تحریك اقدام ایتدیلر یوسف دخی رنج غربت وذل عبودیته تن نهاده اولوب فراق پدر ایله نالان وچشمهٔ چشمندن اشك حسرت روان اولوردی بواثناده یوللری

مقابر آل یعقوبه مصادف اولمغله یوسف مادری راحیلك مشهدن کورد کده بیقرار اولوب بالای شتردن کندوبی افکنده قلدی وافتان وخیزان سرتربهٔ مادره واروب کریه وزاری‌یه بشلادی ﴿ رباعی ﴾ ای رفته و برده باخود آب رویم * آتشکده کرده این دل غم جویم * میریزم خاك بر سر میکویم * ای باد بکجا کز تورساندبویم * پس یوسفه موکل اولان بر غلام تیره دل یوسفی بالای شترده کورمیوب معاودت ایدوب برقبرك اوزرنده یوسفی کریان بولمغله فرط جهلندن وجه مکرمنه لطمه زن اولوب ای عبد فرار سنی بیع ایدنلر راست کفتار ایمش دیو خاطر انورین آزار قیلدی * پس اول غنچهٔ کلبن رسالت غلام شور بختك جرات ایتدوکی سوء ادبدن بی طاقت اولوب درکاه کهف المظلومینه یوز سوردی وبلاتوقف رقعهٔ نیازی توقیع اجابت ایله موقع اولوب ناکهان ریح عاصف هویدا وجو هواده ابر سیاه فام پیدا اولوب شدهٔ هبوب ریاح مولمه وتراکم سحب مظلمه مرآت جهانی بر وجهله تیره ایتدی که قافله بر بربنی کورمیوب حیاتلرندن مأیوس اولدیلر مالك بو حال هول مآلك دهشتندن رفقاسنه متوجه اولوب عجبدر که بزدن بر فعل ناصواب صدور ایتمیه * پس تأمل وتفکر ایله جرممزی تذکر واستغفار ایدملم زیرا بو کدورات مظلمه بر فحوای (ان الله لایغیر مابقوم حتی یغیروا مابانفسهم) لاجرم بزم شأمت افعال ظلمت مآلمزدندر دیدی * پس غلام واجب الملام کلام خواجهٔ نیك فرجامی استماع ایتدکده فی الحال جرمنه اعتراف ایدوب ای خواجهٔ دل صاف بوظلمت محنت اتصاف بنم خسارت دست ستمکرم شأمتی در دیو واقع حالی بیان ایلدی * پس قافله‌یه سبب اصابت محنت معلوم اولمغله بر یره جمع اولوب پیشکاه صدیقه کلدیلر وتقصیرلرینه اعتراف ایله عذر ایتدیلر حضرت نبوت خصال دخی معذرتلرین قبول ایدوب عفو ومغفرتلری ایچون درکاه قاضی الحاجاته مناجات ایلدی ودعاسی مستجاب اولوب فی الحال عروس آفتاب چهره سندن رفع نقاب ایدوب عالم اولکی قرارن بولدی مالك بو کرامتی مشاهده قیلدقده غلام کستاخه تأدیب اولنماغیچون یوسفه تسلیم ایلدی یوسف ایتدی بونه تکلیف درکه اسائه کوررسن بزخود اهل اغماض واحسانز واساته عفودن غیریله جزا قلمازز دیوب غلامك جراید عصیاننه رقم نسیان چکدی * پس کاروانیان یوسفه عین اکرام وچشم احترام ایله نکران اولوب طی مراحل ایدرك عاشر محرم ده محروسهٔ مصره داخل اولدیلر واوچ کوندنصکره یوسفی بیع ایچون سوق مصره ایلدوب ونخاسلره

ندا ایدب من یشتری هذا الغلام الحبیب الغریب دیو ناسه عرضه داشت
ایتدکلرنده ثمن یوسف بین الناس ترافع وتزاید بولوب بالآخرة عهدمزن بورده
سلطان مصر اولان ریان بن ولید العملیقی نك خزینه داری قطفیرکه عزیز
مصردر زوجه‌سی زلیخانك تحریض وترغیبی ایله بقول ابن عباس رضی الله
عنهما یکرمی بیك دیناره اشترا ایدوب منزلنه کوتردی وزوجه‌سی راعیل
بنت رعا بیل که زلیخا دیمکله معروفه در اکا تسلیم ایدوب ای راعیل بو غلام
محترمك تعظیم واکرامنده زیاده اهتمام قیل مأمولدرکه عن قریب نفعن
مشاهده ایده‌وز ویاخود اولاد مز یوقدر بو غلامی اوغل ایدینه لم دیدی
کما قال الله تعالی (وقال الذی اشتراه من مصر لامرأته اکرمی مثواه عسی ان ینفعنا
او نتخذه ولدا) پس قطفیرك باب رعایت یوسفده اولان تنبیه واشارتی زلیخایه
بشارت اولندقده مثوای یوسف ایچون دل شیداسندن اعلا برمنزل ومأوی
کورمیوب لاجرم یوسفه سریر قلبنده مقام کوستروب درون دادن خدمتنه
کمربسته اولدی عجب درکه برادرلری یوسفی درکل ایلدی و بیکانه‌لرداده مکان
کوستردی و برادرلری ثمن قلب ایله بیع ایدوب زلیخا صمیم قلبدن مشتری
اولدی القصة یوسف مصرده دخی مبتلای انواع محن اولوب وزلیخایه رام
اولمدیغیچون یوسفی کندویه قصد ایتدی دیو متهم قیلمغله یدی ییل بندزندان
چکدی ومحبوس ایکن اصحاب مناماتك رؤیالرین تعبیر واحوال آتیه‌دن تخبیر
ایدوب انواع معجزات باهره‌سی ظاهره اولماغله حبسدن اطلاق اولنوب
وریان بن ولید نبوت یوسفه ایمان کتوروب کندویه وزیر ایلدی ویوسف
زنداندن خروج ایشدکدنصکره چوق زمان کچمدین قطفیر فوت اولدی
وحق تعالی زلیخانك طراوت وبکارتن تجدید وقواعد حسن والطافتی تشیید
ایدوب ابراهیم علیه السلام شریعتی اوزره یوسفه تزویج اولندی واطرافده
قحط عظیم اولماغله اسباط یوسف ذخیره اشتراسیچون مصره واردقلرنده
یوسف آنلره کندویی بیلدیروب ویعقوب علیه السلام گریهٔ فراق یوسفدن
دیدهٔ رمددیده‌سی نابینا اولمش ایکن حق تعالی قدرت کامله‌سندن مجددا
نور بصر احسان ایدوب بر بریله ملاقی اولدیلر ویوسف حین القاء چاهده
قاچ یاشنده ایدوکنده اختلاف اولنوب مجاهددن روایت ایدنلر اول زمانده
یوسف اون التی یاشنده اولوب هنوز یدی یاش دیشلری تبدیل اولمامشدی
ویعقوبله ملاقات ایتدکده فرق یاشنده ایدی دیرلر وابوجعفر محمد بن جریری

عنعنه ايله حسن بصريدن روايت ايتدوكى اوزره يوسفى چاهه القا ايتدكلرنده وحين اشترادە اون يدى ياشنده اولوب زمان صبو دبت وسجن وحكومتى سكسان ييل اولوب بعده يكرمى سكز ييل معمر اولدى وكلبى دن روايت ايدنلر يعقوب يوسفك زمان مفارقتى يكرمى ايكى ييل وعبدالله شودبدن روايت ايدن يتمش سنه وسرى بن يحيادن نقل ايدن يتمش ايكى ييل مرور ايتدى ديرلر اما سلمان فارسى واكثر علماء مفارقت يوسف قرق ييل واقع اولدى ديو تحقيق ايدوب بين المورخين قول اخير اشتهار بولمشدر * وتوراتدن نقل ايدنلر امتداد ايام حيات يوسفى يوز اون ييل ديوب * محمد بن اسحاق قولى اوزره يوز اون سكز وعرايس ثعالبى ده يوز يكرمى ييل معمر اولديغى مسطور اولوب ائمهٔ تواريخ قول اخيره ذاهب اولمشلردر وروح مقدسهٔ يوسف عالم جسمانى يه وداع ايتدكده برادران يوسفك تابوت جنازه سن عمرانات مصردن بر ميل مسافه يه نقل ايدوب آب نيله ملاصق بر محل ده دفن ايتديلر حتى موسى عليه السلام تابوت يوسفى مدفن مز بوردن اخراج ايدوب جد امجدى ابراهيم عليه السلام مدفننه ادخال ايلدى اما اخوان باصفايه معلوم اوله كه خواجه امام ابوالحسن رستغفنى بيوررلركه قصهٔ يوسفى استماع ايدنلر برادران يوسفك ظاهر حال وافعالنه نظر ايتمكله حاشا انلره بغض وعداوت ايدنسه حومهٔ ايماندن خروج ايدر زيرا بر روايتده اخوان يوسف سلك نبوته منتظم اولمشلردر *پس عداوت انبيا كفردر ويعقوب ويوسف عليهما السلام اخوهٔ يوسفدن صدور ايدن افعال ايله حق تعالى انلرى مؤآخذه ايتميوب بلكه جملهٔ زلاتلرين عفو ومغفرت وتاج نبوت وكركرامت عنايت ايلدى وبر فحواى (التائب من الذنب كمن لاذنب له) صدور ايدن عمللرين صادر اولمامش مقامنده عد ايلدى زيرا يعقوب عليه السلامه اولادى (يا ابانا استغفر لنا ذنوبنا) ديو عفو ومغفرت رجا ايتدكلرنده يعقوب عليه السلام بر فحواى كريم (سوف استغفر لكم ربى) ديوب استغفاره وعده قيلدى ومصرده يوسف عليه السلامه واردقلرنده (قالوا تالله لقد آثرك الله علينا وان كنا لخاطئين) فحواى كريمى اوزره خطالرينه معترف اولدقلرنده بر فحواى (لاتثريب عليكم اليوم يغفر الله لكم) يوسف عليه السلام برادرلرينك مغفور اولاجغندن خبر ويردى مواعد انبيا ايسه لاجرم وحى الهى ايله دررلكن يعقوب عليه السلام تعيين وقت استغفارده منتظر وحى اولوب ويوسفه وحى ايله معلوم اولمغله

وعد غفران رحیمی تبشیر ایلدی * پس حنیفته نظر اولنسه اخبار مغفرتده ایکیسندن دخی صدور ایدن الفاظ متقاربه معنای واحده دلالت ایدوب مفهوم کلام معجز نظاملری عدم مؤاخذیی اعلامدر ویاخود یعقوب ایله یوسفك وعد استغفار ومغفرت ایله مرادلری موقع دعاده اولمشدر دعا ایسه شفاعتدر وشفاعت انبیاء ایسه اهل شفاعته مبذوله ولاجرم عند الله مقبوله اولوب (فما تنفعهم الشفاعة) توبیخنك مظهری اولان زمرهٔ مخذولینه شفاعت ایتمز زیرا شان انبیا مظاهر قول کریم (وماینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) اولمغله لاجرم مواعد لطیفه لرینه وفاقیاوب شفاعتلری عند الله مقبوله اولور فاذا کان کذلك حضرت خدای بیچون (وکلا نقص علیك من انباء الرسل مانثبت به فؤادك) دیوب حکایات عجیبهٔ یوسفی تفهیم معانیٔ غریبه ایچون بیان ایتمکله علماء بالله ومحققین آگاه قصص قرآنیه یی سمع جان ایله شنوا اولوب هر بر قصه دن استخراج علوم واستنباط حکم ایتدیلر پس سکا دخی لایق اولان بودرکه اثر محققینه اقتفا وسنت مدققینه اتباع ایله اخبار اخبار انبیاده تأمل وتدبر وابتلا وامتحاناته نیجه صبر وتحمل ایتدکارین تفکر وتذکر ایلیه سن که سکا دخی برشوق وحالت کلوب جان ناتوانك توارد بلیات وترادف امتحاناتدن فزع وجزع ایتمایوب صبر وتحملی پیشه واشد بلا انبیا واولیایه واقع ایدوکن اندیشه قیله سن خلاصهٔ مهام یعقوب علیه السلام شرف ذات وحسن صفات ایله ممتاز وعلو درجات واوجات مقامات ایله سرافراز اولوب من کل الوجوه معایب بشردن معرا ورکون طبع ایله فکر ماسوا وحقدن غیره نظردن مبرادر بلکه مطلقا انبیا واولیانك نظرلری تفکر واعتبار ایله دروا عتبار ایسه افتعال عبوردر عبور ایسه کچمك معناسنه در فلهذا لسان طریقتده حقیقت اعتبار چشم سر واقع اولان اشیادن عین سر ایله عبور وبصر ظاهر ایله ناظر مخلوق وبصیرت سرا ترایله مشاهدهٔ خالق ایتمکدر کما قال الشیخ الحکیم ابو القاسم رحمة الله علیه العبرة تصویر الغائب والفکرة تغییب الشاهد یعنی فکرت حاضری خاطردن دور وعبرت خاطرده غائبك حضوریدر * پس یعقوب علیه السلام دخی اعقابنه بالتفکر والاعتبار نظر ایتدکده یوسف علیه السلامی اختیار کرد کار ایله مظهر الطاف خاصهٔ پرورد کار مشاهده ایتمکله سائر اخواننددن ممتاز بولوب اکا جمله دن زیاده میل ومحبت ایلدی ومودت یوسف یعقوبك حقه اولان

محبتنه دلالت ایتدی زیرا شرط محبت حبیب محبوبی دوستر طوتماق در نتکم
حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم منزلت عایشه رضی الله عنهایی عندالله
زوجات طاهرات سائره دن زیاده مشاهده ایتمکله جمله از واجندن زیاده
مودت والفت ایتمشلر ایدی ولکن دلیل سبیل محبت درد ومحنت اولمغله حضرت
رسول الله علیه صلوات الله (اذا احب الله عبدا اصب الله علیه البلاء صبا
وسحه سحا) دیوب خداء عزوجل بر عبد مختارنی محبتنه اختیار ایتسه وساطت
غمام اشتیاقله دریای ابتلایی جوش وخروشه کتوروب قطرات آب بلایی
اوزرینه یاغدبرر بیوردیلر * پس حق سبحانه وتقدس تصفیهٔ افکار وتخلیهٔ
اسرار ایتمك ایچون انبیا واولیاسنی صدکونه بلا ایله مبتلا قیلوب مقابله سنده
حد وقیاس دن متجاوز اول قدر آثار لطف وانوار قدس احسان ایتمشدر که
عقول عقلا هزارده بك وبسیاردن اندك ادراکنه عاجزدر ایمدی دنیای بی
بقاسرای محنت وبلا وجای شدت وعنا اولدیسه ابتلاآت متوارده وامتحانات
مترادفه یوسفك مقدمهٔ کرامانندن اولدی جملهٔ مقدماتدن بعض درکه
یوسف چاهه القا اولندقده برادرلرینه غیظ ایتمیوب بلکه نفسنی لوم ایدوب
(من خرج الی اللعب کان سجنه الجب) دیو قضایه راضی اولدی و بعد
الخروج ذل عبودیته رضا ویروب دودمان نبوتدن اولدیغن اظهار ایتمدی
وکار وانیان اشتراء یوسفه چندان رغبت ایتمیوب ثمن قلیل ایله اشترا ایتدکلری
جانب حقدن شان یوسفده بیان منت واظهار نعمت درکه باعث نظر مردان
اولمامغیچون اول قومك اصلابندن سلب شهوات ایدوب بوجهتدن یوسفه
هیچ وجهله نظر رغبت ایله ناظر اولمدیلر کما اخبر تعالی (وکانوا فیه من الزاهدین)
مع هذا طائفهٔ نسوانك نظر شهوانیسن یوسفدن صرف ایتمدی زیرا نسوانك
رجاله رغبت وشهوتلری جبلی ایکن یوسفه رغبت ایتمامك نقصان رجولیت
اولماغه دلالت ایدردی پس یوسفك رجولیتی شهوت روحانی اولوب اول
نقیصه دن دخی تنزیه بیوردی و سنهٔ جاریهٔ آفریدکار ایله عباد اخیار
قدر نعمتی محنتدن صکره بیلور وشکرین ایدوب نعمته مغرور اولماز وفناسن
قبل الوجود مشاهده ایدوب بقاسنه واثق اولماز واول فاعل مختار وقادر
وجبار نقمتنی نعمته ومنحتی محنته تبدیله قادر ومشیتی تصرف عباده نافذ
وحکم وقضاسی عالم وعالمیانه جاری اولماغله استدیکن درکات اسفله سوق
ودیلدیکن درجات اعلایه عروجه موفق ایدوب بسط وقبض وتمام ونقص

يد قدرت وازمهٔ امور دست مشيئنده اولديغن كورر فلهذا اول خداوند
ذوالجلال ذكر اولنان احوالك خلالنده يوسف عليه السلامك پيش مهمان
جاننه انواع عوايد احسان واصناف موائد فضل بى كران بسط ايليوب
شدايد امتحانك جله سى فوائد امتنان اولدى ايمدى مستفتحان انوار تنزيل
ومستكشفان اسرار تأويل اولان ارباب عبرتك ضمير صفاطينتلرينه روشن اوله كه
بمفحواى كريم (لقدكان فى قصصهم عبرة لاولى الالباب)غواصان درياى مواج
حقيقت اولان اصحاب معرفت وارباب بصيرت بوقصه دن حصه آلوب
كتاب محبوب زمرهٔ مشتاقينى صراط قويم هدايته دلالت وفرقهٔ محبينه طريق
اقوم وصلتى اشارت ايدوب برموجب (وفى انفسكم افلاتبصرون) تماما
قصص قرآن مناسب احوال انسان اولديغيچون قصهٔ يوسفى دخى اطوار
تنزلات وترقيات سالكانه مماثل مشاهده ايتمكله دست آويز كشف
وشهود اولان درر فواخرى رشتهٔ تقريره منتظم قيلوب بطريق التطبيق
على الانفس بو وجهله توفيق وتحقيق ايدرلر كه قلب ايله حواس انسانيه
روح ايله نفسك ازدواجندن متولده برادرلر اولوب واعظم مقامات كمالية
قلب ايسه سلطان مملكت انسانيه اولدقده روح ايله نفس وحواس وقوى
باجمعها سلطانلرى اولان قلب عارفه تواضع ومسكنت كوستروب امرنه رام
اولمقدر * پس يوسف قلب كنديك پدرى اولان يعقوب روحه مقامات
كماليه يه اولان استعدادندن خبرويروب ادراك معانى ايچون كواكب مضيئه
مشابه سنده اولان حواس خمس ظاهره وباطنه دن هربرى شمس روح
وقمر نفس ايله رؤياسنده كنديه سجدهٔ تحيت ايتدكلرين تقرير ايلدى
يعقوب روح دخى يوسف قلبك حسن وجمال وسعادت واقبالده كمالن
كورمكله حق تعالى آنى سائر مخلوقات اوزرينه ترجيح واجتبا ايدوب قلبه
مختصه اولان احاديث علم لدنى تأويلنى تعليم وقلب عرش حقيقىٔ رحمان
ورحيم اولمغله تجليات ذاتيه ايله عرش قلبده مستوى اولمغله نعمتنى تتميم
وابراهيم سر واسحاق خفايه اسباغ نعمت ايتديكى كبى آل يعقوب روح اولان
حواس وقوايه دخى اسباغ نعمت عميم ايتمكله قلب عارف جمعيت مز بوره ايله
فيض تجليات صفاتيه وذاتيه نك قبولنه مستعد اولوب الطاف خفيهٔ آلهيه ايله
لايسع فيه ملك مقرب اوجاتنه اعتلا ايده جكن تعبير وتبشير ايلدى ويوسف
قلب عرش روح وبرادرى اولان بنيامين حس مشترك كرسى روح اولمغله

کندودن وجمله اخواندن زیاده یعقوب روحك یوسف قلبه اولان کمال
قرب واستواسن ملاحظه ایتدکده یوسف قلبی سکین هوا وسم هلاهل
میل دنیا ایله قتل وارض بشریته طرح ایدهلم تاکه پدرمز روحك بزه اولان
اختلال وجهی کیدوب بعد موت القلب شهوات حیوانیه وتنعم لذات نفسانیه
تحصیلنه صالح اولماغیچون بزه میل ومحبت ایلیه دیو سائر اخوانی اولان
حواس وقوایه الحاح ایلدی ولکن بهو دای قوهٔ متفکره یوسف قلبك قتلنه
رضا ویرمیوب آنی غیابهٔ جب بشریتده القاایدلم کم سیارهٔ جواذب
نفسانیه آنی کندویه جذب ایدوب مراتع بهیمیه وملاعب دنیویهده رعی
وبازیچه ایدهلم وآفات دنیادن حراست قیلهلم والا یوسف قلب مقتول ویاخود
ذئب شیطانه لقمه اولورسه خسران بزه راجع اولور زیرا قلبه ضرر کلدکده
اجزاء انسانیهنك جملهسنه ضرر اصابت ایدر دیوب بالاتفاق یوسف قلبی
جاه بشریته القا ایتدیلر ویعقوب روحه نصف عمرلرنده کلوب یا ابانا بز ایام
شبابده لهو ومسابقهیه اشتغال ایله یوسف قلبی استکمالدن معطل ومهمل
متاع هوامز یاننده الی قومش ایدك ذئب شیطان اکل ایتدی دیوب هوای
نفسانیلری صمیم فؤاده سرایت ونور محبتی قلبدن بکلیتها اطفا وازاله ایتمشدر
زعمیله قمیص قالب قلبی دم کذب آثار ملکات ردیه ایله یعقوب روحه عرضه
قیلدیلر یعقوب روح دخی حواس وقوایه عتاب ایدوب نفس اماره سزه بعجب
تسویلات ایلمش دیو فضاحتلرین بلدردی ولکن رین کثرت وژنك هوای
طبیعت ایله یوسف قلبه موت اصابت ایتمدی امیدیله صومعهٔ ریاضات وخلوتخانهٔ
مجاهداته کیروب برکون آفتاب جمال یوسف قلب کمال جلال ایله رونما اولهامنیهسیله
بلیاته صبر وفراقه تحمل ایدوب مناجاته مشغول اولدی * پس سیارهٔ هبوب
نفحات الطاف ربانیه دسترس اولوب وارد تجلیات ایله دلو جذبات رحمانیهیی
ارسال ایتمکله یوسف قلب دلو جذبهیه تعلق ایتدکده غیابت جب طبیعتدن
اوج فضای ملکوته عروج ایدوب وجد حق یابشری دیو بشریتدن خلاص
اولدیغن تبشیر ایلدی و یوسف قلب سلطان مصر وجود او اوب رؤیاسنك
تعبیرین کوردی کذا وکذا ارباب کشف وشهود قصهٔ یوسفدن حصه دار
اولوب آخر قصهیه وارنجه روح ونفس و قلب وحواس وقوایه تطبیق
ایدوب اطوار مسالك انسانیهدن خبردار اولمشلردر * پس کاشف اسرار
مولانا خدا وندکار دخی عقل مستفاددن عبارت ایلدیکی مرد عرب وخلیفهٔ بغداد

ایله مراد بیوردیغی درگاه جلال کبریایه آب سبوی محبتی اهدا ایتدکده نور
جذبات ربانیه قابنه پرتوایدوب ذل احتیاج طبیعتدن خلاص ودولت عشق
ومحبت ایله غنی ودلشاد اولدیغن یوسفی چاهدن اخراج ایدن مردعربه تشبیه
ایدوب بعض تمثیلاته دخی شروع بیوردیلر بویله دیوکه مثلا مردعربك
حالی اکا بکزرکه ﴿ مثنوی ﴾ رفت موسی کاتش آرد او بدست * موسی
علیه السلام کتدی که اول آتشی اله کتوره ﴿ مثنوی ﴾ آتشی دیداوکه
ازآتش برست * برآتش کوردی موسی که آتشدن قورتلدی
کاقال الله تعالی فی سورة طه (وهل اتیك حدیث موسی اذرای نارا) یعنی حبیم
موسانك نار کوردیکی وقتك خبری سکا کلدیمی کلدی یعنی کتاب کریمده اکثر
مواضعده احوال موسی ذکر اولندی * پس حدیث موسی بودرکه (فقال
لاهله امکثوا انی آنست نارا) موسی اهلنه مکث وتوقف قیل دیدی که بن
برنار کوردم (لعلی آتیکم منها بقبس اواجد علی النار هدی) رجا ایدرم که
سزه اندن براخکر پاره کتورم ویاخود نار اوزرنده بزه یول کوسترر برهادی
بولم تقریر مقدمهٔ کلام وتوضیح قصهٔ موسی علیه السلام بودرکه مقدما
موسی علیه السلام زمان طفولتدن آوان شبابه رسیده اولنجه فرعونك
عهدهٔ تربیه سنده اولوب وآل فرعون اسرائیلیانه تکالیف شاقه ایله مسلط
اولوب انواع تعدی ایتمکله موسی علیه السلام دخی اسباطه پیوسته اولان
جنسیت اصلیه مقتضاسنجه بو بابده کمال ترحمدن دائما محزون الخاطر اولوب
ولکن فرعونك خوفندن معاونت حد امکانده دکل ایدی بناء علی ذلك کاهیجه
افواج هموم تلاطم ایتدیکجه انجلاء ضمیر فتور ایچون تنهاجه طشره چیقوب
اطراف بازار مصری کشت وکذار ایدردی اتفاقا برعادت حسنه برکون
علی سبیل التفرج یولده کیدرکن فرعونك خباز لکی خدمتنده اولان قانون
نام قبطی سامریلردن برینه فرعونك اتمك فرونه کیدجك اودونی تحمیل
مراد ایلیوب سامری دخی ابا وامتناع ایتمکله قانون سامری‌یی لت ایدوب
کش مکش ده ایکن موسی علیه السلام اوزرلرینه واردقده سامری موسادن
استغاثه ایلدی موسی دخی قبطی‌یه نصیحت وفراغت قیل دیو منت ایلدی
قبطی موسی‌نك جوابنه التفات ایتمیوب سامریدن قصر ید ایتمدی * پس
موسی سامری‌یه یاپشوب یدقبطیدن تخلیص مراد ایتدکده قبطی مکابره
ومنازعه ایتمکله موسی‌دن رشتهٔ طاقت مصابره کسلنه اولوب قانونه رمشت

اوردیغی کبی قانون مرداوا وب جانبی مالکانه سفارش ایلدی کما قال الله تعالی (فو کزه موسی فقضی علیه) اجمال کلام صورة واقعه فرعونه عرضه اولندقده ضمیر فرعونده قصد هلاک موسایه اولان سلسلهٔ عداوتی حرکت وموسایه قصاص نیت ایلدیکی امر مقرر اولماغله موسی علیه السلام بی زاد وراحله شهردن چیقوب فرید وپیاده ونه جانبه وارهجغی نامعلوم بریه یولن طوتوب کتدی وبدنجی کون باتفاقات حسنهٔ شعیب علیه السلامک سکناسی اولان شهر مدین قناسنه واروب وچاه مدینک اوزرینه کلوب کنار چاهده اولان درختک سایه سنده برمقدار توقف ایلدی وکور دیکم رعاتدن برفوج اغنام کثیره ایله کلوب وسائر مواشی ودوابن سرچاهه کتوروب ازدحام ایله صو ارمغه مشغول اولدیلر ولکن ایکی دختر برقاچ کوسفند ایله برکارده طورمشلر وهرکس اغنام ودوابن صولادوب کتدیلر وانلره التفات ایتمیوب سرچاهه برحجر سنکین پوشیده ایتدیلر موسی علیه السلام اول دخترلرک مسکنت وهیچ کس غنملرین سیراب ایتمکه تقید ایتمدوکنه تعجب ایدوب سز کیملرسز دیو دخترلردن تفقد حال ایتدی انلر دخی حاللرین بیلدیروب نسب شریفلرین بیان ایتمکله موسی ترحم ایدوب سرچاهه واردی وحجر سنکینی رفع ایدوب انلرک اغنامن سیراب ایتدی پس دختران شعیب علیه السلام سعادتخانه لرینه مراجعت ایدوب موسانک کندولره ایتدیکی لطفی شعیب نبی یه تقریر ایتدیلر شعیب علیه السلام اوصاف موسایی استماع ایتدکده امارات سعادت واقبالدن ایدوکن نور نبوت ایله بیلوب وصحبت موسایه اشتیاق کوستروب حضور نبوت پناهنه دعوت بیوردی پس موسی منزل شعیب علیهما السلامه کلوب ملاقی اولدقلرنده شعیب علیه السلام احوال موسایی سؤال ایدوب حسب ونسب ومصرده اولان سرکذشتی معلوملری اولدقده موسی علیه السلامی مواعید کرامیله تسلیت وبرفحوای کریم (لاتخف نجوت من القوم الظالمین) چنک ظلمهدن نجات ایله بشارت وتقدیم شرائط ضیافتدن صکره اجل بناتندن اولان صفورانک مناکحه سنه موسایی ترغیب ایدوب ومدهٔ زفاف دختر سعد اختر ایچون موسی سکزییل شعیب علیهما السلام خدمتنه ملازمت ایتمک اوزره قرار ویرلدی موسی دخی وفور رغبت ایله ملتمس شعیب علیهما السلامی قبول ایدوب سکزییل کامل شعیب نبینک رعی اغنامی خدمتنه قیام کوستردی

پس مدة وعد انجامه ایردکده شعیب علیه السلام دختری صفورایی حوزهٔ تصرف موسایه تسلیم ایلدی موسی شعیب علیهما السلامك ایکی یل دخی خدمات لایقه سن بلوازمه ادا قیلوب اون سنه تمام اولدقده شعیب علیه السلامدن مرخص اولوب وعصا ایله دختری الوب جانب مصره متوجه اولدیلر و بش کون کیدوب یوم سادسده وادیٔ سینایه واردقده کیجه ایله هواده ابرسیاه فام تراکم ایدوب رعدو برق وباران عظیم واقع اولماغله یول آزد دیلر وشدت شتادن اوشیوب وزوجهٔ موسانك علامت وضع حملدن اولان طاق اخذ ایتمکله بالضرورة محل مز بورده توقف ایتدیلر وایقادنار ایچون قدح زناد ایتدکچه اثر شراره ظاهر اولماغله موسی علیه السلام مضطر اولوب سر حیرتی زانوی فکرته نهاده قیلدی و برلحظه دن صکره دیدهٔ عبرتن کشاد واطراف بادیه یه نظر ایتدکده جانب یسارنده طور سیناده برضیاء عظیم ملاحظه ایدوب لاجرم وجود نار ووجدان قبس و یاخود برهنمایه متیقن اولماغله برنحو ای آیت سابقه اهلنی اول منزلده توقیف ایدوب وعصاسن الوب جانب ناره توجه ایتدی ﴿ بیت ﴾ هیچکس نیست که درکوی تواش کاری نیست * هر کس اینجا بطریق هوسی می آید * زآتش وادیٔ ایمن نه منم خرم و بس * موسی اینجابامید قبسی می آید * راویان اخباردن بعضینك قولنده اول وقت که موسی علیه السلام جانب ناره متوجه ولباس نبوت ایله متلبس اولمش ایدی سن شریفلری قرق طقوز سنه وهفت ایامه ایرشمش ایدی وتوراتدن نقل ایدنلر یتمش طقوز یاشنده واوتوز یدی کونلك ایدی دیمشلر پس علی اختلاف الاقوالین موسی علیه السلامك نظر فرخنده اثری بیاض روشنایی ٔناره محیط اولدیغی مسافه منزل موسادن اون ایکی فرسخ اولوب موسی علیه السلام واسطهٔ کمال نفسانی واستعداد روحانی ایله ضیای مرئی یه قریب اولدقده کدورات دخاندن مبرا نارنور نما کوردی که بر شجر اخضرك فروع وغصونندن مبهر واوج کرهٔ اثیره برابر اولمش وسواطع ولوامعی ترافع ایتدکچه خضرت ونضارت شجر دخی تزاید بولور موسی علیه السلام بوحالات غریبه دن متعجب اولوب برزمان اول درخت سبز افروخته یه نظر ایلدی ونه کیفیت ایله اقتباس قبس ایتسم دیو تفکر ایدوب عاقبت برقاچ چوب خشك وباریك جمع ایدوب ایقاد امیدیله درخت آتش پاره قریب اولدقده آتش موسادن اباوجانب بالای درخته

مطلب سن موسی در وادیٔ ایمن

اشتعال ایلــدی وموسی مأیوس اولوب بحصول مقصود منزلنه مراجعت قصد ایتدکده نار جانب موسایه مائل وقریب اولدی تکرار موسی طرف ناره توجه ایتدکده کمافی الاول اعالیء شجره‌یه ترفع ایدوب موسادن دور اولدی وبالدفعــات منوال مشروح اوزره مقاربه ومباعده واقع اولوب خاطر انور موسایی فکر واندیشه احاطه ایلدی وبواثنــاده برندا استماع ایدوب یاموسی دیو دعوت اولندی قال الله تعــالی (فلما اتیها نودی یا موسی) حضرت کلیم علیه التحیة والتســلیم لبیك لبیك ایله جواب ویروب هر چند که چپ وراسته نظر ایلدی هیچ احده نظری مصادف اولمــادی ندا ایســه مکرر اولوب نوبهٔ ثلثه‌دن صکره ای متکلم کیمسن که کلامك مسموع وسن ادراك بصردن مستورسن دیدی * پس موســانك سؤالنه جواب وارد اولوب ای موسی بن اول ذات ذوصفاتم که هرقنده ایسك سنکله‌یم وسکا سنك نفسکدن قریبم موســای کلیم علیه صلوات الله العلیم فی الحــال سجده‌یه وضع جبین ایدوب آکهی بو کلام مسموع سنکمی یوخســه کفتــار رسولدنمی در دیدی پس برفحوای کریم (انی انا ربك) موسایه جواب ویرلدی که کلام بنم کلامم ونور بنم نورم دروبن پروردکار عالمیانم یقین کل ای موسی پس موسایه بوخطابدن هیبت غلبه ایدوب جلودی مقشعر واعضاسی مرتعش اولوب زبانی حرکتدن قالدی بالآخره نه حال ایســه عصایه اتکا ایدوب درخته قریب اولدقده برموجب (فاخلع نعلیــك انك بالواد المقدس طوی) یاموسی سن وادیء مقدس ده سن که اول مکان پاکدر پس خلع نعلین ایله دیو بیورلدی عجب حکمتدر که اول رب رحیم کلیمنه خلع نعلین ایله امر ایدوب ونعلین حبیب اکرمی تارك عرشه ترفیع بیوردی زیرا حضرت فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم قیود کونیندن مجرد اولمغله لاجرم طی منازلده غبار نعلین مبارکی افلاکه تاج سراولدی وکویا هنوز حجاب اضافات موسادن مرتفع وعقد منسوبات منفتح اولمامغله طواف وادیء مقدسده خلع نعلین ایله اسقاط اضافاته اشارت اولندی وطور سینا که مقام شهود در موسی علیه السلام شهید غمزهء حقیق اولوب هستیء مجازیدن خلاص اولدقده استاد کارخانهء جود فرمان پادشاه مملکت وجود ایله موسایی مشمول انواع الطاف قیلوب لباس نبوت ایله مشرف وزیور علمله مزین ایلدی * پس موسی طور سینادن عودت وهنکام سحرده حرم محترمنه رجعت ایتدکده حرم موسی خرم دل اولوب یاموسی

نار دن اقتباس قبس ایتـدیکزمی دید کده موسی دخی ای صفورا کرچه
نار کتور مدم فامانور نبوت کتوردم بیوردی ﴿ بیت ﴾ شبان وادئ ایمن
کهی رسد بمراد * که چند سال بجد خدمت شعیب کند * قال الواسطی
فی قوله (اذرآنارا) موسی خطرت به خسة الخطور فی اخذ قبال النور
فلاینبغی لاحد ان یأنس من نفسه وقد حولته من شاهد الحق وقال الشبلی
فی قوله (فاخلع نعلیك) اخلع الكل منك تصل الینا بالكلیه فتكون ولاتكن
فتحقق فی عین الجمع یكون اخبارك عنا و فعلك فعلنا و قیل فرغ قلبك
عن ذكر الدارین وتجرد للحق بنعت الانفراد وقال اصحاب الشهود اما الفرق
بین قوله انی و بین انا و بین قوله ربك فانی اشارة الی اصل الذات وانا اشارة
الی كشف الذات والصفات وربك اشارة الی عیان الذات والصفات والافعال
وقال بعضهم انی اخبار وانا اظهار وربك تذكار وقیل انی افناؤه وانا ابقاؤه
وربك ایواؤه وقیل انی لقلبه وانا لروحه وربك لنفسه ای طالب درد آگه عارفان
بالله واولیاء آگاه بو آیت كریمه تفسیرنده بیورلر كه موسی علیه السلام ارادتده
كامل ومقام محبتده واصل اولدقده ترك وسیلهٔ صغری ایدوب دامن وسیلهٔ
كبرایه تشبث ایلدی یعنی شعیب نبی یه ارادت ولوازم خدمتی تكمیل ورعایتدن
صكره شجره‌ده اولان رؤیت ناره توجه ایتدی ورؤیت نار بدایت مكاشفهٔ
تجلئ انوار وو ساطهٔ سماع خطاب پروردكار اولوب و قبل الخطاب
واقع اولان مكاشفه اعلای مقامات معرفتدن اولمغله موسی علیه السلام
بعد المكاشفه (انی انا ربك) خطابنك بحار انوارنده غوطه وسباحت ایلدی
وفیاض مطلق افعالده اولان رؤیت صفاتك مقامنی موسی علیه السلامه
تعریف اراده بیورمغله اولا كسوت نار ایله ثانیا نار ی قامت موزون
درخته الباس بعده شجره‌دن موسایه تجلئ جلال ایلدیكن حبیبی محمد المصطفی
علیه من صلوات الله اوفایه خبر ویروب (نودی من شاطئ الوادی الایمن
فی البقعة المباركة من الشجرة ان یاموسی انی انا الله رب العالمین) قول كریمی ایله
اشارت وشجرهٔ مز بوره نوروجود محمدی علیه صلوات الله الصمدی
اولدیغنی بشارت بیوردی ای مستكشف انوار اسرار تجلئ مز بور التباس
انوارده بردرجهٔ سامیه‌در كه اول محبوب ازلی عاشقلرینی نعت توحید ذاتی ایله
متصف اولماغیچون تجلئ مز بور ایله معادن الوهیته جذب ایدر وبالبداهه
سطوات عظمتنده فانی ومتلاشی اولیه‌لر دیو كمال فضلندن مقامات عشقك

مطلب
الفرق بین انی وبین
انا و بین ربك

بدایت حالنده افعال ده اولان رؤیة انوار صفات ایله تربیه ایدر زیرا ابتداء تجلیات
صرفهٔ ذاتیه سن عیان اینسه عاشق بیچاره مضمحل اولوردی فلهذا شجره یی
ناره وناری نوره مرآت ایدوب موسایه مرآت مز بوره دن تجلیٔ ایلدی * پس
موسی شجرهٔ قدمدن نیران کبریا وانوار بقایی سیر ایدوب جذبهٔ رحمانیه ایله
مغناطیس صفاتك قربنه منجذب اولوب انوار لطائف ذاتی مشاهده قیلدی
ورؤیت معاینه ده ایکن کندویی صورت امانیده ملاحظه سیله نار معاینه نعت
شوق ایله کلوب شان آمرده متحیر اولدی ونفسی این ومتی قیدندن مجرد ایکن
قنده درد یو طلب ایدوب کنف وصلت وبساط قربنده آسوده ایدوکنه بغیر شعور
رسوم علم ایله حول شجره یی دور ایدوب طلب محبوبده غائب اولمغله حضرت
احدی الذات ندا ایدوب یاموسی طلب ایلدوکك کیمدر ربك خود بنم کرچه
لباس نعوت وصفاتله متلبس اولمش سن در ولکن سر وروحکده وعقل
وقلبکده مشاهده ایتدوکك بنم انوار تجلیات جمالمدر اکر ذات بحته امید
وصلت ایدر سك خلع نعلین کونین ایله که سن وادیٔ مقدس ومقام
اقدسده سن دیوب (انك بالواد المقدس طوی) بیوردی یعنی یاموسی
سن غبار ظنون وحسباندن مقدس اولان وادیٔ ازلده سن قدس قدمه ایسه
آثار اهل عدم ایله کلمك اولماز ایمدی خلع لباس حدوث وعدم ایله که حتی سکا
وادیٔ مقدس آزال وآباد منطوی وانوار اسرار ذات اقدس سر وروحکه
منکشف اوله دیو (اخرج انت منك حتی تصل بی فانالمن لمیکن لنفسه) بیوردی
وکذلك بو آیت کریمه ایله حقایق حقیقت منکشفه اولان اسرار عشاقه دخی
اشارت وار درکه موسای قلب عارف جانب طور روحدن شکل نارده بر نوره
مصادف اولوب اهلی اولان نفس وصفاتنه روح خطاب ایدوب سز ظلمات
طبیعت حیوانیه ده مکث ایدیکز بن بر نار محبته موانست ایتدم که حطب
وجوددن رسم واثر قومایوب افنا ایدر امیددر که اول نارك نوریله سزی
ظلمات بشریه دن ملکیته وکدورات طبیعتدن اشراقات شریعته اخراج ودلالت
ویاخود نیل مقصود ایچون بذل وجود ایله طریقهٔ حقیقته ارشاد وهدایت ایدهیم
دیوب موسای قلب نار محبته توجه ایتدکده شجرهٔ ذات قدسدن ندا اولوب
ای موسای قلب کاه اولور که قطع تعلق دنیای خسیسهٔ فانیه وکاه اولور که
نزع تعلق آخرهٔ نفیسهٔ باقیه ایدوب طرفینك برندن مجرد اولمازسن ایمدی
سر کدن خلع نعلین مکونات ونزع لباس تعینات ایله که وادی سر پاکك
لوث حدثاندن مقدس اوله * رباعی * اندرتن من جای نماندای بت بیش *

*الا همه عشق تو گرفت ازپس وپیش * گررأی کنم که برکشایم رک خویش* ترسم که بعشقت اندر آید سر نیش * آه عشق برحالتدر که ذوق ایتمین بیاز و جذبه برکیفیت درکه منجذب اولمیان فهم ایتمز ایمدی ای طالب عشق وراغب ذوق عاشق ایسك استماع وشوقله سماع قیل که عاشق فانی عین القضاة همدانی بوبابده نه بیو ر مشدر قال قدس سره ای عزیز ندانم که عشق خالق کویم یا عشق خلق عشقها سه کونه اند اماهر عشقی درجات مختلف دارند عشق صغیرست وعشق کبیر وعشق میانه عشق صغیر عشق ماست باخدا عشق کبیر عشق خداست باندکان خ، دعشق میانه در یغا نتوانم کفتن که بس مختصر فهم آمده ایم اماان شاءالله که شمهٔ کفته شودای عزیز معذوری هر کز کهیعص باتو غمزهٔ نزده است تاقدری عشقت حاصل آمدی ای عزیز آفتاب که در کال اشراق خودجلوه کند عاشق را ازآن قوتی وحظی نباشد وچون در سحاب خود را جلوه دهد قرار وسیری بیابدازمصطفی بشنوکه میکوید (ان لله سبعین الف حجاب من نور وظلمة لو کشفها الاحترقت سبحات وجهه کل من ادرکه بصره) این حجابها ازنور وظلمت خواص را باشد اماخواص خواص را حجابها صفات خداباشد وعوام راجزاین حجابها اندرهزار حجاب باشد بعضی ظلمانی بعضی نورانی ظلمانی چون شهوت وغضب وحقد وحسد وبخل وکبر وحب مال وجاه وریا وحرص وغفلات الی سائر الاخلاق الذمیمة وحجابهای نورانی چون حب نماز وروزه وصدقه وتسبیح واذکار الی سائر الاخلاق الحمیدة دریغا نمی دانم که چه میکویم آفتاب (الله نور السموات والارض) بی آیینهٔ محمد رسول الله دیدن دیده بسوزد بواسطهٔ آیینهٔ اومطالعهٔ جمال آفتاب توان کرد علی الدوام چون بی آیینه دیدن معشوق محالست در پرده دیدن ضرورت باشد عاشق منتهی راپرده وآیینه جز کبریا وعظمت خدا دیکر نباشد ازمصطفی شنومی کوید (ما بینهم وبین ان ینظروا الی ربهم فی الجنة الارداء الکبریاء علی وجهه) دریغا کوی مصطفی رادرعشق آیینه چه بود کوش داراز حق تعالی بشنو (لقد رای من آیات ربه الکبری) ابو بکر صدیق پرسید یارسول الله این آیت کبری چیست فقال (رأیت ربی عزوعلا لیس بینی و بینه حجاب الاحجاب من یاقوتة بیضا فی روضة خضرا) جانم فداء آنکس باد که این سخن راکوش دارد نشنیدهٔ که رسول جبریل راپرسید هل رأیت الرب جبریل کفت (بینی وبینه سبعون حجابا من نور لودنوت واحدا لاحترقت) ای عزیز ببین که باموسی چه میکوید قرنناه نجیا مجاهد در تفسیر این آیت میکوید که بالای عرش هفتاد

حجابست ازنور وظلمت وموسی سلوك میكرد ددر حجابها تاجمله راپس كذاشت تایك حجاب بماند میان موسی ومیان خدا كفت (رب ارنی انظر الیك) موسی آوازی شنید كه (نودی من شاطئ الواد الایمن فی البقعة المباركة من الشجرة ان یاموسی انی انا الله رب العالمین) این درخت نور محمدی دان كه كلام و رؤیت بواسطهٔ اوتوان شنید ودید در یغا دانی كه چرا این همه پردها وحجابها برسر راه نهاد از بهرآن تاعاشق روز بروز دیدهٔ وی پخته كردد تاطاقت بار كشیدن لقاءالله دارد بی حجابی بفر مودند تاعشق لیلی را یكچندی ازنهاد مجنون مركبی ساختند تاپختهٔ عشق لیلی شود آنكاه بار كشیدن عشق خدارا قبول تواند كردن * پس كاشف اسرار كرد كار مولانا خداوند كاردخی موسی علیه السلام بر آتش كوردی كه آتش بشریتدن قورتلدی وكذلك مرد عرب دخی دریای محبت ونار جذبانه غرق اولوب نار ذل طبیعتدن خلاص اولدی دیواشو اسرارجمهٔ اشارت بیوروب كذلك عیسی روح اللهك دخی بشریتی برطرف اولوب فلك رابع حقیقته عروج ایتدیكن تمثیل ایراد ایدوب بیورركه ❊ مثنوی ❊ جست عیسی تارهد ازد شمنان ❊ عیسی علیه السلام صحرادی تادشمنلردن قورتیله ❊ مثنوی ❊ برد آن جستن بچارم آسمان ❊ صحرامق آنی آسمان چارمه ایلتدی كاقال الله تعالی (ومكروا ومكر الله والله خیر الماكرین اذ قال الله یاعیسی انی متوفیك ورافعك الی ومطهرك من الذین كفروا) تفصیل اجمال قصهٔ عروج عیسی علیه السلام بودركه بركون عیسی علیه السلام كذر كاهنده یهودیلردن برجماعت كفرطینته مصادفه ایتدكده قدجاء ساحر بن ساحره وفاعل بن فاعله دیوب حاشا قذف عیسی ومریم ایتدیلر عیسی علیه السلام اول جحود مردودلرك قذف هذیانندن محزون الخاطر وغیرت نبوت ظاهر اولوب (اللهم انت ربی وانامن روحك خرجت وبكلمتك خلقتنی ولم آتهم من تلقاءنفسی اللهم فالعن من سبنی وسب امی) دیو دعاء علیه ایتدكده اول قادر جبار مقلب القلوب والابصار دعاسن مستجاب ایدوب سبابلرك صورتنی سیر تلرنده اولان قرده وخنازیره تبدیل ومسخ ایلدی * پس طائفهٔ یهود جزع نامحدود ایدوب جازكه جمله مزممسوخ وقبل الموت مردود اولاوز خوفنه دوشوب ملكلری ورئیس الجحود اولان یهودایه واروب قتل عیساده متفق الكلمة اولدیلر وجبریل علیه السلام برموجب معنای (وایدناه بروح القدس) عیسی دن برساعت وآن مفارقت ایتمزدی

مطلب
فی عروج عیسی علیه السلام علی اختلاف الاقوال

مطلب في أسماء الحواريون

* پس يهوديلر عيسايه سوء قصد ايتدكلرندن عيسى يى تخبير (ورافعك الى) قول كريمى ايله احسان آلهى يى تبليغ وتبشير ايدوب سقفنده روزنه‌لو بر بيته دخول ايله اشارت واندن سمايه حركت ايتدر دى عرايس ثعلبى ده مسطوردر كه عيسى عليه السلام انجام كاردن خبردار اولدقده حواريون ايله ملقب اولان قطرس وشمعون وتحنيس واندرابيس وفيلس وتلما ومنثا وتوماس ويعقوب ابن خلفانا وتداوسيس وقنابنا وتوذس نام اصحاب وانصارين دعوت وبوكيجه سزكله هم صحبت اولالم ديو منت ايلدى انلر دخى دعوت عيسايى اكسير سعادت بيلوب درون جاندن اجابت واول شب فرقتده هم صحبت اولمق نيتى ايله دلالت جبريل ايله تحصن ايلديكى بيت سعادته وارديلر عيسى عليه السلام حواريونك قدوميله مسرور اولوب برمقدار طعام احضار وضيافت انصاره بذل اقتدار بيوردى وسيد القوم خادمهم معناسنى تفهيم واضيافى تعظيم ايچون مراسم خدمتى بنفسه رعايت ايلدى حواريون عيسانك مقام چاكريده اولديغن نفسلرينه روا كورميوب كرانبارئ حيادن خاطرلرينه تشوش كلدى عيسى عليه السلام تحرز اصحابى مشاهده ايتدكده حواريونه لطف ايله خطاب ايدوب اصحاب صفاسزدن التماس ايدرم كه بوشب صحبتك خدمتنى بزم نفسمزه هبه ايليه سز وهرنه وضع ايدرسم تكاره ايتميوب حسن قبول ايله تسليم اولاسز وامتناع ايليني بزدن بليه سز ديدى انلر دخى امره امتثال وتناول نعم عيسويه يه اشتغال ايتديلر وبعد الطعام عيسى عليه السلام حواريونك اللرينه صب ما ايدوب اللرين غسل ايتدكدنصكره كندونك ثوب پاكيله مسح ايتدى بعده رعايت مراسم نصيحته تحريك زبان معجز بيان ايدوب اى بنم اصحاب واحبابم سزه بوخدمتى انكچون ايلدم كه بنم سنت سنيه مه تبعيت ايدوب وشرف عبوديتى سرمايهٔ سعادت بيلوب بربريكزه تعظم ايتميوب كمال تواضع ومسكنت وبربريكزه بذل نفس ايتمكى جانه منت بيله سز وحالا طائفهٔ يهود بزم قتلمزه بذل مجهود ايديورلر * پس بوكيجه خواب واستراحتى ترك ايله بربريمزه ربط قلب باصفوت ايدوب دركاه احديته توجه ومسكنت وتأخر اجل ايچون مسئلتده سزدن استعانت ايدرم بيوردى انلر دخى سمعا وطاعة ديوب اول كيجه يى صباحه دكين احيا وتصفيهٔ درون ايله دركاه چاره سازه توجه ونيازه نيت وسر اطاعتلرين جيب مراقبه يه وديعت ايتدكلرنده با تقدير قادر عيون حواريونى سحاب خواب ساتر اولوب

کرانباری نومدن ترفیع رؤسه قادر اولمادیلر وانبساط مجالی قلبلرین غیوم انقباض استیلا ایتمکله بالضروره خوابه وار دیلر پس عیسی علیه السلام بعدزمان حواریونی ایقاظ ایدوب ای انصار اخیار سبحان الله الغفار عجب حالندرکه مقدار ایلهٔ واحده مناجاتنده مصابره ایتمدوکوز دیدی انلر دخی سبحان الله یاروح الله بلمزز که کارنه یوزدن نمودار اولدی استیعاب سمردن ازالهٔ خوابه اقتدار مز اولمایوب بی اختیار ستارهٔ بصره پردهٔ غفلت کشیده وروی آفتاب بصیرت پردهٔ کثرت ایله پوشیده اولوب اثر نور محبت وظهور سروحدت برج مغرب بشریتده غیابیت ایتمکله توجه ونیازه طاقتمز قالمادی دیو اعتذار و اسرار پروردکاردن استکشاف استتار ایتدیلر عیسی علیه السلام ایتدی تیر قضایه سعی و اجتهاد سپراولماز قریب درکه متقاضیٔ قدر ترفیع راعی وتفریق رعیت ایلیه پس انصار معنای کفتار عیسای مختاری فهم ایدوب افتراق عیسادن کریهٔ بسیار ایتدیلر عیسی ایتدی ای احباب واخیار اکرچه شمدی مفارقتم ایچون کریه وحنین وآه وانین ایدرسز لماعاقبت موجب کریه ایله کار وضرر اعدایی دفعه بذل اقتدار ایده مزسز حواریون زمین مسکنته وضع جبین ایدوب یاروح الله مادام که جان تنده در امید درکه دست تجاوز اعدا دامن قصد کوزدن کسسنه در عیسی روح الله تبسم ایله شمعونه توجه ایدوب ایتدی ای شمعون باوجود آنکه سن بهتر حواریون سن اماشب ثاثده بالضروره بندن بیزار و بنم ایله هم صحبت اولدوغك انکار ایده جکسن و بریکوز دخی بنی در اهم یسیره یه فروخت ایده جکدر دیو عیسی علیه السلام اخبار اخیرایله بودانام بربد کامه اشارت بیوردی که بعضیلر حواریونی اون اوچ عدایدوب بودایی دخی انلردن تعداد قلمشلردر صکره مرتدا ولمشدر * پس حواریون زاری بی شمار وعیسی انلره پندبسیار ایلدی حواریون ایتدی یاروح الله عجبا شمدنصکره سندن بهتر بررسول معتبر وجوده کلورمی نعم بندنصکره بر نبی عربی کله جکدرکه بندن وجمله انبیا و رسلدن افضل واکرم در حواریون ایتدی یامسیح اول رسول بلیغ وفصیح نه دیاردن وقنغی قبیله دن ظهور ایدر بیور دیلرکه اول نبی مکرم ورسول محترم ارض تهامه وقبیلهٔ قریشدن ظاهر اولور اسمی احمد وعندالله مقامی محموددر دیوب صفات مقدسهٔ حضرت رسالت پناهی تعداد ایلدی وایتدی اول آفتاب آسمان رسالتك شان علماء امتی شان انبیایه مماثل اولاجقدر

مطلب
تبشیر عیسی من مجیٔ محمد علیه السلام

پس سزدن رجا وهر بریکوزه وصیت ایدرم بطنا بعد بطن وقرنا بعد قرن
اولاد اکادکزه وصیت ایده سزکه بنم سلامی اول وجود بی ظل ونور بی غله
ابلاغ ایده لر و بر وصیتم دخی بودرکه شمعونی سزه خلیفه ایلدم خلافتنی
قبول واکا بیعت ایده سز و بندنصکره برجع ملائکه ظروف انوارایله زمینه
هبوط ایدوب امر حقله اول انواری مزارع قلبکزه طرح ایدر وفی الحال
ثمره سی ظهوره کاوب هر بریکوز برقومك لغتنه عالم اولوب کندی لسانلرنجه
اول قومی دین حقه دعوتله مأمور اولورسز دیوب وداع ایلدی * پس
حواریون انواع فراق و زاری ایله آفتاب جمال عیسادن دور و بربرندن
مهجور اولوب هر بری کندی سمتنه کیتدی ازین جانب زمرهٔ یهود طلب
عیساده بذل مجهود ایدرکن قائد قضا زمام اقتضاری بن جانب شمعونه مصروف
ایدوب چشم جسمانیلری شبح شمعونه مصادف اولدقده ایشته عیسانك مصاحبی
دیو کرفت ایتدیلر وانواع توبیخ ایدوب بزه عیسایی کوستر دیدیلر شمعون
بن عیسانك مصاحبی دکلم دیوانکار ایتدکده چونکه انصار عیسادن دکلسن
پس عیسادن تبرا قیل والاسنی قتل ایدرز دیو انواع سیاستله وعید وتهدید
ایتدیلر شمعون دخی ناچار اولوب بیم جاندن موجب الحاحلریله عمل ایتمکله شمعونی
اطلاق ایتدیلر * پس سابق الذکر اولان بودا دین عیسادن مرتد واوج
اسلامدن اسفل ظلام کفره طرد ورد اولمغله طائفهٔ یهوده ملحق اولوب
بن سزی سرمنزل عیسایه دلالت ایدرسم بکا اجرت قدمنه عطیه
ایدرمسز دیدی جهودلر دخی اول مفلس ودنی یه اوتوز درهم وروب انلری
جانب عیسایه ایلتدی وعیسایی تجسس ایچون بیت اختفایه تقدیم قدم ایدوب
عیسایی برنده بولمادی * پس طشره چیقوب عیسی نقل مکان ایتمش دیدکده
اول مقلب الاعیان قادر وسبحان بودایی عیون جهودانه شکل عیساده کوستروب
فی الحال قیدبند ایدوب احیای موتی وابراء اکمه ایدن سحار طرارسنمیسن * پس
جانکی چنك انتقاممزدن رها قیل دیو یوزینه توکوردیلر وعیسی ایچون نصب
ایتدکاری داره کوتوروب صلب ایتدیلر کما قال تعالی (وماقتلوه وماصلبوه ولکن
شبه لهم) اما تحقیق رفع عیساده اقوال مختلفه واردر علی قول البعض عیسی
علیه السلام برغارده اختفا ایدوب زمرهٔ یهود دلالت بودا ایله هنکام شبده
غار عیسایه واروب مسیحی بولوب اخذ ایتدیلر واول کیجه صباحه دك حفظ
و حراست قیلدیلر علی الصباح ملك بنی اسرائیل اولان یهودانك امریله

مطلب
صلب الیهود شبه
عیسی علی اختلاف
الاقوال

صلب عیسی ایچون برمشنقه ومصلبه نصب ایدوب متردین موسی بان وجلهٔ
طاغیاندن پای داره جم غفیر وجمع کثیر کلوب تماشایه ناظر اولدیلر بو اثناده وجه
آفتابه کسوف واقع اولوب جهانی ظلمات احاطه ایدوب لسان حال ایله
یهودیلرك ظلمات قلبلرین سویلدی وعالمیان بربرین کورمز اولوب عارفلر
(حتی اذا اخرج یده لم یکد یریها) کفار دوزخ قرارك وصف قلوب مظلمه لرین
اخبار ایتدوکن بیلدی پس بافرمان حی لایزال آسماندن زمینه برفوج ملائکه
نزول وعیسایی قید یهود وبند وجوددن اطلاق ایدوب بودایی سلاسل کفره
قید واغلال شرکه بند ایدوب روح اللهی دوشلرینه آلوب تعظیم واکرام
ایله آسمان چارمه ترفیع ایتدیلر بعد التعریج وجه عالم روشن اولوب یهودیان
نظر ایتدکده مسیحك یرینه بودایی مقید کوروب هاى ساحر بوصنعتله الیمزدن
جانکمی قورتاررسن دیوب تجلیل تمام ایله داره کوتوردیلر بودا ملائکه عیسایی
آسمانه ترفیع وبنی آنوك یرینه ریسمانه تقیید ایتدیلر بن بوداء رهنمای شمایم
دیوفریاد ایتدکچه اعتماد والتفات ایتمیوب صلب ایتدیلر وبرروایتده چونکه
طائفهٔ یهود عیسایه هنکام شبده ظفر بولدیلر صباحه دکین غاری محاصره
ایتدیلر * پس بافرمان وهاب بالای غاری برابرسیاه استیعاب ایدوب سقف
غار منشق اولدی وملائکه عیسایی آسمانه ایلتدی چونکه فالق الاصباح لباس
شبی طی ایدوب روز روشن هویدا اولدی رئیس جهودان اولان یهودا
فلطیانوس وبرقولده ایشوع نام یهودیلری عیسایی اخذه کوندردیلرو برروایت
اشهدزعم فاسدی اوزره بوکار باثوابه بن فائز اولاین دیو یهودا غاره کندوسی
کیروب عیسادن نام ونشان بولمادی وتعجب ایله اطراف غاره نظر ایدرکن
خالق الاکوان صورت یهودایی شکل عیسایه تحویل ایدوب جهودلر دخی
یهودانك مکثندن جازکه عیسی اکا بر ضرر ایتمه سون دیودرون غاره توجه
و یهودایی اخذ ایتدیلروشکل عیساده کوروب داره ایلتدیلر بن یهودایم دیدکجه
مقید اولمایوب صلب ایتدیلر وبعد زمان ماینلرنده ملکلرین کورمیوب هرچند که
جست وجو ایتدیلر بولمادیلر * پس مصلوبه امعان نظر ایتدکلرنده شبهه یه
دوشوب مصلوبك وجهی عیسی وبدنی یهودا پس مصلوب عیسی ایسه یهودا قنده
درو مصلوب یهودا ایسه عیسی نیجه اولدی دیو اختلاف ایتدیلر وبربرینه سل سیف
ایدوب محاربه ومقاتله ایتدیلر کما قال تعالی (ان الذین اختلفوا فیه لفی شك منه
مالهم به من علم الا اتباع الظن) وبرروایت سدی وقتاده عیسایی اون ایکی

نفر حوار یون ایله هنكام شبده اخذ ایتدكارنده برخانه ده حبس ایدوب كوندوز بنی سیاست ایدەلم دیو قول وقرار ایتدیلر عیسی ایتدی ای حواریون بن شمدی سمایه عروج ایدرم صباح یهودیلر كلدكده بكا قنغكز فدا اولور سرجیس نیاز ایدوب یا نبی الله بن سكا قابل صورتم پس جانم فدا اولسون دیدی پس یهودیلر علی الصباح كلوب حواریونی محبسدن چیقاردیلر وعددده برین ناقص كوروب بریكز نیجه اولدی دیدیلر حواریون جواب ویروب بریمز عیسی ایدی آسمانه عروج ایتدی دیدیلر یهودیان تصدیق ایتمیوب سرجیسی صورت عیساده كوردیلر وبری ناموجود اولمغله شكه دوشوب عیسی زعمیله سرجیسی صلب ایتدیلر پس (انی شك منه) قول كریمی بومعنایه در دیمشلر وقال الامام الرازی فی تفسیره قال كثیر من المتكلمین ان الیهود لما قصدوا قتله رفعه الله الی السماء فخاف رؤساء الیهود من وقوع الفتنة بین عوامهم فاخذوا انسانا وقتلوه وصلبوه ولبسوه علی انه هو المسیح والناس ما كانوا یعرفون المسیح الا بالاسم لانه كان قلیل المخالطة مع الناس فبهذا الطریق اندفع ما یقال اذا جاز ان یقال ان الله تعالی یلقی شبه انسان الی انسان آخر فبهذا یفتح باب السفسطة حیث یجوز ان یقال اذا رأینا زیدا لعله لیس بزید ولكنه شخص آخر القی شبه زید علیه وعند ذلك لا یبقی الطلاق والنكاح والملك موثوقا به ثم قال لا یقال ان النصاری ینقلون عن اسلافهم انهم شاهدوه مقتولا لانا نقول ان تواتر النصاری ینتهی الی اقوام قلیلین لا یبعد اتفاقهم علی الكذب وعیسی رمضان المبارككده لیلة القدرده واوتوز اوچ یاشنده رفع اولندی ومریم بدركه عیساده شبهه واختلاف واقع اولدیغی بومعنایه در كه ام عیسی مریم * ومجنونه ایكن عیسانك دعاسیله افاقت بولان بر خاتون پای داره كلوب عیسی ایچون ماتم ایدركن عیسی علیه السلام انلره سمادن نزول ایدوب سبب كریه وزاری نه در دیدی انلر دخی سنك ماتمك ایچوندر دیدیلر عیسی ایتدی اغلیه سزكه بكا كسه دن ضرر اصابت ایتمیوب بلكه حق تعالی بنی سمایه رفع ایلدی كما قال تعالی (بل رفعه الله) وبر روایتده بعد الترفیع یدی كوندن صكره جانب حقدن عیسی علیه السلامه اشارت اولدی كه یا عیسی یهودیلر اصحابك قصدنه عجله ایدیورلر ومریم ومجدلانیه جمله دن زیاده سنك ماتمك ایچون كریاندر ایمدی جبل مجدلانیه یه نزول ومجدلانیه جمله دن اول سكا ملاقی اولاجغن تبشیرات واكا امر قیل كه حواریونی یانینكه جمع ایتسونلر وانلر خلقی طریق اسلامه

مطلب
نزول عیسی من السماء الی قومه

مطلب
قصهٔ مجدلانیه

دعوت ایتمك ایچون اقطار ارضه ارسال قیل وقصهٔ مجدلانیه بودر که مریم مجدلانیه حوالیء انطاقیه‌ده مجدلان نام قریه‌ده بنی اسرائل دن بر مرأهٔ صالحه ایدی فاما مستمرا مستحاضه اولوب برآن طهارت پذیر اولمزدی واشرافدن هرکیم انکله تزوج مراد ایتدیسه امتناع ایتمکله تکبرنه حمل ایدرلردی اول ایسه حالنی اخفا ایدردی * پس بعثت عیسایی ودعاسی ایله شفاء مرضایی استماع ایتدوکده مجدلانیه استشفا ایچون حضور معجزه موفور عیسایه کلدکده نور نبوت ووجه کریمندن استحیا ایدوب کیرودوندی والیله عیسانك ظهرنی مس ایتدی عیسی ایتدی بنی برذوعاهه نیت حسنه ایله مس ایتدی حق تعالی اکا دیلدوکن ویردی * پس مجدلانیه نفس عیسی ایله اول عارضه‌دن خلاص وطهارت کامله بولدی * پس عیسی هفت ایامدن صکره کوه مجدلانیه‌یه کیجه ایله هبوط ایدوب امر خدایی تبلیغ ایلدی وجبل مزبور نور عیسادن مشتعل اولدی وحواریون اذن عیسی ایله اول کیجه متفرق اولدیلر حالا نصاری اول کیجه‌یه تعظیم ایچون تدخن ایدرلر * پس

مطلب
تفرق الحواریون فی البلاد

حواریوندن قطریس رومیه‌یه واندرایس ایله متنا بردیاره کیتدیلر که اهالیسی مردم خوارلر ایدی وتوماس وار بابیل ارض مشرقه وفیلاس ولایت قیروان وافریقیه‌یه ویحنس اصحاب کهفك قریه‌سی اولان افسوسه که طرسوس دخی دیرلر ویعقوبس ارض اوری شلم که بیت المقدس در ایلیادخی دیرلر وتلما ارض حجازه وسمعن ارض بربره کیدوب هر بری قومنك لسانی اوزره اول دیارك دعوتنه قیام کوستردی وابن اسحاق روایت ایدرکه بعد رفع عیسی یهودیلر حواریونی اخذ ایدوب وهر برینی هنوز سلخ اولنمش پوست کاوه صاروب وحرارت شمسه قارشو کوچهای شهری کزدروب انواع شکنجه واذا ایتدیلر نقل اولنورکه بروتن پرست ملك روم وار ایدی عهد مزبورده شام وقدس شریفده انوك حکمی جاری اولوردی وبنی اسرائل اکا مخالفته قادر دکللردی ملك مزبوره بنی اسرائل عیسایه ایتدوکلری اذایی تحبیر واحیاء موتی وابراء اکمه وانواع معجزاتن تقریر ایتدکلرنده حیف اودر بغا ایچون بکا اولجه اعلام ایتمدیکوز که بن اکا تابع اولوب بوجفایی ایتدرمزدم دیوآدم کوندردی وحواریونی اسرا ایلیاندن تخلیص ودین عیسایی قبول ایدوب یهودیلردن چوق کسنه قتل ایتدیلر وشبه عیساده اولان مصلوبی داردن ایندیروب جسدنی اخفا ایتدی وخشب داری الوب عود وعنبر کبی حفظ وانواع اکرام ایلدی ونصرانیه‌نك اصلی رومدن اولدی ووهب بن منبه‌دن روایت ایدنلر عیسی علیه السلام حواریون ایله تواخی ایدوب شمعون ایله

بحیایه مادری مریمی وصیت ومریم احترامی رعایت ایله امر ایلـدی انلر دخی مریم بعدن مفارقت ایتمیوب ملك روم اولان تارونه واروب اسلامه دعوت ودین عیسایه دلالت ایچون ابتدا توزسی ارسـال ایتدیلر تارون شمعون ایله توزسی منکوساصلب ایتمکاه مریم ایله بحیا فرار ایتدیلر وکیدرکن کندولرینی جست وجوایدن رومیانه مصادف اولماغله خوف ایله حقه مناجات ایتدکارنده زمین شق اولوب ایکیسی دخی ناپدید اولدی تارون کاوب ارضی حفر ایتدیلر نام ونشان بولمـامغله ترابی حفره رد ایتدیلر تارون بوحالی کوروب دین عیسایه کیردی ومریم عیسادن صکره التی ییل معمر اولدی وحق تعـالی عیسایه ملائکـه کبی ریش نورانی ارزانی بیوروب ولذات مطعم ومشرب دن منقطع قیلوب حالا ملائکـه ایله حول عرش ده طواف ایدر فکان انسیا ملکیا سمائیا ارضیا وآخر زمانده اذن حقله زمینـه هبوط ایدوب قرق ییل معمر اولور ودجالی هلاك ایدوب مهدی ایله ملاقات ومهدی یه اقتدا ایدروقیل الحسین بن الفضل هل تجد نزول عیسی من السماء فی القرآن قال نعم قوله تعالی (وکهلا) و هولم یکتهل فی الدنیا وانما معناه وکهلا بعد نزوله من السمـاء عن ابی هریرة عن رسول الله صلی الله علیه و سلم قال علیه السـلام (الانبیاء اخوة لعلات امهاتهم شتی ودینهم واحد وانی اولی الناس بعیسی بن مریم لانه لم یکن بینی وبینه نبی و یوشـك ان ینزل فیکم ابن مریم حکما عدلا وانه نازل علی امتی وخلیفتی علیهم فاذا رأیتموه فاعرفوه فانه رجل مربوع الخلق مائل الی الحمرة والبیاض سبط الشعر کأن رأسـه یقطر وان لم یصبه بلل بین ممصرتین فیکسر الصلیب و یقتل الخنزیر و یضع الجزیة و یفیض المـال ولیسلکن الروحاء حاجا اومعتمرا ولیثنینهمـا جمیعا و یقاتل الناس علی الاسلام حتی تهلك فی زمانه الملل کلها غیر الاسلام وتکون السجدة واحدة لله رب العـالمین ویهلك الله فی زمانه مسیح الضلالة الکذاب الدجال و یقع الامن فی الارض حتی ترتع الاسـود مع الابل والنمور مع البقر والذیاب مع الغنم و تلعب الصبیان بالحیـات لا یضر بعضهم بعضا ثم یلبث فی الارض اربعین سنة و یتزوج ویولد له ثم یتوفی ویصلی له مسلمون و یدفنونه اقرؤا ان شـئتم وان من اهل الکتاب الا لیؤمنن به قبل موته) یعیدها ابوهریرة ثلث مرات رضی الله عنـه وکذا روی عنه (اذا اهبط الله المسیح یعیش فی هذه الامة ماتعیش ثم یموت بعـد نبی هذه ویدفن الی جنب قبر عمر فطوبی لابی بکر وعمر یحشران بین نبیین) وعن ابن عباس قال قال علیه السلام

مطلب
نزول عیسی فی آخر الزمان

لیثنینهما ای یجمعهما معد

(كيف تهلك امة انا فى اولها وعيسى فى آخرها والمهدى من اهل بيتى فى وسطها) ايمدى بوموجب اقوال مؤرخين عيسى عليه السلامك عروجى وبر نخواى احاديث شريفه آخر زمانده نزولى مسموع اولديسه بودخى علم شريفه خفى اولمه كه كيفيت رفع عيساده دخى اختلافات كثيره اولوب مذاهب نصارى دخى مختلفه در وعلماء عظام ومشايخ كرامك دخى صورة بربرينه مغاير ومعنى متحد ومتقارب تحقيقلرى اولمغله بطريق الاجمال تقرير وايضاح اولندى فى تفسير البغوى قال الحسن وابن جريج (انى متوفيك) يعنى قابضك من محبة الدنيا (ورافعك الى) يعنى الى قربى وهو الدرجة العالية من غير موت يعنى هذه الدرجة العالية حصل لعيسى قبل موته الاضطرارى وقال بعضهم المراد بالتوفى الموت وهو صريح على جواز موت بدنه العنصرى وذهب الشيخ بدر الدين الى هذا القول وقال فى وارد انه عيسى عليه السلام حى بروحه ميت بجسده العنصرى ولما كان روح الله والروحانية غالبة عليه قالوا انه لم يمت حكما للغالب لا بمعنى انه لم يمت جسده العنصرى وقال الضحاك وجماعة ان فى الآية تقديما وتأخيرا معناه انى رافعك الى قربى ومطهرك من الكفرة ومتوفيك بعد انزالك وهذا القول مختار من حيث المعنى عند العلماء وفى تفسير البيضاوى انى متوفيك اى مستوفى اجلك ومؤخرك الى اجلك المسمى عاصما اياك من قتلهم او قابضك من الارض من توفيت مالى او متوفيك نائما اذ روى انه رفع نائما او مميتك عن الشهوات العائقة عن العروج الى عالم الملكوت وقيل اماته الله سبع ساعات ثم رفعه الى السماء واليه ذهبت النصارى وكذا قال فى تفسير قوله تعالى (وان الذين اختلفوا فيه لفى شك منه) وقال قوم صلب الناسوت وصعد اللاهوت حاصل كلام طائفهٔ نصارى كيفيت رفع عيساده اختلاف ايدوب شرذمهٔ قليله عيسى عليه السلام بغير قتل ولا صلب سمايه رفع اولندى ديوب قول اهل اسلامه موافقدر وبعضيلر حق تعالى عيسايى يدى ساعت اماته ايتدكدنصكره ترفيع الى السماء ايلدى ديرلر وكبار نصارى يهوديلر عيسايى قتل ايتديلر زعم ايدوب بونلر دخى اوچ فرقه اولمشلردر كه برينه يعقوبيه وبرينه ملكائيه وبرينه نسطوريه ديرلر* پس زعم يعقوبيه بودر كه مسيحه قتل وصلب واقع اولمشدر ولكن مقتول ومصلوب اولان شول مسيحدر كه جوهر بندن متولد اولمش برجوهردر يعنى مصلوب اولان اب ايله امدن تولد ايدن جوهر جسم وروح حيوانيدر ديرلر وملكائيه نك زعمى

مطلب فى كيفية رفع عيسى عليه السلام

مطلب تفرق النصارى فى عيسى على ثلاثة مذاهب

بودر که عیسانك اکر لاهوت وا کرناسوتنه قتل و صلب حاصل اولمشدر
ولکن حصول من بور مع المباشره اولمایوب بلکه من حیث الاحساس والشعور
حاصل اولمشدر دیرلر وزعم نسطوریه بودر که عیسی علیه السلام من جهة
الجسم والهیکل المحسوس مصلوب درفاما من جهة اللاهوت نه مقتول ونه
مصلو بدر یعنی ضرر جسمه واقع اولوب نفس ناطقه سی حیا وسالما سمایه
صعود ایتدی دیرلر پس قرآن عظیم الشان مذکورلرك اتباع ظن وشك وکان
ایله واقع او لان اختلافاتنی بعد البیان (وماقتلوه وماصلبوه ولکن شبه لهم)
قول کریمله حقیقة حالی تبیان بیوردی وا کثر الحکماء یختارون مایقرب من هذا
القول لان البدن مرکب من العناصر والعناصر فی حد ذاتها متغیرة من حال
الی حال والمرکب من المتغیر متغیر وحادث فلا یمکن البقاء علی حاله اصلا فقالوا
قد ثبت ان الانسان لیس عبارة عن هذا الهیکل بل هو اما جسم لطیف
فی هذا البدن واما جوهر روحانی مجرد فی ذاته هو مدبر فی هذا البدن والقتل
انما ورد علی هذا الهیکل و اما النفس التی هی فی الحقیقة عیسی فالقتل ماورد
علیها لایقال کل انسان کذلك فماالوجه فی هذا التخصیص لانا نقول ان نفسه
کانت قدسیة علویة سماویة شدیدة الاشراق بالانوار الالهیة عظیمة القرب
من ارواح الملائکه و النفس متی کانت قدسیة لم یعظم تألمها بسبب القتل
وتخریب البدن ثم انها بعد الانفصال عن ظلمة البدن تتخلص الی فسحة
السموات وانوار عالم الملکوت فتعظم بهجتها و سعادتها هناك و معلوم ان
هذه الاحوال غیر حاصلة لکل الناس وانما تحصل لاشخاص قلیلین من مبدأ
خلق آدم الی یوم القیمة فهذا هو الفائدة فی تخصیص عیسی علیه السلام بهذه
الحالة ولکن اتباع ظن وحسباندن مجرد اولان مختار ارباب کشف و یقین شیخ
صدر الدین قنوی قدس الله سره بوو جهله تحقیق بیوررلر که غلب روح
عیسی علیه السلام علی نفسه وجسده بالریاضة والمجاهدة بتبدیل الاخلاق
وتبدل ارض نفسه غیر الارض وتصیر روحانیا لاحقا بعالم الارواح والملائکة
وتصیر جسده تابعا لروحه ساقط الاعتبار کالیاس وخضر علیهما السلام
کما قال تعالی (و ما قتلوه و ماصلبوه و لکن شبه لهم) یعنی کأنه میت
بالجسد فی سقوط اعتبار احکام البدن فاثر الروح غلب علی بدنه فی حال
حیاته الظاهرة لان الارواح من المجردات و النورانیات فعیسی علیه السلام
مجرد غایة التجرد عن العلایق و العوایق و مستغرق فی النور الالهی

بسبب غلبة الروح على بدنه فى حال البدن ولاموت على الروح وان عيسى
لم يمت حكما للغالب لانه مركب من البدن العنصرى والروح المجرد فالروح
جزأ غالب لانه مبدأ الحيوة والحس والحركة فاطلاق اسم عيسى على الجزأ
الغالب من قبيل تسمية الجزأ باسم الكل اعتبارا للغالب فالجزأ الغالب حى ابدا
وفى تفسير القاشانى (انى متوفيك) اى قابضك من بينهم ورافعك الى الى سماء
الروح فى جوارى (ومطهرك) من رجس جوار الذين كفروا اومن القوى الخبيثة
ومكرهم وخبث صحبتهم وقال فى قوله تعالى (وماقتلوه) يعنى ماقتلوا حقيقته
(وماصلبوه) يعنى لايقدرون القتل والصلب وهو معجزته (ولكن شبه لهم) المقتول
وهوايضامعجزته له ﴿ سلطان ولدفرمايد ﴾ فلك الكون هالك فانى *كل من قال
دايم جانى *فلك الجسم جمرة ودخان *فلك الروح روضة وجنان *بصر الحس
ناظر الاشباح *نظر العقل شاهد الارواح *فلك الروح مجلس الاحرار *فوقه
يسبحون فى الانوار *چون صور پرده اندونى مقصود *پرده راعقل كى كند معبود*
روح را آسمان جناب حقست * مستيش دايم ازشراب حقست * پس برين
آسمان نرفت مسيح* اوملحست ورفت سوى مليح* بل برآن آسمان رود دانا* نه
برين چرخ كنبد مينا* حق جميل وجمال منظر او* غير خوبى نكشت درخور او*
* الحصه * فلك آفتاب روحانيت فلك رابع ومنشأ تنزلات روح قطب درز يرا
روح قطب اشرف ارواح انسيه اولديغى كبى فلك آفتاب دخى روح افلاك
واشرف ارواح سماويه واسعد كواكب فلكيه اواوب رعيتك سلطانه اولان
ارتباطى كبى كواكب علويه وسفليه دخى عموما آفتابه مرتبطلردر وافضل
مواضع وسط اولماغله دار السعادة سلاطين وسط مملكتده اولديغى كبى فلك
آفتاب دخى وسط عالم اجسامده وبين الاعلى والاسفل برزخ واقع اولمشدر
نته كم محيى الدين عربى قدس الله روحه كشف صحيح وشهود صريح ايله
افلاكى اون بش عد ايدوب آفتابى وسطده تحقيق ايتمشدر يعنى فلك آفتابك
فوقنده فلك المريخ وفلك المشترى وفلك الزحل وفلك المنازل وفلك البروج
وفلك الكرسى وفلك العرش وآفتابك تحتنده فلك الزهره و فلك العطارد
وفلك القمر وكرهٔ اثير وكرهٔ هوا وكرهٔ ماء وكرهٔ خاك فاذاكان كذلك عيسى
عليه السلام مظهر ذات وصفات اولديغى جهتدن فلك رابع حقيقت
عيسايه مقام اولدى وامت عيسى عليه السلام بومرتبه دن تجاوز ايتمايوب
مظهر توحيد صفات اولدقلرى جهتدن مظهر توحيد افعال اولان امم سابقه

مطلب
فى بيان عدد الافلاك

ایله مظهر توحید ذاتی اولان امت حضرت ختم محمدی علیه صلوات الله الاحدی میاننده برزخ واقع اولمشلردر وامم سابقه مظهر توحید افعال اولماغله مرتبهٔ افعالدن تجاوز ایتمامشلردر * پس صفات بین الافعال والذات برزخ واقع اولماغله وساطت خصوصیت من بوره ایله روحانیت عیسی دخی فلك شمسك روحانیتنه تخصیص اولندی وآفتاب مظهر حیات ومفیض نور صوری اولدیغی کبی روحانیت عیسی دخی مظهریت ذاتیه ایله مظهر نور علم ومفیض حیات معنوی اولدی * پس قابلیات فطریه سعی واجتهاد وسیر وسلوکه منوطه اولماغله امت محمدده نبوت تشمر یعیه دن غیره قابلیت واردر زیرا نبوت وجود اشرف حضرت ختم رسالت ایله مختتمدر فاما مقامات ولایتدن اولان کمالات باقیه نك جمله سنه امهٔ مرحومهٔ محمدی فایزلردر وبو مرتبهٔ علیه اولیاء امت محمده مخصوصه در * بیت * اکر دمی بکذاری هوای نااهلی * به بینی آنچه نبی دید وآنچه دید ولی * کما قال سهل التستری مامن نبی الاوله نظیر فی امته یعنی الاوله ولی فی کرامته مثلا قدم عبساده اولان اولیاء کباردن بریسی عین القضاة همدانیدر که هم اخفاء جسد وهم احیاء میت ایتمشدر نتکیم زبدة الحقایق نام کتابنده تمهید ایمانك آخرینه قریب بیوررلر که ازناصر الدین باز پرس وقت بودیکه درآمدی باجماعتی محباز ودرین حالت که مرابودی ومراباخود ندادندی مرا از چشم ایشان بپوشانیدندی درآمدندی ومراندیدندی وقت بودیکه درین مقام یکماه بماندمی چنانکه هیچکس مرانیافتی باش تااین آیت تراروی نماید که درحق عیسی کفت (وماقتلوه وماصلبوه ولکن شبه لهم) این همه بچه یافت بدان یافت که رفعت داده بودندا ورا (بل رفعه الله الیه) این معنی بود ودانم که شنیده باشی این حکایت من وپدرم وجماعتی ازائمهٔ شهرما حاضر بودیم درخانهٔ مقدم صوفی پس مارقص میکردیم وابوسعید ترمدی بیتکی میکفت پدرم درنکریست پس کفت خواجه امام احمدغزالی رادیدم که بامارقص میکرد ولباس اوچنین وچنین بود ونشار می داد شیخ ابوسعید کفت نمی یارم کفت مرکم آرزومی کند من کفتم بمیر ای بوسعید در ساعت بیهوش شد وبمرد مفتیٔ وقت دانی که خود که باشد کفت چون زنده رامرده میکنی مرده رانیز زنده کن کفتم مرده کیست کفت فقیه محمود کفتم خداوندا فقیه محمودرا زنده کن درساعت زنده شد کامل الدواة رانوشته بود که درشهر میکویند که عین القضاة دعوی خدایی

مطلب
فی بقاء مقامات الولایة

میکنند و بقتل من فتوی دادندای دوست ا لراز توفتوی خواهند تو نیز فتوی می ده وهمه را این وصیت می کنم که فتوی این آیت نویسند که (ولله الاسماء الحسنی فادعوه بها وذروا الذین یلحدون فی اسمائه سیجزون ما کانوا یعملون) من خود این قتل بدعا میخواهم دریغاهنوز درست کی بود (وماذلك علی الله بعزیز) ایمدی سالك طریق جذبهٔ احدیت اولان عاشقان الهی نفس ناسوتیه وصفات بشریه دن بطریق التجرید تفرید باطن ایلسه لاجرم مانند عیسی سرای حریم قدس لاهوت و خلوت خانهٔ قرب وحدت ذاتی یه عروج ایدوب حیات ابدی ایله متصف اولماسی مقرر در نته کم محمود شبستری کلشن رازده بیورمشلردر ﴿ نظم ﴾ اکر یابی خلاص از نفس ناسوت * در آیی درجناب قدس لاهوت * هر آنکس کو مجرد چون ملك شد * چو روح الله بر چارم فلك شد * ناسوت ایله مراد بشریت ولاهوت ایله مراد جمیع اشیایه ساریه اولان حقیقت وحدتدر وایکیسی دخی علی وزن فعلوت مبالغه در ولاهوت لاه یلیه لهیادن مأخوذ اولوب احتجب واستتر معناسنه در وناسوت دخی ناس ینوس نوسادن مأخوذ اولوب تذبذب وتحرك معناسنه در پس سبب تسمیهٔ لاهوت صورت مظاهرده محتجب ومستور وسبب تسمیهٔ ناسوت کثیر الحرکة اولوب روحانیتی عالم علوی یه توجه ونفسانیت وبشریتی عالم سفلی وطبیعی یه تعلق ایتدیکی اعتبار ایله در پس سالك طریقت اولان طالبان صادقان مانع وصول عالم تجرد اولان نفس ناسوتدن خلاص اولسه مقام لاهوته اعتلا ایتمه سی محقق اولمغله مرد عرب دخی انواع فقر ومسکنت ایله سبوی معرفت وکوزهٔ محبتی پادشاه مملکت وجود اولان درکاه حی لایموته اهدا ایتدکده نفس ناسوتدن خلاص اولوب مقام ملکوته قدم نهاده اولمغله کاشف اسرار کبریا حضرت مولانا قدس سره الاسنی عیسی علیه السلامك عروجنه تمثیل ایدوب * م * جست عیسی تارهد ازدشمنان * بردآن جستن بچارم آسمان * دیوذکر اولنان اسراره اشارت بیورمشلردر ﴿ عطار ﴾ توروح الله باش اندر طریقت * حذرکن از پلیدی طبیعت * چو عیسی کرشوی ازجسم وجان پاك * به بینی ذات حق اندر عیان پاك * پس حضرت مولانا برتمثیله دخی شروع ایدوب بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ دام آدم خوشهٔ کندم شده * دام آدم علیه السلام خوشهٔ کندم اولمش ﴿ مثنوی ﴾ تاوجودش خوشهٔ مردم شده * حتی آنوك وجودی خوشهٔ مردم اولمش قصهٔ آدم وحوا علیهما السلام واکل کندم ایله واقع

مطلب
الفرق بین لاهوت وبین ناسوت

مطلب
قصهٔ اکل آدم وحوا من الشجره

اولان، سرکذشتلری برقاج یرمجلده تفصیل اولنمشدر ولکن بومحله مناسب قصهٔ
کندم خواری آدم وحوا بودرکه برفحوای (وقاسمهما انی لکما لمن الناصحین
فدلیهما بغرور) ابلیسك القا سیله قسم ایتدوکنه اعتماد ایلیوب آدم
علیه السلام (ولاتقربا هذه الشجرة) قول کریمنده اولان نهی رأفتی فراموش
ایدوب ابتدا حوا ثانیا آدم شجرهٔ منهیه دن اکل کندم ایتدکارنده (فلما ذاقا
الشجرة بدت لهما سوأتهما) فحوای کریمی اوزره درحال تن آدم وحواده حلهٔ
جنت وسرسعادت زنده تاج کرامت قالمایوب ایکیسی دخی سرپا برهنه درخت
انجیردن بر ر یپراغله ستر عورت ایدوب جنتدن خروج ایتدیلر کما قال تعالی
(وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة) پس فرمان سبحانی وارد اولدی که
یاآدم ربیع لطف خروج وحریف تکلیف دخول ایتدی ویا آدم خزانهٔ عالم
سنك ذریاتکله معمور اولوب مصالح جهان سنك نسلك اولمادقچه قیام پذیر
اولمسه کرکدر * پس آدم وحوادنیایه هبوط ایدوب هر بری بر جانبه
دوشدی واوچ یوزییل بر برندن مهجور وعاقبت زاری بسیاردن صکره
بر برینه ملاقی اولدیلر وابلیس آدمی جنتدن اخراجنه فخر ایدوب هله خصم
شکنلك ایلدم دیو مباهات کوستردکده خطاب وارد اولدی که ای ملعون
ومغبون بوخصم شکنلك اولمامشدر بلکه سنك بوکارنا همواركِ آدم ایله حوایه
باعث دولت واقبال اولوب بهشت برینیدن انجق ایکی تن خروج ایتمشکن بنم
فضل وعنایتمله آدم ایله حوادن صدهزار وهزار فرزند مؤمن شایستهٔ وجوده
کلوب جنات عالیات بنی آدم ایله مالا مال وبنم مشاهدهٔ جمالم ایله جکلردر
بیورلدی * پس حضرت مولانا بومعنایی بیان ایدرکه آدمك اکرچه شجرهٔ
کندمدن تناول ایتمه سی باعث خروج جنت اولدی ولکن بتقدیر قادر حکیم
خوشهٔ نسل انسانی اولوب بوقدر انبیاء واولیاء ومؤمنین واصفیاء صلب آدم
ورحم حوادن ظهوره کلوب برخوشه یه منتظم اولان دانهٔ انکور وکندم کبی
ذریات آدم دخی خوشهٔ وجود آدمه منسلك اولوب جنتی تزیین ایتدیلر
﴿ عطار ﴾ اکراسرار کندم بازدانی * توا اندر جسم خود حیران بمانی *
اکراسرار کندم دیدهٔ باز *حجاب صورتت ازدیده کن باز *آه ای نور حدیقه
عالم ونور حدقهٔ بنی آدم زبان نغمه سرایان هزار دستان جنان عارفان
بووجهله ترنم ایدرکه اول سبحان ومنان آدم ایله حوایی دارجنانده اسکان
واکل ثمرات درختان فراوان احسان ایدوب ولکن عیش خلد برینده کدر

مطلب
در تحقیق شجره که
آدم اورا تناول
کرده بود

امتحانی اکل ثمرهٔ شجره‌ده اخفاونهی رأفتیله مبتلا قیلوب (یا آدم اسکن انت وزوجك الجنة فکلامن حیث شئتما ولاتقربا هذه الشجرة) بیوردی اکرآدم ایله حواشاهدهٔ جمال لایزال وحسن وصال ایله باقی قالیدی قهرامتحان نمایان اولمازدی زیرا دوام شهود حضرت ودودمزاحمهٔ حدثاندن مقدس در * پس نهی امتحان ایله اجرارفتنه‌یه اشارت واسرار ربوبیتی شجره‌ده ودیعت وخطاب دلال آمیز ایله منع ایدوب قلبلرینی تناول فواکه شجرهٔ ابتلایه تحریض وتهییج ایلدی بر نحوای (ان الانسان حریص علی مامنع) لاجرم آدم ایله حوانمت خدعه ایله شجره قریب اواوب نهی امتحانی فراموش ایتدیلر آه ای عاشق بیچاره نیجه قریب اولماسونلرکم اول درخت موزونه حق سبحانه وتعالی انوار قدسیه سنی الباس وعاشق جمالی اولماغیچون لطایف اقداری سر اسرار ایله مزج ایلدی وموسی علیه السلامه وادیٔ مقدسده واقع اولان تجلی کبی آدم علیه السلامه دخی شجره‌دن تجلی ایدوب شهوهٔ شوق حقیقت عشق اوزرینه غلبه ایتمکله لذات ثمرهٔ محبت حرارت محبتدن احتراز ایتدرمیوب اکل ثمرات شجره‌یه جرأت ایتدیلر آه کم محبتك ناری ونوری واردر پس نارمحبتدن احتراز ایدن نور محبتی واجد اولماز ونور محبتی مراد ایدن عاشقك نارجذبات انانیت وتعیناتن احراق ایدوب مع هویة ربه وبلا هویة نفسه باقی قالوب نورمحبتی بولور وقلبی آنکله منور اولور کما قال الله تعالی (یحبهم ویحبونه) آه کم اول شجرهٔ محبتی حضرت رحمن رحیم ید قدرتیله آدم ایچون غرس ایدوب وطینت آدمی دخی لاجل هذه الشجرة دست جلال وجمال ایله تخمیر ایلدی مع هذا آدمه مخصوصه اولان نعمت مزبوره‌دن نهی ایله ترك ثمره وغیره عدم التفات ایله جوهر آدمی امتحان ایلدی ﴿عطار﴾ زسر گندم آگاهی نداری * که بو فراللهی نداری * یقین‌دان گندم اینجا عین‌دیدار * نمود عشق شد ازوی بدیدار * یقین دان گندم اینجا صورت خود * که پیدا شداز وهر نیك وهربد * الحاصل آدم ایله حوا تناول ثمره‌یه حین مباشرتده علم سر اسرار ولطائف انواره عارف اولمغله ثقل انوار اسرار ورزانت قوت ربوبیت جباره جنت تحمل ایده مدی پس حق جل وعلا بر نحوای (فتکونا من الظالمین) ای آدم وحوا حومهٔ ربوبیته دخول واسرار الوهیته وصول ایله ظالمین‌دن اولورسز بیوردی زیرا حق سبحانه وتقدس انذار

مطلب
سبب آدم من الشجرة بعد النهی

مز بور ایله آدم ایله حوانك اسانلرینی کشف اسراردن صیانت ایتمیایدی جمیع اقطار علم اقداردن مملو اولور دی بناء علی ذلك بعض محققین درخت منهی شجرهٔ قضا وقدر در دیو تفسیر بیورمشلردر پس بر عبد واثق درخت قضا وقدرده مکتومه اولان علومك علمنه عارف فایق اولسه وصف ربوبیت ونعت حریت ایله عزت ملك ودولت خالده واصل اولور فلذلك آدمی اکل شجره یه دلالت ایدن ابلیس ایدی دیو حق تعالی کتاب کریمنده حکایت ایدوب (هل ادلکم علی شجرة الخلد وملك لایبلی) بیوردی زیرا ابلیس امین کنوز غیب درخت مزبوردن ثمره ایدیکین کوروب لاجرم شجر خلد وملك وکندوسی اندن محروم ایدوکن اذعان ایتمکله شجرهٔ خلدك قوتیله نزع ربوبیته قصد ایدوب آدم ایله حوایی تناول شجره یه دلالت وبرفحوای (انی لکما لمن الناصحین) کاذبانه انلره نصیحت ایلدی ولکن اخلاص ایله اولمیوب نصیحته مزج حسد ایتمکله حین اخبارده ایکیسنه دخی خدیعه ایلدی زیرا شجرهٔ مزبوره محل خطر ایدوکی ملاحظه قلوب بحسب العداوة اظهار نصیحت واضمار خیانت ایله بو شجرهٔ پرثمره ده اسرار ربوبیت مودعه در ولاسیما اسرار قدمه اطلاعله خزان خزانهٔ جبروت واقرب مقربین ملکوتدن اولورسز دیو قسم ایلدی ابوبکر الوراق بیوردیلرکه لاتقبل النصیحة الا ممن تعتمد دینه وامانته ولایکون له خطاء فی نصیحته ایاك امانه چاره عاشق آواره جمال معشوقه کمال شوقندن قرب حبیبه امنیهٔ وصول ایله هر بروفاجرك اخبارنی استماع ایدر بناء علی ذلك آدم علیه السلام دخی قسم ابلیسه اعتمادا اسرار قدمه واصل وامتداد بقایه نائل اولمق رجاسیله شجره دن اکل ثمر ایدوب انواع درد محنته مبتلا اولدی کما قال الله تعالی (فلما ذاقا الشجرة بدت لهما سوأتهما) پس آدم ایله حوانك روح وقلبلرینه وضع زمام قهر غیرت اولندقده نفسلرینی مقام ربوبیتدن ساقطه بولمغله عجز بسیار وضعف بی شمار ایله عبودیت وذلتلرین بلوب (ربنا ظلمنا انفسنا) دیو زمرهٔ خاسریندن اولمیوب طالب مغفرت اولدیلر فاما ابلیس حسود قیاس باطل ایلدی که آدم ایله حوا اکل شجره یه حین مباشرتنده برسره عارف اولالرکه لاجرم واقف سر مزبور اولان هرکم ایسه واله وحیران ومدهوش وسکران اولمغله عبودیتده اولان احکام شرایعنی عدم قبول ایله حد اطاعتدن خارج اوله پس قصد فاسد ورأی کاسدی بوایدی که آدم

ظهور عبود يتده اولان درجهٔ رسالت ومرتبهٔ ولايتدن سقوط ايله عورات اسرار مكتومه واستار اقدار ممنوعه‌يى هتك واظهار ايليه اما قدرت كاملهٔ الهيه وحكمت شاملهٔ ربانيه بونك او زرينه جاريه دركه اول فاعل مختار برعبد خاصنه اسرار مخفيه سندن برسر غريبك اظهارنى اراده ايلسه ابليسى مغرور ايدوب سبب وسوسهٔ وسواسله اول سر مكتومى عبد مزبوره كشف ايدر * پس ابليس آدمه حسد وعداوت ودرجه سندن اسقاطه قصد ونيت ايتدوكيچون حفر ايتدوكى چاه طرده كندوسى سرنكون اولوب ابدى مردود وملعون اولدى وآدمك شر فى زياده وازلا وابدا مقبول ومسعود اولدى ﴿ عطار ﴾ حسد دور افكند مرد ازخدا وند * زمن بشنو تواين اسرار واين پند * حسد برهيچكس هرگز مبر تو * كه مانى همچو شيطار در بدر تو * توآدم نسلى وز تو عيانى * شود پيدا بتو سر معانى * تويى آدم ازآن دم يادآور * زمانى ازخد اوندى تومكذر * و بو محلده براطيفهٔ خفيه واردركه سوأة آدم وحوا ايله اسرارقدمه اشارت بيور يلوب اسرار مزبوره ضمير تثنيه ايله خاصة آدم ايله حوايه ظاهره اولوب كروبيان وروحا نياندن هيچ فرده نمايان اولمادى حقاكه محل كرامت وامانت ومصدر رسالت وولايت اولدوغيچون نظر اغيار دن حفظ وحراست بيوردى وآدم وحوا حدثدن تفريد قدم ايله تجريد توحيد ايتدكاريچون جنات ومافيهادن اخراج ومعرفتده عظم شانلرى اولديغيچون حظوظ بشريه دن تقديس وافراد ايلمدى زيرا عند المشاهده حظوظ بشريه شرك اولمغله شجرهٔ عشق ذوق ايدوب كل ايله كلدن فريد ومعرفت سر وحدت ايله وحيد اولوب اشباح واراوح آدم ايله حوادن صدور وغرايب علم اقدار انلردن ظهور ايتدى ﴿ عطار ﴾ چوآدم دربهشت جان نظر كرد * نمود خويشتن زيروزبر كرد * نمى كنجيد او در عين جنات * طلب ميكرد آنجاديدن ذات * نظر ميكرد وجله خويشتن ديد * اكرچه خويشتن بيخويشتن ديد * زشوقش در همه جنت نكنجيد * جهان پيشش بيكذره نسنجيد * تمامت انبيا در خويشتن يافت * نمود اوليا هم تن بتن يافت * خوشا آندم كه اين دم در نكنجد * جهان مويى درآن لحظه نسنجد * خوشا آندم كه جزيكى نباشد * يقين وبيكمان شكى نباشد * چوآدم باش درجنات پرذات * زخاطر واكذار اين جمله ذرات * توهستى نقطهٔ ديدار جبار * همه در تونموده رخ بيكبار * توخودرا

مطلب
سبب ولا تقربا بضمير التثنية

می ندانی خود که باشی * سزد کرد جهان هرکز نباشی * پس حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا دخی * م * دام آدم خوشهٔ کندم شده * تا وجودش خوشهٔ مردم شده * دیو بو اسرار جمه یه اشارت ایدوب عقل مستفاددن عبارت اولان مرد عرب دخی نائل سعادت سر وحدت اولماغیچون دلالات نفس ملهمه ایله مرتبهٔ بشریه دن هجرت وطی مفاوز ریاضات ایله انواع کلفت و مشقت چکوب عتبهٔ علیهٔ پادشاه ملك وملکوته واصل اولدقده خوشهٔ مجاهده وعبادت اولان سبوی وجودی بحر فرات حقیقته غرق ورشتهٔ شهودنه درر علوم لدنیهٔ قدسیه وجواهر معارف ربانیهٔ انسیه منتظم اولدی *پس آشیانهٔ ناسوتدن بال همت آچوب دانه چین معرفت اولماغیچون فضای ملکوته اوچاب همای روح انسانی لاجرم ساعد نشین جذبهٔ احدیت اولوب مقام جبروت ومرتبهٔ لاهوتده دولت واقبال مشاهدهٔ جماله نائل اولمق مقرردر فلذلك حضرت مولانا بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ باز آید سوی دام از بهر خور * مثلا باز برای غدا جانب دامه کلور وآفتاب سعادت واجلال طلوع ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ ساعدشه یابد واقبال وفر * ساعد شاه واقبال وقوت بولور یعنی ساعد شاهده آشیان طوتوب شاه دخی کندو الیله آنی شکاره صالوب دولت ورونق بولور * بیت * من شاهبازقدسم از لامکان پریده * بهر شکار صیدی درقالب آرمیده * کذلك مرد عرب دخی بازشکار بازکبی تحصیل کفاف ایچون شهر بغداده واردقده مقبول پادشاهی اولوب دولت نامتناهی یه نائل اولدی مثلا مرد عربك حالی اکابکزرکه ﴿ مثنوی ﴾ طفل شد مکتب پی کسب هنر * برامید مرغ وبالطف پدر * طفل کسب علم وهنر ایچون مکتبه کتدی مرغ امیدی اوزره و پدرینك لطفی سببی ایله ﴿ مثنوی ﴾ پس زمکتب آن یکی صدری شده * پس مکتبدن اول برطفل بعد تحصیل العلم وکسب المعرفة صدره منسوب اولمش ﴿ مثنوی ﴾ ماهکانه داده وبدری شده * طفل آوان تحصیلده استادنه آیلق ویرمش وملکهٔ راسخه صاحبی اولدقدنصکره آسمان علومك بربدر کاملی اولمش (محصول ابیات شریفه) بودرکه پدر مشفق فرزندی کسب علم ومعرفت ایله فایق اولماغیچون مکتبه ویردکده معلمه وظیفه تعیین ایدوب وطفل نارسیده نك طبیعتی لهو وبازیچه یه مائل اولماغله اطفالك حالنه مناسب اولان مرغ وبعض ملعبه ایله فرزندنی جانب تحصیل علمه رغبت ایدسون دیو ای

فرزند دلبند اکراو قورسك سکا بر مرغ لطیف الی و یره یم باخصوص ختم
قرآن ایدرسك اطلس ودیبادن رنك آمیز البیسهٔ فاخره احسان ایده یم دیوب
انواع لطف ایله کسب معارفه ترغیب واطف ایله اولمازسه کونا کون وعیدایله
ترهیب ایتمکله طفل نارسیده دخی کاه رجاء وعد وکاه خوف وعید ایله کسب
هنر وتحصیل علمه سعی وکوشش ایدر * پس طفل متعلم تدریجیله لذات علمی
ذوق ایدوب صاحب بضاعه اولدقده پدر مشفقك مقدما اولان ترغیب
وترهیبی اقتضاء طفولته نسبت ایدوکن بیلوب بومرتبه دنصکره علمه شرف
ذاتیچون اشتغال ایدوب عالم فایق وصدر متفوق اولور کذلك وضع عبادات
دخی قلوب عبادی حضیض فانیاتدن اوج باقیات صالحات وقرب جوارذاته
جذب ایچون اولوب ولکن طبع بشری طفل مشابه سنده وبالبداهه نفس
بهیمیه مشتهیاتندن انقطاع متعذر اولماغله عبادنه پدر ومادرندن ارحم
اولان حضرت حق وحکیم مطلق کمال فضلندن ارسال رسل وانزال کتب
ایدوب کاه جنت نعیمده عباد صالحینك نفس مطمئنه لرینه مناسب ومشتهالرینه
موافق اعداد واحضار ایلدیکی فواکه وثمرات وحور وقصور ونعم نامحدودایله
وعدوتبشیر وکاه ربقه کش قلادهٔ اطاعت اولمیانلرك مقری نارسقر اولدیغن
اعلام ووعید شدید ایله انذار ایدر * پس عباد مسترشدین دخی امر حقه
امتثال ومانند اطفال نعم جنانه اقبال ایله عبادت خالقه اشتغال ایدوب مرتبهٔ
بعد مرتبهٔ طاعتده کامل و مقصود بالذاته نائل اولدقده قلبندن ازالهٔ
تعلقات کونین ایدوب قیودات حدثاندن مطلق وبحرذات احدیته مستغرق
اولور وارباب شهودك (فلو صلیت بقلب مشغول بغیره الفسنة فما انت
علی شیء من الحسنة) بیور دقلری نه معنادر بیلور (کما قیل عبادة العوام عادة
وعبادة المبتدئین من اهل السلوك خوف ورجاء والمتوسطین لنیل المقامات
والکرامات والمنتهین لحفظ حدود الشرع واما حقیقة الریاضة والمجاهدة
والتوجه فلا انتهاء لهما اذلا انتهاء للمعارف الالهیة والسیر فی الله الابهما
فلاینتهی کذا وکذا) مرید ایله مرشد میانهده دخی اثناء تربیه ده کاه تعبیر
واقعه وکاه تکمیل اصول ایله سیرصفاتده انواع مشاهداتدنصکره نارجذبات
حق لمعان ایتدکده جملهٔ قیوداتی حرق ونور تجلیٔ ذات مجموع حجباتی خرق
ومحو وجود موهوم ایدوب حقیقت انسانیه وسر وحدت سبحانیه یه نائل
اولمغله (الا ان اولیاء الله لاخوف علیهم ولایحزنون) زمره سنه واصل اولور

پس سالك راه طريقت اولان مرد عرب دخی خليفهٔ يزدان اولان عتبهٔ مرشده واردقده ذل احتياج بشريدن خلاص اولوب مرتبهٔ غناء حقيقی يه واصل اولدی اما ای عاشق صادق راه طلب برفعل بازكونه دركه وقت اولور كه بركسنه خلاف رضاء الهی برشیء طلبندن ايكن هدايت ربانی قرين حالی اولمغله ناگهان بردولت ابدی وسعادت سرمدی يه فائز اولور كه عقللر حيران اولور مثلا * مثنوی * آمده عباس حرب ازبهر كين * عباس رضی الله عنه زمان جاهليتده كين وانتقامدن اوتوری حرب وقتاله كلمش * مثنوی * بهر قمع احمد واستيز دين * حضرت رسالت پناه عليه صلوات اللهك رفع وقمعی وعنادندن اوتوری زمان جاهليتده اولان دين باطلك تقويت ومعاونتيچون اماقدرت حق كوركم آنك نيتی بويله ايكن شرف اسلام ايله مشرف اولوب * مثنوی * گشت دين را تاقيامت پشت ورو * قيامته دكين دين مبينه معين وظهير اولدی * مثنوی * در خلافت اووفر زندان او * خلافتده عباس رضی الله عنه وعباسك فرزندلری بيت اخيرك اصلی بودركه عباس رضی الله عنه حبيب اكرم صلی الله عليه وسلمی مدح ايدوب ابيات بديعة القافيه ايله برشعر بليغ انشا ايتدكده سيدعالم صلی الله تعالی عليه وسلم استحسان ايدوب بوحديث شريفله عباسی تبشير بيورديلر ۳ قال عليه السلام (ياعم لكل شاعر جايزة وجايزتك ان الخلافة فی عقبك الی يوم القيمة) واشبوايكی بيت شريف ابيات مذكوره دندر * بيت * وانت لماولدت اشرقت الارض * وضاءت بنورك الافق * فنحن فی ذلك الضياء وفی النور * وسبل الرشاد مخترق * برمصداق بشارت احمد عليه صلوات الله الاحد آل عباس بنی اميه دن خلع امارت ايدوب بشيوز سنه دن زياده خلافت ايلديلر وهارون الرشيد ايله مأمون خليفه هندوسند وممالك اسلاميه يه عامهٔ خليفه اولوب دين مبينه دهرطويل معين وظهير اولديلر وحضرت مولانا دخی سبوی ايله بغداده واروب انواع عطيهٔ پادشاهی يه مصادف اولان مردعرب مأمون خليفه زماننده اولمغله * درخلافت اووفرزندان او * ديوخلافت عباسيانی اول مناسبت ايله ذكر بيورمشلردر * پس رسول عليه السلام الی يوم القيامة بيورمش ايكن خلافت عباسيه ساعت قيامته منتهی اولمادی ديوسؤال اولنور ايسه بوكا اوچ وجهله جواب واردر * جواب اول برخوای حديث شريف (ان استقامت امتی فلها يوم وان لم تستقم فلها نصف يوم) ايله مرادوقت

---

۳ مطلب فی بيان تبشير عليه السلام آل عباسيه

آل عباسك اولی عبد الله سفاح وآخری مستعصم در هجرهٔ نبويه نك سنه مائه ده جلوس واقع اولوب ستمائه وست وخمسين ده هلاكو بغدادی آلوب ومستعصمی قتل ايدوب منقرض اولمشلر در بعده ملك صلاح الدين ايوبی عصرنده آرای علماء مصرايله آل عباس دن الناصر لدين الله خليفه نصب اولنوب طقوزيوز يكرمی تاريخنه كلنجه ديار مصرده اون برقرنه دكين خلافت ايتمشلر وعبد الله سفاح ايله مستعصم خلافتنه دكين

قيامت و بيك بيلدن عبارت در ديمشلر * پس امت محمد عليه السلام الحمد لله الملك العلام دينده استقامتلرى محقق اولوب امتداد وقت اهل اسلام بيك سنه‌دن زياده اولدى * پس خلافت عباسيانده دخى شرط استقامت منوى اولوب اكر استقامت ايدرلر سه مدت خلافتلرى قيامته منتهى اولور ديمك اوله چونكه سلطنت عباسيه نصف يوم قيامتدن اعتبار اولنان بشيوز يلدن زياده زمانده منقضى اولديسه عدم استقامتلرى مقرر اولور * وجواب ثانى بودركه يوم قيامتدن مراد طامهٔ كبرى اولميوب هر سلطنتك انقضاسى قيامت صغرادن اولمغله مدت زمان سلطنتلرى لوح قضاوقدرده مثبت اولان وقت معينه دكن خلافت ايدرلر ديمك اولا حقا كه جنكيز وهلا كو وقعه‌سى قيامت دكليدى زيرا ديمشلردركه خلق آدمدن اول عصره كلنجه وقعهٔ مزبوره‌يه مشابه وقعهٔ اخرى ديده وشنيده اولمامشدر * وجواب ثالث بودركه يوم قيامته دكدن مراد دهرطويل اوله فى الحقيقة‌بين المسلمين آل‌عباسدن زياده مدت سلطنتلرى متمادى اولمش بردولت دخى واقع اولمامشدر بودخى جائزدركه عماديه وبونك امثالى ممالكده اولان بعض امراء اكراد كندولرك نسبن عباسه نسبت ايدرلر * پس هر برى عزل ونصبدن ممتاز اوجاق حاكملرى اولوب نفاذ حكومتلرى يوم قيامته دك متمادى اوله والله اعلم بحقيقة الحال وبرمفهوم بيت اول عباس رضى الله عنه اهل اسلام ايله محاربه قصدينه كلمش ايكن غزوهٔ بدرده كرفتار اولوب ايمانه كلمشدر وغزوهٔ بدر كبرى هجرة نبويه‌نك سنهٔ ثانيه سنده واقع اولوب اكا بدر قتال ديرلر وسبب تسميهٔ بدر بودركه بدر برقريهٔ مشهوره‌دركه قرب مدينه‌ده بدره وبرقولده بدر بن الحراشه وياخود بدر بن مخلد بن النضر بن كنانه‌يه منسوبه دركه مذكورلرك مقر ومأواسى قريهٔ مزبوره ايدى وبرروايتده بدر برچاه دركه بدر بن مخلد اول چاهه دوشوب هلاك اولمشدر وياخود سرچاه برشكل بدر منير مستدير اولوب وصفوت آب چاه برمرتبه‌ده ايديكه آب چاهه نظر ايدنلر كويابدر منيرى چاهده كوررلر ايدى پس مناسبات مزبوره ايله بدر ديو تسميه اولنمشدر ديرلر وباعث غزوهٔ بدر دخى بطريق الاجمال بودركه ابو سفيان رضى الله عنه قبل الاسلام قريشيلردن برجماعت ايله على سبيل التجارة ولايت شامه عزيمت ايتمكله سيد عالم صلى الله عليه وسلم مذكورلرى اله كتورمك ايچون مدينه‌دن عشيره نام محله دكين

اوتوزيدى نفر اولوب مجموع خلفاء عباسيان قرق سكز كسنه اولمشدر وسلطان سليم اول فتح مصرده عبدالرحيم عباسيدن تقليد سيف ايدوب اندن سلطنته اذن اولمشدر واستانبوله معا كتوروب آب وهواسندن حظ اتمامكله تكرار مصره واروب وفات اتمشدر وعبدالرحيم عباسى شواهد تلخيص معانى‌يه معاهد التنصيص اسميله موسوم اولان شرحى تأليف اتمشدر منه

مطلب
قصهٔ اسلام عباس رضى الله عنه ونبذهٔ درغزوه بدر كبرى وبعض فوائد

نهضت وحركت بيوروب مصادفه واقع اولماغله مدينهٔ منوره يه رجعت
بيورمشلر ايدی پس قافلهٔ قريش شامه واروب استدكلری متاعی آلوب
جانب مكه يه متوجه اولدقلرين جبريل امين حضرت سيد المرسلينه عرضه
قلمغله طلحة بن عبدالله وسعد بن زيد بن عمرو بن نفيلی تفحص اخبار كاروانيان
ايچون ارسال بيوروب انلر دخی جست وجو ايده رك بدره واروب برجاريه دن
انما العير غدا او بعد غد كفتارن استماع ايدوب كاروانيان ايكی كوندن بدره
نزول ايده جكلرين تحقيق وعودت ايدوب جناب مقدس رسالت پناهه
واقع حالی اعلام ايتديلر قافلهٔ قريشيه دخی تجسس اولندقلرينه مطلع اولمغله
خوف تمام وتعجيل واهتمام ايله سعی واقدام ايدوب برقدم ايلرو مكه يه دوشمش
امنيه سيله شتاب قيلديلر ومقدما شامده ايكن حضرت مقدس نبوی كنديلرك
رجوعنه مترصد ايدوكنه واقف اولمغله حين عزيمتلرنده ضمضم بن عمرو غفاری
نام كسنه يی بروجه استعجال مكه يه فريادجی كوندروب محمدك بزه قصدی واردر
پس بلاتوقف وتأخير حركت وبزی حمايت واموالكزی صيانته بذل
قدرت ايليه سز ديو اعلام حال ايلديلر پس مكيلره قضيه معلوم اولدقده
صناديد قريشدن ابوجهل وآنوك امثالی نيجه جاهللر جمع كثير ايله مكه دن
خروج ايدوب تخليص قافله واهل اسلام ايله مقاتله نيتی ايله جانب مدينه يه
عزيمت ايتديلر ازين جانب سيد كونين رسول الثقلين دخی ماه رمضان
المباركك اون ايكنجی وبر روايتده اون اوچنجی كونی اوچ يوز اللی نفر
صحابه ايله غزا نيتنه مدينه دن چقوب جانب بدره شد رحال ايتديلر واصحاب
بدرك سكسان عددی مهاجريندن ماعداسی انصاردن اولوب مدينه دن
صحابه نك اكثری حركت ايتمامشلر ايدی وعثمان بن عفان رضی الله عنه
حضرت ايله مدينه دن معا چقمش ايكن زوجهٔ مطهره لری اولان رقيه بنت
رسول الله زياده خسته اولماغله حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله عثمان
رضی الله عنهی مدينه يه ارجاع ايدوب وابولبابه يی ابن ام مكتوم يرينه مدينه يه
ارسال واستخلاف ايدوب وعاصم بن عدی العجلانی يی دخی اهل عاليه اوزرينه
خليفه كوندروب وحارث بن حاطب اسدی يی دخی روحا نام منزلدن
دونده روب برمهم ايچون بنی عمرو بن عوفه ارسال بيورمشلردی وحارث بن
الصمه وخوات بن جبير دوشوب كسر واقع اولماغله يولدن عودت ايتديروب
طلحه ايله سعيد دخی جاسوسلغه كتمش ايدی يعنی ذكر اولنان اصحاب

مطلب
فی عدد اصحاب
البدر

رضی الله عنهم غزوهٔ بدره بیله چقمش ایکن اعـذار مز بوره ایله هر بری رجوع ایدوب ولکن رسول علیه السـلام انلر ایچون مال غنایمدن حصه الی قویوب ارباب سیر مذکورلری اصحاب بدردن تعداد ایتمشلر در ومر ویدرکه غزاة بدرده مراکب جنسندن یتمش شـترا اوب واوچ دخی اسب سـوار وارایدی که بریسی مقداد بن اسود و بریسی مرثد بن مرثد بری دخی زبیر بن عوام ایدی وآلتی که یمزره وسکز قبضه شمشیر وارایدی وهر بردوه یه بطریق المناوبه بنمك ایچون ایکیشر واوچر کمسـنه شرکا اواوب حضرت مقدس نبوی ایله امام علی شریك رکوب اولمشلر ایدی و بر وایتده شرکت رکوبده اوائل حالده ابولبابه واواسط ده علی واواخر حالده زید بن حارثه اولمش ایدی دیرلر * روایت اولنور که نوبت پیاده لکی سید عالم صلی الله علیه وسلمه کلدکده ابو لبابه علی والمرتضی حضرت رسـالت پناهه نیاز ایدوب یارسول الله علیك سلام الله لطف ایدوب جناب اقدسلری راکب و بو چاکردل افروخته لری مشعله داران نور ایمان اولوب پیش سعادتکده پیاده روان وپیك دوان اولالم دیور جاایتـدکلرنده حضرت مقدس نبوی رضا ویرمیوب (ماانتما باقوی منی وماانا باغنی عن الاجر منکما) بیوروب بطریق المناوبه سوار اولورلر دی حاصل مرام غزوهٔ بدر کتب سیرده مفصلا مسطور در * پس تطویل کلام ایتمیوب مقصوده شروع ایده لم القصه عباس بن عبد المطلب دخی رسول علیه السلام ایله محاربه نیتیله قوم قریشه رفاقت ایدوب عسکر کفارك نیچه سی سیف اسلام ایله مقتول ونیچه سی ایدیٔ همم موحدینده کرفتار ومخذول اولوب عباسی دخی اسیر ایتدیلر وسید عالم صلی الله علیه وسلم شان اسراده اصحاب ایله مشاوره ایتدکده ابو بکر الصدیق رضی الله عنه اخذ فدیه وفاروق رضی الله عنه قتل اولنمه لرین رأی ایدوب بالآخرة اخذ فدیه انسب در قیاسیله عباسدن دخی فدیه المق مقرر اولدی عباس ایتدی یانبی الله بن مسلمانم وبنی کرها کتوردیلر حضرت رسالت پناه بیوردیلر که اسلامکی خود حق بیلور ولکن بحسب الظاهر بزمله جنك ایلدك ومع هذا سکا درت کیمسه نك فدیه سی لازم کلمشدر که بریسی کندوك و بریسی برادرزادك عقیل بن ابی طالب بریسی نوفل بن الحارث بری دخی حلیف ومصاحبك اولان عتبة بن جحدم در بیوردی * مروی در که صنادید قریش حرب بدره عزیمت ایتـدکلرنده اغنیاسی قوة مالیه سی اولمیان قریشلردن اونر واون بشر نفر کمسنه نك مؤنت

سفرین تدارك ومناوبه ایله بركون اطعام ایتمك اوزره در عهده ایتمکله عباس بن عبد المطلب دخی زمرهٔ اغنیا دن او لمغله برای خرج راه یکرمی وقیه التون کوتروب هر بری یومیه اون واون بش رأس ناقه نحر ایدر لردی وهنوز نوبت اطعام عباسه رسیده اولمدین کرفتار وذکر اولنان التون یله سنجه اولمغله غزات موحدین آلوب داخل غنیمت ایتمشلر ایدی پس عباس حین التزام فدیه‌ده یا نبی الله بندن خسارت اولنان التون فدیه‌مه حساب اولنسون دیدی رسول علیه السلام رد جواب ایدوب بزمله مقاتله یه کلان مشمر کاره لاجل الاعانة افراز ایتدوکك مال داخل غنایم مسلمین اولمشدر وسنك ملککدن چقمش درواول فدیه ایچون محسوب اولماز بیوردی عباس رضی الله عنه ایتدی یا محمد اولا نجه مالم اول ایدیکه اخذ ایتدیلر غیری برشیئه مالك دکلم پس ال آچوب ایللره محتاج اولمغی عمو که لایق کورر میسن دیدی رسول علیه السلام اظهار معجزه ایدوب یاعباس بوجانبه توجه ایچون منزلکدن چقد قده زوجك ام الفضله امانت ویروب اکر بکا سفرده برحالت واقع اولورسه کیمینی سن وکیمینی فرزندلرك ماینکزده تقسیم ایدیکوز دیو سفارش ایلدوکك التونلری فدیه ویر وسلامت دیلرسك قطع زنار ایدوب اسلامی قبول ایت بیوردی عباس رضی الله عنه ایتدی یا نبی الله بن زوجه‌مه امانت ویردوکم خودتك وتنهاده اولوب حاجزه اغیاردن هیچ فرد واقف دکل ایدی بو قضیه نه وجهله معلومك اولمشدر دیدی حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله اول سمیع وبصیر ولطیف وخبیر بلدردی بیوردیلر پس عباس رضی الله عنهه هدایت حق فیض رسان اولوب یارسول الله علیك سلام الله قولکده حق وصادق سن اشهد ان لا اله الا الله واشهد انك محمد رسول الله دیوب سرسعادتنه تاج دولت ایمان کیدیرادی پس اصحاب رسول الله علیهم رضوان الله اخذ فدیه ایله مشغول ایکن پیك جلیل حضرت جبریل انزال وحی ایدوب (وماكان لنبي ان يكون له اسرى حتى يثخن في الارض تريدون عرض الدنيا والله يريد الآخرة والله عزيز حكيم) آیت کریمه‌سی وارداولوب اخذ فدیه دن نهی اولندیلر ارباب اصول دیرلرکه بوآیت کریمه دلالت ایدرکه اجتهاد انبیاجائز اولوب کاهی خطا دخی واقع اوله ولکن انبیاأ خطاده قالمیوب جانب حقدن صواب اولان نه ایسه تنبیه وبیان بیوریلور عمر بن الخطاب رضی الله عنه دن

مرویدرکه بعد نزول هذه الآیة ایرته‌سی کون پیشکاه رسالت پناهه واروب
حضرت رسول علیه السلام ایله ابو بکر رضی الله عنهی اغلار کوردم
ویارسول‌الله سبب کریه ندر دیو سؤال ایلدم بیور دیلرکه ای فاروق سبب
بکا فدیه‌یه رضاویردوکم در واصحابه ورود عذاب شول درختدن اقرب
اولدیغی بکا عرضه قیلندی دیو اصحابه نزدیکتر اولان بردرخته اشارت
بیوردیلر * ومرویدرکه اکر عذاب نزول ایدیدی عمربن الخطابدن غیری
هیچ فرد نجات بولمازدی بیورمشلر وار باب تفسیر (لو لا کتاب من الله
سبق لمسکم فیما اخذتم عذاب عظیم) آیت کریمه‌سی بو معنایه اشارتدر دیمشلر
یعنی حق سبحانه وتعالی دن اکر لوح المحفوظده سزك عفو ومغفرت وسود
سعادتکزه حکم تقدم ایتمایدی سزه اخذ فدیه حقنده بر عذاب عظیم اصابت
ایدردی دیمکدر وسبق حکمده بین المفسرین اختلاف وار در بعضیلر سبق
حکم دن مراد مخطی اجتهادنده معاقب اولماز دیمکدر دیمشلر و بعضیلر
اهل بدره عنایت ازلیه سبق ایدوب جمله‌سی مغفور وعذابدن مصون در
دیمشلر و بعضیلر مادام که برخصوصده نهی صریح ایله امر اولنماینجه هیچ
برقومی عذاب مس ایتمز معناسنه اشارتدر دیمشلر وقیل المراد ان الفدیة التی
اخذوها ستحل لهم وسعدبن معاذدن مرویدرکه یوم حرب احدده اهل
اسلامه اصابت ایدن کسر ومصیبت بدرده کرفتار اولان جماعتك اخذ
فدیه سنه میل ایتدکلری یچون واقع اولمشدر دیمشلر الله اعلم بحقیقة الحال
وبالجمله بو قدر قصه واسنان مرعربدن حضرت مولانا ایراد بیوردقلری
امثلهٔ متعدده دن سالکره مراد اولنان حصه بودرکه طالبان وسالکانه
لازم اولان اولدرکه حق سبحانه وتعالی دن مدد وعنایت رجا ایدوب بای
وجه کان کندویی برمرشد کاملك نظر هدایت وعتبهٔ کرامتنه دلالت ایلیه
زیرا وارث حقیقت محمدیه ومفیض نورجذبات ربانیه اولان مرشد مکمل
وانسان کاملك خاصه سندن درکه برکسنه اکر دنیوی واکر اخروی هرنه
مراد ایله آنك عتبهٔ سعادتنه وارسه ووجه مبارکن کورسه برکات نظر
کیمیا اثرندن حق جل وعلا اکا برذوق وحالت وعشق ومحبت ویرر که جمله
مراداتن فراموش ایدوب سیر تجلیات جمالیهٔ الهیه‌ده واله وحیران ومدهوش
وسکران اولور ودولت دنیویه ومرادات اخرویه‌یی کندو مأمولندن زیاده
اکا عرضه قیلنسه لذت تماشای جمال وکیفیت مشاهدهٔ حسن وصال آنی

کندودن آلوب و بحر وحدته مستغرق اولمغله کوزینه دونوب کوز اوجیله
باقماز وربع مسکون پاشاهلغن بیك ییل عمر ایله سکاویردك دیسه‌لر و کرچکدن
و یرسه‌لر حب آلهی وجذبهٔ سبحانیدن حاصل اولان ذوق شهودك
بر لحظه‌سنه د کشمز * قاسم * ای طالب درکاه اکر واقف راهی * ازغیر بپرهیز
که آن غایت تقویست * جمعیم بدیدار تو در تفرقها دور * کانجا که تویی
جمعیت صورت ومعنیست * وبو دخی علامات مرشد اکمل دندر که عداوت
وسوء نیت ایله واران کمسنه‌یه دخی مقدار ذره انسانیته لیاقتی وار ایسه اول
سلطان طریقتك نظری اکا اثر ایدوب لاجرم برذوق وحالته واصل اولورکه
حالت مز بوره اول ذات شریفك حقیقتنه شهادت ایدوب انکار وعداوتی
اقرار ومحبته متبدل اولور * حکایت اولنورکه برشیخ زاهد برعارف واصل
ومرشد کامله عداوت ایدوب مجلس وعظنده انواع شتوم ایله سوکوب
دنیا ومافیهاده اولان الحاد وزندقه‌یی اول ولی کامله وتربیه سنده اولان
عارف واصللره اسناد ایدرمش وشرف سعادت عزیزه واقف اولان بعض
اصدقا شیخ زاهده نصیحت ایدوب لله تعالی اول عزیزه بو مقوله اسنادی
رواکورمیه سز ای شیخ معتبر وزاهد پرهیزکار بزم وجدانمزه عین الیقین آشکار
اولمشدرکه اول ذم ایتدیککز کمسنه بلکه زمانه‌ده قطب عالم ووارث حقیقت
سید بنی آدمدر وصحبت شریفلرنده واقع اولان اثر کیفیت عشق ومحبت
وتربیه سنده اولان اصدقانك وجد وحالتی آنك حقیتنه دلالتدر دیو منع
ایتدیکچه شیخ زاهد ممنوع اولمیوب بن دخی اول شخصك بطلانه بونکله
دلالت ایدرم که بن اکا شتم ایتدیکچه درونمده برشوق وحالت ظاهر اولوب
وذم ایتدیکچه ذوقم زیاده اولوب قادر اولسم جمیع اوقاتم آنك مذمتنه
مصروف قیلوردم پس چونکه اول کمسنه بنم اسنادمدن بری وسزك دیککز کبی
مرشد کاملك بری اولایدی اثنای شتمده بکا بوحالت نه‌دن یوز کوستردی
دیوب فی الحقیقه احباب دخی زاهدك بوحالنه حیران اولوب عجبا بونه مقوله
وسواسك وسوسه‌سی درحال آنکه اول عزیز نور محض وصحبت منیفلری
محض فیض در دیوب بوسرك حکمتی نه اولا که دیو اول وارث کاملك حضورینه
بوخاطره ایله وار دقده عزیز مشار الیه کشف خواطر ایدوب اصدقایه
بیوردیلر که حضرت حق وقادر مطلق وراثت کاملهٔ حقیقت محمدیه‌یه مظهر
ایلدیکی انسان کامل ده تجلیٔ جمال غالب در آنك علامتی بودرکه هیچ کیمسه

مطلب غریب وحکایت عجیب

کندودن دفع مضرت ایچون بددعا ایتمز واول مرد اکمله انکار ایدن منکرلر
آنی ذمه مشغول اولدقلرنده قلبلری آنك جانبنه توجه ایتدیکچون لاجرم
اثنای ذمده دخی اولورسه مرشد کاملك نور آفتاب جذبه سی ذمالرك
قلبنده برشوق وحالت اظهار ایدوب ذم ایله ذکردن کندولره کلال کلمز
بوحال مرشد کاملك خاصهٔ کالاتندن برخاصه‌در ولکن عداوت وانکار
وذم ایله تذکار ایدن کمسنه‌یه اول شوق وحالت ماردهاننده واقع اولان
قطرهٔ نیسان کبی زهر اولوب کتدیکچه ایماندن دور ورحمت حقدن مهجور
اولور دیو حل اشکال ایتمشلر *بیت* کماء المزن فی الاصداف در *وفی فم الافاعی
صار سما * الحاصل طرف مرشد کامله توجه ایدنلرك لاجرم قلبلرینه اوجذبه
تأثیر ایتمامك احتمالی یوقدر ولکن انکاری اولنلره زهرمار واقراری اولنلره تریاق
محبت آثار اولور * م * همچونی زهری وتریاقی که دید * همچونی دمساز
ومشتاقی که دید * عجب پادشاه بی همتا وقادر یکتادر که عبادندن هر برینه
بر یوزدن تجلی ایدوب کیمنی کفردن ایمانه وانکاردن اقراره کتورر وکیمنی
ایماندن کفره ومحبتدن عداوته واقراردن انکاره رد ایدوب رحمتندن دور
ایدر فاعل مختاردر دیلدوکن اشلر سعادت اول کمسنه‌یه که مردان خدایه
صفت انکار ایله متصف اولمیوب حلیهٔ اقرار ایله موصوف اوله وعداوتی دخی
وار ایسه لطف سبحانی قرین حالی اولوب عباس رضی الله عنه کبی جنك وقتاله
کلمش ایکن انکاری اقراره وعداوتی محبته وکفری اسلامه مبدل اولوب سعادتنه
حکم ازلی سبق ایتمش اوله ﴿ نظم ﴾ دل او منبع حکم باشد * جان پاکش
زحق نعم باشد * حال وقالش بلند چون معروف * مشکلات جهان برو مکشوف *
نیك وبد پیش او بدید بود * هرچه کوید همه زدید بود * نبود کفتنش زنقل
وقیاس * بود از اصل کار اوباساس * درظلام جهان بود چو چراغ * زندکی
بخشد او بکاه بلاغ * مظهر حق بود درین عالم * پیشوا وخلیفه چون آدم *
کرتو کلی بکفت من کروی * راه حق را تمامت که روی * قصد آن کن که نفس را
بکشی * تاز تلخی رهی واز ترشی * بی ریاضت قدم منه درراه * تارسی همچو
اولیا باله * پس مرد عرب نقبای خلیفه‌دن بوقدر احسان مشاهده ایدوب
بو تمثیلاری ایراد دنصکره ایتدی ای نقیبان باب سعادت پادشاه عالمپناه
﴿ مثنوی ﴾ من درین در طالب چیز آمدم * بن بوقاپویه برشیٔ طلبنه
کلدم اماشکر فراوان اول قادر وسبحانه که مالاعین رأت ولااذن سمعت سرنی

مشاهده ايدوب ﴿مثنوى﴾ صدر كشتم چون بدهليز آمدم * چونكه دهليزه كلدم ذوصدر وعالى قدر اولدم ﴿مثنوى﴾ آب آوردم بتحفه بهر نان * نان انجون برسم تحفه آب كتوردم طالع مسعوده مرحباكه ﴿مثنوى﴾ بوى نانم بردتا صدر جنان * اميد نان بنى تا صدرجنانه ايلتدى يعنى دارالجنان عارفين اولان صحبت مرشد كاملك صدرنه ايلتدى (محصول بيت) بن مجاهده ورياضت وطاعت وعبادتى جنت نعيم دن بارى ادنى مرتبه يه نائل اولمق امنيه سيله ايدركن اول جواد وكريم ورؤف رحيمك باب رحمت وسيعنه كلدكده جنت ديدار اولان فردوس برينكه صدر جنانده واقعدر اكا داخل ايدوب مشاهدۀ جمالنى ميسر ايلدى (الحمد لله الذى اذهب عنا الحزن) كما قال عليه السلام (اذا سئلتموا الله فاسئلوه الفردوس فانه اعلى الجنة وفوقه عرش الرحمن) آه اى سالكان طريق حب آله عجب حكمتدركه ﴿مثنوى﴾ نان برون راند آدمى را از بهشت * طلب كندم كه اصل ناندر بابامز آدم عليه السلامى جنتدن طشره سوردى فاما شمديكه حالده ﴿مثنوى﴾ نان مرا اندر بهشتى در سرشت * نان بنى بهشته منسوب اولان قومه مختلط وانلر ايله تخمير ايلدى يعنى حلالدن اولان نان تناول اوانده قده حواس وقوايه نور وقوت وطاعت وعبادته قدرت حاصل اولوب سبب دخول جنت اولدى ونطفۀ انسانى دخى نان ولقمه دن حاصل واول نطفه دن برمرد كامل ظاهر اولوب جنته لايق اولدى هرنه اولديسه اولدى بحمدالله تعالى حقيقة مقصود وجه كريمندن رفع حجاب ايدوب ﴿مثنوى﴾ رستم از آب وزنان همچون ملك * ملك كبى آب ونادن خلاص اولدم ﴿مثنوى﴾ بى غرض كردم درين درچون فلك * بوقاپوده فلك كبى بى غرض دوران ايدرم يعنى نار جذبات ربانيه تعلقات كونيه وقيودات جسمانيه يى احراق ايدوب مانند فرشته احكام طبيعيه دن قورتيلوب دنيوى واخروى برغرض ومقصودم قالميوب باب محبتده فلك كبى بى غرض رقص ودور ايلدم *پس بوحالت نيجه ممكن اولور ديرا ‌سك فى الحقيقة مرتبۀ جسمانيتده اولانلره ممكن دكلدر زيرا ﴿مثنوى﴾ بى غرض نبود بكردش در جهان * غير جسم وغير جان عاشقان * جهانده كردش وحركتده بى غرض اولماز عاشقلرك جسم وجانندن غيريسى يعنى عاشقلر نار محبته يانوب جسم وجانلرندن كچمشلردر * پس انلرك كردش ودوران فلدقلرى بى غرض اولوب عاشقلردن غيرك كردش وحركتى لاجرم

دنیوی ویاخود اخروی برغرضدن خالی دکلدر ﴿ سلطان ولدفرماید ﴾ سماع ماچو ر وحانیست ای جان * مشوا ینجا بنفس کبر رقصان * سماع ماچو بیرون از من وماست * منی ازخویش چون مردان بیفشان * سماع مابرون ازجسم وروحست * بزن چرخی و رای کفر وایمان * سماع ماهمه عشقست و مستی * چو می در خم تن پیوسته جوشان * سماع مازمین شددیدلرزید * زهیئت آسمان هم کشت لرزان * سماع مانصیب جان پاکست * اکرچه شد نصیب جسم مانان * سماع مابود زافلاك برتر * مکش این راز بی عقلی تمیزان * سماع مابهایی خود ندارد * ولدمستان بها مفروش ارزان

﴿ در بیان آنکه عاشق دنیا برمثال عاشق ﴾
﴿ دیوارست که بروتاب آفتاب تافت ﴾

آنك بیانده در که دنیایه عاشق اولان دیواره عاشق اولان کسنه کبی در که اول دیوار اوزرینه پرتو نور آفتاب پلدرادی ﴿ وجهدوجهادنکرد تافهم کنند که آن تاب ورونق ازدیوار نیست ازقرص آسمانست درآسمان چهارم ﴾ وسعی وکوشش ایلمدی حتی فهم ایلیه که اول تاب ورونق دیواردن دکلدر فلك رابع ده بلکه قرص آفتاب آسماندندر لاجرم اول سببدن کلبت ایله دیواره کوکل قودی ﴿ چون پرتو با آفتاب پیوست اومحروم ماندابدا ﴾ وحیل بینهم وبین مایشتهون ﴾ چونکه پرتو آفتاب اصلنه رجوع وآفتابه متصل اولدی عاشق دیوار اولان غافل وبی ادراك ابدی محروم قالدی وحایل قیلندی انلر ایله اشتها ایتدکلری شیئك ماییننه بوآیت کریمه سوره سبأنك آخری در کما قال الله تعالی (وحیل بینهم وبین مایشتهون) یعنی کفار ومنافقینك بینلرنه واشتها ایتدکاری شیء بیننه حائل قیلندی یعنی حظوظ دنیویه ولذات جسمانیه لرندن اشتها ایلدکلری شیء منافع ایمانه حائل قیلندی * پس بوآیت ایله اقتباس بو معنایه درکه آفتابدن دیواره پرتو ایدن نوری دیوارك کندودن قیاسیله دیواره عاشق اولان بی فهم وادراکك خیال فاسدی نور آفتابدن محروم و دیواره تعشق ایتدوکی اکندو ایله نور آفتاب بیننه حائل اولدیغی کبی دنیایه عاشق اولان دون همتلر و مرتبه جسمانیتده قالان بی فکرتلر دخی عمرلری آخره ایرشدکده اول دنیاده کوردیکی واکا کوکل ویردیکی نقوش فانیه نك رونقی (کل شیء هالك) مرتبه سنه رجوع

ایتدکده مبدع متعالك نور آفتاب محبتندن غافل اولمغله (الا وجهه) قولنده
واقع اولان ضمیرك مرجعی فهم ایتمیوب فانیاته کوکل و یردیکی کندو ایله
مقصود حقیقی بیننه حائل اولوب سعادت ابدیدن محروم قالور دیمکدر زیرا
کفار ومنافقینك بینلرینه حائل وسعادت ابدیدن محروم ایدوب ایمانی قبول
وانبیایه اتباع ایتدیرمین لذات جسمانیه یه کوکل و یردکاری اولمش ایدی
عن جابر بن عبدالله رضی الله عنه قال کنت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم
(فاذا اتاه رجل ابیض الوجه حسن الشعر وعلیه ثیاب بیض فقال السلام
علیك یا رسول الله فقال النبی وعلیك السلام قال یا رسول الله ما الدنیا
قال کحلم النائم قال و ما الآخرة قال فریق فی الجنة و فریق فی السعیر قال
فما الجنة قال بدل الدنیا لتارکها فان ثمن الجنة ترك الدنیا قال فما جهنم
قال بدل الدنیا لطالبها قال فما خیر هذه الامة قال الذی یعمل بطاعة الله
قال فکیف یکون الرجل فیها قال مشمرا کطالب القافلة قال فکم القرار بها
قال کقدر المتخلف عن القافلة قال فکم ما بین الدنیا والآخرة قال غمضة عین
قال فذهب الرجل فلم یر فقال علیه السلام هذا جبرائیل اتیکم لیزهدکم
فی الدنیا و یرغبکم فی الآخرة) یحیی معاذ قدس الله سره بیوررلر که جمیع
قلوبه سمادن حکمت نزول ایدر ولکن برکسنه نك قلبنده درت خصلت اولسه
اکا حکمت میسر اولماز خصال مزبوره نك بریسی دنیایه میل ورکون و بریسی
یارنکی کونك رزقی ایچون غم چکمك و بریسی برمؤمن قرنداشنه حسد ایتمك
وبین الناس عزت وشرف سومکدر عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال
علیه السلام (لا تغبطن فاجرا بنعمته فانك لا تدری ما هو لاق بعد موته
ان له قاتلا لا یموت) نقل اولنور که ابو یزید بسطامی یه سؤال ایتدیلر که ای
سلطان العارفین و برهان المحققین جناب ولایت مآبکز بو مرتبه یه نه ایله
واصل اولدیکز بیوردیلر که اسباب دنیایی جمع ایدوب جمله سنی حبل قناعته
ربط ایلدم ومنجنیق صدقه وضع ایدوب بحر یأسه رمی والقا ایلدم وفی الحال
راحت اولدم و قال علیه السلام (لو کانت الدنیا عند الله جناح بعوضة
ماسقی کافرا شربة ماء) خبرده وارد اولمشدر که برکون موسی علیه السلام
ربیسی ایله مناجاته کیدرکن بر مجوسی موسایی استقبال ایدوب یاموسی ربك ایله
مناجات ایتدیککده دیه سن که بر مجوسی دیدیکه اکر رازق سن ایسك
بنم رزقی قطع ایله موسی علیه السلام بعد المناجات مقامنه رجعت مراد

مطلب
فی حال الدنیا وطالبها وراغبها

ايتدكده حق تعالى ايتدي ياموسى اول عبد مجوسينك امانني نيچون ادا ايتمدك
موسى ايتدي الهي آنك كلمات بى ادبانه سنى سكا عرض ايتمكه استحيا قيلدم
حق تعالى ايتدي ياموسى اول قولمه بنم جانبمدن جواب ويره سن كه اكر اول
بنم قوللوغمى ترك ايتمش ايسه بن ربوبيتمى ترك ايتمزم كبر وترسا ومشرك
ومجوسيلرك رزقن ويروب صفت رازقيت ونعت ربوبيتله جمله عالمره تجلى
ايدرم پس موسى مجوسى يه كلام الهى يى ونعمت نامتناهيسنى ابلاغ ايتدكده
ياموسى نه عجب رب كريم واكرم الاكرمين ايمش ديوب اسلامه كلدى
حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله دن مرويدر كه قچن سز دنيايه متعلق
برشيء طلب ايتدكده امر عسير اولوب حصولنده انواع صعوبت چكسه كز
وامر آخرتدن برشيء طلب ايتدكده وجه يسير ايله واصل اولسه كز بيليكزكم
حق تعالى نك سزه محبتي واردر فلهذا قال عليه السلام (الدنيا سجن المؤمن
والقبر حصنه والجنة مأواه والدنيا جنة الكافر والقبر سجنه والنار مأواه)
وعن ابى هريرة قال لى رسول الله صلى الله عليه وسلم (الا اريك الدنيا
جميعها قلت نعم فاخذ بيدى الى مزبلة فيها رؤس اناس وعذرات
وخرق وعظام دواب فقال يا اباهريرة هذه الرؤس كانت تحرص كحرصكم
وتأمل كآمالكم ثم هى اليوم عظام بلا جلد ثم تصير ترابا وهذه العذرات الوان
اطعمتهم اكتسبوها من حيث اكتسبوها ثم قذفوا من بطونهم فاصبحت
والناس تجتنبونها وهذه الخرق البالية كانت لباسهم فاصبحت والرياح
تصفقها وتقلبها وهذه العظام عظام دوابهم التى كانوا ينتجعون اطراف
البلاد فمن كان باكيا على الدنيا فليبك عليه * شعر * بدنيا دل نه بندد هركه
مرداست * كه دنيا سر بسر اندوه ودرداست * بكورستان نظر كن
تابيبنى * كه دنيا همنشينان راچه كرداست * وفى الخبر ان ابليس يرفع الدنيا
كل يوم ليبيع ممن يزيد فيقول من يشترى ما يضره ولا ينفعه ويهمه ولا يسره فيقول
اصحاب الدنيا نحن نشترى فيقول الا تعلمون فانها معيوبة فيقولون لا بأس بها
فيقول حتى اعلمكم عيبها هى عجوز سارقة مبغضة فيقولون لا بأس بها فيقول
ثمنها ليس بدراهم ولادنانير بل ثمنها نصيبكم من الجنة وانى اشتريتها باربعة
اشياء بلعنته وغضبه وعذابه وبعت الجنة بها فيقولون نعم فيقول اريد
ان تربحونى عليها وهو بان توطنوا قلوبكم على ان لا تدعوها ابدا فيقولون نعم
فيأخذونها فيقول الشيطان لبئست التجارة مغبون بايعه ومشتريه * وروى

انه مات فى بنى اسرائل رجل وخلف ابنين وقصرا فتخاصما فى قسمته وطالت خصومتهما فكلمتهما لبنة من زاوية القصر وقالت لاتخاصموا لاجلى فلقد كنت ملكا عمرت ثلثمائة وسبعين سنة ثم مت فبقيت فى القبر مائة وثلثين سنة ثم رفع ترابى وجعل منى آنية فبقيت اربعين سنة ثم انكسرت ورميت فى الطريق مائة وثلثين سنة ثم ضربت لبنة و وضعت فى هذه الزاوية فى هذا القصر وانا عليها منذ ثلثمائة و ثلثين سنة افتخاصموا لاجل هذا القصر ستصيرون مثلى فاعتبر واعنى ﴿ شعر ﴾ كنية الدنيا ابو الفنا * وكنية الآدمى ابو الجفا * فلا تطلب من الفناء بقا * ولا تطلب من الجفاء وفا * وقال عيسى عليه السلام لايستقيم حب الدنيا والآخرة فى قلب مؤمن كما لا تستقيم الماء والنار فى اناء واحد وان مثل الدنيا والآخرة كمثل مرأتين ان ارضيت احديهما اسخطت الاخرى وانهما كالمشرق والمغرب بقدر ما تميل الى احديهما اعرضت عن الاخرى ولذا قال عليه السلام (من احب دنياه اضر بآخرته ومن احب آخرته اضر بدنياه فآثروا مايبقى على مايفنى) حاصل كلام ارسال رسل وانزال كتبدن مقصود حق جل وعلا عبادنى دنيادن تحذير وكندو جانبنه توجيه در اما اول حكيم وقادرك حكمت بديعه واسرار عجيبه سندندركه دنياى مذمومه ومهلكه حقيقت دنيايه عارف اولنلر حقنده بعينها مزرعهٔ آخرتدر زيرا دنيا سير الى الله ايدنلرك منازل سلوك كندن برمنزلدر ولاجرم دنيا آخرت زادنى كندودن آلمق ايچون خلق اولنمشدر ولكن عقلا مطعم وملبس دن قدر كفايته قناعت وحمقى وجهلا جمع وتكثيرنه مشغلت ايدوب ارباب اعتبار مطلب حقيقيه واصل واصحاب اغترار مقصود اصلى دن محروم وغافل اولور قال عليه السلام (مثل صاحب الدنيا كمثل الذى يمشى فى الماء هل يستطيع الذى يمشى فى الماء ان لا يبتل قدماه) وقيل حقيقة الزهد فى قوله تعالى (لكيلا تأسوا على مافاتكم ولا تفرحوا بما آتيكم) وقال عليه السلام (الزهادة فى الدنيا ليس بتحريم الحلال ولا اضاعة المال ولكن الزهادة ان لا تكون بما فى يدك اوثق مما فى يد الله) وقال الجنيد الزهد خلو اليد من الدنيا وخلو القلب من طلبها وليس هو اكل الشعير ولبس العباء * م * چيست دنيا ازخدا غافل بدن * نى قماش نقره وفرزند وزن * كما قال عليه السلام (فكل ما الهاك عن مولاك فهو دنياك) ايمدى زهد عوام ترك حرام وزهد خواص ترك زياده وزهد عارفين ماسوى اللهى قلبدن اخراج در ديمشلر پس اعلاى مراتب زهد

مال ایله ماه وسیم وزر ایله حجر ومدر نظر اعتبارنده متساوی اولوب دنیا
ومافیهایه وبالجمله ماسوایه میل ایتما مکدر * مرویدرکه تاج الرجال رابعة
العدویة رضی الله عنهانك حضورنده ذم دنیا اولندقده بیورمشلرکه
(لولا قدرها فی قلوبکم ماذممتموها) حقا که اقتضای عشق بودرکه هرنه‌یی
بولسه یقار وعاشقی کندو رنکنه بویار پس عاشق آکاه ماسوایی کورمز
وعشق خدادن غیری نسنه بیلمز وواصل کل اولوب حقدن غافلر کبی
جزؤ وماسوایه کوکل ویرمز غافل وجاهللر دخی جزؤیانه بنداولوب
جانب کله میل ایتمزلرکه کم کاشف اسرار مولانا خداوندکار بو معنایی تحقیق
ایدوب بیوررلرکه * عاشقان کل نه این عشاق جزؤ * جزؤه عاشق اولنلر
عاشقان کل دکلدر وکذلك طردا وعکسا عاشقان دخی عشاق جزؤ دکلدر
ولکن شرح شریفده اولان بیان جانب کلی قویوب جزؤه میل ایدن دنیالری
ذم وتعییر اولماغله بومصراع شریف مقدم خبر مؤخر مبتدا اولمق اوزره عکسا
معنی ویرلمك محله موافق وسباقه مطابقدر اکثر شراح سباقدن تغافل ایله
معنای طردیسن ویروب تسامح ایتمشلردر فافهم ایمدی ای مستمع مستعد بلاشك
ولاشبهه * مثنوی * ماندازکل آنکه شدمشتاق جزؤ * اول کمسنه که جزؤه
مشتاق اولدی لاجرم کلدن قالور کما قال عیسی علیه السلام (لایستقیم حب الدنیا
والآخرة فی قلب مؤمن) واجتمع العلماء ان اربعة لایوجد فی اربعة لایوجد النعیم
الابترك النعیم ولایوجد البقا فی الابترك الفانی ولایوجد رضاء الله الابسخط النفس
ولایوجد الآخرة الابترك الراحة فی الدنیا * حاصل کلام نه عاشق دنیا اولان
طالب مولی اولور ونه عاشق مولی اولان راغب دنیا اولور وتعریف جزؤ مایرکب
الشیء منه ومن غیره وکل دخی الکل مایرکب من الاجزاء دیو تعریف
اولنمشدر امابومحلده ایراد اولنان جزؤ وکل تعریف مزبوره داخل اولمیوب
اصطلاح محققینده فرض ایتدکاری جزؤ اعتباری وکل معنوی درکه
جزؤدن مراد مظاهر اسماء متضاده اولان تعینات وکلدن مراد مرتبهٔ
الوهیتدر کما قیل الکل اسم الحق تعالی باعتبار الحضرة الواحدیة الالهیة
الجامعة الاسماء الذاتیة والفعلیة والکونیة کلها ولهذا یقال احد بالذات کل
بالاسماء پس من حیث اعتبار الجزؤ والکل (معنای بیت شریف) بودرکه
تعینات کونیه ومشتهیات تکوینیه ده دل بسته اولان ناقص ونارسته‌لر
قیودات طبعیه ایله حجبات اسماء جزئیه یه مظهر یتده قالوب مرتبهٔ حضرت

واحدیهٔ الٰهیه ودرجهٔ جامعیت اسماء کلیهٔ ذاتیه وصفاتیه به ترقی ایده مزلر دیمکدر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ چونکه جزؤی عاشق جزؤی شود * چونکه اسم جزؤی یه منسوب اولان جزؤی یه عاشق وحادث وفانی یه واثق اوله لاجرم محبت ایتدیکی لاشیٔ دن مفارقت ایدوب بر مفاد (کل شیٔ یرجع الی اصله) ﴿ مثنوی ﴾ زود معشوقش بکل خود رود * سر یعنی معشوقی کندو کلی جانبنه کیدرو عاشقی محروم و متلاشی قالور یعنی طبایع وعناصردن ترکب ایدن صورته وانلردن حاصل اولان لذته میل ومحبت ایدن غافل عناصر متغیره وطبایع متبدله بوزیلوب هر بری سرعة استحاله ایله حیز طبیعیلرنه رجوع ایتدکده امنیه سی اولان باطل مانند ظل زائل غائب وعاطل اولماغله مقصودنه واصل اولمایوب چاه مظلم چهلده قیدبند سلاسل اولور پس بو مقوله دون ودنی کمال جهلندن ﴿ مثنوی ﴾ ریش کاو وبندهٔ غیر آمد او * اول غافل ریش کاو وغیرک بنده سی کلدی یعنی مغلوب نفس بهیمیه ومقهور طبیعت حیوانیه اولوب مرتبهٔ جسمانیه ده محکوم طوارق افلاکی ومأسور تیره خاکی اولدی پس بو وجهله کم کشته وپسمانده وپیش رانده اولماغله دم بسته قالوب ﴿ مثنوی ﴾ غرقه شد کف در ضعیفی درزد او * اول عاجز ومسکین بحر امواج حادثاته غرق اولدی بر مفاد (الغریق یتشبث بکل حشیش) الی بر ضعیفه اوردی یعنی جانب مبداء واوج کماله اعتلا ایده میوب غریق بحر تعینات وحریق نار کثرات اولماغله اضطراب وارتیاب کندن کیرو سبب هلاکاری اولان مخلوقات وحادثاته تشبث ایلیوب انلردن مدد اومدی ﴿ عطار ﴾ چه چاره چون بشد ازدست تدبیر * ببایدکرد بر هر کار تأخیر * نکردی پیش بینی اول کار * که تا آخر شدی درغم کرفتار * دریغا فاش شد راز نهانت * بشد مخفی کنون عین العنایت * بدست خود بچاه انداختی خود * وجود خویشتن درباختی خود * بورسوایی واکنون چارهٔ نیست * بجز حق مر ترا غم خوارهٔ نیست * آه کم نیچه ایدسون بو دردمند بیچاره ودل وجکری پرپاره که ﴿ مثنوی ﴾ نیست حاکم تا کند تیمار او * تشبث ایلدیکی مخلوقات ضعیفه حاکم دکلدر که اکا تیمار ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ کار خواجهٔ خود کند باکار او * اول مدد اومدقلری کمسنه لر محکوم حکم الٰهی در کندو افندیلری حکمنی می یرینه کتوره وباخود انک کارینه می مشغول اوله قول نیسه قادر در حکم انک حکمی وفرمان آنک فرمانی در حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بو ابیات شریفه ده بعض اسراره دخی تلمیح

﴿ واشارت ﴾

واشارت بیورمشلردر فافهم آه کم * ع * دل اکر یار کشدبار نکاری باری * مصداقنجه یاری مفتون جزؤ وعاشق مجاز اولان مبتلا جزؤ مشابه‌سنده برکله ومجاز صورتنده برحقیقته یعنی مظهر اسماء کلیه ومجلای تجلیات ذاتیه ووارث انوار اسرار محمدیه وعارف حقیقة انسانیه اولان بر ولی کامل ومرشد مکمله محبت ایتمك کرکدرکه یاری عاشق صادقلری اوجات درجات جبروت ومرتبهٔ علیهٔ قدس لاهوت اولان جانب کله جذب ایدوب کرفتار طبیعت اولمقدن خلاص اولوب نائل سعادت ازلیه وواصل دولت ابدیه اوله سن مفهومنه اشارت قصدیله لسان عربده جاری اولان مثلی ایراد ایدوب بیوررلرکه

﴿ مثل عرب * اذا زنیت فازن بالحرة * فاذا سرقت فاسرق الدرة ﴾

تعریفاتده کسرزا ایله اولان زنا بووجهله تعریف اولنمشدر (الزنا الوطئ فی قبل خال عن ملك وشبهة) وفتح زا ایله اولان زنا ضیق بول معناسنه درکما قال ابن اثیر فی النهایة یقال (زنا بوله یز نازناء بوزن جبان اذا احتقن وازناه اذا حقنه والزناء فی الاصل الضیق فاستعیر للحاقن لانه یضیق ببوله) ایمدی ضرب مثل ایله مرادزنا کندو معناسنه استعمال اولمیوب مولانا جلال الدین قدس الله سره دخی ایراد مثلدن معنای جامعی مراد بیورمشدر بلکه سورسك بر حر وآزادی سوکه کیمسه‌نك بنده واسیری اولمیه وانس والفت ایدرسك قیودات بشریه وحجبات انانیتدن آزاد اولمش بر ولی نور نهاد ایله صحبت ایله که اسیر حکم کثرت اولمیه وتحصیلنه همت ایدرسك شیئك غایت نفیسنه ودر کرانبهای معرفت آلهی حصولنه سعی وهمت قیل دیو ﴿ مثنوی ﴾ فازن بالحرة پی این شد مثل * فاسرق الدرة بدین شد منتقل * بیت شریفی ایله معنای سابقه اشارت بیوررلر وشارح السیر امام سهیلی شرح سیرده بیوررلرکه حرده تذکیر وتأنیث برابر اولوب زوج کبی زوجه یه دخی شامل در یعنی معنای بیت حره زنا ایله دیمك محبت ایدرسك بر حره محبت قیل دیمکدن اوتوری مثل اولدی فاسرق الدرة دخی طمع ایدرسك شیئك اعلاسنه طمع قیل افاده سیچون معنای وضعی سندن منتقل اولدی دیمك اولور پس موردی حرام ومضربی حلال اولان مثل تجویز اولنمشدر الحاصل عاشق بنده اولان مبتلانك حالنی کورکم ﴿ مثنوی ﴾ بنده سوی خواجه شد اوماند زار * بندهٔ معشوق جانب خواجه یه کندی مفتون بنده زار ومحزون قالدی ﴿ مثنوی ﴾ بوی کل شد سوی کل اوماند خار *

بوی کل جانب که کتدی اول خار ایله قالدی * مثنوی * او بمانده دور از مطلوب خویش * او ل فانی یه کوکل و یرن کمسنه کندو مطلوبندن دور ومهجور قالمش * مثنوی * سعی ضایع رنج باطل پای ریش * سعی وجدی ضایع ورنج ومشقتی باطل ایاغی مجروح حاصل کلام کل دن مراد محبوب حقیقی وبوی دن مراد حب ذاتی وخاردن مراد ماسوادر ایمدی حق سبحانه وتعالی برخوای (فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) و بر موجب (وماخلقت الجن والانس الا لیعبدون) جن وانسی علی الخصوص انسانی کندو معرفت ذاتیه ومحبت ازلیه سیچون خلق وایجاد وقلبنه تخم محبتی بذر والقا ایدوب عبد مزبور دخی حب ذاتی یه مشغول اوله جق ایکن غفلت ایدوب خار کل مشابه سنده اولان فانیاته کوکل و یرمکله ایام بهار عمر کذران ایتدکده وقت کل وصلت کچوب و بوی وردوحدت کندی جانبنه کیدوب غافل مزبور محبتی بی منفعت او لان خار ماسوایه قید ایتمکله برنسنه یه نائل اولمیوب سعی واجتهادی ضایع ورنج وزحمتی باطل و پای همتی مجروح قالوب اوج وحدته ارتقا وحب ذاتی یه اعتلا ایده مز زیرا تضییع اوقات وازالهٔ آلات ایتمشدر پس بوکمسنه نك مثالی اکا بکزر که * مثنوی * همچو صیادی که کیرد سایهٔ * مثلا شول برصیاد کبی که بر سایه یی طوته * مثنوی * سایه کی کردد وراسرمایهٔ * سایه اکا قچان برسرمایه اولور حکایت اولنورکه * مثنوی * سایهٔ مرغی کرفته مرد سخت * مرد ابله برمرغك سایه سنی محکم طوتمش * مثنوی * مرغ حیران کشته برشاخ درخت * مرغ شاخ درخت اوزرنده حیران اولمش بویله دیو * مثنوی * کین مدمغ برکه می خندد عجب * که بو مدمغ عجبا کیمك اوزرینه خنده ایدر یعنی نیه شاد اولور * مثنوی * اینت باطل اینت پوسیده سبب * ایشته سکا باطل اشته سکا چوریمش سبب * سلطان ولدفرماید * عمر او برباد رفته زین خیال * کین بودباقی و زین یابم منال * سایه را پندارد اومرغ پران * برپی آن سایه باشد خوش دوان * داده عمروصیدش اندر دست نی * مرغ رفته جز ندم درشست نی * الحاصل بو ابیات شریفه ده ایراد اولنان سایه دن دخی مراد صور کونیه ومرغدن مراد اسماء الهیه اولوب پس مظاهر صفات متقابله ومجالیٔ اسماء متضاده وقوابل عکوس آثار افعالیه اولان صور تکوینیه ونقوش ظلیه یه تعشق ایدوب لاطائل تحته قیلندن ایدوکنه غفلت ایله امنیه سنه وصول ایچون

خيال باطل ايدن جاهلك سرنه شهباز بلند پرواز لامكانيه اولان حقايق اسماء
صفاتيه وذاتيه شجرهٔ ملكوت ودرخت جبروتدن نداى قدس لاهوت ايله
خطاب ايدركه بو ايله ودنى واحق وجانى نيه شاذ اولور زهى سعى باطل
وكوشش بيحاصل كه محض رنج ومشقتدن غيرى نسنه‌يه نائل دكلدر * پس
بلا حال مجرد قال ايله وحدت وجود مشاهده سن ايدرين ديو زعم ايدن
عرفان جزئى اربابى طرفندن سؤال وارد اولوب اصل حقايق اشيا خود
حقيقة واحده وعالم تن حقيقة ساريه جان مثابه سنده اولديغى بين القوم
كشف صحيح وشهود صريح ايله امر مقرردر * پس جزؤ مثابسنده اولان
هرشيئك حقيقة جزئيه‌سى حقيقة واحدهٔ كليه‌يه پيوسته اوله جق هرنيه
محبت اولنسه معنى اول حقيقة واحده‌يه محبت اولمازمى ويامولانا سزك
بو مقوله فرق وتميز ككزدن اثنينيت لازم كلمزمى وجود خود وجود واحد
حقيقى نكدر غيردن وجود منفى درعين وحدت بينده خودغيريت مرئى
دكلدر * پس بو كلمات نكز اهل وحدت مشاهداتنه موافق اولمز ديو واقع
اولان اعتراضلرينه جواب باصواب ويروب بيوررلركه اى حب طبيعيلرى
مقتضاسنجه هرشيئك محبتى عين حب آلهى در ديو اسير صورت اولان
بى فهم وبقينلر ﴿ مثنوى ﴾ ورتو كويى جزؤ پيوسته كلست ﴿ اكرسن بن
سودوكم صورت جزئيه كله متصل وپيوسته‌در يعنى صفات الهيه‌دن
برصفتك مظهرى وبوصورتده اولان اثرحسن ولطافت انك حسن وجمالنك
پرتويدر ايمدى بنم سودوكم معنى حقك جمالى وسير ايتديكم انك صفاتى دردير
ايسك ﴿ مثنوى ﴾ خارمى خور خار مقرون كلست ﴿ پس خار تناول ايله
زيرا خار كله مقرون وشجرهٔ واحده‌دن نمو دار اولوب بربرينه متصل در
يعنى اى هرجزئى كله پيوسته واشيايه اولان محبت دخى عين كله موصله در
وهم ايدن مدعى عقاب جحيم وعذاب اليم دخى آثار صفات قهريه دندر
پس قهر آلهى يى دخى قبول قيل زيرا بوخار عذاب اول كلك خارى وبونار
عقاب اول قهارك نارى دركما قيل * فان تصبر على النيران فاعصى * والاكن
عن العصيان قاصى * ايمدى عارف كامل اولدر كه مراتبى اعتبار ايدوب هرشئ
يرلو برنده كوره آرمايه قارشدرميه كما قال صدر الدين القنوى قدس سره
(كل تفرقة بلاجمع تعطيل وكل جمع بلاتفرقة زندقة) زيرا جمع اصل وتفرقه
فرع اولوب جمع ايله تجريد توحيد وتفرقه ايله اكتسابه اشارت اولنمشدر * پس

صحة جمع تفرقه وصحة تفرقه جمله اولور اكتساب ايسه تجريد توحيده وصول ايچوندر * پس اول ذات مقدس باعتبار المرتبة الذاتية جميع موجوداتدن منزه وباعتبار المرتبة الواحدية كل ايله متصف اولوب مرتبۀ احديه مبداء ونهايۀ مراتب ومرتبۀ واحديه مرتبۀ ثانيه ووجودك صفات كليه ايله اتصافى وجميع مظاهرده ظهوري در فاذا كان كذلك اى جمع بلافرقده اولان غافل معلومك اولسون كه ﴿ مثنوى ﴾ جزريك رونيست پيوسته بكل * جزؤكله بريوزدن غيرى پيوسته دكلدر يعنى جزؤك كله اتصالى من كل الوجوه اولميوب بر يوزدن اكرچه متصل ايسه نيجه وجوهله منفصل حكمندهدر يعنى وائن سلم ذرات عالمدن هر برذره وحقايق اشيادن هر برحقيقت عارفان محققانك الكل فى الكل اى كل الموجودات فى كل شئ بل فى كل ذرة ديو تحقيق بيور دقلرى اوزره اكرچه من حيث المظهرية مرتبۀ واحديته پيوسته وهوية الهيه من حيث الاسماء والصفات جمله يه سريانى على السويه در ولكن اجزاء عالمدن هرجزؤ متعين باعتبار التكوين والتعين مرتبۀ الوهيته پيوسته دكلدر الحاصل اولياء بالله وعارفان آكاهك وحدت وجودده تحقيق بيوردقلرى حقدر ولكن سزك قياس ايتد يككز كبى دكلدر زيراسز هنوز بشريۀ محضه واحكام نفسده ايكن كندو خيال فاسدكوز ايله عارف محققلرك مشهودلرى اولان سر وحدتى هركز فهم ايده مزسز بومقصودك حصولى وارث حقيقت محمديه اولان برولى كاملك تربيه سنده پخته اولوب عشق ومحبت وجذبۀ احديت انواع وجد وحالاته مقتضيات طبيعيه يى محو وازاله ايدوب كيفيت رحيق عشق سنى بى وجود ايتمك كركدركه سر وحدت نه ايمش وجزؤك كله اتصالى نه يوزدن ايمش مشاهده قيله سن اكرسن اول ذوق وحالتدن آكاه اوليدك بو مقوله خيال باطله دوشمزدك سبحان من (مرج البحرين يلتقيان بينهما برزخ لايبغيان) وبالجمله بوملاحظه دن فارغ اول وكنديكى بومرشد كاملك نظرينه پيوسته قيل ﴿ مثنوى ﴾ ورنه خود باطل بدى بعث رسل * زيرا اكرجميع اشيا من جهة الامكان والحدثان هى هى اولسه ونعت قدم وعين واحد مرتبه سنده بولنسه انبيا ورسل عليهم السلامك بعثى وانزال كتب عبث اولوردى وشياطين وكفارى ذم ونادردن تخويف ومحرماتدن نهى واولياء ومؤمنينى مدح وثناوجنته ترغيب وتكاليف امر واولياء عظامك طريق حقه ارشادلرى حاشا لغو محض وباطل وبيهوده اولوردى ايمدى

ای غافل * مثنوی * چون رسولان از پی پیوسته‌اند * چونکه رسوللر امتلر یني حقه اولاشـدر مقدن اوتوری در یعنی بعثت انبیاقبلری ظلمت کفر وجهل ده قالان عباد اللهی نورتوحید وایمان وذوق حب یزدان وکشف وشهود وایقان ایله ارباب متفرقه واسماء جزئیه قیدندن خلاص ایدوب رب الارباب وجامع جمیع اسما وصفات اولان ذات حقه دعوت وارشاد وحق ایله باطلی فرق وتمیز ایچون مرسللر در * مثنوی * پس چه پیوندشان چون یك تنند * پس نه بی اولاشدررلر انلر چونکه جمله سی بزن حکمنده در زیرا برشیئ برشیدن مفترق کرکدرکه آنی اکا اولاشدیره سن ایکیسی براولدقدن صکره اولاشدرمغك نه معناسی اولور مع هذا انبیاء عظام واولیاء کرام حقدن آیرواولان کوکللری حقه اولاشدرمق ایچون کلمشلردر پس حاشا امر دعوت باطل وتحصیل حاصل اولور آه کم بحصول حال وکتب تصوفه اشتغال ومجرد قیل وقال ایله بو درکانه دوشوب هلاك اولانلرك نهایتی یوقدر * نظم * راه حق اینست ازین بیرون مرو * سخرهٔ شیطان مشو هرسو مدو * باش اندر طاعت وتقوی مقیم * تارسی توزین صراط مستقیم * هرهوس راحیله ومکر بست ژرف * زیرهر یك دانه اش دامی شکرف * برتو رهرا بسته اند ای بی کهر * تابمانی بی خبرزان حسن وفر * لیك اکر مردان ترا بخشند چشم * فاش بینی کیست کوهر کیست یشم * پایه پایه رو برین معراج دل * تاشوی دل وارهی از آب وکل * تانکردی مبدل ازهستی تمام * کی شوی دانای آن سرای غلام * ایمدی بنم نوردیدم بوذوق ولذتدن بهره دیلرسك نفس وهوادن کچ واسکی بیلدکلرکدن وجمله اجزاکله پیوسته در دیمك سو داسندن وازکلوب * مرشده وارمرشده وارمرشده * اندن اولوردرده درمان ای دده * زیرا سالك مسالك تصفیهٔ درون ایله قطع مهالك ایتمدکچه حب ذاتی وسر وحدته واصل اولمق امر محالدر ومها امکدن مراد (ان لله سبعین الف حجاب من نوروظلمة) حدیث شریفی ایله اشارت اولنان در یعنی حجبات ظلمانیه کثافت عنصریه‌دن تولد ایدن صفات ذمیمه درکه نفسك حجابلری در مثلا جزؤ ناریدن کبر وحسد وبخل وریا وعجب وحقد وبونك امثالی صفات ذمیمه متولده اولوب صفات مزبوره نك هر برندن دخی نیجه صفات اخری تولد ایدوب عند ارباب الکشف والشهود جزؤ ناریدن اون بیك عدد حجبات ظلمانیه پیدا اولور وکذلك جزؤ هوائیدن دخی حب

مطلب
حجاب نورانی
وظلمانی

دنیا ومیل شهوات ولذائذ جسمانیه وقیودات صوریه وبونك امثالی صفات ذمیمه وهر برندن نیجـه اخلاق ردیه تولد ایدوب اول اون بیك عدد حجبات ظلمانیه اولور کذلك جزؤ مائیدن دخی تکاسل وغفلات وکثرت نوم وبونك امثالی ذمائم وهربرندن اون بیك عدده وارنجـه انواع حجبات ظلمانیه تبـادر ایدوب جزؤ ترابیدن دخی خشونت ورزانت وثقلت ورعونت وبونك امثـالی صفات سفلیه تولد ایدوب هر برندن اون بیك عدده وارنجـه صفـات ذمیمه وحجبات ظلمـانیه تبـادر ایدوب نفسی مقتضیاتی اولان حب ملابس ومأکل ولذات شهوانیه ومشتهیـات طبیعیه یه جذب ایدرلر کما قال العرفاء (النفس دنیاویة تعبدهو اها وهی المأ کولات والمشروبات والملبوسات وغیرها ❊ پس سالك ذکر اولنان مهالکی قطع ایتدکده حجب نورانیه ظهور ایدرکه حجبات مزبوره حجب قلبیه درو هی محبة درجات الآخرة وزینتها کما قیل (القلب اخروی یعبد الآخرة) وحجبات مزبوره دخی طی اولندقدنصکره حجبات روحانیه بروز ایدرکه طاب قرب در ❊ پس سالك مستعد حجبات مزبوره نك جملهسنی قطع ایلسه مرتبهٔ سره نائل اولوب حقه کما هو حقـه علی طـاقة البشریه عبادت ایدر کما قال العارفون (السر حضرتی یعبد الحق) عبادت ایسه لغتده مع الخضوع والتذلل اولان اطـاعتدر کیمه او لورسـه اولسـون وتعریف اصطلاحیسی رب العزتی تعظیم وهوای نفسك خلافی اوزرینه واقع اولان تکلیف آلهی یی مکلفك فعـله کتورمهسیدر و بطریق الاغلبیه قیـام ورکوع وسجود وقعوده عبادت تسمیه اولنمشدر ❊ پس بحسب اللغة ناسك بعضی بعضنه ودراهم و دنانیر ومأکل وعزت ومفاخره و شهرته عبـادت ایدوب فرط جهللرندن جزأ کله متصلدر زعمی ایله کندیلری حقه محبت ایدرز قیاس ایدوب (تعس عبدالدینار وتعس عبدالدرهم وتعس عبدالبطن) حدیث شریفندن تغـافل ایدرلر کما قال المحقق ان بعض الناس یطیع بعضهم مع الخضوع والذلة وتوجهوا الیهم لغرض الدنیا قال النبی علیه السلام (من اکرم غنیا لغنائه فقد ذهب ثلثا دینه) فهذه الاطـاعة مع التذلل والتوجه مع الخضوع عین العبادة و بعضهم یحب الدنانیر والمأ کل والمفاخرة والعز فان من یحب الشیء کمال المحبة فهو معبوده کما قال تعالی (افرأیت من اتخذ الهه هواه) وکما قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم (کل محبوب مقصود وکل مقصود اله) وهم یحسبون انهم یعبدون الله وهم لایعلمون حقیقة العـبادة بل العبادة هی

مطلب
فی بیـان النفس والقلب

مطلب
فی حقیقة العبادة

الخضوع والتوجه الى الله بلا غرض وانجذاب القلوب الى الله بالكلية فالعبادة
الى الله تعالى بلا غرض صعب غاية الصعب ولهذا قال تعالى (انا عرضنا الامانة
على السموات والارض والجبال فابين ان يحملنها واشفقن منها وحملها
الانسان انه كان ظلوما جهولا) ﴿ نظم ﴾ پس مشو مغرور بافسوس
دهر * تانكردى در جهنم جفت قهر * شرح اين سود وزيان بيحد بود *
كى چنان مشكل زكفتن حل شود * اين بكفتن كى شود معلوم تو * تانكردى
مبدل اندر عشق هو * لب ببندم چون سخن اينجا رسيد * كرچه خود هست
اين سخن ازغير ديد * بعد از ين بى حرف وصوتى كويم اين * بى زبان و بى تفكر
جويم اين * زانكه آن سو مى نكنجد جان وتن * محض ديدن باشد آنجا
علم وفن * آه اى عاشق بالله وعارف آكاه بوسر وحدت وحقيقت محبة غايت
ونهايت اولمديغيچون حضرت مولانا بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ اين سخن
پايان ندارد اى غلام * بوسوز پايان طوتمز اى غلام ﴿ مثنوى ﴾ روز بيكه
شد حكايت كن تمام * روز بى وقت اولدى مرد عربك حكايتى تمام قيل

﴿ سپردن عرب هديه را يعنى سورا بغلامان خليفه ﴾

مرد عرب ار مغانى يعنى سبويى خليفه غلاملرينه تسليم ايتمه سى بيانندهدر
قال قدس سره ﴿ مثنوى ﴾ آن سبوى آب رادر پيش داشت * مرد عرب
اول آب سبوى برسم هديه اوكنده طوتدى ﴿ مثنوى ﴾ تخم خدمت را
درآن حضرت بكاشت * تخم خدمت وبذر طاعتى اول حضرتده طرح
ايلدى يعنى خلوص نيت ايله اولان طاعتنى حضور عزته عرضه قيلوب
﴿ مثنوى ﴾ كفت اين هديه بدان سلطان بريد * اعرابى غلامان شاهه
ايتدى بوهديه يى اول سلطانه ايلديكوز ﴿ مثنوى ﴾ سائل شه را زحاجت
واخريد * شاهك سائلنى حاجتدن كيرو آليكوز يعنى ذل احتياجدن تخليص
ايديكوز ﴿ مثنوى ﴾ آب شيرين وسبوى سبز ونو * بوهديه آب شيرين
وسبوى سبز وكوزهٔ جديده در وايچنده اولان هديه كتوردوكم ماء لذيذ
﴿ مثنوى ﴾ زآب بارانيكه جمع آمد بكو * بريغمور صو يدندر كه چقورده
جمع اولدى بومحلده آمد شد معناسنه در بوابيات شريفهده نكته بودركه
انواع رياضت ايله قطع بريهٔ صورت ايدوب مرتبهٔ ملكوته رسيده اولدقده
سبوى بودى نورتقوى ومعرفت وكوزهٔ وجودى حيات محبت ايله سبز ونو

وآب علم ایله پراولان هدیه‌سنی بی عیب وعلت برشیٔ بارغبت ملاحظه سیله نقیبان درگاه احدیت اولان محرمان حرم‌سرای جبروت ومقیمان عتبهٔ لاهوت اولان قاطبان عرصهٔ ملکوته عرضه داشته اولنماسنه اشارتدر پس مرد عرب بومعنادن مستعار اولان سبو بی مدح تمام ایله نقیبان خلیفه‌یه عرضه قیلدقده ﴿ مثنوی ﴾ خنده می‌آمد نقیبان را ازآن ❊ نقیبلره اعرابینك هدیه‌سندن خنده کلدی ﴿ مثنوی ﴾ لیك پذرفتند آن راهمچو جان ❊ لکن انی جان کبی قبول قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ زآنکه لطف شاه خوب باخبر ❊ زیراکه علیم وخبیر وسمیع وبصیر صفاتیله موصوف اولان خوب وجمیل پادشاهك لطف واحسانی ﴿ مثنوی ﴾ کرده بد اندر همه ارکان اثر ❊ ارکان سعادت واعیان سلطنتك جمله‌سنه اثر ایلمش ایدی اکابناءکه برفحوای (الناس علی دین ملوکهم) ﴿ مثنوی ﴾ خوی شاهان در رعیت جاکند ❊ پادشاهلرك خلق رعیتك قلوبنه تأثیر ایدر پس رعیت ایله شاه میاننده بون بعید وار ایکن خوی پادشاهی انلره نه‌وجهله اثر ایدر دینلورسه بین السماء والارض خود بوقدر بعد مسافه وارایکن خاصهٔ تأثیر کورکم ﴿ مثنوی ﴾ چرخ اخضر خاك را اخضر کند ❊ فلك اخضر خاك زمینی سبز وترو پر نبات وثمر ایدر ایمدی اثر مؤثر وفاعلك متأثر وقابلده لاجرم تأثیری مقرر اولدیسه خصال پادشاهان دخی زیردستنده اولانلره نه وجهله اثر ایتدوکن بطریق التمثیل بیانه شروع ایدوب بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ شه چو حوضی دان حشم چون اولها ❊ ای مستمع قابل شاهی فی المثل حوض کبی وخدم وحشمنی لوله‌لر مثالو بیل پس ﴿ مثنوی ﴾ آب ازلوله روان درکولها ❊ کوللرده آب لوله‌دن جریان ایدر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه آب جمله ازحوضیست پاك ❊ چونکه جمله لوله لرك آبی بر حوض پاکدندر ﴿ مثنوی ﴾ هریکی آبی دهد خوش ذوقناك ❊ هر برلوله خوش وذوقلو آب شیرین ویرر ﴿ مثنوی ﴾ وردرآن حوض آب شورست وپلید ❊ واکر اول حوضده آب شوره وناپاك وار ایسه ﴿ مثنوی ﴾ هریکی لوله همان آرد پدید ❊ هر براوله همان اول ماء تلخ وآب پلید وناپاکی ظاهر کتورر ﴿ مثنوی ﴾ زانکه پیوستست هرلوله بحوض ❊ زیراکه هر لوله حوضه پیوسته در ﴿ مثنوی ﴾ خوض کن در معنیٔ این حرف حوض ❊ بو حرف ولفظ وکلمه وکلام حوضنك آب معانیسنه خوضه وغوطه قیل یعنی هرکفتارك مفهوم باطنیسنی تفکر وتدبر ایدوب بمجرد صورت ظاهره سنده قالمه

﴿ ومراد ﴾

ومراد نه ايدوكن فهم درست ايله اذعان قيل پس فكر عميق ايتمك و حوضه خوضه قلمق و دركر اينهسا بولمق بو وجهله اولوركه اولا پادشاهلر قلب و مملكتلرى جسد واهالى واعيانى جوارح و قوى مثابه سنده درپس (ان فى جسد ابن آدم لمضغة اذا صلحت صلح الجسد واذا فسدت فسد الجسد الاوهى القلب) حديث شريفى موجبنجه جسد مملكت وقواى رعيتك قلبى اولان پادشاه عدالت شعار اولسه مملكتى معمور ورعيتى مالدار واعوانى ديندار وخزينه سى بى شمار وعمرى بسيار اولور زيرا خاصيت عدالت بودركه حكمى نافذ اولان ممالكده كمسنه يه ظلمه قادر اولميه وخلاف شرع شريف وضعه رضا كوسترلميه وظلم وجوره ميل ايدنلره عقوبت اولنه * پس بووجهله اولورسه اطراف واكنافده اولان رعيت اول پادشاهك مملكتنه تحصن ايدوب زراعت وحراثت ومملكتى عمارت ايدرلر ورعيتك كسب وكارى الندن ظلمه الماينجه رزقنده بركت وقلبنده قناعت بولوب دولتلو اولور وكثرت محصول قرى دخى زياده وداخل خزينه اولمغله پادشاهك مالى متكثر اولور واركان واعيانى دخى ظلم وستمدن قطع يد ايتمكله ديندار وصداقتكار اولوب پادشاهك دخى فقرانك خير دعاسى ايله عمر ودولتى افزون اولور سئل عن الحكماء (ماالذى يجب للملوك على الرعية وما الذى يجب على الملوك للرعية قال للرعية على الملوك ان ينصفوهم و ينتصفوالهم و يؤمنوا سربهم و يحرسوا ثغورهم وعلى الرعية للملوك النصيحة والشكر) وقيل (فهل للملوك عبرة فى انفسهم ليست للسوقة قال نعم التفكر فى سرعة انقضاء دولتهم وقصر اعمارهم وافراط رغبتهم فى الاوزار) وقيل (اى الناس احق ان يغبط قال الملك الصالح المظفر) وسئل (ى الملوك ترونه افضل ملكا قال يتسومون بالخير و يتقرر فى زمان ملكهم العافية شاملة) وقيل (اى الملوك افضل قال ارأفهم بالرعية واعظمهم عفوا واحرصهم على المعروف) * پس پادشاهلر صالح اولدقده حوضه پيوسته اوله لرمثابه سنده اولان اركان وحشمدن دخى آب لطف واحسان ظاهر اولور وكذلك پادشاه ظالم دخى آب ناپاك ايله مملو اولان حوض ولوله مثابه سنده اولان اعوان واركاننده ن آب شورهٔ جور وستم جريان ايدر پادشاه ظالم اولدقده ظلم وستمدن رعايا پريشان ومملكتى ويران اولوب خزينه سنه ضعف ترتب ايتدكجه حرصى زياده و بركت مالى معدوم اولور وحكام واركانه مناصبى رشوت ايله و يرمكه باشلايوب انلر دخى دينلرين دنيايه دكشوب

مطلب
نصيحت سلاطين

حقوق عبادی ظلمله الوب خزینه یه و یروب چوق زمان کچمدین اول دولت برکشته اولور قیل (ای الناس احق بالاتقاء قال الحکیم الهادی السلطان الغشوم والعدو القوی والصدیق المخادع) وکما قیل (انما تصلح الرعیة بصلاح ملوکهم وفسادها بفسادهم فلاقوام للرعیة الا بالرعایة ولاقوام للبدن الا بالرأس و لاقوام الملك الا بالهیبة ولاهیبة للملوك الا بالعدل و زوال الملك بالظلم واول حرف کتب فی الالواح من التوریة ویل للظلمة) وقیل (للملك زال ملکه ما الذی ازال ملکك قال ثقتی بد ولتی واعجابی بشدتی واستبدادی بمعرفتی وترکی تعرف اخبار مملکتی) وقال ارسطاليس (واعلم انه لیس احد اصلح للناس من اولی الامر اذا صلحوا ولا افسدلهم منهم اذا فسدوا وان الوالی من الرعیة بمکان الروح من الجسد الذی لاحیاة له الا به و بموضع الرأس من سائر الاعضاء فانه لابقاء لها الا معه فمثل ما بالوالی مع فضل منزلته من الحاجة الی اصلاح الرعیة مثل ما بالرعیة من الحاجة الی الوالی وقوة بعضهم زیادة فی قوة بعض ووهن بعضهم سریع فی وهن بعض و بعد الوالی من القدرة علی اصلاح نفسه مع استفساد رعیته کبعد الرأس من البقاء مع هلاك سائر البدن غیرانه اجدر باصلاح الرعیة الفاسدة وافساد الرعیة الصالحة من الرعیة باصلاح الوالی الفاسد وافساد الوالی الصالح لفضل قوته علیها ووهن قوتها عن قوته) * و بودخی ممکن درکه شاهدن مراد مرشد مکمل واعوان وارکاندن مراد مریدان کاملان اوله پس حوض کوثر علم لدنی اولان مرشدك قلبنه مریدان واصلانك قلوبی ماننده اولها پیوسته اولغله غدر وآبکیر مثابه سنده اولان اسماع فهوم طالبینه مرشدك حوض قلبندن استفاضه ایتدکاری معارف آلهیه کدورات تعطیل وشوره زال زندقه دن طاهر وعاری آب فرات محبت اولمغله دماغ جان واسماع جنانلرینه ذوق ولذت حاصل اولور فاما آب تلخ وناپاك مثابه سنده اولان حوض قلب مقلدینه پیوسته اولان لولهای قلوب غافلین اسماع اذهان خالیه اربابنه گاه جمع بلا فرق وگاه فرق بلا جمع یوزندن کلمات ناروا سویلیوب افساد عقیده سامعین ایدرلر * پس هر مقلدك ربقه کش اطاعتی اولمیوب ار باب تحقیقه طالب اوله سزکه جانکز لذت آله یعك اولور * و یاخود آفاقی انفسه تطبیق ایتمك اوزره ابو هریره رضی الله عنه دن روایت اولنان (القلب ملك اذا صلح الملك صلحت جنوده واذا فسد الملك فسدت جنوده) حدیث شریفی نحواسنجه هر برشخصك قلبی کندی مملکت وجودینك پادشاهی وحواس

وقواسی رعیتی اولمغله شول فرد واصل وعارف کاملك حوض کوثرقلبی که
انهارجنان عرفاندن جریان ایدن آب علم ومعرفت وماء طهورمحبت ایله مملو
اوله حواس وقواسی اول حوضه متصل اوله لرکبی اولوب آبکیرحروف والفاظه
ماننده آب فرات علوم لدنیه جریان ایدوب اعمال وافعالی دخی اقوالنه مطابق
اولمغله دکان فقرحقیقی وصدف درمعنوی اولان مثنوی کبی استماع ایدن
طالبلرك جان وجنانلرینه لذات انس اعطا ایدوب بذوق وحالات حاصل
اولورکه ایکی جهان دولتنه سبب وصلت اولور وکذلك بونك خلافنده اولان
اهل بدعتك دخی استماع کلماتی عقیدهیه فساد وقلبه ضلالت وپروب نکبات
دنیاویه وعقوبات اخرویه یه باعث اولور الحاصل هرکسك جوارح وقوی
وفعل وقولندن نه صدور ایدرسه حوض قلبنده جمع اولان احوالك صورت
واقتضاسیدر پس کاشف اسرار دیوی مولانا جلال الدین رومی بو معنایی
بیان ایدوب بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ لطف شاهنشاه جان بی وطن ※
جان بی وطن شاهنك لطافتی یعنی روح لامکان که جسمه حاکم وسلطاندر
انوك کمال لطافت وصفوتی بموجب (کل اناء یترشح بمافیه) ﴿ مثنوی ﴾
چون اثر کردست بین درکل تن ※ تنك جمله سنده کورکم نیجه اثرایلمشدر یعنی
نطق لسان ونور چشم وقوت سمع ومشی وبطش ولذات دماغ وفهم
واذعان الحاصل جسمك حرکت واثرحیات واطافتی روح لامکانك جسده تعلق
ایتدیکندن حاصل اولمشدر تعلق روح منقطع اولان اجساد موتی دن شاه
جان بی وطنك اجساد احیایه اولان اثر لطفی مبرهندر وکذلك ﴿ مثنوی ﴾
لطف عقل خوش نهاد خوش نسب ※ خوش نهاد خوش نسب اولان
عقلك لطف واثری ﴿ مثنوی ﴾ چون همه تن را درآرد درادب ※ جمیع
جسدی نیجه ادبه کتورر زیرا (الادب صورت العقل) مصداقنجه ادب وحیا
وایمان واسلام عقلله ثابتدر وتکالیف شرعیه عقل اوزرینه جاریه در * پس
جمیع اخلاق حمیده واوصاف محموده آثار عقلدر زیرا ارباب الباب واصحاب
احسابه خفی دکلدر که اقسام سعادت انسانی برحسب مقادیر آسمانی اکتساب
نفسانی یه متعلق دردر دریای ابداع وانشا اولان عقل شریف سینهٔ صدف
بحرافاضه دن ساحل ظهوره خروج ومرحلهٔ نفس ناطقه یه نزول ایدوب
ممالك عالم اصغره حاکم مشفق وحکیم حاذق ومسالك عالم اکبره دلیل فایق
ورفیق صادق اولدیغیچون هرکیم که عنایت وهدایت عقلله مستعد

اولدیسه اخلاق حمیده واوصاف شریفه ایله موصوف اولوب فضل وهنر وفکر ونظر ایله مشاهیر وقت وجماهیر عصردن اولدی پس سعادت مز بوره اثر لطف عقلدر وکذلك اثر عظیم صاحبنك بری دخی عشق اولمغله حضرت مولانا بیورررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ عشق شنك بی قرار و بی سکون * بی قرار و بی سکون وشنك وشوخ اولان عشق وحالت ﴿ مثنوی ﴾ چون همه تن را درآرد درجنون * جمیع اجزاء نیجه جنونه کتورر ﴿ قاسم ﴾ بیا ای عشق عالم سوزعالم * قدم برچشم من نه خیرمقدم * دلم ازننك هشیاری ذلیلست * بیك جام شرابش کن مکرم * زتوهر کز نه نام ونه نشان بود * نه اسم ورسم ونعت از پیش واز کم * آه کم جمال لیلی مجنون عشقه ایتدی ای مجنون شیفته ونار عشقم ایله سوخته سکا آشکار ایتدیکم غمزه وکرشمه بی غیر یلره دخی اظهار قلسم صد هزار و هزار شیفته وزار مجنون صفت عشاق بی قرار نمودار وغمزهٔ فتانمه کرفتار وزار اولورلردی مجنون ایتدی ای لیلی فارغ اول که اکرچه جلاد غمزهٔ خونریزك مجنون عشقه فناویرر ولکن عیسی نفس وصالك قلبه حیات و روح بقای جاوید عطا قیلور ﴿ عراقی ﴾ ای زلف تودردلم زده چنك * جانم بلب توکرده آهنك * مجنون شده ام زعشق لیلی * عشاق کجا وعقل وفرهنك * آه کم اکرچه فنا معشو قدندر ولکن بقا دخی معشوقدندر عشق نه حالت و بادهٔ محبت نه کیفیت اید وکن عشقه محرم اولان مستانه لر بیلور واجنبی ونامحرم دلره عشقدن ملامتدن غیری علامت اولماز هر کس خلعت عشقه لایق اولماز زیرا لایق عشق اولان شایستهٔ خدا اولور وناشایستهٔ عشق اولان خدایه لایق اولماز قدر عشقی عاشق بیلور واحوال عشق عشاقه سویلنور و یاد عشقه طاقتی اولمیان عشقی افسانه صانور حقا که بیعشق اولنلره دعوای عشق حرام درمع هذا قیام انام عشقله در ﴿ مولانا ﴾ شاهد عشق بر کرفت نقاب * کرد خورشید پرتوی پرتاب * کشت موجود ازهمه معدوم * کشت معمور هرچه بود خراب * جای مصباح شد دل مشکات * عکس خورشید دیددیده درآب * آه کم ای منکر عشق مکر که سنك جانکده عشق بوقدر جوهر خود بی عرض اولماز وحقیقتده جان دخی بی عشق اولمز کاورد (اذا احب الله عبدا عشقه وعشق علیه فیقول عبدی انت عاشق ومحبی وانا محب لك اردت ان لم ترد) آه کم عین القضاة بومثلی ایراد ایدوب نه خوب دیمشلردر عشق خدا جوهر جان ما آمد وعشق ما جوهر وجود اورا عرض آمد وعشق اوجان

مطلب
لطیفهٔ مجنون بالیلی

ماراجوهر اگرچنانکه جوهر بی عرض متصور باشد عاشق بی معشوق
و بی عشق ممکن باشد وهرگز خود ممکن ومتصور نباشد عشق وعاشق
ومعشوق بیکدیگر قایم باشد ومیان ایشان غیریت نشاید جستن مگر که این بیت
نشنیدهٔ ﴿رباعی﴾ چون آب وگل مرا مصور کردند * جانم عرض وعشق
توجوهر کردند * تقدیر وقضا قلم چه می تر کردند * عشق تووعمر مابرابر کردند *
ایمدی ای طالب یارعشق بیقرار لسان عاشق زاردن بویله گفتار اظهار ایدر
وبالجمله هرشیئك خاصه سی نه ایسه اقتضاسنی آشکار قیلور مثلا ﴿مثنوی﴾
لطف آب بحر کوچون کوثرست * آب دریانك لطافتی که بحر من بور
آب کوثر کبیدر ﴿مثنوی﴾ سنك ریزش جمله دروگوهرست * آنوك سنك
ریزه سی جمله در وگوهردر (معنای بیت شریف) حملا علی ظاهره حوض
کوثره مماثل اولان بحرفارسك لطافت آبنك خاصه سی کوثر کبی سنك ریزه لرینی
درومرجان ایدر دیمکدر امامعنای ذوقیسی حوض کوثرك سنك ریزه لری لعل
و یاقوت والماس وزمرد ودرومرجان اولدیغی کبی دریای مواج عشقك لطافت
آب محبتنك سنك ریزه مثابه سنده اولان الفاظ انسیه وکلمات قدسیه سی درر
بواهر معرفت وجواهر فواخر حقیقت دردیمك اولور ﴿عطار﴾ فیض بیعد
درسلوك معنوی نبود عجب * بحر را درسبز کردن موجهای بی مرست * این قصیده
هست ای عطار دریای سخن * لفظ او همچون صدف معنی دروچون گوهرست *
الحاصل ﴿مثنوی﴾ هرهنرکاستادان معروف شد * هرهنرکه استاد اول
هنرایله معروف اولدی ﴿مثنوی﴾ جان شاگردان بدان موصوف شد *
شاگردلرینك جانی اول هنرایله موصوف اولدی مثلا ﴿مثنوی﴾ پیش
استاد اصول هم اصول * خواند آن شاگرد چست باحصول * علم اصوله
منسوب استاد حضورنده باحصول اولان شاگرد چست وتلمیذ تیز فهم دخی
علم اصول قراءت ایدر وکذلك ﴿مثنوی﴾ پیش استاد فقیه آن فقه
خوان * فقیه اولان استادك قتنده فقه خوان اولان شاگرد ﴿مثنوی﴾
فقه خواند نی اصول اندر بیان * فقه اوقور تقریر وبیان آشناسنده علم اصول
اوقومز وهمچنان ﴿مثنوی﴾ پیش استادیکه اونحوی بود * براستادك
حضورنده که اول نحوی اوله ﴿مثنوی﴾ جان شاگردش ازونحوی شود *
انوك شاگردینك جانی اندن نحوی اولور کذلك ﴿مثنوی﴾ باز استادی که
اومحو رهست * کیرو شول استاد که اول طریق وحدتك محو وفناسیدر

﴿ مثنوی ﴾ جان شاکردش از وحو شهست ﴿ انك شاکردنك جانی انك تربیه‌سندن محوشاه حقیقی درخلاصهٔ مرام ﴿ مثنوی ﴾ زین همه انواع دانش روزمرك ﴿ بود وکلی انواع علومدن موت کونی ﴿ مثنوی ﴾ دانش فقرست ساز راه و برك ﴿ علم فقر ودانش فنا طریق آخرتك زاد وزواده سیدر کما قال علیه السلام (العلم علمان علم فی القلب فذلك العلم النافع وعلم علی اللسان فذلك حجة علی ابن آدم) رواه جابر * زیرا علم نحو وصرف اصلاح کلمه وتصحیح ترکیبه آلات وفقه واصول دخی جواز وعدم جواز عمله دلالت وکذا وکذا هر بری الفاظ وحروف ومعانی ونکاته اشارتدر پس بعد التحصیل معنایی بیلوب موجبیله عمله همت کرکدر والا مجرد جاز ویجوز وقال وقیل ایله عمری کچوب عمله رغبت وطاعت وعبادت ایتمزایسه تعلیم وتعلم ودرس وتدریسدن اکا نسنه حاصل اولمیوب علم بلاعملی کندویه وبال اولور ﴿ مولانا فرماید ﴾ ای نحوئ هوایی تاچند جاه زید ﴿ ای مقرئ کسایی تاکی غم اماله * من این وآن ندارم مست خراب عشقم * مطرب بزن نوایی ساقی بده پیاله * وتکثیر کلامدن غیری شیئه مالك اولماز * بیت * حدیث وفقه وتفسیر ومعانی * بلی دانی ولی خود را ندانی * قال علی رضی الله تعالی عنه (العلم نقطة کثرها الجاهلون) کثرت ایسه منافئ وحدتدر زیرا علم وصفدر وصف ایسه ذات حقیقی‌یه نظر ایله کثرت وتفرقه‌در فلهذا علم دیندن اولمیان بعض علوم فلسفه وبحث وجداله اشتغال ایدن ارباب قاله اصحاب شهوددن اولان بعض محقق دیمشدرکه اعلم انك کلما اشتغلت بالدرس زدت بعدا عن درك الحق والحق منزه عن درك العقول بالتلفظ والحروف لان التلفظ والحروف وغیرها حادثة ولا یعرف القدیم بالحادث اللهم انی اعوذبك من علم لا ینفع * فاما علم نحو وفنانك تعلیمی قیل وقال ایله اولیوب عشق ومحبت وجذبه وحالت ایله حصوله کاور پس بو قیل وقال نه در دینورسه بلاقال مشاهده اولنان احوالك بعض اوصافنی تمثیل وعشق ومحبت طلبنه ترغیبدر والا مجرد قال موصل وجد وحال اولماز پس تربیهٔ مرشددن محو وفنا وعشق حق ایله بقا بولوب طریق آخرتك زادی اولور فافهم

مطلب علم نافع وغیر نافع

﴿ حکایت ماجرای نحوی وکشتیبان ﴾

نحوی وکشتیبانك حکایت ماجراسی بیاننده درکه عمر کرانبهاسنی قواعد نحو وصرف وروزکارنی معرفت مبتدأ وخبره خرج وهمتنی ضبط تنازع فعلین

وحل مسئلهٔ كل ایچون بذل ایدوب فرق تمیز وحالی فضل وكمال قیاس ایتمكله مشارب ارباب وجد وحالدن برچاشنی ذوق ایتمیوب وجال معرفتلرین دیدهٔ تمیز ایله ملاحظه قلمیان ﴿مثنوی﴾ آن یكی نحوی بكشتی درنشست * اول برنحوی بركشتی ده اوتوردی یعنی بركون برنحوی كشتی یه سوار اولوب ﴿مثنوی﴾ رو بكشتیبان نهاد آن خودپرست * كشتیبانه متوجه اولدی اول خود پرست ﴿مثنوی﴾ كفت هیچ ازنحو خواندی كفت لا * كشتیبانه ایتدی هیچ نحودن بعض قواعد اوقودكمی كیجی لا دیدی پس نحوی فضول كندینك فضائلنی اظهار ایدوب ﴿مثنوی﴾ كفت نیم عمر توشد درفنا * كشتیبانه ایتدی سنك نصف عمرك فنایه كیتدی یعنی جهل ایله عمرك هبا اولدی ﴿مثنوی﴾ دل شكسته كشت كشتیبان زتاب * كشتیبان الم واضطرابندن دل شكسته وخاطر رنجیده اولدی ﴿مثنوی﴾ لیك آندم كرد خاموش ازجواب * لكن اول دم جوابدن خاموش اولدی پس بافرمان قادر ﴿مثنوی﴾ باد كشتی را بكردابی فكند * باد كشتی یی بركردابه براقدی ﴿مثنوی﴾ كفت كشتیبان بدان نحوی بلند * كشتیبان رفع صوت ایله اول نحوی یه ایتدی ویاخود سابقده اولان خود پرست قرینه سیله نحوی بلند تركیب توصیفی اولمق اوزره كشتیبان نحوی بلند پرواز ودانشمند سرافرازه دیدیكه ای متفاضل هنرساز ﴿مثنوی﴾ هیچ دانی آشنا كردن بكو * هیچ سباحت بیلورمیسن سویله وآشنای دریای آشنامیسن بیان ایله ﴿مثنوی﴾ كفت نی ای خوش جواب خوب رو * نحوی ایتدی بیلمزم ای خوب یوزلو وخوش سوزلو ﴿مثنوی﴾ كفت كل عمرت ای نحوی فناست * كشتیبان ایتدی ای نحوی سنك كل عمرك فنادر ﴿مثنوی﴾ زانكه كشتی غرق این كردابهاست * اكا بناءً كه كشتی بو كردابلرك غرقیدر ایمدی ای نحوی بیچاره ﴿مثنوی﴾ محو می باید نه نحو اینجا بدان * معلوم اوله كه بونده محو كرك نحو كركمز ﴿مثنوی﴾ كوتو محوی بی خطر درآب ران * اكرسن محوی ایسك خوف وخطرسز درون آبه سور یعنی دریایه دوشوب یوزكچ ایت یعنی قصه دن حصه بودركه كشتیٔ وجودی باد صرصر اجل كرداب فنایه غرق ایتدكده علم نحو وصرف ودانش قیل وقال نفس ناطقه یی نجات بقایه ایلتمز و بحث وجدل روح روانی مهلكات امواج طبیعتدن خلاص ایتمز پس قبل ورود الاجل وجد وحال وجذبهٔ ذو الجلال ایله بحر عشقده سباحت ومحو رسم انیت ایتمك كركدركه ساحل نجاته خروج

ایدوب نشیمن وحدتده حی ابدی اوله سن دیمکدر * عطار * در بغا راه دور وعمر کوتاه * ازین اندیشها استغفرالله * درین دریا شمار هیچکس نیست * همه غرقه وکس فریادرس نیست * تودر کرداب دریا غرقه ماندی * دریغا کشتی از آنجا زراندی * تودر حیرت فروماندی بکرداب * کرفتت تا کهان اینجای غرقاب * درین کشتی کجا بینی تواسرار * که چیزی نیست در دریا پدیدار * بسوی بحر اندازو نظر کن * زسر خود نمود جان خبر کن * تودر دریای ذات اوقدم نه * وجود خویش درعین عدم نه * در آن دریا قدم زن تاشوی کل * رهی یکبارکی ازرنج وازذل * چوغواصی کنی در بحر اعظم * قدم میداری اندر عشق محکم * منم کشتی ودریا رانده بیخود * شده فارغ زبود نیک وزبد * حاصل کلام ای نحوی بی محو نحو صحو دن جانب محو وفنایه کل که * مثنوی * آب دریا مرده را برسر نهد * آب دریا مرده یی باشی اوزرینه قور * مثنوی * وربود زنده زدریا کی رهد * واکر زنده اولورسه دریادن قچان قورتیلور فامابر خوای (موتوا قبل ان تموتوا) * مثنوی * چون بمردی توز اوصاف بشر * چونکه سن موت اختیار یله اوصاف بشریه دن محو وفانی اوله سن * مثنوی * بحر اسرارت نهد برفرق سر * دریای اسرار وحدت سنی فرق سرنه قور * مثنوی * ای که خلقانرا توخر می خوانده * ای شول کمسنه عجب وپندارکه سن خلایقه خراو قورسن یعنی علمکه مغرور اولوب خلق عالم خر لایفهم دیو رعنالق ایدرسن امانه فائده که * مثنوی * این زمان چون خر برین یخ مانده * شمدی خر کبی بو یخ اوزره قالمش سن یعنی مرکب بوز اوزرنده طپرنوب قالدوغی کبی سن دخی بحر سر وحدت ودریای عشق ومحبته غوطه قلمق زماننده قیدصورت اولمغله یخ دن بارد اولان علوم دنیویه ده حمار کبی طپرنوب قالوب علوم دینیه ولدنیه دن محروم اولمش سن * مثنوی * کرتو علامه زمانی درجهان * اکرسن جهانده علامهٔ عصر ایسک علم لدنیدن بیخبر اولدقدنصکره نه بی مفید * مثنوی * نک فنای این جهان بین وزمان * ایشته بو جهان وزمانك فناسنی کور زیرا جهان وزمان حادث وعمو ما حدثان فانیدر پس جهان وزمانه منسوب اولان علوم وفنون ونام وشهرتلر دخی هالك وفانیدر ایمدی فانیانه کوکل ویرمیوب وقیل وقاله مغرور اولمیوب باقیات صالحات وعشق وحال وذوق وصاله همت قیل ایمدی ای طالب محبت وراغب حقیقت

سرزی طریق محووفنسایه دلالت وصراط مستقیم بقایه هدایت ایتمك ایچون
* مثنوی * مرد نحو را ازآن دردوختیم * مرد نحوی قصه سنی مرد
اعرابی حکایه سنك ایچنه اندن اوتوری دیکدك یعنی بو قصهٔ اعرابی یه حکایت
نحوی یی الحاق والصاق ایلدك * مثنوی * تاشمارا نحو محو آموختیم * تاکه
سزه قواعد نحو محو وضوابط فقه فقری تعلیم ایده یوز زیراکه * مثنوی *
فقه فقه ونحو نحو وصرف صرف * فقهك مفهومی ونحوك مقصودی
وصرفك تبدیل وتغییری * مثنوی * درکم آمد یابی ای یار شگرف * یوق
اولمقده ومحو وفانی کلمکده بولورسن ای یار عظیم القدر ودلدار ذو شرف
وفی الاصل * فقه * یعنی فهم واصطلاحده مسائل شرعیه یه معادلتها عالم
اولمقدر * نحو * دخی بو محلده قصد معناسنه ومصدر بمعنی مفعول اولوب
مقصود معناسنه در واصطلاحده من حیث الاعراب احوال اواخر تراکیب
عربیه بلمك ایچون موضوع قواعد وضوابطه دیرلر وکذلك بحسب اللغة
* صرف * دخی بمعنی التبدیل والتغییر ومن حیث الاصطلاح اصل واحدك امثلهٔ
مختلفه یه تحویلی در اول معنالر ایچونکه معانیٔ مزبوره اولمز الا تحویل مزبور
ایله اولور * پس بونی بلمکه علم صرف دیرلر * پس علم صرفدن مراد تصحیح
کلمه وکذلك علم نحوی تعلمدن مراد تصحیح الفاظ واصلاح الفاظدن دخی مراد
تصحیح معنادر ومعنادن دخی مراد علم حاله فقیه اولوب برمقتضای شرع عمل
ایتمکدر * پس صرف معنوی دخی جذبات ربانیه ایله قوای بشریه سی ملکیته
واخلاق سیئه سی اوصاف حمیده یه تبدیل اولنوب برنخوای (واشرقت الارض
بنور ربها) اراضیٔ مکدرهٔ نفسانیه سی انوار روحانیه ایله منور اولوب (یوم
تبدل الارض غیر الارض) سرنی مشاهده ایتمکدر ونحو معنوی حقیقت معنی
درست اولمق ایچون سر معادی بیلوب انجام کاره عارف اولمقدر وفقه معنوی
مسالك انبیایه اقتفا ایدوب ظاهری باطننه موافق اولمقدر وامام ابو القاسم
قشیری قدس الله رمسه بو بابده * نحو القلوب * نام بر رسالهٔ مفیده تحریر بیورمغله
طالبینه افاده ایچون بعینها نقل اولندی قال الامام طیب انفاسه (و بعد
فان النحو عبارة عن القصد والناس مختلفون فی المقاصد ومفترقون فی المصادر
والموارد فواحد تقویم لسانه مبلغ علمه وواحد تقویم جنانه اکبر همه فالاول
صاحب عبارة والثانی صاحب اشارة فنقول وبالله التوفیق ولرسوله التصدیق
* باب اقسام الکلام * قال اهل العبارة اقسام الکلام ثلثة اسم وفعل وحرف

مطلب
صرف ونحو در علم تصوف

مطلب
رسالهٔ نحو القلوب

وقال اصحاب الاشارة الاصول ثلثه اقوال وافعال واحوال فالاقوال هى العلوم وهى مقدمة على العمل قال عليه السلام (امرت ان اقاتل الناس حتى يقولوا لا اله الا الله فاذا قالوها عصموا منى دماءهم واموالهم الا بحقها) ثم يجب المبادرة الى صالح الاعمال ثم تأتى الاحوال مواهب من الله تعالى والله الموفق

﴿ باب الاسماء واشتقاقها ﴾ الاسم مشتق من السمو عند اهل العبارة او من السمة على الخلاف وقال اهل الاشارة اسم العبد ما وسمه الله فى سابق مشيته من سعادة وشقاوة فمن قربه فى سابق مشيته فقد سمى ورفع قدره بين بريته ولما دخل العباد مكتب التعليم طالع آدم لوح الوجود فقرأ (وعلم آدم الاسماء كلها) وطالع محمد صلى الله عليه وسلم لوح الشهود فقيل له بلسان الحال نحن نظن بك على كل موجود ثم خوطب بقوله (اقرأ باسم ربك الذى خلق) فلما قرأ وادب وهذب قيل له يا محمد قد عرفنا بالاسماء والصفات فتعرف الينا بالذات (اقرأ وربك الاكرم) (قل الله ثم ذرهم فى خوضهم يلعبون) فلما غاب عن الاسم وجد المسمى ولما اعرض عن الفعل فى الحرف المعمى رأى المعنى الذى لا يسمى (فصل) الاسم صحيح ومعتل فالصحيح ما سلم من حروف العلة وهى الالف والواو والياء فمن سلم اسمه من الف الالباس وواو الوسواس وياء اليأس فقد صح اسمه وحق له الاعراب وهو البيان ثم الكشف والعيان فعلم اليقين ثم حق اليقين (باب موانع الصرف) الموانع عند اهل العبارة تسع وهى معروفة وعند اهل الاشارة * الجمع ان يجتنب العالم جمع الدنيا واجتماع الناس عليه وصرف وجوههم اليه * والوصف ان يكون قصده ان يوصف بالخير ويعرف به * والتأنيث ضعف العزم والرضا بالرذائل * والمعرفة ان يعرف نعم الله ثم يقصر فى الشكر * والعجمة ان يذكر نعمة الله عليه بكتمان علمه * والعدل عدوله عن الطريق القويم * والتركيب ان يشوب علمه بافعال الجهل * والالف الف انا والنون نون العظمة * ووزن الفعل ان يزن اعماله معتقدا ان عنده حاصلا فيحصل العجب فمتى اجتمعت علتان من هذه العلل لم ينصرف الى القبول وانحرف عن باب الوصول (باب الاعراب والبناء) لما كان الاعراب بالحركات الثلاث والجزم كان مدار الاشارة برفع هممهم الى الله تعالى ونصب ابدانهم فى طاعة الله تعالى وخفض نفوسهم تواضعا لله تعالى وجزم قلوبهم عما دون الله (والمعرب) هو المتغير من اصحاب التلوين (والمبنى) من كان مستقيما فى حالة لا يتغير وهم اصحاب التمكين (فصل الاسماء معارف ونكرات) وكذلك العباد منهم معروف له نصيب مع القوم هو به

معروف ومقام فى الصدق هو به موصوف ومنهم منكر لانصيب له مع القوم ولاحظ له سوى الاكل والنوم (فصل المبتداء) مرفوع لتجرده عن العوامل اللفظية والفقير المتجرد مرفوع القدر وخبره مرفوع لانقطاعه عن العلايق وتعلقه بالحقايق (فصل الافعال) ثلثة ماض وحال ومستقبل واحوال القوم مختلفة فمنهم من فكرته فى السابقة ومنهم من فكرته فى الخاتمة ومنهم اشتغل باصلاح وقته الذى هو فيه عن الفكرة فى مستقبله وماضيه (وفعل الحال) مرفوع مالم يدخل عليه ناصب اوجازم فالناصب رؤية العبد افعاله والجازم فترته عن سلوكه فاذا سلم العبد من الملاحظة والفتور ارتفع قدره عند العزيز الغفور (واليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه) (فصل الفاعل) مرفوع والمفعول منصوب فلما رأى العارف ان لافاعل الا الله عظم قدره ورفع ذكره وخضع لجلاله وتواضع عند شهود كماله ورأى نفسه مفعولا فانتصب لعبادته (فاذا فرغت فانصب والى ربك فارغب) (فصل الحال) وصف هيئة الفاعل والمفعول ومن شرطه ان تكون نكرة منصوبة فالعارف متوجه الى الله تعالى فى اصلاح حاله مجتهد فى تنكرها كى لايعرف فاحواله مع الله مستقيمة منقضية وهى يسترا تورية والنكرة محتجبة (يحسبهم الجاهل اغنياء من التعفف) (فصل التميز) تفسير ماابهم وتبيين مالم يكن يفهم فالقوم بالعلم ميزوا الحق من الباطل وتبين لهم بالسلوك الخالى والعاطل ولايكون التميز الابعد تمام الكلام وكذلك تفقهوا ثم اعتزلوا واحكموا العلم تميزوا فلما تمت لهم رتبة التميز نصبهم الله لاصلاح عباده وميزهم فاستخلصهم لوداده قال تعالى (ليميز الله الخبيث من الطيب) (باب البدل) البدل على اربعة اقسام بدل الكل من الكل وهو بدل العارفين تركوا الكل لمن له الكل فعوضهم الكل (وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) * شعر * قلوب العارفين لها عيون * ترى مالا يراه الناظرونا * واجنحة تطير بغير ريش * الى ملكوت رب العالمينا * وبدل البعض بدل العابدين بدلوا المعاصى بالطاعات واللذات بالمجاهدات (اولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات) وبدل الاشتمال قوم اشتملت اعمالهم على خوف ورجاء فاعطوا مايرجون وآمنوا مما يخافون (الا ان اولياء الله لاخوف عليهم ولاهم يحزنون) وبدل الغلط بدل المطرودين باعوا نصيبهم من القرب بحظوظ عاجلة (بئس للظالمين بدلا) (فصل النعت) تابع للمنعوت والوصف تابع للموصوف كذلك اعمال العبد لاتفارقه وماحصل من خيراوشر

فهو لاحقه (فصل حروف العطف) يتبع الآخر الاول واهل الاشارة توسلوا الى الله فى العطف عليهم واللطف بهم ليلحقهم باهل قربه ويجعلهم من حزبه (فصل التوكيد) هو التحقيق والقوم اكدوا ايمانهم بالتصديق وعقدهم مع الله بالتحقيق وشمروا فى ملازمة الطريق (فصل حروف الجر) تخفض الاسماء فلما علم المحققون ان الاشياء بالله ومن الله والى الله خفضوا انفسهم تواضعا لله فعززوا بالاضافة الى جناب الله تعالى اولئك الذين اصطفاهم لقربه وجعلهم من حزبه نسأل الله العظيم ان يجعلنا منهم وان يلحقنا بهم انه كريم وهاب) ايمدى سالكان طالبان نحو القلوبده بوندن زياده تقرير مراد ايدرلرسه شيخ علوان حموى نك تأليف ايتدوكى (فتح اللطيف فى اسرار التصريف) نام رسالهٔ مرغوبه سنى مطالعه قيلسونودخى تفصيلان استرسه السيد على بن ميمون قدس سره نك بوبابده اولان مقدمهٔ اجروميه شرحنه مراجعت ايلسون ودخى تحقيق ديلرسه بعد تحصيل الكشف والايقان ذوق ووجدانده مشاهده ايتسون زيرا كه مرآت دل زنكار حدثاندن مصيقل اولمدقجه سلامت پذير اولمز وآيينهٔ قلب سليم اولمسه لايق تحفهٔ پادشاهى اولمز * پس تحصيل علوم لدنيه وجلاى قلب ايله مشاهدات ذوقيه دولتنه وصول من مثابه سنده اولان علم قالدن بكوب معلم علم جان اولان مرشد كامل دامننه تشبثدن غيريله اولمز * نظم * علم فرض اولدى سكا واجب عمل * سن فراغت حاصلك طول امل * علمكم ويرمز سكا حقدن خبر * ضايع ايتمه عمركى قلمه نظر * ضوء يول بولمزسك اول مصباحدن * نسنه فتح اولمزسكا مفتاحدن * علمله تقوى نجانكم يار اولور * اهل علم اول وقت برخوردار اولور * عالمك مقصودى سنسن جانى سن * حيف اوله كر اوله سن شاكردتن * مجمع البحرين اوزكدر آچ كوزك * جام جم سن هيچه صايمه كندوزك * عالم كبراسن اى عالى كهر * غافل ومغرور قالمه بيخبر * شاه ايكن ديلنجى اولمق عاردر * ديوه قول اولسه ملك دشوار در * نيدين حالكدن آكاه اولمادك * نفسه اويدك عشقه همراه اولمادك * سنليككدن عارف اول قورتارسنى * اول بيترطرح ايله بوجان وتنى * يعنى كوكل سرنى بلمك كرك * كندو فكركدن كيرو دونمك كرك * كر جنانك جننيه كيره سن * تكرينك ديدارن آنده كوره سن * انده كورمز كورمين بونده حقى * كرفقيه اولسون كركسه متقى * بى بصر كلدى نجان اوله بصير * بى خبر ايدى نيجه اولسون خبير * چون

مسیحا سویلیه سن کوش قیل * جام وحدت آل الندن نوش قیل * هر کیم اول میدن ایچر آگاه اولور * مست عاشق محرم درگاه اولور * بر قدح کوثر صویی در بو کتاب * نوش قیل کم کیده کوزکدن حجاب * اول سعادت کنجنی کر بولاسن * انبیا اسرارن آسان بیله سن * بولمین بو کنجی بیل اولماز غنی * برغنی بو نسنز بکا کوستر قنی * درد حاصل قیل کراسترسك دوا * دردله اولور تو حاجت روا * آه کم ای عارف آگاه و عالم بالله اکر علوم اولین وآخرینی جمع ایدوب بر کلی شیء اولمق اعتبار یله درگاه حقه لایق هدیه در دیرسك بر فحوای (وما اوتیتم من العلم الا قليلا) قلته منسوب ونقصان ایله موسوم بولورسن پس علوم خلق شیء قلیل اولدیغنی تقریر وبیان ایدوب کاشف الاسرار مولانا خداوندکار بیوررلر که * مثنوی * آن سبوی آب دانشهای ماست * مرد عربك هدیه کوتوردیکی سبوی آبدن مراد بزم دانشلریمز در وعربدن مراد بزز * مثنوی * وآن خلیفه دجلهٔ علم خداست * واول خلیفه دن مراد دجلهٔ علم خدادر پس بزم سبوی وجودمزده قطرات امطار فیوضاتدن اجتماع ایدن علوم دریای علم الهی دن برقطره ودجلهٔ فیض نامتناهیدن بر کوزه آب مشابه سنده در الحاصل * مثنوی * ماسبوها پر بدجله می بریم * بز آب ایله پر سبولری دجلهٔ علم خدایه ایلتورز * مثنوی * کرنه خردانیم ماخود را خریم * اکر کندیمزی خر بیلمز ایسك خر واحمقز یعنی اول علم ودانش بزه حقدن عطا بیوریلوب سبوی وجودیمزی آنك حاملی بیلمز ایسك وعلمی کندیمزه اسناد ایدوب انواع تفاخر ایله بنم علم وفضلم وار در دیو وجود وانانیتله درگاه حقه عرضه قیلورسق حقیقة حالدن غافل بر خر لایفهم وجاهلز وبالجمله * مثنوی * باری اعرابی بدان معذور بود * اعرابی باری عدم شعور ایله آب سبوی تحفه ایلتمه سی سببی ایله معذور ایدی * مثنوی * کوز دجله غافل وبس دور بود * زیراکه بادیه نشین اولان عرب دجله دن غافل وکلدیکی بریه دجله دن غایت ایله دور ایدی * مثنوی * کر ز دجله باخبر بودی چوما * اکر اعرابی دجله دن بزم کبی باخبر اولیدی * مثنوی * اونبردی آن سبورا جابجا * اول اعرابی یاغمور صویندن مجتمع اول آب سبوی جابجا ومنزل بمنزل کتوروب زحمت ومشقت چکمزدی * مثنوی * بلکه از دجله چو واقف آمدی * بلکه دجله دن چونکه واقف اولدیغی حالده کلیدی

﴿ مثنوی ﴾ آن سبورا بر سر سنگی زدی * اول سبویی بر سنگك سرینه اورردی یعنی اعرابی دن مراد بیور دفلری علم ومعرفتله افتخار ایدن صاحب پندار دریای مواج علم الهی دن خبردار اولیدی عارفان واصلان وعاشقان بی سر وسامانلر کبی سبوی هستی سنی سنك فنایه چالوب عدم محض وفقر ذاتی ایله متصف اولوردی ﴿ قاسم ﴾ گفت حق کل من علیها فان * بفشار ضیم برغبت جان * ره بتوحید چون توانی برد * عین اوراندبده در اعیان * پرده بردار تا شود فی الحال * در چنین عید قاسمی قربان *

﴿ قبول کردن خلیفه هدیه را وعطا فرمودن ﴾
﴿ با کمال بی نیازی ازآن هدیه وازآن سبو ﴾

خلیفه هدیه یی قبول ایلمه سی واول هدیه وسبودن کمال بی نیاز ایله مرد عربه عطا بیورمه سی بیانده در ﴿ مثنوی ﴾ چون خلیفه دید واحوالش شنید * چون خلیفه اعرابینك هدیه سنی کوردی واحوالنی اشتدی ﴿ مثنوی ﴾ آن سبورا پرزر کرد ومزید * اول سبو بی زردن پر ایلدی واندن زیاده اکا نعمت وخلعت احسان ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ آن عرب را کرد ازفاقه خلاص * اول اعرابی یی فقر وفاقه دن خلاص ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ داد بخششها ونعمتهای خاص * بخششلر وخاص نعمتلر ویردی ﴿ مثنوی ﴾ پس نقیبا را بفرمود آن قباد * پس اول قباد نقبایه بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ آن جهان بخشش وآن بحر داد * اول بخشش جهانی واول عدالت دریاسی ﴿ مثنوی ﴾ کین سبو پر زر بدست اودهید * که بو پر زر اولان سبو یی اعرابینك الینه ویریکوز ﴿ مثنوی ﴾ چونکه واکردد سوی دجله ش برید * چونکه رجوع ایلیه انی جانب دجله یه ایلتکوز زیرا که اول مرد عرب ﴿ مثنوی ﴾ از ره خشك آمده ست واز سفر * راه خشك وطریق بریه دن کلمشدر وسفردن ﴿ مثنوی ﴾ ازره دجله ش بود نزدیکتر * دجله یولندن اکا مکانی نزدیکتر اولور (محصول بیت) مرد عرب بوجانبه بریه یولندن مسافهٔ بعیده قطع ایدوب کلمشدر شمدی مکاننه رجوع ایتدکده سفرینی دریادن ایلیه سز که مسافهٔ بعیده طولاشمایوب نیجه کونلك یولی فلك جاری ایله زمان قلیل ده طی ایدوب منزلی قریب اولور دیمکدر کاه اولور که راکب سفینه اولانلر موافق ایام ایله برآیلق یولی دریاسفرندن اوچ کونده قطع ایدوب

دریاسفری مقصده قریب اولور پس نقیبان خلیفه برموجب فرمان مرد
عربی دجله یه کتوروب ❊ مثنوی ❊ چون بکشتی در نشست ودجله دید ❊
چونکه کمی یه اوتوردی ودجله یی کوردی ❊ مثنوی ❊ سجده می کرد
ازحیاومی خمید ❊ حیا وشرمندن سجده ورکوع ایلدی می خمیداکلدی
وبو محلده رکوع ایدوب ایکی بوکلدی معناسنه استعمال اولنور یعنی سالك راه
سیرالی الله ده علم کسبی سنی کندو یه وسیله وعتبهٔ سبحانیه یه هدیه ملاحظه
سیله وارد قده نقیبان الهی اولان مرشد ان کاملان اول طالبك قال وحالنی
بیلوب والطافلرندن هدیه سنی قبول ایدوب بارك الله کوشش بسیار ایتمش سن
دیدکدن صکره دجلهٔ عشقه کوتروب کشتیٔ جذبه یه سوار ایتدکده جمله
علومی دریای عشق ومحبت ودجلهٔ سر وحدتدن برقطره ایدوکن کوروب
واومقوله شیٔ حقیر بوقدر زماندن بروآنك یاننده معتبر وخطیر اولدیغندن
استحیا ایتمکله روی هستیٔ عتبهٔ نیستی یه وضع ایدوب بوقلقدن آیرلمادی
وکندو یی بوحال ایله خوش کوردکارنه تعجب ایدوب ایتدی ❊ مثنوی ❊
کای عجب لطف آن شه وهاب را ❊ که بوشاه وهابك عجب لطفی وار در
❊ مثنوی ❊ وآن عجب ترکوستد آن آب را ❊ واول عجب ترکه اول پادشاه
ذوکرم اول آبی الدی وقبول ایتدی ❊ مثنوی ❊ چون پذیرفت از من
آن دریای جود ❊ اول دریای جود وبحر عطا بندن نیجه قبول ایتدی
❊ مثنوی ❊ آنچنان نقد دغل را زود زود ❊ انجلین نقد دغل وشیٔ حقیری
تیزجه تیزجه یعنی بلا توقف وتأخیر بومقوله شیٔ حقیری نه وجهله قبول
قیلدی زهی لطف وکرم دیمك اولور ایدی ❊ مثنوی ❊ کل عالم راسبودان
ای پسر ❊ فی المثل جمله عالمی سبو بیل ای پسر ❊ مثنوی ❊ کو بوداز علم
وخوبی تابسر ❊ که اول سبوی عالم علم وخوبلقدن تابسر پردر ❊ مثنوی ❊
قطرهٔ ازدجلهٔ خوبیٔ اوست ❊ وبو عالمده حسن والطافت اول پادشاه
ذوالعطانك خوبلغی دجله سندن برقطره در ❊ مثنوی ❊ کان نمی کنجد
زپری زیرپوست ❊ که اول جمیل واطیفك تجلیٔ حسن وجمال وفیوضات
انوار جلالی وفرت وکثرتندن پوست وصورت التنه صغمازپس برخوای
(کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) اول قادر متعال
ومبدع لایزال ❊ مثنوی ❊ کنج مخفی بدزپری چاك کرد ❊ مرتبهٔ احدیت
وسر غیب هویتده جواهر اسما وصفاتله مملو بر کنج مخفی ایدی مقتضیات

صفاتنك كنزا تندن پردهٔ غیبی چاك ایلـدی ﴿ مثنوی ﴾ خاکرا تابان تراز افلاك كرد * خاکی افلاکدن انور ایلدی یعنی خاك آدمی تجلیات انوار اسما وصفات وذاتنه مظهر ایدوب بر نخوای (خلقت الاشیاء لاجلك وخلقتك لاجلی) اجرام فلکیه‌دن عقل ودانش ایله روشن ترایلدی وخاکی دخی کذلك قالب آدم اندن ظهوره کلدیکیچون تابان ترایلـدی ﴿ مثنوی ﴾ کنج مخفی بدز پری جوش كرد * والحاصل مرتبهٔ واحدیتده کنز مخفی اسماء متقابله وافعـال متضاده سنك تجلیـات بی تکرر وعطیـات باتکثرندن دریای ابداع وبحر ایجاد جوش وخروشـه کلدی ﴿ مثنوی ﴾ خاکرا سلطـان اطلس پوش كرد * خاکی سلطـان اطلس پوش ایلدی یعنی اجسـام ارضیه یی خاکدن ایجاد وجسد آدمی اندن ابداع وخلق ایدوب برنخوای (اناجعلناك فی الارض خلیفة) آدم خاکی‌یی سلطانلر ایدوب اطلس ودیبالر کیدردی مع‌هذا اطلس ودیباوهر لباس زیبا خاکدن ایجاد اولنوب حقاکه خاکه عطابیوردیغی نور وظهوری افلاکه ویرمدی آمنا وصدقنا حقاکه جسد خاکیده اولان عز وسلطنت وملك ودولت وفروشوکت وقوت وقدرت وابهت وسطوت وعلم ومعرفت ونبوت وولایت ورشد وفراست وعقل وکیاست ونور هدایت وسائر نعوت وصفات اول دریای الوهیت وبحار واحدیتك تلاطم امواج اسما وصفاتنك عواطف علیـه وعوارف جلیه‌سی‌در یوخسه بوخاك تیره قندن وبوقدر نعوت قدسیه قندن ﴿ مولانا فرماید ﴾ شـاهد عشق بركرفت نقاب * كرد خورشید پرتوی پرتاب * مهرروشن چو برجهـان تابید * عالم ازوی کرفت‌چون مه‌تاب * کشت معنی اسم اعظم خویش * شدمعانیش را دوکون کتاب * کرچه تفسـیر نکتهٔ مجمل * شد معین بنزد اهل حساب * شد الف ملتبس بکسوتها * بی الف کشت ودر نخستین باب * کرد مکتوب برصحیفهٔ کن * قلمی کن زباب بی ابواب * عشق درکسوت حروف آمد * الف وبا شدش لبـاس صواب * آن دکر کشت فاعل مختـار * آن دکر کشت عالم اسباب * الف وبا زمکتب عشق است * بر تو میخوانمش نکو در باب * بادب رو طریق مذهب عشق * طرق العشق کلها آداب * بر درش خاك شو چوکل در یاب * ان‌هذا اقل مافی الباب * که بجز خاك نیست مظهر کل * خاك شو خاك تابرویدکل * آه ای مستمع قابل شیخ باوسی رحمة الله علیـه (کنت کنزا مخفیا فاحببت) حدیث شریفنی نه خوب تحقیق بیور مشلردر *

مطلب
شرح حديث كنت كنزا

* پس ذوق صحيح ايله فهم ايت كه نه بيوررلر قال رحمة الله عليه اعلم ايدك الله بالفهم الصحيح انه قد كنى فى الحديث الالهى عن كنه الغيب واطلاق الذات الاقدس وباطن الهوية الازلية بالكنز المخفى كما قال المشايخ (الكنز) المخفى هو الهوية الاحدية المكنونة فى الغيب وهو ابطن كل باطن قوله (كنت) يخبر عن تعين مسبوق بالاطلاق فان مفهوم تاء التكلم عن نفسه بتعينه اى معكم وظهور حاله تكلمه فى نفسه تعينا وظهورا ما وقوله (كنزا مخفيا) ينبئ عن غيبه واطلاقه بحيث لايدخل تحت حكمه متعين يحكم عليه من حيث هذا الغيب والاطلاق ولا تحت احاطة به علما من حيث تعيناته اصلا فان مطلق الخفاء يحكم بذلك كله وحيث كان الخفاء وقع خبرا الكنت بحيث لايدخل تحت كل متعين عرف سبق الاطلاق والغيب على ذلك التعين ولكن سبقا رتبيا لازمانيا فانه صح انه عند الله لاصباح ولا مساء وقوله (فاحببت) يخبر عن ميل اصلى هو وصلة بين الخفاء والظهور وقوله (ان اعرف) يشير الى ظهور ذلك الخفاء (فخلقت الخلق لاعرف) يعرف ان تقديرات المقدرات علما ووجودا تعقيب ذلك اليوم ذلك الميل ويترتب على متعلق ذلك الميل الذى هو الظهور الحاصل بذلك التعين ليتحقق كمال ذلك الظهور مفصلا ومميزا ويشتمل حكم ذلك اليوم ذلك الميل واثره الى المقدر تعقبا ذاتيا لازمانيا بل علميا و وجوديا فان علمه تعالى ثمه عين وجوده فافهم * ايمدى بنم نورديدم حق سبحانه وتعالى نك مقتضيات آثار اسمائيه وذاتيه سى جميع اشيايى عدمدن وجوده كتوروب وفى الحقيقة جمله تعينات اعتباريه ووجودلرى آثار اسمائيه وافعاليه وجمله يه على السويه ساريه و بطريق العاريه عطا اولنوب حقيقتده حقدن غيرى ده وجود معدوم ايديكن ذوق سليم ايله فهم وادراك ايتدكسه بونى تحقيق بيل كه ﴿ مثنوى ﴾ وربديدى شاخى ازدجله خدا * اكر عقل مستفاددن مستعار اولان مرد عرب دخى دجلهء تجليات ذات احديه دن برشعبه وخليج كوريدى ﴿ مثنوى ﴾ آن سبورا اوفنا كردى فنا * اول سبوى فكرودانش وكوزهء وجود موهومى نار عشقله فنا ايدى فنا وجودى اودن دخى بوغيدى و لكن كندوبى مستقلا صاحب وجود اعتبار ايتمشيدى * پس دريا محبت و بحر وحدت امواج تعيناتى حقيقة واحدمسنه جذب ايتدكده امواج كثرات اعتبار تعيناتدن ساقط اولوب وجود امواج دريانك جنبشندن نمايان وعين بحر بيكران ايديكن عيانا بيلور ومحو وجود موهوم ايتمش اولور فاذا كان كذلك ﴿ مثنوى ﴾ آنكه

دیدندش همیشه بیخودند * اول کسنه که دریای احدیت ودجلهٔ وحدتك مدجدز اولنی مشاهده ایتدیلر هرکز انانیته کلیوب همیشه بیوجودلر در وبلاتردد ولاتوقف ﴿ مثنوی ﴾ بیخودانه برسبو سنکی زدند * سبوی وجودلری اوزرینه بیخودانه سنك عدم اوروب کسر تعین ایتمکله فناده بقا مرتبه‌سن بولدیلر نیجه کسر سبوی تعین ایتمسون که ذرهٔ وجود انوار خورشید حقیقتدن باهر وقطرهٔ هستی اول دریای وحدتدن متبادر اولدیغن عین الیقین مشاهده وبقای سبوی عالم امواج اسما و صفاتك قطره سندن ظاهر ایدیکن حق الیقین معاینه قیلوب عوارض وحوادث معرض فناده ایدیکن تحقیق ایدوب کو یا کسر سبو کف دریانك شکافی مشابه سنده اولوب آب پنهان اول شکافدن نمایان وآب سبو جو یه وجو دریایه پیوسته ودوان اولمغله برمصداق * ع * فالبحر بحر علی ماکان فی قدم * دریا اولکی دریا ایدیکن بیلوب لاجرم دست همت ایله سبوی انانیت اوزرینه سنك غیرت اوردی آه کم ﴿ مثنوی ﴾ ای زغیرت برسبو سنکی زده * ای غیرت محبت وعلو همتدن سبوی وجوده‌سنك فنا اورمش سکا بشارت اولسون که ﴿ مثنوی ﴾ این سبو زاشکست کاملترشده * بوسبوی وجود شکستدن کاملتر اولمشدر ومحو وفنادنصکره بقا بولمشدر آه ای عارفان و عاشقان عجب قدرتدر که ﴿ مثنوی ﴾ خم شکسته آب ازو نار یخته * خم صنمش وآب اندن دوکلمش دوکلك دکل بلکه ﴿ مثنوی ﴾ صددرستی زین شکست انکیخته * بوشکسته اکدن یوزدر ستلك قوپرمش یعنی صد هزار صحته نائل اولمش حقا که سبوی هستی غرقهٔ دریای نیستی درکسر وشکست ایله آب روح روان معدوم وریخته اولمز بلکه دریایه ملحق اولور فلهذا عشاق الهی سالکان طریق سبحانی‌یه * بیت * ایها العطشان فی وادی الهوی * جوی جویان جانب دریابیا * دیوب قطراتی دریایه دعوت ایدرلر * نظم * تا حجاب خود نسوزی آشکار * دل که نکذشت ازحیات مستعار * بیخبر مانداز حیات جاودان * کی توانی دیدن اسرار نهان * ایمدی بنم روحم بحروحدته مستغرق اولان ارباب فنابر بقای لایفنایه واصل اولور که جسملری دخی مانند عیسی روح محض اولوب ﴿ مثنوی ﴾ جزؤ جزؤخم درر قصست وحال * خم وجودلرینك جزؤ جزئی رقص وحالده درولکن ﴿ مثنوی ﴾ عقل جزؤی را نموده این محال * عقل جزؤی اربابنه بوحال محالدر زیرا که دریایه

ملحق اولان قطرات نعت دریا ایله متصف اولوب دریا ایله همیشه جوش
وخروشده‌در فامادریایه ملحق اولمیان قطرات جزئیه تراب ایله آمیخته اولوب
جوش وخروشدن کسسته‌در * پس دریای کل‌دن قطره‌لر مشابه سنده اولان
ارواح انسیه دخی واصل دریای احدیت اولدقده جمیع جوارح و قواسی
تجلیات ذات احدیه ایله جنبش ده و مقتضای عشق وجذبه ایله دائما وجد
وحالده اولوب حالات عشق و جذبه‌ء حقدن محروم وافسرده دل اولان
صورت جزئیه صاحبلری ارباب ذوق وشهودك بو حالندن غافللر و جذبه
اولمادقجه بوحال انلردن ممتنع ومحالدر بلکه معیت اعتباری دخی اولمیوب
﴿ مثنوی ﴾ نه‌سبو پیدادرین حالت نه آب * بوحالتده نه‌سبو پیدادر نه آب
ایمدی ﴿ مثنوی ﴾ خوش ببین والله اعلم بالصواب * بوکلمات انسیه وحالات
قدسیه یی عین الیقین وحق الیقین ایله خوش نظر قیل وابوجه بیل والله
اعلم بالصواب کما قال العارف المحقق ان العارف هو الهویة الاحدیة باعتبار
ظهوره فی جمیع المظاهر لاغیرسواه لان ماسواه معدوم فی نفسه فکیف یعرف
* عراقی * که همه اوست هرچه هست یقین * جان وجانان ودلبر ودل ودین *
پس ای مستمع قابل بوسر وحدت وتجلیء ذات احدیتی نه‌وجهله فهم ایده‌لم
و بومرتبه‌ء واحدیته نه یوزدن لیاقت تحصیل ایده لم دیر ایسك کندوکه دون
همت اولمیوب برمرشد واصل وعارف کاملك پوته‌ء تربیه سنده قال اول
وآتش عشقله یان یاقل که حالت مز بوره عشقله حصوله کلور پس طلب ایله
اولورمی دیرسکز اولور زیرا (من طلب شیئا وجدوجد ومن قرع الباب ولج لج)
مصداقنجه ﴿ مثنوی ﴾ چون در معنی زنی بازت کنند * چونکه درمعنایی
دق ایده سن لاجرم سکا فتح باب ایدرلر وبرفحوای (المرء یطیر بجناحی الهمة
والفکرة) سن دخی ﴿ مثنوی ﴾ پرفکرت زن که شهبازت کنند * فکرت
قنادنی اور که سنی شهباز بلند پرواز ایده‌لر وعالم کثرتدن یکوروب مرغ
روحکی اوجات وحدته اوچورالر اما ای غافل بیچاره سکا نه چاره که قلبکی
کایت ایله صورته قید ایتمکله ﴿ مثنوی ﴾ پرفکرت شد کل آلود وکران *
سنك جناح فکرت وبال همتك کل آلود وکران اولدی ﴿ مثنوی ﴾ زانکه کل
خواری تراکل شد چونان * زیرا که کل تناول ایدیجی سن سکا بالحق نان کبی
اولدی بن خود کلخوار دکلم دیرسك عجب بودرکه تناول ایتدوکك نه‌شیء
ایدوکن فهم وادراك ایده مزسن اکر فهم درست صاحبی اولیدك کلخوار

ایدوکك اذعان ایدردك زیراکه فی الاصل ﴿ مثنوی ﴾ نان کاست وکوشت کمتر خور ازین * لحم ونان کل دریعنی ترابدن خلق اولنمشدر پس تقلیل مطعم ایدوب کوشت ونادن کمتر تناول قیل ﴿ مثنوی ﴾ تانمانی همچو کل اندر زمین * حتی کل کبی زمینده قالمیه سن امانه فائده مادام که برمرشد حی ومربیء کامله تشبث ایتمدیکجه کندو رأیکله ریاضت ایدوب دلك و دماغك قورتدوغك ونه ترك ریاضت ونه نفس بهیمه مقتضاسنه تبعیت ایله کثرت اکل ایتدوکك سکا نافع اولمیوب بلکه ﴿ مثنوی ﴾ چون کرسنه میشوی سك میشوی * چونکه کرسنه اولاسن کلب اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ تند وبد پیوند وبدرك میشوی * تند وغضوب وصحبت ومقارنتی قبیح وبد اصل اولورسن زیرا حرارت جوعدن رطوبت زائل ویبوست غالب اولمغله نار غضب دماغکه صعود ایدوب تنك مزاج وتند خو اولوب وهر مقارن اولدیغك شخصك خاطرین شکست ایدوب آج قورد وکلب عقور کبی یانکه کانلری طالارسن وبالعکس ﴿ مثنوی ﴾ چون شدی توسیر مرداری شدی * چونکه سن طوق اولدك برجیفه ومردار اولدك ﴿ مثنوی ﴾ بیخبر بی پاچو دیواری شدی * بردیوار کبی بی خبر وبی پا اولدك یعنی کثرت مشرب ومطعم جوارح وقواکه رطوبتی غالب وسست اندام ایتمکله مانند جماد حرکته اقتدارك اولمیوب طاعات وعباداتدن قالورسن وملازم مستراح ومداوم خواب بی انتباه اولوب جیفه یه دونرسن الحاصل ﴿ مثنوی ﴾ پس دمی مردار ودیکر دم سکی * پس بردم جیفه وبردم دیکرده کلب سن ﴿ مثنوی ﴾ چون کنی در راه شیران خوش تکی * شیران طریقت یولنده نیجه خوش یلمکلك ایدرسن یعنی ذکر اولنان صفات ذمیمه ایله اولدقجه طریق قویم دین وصراط مستقیم یقینده شیران حقیقت اولان مردان خدایه نه وجهله اتباع ایده بیلورسن هرکز نام ونشانلرین دخی کوره مزسن ایمدی ای طالب طریق فلاح ﴿ مثنوی ﴾ آلت اشکار خود جز سك مدان * کندو آلت صید وسبب شکاری کلبدن غیری بیله وشکار الدرمق استرسك ﴿ مثنوی ﴾ کمترك انداز سك را استخوان * کلبه کوکی کمتر آت یعنی نفس بدفرمادن تقلیل غذا ایتمکله مرتبهٔ لوامه وملهمه یه واروب وعقلکه تابع قیلوب صید حسنات ایچون کندوکه وسیله وآلت قیل ﴿ مثنوی ﴾ زانکه سك چون سیر شد سرکش شود * زیراکه سك شکار چونکه طوق اوله سرکش اولور ﴿ مثنوی ﴾ کی سوی

صید شکار خوش دود * صید لطیفك جاننده چقان بلر یعنی کرسنه اولمیان کاب شکاره سکرتمز ﴿ عطار ﴾ مخور پر کم خورای بیچاره مانده * زعین خان ومان آواره مانده * بکو تا چند اندر خورد باشی * کزان حق را نه اندر خورد باشی * چنین از بهر نفست سرنکونی * فرومانده چنین زار وزبونی * هوا ونفس وآز و طبع وشهوت * ترا انداخته ازعین قربت * زبهر نان مشو ننك دو عالم * زنند اینجا نفس هر لحظه زاندم * دلا بکذم رها کن آب وکل را * صلایی زود درده اهل دل را * قناعت کرده اند اینجای مردان * تو ازعین قناعت رخ مکر دان * ریاضت کش که جانان رخ نماید * درون چشمهٔ کل بحر زاید * ریاضت اختیار کاملانست * کسی کوره روست اینش نشانست * که بی فقرت نباشد این مسلم * زفقر آید ترا سر دمادم * ایمدی بنم روحم قناعت وریاضت وفقر وصبره ملازمت ایله کدورات نفسی تصفیه ایتمکه بذل همت قیل که صید محبت وشکار اسرار وحدت ایدوب ذل طبیعت وشرك واثنینیتدن خلاص اوله سن زیرا بو کارك مداری فقر وقناعت وعزلت وریاضتدر بو قصه خود معلومك اولمش ایدی که ﴿ مثنوی ﴾ آن عرب رابی نوایی می کشید * اول مرد عرب بی نوالق وفقر وریاضت جذب ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ تابدان درکاه وآن دولت رسید * حتی اول یوجه درکاهه ودولت وجاهه ایرشدی ﴿ مثنوی ﴾ در حکایت کفته ایم احسان شاه * درحق آن بی نوا و بی پناه * ذکری سبق ایدن حکایه ده اول فقیر و بی زاد و بی پناه ونامراد اولان مرد عربك حقنده شاه ذوکرمك احسان عظیمنی دیمشز پس قصهٔ اعرابی ده فقر وقناعت وعزلت وریاضت وشوق ومحبت وحالت ووصلت وسر وحدت درج اولنمشدر زیرا بیان ارباب حقیقت مجرد قصه کذاری اولمیوب بلکه قصه دن حصه بیان ایدرلر ایمدی سندخی کلمات قدسیهٔ اهل کمالاتی کوش جانله استماع ایدوب هر قصه دن بر حصه آلاسن وکفتاردر بارلرین مجرد ظاهرینه حمل ایتمیوب هر برلفظ ایله نه معنایه اشارت ونه مقوله نکته یه قصد ایتشلر درفهم درست ایله اذعان قیله سن زیرا که ﴿ مثنوی ﴾ هرچه کوید مرد عاشق بوی عشق * از دهانش می جهد در کوی عشق * مرد عاشق هر نه کم سویلرسه آنك دهانندن بوی عشق صچرار عشق محله سنده یعنی عاشق صادق حالت عشق ومرتبهٔ ظهور جذبه وذوقده هر نه تکلم ایلسه زبانی لسان عشق اولوب دهانندن لاجرم بوی عشق

ظاهر اولور مثلا ﴿ مثنوی ﴾ کر بکوید دفعه فقر آید همه * اکر مرد عاشق فقه سویلیه اندن دوکلی فقر کلور ﴿ مثنوی ﴾ بوی فقر آید ازان خوش دمدمه * اول دمدمه سی خوش وزمزمه سی خوب عاشق محبوبك کلمات بدیعة النکاتندن روایح انسیهٔ فقر وفنا وفوایح قدسیهٔ ذوق وصفا کلور وبوی لطیفندن دماغ جان معطر اولور ﴿ قاسم انوار ﴾ بوی عشق ازنفس بادصبامی آید * شادمانم که از و بوی ولامی آید * باداز کوی تومی آید وماخوش وقتیم * غم واندوه کذشتست وصفا می آید * بادمی آید و بربوی تو جان می بخشد * راحت جان من رندکدا می آید * دل هرکس طرفی دارد ومیل وهوسی * دل ماست لقا راه فنامی آید * قاسمی دور مشوزانکه زنزدیك وزدور * همه جانعرهٔ مستان خدا می آید * وبالجمله عاشقان الهی ﴿ مثنوی ﴾ کر بکوید کفردارد بوی دین * اکر کفرسویلیه دین رایحه سی کلور مثلا بایزیدك (سبحانی ما اعظم شانی) وجنیدك (لیس فی جبتی سوی الله) وحسین بن منصورك (انا الحق) دیدکلری کبی قدس الله اسرارهم ﴿ مثنوی ﴾ آید از کفت شکش بوی یقین * عاشقك شك سوزندن یقین رایحه سی کلور مثلا حلاجك بوابیات شریفه ده اولان شك بایقینی کبی که بیورمشلردر ﴿ شعر ﴾ اانت ام انا هذا العین فی العین * حاشای حاشای من اثبات اثنین * هویة لك فی لائیتی ابدا * کلی علی الکل تلبیس بوجهین * فاین ذاتك عنی حیث کنت اری * فقد تبین ذاتی من حیث لااین * واین وجهك معقودا بناظرتی * فی ناظر القلب ام فی ناظر العین * بینی وبینك انی قدیزاحمنی * فارفع بانك انینی من البین * بووجهله و بربلن معنی بیت شریفده اولان کر بکوید کفر دیدکلری کلمهٔ کفرك لفظی اعتباری ایله اولیوب بلکه عشاق خدانك سابق الذکر اولان شطحاتندن الفاظ کفریه ملاحظه اولنان کلام حقایق نظاملری درکه حقیقته نظر اولنسه عین ایمان ویقیندرزیرا کرچه کم کلمات مزبوره بحسب الظاهر تیره وکزاف اماعند ارباب الحقیقة روشن وصافدر ولکن مشاهدهٔ حقه دیدهٔ خدابین کرکدر والا عین ظاهر بینه مشاهدات سریقین دن بهره یوقدر ﴿ عطار ﴾ نمی دانی توسر دوست اینجا * فروماندی همه در پوست اینجا * نه بیند هیچکس مار ابتحقیق * مکر آنکس که یابد چشم توفیق * سر خود دور نه مانند حلاج * که برفرق معنی ات نهدتاج * انا الحق کوی کر حق ایقینی * جاتو مانده اندر کفه ودینی *

مطلب
کلام یقین فی صورة الشك

مطلب
در بیان شطحات وطامات صوفیه

انا الحق را در اینجا تو نا الحق * کنه بر باطلی لا که در حق * ویاخود بو بیت شعر بقده اولان کفردن مراد لفظ کفر اولوب یعنی عاشقان خدا لفظ فقهی تکلم ایدسه لر فقه ایله فقری ولفظ کفری تلفظ ایدسه لر معنای ستری مراد ایدوب هر بر لفظ ایله بین العشاق نه معنایه اشارت اولندیغی معلوم اولدقدن صکره دین وایمان وشهود وایقان رایحه سی کاور دیمك اولور نته کم حضرت مولانا غزلیاتندن برنده ﴿ شعر ﴾ مسلمانان مسلمانان نگهدار یددین خود * که شمس الدین تبریزی مسلمان بود وکافر شد * دیوب وعاشق فانی عین القضاة همدانی دخی غزلیاتندن برنده ﴿ شعر ﴾ کی بودجانا که آتش مردرین عالم زنیم * ملت وکفر ومسلمانی بهم درهم زنیم * دیمشدر وکذلك حلاج دخی ﴿ بیت ﴾ کفرت بدین الله والکفر واجب * لدی وعند المسلمین قبیح * دیوب مست عشق وغرق ذوق اولان عاشقان آگهینك زنار بربستم وکافر وبت پرست شدم * واز اسلام مجازی باز رستم * دیو بو مقوله شطحات وطامات ایتدکاری بحسب الظاهر حقیقتنه محمول اولسه خلاف شرع وکفردر والکن مجازه حمل اولنسه عین توحید وایمان در اکابناء که عاشقان بالله وعارفان آگاه میاننده بت مقصود حقیقی ومطلوب اصلی دن عبارت اولوب ترسایی دخی تجرد وتفرد دن وعقد زنار عهد خدمت دروکفر جمیع کثراتی وحدت حق ستر ایتد یکندن عبارت اولوب حتی حسین سادات خراسانی محمود شبستری یه ایلدیکی اسؤله نك بری دخی بو اولوب * سؤال نظم * بت وزنار وترسایی درین کوی * همه کفرست وکرنه چیست برکوی * دیوواقع اولان سؤاله جواب ویروب کلشن رازك آخرینه قریب بیوررلر که ﴿ کلشن نظم ﴾ بت اینجا مظهر حسن است ووحدت * بود زنار بستن عهد خدمت * چه کفر ودین بود قایم بهستی * بود توحید عین بت پرستی * مسلمان کر بدانستی که بت چیست * بدانستی که دین در بت پرستیست * زاسلام مجازی کشت بیزار * کرا کفر حقیقی شد بدیدار * نکرد دجمع عادت باعبادت * عبادت میکنی بکذر زعادت * زترسایی غرض تجرید دیدم * خلاص از ربقهٔ تقلید دیدم * بت وزنار وترسایی وناقوس * اشارت شد همه با ترك ناموس * بسی ایمان بودکز کفر زاید * نه کفر است آن کزو ایمان فزاید * ریا وسمعه وناموس بکذار * بیفکن خرقه وبربند زنار * چو پیرماشواندر کفر فردی * اکر مردی بده دلرا بمردی * مجرد شو زهراقرار وانکار * بترسازاده ده دلرا

يكبار * آه اى عشق يار ايله همراه كوش هوشك دوش قيل كه عين القضاة زبدة الحقايقده بو بابده نه پور مشلردر شيخ بابكر روزى نمازى كرد و بوقت نيت كفت كافرشدم وزنار برخود بستم الله اكبر چون از نماز فارغ شد باخود كفت اى محمد تو هنوز بميانهٔ عبوديت نرسيدهٔ وبپردهٔ آن نور سياه كه پرده دار (فبعزتك لاغوينهم اجمعين) ترا راه نداده باش تادهندت ﴿ رباعى ﴾ بى ديده ره قلندرى نتوان رفت * ورديده بكوى مدبرى نتوان رفت * كفراندر خود قاعدهٔ ايما نست * آسان آسان بكافرى نتوان رفت * از كفر چه فهم كردهٔ كفرها بسيارست زيرا كه منزلهاء سالك بسيارست كفر و ايمان هر ساعت رونده راشرط لازم باشد چند انكه سالك خبرى دارد چيزى پندارد از دست راه زن (ولاضلنهم) خلاص نيابد چون خلاص يافت وبسدرة المنتهى رسيداز ابتداء وانتها ووجود وعدم وامر ونهى وآسمان وزمين وعرش وفرش و جملهٔ موجودات واپس كذاشت واز بند رسيدن ونارسيدن خود برخاست واز توقع ديدن وناديدن پاك شدا زهمه آفتها وبلاها رست هيچ بلاء سخت تراز وجود تودرين راه نيست وهيچ زهرى قاتل تردرين راه ازتمناء مريدان نيست ازسر همه برباید خاست دريغاسالكان حضرت الهيت برفنون وتفاوت آمدند بعضى از ايشان بيناء دين شدند وآكاه خود وحقيقت كارآمدند خود راديدند كه زنارداشت پس خواستند كه ظاهر ايشان موافق باطن باشد زنار نيز برظاهر بستند وكفتند كه اكر باطن كه مسكن ربوبيت است آكنده بكفر وضلالت بود واز زنار خالى نباشد اكر ظاهر كه محل نظر خلقست زنار دارد باكى نيست دريغا فهم خواهى كردن يانه چه دانى كه چه كفته ميشود كروهى ديكر مست آمدند زنار نيز بر بستند وسخنهاى مستانه آغاز كردند بعضى را بكشتند وبعضى را مبتلاى غيرت اوكردند وبعضى برديوانه كى حمل كردند ومقصود ايشان آن بود كه تارسته شوند ازآفت وزحمت غالب نام ديوانكى برخود افكندند كه صداع وزحمت خلق بارى كرانست ازعقل ديوانكى اختيار كردندواز زحمت خلق ودنيا نجات يافتند دريغاخلق نه دانند كه ازكفر وزنارمقصود ايشان چيست * وان فى الخمر معنى ليس فى العنب * كفر وزنار ايشان ازراه خدا باشد ومعين بركار وطريقت ايشان باشد كفتند هلاك به بود كه زندكانى با اغيار كردن * ع * دركوى تو كشته به كه ازروى تو دور * تا ازخلق نكذرى بخالق نرسى *

﴿ ومن ﴾

(ومن يخرج من بيته مهاجرا الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع اجره
على الله) اين معنى باشد اى دوست اين سخنها نه ذوق هركسى باشد اين
سخنها بذوق عشق توان يافتن * مكرازان بزرك نشنيدهٔ كه كفت صدهزار
و بيست وچهار هزارنقطهٔ نبوت رابخلق فرستاد تاخلق آشنا شوند وهمه
بيكانكان ذرهٔ آشنايى بيافتند دريغا اكر ذرهٔ عشق از حضرت
بفرستادندى همه بيكانكان آشنايى يافتندى * ايمدى اى سالك راه يقين صفات
مزبوره ايله متصف اولان ارباب وجد وحالدن بونك امثالى صدور ايدن
اقواله انكاردن عدول وجانله سوزلرين قبول ايليه سن زيرا كه قلوب
عشاق درياى عشق لايزال اولمغله چاره سز عاشق بى اختيار اولوب فعل
وقولندن هرنه صدور ايدرسه كنديننك مرادى اولميوب عشقك اقتضاسيله
كندولكسز وجوده كلور فلهذا حبيب خدا عليه من صلوات الله الازكى
عاشقان خدا ايچون كمال لطفندن عذر خواهلق ايدوب (ان الله لايؤاخذ
العشاق بمايصدرعنهم) بيوررلر و بناء على ذلك حضرت مولانادخى بوسرى
بيان ايدوب بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ كف كژاز بحرصدقى خاسته است * اكرى
كو پوك كه برصدق درياسندن قالقمشدر يعنى كف كژكه مراد عقله وشرعه
مغاير وظاهرندن صورت كفرمتبادر اولان كلمات شطحيه در عاشقان الهينك
درياى مواج صدق اولان قلوب طاهره لرندن ظاهره اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾
اصل صاف آن فرع را آراسته است * اصل صاف اول فرعى تزيين ايتمشدر
يعنى اصل وصاف عشق درياسى اولان عاشقلرك درون پاكارى فرع وخلاف
ظاهراولان كفتار پريشانلرين پرزينت وحالات عشق ايله اولان كلمات قدسيه لرى
اسماع جان ودماغ جنانه عجب ذوق وحلاوت ويرمشدر پس سن دخى
چاشنىٔ عشقدن ذوق ايندكسه ﴿ مثنوى ﴾ آن كفش را صافى ومحقوق
دان * عاشقك بحرزخار قلبندن تموج ايلين اول كف كژ وظاهرا نامعقول
ومخالف شرع قياس اولنان كلام سقيم وشطح و طاماتنى صاف وسزاوار
وكزيده ومختار بيل ﴿ مثنوى ﴾ همچودشنام لب معشوق دان * لب
معشوقك دشنامى كبى بيل زيرا كه ﴿ مثنوى ﴾ كشته آن دشنام نامطلوب او
* خوش ز بهر عارض محبوب او * معشوقك نامطلوب اولان دشنامى
انك عارض محبوب ورخ كلكون ومرغوبندن اوتورى خوش واطيف
اولمشدر مع هذا آزار ودشنام تلخ ايكن عاشق زاره شكردن الذ وعسلدن

احلى در تنكيم عاشق بيچاره‌نك بريسى ديمشدر * بيت * اكر دشنام ميكويى مرا كو * كه ازجانت دعا كويم دعا كو * آه‌كم نار عشقده يانوب محو اولمغله معشوق مرتبه‌سنده اولان عاشقك هر كلامى خوب وهر كفتارى شيرين اولوب ﴿ مثنوى ﴾ كر بكويد كژ نمايد راستى * اكر كژسو يليه راستلق كوسترر ﴿ مثنوى ﴾ اى كژى كه راست را آراستى * اى نه زيباشول كژكه راستى تزيين ايلدى يعنى عاشقان صادقانك تكلف وتصلفدن عارى وكج اولان كفتارى راستان راه خدا اولان طالبانه حلاوت ويردى وياخود محبت غلبه ايتدكده شرط ادب ساقط اولمغله عاشق مستانه كلماتى سويلديكيچون كژدن مراد عشق وراستدن مراد عقلدر پس بوتقديرجه معنى اى مقتضاى عشق سنك شقاوت وپريشانلغك نه خوب ونه لطيفدركه راست اولان عقله زينت ويردى ديمك اولور زيرا كه عقل معاد عشقك وجوديله ظاهر اولوب بى عشق اولان عقل جزئى نور كلدن مستوردر انكيچون عارفلر * ع * عقلى وار ديوانه ده ايله طلب * ديمشلردر كرچه عقل معاشده دخى نور واردر ولكن نور عقلده رؤيت جماله قوة وفر يوقدر مشاهدهٔ جمال ايدن عشق نوريدر ونور عشق چشم عقله نور اولوب عقل دخى اول نور ايله قوت بولور پس نور عشق نور تجلىٔ جمال الهيدر ونوردن نوره بى نهايه فرق واردر تنكيم ديمشلردر ﴿ رباعى ﴾ ازنور بنور منزلى بس دورست * اين نور ز ظلمت است وآن ازنورست توحيد ويكانكى برون ازنورست * آنكس كه نداند اين سخن معذورست * ايمدى نور عشقله دللرى پرنور اولان عشاقدن هرنه صدور ايدرسه مقبولدر ديو حضرت مولانا برتمثيل دخى ايراد ايدوب بيوررلركه مثلا ﴿ مثنوى ﴾ ازشكر كرشكل نانى مى پزى * اكرشكردن برنان شكلنى پشوره سن ﴿ مثنوى ﴾ طعم قند آيد نه نان كرمى مزى * اكر اول شكل نانى مص ايليه سن قند لذتى كلور طعم نان كلمز يعنى كذلك وجودى عشق ايله مملو اولان عاشق فانى دخى لباس بشريت ايله متلبس شكردن دوزلمش نانه مماثلدركه شكل نانده اولمغله نان ملاحظه سيله تناول اولندقده لذتندن قند ايدوكى معلوم اولديغى كبى عاشقان الهى دخى عشقدن تخمير اولنمش قند ذوق محبت اولمغله هركلمات وحركاتندن لذات عشق چشيده اولنوب طعم بشريت واثر نفسانيت بولنمز مثلا مثنوى شريف كبى كه هرنه مقوله امثله وحكايات ايراد اولنمش ايسه سكردن دوزلمش شكل نان كبى لذات روحانيه ذوق اولنوب قلبه صفا

كتورر على الخصوص صورت هزل ومزاحده نيجه حكايات مضحكه وكلمات
عجيبه نقل اولنور كه نكتۀ مقال وحقيقت حال منفهم اولسه قند ونباتدن
احلى ايدوكى ارباب ذوقك مشهودى اولور * پس بعض قاصر الفهم طرفندن
اعتراض اولنوب ولئن سلم كه بويله اولمش ولكن امثال وحكاياتك نهايتى
وكلمات معقولاتك غايتى خود بوغيكن هزل ومزاح وعقل وشرعه مغاير
ومخالف بعض اقوال غير معقوله ايراد واختيار اولنمق نه ايجاب ايدر ديو
واقع اولان سؤال مقدره بطريق الجواب حضرت مولانا بيورر لر كه اى كفتار
عشاقده متردد اولان معترضلر مثلا ﴿ مثنوى ﴾ كر بيابد مؤمنى زرين وثن *
اكر مؤمن موحدك بريسى وثن زرين بولسه ﴿ مثنوى ﴾ كى هلد انرا براى
هر ثمن * هر بت پرست ايچون اول وثن زرينى قچان قور يعنى عبد مؤمنك
ذهب خالص ونقرۀ خالصدن مصنوع بر وثن النه كيرسه هيچ وثنه ر ديو
التفات ايتميوب صنم پرستلره ترك ايدرمى ترك ايتمز ﴿ مثنوى ﴾ بلكه كيرد اندر
آتش افكند * بلكه مؤمن وثن زرينى اخذ ايدوب آتش ايچنه القا ايدر ونارده
اريدوب ﴿ مثنوى ﴾ صورت عاريتش رابشكند * انك صورت عاريتنى
كسر وازاله ايدر ﴿ مثنوى ﴾ تا نماند بر ذهب نقش وثن * حتى زر خالصك
اوزرنده نقش وثن وصورت صنم قالميوب محو اولور وذهب مزبورى حوايجنه
صرف ايدر بلكه مال غنيمتدر ديو انواع خيراته خرج ايدر ﴿ مثنوى ﴾
زانكه صورت مانعست وراه زن * زيرا كه صورت وثن مانع انتفاع
ورهزندر يعنى مادام كه صنملغى حالنده طوردقچه بيع وشراسى حرامدر پس
خمرى صاتمق حرام وخل اولدقدنصكره حلال اولديغى كبى ذهبدن دخى
صورت وثن ازاله اولندقدنصكره لقمه وخرقه يه ويريلوب دفع مضايقه
اولنور پس عاشقان الهى دخى صورت هزل وشكل افسانه ده بعض حكايه
وكلمات نامشروعه وغير معقوله بولسه انك تحتنده مندرج اولان حصۀ نافعه
وفوايد جمه يه نظرا تمكله فى الحال الفاظ وحروفنده اولان سقامتى نار عشقله
فروزان اولان كلام معجز نظاملر يله محو وازاله ايدوب ذهب خالص ما ننده ى
اولان معانى پرنكاتى اخذ ايدر آه كم هر بت وصورت وتعين وكثرتك ضمننده
بر سر وحدت وروح وحقيقت نهان وهر كفرك تحتنده بر ايمان پنهان اولوب
وجود هستئ واجب اول صورت تعينات ايله متجلى وحقيقتنده مخفى در ﴿ شعر ﴾
چون دور شد نقاب خلل ازجمال دوست * كرد دعيان كه عابد بت بود
حق پرست * بى بهره ازجمال رخت نيست ذرۀ * مرآت روى حسن بودست

هرچه هست * پس بر مرد سالکه توفیق عنایت ازلیه رفیق اولسه برفحوای (نارالله الموقدة التی تطلع علی الافئدة) درون سالکده چهره کشا اولان آتش عشقدن بر شعلهٔ محرقه هویدا اولور که نقوش اوثاندن اولان افکار ماسوایی محو وازاله ایدوب مرد سالکی پوست بشریت وقشر آدمیتدن خلاص وزر خالص کبی صاف وخاص ایدر کما قیل (العشق نار فی القلوب فاحرقت کل ماسوی المحبوب) آکم برمصداق (النفس هی الصنم الاکبر) نفس شومدن اعظم بت یوقدر فلهذا ارباب شهود وایقان ابراهیم علیه السلامك (واجنبنی وبنی ان نعبد الاصنام) دیو دعا ایلدیکی بومعنایه اشارتدر دیمشلر پس سالك راه وعارف آگاه (ان الله یجرب المؤمنین کما یجرب احدکم الذهب بالنار) مفهومنه واقف اولمغله صنم نفسده اولان صور کونیه ونقوش تکوینیه یی محو وازاله یه نارعشقه القا وآتش جذبه ایله تجربه دن غیره چاره اولمدیغین بیلوب خصوصا (لاشیخ ابلغ من العشق) مفهومی بین القوم حکم مقرر اولمغله رهزن اولان صورتی نار عشقده احراق وافنا ایدوب (کل نفس ذائقة الموت) نه معنی ایمش (وکل من علیها فان) نه دیمك ایمش ذوق ایدوب (یوم تبدل الارض غیر الارض) سرنی مشاهده ایدر ودخی (الناس معادن کمعادن الذهب والفضة) مصداقنجه کاملان مکملانك صحبت شریفلرینه مقارن اولان طالبلرك دخی ذهب قلوب وفضهٔ استعدادلرنده اولان نقوش ماسوی یی نور تجلیات ونار جذباتده یاقوب محو ایدوب زر خالص ونقرهٔ خام کبی نور محبت ایله مصفا ومجلی ایدر امابت چوب وحطبدن اولسه بکلیته لقمهٔ نار اولمقدن غیره یرامز پس نظر استعداد ذاتی یه در زیرا ﴿مثنوی﴾

ذات زرش داد ربانیت است * بتك ذهب اولان ذاتی حق سبحانه وتعالینك صفت ربوبیتك بخش وعطاسیدر ذات ذهبك ذهب اولماسنده آخرك صنعی یوقدر بو تقدیرجه ﴿مثنوی﴾ نقش بت بر نقد زر عاریت است * نقش وثن نقد اولان زر خالصك اوزرینه عاریتدر عاریته ایسه اعتبار اولمیوب نقوش صور ذات ذهبه ضرر ایتمز وآتشه وضع اولندقده صورت عاریه سی محو اولیوب صاف وخالص زر قالور پس استعداد ذاتی دخی عطاء ربانیدر انده هیچ فردك صنعی یوقدر فاذا کان کذلك برکسنه نك استعداد ذاتیسنده نور ایمان وحب یزدان وار ایکن نفس اماره یه مقارن اولمغله قلب طالبده هرنه مقوله نقوش ماسوی صورت باغلاسه عارضی وعاریتی

اولوب بوتهٔ عشق ونار جذباته القا اولندقده اول عار یتی اولان افکار وخواطر
عمو ما محو وفانی اولوب جبلاتند . اولان سعادت ازلیه سی صاف وخالص
و بی غل وغش قالور فامافی الاصل نورایمانه استعداد و یرلمسه تربیه دن نسنه
حاصل اولمز ایمدی ذهب خالص کبی اولان عشاق الهیدن ظاهره مخالف
برشی ظهور ایدرسه عار یتیدر ذاتی اولان نورانیتنه عوارض مکدره کدر و یرمز
بلکه عاشقك نوری غالب اولمغله اول نوره نه مقوله کدر مقارن اولسه ظلمتی
کیدوب اولدخی نوره لاحق وعین نور اولوب آتشده محو اولان صوت بت کبی
نقش کدورت زائل اولور ﴿ کمال خجندی ﴾ دور ازخداست خواجه مکر بی
ارادتست * خدمت نصیب بندهٔ صاحب سعادتست * ازصدق دم مزن
چونکشتی شهید عشق * دعوی ازین مقام درست ازشهادتست * بشکن
بت غرور که دردین عاشقان * یك بت که بشکنند به ازصد عبادتست *
زاهد نهد میان کلاه وعمامه فرق * مسکین هنوز درتق رسم وعادتست *
پس ای قیل و قاله نظر قیلان وحقیقت معنادن غافل اولان ﴿ مثنوی ﴾
بهر کیکی توکلیمی رامسوز * بر پره دن اوتوری برکلیمی یاقمه ﴿ مثنوی ﴾
وزصدای هرمکس مکذار روز * وهر مکسك صداسندن روز فیروزی ترك
ایتمه یعنی خلاف ظاهر اولان برجزوئی کفت وسخن ایچون عاشقان خدایی
رنجیده خاطر ایتمك همان بر پره دن اوتوری برکلیمی آتشده یاقق ومکس
صداسندن اوتوری نهار پرانواری ترك ایتمك کبی در ایمدی غفلت ایتیوب
اولیاء اللهه انکار اوزره اولان مکس سیرتلرك عشاق حقنده واقع اولان
بعضی طعن وتشنیعلرینه التفات ایتمکله قلوب طاهره لری آفتابدن انور اولان
مردان خدانك روز فیروز فیوضاتنی ترك ایتمه واول نور محبتدن محروم قالمه
وکلیم وجودك نار جحیم طبیعته یاقمه حاصل کلام ﴿ مثنوی ﴾ بت پرستی
چون بمانی درصور * چونکه صورتلرده قالهسن بت پرستسن پس حق پرست
اولمق استرسن ﴿ مثنوی ﴾ صورتش بکذار ودرمعنی نکر * بتك صورتنی
ترك ایدوب معنایه نظر قیل مثلا ﴿ مثنوی ﴾ مردحجی همرهٔ حاجی طلب *
جه منسوب مرد ایسك برحج ایدیجی رفیق وهمراه طلب قیل ﴿ مثنوی ﴾
خواه هند و خواه ترك و یاعرب * کرکسه هند وکرکسه ترك و یاخود عرب
اولسون نه اولورسه اولسون همان راه کعبه یی بیلوب سکا رفیق اولسون
مقصود حج ایتمك ایسه ﴿ مثنوی ﴾ منکر اندر نقش واندر رنك او * اول

دلیل جچك نقش بشریت ولون صورتنده نظر ایله هندو وعرب و یاخود ترکدر دیمیوب بلکه ﴿ مثنوی ﴾ بنگر اندر عزم ودر آهنك او * آنوك نیت وعزیمت وقصد وتوجهنه نظر قیل اکا بناء که ﴿ مثنوی ﴾ کر سیاهست اوهم آهنك تواست * کرچه اول هندو سیاهدر ولکن سنك آهنککدر ﴿ مثنوی ﴾ توسپیدش خوان که همرنك تواست * سن اکا سپید او قو زیرا هم طریق اولدیغی جهتدن سنك همرنککدر پس شکل وصورت والفاظ وعباداته التفات ایتمیوب سنی کعبهٔ حقیقی وحب ذاتی یه ایصال ایدن هر کیم اولورسه انك دامن ارادتنه تشبث ایدوب مادام که جان تنده درمفارقت اختیار ایتمیه سن زیرا معلومك اولدی که عند العارفین صورته اعتبار اولمیوب بلکه حقیقت بین اولانلرك اختلاف ایله کاری یوقدر وفی الجمله صور ومبانی یه نظر استدلال معانی ایچوندر مثلا صور مظاهر موجودات بحسب اختلافات طبقات ظلال اسما وصفات دخی وسائط ظهور کمالات ذات او لدیغی کبی الفاظ غیر مؤتلفه دخی سبب تبیین معانی مختلفة العباراتدر پس همچنان لوایح انوارك استشمام فوایح اسرار ینه تنبیه ودلالت ایچون مقالات ارباب مشاهداتك دخی صور حکایاتی اشارت واقع اولوب آفاقی انفسه تطبیق وآیات خلاقی مشاهده وتحقیق ایچون نثار در کفتار اسرار بیورمشلردر پس مستمع قابله واجبدرکه چشم بصیرت ایله ناظر اولوب فهم واذعانی صورت قصه یه اقتصار ایتمیه وصورت قصص مثنویدن لاجرم طالب حصهٔ معنوی اوله فلهذا مفیض انوار حب یزدانی مرشد ربانی مولانا جلال الدین رومی بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ این حکایت کفته شد زیر وزبر * بوحکایت زیر وزبر و پریشان ومکسر دیمش اولدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو فکر عاشقان بی پا وسر * عاشقلرك فکری کبی بی پا وسر پس عاشقلرك فکری بی پا وسرمی در دینور سه نعم بی سرو بی پا و بی مبدأ و بی انتهادر زیرا که ﴿ مثنوی ﴾ سر ندارد چون زازل بودست پیش * فکر عاشقان ازلدن اولدر ابتدا طوتمز یعنی عاشقلرك فکری ماضی ومستقبله مقید اولمیوب وفکر حدثاندن قورتیلوب عشق ومحبتلری محبوب ازلی یه پیوسته اولمغله حب عاشقانه ابتدا اولمز وکذلك ﴿ مثنوی ﴾ پا ندارد با ابد بودست خویش * نهایت وغایت دخی طوتمز زیرا ابده مقارن اولمشدر وحب ذاتی یه اولاشمشدر ودست حدثاندن قورتلمشدر پس برکوکل کم ابده پیوسته اوله (خلقتم للابد) مصداقنجه ابدیدر غایتی یوقدر

﴿ مثنوى ﴾ بلكه چون آبست هرقطره ازآن * بلكه الكلام صفة المتكلم
خواسنجه عاشقان الهينك هر بر كلامى محبوب ازلينك مقتضاى عشقى
اولمغله مثنوىٔ شريفك دخى هر كلام انتظامى درياى مواج وحدتك آبى
كبيدر كه اول آب معناده هرقطره ﴿ مثنوى ﴾ هم سرست و پاوهم بى
هردوآن * هم سرو پادروهم بى سرو پادر يعنى اسان بشردن وتركب حروف
الفاظدن صدور وتقاطر ايتديكى جهتدن ابتدا وانتها ايله محدوددر ولكن
من حيث الحقيقة والمعنى بحر بى غايت محبتدن متموج اولديغى اعتبار ايله اوليت
وآخريت قيدندن مطلق دروبالجمله ﴿ مثنوى ﴾ حاش لله اين حكايت نيست
هين * حاشالله بومجرد حكايت دكلدر آكاه اول بلكه ﴿ مثنوى ﴾ نقد حال
ما و تست اين خوش ببين * بزم و سنك بونقد حالمزدر خوش نظر ايت
وامعان نظر قيل ﴿ مثنوى ﴾ زانكه صوفى باكر و بافر بود * زيرا كه صوفى
كروفر ايله اولور يعنى نعوت نفسانيه و صفات بشريه دن عارى وصافى اولان
مردصوفى مردعرب كبى ذل احتياجده اولميوب دولت عشق ايله غنى
وسلطنت سروحدت ايله بودوعدمدن مستغنى وابوالوقت وصاحب سعادت
اولوب صوفىٔ صفا اتصافك قتنده ﴿ مثنوى ﴾ هرچه آن ماضيست
لايذكر بود * هر اول نسنه كه ماضيدر ذكر اولنمز يعنى قيد زمان ماضى ومستقبل
اولان هرنه ايسه انى خاطرينه كتورمز وكچنى ذكر ايتمز و بلكه * م * خوشتر آن
باشد كه سردلبران * كفته آيد در حديث ديكران * مصداقنجه ارباب صفا
هرنه حكايه كه سويليه سنمنده كندى حالنى و صف ايدر فلهذا قصهٔ
اعرابيدن دخى حصه كندى حالرينى بيان اولديغيچون بيوررلر كه ﴿ مثنوى ﴾
هم عرب ماهم سبوماهم ملك * جمله مايؤفك عنه من افك * هم عرب بزهم
سبو بزهم پادشاه بزجملهٔ بزز بومعنادن مصروف اولدى شول كسنه كه
علم ازليده مصروف ومحروم اولدى و ياخود مصراع اخيرده اولان يؤفك
عنه قولى ارباب شهودى مدح اولوب عشاق الهينك ظاهره مخالف اولان
كلماتنده ومن حيث الحقيقة عرب وسبو وملك و جمله بزز ديدكلرى افواه
اعتراض ومخالفتدن واصحاب عشقه انكار وعداوتدن شول صادقلر منصرف
و برى وعاشقلرك برى اولدى كه عنايت ازليه سبق ايتمكله توفيق الهى رفيقلرى
اولوب جانب و فاقه صرف اولنمش ايدى ديمك اوله وحضرت مولانا سورهٔ
ذاريانك اولئلنده اشبو آيت كريمه يه اشارت ايتمشلردر قال تبارك وتعالى

مطلب
درتفسیر والسماء ذات الحبك

(والسماء ذات الحبك انكم لفي قول مختلف يؤفك عنه من افك قتل الخراصون الذين هم في غمرة ساهون) معلوم اوله كه سما اسم جنس اولوب جميع سموات اراده بيورلمشدر وعبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما لام تعريف عهد ايچون اولوب مراد اولنان سماء سابعه در ديو تحقيق و بعضيلر جميع نجوم سماء دنياده مرتبه اولديغي جهتدن سماء دنيادر ديو تفسير ايتمشلر لفظ حبك دخي جمع حبيكه ولغة جرهمده جمع حباك وصحاحده حبك جمع حباك وجمع حبيكه حبايكدر ديو تعيين اولنمش وقراءت عامه حرف حا و بانك ضميله سيله واقع اولمشدر وحباك وحبيكه رمل وما اوزرنده هبوب رياحدن واقع اولان طرايق وآثار ومشاطهٔ باد نسيم شانهٔ هبوب ايله مشط ايلديكي زلف پريشان وشعر مجعده ديرلر * پس بومناسبت ايله ممرات نجوم وطرقات كواكبه دخي حبك وحبائك تسميه اولندي وفي الاصل معناي حبك شيئك احكام واتقانيدر كه الدرع محبوكة قوليله بين الاعراب درع محكمه و متقنة مفهومي اراده اولنمشدر وشد وتوثق معناسنه دخي مستعملدر بناء على ذلك مفسرين دخي ذات الحبك ايله وصف اولنان آسمانك وجه توصيفنده اختلاف ايتمشلردر فقال ابن عباس وقتاده وعكرمه رضي الله تعالى عنهم (ذات الخلق الحسن المستوي يقال للنساج اذا نسج الثوب واجاده ما احسن الثوب حبكه) يعني ذات استوي وارتفاع اولان سما حقيچون ديمك اولور وقال مجاهد رضي الله تعالى عنه (هي المتقن البنيان) يعني بنياني محكم واركاني متقن سما حقيچون ديمكدر وقال الحسن حبكها نجومها يعني حبك ايله مراد اولان نجوم سمادر اكا بناء كه نقاشلر نقش جامه ايتدكلري كبي كواكب مضيئه دخي وجه آسماني تزيين ايدوب وسبب حركات سيارتله افلاكده انواع اشكال مختلفه هويدا اولوب ارباب صناعات اشكال مزبوره يي تنين وعقرب وسرطان ونسر ومنطقة الجوزا و بونك امثالي اسما ايله تسميه ايتمشلردر حاصل كلام اول قادر وعلام وحدانيت ورسالت وتتمهٔ ايماندن اولان وقوع حشري اثبات ايچون زينت كواكب ايله مزينه و ياخود حركات ستاركان و ياخود نزول وعروج فرشتكان ايله نمايان اولان ذات طرايق محسوسه و ياخود نظر عقل ايله سبب وصول معارف اولوب ذات الحبك معقوله اولان فلك رفيعه قسم ايدوب اي مشرك وجاهلار آسمان مشيد الاركان وفلك مؤسس البنيان حقيچون تحقيقا سز قول مختلفده سز بيورر پس جهله وكفرنك هبوب رياح ظن

وحسبانلری زبان طغیانلرین تحریك ایتدكده صدور ایدن قول مختلفلرند . طرایق مختلفه واقع اولمغله مقسم ایله مقسم علیه بیننده مناسبت اولدیغیچون حق تبارك وتعالی دخی ذات مسالك محسوسه ومعقوله اولان سمایه قسم ایدوب جواب قسم ایچون (انكم لفی قول مختلف) قول كریمنی ایراد بیوردی *پس ارباب تفسیر بیننده دخی معنای قول مختلفده اولان محتملانده اقوال مختلفه واقع اولوب بعضیلری بو وجهله تفسیر ایتمشلركه قول مختلفدن مراد حضرت قرآن ورسول كریم الشان علیه صلوات الله المنان نك حقنده واقع اولان اختلافلریدركه فرقان معجز بیانه كاه اساطیر الاولین دیدیلر وكاه محمد كندی عندندن سویلر وكاه خفیة برغیری آدمدن تعلم ایدر وكاه جنلر تعلیم ایدر دیوب وشان رسولده دخی كاه شاعر وكاه ساحر وكاه مسحور وكاه كاهن وكاه مجنون دیدیلر پس قول مختلفدن مراد بودر دیمشلر وفخر الدین رازی قول مزبورده اختلاف ایدوب تفسیر كبیرده مباحثه وبین المفسرین محاكه ایدوب بیوررلركه مقسم علیه محتملات مزبوره اولمقده ضعف واردر اكا بناء كه مشركلرك بوحالنی بیان ایچون یمینه حاجت یوقدر زیرا كفار بدكردار كفتار ناهموارلرین انكار ایتمزلركه حتی یمین ایله تأكید اولنه وعند البعض قول مختلف بومعنایه دیركه ای مشركلر سز هیچ برامرده ثابت دكلسز پس قولنده ثابت اولمیان اعتقادنده دخی متثبت وبرقرار اولمز فلهذا اول قیوم ودیوم قسم ایدركه الی یوم القیام پایدار وبردوام اولان آسمان خیام ارتسام حقیچون ای مشركلر تحقیق بودركه سز اعتقاد كوزده برشیء اوزرینه جازمین دكلسز واظهار جزم ایتدیككز فرط فساد وشدت عناد كزدندر فخر الدین رازی توجیه مزبوری ترجیح ایدوب بیوررلركه توجیه مزبوره كوره قسمك فائدهسی واردر بوجهتدن كه مشركان مكه رسول علیه السلامه دیرلر ایدیكه یامحمد سن خود صادق القول اولدیغكی بیلورسن مع هذا عناد كدن بزمله مجادله ایدرسن بز ایسه جدلدن عاجزز پس اول عزیز وجبار وجلیل وقهار ابتداء سورهده (والذاریات ذروا فالحاملات وقرا فالجاریات یسرا فالمقسمات امرا انما توعدون لصادق وان الدین لواقع) قول كریمی ایله سحب ممطرهیی كاه جمع وكاه تفریق وادخنه وابخره وروایح متعفنهیی زمان قلیلده پراكنده وازاله وكهدن دانهٔیی تفریق وتصفیه وسفاین جاریهیی ساحلدن عمانه وعماندن ساحله وبلدان وامصاره سیر وسفر ایتدورن ذاریات ورياحه

و حاملات امطار اولان سحب سايه كستره وبار كش نعم وافره اولوب نيجه كونلك مسافهٔ بعيده بى وجه يسير ايله ساعات قليله ده قطع ايدن سفن جاريانه ومراعات مصالح عالم ايچون موكل اولان ملائكه يه قسم ايدوب حبيبم محمد المصطفى قولنده صادقدر وعناد وجدلدن مقدسدر وحبيبمك رسالتيله ثواب وعقاب وخير وشردن واقع اولان وعد ووعيد لاجرم مصدوقدر و بهر حال محسنلره ثواب واساءت ايدنلره عقاب ايچون اولان يوم بعث وروز جزاء موعود البتة واقعدر ويامشركلر حبيبم صادق وحق رسول اولديغنه سزك دخى جزم و يقينكز وار در وكنديكزك عدم صدقكزه دخى جازملر سز وكفريكوز عنادبدر ديو تأكيد وتشديد بيوردى ومفسريندن بعضى دخى قول مختلف بو وجهله تفسير ايتمشلركه اى مشركلر تحقيقا سز قول متناقضده سز پس تناقض قول دخى يابودركه حشرده اوله زيرا كه حشر ونشر وبعد الموت حيات يوقدر ديرايكن برفحواى (انا وجدنا آباءنا على امة) يعنى بز پدرلريمزى دين ومذهب اوزرينه بولدق ديو ادعا ايدرسز چونكه بعد الممات حيات وميت كندو به برشئ اصابت ايتمكدن شعورى يوغيمش پس سزپدرلر كوزه موافقت ايتمكدن انلره نه شئ اصابت ايدر ايمدى بو كلامك صدورى شول كسنه لردن صحيح اولوركه بعد الموت حيات وعقاب سيأت وثواب حسنات واردر اعتقادنده اوله لر سز خود بو جمله يه منكرلر سز پس آباء واجدادمزى بعد الموت ضلاله نسبت و انلره مخالفت ايتمزز ديديككزك نه معناسى واردر ديمك اولور وياخود تناقض قول توحيد بارى ده اولان تناقضلرى دركه (ولئن سألتهم من خلق السموات و الارض ليقولن الله) فحواى كريمى اوزره جميع كافرلر زمين وآسمانك خالقى اللهدر دير ايكن تناقض ايدوب حقدن غيره اطاعت واصنام واوثانه عبادت ايله شركه رجعت ايدرسز ديمك اوله وياخود تناقض قول رسول عليه السلام حقنده اوله بو معنايه كه اى مشركلر محمده مجنون دير سز ومع هذا سن بزه كلام منتظم و قوة جدل ايله غلبه ايدرسن ديوب متناقض سويلرسز پس مجنون اولان منتظم ومعجز كلام بليغه نه وجهله قادر اولور ايمدى خيردن مصروف اولان ايماندن مصروف اولور ديو حق سبحانه وتعالى بيورركه (يؤفك عنه من افك) قال ابن سمين يؤفك عنه صفة لقول وضمير عنه يعود على هذا القول اى يؤفك بسبب القول من اراد الاسلام بان يقول هو سحر هو كهانة وقال

ابو البقا الهاء تعود على الدين اوعلى ماتوعدون اى يصرف عن ذلك من صرف عن الحق وقيل الضمير عائد للرسول اوالقرآن اوالايمان *پس ارباب تفسير بو جمله نك تفسيرنده دخى اختلاف ايدوب بعضيلر ايدر قول من بور مؤمنلرى مدح اولوب مفهوم كلام بو وجهله اولور كه قول مختلفدن مصروف اولور شول كمسنه كه عنايت حقله قول متناقضدن صرف اولنوب قول مستوى اولان كلمهٔ شهادت وايمان وايقانه ارشاد وهدايت اولنمش اوله بووجهله ويريلان معنى يؤفك عنه قولنده اولان ضمير قول مختلفه ارجاع اولنديغى صورتده در وياخود بمعنى الذم اولوب قرآن ورسولدن ودين وايماندن وحشره اقراردن شول كمسنه مصروف اولور كه علم آلهى ده مصروف اولمش ايدى يعنى (الشقى من شقى فى بطن امه) لخواسنجه حقدن رجوع ايدنلر ازل آزالده شقاوت ايله متوسم اولنلردر ديمك اولور و قال البيضاوى من صرف ازلا صرف اشد منه فكأنه لاصرف بالنسبة اليه يعنى قرآن ورسولدن منصرف اولان كمسنه جميع خير وسعادتدن مصروف اولور بوتقديرجه بوندن اشد واعظم صرف ومنع اولمز كأنه انصراف من بوره نسبت غيريلرى صرف حكمنده اولمامش اولور وقتاده وابن جبير رضى الله عنهما يؤفك كلمه سنى بناء مجهول وافك كلمه سنى بناء معلوم اوزرينه قرآءت ايتمشلر پس بووجه اوزره معنا بويله اولور كه شول كمسنه كه فى نفسه مأفوكدر رسول وقرآن ودين وايماندن مصروفدر و بعضيلر دخى افك كلمه سنى تشديد ايله قراءت ايتمشلر پس معنى بووجهله اولور كه ذكراولنان معنالردن مصروف ومردود اولان شول من دركه حد ذاتنده افاك وكذابدر و بين الكذب والافك فرق بودركه افك كذبله خديعه در وكذب مطلقا دروغ زن اولمقدر وبعضيلر نون ايله يؤفن عنه من افن قراءت ايتمشلر پس معنا بويله اولور كه نور ايمان وقرآن وسعادت اتباع رسولدن شول كمسنه بى بهره ومحروم قالور كه علم قضا وقدرده اوزرينه قلم حرمان چكلمشدر وبوحرماندن اشد خذلان يوقدر پس عالم الغيب والشهادة وحقيق بالعبادة زمرهٔ مشركينك قول مختلفده اولدقلرين وخذلان وحرمانلرين قسم ايله تأكيد دنصكره دعاء عليهم ايدوب بيورركه (قتل الخراصون) خراص وكذابلر ملعون ومغبون ومطرود ومردود اولسون (الذين هم فى غمرة) انجلين خراص وكذابلركه جهلده مغمور وامر آخرت وكندولره امر اولنان شيءدن غافللردر يعنى غايت

مطلب
الفرق بين الافك والكذب

قوله فى غمرة اى الجهل يعلوهم يقال غمره الماء يغمره اى علاه الغمرة ط

جهل وفرط غفلت ونهايت انهماكده درلر وبوآيت كريمه ده اولان قول ساهون محتملدر كه مبتدا اولان هم ضميرينك خبر بعد الخبرى اوله وتقدير كلام هم مستقرون فى غمرة ساهون ديمك اولور مثلا زيد جاهل جائر دينلسه جاهل جائر وصفيله قصد اولنميوب بلكه زيدك جور ايله موصوفيتى اعتباريله خبر ثانى در و ياخود بودخى ممكن دركه خبر مبتدا ساهون وفى غمرة قولى ساهون ايچون ظرف اوله مثلا زيد فى بيته قاعد دينلسه خبر لفظ قاعد اولوب فى بيته ظرف قعودى بيان اولور پس محتملدر كه فى غمرة قولى دخى ظرف سهوى بيان ايچون اوله الله اعلم بحقيقة الحال * اى مستكشف انوار تنزيل ومستفتح اسرار تأويل ارباب ذوق ووجدان واصحاب شهود وايقان دخى بو آيت كريمه نك وجه ظاهر يسندن رفع نقاب ايتدكده الهامات آلهيه دن فتح باب اولوب بو وجهله اشارت اولنمش كه حضرت حق وفياض مطلق زمرهٔ مطيعينه جنت وتائبينه مغفرت واوليالسنه قربت وعارفينه وصلت وعدند نصكره مهر منيرى عرفان وماه بدرى ايقان وحمل فراوانى ايمان وصفاسى بيان وسحاب ماطرى برهان ومطرى غفران وكواكب لامعه سى عيان وذات طرايق سبحانى اولان سماء قلوب صادقانه (والسماء ذات الحبك) ديو ايمان ايدوب اى طالبان صادقان (انكم لفى قول مختلف) بيورر يعنى سز باب طلبده قول مختلفده سز پس بعضيكز جنات نعيمده وصف اولنان درجاته طالب وبعضيكز دنياده اولان علوم ومعارفه راغب وبعضيكز دخى جميع اسما وصفاتمله تجلىٔ ذاتمه طالبلر سز پس ملازمت طلبده ثابت قدم وطريق استقامتده راسخ دم اولان صادقلر لاجرم مقاصد ومطالبنه وصول مقرردر اما غافل اولميه سز كه مسالكده مهالك وطرائق سلوكده قطاع طريق بسيار وحديث نفسدن وموانع اتحاددن اولان افكار كاسده واعتقادات فاسده وعوايق كمالات اولان مذاهب باطله بى شماردر پس شول غافلك كه نفس وهوا ودنيانك زينت وشهوت وجاه وشهرت ونعمت ومن خرفاتى قلبنى ملوث ايدوب بولن اوررسه مقصد ومتمنا سندن مصروف اولوب حب ماسوا آنى هلاك ايدر فلهذا عارفان وعاشقان (نعوذ بالله من الحور بعد الكور) دعاسنى ورد زبان ايتمشلردر ايمدى غمرهٔ حسبانده منهمك اولان كذابلر عدم حصول مرام ايله مردود اولسون بيورر * پس حضرت مولانا من كل الوجوه اولانادخى حظوظ نفسانيه ونقوش كونيه دن تصفيهٔ قلب وتجليات صفاتيه

ط الشدة فحمل على شدة بشهادة المقام والخرا صون فى الاصل الذى لا يجزم بامر ولا يثبت عليه بل هو شاك متحير لا يقول ما يقوله الان جذافا وخرصا اى ظنا وتخمينا من غير تعيين ولما كانت اللام فيه للعهد والمعهود واصحاب العقول المختلف وكانوا كاذبين فيما يقولونه كان المعنى لعن الكذابون ثم وصفهم بانهم فى جهالة تغمرهم ساهون لاهون والسهو ذهاب القلب عن الشئ سعد

وذاتیه ایله دللری مرآت مجلی اولان مرد صوفی ذکر ماضی و مستقبل ایله
تضییع عمر ایتمز هرنه سویلر ایسه کندی حالیدر پادشاه وعرب وسبو وآب
وجمله دن مقصود سالکك کندو احوالی و روح ونفسی و عقل وقلبیدر
پس بو یولدن دونوب محروم قالنلر وعاشقان آلهی یه درلودرلو اسناد وافترا ایله
رنج بسیار وقول فعللرینه انکار ایدنلر ازل آزلده نور محبتدن محروم اولان
مردودلردر بیورر آلهی بوخذلاندن سن صقله وعاشق صادقلر وکه بزی
محب صادقلرکدن ایله ودیدهٔ وحدت بین باغشله ﴿ رباعی ﴾ مستدعیم
ازحضرت سلطان قدم * یك جرعه شراب راکه سر تابقدم * مستم کند
آنچنان که آسوده شوم * ازقاعدهٔ وجود وازرسم عدم * الحاصل ارشاد انبیا
واولیایی قبول وازالهٔ قیودات تکوینیه ایله احدیة ذاتیه وصول عشق مطلق
وجذبهٔ حقدن غیریله قابل حصول اولمیوب اول دخی عنایت ازلیه رفیق
و هدایت ابدیه توفیق اولنماسنه موقوف ایدوکی امر مقرر اولدیسه رفع
شبهات اولدیکه آیات الوهیت ووحدانیت حضرت احدیتی آفاق وانفسده
مشاهده وموجودات متکثره یی کندو نفسنده معاینه هرکسه میسر اولمیوب
بلکه ارباب مشاهدات شول اصحاب سعاداتدرکه حضرت احدی الذات
وسرمدی الصفات (سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسهم حتی یتبین لهم
انه الحق) قول کریمی مغزاسنجه عباد اصفیانك بصر بصیرتلرین کشاده
قیلوب بز خواص عبادمزه آیات عظمتمزی آفاقده وانفسده کوسترزکه
حتی انلره حق ظاهر اوله ومادامکه بزاراءت ایتمیه وزهیچ فرد مشاهدهٔ
مزبوره یه قادر اولمز بیورمشدر پس حضرت مولانا بوسر مشاهداتی بیان
ایدوب بیوررلر که هم عرب وهم سبو وهم پادشاه هم نقیب بززدیدیکمزدن
بویله قیاس ایتمیه سزکه مأمون خلیفه یه سبو کوتروب قصه سی سبق ایدن
مرد عرب وسبو وملك عینی ایله بزاولوب ذات المقدار والکمیة ومختلفة الذوات
اولان موجودات خارجیه بزمله متحد اولوب انکله وجود واحد اولاوز
بویوزدن اتحاد دعواسی خیال باطل ووهم بی طائل دربزم جمله بزز
دیمکدن مرادمز بودکلدر بلکه هر مثلی کندی وجودمزده اولان احوالمزه
تمثیل ایدوب عرب دیدیکمزده برشیٔ وزن عرب ایله برشیٔ وآب سبو ایله خلیفهٔ
بغداددن برمعنایی مراد ایدوب اول جهتدن * هم عرب ماهم سبو ماهم
ملك * دیرزمثلا وجه اتحادی بلك استرسك ﴿ مثنوی ﴾ عقل راشودان

زن این نفس وطمع * بو قصه ده ذکر اولنان زوج وشوی عقلی بیل وزن عربدن
مراد نفسی ومرد عربه کسب ایچون اولان ابرام والحاحنی وجودکده
اولان طمع صفتنی بیل پس بونی بیلدکسه غافل اولمه که ﴿ مثنوی ﴾
این دوظلمانی ومنکر عقل شمع * نفس ایله طمع مکدر وظلمانی ومنکردر
وعقل شمع نورانی در منکر فتح کاف ایله قراءت اولنور ایسه نفس ایله طمع
مادر فعل منکر وعقل فی المثل شمع کبی ظلمات نفسی وکدورات طمعی ازاله
ایدیجی نور ابهردر دیمکدر وکسر کاف ایله اولورسه نفس ایله طمع مکدر
وعقل تدبیر ایلدیکی صبر وقناعت وریاضت ومجاهده‌یه منکردر دیمک اولور
وکدورات نفس ایله نور انیت عقل دفعا تله تحقیق وبیان اولنوب بومحل‌ده
تکراره حاجت قالمامشدر پس نفس ایله عقل وجود واحدده مستقر وشیء
واحددن تولد ایتمش ایکن بریسی نورانی وبریسی ظلمانی وبربرینه ضد
ایدیکی معلوم اولدیسه ﴿ مثنوی ﴾ بشنو اکنون اصل انکار ازچه خاست *
حالا سمع قبول ایله استماع قیل که بوکارک فی الاصل صدوری وانکارک سبب
وظهوری نه دن تبادر ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ زانکه کل راکونه کونه جزؤ
هاست * زیراکه کلک کونه کونه جزؤلری واردر یعنی اکرچه من حیث الکل
جمله سی ذات انسانی‌ده در ولکن کلک اجزاء متنوعه ومتباینه‌سی واردر
پس جمله فروع اصل واحدو مجموع اجزا کل واحددن نمودار اولیجق فرعک
اصله وجزؤک کله ظلمانیت وانکار ونورانیت واقرار ایله تباین واختلافلری
نیجه توجیه اولنور دیو واقع اولان سؤاله جواب ویروب بورلرکه نعم
بوسؤال وارددر ولکن ﴿ مثنوی ﴾ جزؤ کل نی جزؤها نسبت بکل * بزم
دیدیکمز جزؤ کل اجزاء متفرقه نک مرکب اولان کله نسبتی کبی دکلدر
﴿ مثنوی ﴾ نی چوبوی کل که باشد جزو کل * وکلک رایحه‌سی کبی
دکلدرکه کلک جزؤی اوله بلکه مراد اولنان جزؤ وکل امر اعتباری در
مثلا ﴿ مثنوی ﴾ لطف سبزه جز ولطف کل بود * لطافت سبزه
بحسب الاعتبار لطافت وردک جزؤی اولور وهمچنان ﴿ مثنوی ﴾ بانک
قمری جز وآن بلبل بود * من حیث الفرض بانک قمری صدای بلبلک جزؤی
اولور یعنی لطافت وطراوتده ورد خندان جمله‌دن اجمل وابتداء بهارده
اولدیغیچون جامع جمع لطائف وهرسبزه‌نک باعث لطافتی فرض اولنوب
بو اعتبار ایله سبزوات سائره اجزا وکل کل اولور وصدای بلبل اصوات

طيورك جمله سندن اجل واحلى اولديغى جهتدن بانك طيورى اجزا مثابه
سنده عد ايدوب نواى بلبلى كل اعتبار ايدرسن پس بو نك امثالى اعتبار
اولنان جزؤ وكل حقيقى اولما يوب مجازى وتقديرى اولور پس بو اعتبار
اوزره كلدن مراد مرتبهٔ اول دركه مرتبهٔ ذات در وجزؤدن مراد مرتبهٔ
ثانيه دركه مرتبهٔ اسما وصفات دروم تبهٔ ثالثه كه مرتبهٔ افعالدر جزؤ مرتبهٔ
ثانيه در پس ذات الوهيت اصل كليات اولوب كليات دخى مرتبهٔ ثانيه ده
وجزئيات اولان تعينات خارجه مرتبهٔ ثالثه ده بواسطة الاسماء والصفات
مظاهر حق در وذات حق هرمرتبه ده ومظاهر متعينه ده اسما وصفات ايله
بحسب الاتصاف ظهوردن خالى دكل ايسه دخى باعتبار المرتبة الاحدية
كليات وجزئياتدن منزه در كما قال المحقق (واعلم ان الموجود هو الحق لاغير
وكذا المقصود) يعنى لاموجود ولامقصود فى العالم غير الحق دل عليه قول
الانبياء والاصفياء يامقصود ياموجود فيعم الاشياء كلها واومتنا فية متضادة
لدخول كلها فى الوجود وذلك ان الموجود يطلق على من له الوجود والمراد
من الوجود ههنا الكون فى الاعيان فالوجود بهذا المعنى وصف للذات
الحقيق لاعينه وذلك الموجود اما ان يكون موجودا لذاته اومن غيره وماله
وجود من غيره فوجوده مستعار فهو فى ذاته عدم محض فالوجود بالنسبة
الى غيره وهو الموجود بالذات وهو وجود الحق تعالى وهو الوجود المنسوب اليه
هذا الوجود الوجود الاضافى بيانه ان الوجود المنسوب الى حقايق الممكنات
وجود اضافى بمعنى الموجودية خاصة الى وجود الحق اى نسبة خاصة الى وجود
الحق لاعينه والثانى باعتبار المراتب وهو منزه عنها وان لم يخل عنها يعنى
الثانى باعتبار المراتب وهى الاولية والاقدمية وباعتبار الشدة والضعف
وغيرها من الاعتبارات كلها اعتبارية صرفة لاوجود لها فى الحقيقة وليس
فى حقيقتها تنافى اصلا وهى الوجود كما قال الشيخ صدر الدين قدس سره
للوجود اعتباران احدهما كونه وجود الحسب وهو الحق وانه من هذا الوجه
لاكثرة فيه ولاتركيب ولاصفة ولانعت ولا اسم ولارسم ولانسبة ولاحكم
بل وجود وقولنا الوجود للتفهيم لاان يكون اسما حقيقيا له والا كان متمايزا
عن سائر المفهومات ولو فى الوجود العلمى ومتعينا بذلك التعين وليس كذلك
فانه بذلك الاعتبار غنى عن كل تعين فى تلك المرتبة مأخوذ باطلاق لابشرط شئ
ولابشرط لاشئ الحاصل حقك ظهوره ميل ذاتيسى وار در و باعتبار التعين

اولان ظهور ایسه لاجرم مظاهری مقتضی در پس اقتضاء ذاتینك ظهوره اولان میلی محبت ایله تعبیر اولنوب (کنت کنزاً مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) دیو بیورلدی یعنی خلقته لاتحقق واتعین واظهر آه ای عارف آگاه وعاشق بی کاه اول بیمثال اولان پادشاه جمالیله ظاهر وجلالیله ساتر اولدی زیرا نعت جلال صفات سلبیه وقهریه وعزتله تحجیبدر اکابر که جلال بحسب اللغة عظمت معناسنه اولوب علو وعزت ایسه لازم عظمتدر وهمچنان احدیت دخی مرتبهٔ جمیع مراتب اولماغله عالیدر ونعت جمال دخی دنو وتقرب وسفور وظهور معناسنه اولوب حضرت الهیتك لطف ورحمت وعطف ورأفتی لازم جمالیدر پس دنو وتقرب مبدأه نسبت ایله ثابتدر زیرا ظهور مظهر ده اولماغله اگر مبدأ اگر ثانی تعینی اقتضا ایدوب واحدیت دخی بالنسبة الی الاحدیة ثانی اولمشدر تقریر مرام وایضاح کلام مفهوم جلال تتق عزت ورداء کبریاء وعظمت ایله احتجابدر ومفهوم جمال کلده اولان ظهور در ظهور ایسه بعد الاحتجاب اولدیغی معلوم در کما قیل ❁ بیت ❁ جمالك فی کل الحقایق سافر * ولیس له الا جلالك ساتر * پس جلال مرتبهٔ احدیه وجمال مرتبهٔ واحدیه دن عبارتدر وگاه اولورکه جمال مطلق اعتباریله جمالدن جلال اراده اولنور زیرا جمال عند التجلی الذاتی قهار کلدر کما قیل (لولا احتجابه بسبعین حجاب من نور لاحترقت سبحات وجهه ابصار اللاحظین بجمال حضرته) ایمدی ای زبدهٔ اکوان اسما وصفات وذات وجلال وجماله علی وجه الجمعیة انسان مظهر اکمل اولدیغیچون صورة رحمانیه اوزرینه خلق اولنوب بر فحوای (من عرف نفسه فقد عرف ربه) معرفت نفس معرفت ربه مشروطه اولدی وبهذه الاعتبارات وجود آدمیده ظهور ایدن اختلافات اسماء متقابله وصفات متضاده آثاری اولوب لاجرم مرتبهٔ کثرتده نفسله عقل بر بریله اختلاف ایتدیلر ورنك وحدت ایله منصبغ اولدقده متفق ومتحد اولدیلر حاصل مرام تطویل کلام ایتمیه لم زیرا حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بیوررلرکه ❁ مثنوی ❁ گر شوم مشغول اشکال وجواب * اگر اشکال وجوابه مشغول اولورسم ❁ مثنوی ❁ تشنگانرا کی توانم داد آب * لب تشنگان عشق اولنلره آب ذوق ومحبتی وبرمکه نچان قادر اولورم زیرا عند ظهور الجذبة واشراق نور المحبة اشکال وجواب اولمازواول حالك ظهورنده مشکل قالمز وجوابه احتیاج اولماز بلکه بو مرتبه ده اولنلرك

تربیه‌سی توجه ومراقبه وکشف ومعاینه ایله اولور پس سزك اشكالكزه
جواب ایله تقید اولنورسه ورزش جذبه وتوجه قلبی ایله تربیه اولنه جق
عاشقلره سقی ماء محبت واداره اقداح رحیق سر وحدت ایتمكه نیجه قادر
اولورم حال آنكه تربیهٔ مز بوره صحت ایله حاصل اولور واسانله هرنه مرتبه
تمثیل وتوجیه اولنسه مادام كه شورش عشق وسوزش شوق تصفیهٔ درون
ایدوب سر وحدتی كشف ویقین ایله مشاهده ایتمدكچه شك وظندن واشكال
وسؤالدن خلاص اولیمازسن ومعنای كلامی علی ماكان علیه فهم واذعان
ایده مزسن ایمدی ای مستمع قابل ومستعد مقبل ﴿ مثنوی ﴾ كرتو اشكالی
بكلی وحرج ﴿ اكرسن بالكلیه اشكال وحرجه منسوب ایسك یعنی مرتبهٔ
اشكال وحرجدن نیجه خلاص اولاین دیر ایسك ﴿ مثنوی ﴾ صبركن الصبر
مفتاح الفرج ﴿ صبر ایله كه الصبر مفتاح الفرج دیمشلر الحاصل كلمات ارباب
مشاهدات سنك فهمكه تنك وحرج كلورسه وانواع اشكالات حاصل
اولورسه عدم فهمكدن انكار ایتیوب بلكه حقیقت حال كشف اولنجیه دكین
صبر وتوقف ایله كه بركات صبر ایله اول مشكلات حل اولوب حرج قالمیه
زیرا صبر مفتاح فرجدر اما صبردن دخی مراد مجرد سكوت ایله توقف
دكلدر زیرا فهمنده اشكال ایتدكك كلمات عشاقده عدم سؤال ایله ظاهر
حالده اكرچه كیم صبر وتوقف ایدرسن ولكن سؤال واشكال خاطره سنده
اولدقچه معنی نیجه درلو فكر واندیشه جهتندن زحمت واشكالدن خلاص
اولیمزسز فاذاكان كذلك صبر قیل دیدیكمز بومعنایه دركه ای طالب صادق
﴿ مثنوی ﴾ احتماكن احتماز اندیشها ﴿ اندیشه‌لردن احتما قیل احتما یعنی
افكار ماسوادن پرهیز ایدوب دفع خواطره كوشش ایت زیرا كه فی المثل
﴿ مثنوی ﴾ فكر شیر وكور ودلهـا بیشها ﴿ فكر واندیشه شیر وكور كبی
وقلوب انسانیه بیشه زار مثلودر یعنی بیشه‌زاردلده شیر وپلنك وكور بیابانی
واصناف وحوش متمكن اولدیغی كبی بیشه زار دخی نیك وبد انواع افكار
وخیالات واردر ومادام كه مردسالك اول نیك وبداولان افكار ماسوادن تخلیهٔ
قلب وتصفیهٔ درون ایتمدكچه ارباب عشقك كلمات قدسیه وحالات انسیه‌لرین
ذوق ایده‌مز پس اثر كیفیت محبتك ظهورینه شرط دفع خواطر وازالهٔ
افكاردر سن دخی شرطی یرینه كتوروب بیشه زار قلبكده اولان ظن وخیال
وافكار واشكالی اخراج ایدوب من بعد دخول اندیشه‌دن حفظ وحمایت قیل

زیرا بر فحوای حدیث شریف (الحمیة رأس کل دواء) ﴿ مثنوی ﴾ احتماها بر دواها سرورست * پرهیزلر علاج ودوالرك سروری در پس اکر مرض تن واکر مرض قلبك شرط علاجی احتمادر وهر مرضك برنوع پرهیزی واردر مثلا جرب مرضنك علاجنده شرط قاشنمقدن پرهیز ایتمکدر ﴿ مثنوی ﴾ زانکه خاریدن فزونی کرست * زیراکه قاشمناق اوی وزلرز یاده لکنه سبب در کذلك سؤال واشکال ایچون واقع اولان فکر واندیشه دخی امراض قلبیه دن جرب مقوله سی دراشکال وسؤال متکثر اولدقچه جرب قلب زیاده اولور * ایمدی مرض مز بوردن خلاصه چاره ایسترسك افکاردن احتما قیل زیرا امر مقرر اولدی که ﴿ مثنوی ﴾ احتما اصل دوا آمد یقین * بلاشك ولاشبهة احتماو پرهیز دوانك اصل وركنی کلدی ایمدی بنم جانم سن دخی ﴿ مثنوی ﴾ احتما کن قوت جانت ببین * وهم وخیال وفکر واشکالدن پرهیز واحتما ایله تصفیهٔ درون ایت وجانکك قوتنی کور ومعانیٔ کلمات عشاقی وسر وحدت خلاقی دیدهٔ جانله مشاهده قیل وبوندن صکره ﴿ مثنوی ﴾ قابل این نکته هاشو کوش وار * سر وحدت وآثار محبتدن اولان بونکته لری که سویلدم ومن بعد سویلیسم کرکدر مانند کوش آنی قبول اید یجی اول ﴿ مثنوی ﴾ تاکه ازز رسازمت من کوشوار * تاکه بن ساکه حلقهٔ زرین دوزم یعنی کلمات عشاق استماعنه لایق سمع قبول حصوله کتورکه لالئ اسرار وحدت وجواهر آثار محبتدن سنك سمع قبولکه حلقهٔ زرین علم لدنی اهدا ایدم زیرا کفتار اصحاب حقیقت ارباب محبتك کوشندن غیره در کوشوار اولمز * پس کلمات جواهر نکاتم کوش هوشکه منکوش اولورسه سن دخی منکوش جان اولمغه لایق کلمات قدسیهٔ عرفانه مالك اولوب تکمیل طریقت ایتدکدن صکره ﴿ مثنوی ﴾ حلقه در کوش مه زرکر شوی * زر کر محبوبك قولاغنده کوپه او له سن و یاخود أوراق واثمارده حاصل اولان انواع الوان خاصیات تأثیر ماهدن اولوب حقا که کراس واجاص وانار وبعض اثمارك هر بردانه سی زمرد و یا قوتدن والماس لؤلؤدن دوزلمش کوشوار کران بهایه مشابه اولوب و بامر الله تعالی تأثیر ماهدن بونك کبی زر اندودلك وجوده کلمکله ماهی زرکره وطالب وسالکلر دخی مرشدان کاملانك نور آفتاب تربیه لرندن اقتباس انوار ایتدکلری جهتدن انلری دخی ماهه تشبیه ایدوب اولا بطریق المجاز بیوررلر که ای مستمع قابل ماه زرکرك کوشنه حلقهٔ زرین اولورسن یعنی

قطع مراتب ایدوب مدارج اعلایه ارتقا ایدرسن و بطریق الاستعاره
بیوررلر که بعد تکمیل الطریقة سن دخی سالکان راه طریقتی ارشاد ایچون
سر وحدتدن نیجه کلمات پرنکات سویلیوب انلرك کوش هوشنه هر بر کلامك
در کوشوار اولور وطالبان صادقان تربیه وارشاد کدن ماه آفتابدن اقتباس
انوار ایتدیکی کبی نور محبت اقتباس ایدرلر ونشیمن وجود ده اولان اثمار
قوا وازهار جوارحلرین انواع الوان طاعاتله منصبغ ایدرلر و بلکه اوجات
درجات ولایتدن برمرتبه یه اعتلا و برمقامه ارتقا ایدرسن که * مثنوی *
تابماه وثریا برشوی * تاماه وثریا اوزرینه اولورسن یعنی مراتب اسما وصفاتی
ومقام ملکوت وجبروتی کچوب مرتبهٔ تجلیٔ ذات وسیر مقام لاهوتده سرافراز
وممتاز اولورسن دیمکدر * ویاخود معنای بیت اول شیمعی مرحومك اختیار
ایتدیکی اوزره بووجهله اوله که سن بنم سویلدکم کلمات نکات آیاتی سمع قبول ایله
اصغا ایله که سنی درکوشوار وحلقهٔ زرین دوزوب ماه زرکرك کوشنده درکوشوار
اوله سن حتی ماه وثریا اوزرینه اوله سن دیو سابق الذکر اولان معناره اشارت
بیوریله فی الحقیقه معنای اخیر سیاقده اولان * ع * حلقه در کوش مه
زرکر شوی یه * مناسبدر حاصل کلام ای طالب صادق قلبکدن رفع افکار
ماسوا ایلیوب وسر کلامه کوش هوش تحصیل ایدوب سر وحدتی بر وجه
تمثیل بیلمك ایسترایسك * مثنوی * اولابشنو که خلق مختلف * اولا سمع جانله
استماع قیل که خلق مختلف * مثنوی * مختلف جانند از یاتا الف * یادن تا
الفه وارنجه واقع اولان اختلافات کبی مختلفة الارواح درمثلا * مثنوی *
در حروف مختلف شور وشکیست * حروف مختلفه ده برشور و شك
واردر یعنی بربرینه مماثل اولمیوب تباین وتغایر واردر * مثنوی * کرچه
ازیك روز سرتا پا یکیست * اکرچه بریوزدن باشدن اباغه یعنی الفدن
حرف یایه وارنجه بردر زیرا جمله سی الفدن والف دخی نقطه دن ظهور
ایتدیکی اعتبار ایله جمله سی متحددر پس بو اعتبار اوزره * مثنوی *
ازیکی روضد وبك رومتحد * بریوزدن ضد وبر یوزدن متحددر * مثنوی *
ازیکی رو هزل وازیك روی جد * بر یوزدن هزل وبریوزدن جددر
یعنی کاه اولور که حروف مفرده دن ترکیب ایدن کلمات هزل ومزاح
وکفتار ناهموار اولور وکاه اولور که تسبیح وتهلیل وکلام جلیل اولوب
جمله سنك ترکیبی یکرمی سکز حرفدن ایکن وحروف مزبوره دخی الف

مطلب
در اتحاد نقطه وحروف ودرسر اختلاف وتباین واختلاف ادیان وملل وخواص حروف

ونقطه‌دن بروز ايتشيكن عالم كثرت وحالت تركيبده بوقدر اختلافات ظهور ايدوب طيبات ابله تكلم ايدنلر جنت ونوره وخبيثات ابله تكلم ايدنلر جحيم وناره ملحق اولور كما قال عبد الكريم الجيلى فى كتابه المسمى بكهف الرقيم فى تفسير بسم الله الرحمن الرحيم ﴿ تقول النقطة للباء ﴾ ايها الحرف انى اصلك وتركيبك منى بل انك فى تركيبك اصلى لان كل جزؤ منك نقطة فانت الكل وانا الجزؤ والكل اصل والجزؤ فرع بل انا اصل على الحقيقة اذ تركيبك عنى لا تنظر الى بروزى ورائك فتقول هذا البارز غيرى ماوراك الاهويتى وعينى ولولا وجودى فيك لم يكن لى بك هذه العلاقة التى هى تصرف شهادتك عنى وتجعلنى وراء ظهرك اجعل غيبك شهادتك وشهادتك غيبك اما تحقق وحدتى بك اولاك ما كنت انا نقطة الباء واولاى ما كنت انت يامنقوط كم اضرب لك الامثال كى تفهم احديتى بك وتعلم ان انبساطك فى عالم الشهادة واستتارى فى عالم الغيب حكمان لذاتنا الواحدة لا مشارك فى لك ولا مشارك لك فى ما انت انت لان اسمك حدث على اسمى الاترى اول جزؤ من اجزائك يسمى نقطة وثانى جزؤ من اجزائك يسمى نقطة وثالث جزؤ من اجزائك يسمى نقطة وكذلك جميع اجزائك نقطة فى نقطة فانا انت مالك فيك انية بل هويتى هى انيتك التى انت بها انت لو كنت عند قولك فى نفسك انا تخيل ذاتى لكنت انا ايضا عند قولى هو اتخيل وجهى فكنت ح تعلم ان انا وهو عبارتان لذات واحدة ﴿ قال الباء ﴾ سيدى تحققت انك اصلى وقد علمت ان الفرع والاصل سيان وهذه جنتى منبسطة متركبة لا وجود لى الا بها وانت جوهر لطيف توجد فى كل شئ وانا جسم كثيف مقيد بمكان دون غيره فمن اين لى حقيقة مالك ومن اين اكون انا انت وكيف يكون حكمك حكمى ﴿ فاجابتها النقطة ﴾ وقالت شهود جسمانيتك وتخيل روحانيتى هيئة من هيئتى ووصف من اوصافى وذلك ان جميع متفرقات الاحرف والكلمات بجملتها صورتى الواحدة فمن اين التعداد اذ لا يتحقق ان العشرة اسم لمجموع هاتين الخمستين فمن اين التغاير بين الخمستين فالعشرة فى الحقيقة العشرية لا فى الاسمية اذ كنت انت من كل وجوهك وصفا من اوصافى ونظرة من نظراتى فمن اين تكون الاثنينية بينى وبينك وهذه المجادلة التى بينى وبينك انها اصلها فيما يرد منك وفيما يرد منى هذا بمجموعة ذاتى ترتيب حكمة الٓهية فاذا اردت ان تعقلنى فتخيل نفسك وجميع الاحرف كلها والكلمات صغيرها وكبيرها ثم قل نقطة فذلك بمجموعه عين نفسى ونفسى عين ذلك المجموع بل نفسك

مجموع عين ذلك بل مجموع عينى عينك بل لا انت وهم الكل انا ولا انت ولا هم ولا واحد ولا اثنين ولا ثلثة ما تم الا النقطة الواحدية لا تعقل لمثلك فيه ولا تفهم فلو تحولت من ثوبك الى ثوبى لعلمت كل ما اعلم وشهدت كل ما اشهد وسمعت كل ما اسمع وابصرت كل ما ابصر * فاجابها الباء * وقال قد لاح بارق ما قلت فن لى بالوقوع فى صبح هذا الفجر وقد قلت القرب والبعد والكم والكيف من تركيب وجودك فكلما شهدت القول بالترتيب وما لا بد منه سلمت وانصرفت بوجهى الى عالم شهادتى ولزوم الادب معك وكلما جلت فى ملكوت معناى وجدتك نفسى فاذا طلبت من نفسى مالك من الحل والعقد فى الحروف والسريان فى كل حرف بكمالك لا اجد شيئا فينكسر زجاج همتى وارجع خيرا * فقالت النقطة * نعم ترجع لانك طلبت من نفسك ونفسك عندك غير نفسى فلا تجد منها مالى فلو طلبت منها انا الذى هو انت من نفسى التى هى نفسك دخلت الدار من بابه فحينئذ ما طلبت ما للنقطة الا من النقطة بل و لا طلبت الا النقطة مالها منها فحل هذا المعنى ان كنت معنى انتهى آه اى طالب صادق نقطه ايله بامياننده اولان ناز و نيازى و بين الحروف او لان سر وحدت وحكمت بينونت مسموعك اولديسه ذوق سليم ايله مشاهده قيل كه * نظم *

جمله سى برنور اما متصف * وارى برحرف وعبارت مختلف * كيمنه مخرج دودا قدر كيمه حلق * تا معانيدن خبر دار اوله خلق * هر صفتكم وار الفده آشكار * باو باده ظاهر ايتمش كردكار * اولور اسم الله الف باتاو ثا * بر بر اوقى تاكلنجه حرف يا * هر نه كم وار در الفده باده وار * هم جلال و هم جمال اى نامدار * كفر واسلامه سبب بونلر درر * كندويه سالك بولر دن يول بولور * بونقوش وبونجه صورتلركه وار * كاف ونوندن اولمديمى آشكار * اختلاف السنيله بى خلاف * امر اولور هر حرف مثل نون وكاف * يعنى كم كن ديرعرب شو دير عجم * ترك اول دير اكله كم روشن ديرم * امر ونهى ومصدر اولورلر تمام * اسم وفعل وحرف اولورلر والسلام * سائرين دخى بوكا ايله قياس * تاكه اوله سن لطف حقله حق شناس * ديكلدكسه بو سوزى آكاه اوزك * وحدت حقه اولاشدر كندوزك * انبيا بيلكم كلام الله در * پس بو سردن اوليا آكاه در * حق تعالى نور هم نور انبيا * نور قرآندر اينان سن تكريا * كر بو انوارك بيلورسك وحدتن * بيل كه بولدك حق تعالى رحمتن * اكلادكسه نكتهٔ الله نور * اهل وحدتدن اولوب بولدك حضور *

لان

ايمدی مرآت انوار عرفان وصاحب الشهود والايقان اولان اخوان وخلانك ضمير خورشيد لمعانلرينه نهان دكلدركه مجامع معارف ومنابع لطائف اولان مجموع اصحاب شهود جميع عالمی كتاب مسطور ورق منشور مشاهده ايتديلر بو معنايه كه كتاب ربانی سور وآيات وفصول وغاياتی مشتمل كلام سبحانی اولوب اول دخی ذكر سابق حروفدن وحروف دخی باوجود انواع اختلاف الفدن والف نقطه دن حاصل اولوب نقطه دخی كندو مفرداتنده اثبات تركبدن مبرا وقيد تجرددن معرا اولديغی جهتدن نقطه يی حضرت هويت والف دخی من حيث التجرد والا ولية حضرت احديت وحروف سائره يی اعيان موجوده دن خارجه اولان حقايق بسيطه والفاظ مركبه يی دخی موجودات خارجيه دن اعتبار ايدوب وحروف عاليات وعوالم وحضرات ومجالی ومنصاتی سور وآيات مثابه سنده وتجليات وتعيناتی فصول وغايات منزله سنده تقدير ايدوب افراد انسان كاملی مرتبهٔ كلماتده فرض ايتمشلردر زيرا كلام صورت يوزندن حروفدن مركب ومن حيث المعنی مفرددر كذلك انسان دخی من حيث الباطن مجلای حضرت احديت وبحسب الظاهر مجموعهٔ مجموع عوالمدر وبو بابده اولان اسرار ونكاتدن بعضی بوندن اقدم * م * آب حيوان خوان مخوان اين را سخن * روح تو بين درتن حرف كهن * بيتنك شرحنده بيان اولنمش ايدی * وبالجمله شيخ محی الدين عربی رضی الله عنه فصوص الحكم ده انبيا عليهم السلامی بو جهتدن كلم الله تسميه ايدوب وشيخ صدر الدين قدس الله انفاسه دخی اعجاز البيانده بو سری عيان ايتمشدر واكثر شارحان فصوص ديباجهٔ كتابلرينی كلمات مزبوره تحقيقاتيله ترشيح ايدوب وسيد علی همدانی قدس سره دخی تحقيق نقطه وحروف وكلمات والفاظده اولان اسراری عيان ايچون برمستقل كتاب تأليف ايدوب فضلای انام شروح كثيره يازمشلردر جمله دن قدوة المحققين شيخ اكبر قدس سره الاطهر اول فتوحاتده باب ثانيده (ان الحروف امة من الامم مخاطبون ومكلفون وفيهم رسل من جنسهم ولهم اسماء ولايعرف هذا الا اهل الكشف من طريقنا وعالم الحروف افصح العالم لسانا واوضحه بيانا) ديوب انواع اسرار غريبه كشف وبيان ايتمشلردر شيخ صدر الدين قنوی رحمة الله عليه كشف السرده مانم صورة الا ولها روح فتارة يخفی آثار الروح فی الصورة بالنسبة الی اكثر الناس وتارة يظهر بشرط

تأيد الروح بتلك الصورة بمدد يتصل من روح آخر ديدكدنصكره حروف ایچون دخی روح وخواص اثبات ایدوب (وللحروف والكلمات من حيث افرادها ومن حيث تركيبها خواص تظهر من ارواحها بواسطة صورها تلفظا وكتابة شهدت بصحة ذلك تجربة مكررة) ديو تحقيق بيورر * پس حروفده شكلا وطبعا ومخرجا ولفظا اختلاف واقع اولوب کمی منقوطه وکمی غیرمنقوطه ومنقوطه ملكدن وغير منقوطه ملكوتدن اولوب طبيعتلرينك كمي حار وكمي يابس وکمی باردوکمی رطب اولوب كيفيتلرى دخى نورانيه وظلمانيه وخاصيتلرى مختلفه در مثلا (اهطمفشذ) حرفلرى حارهٔ يابسهٔ منصوبه در وحروف مزبوره نك خواصى دافع علل بارده اولوب حماء بارده دفعى ایچون استعمال اولنور واشتهاء طعام وحسن هضم وصفاء لون وبها وحسن صوت وقوهٔ نظريه نك حفظیچون نافعدر على الخصوص دفع فلج ولقوه ورعشه ولدغ عقرب وامراض وعلل بارده نك جمله سنى دافعدر يابودركه مسك وزعفران وماء ورد ايله يازوب عسل شربتی ایله ایچه وياخود خرما وتفاح وایوایه يازوب تناول ایده لر وياخود قبر طاسه وياخود ذهبدن وفضه دن لوحه يه قازوب كوتوره لر بفضل الله تعالى ذكر اولنان اشيايه نافع ودافعدر وحروف مزبوره نك جمله سى مفتوحه در * پس حين كتابتده دخی منصوبا ومفتوحا يازلمق كركدر و دفع مضرات اعدا ایچون دخی قرائت اولندقده مفتوحا قرائت اولنمق لازمدر (بوينصتض) حروف مزبوره نك دخی طبايعى حارهٔ هوائيه ومرفوعه ومضمومه در ذكر اولنان حروفك دخی خواصى خفقانی وبشره ودماغه يبوستدن واقع اولان عوارضى وسودا ووسوسهٔ دفع ايدوب تقويت باه وجلب سرور وفرح وازالهٔ هم وترح ايدوب امراض باردهٔ سودا ویه نك جمله سنه نفع ويروب دفع ورفع ايدر (جزكسقثظ) حروف مزبوره دخی مائیه وبارده ومجرورهٔ مكسوره اولوب خواصى اطفاء حرارت حاره وتسكين عطش مفرط وازالهٔ حماء حارهٔ محرقه وجميع علل حاره یی دافعه در (دحلعرخغ) وحروف مزبوره ترابيهٔ بارده وساكنه در بونك دخی خواصى دفع رطوبات وامراض رطبهٔ حاره ده استعمال اولنور وحروف ساكنه نك طريق استعمالى مكسور ايتمكدر كما تقرر فى صناعة العرب الساكن اذا حرك حرك بالكسر لانه اخ السكون پس بطريق التكسر قضاء وطر وجر مطر ایچون استعمال اولنور وحروف

ومتنده اولان حروف سامور هندى اختياريدركه ابجد حروفنى بو اسلوب اوزره استخراج ايتمشدر

ناری	هوایی	مائی	خاکی
ا	ب	ج	د
ه	و	ز	ح
ط	ی	ك	ل
م	ن	س	ع
ف	ص	ق	ر
ش	ت	ث	خ
ذ	ض	ظ	غ
حار ویابس	حار ورطب	بارد ورطب	بارد ویابس

اما افلاطون وامام على كرم الله وجهه قولى اوزره اشبو اسلوب اوزره توزيع اولنمشدر

ناری	هوایی	مائی	خاکی
ا	ب	ج	د
ه	و	ز	ح
ط	ی	ك	ل
م	ن	س	ع
ف	ص	ق	ر
ش	ت	ث	خ
ذ	ض	ظ	غ
حار ویابس	حار ورطب	بارد ورطب	بارد ویابس

مفرده‌یی اهل حکمت افلاك تسعه‌یه تقسیم ایدوب مثلا (ایقغ) حروفنی فلك
١١١١
اعظمه (بكر) حروفنی فلك البروجه (جلش) حروفنی فلك زحله (دمت)
٢٢٢ ٣٣٣ ٤٤٤
حروفنی فلك مشتریه (هنث) حروفنی فلك مریخه (وسخ) حروفنی
٥٥٥ ٦٦٦
فلك شمسه (زعذ) حروفنی فلك زهره‌یه (حفض) حروفنی فلك عطارده
٧٧٧ ٨٨٨
(طصظ) حروفنی فلك قمره تخصیص و بو اسلوب اوزره توزیع وتقسیم
٩٩٩
اولنمشدر وحروف مزبوره‌دن اون دردی صامت اعتبار اولنوب مراد
اولنان اشبو حروف غیر منقوطه‌در (ا ح د ر س ص ط ع ك ل م هـ و لا)
حروف مزبوره دخی عقد ایله هر حاجت ایچون استعمال اولنور مثلا غماز
وحاسد وهماز ونمام ولمازی عقد ایچون طریق استعمالی بودر که ذهب وفضه‌دن
بر لوحه‌یه یازیلوب کوتوروله ویاخود مسك وزعفرانله وکلابله بر قدح ایچنه
یازیلوب ماء عسل ایله ایچه‌لر مذکورلرك شرندن بعون الله امین اوله ونصف
ماعدا اولان حروف دخی بونلردر که ناطقلردر (ب ت ج خ ذ ز ش ض
ظ غ ف ق ن ی) وحروف مزبورهٔ ناطقه‌ده دخی انواع خواص ومنافع
واردر ولکن صدد ذکر خواصك بیانی اولمیوب بلکه حضرت مولانا
من کل الوجوه اولانا حروف مفرده یادن الفه وارنجه ارواح انسیه کبی
بر برینه مختلفه وبریوزدن متحده ایسه بریوزدن متضاده وبریوزدن
هزل ایسه بریوزدن جددر بیور مغله اتحاد واتفاق وتباین واختلاف
وطبایع وخواصدن بعض مرتبه سی ذکر اولندی * پس اصل مقصود
اختلاف حروفی برخوای (الارواح جنود مجندة فما تعارف منها ائتلف وما تناکر
منها اختلف) اختلافات ارواحه تشبیه ایدوب وانسانك دخی شکل وصورت
وهیکل وهیئت وصوت ولغت وخلق وسیرت ودین ومذهب وجمیع احوال
وافعالنده اولان مغایرتلرین اختلافات حروفه تمثیل ایدوب جمیع عباد الله
دخی کذلك برجهتدن متحد وبریوزدن مختلفدر بیوردی نته‌کم محمد شبرین
مغربی دیمشدر * شعر * لقد کنا حروفا عالیات * نزلنا فی سطور سافلات *
ظهرنا بعدما کنا خفایا * وصرنا الآن کل الکائنات * وما الاکوان الانحن حقا *
فانا کائنات ممکنات * اذا صرنا العوالم والمراتب * وذاتا ثم اسماء الصفات *
تحجبنا بنا عنا الدینا * وقعنا بعده فی المشکلات * نسینا عهد ایام الوصال *
ولم نذکر عهود السالفات * رسول جاء منا بعد ذلك * علینا منبئ بالمعجزات *
دعافینا لنا منا الینا * سمعنا فاستجبنا للنجاة * رجعنا کلنا منا الینا * وسرنا

ناری
حمل اسد قوس
خاکی
ثور سنبله جدی
بادی
جوزا میزان دلو
آبی
سرطان عقرب
حوت

وار تقينا عن جهات * عبرنا عن نفوس زاكيات * وعن رتب الذوات
القابلات * پس بو معنانك توضيحى بر مقدمه نك بياننه دخى محتاج اولدى
ايمدى معلوم اوله كه حضرت حق وقادر مطلق جميع موجوداتى كندويه
عبادت ايچون ايجاد ايدوب لاجرم من حيث الاصالة هر بر موجود
عبادت خالق اوزرينه مجبول ومفطور اولوب وجودده برشئ يوقدر كه بحاله
ومقاله وفعاله بل بذاته وصفاته اللهه عبادت ايتميه زيرا (فقال لها وللارض
ائتيا طوعا اوكرها قالتا اتينا طائعين) قول شريفى مصداقنجه سموات وارضك
اهلى وبرموجب (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) خصوصا جن وانس
عبادت ايچون خلق اولنوب برفحواى (كل ميسر لما خلق له) هرشئ كندو ما خلق له سى
ايچون ميسر وموفقدر وبرمغزاى غراى (قل كل يعمل على شاكلته)
بحسب اختلافات اسماء متقابله وباعتبار مقتضيات صفات متضاده هركسك
عباداتى دخى مختلفه در وخداى لايزال مبدع متعال اسم هادى ايله تجلى
ايتديكى كبى اسم مضل ايله دخى تجلى ايدوب ومنعم اسمنك ظهورى نه وجهله
ايجاب ايتمش ايسه منتقم اسمنك دخى ظهورى ايجاب ايتمكله مظاهر اسما
وصفاته دخى بحسب الاختلاف ظهور ايجاب ايدوب فلهذا جميع ناس
احوال وافعال واعمال واقوالده بربرينه اختلاف ايتمشلردر وبرموجب (كان
الناس امة واحدة) جميع ناس اللهك عبادى ومن حيث الفطرة الاصليه
طاعت حقده متحده اولدقلرى ايچون اول اكرم الاكرمين محض فضلندن
فطرة اصليه لرينه دعوت ايچون ارسال رسل وانزال كتب ايدوب من حيث
اسمه الهادى اتباع رسول ايدنلرى تبشير ومن حيث اسمه المضل مخالفت رسول
ايدنلرى انذار ايتمكله كيميسى مظهر اسم هادى اولوب مظهريت هدايت
ايله اللهه طاعت وكيميسى مظهر اسم مضل اولوب مظهريت ضلالتله حقه
عبادت ايدوب انواع ملل واصناف نحل ظهوره كلدى وهر طائفه عند
الاخر خطا اولان كندى ملتلرينى كندولرك علمى اوزره صواب بيلديلر اول
فاعل مختار دخى ذلك الامرده مؤثره اولان سنت جاريه سنك مقتضاسنجه
هر بر طائفه يه كندو علم وعمللرين تزيين وتحسين ايلدى بناء على ذلك ارباب
تحقيق (ما من دابة الا هو آخذ بناصيتها) آيت كريمه سنده بومعنايه اشارت
واردر ديمشلر آنكم اول عزيز قهار وجليل جبار فاعل مختاردر وعبادندن
صدور ايدن افعال مختلفه صفاتنك اقتضاسيدر ومقتضيات اسما وصفات

نه ایسه عبادنی انك حکمی اوزرینه اجرا ایدر وهر بری حقك کالنه لایق اولان
تنوع عباد اتندن نه مستحق ایسه آنکله متصرف اولور پس بو اعتبار
ایله جمیع اشیا حقه عبادت ایدوب اول ذات مقدسك ربوبیتنه هیچ احدك
نه اقراری نفع ویرر ونه انکاری ضرر قیلور کما قال تعالی (وان من شئ الا یسبح بحمده
ولکن لا تفقهون تسبیحهم) پس اگر طاعت واگر معصیت ایله اولان مجموع
مسمیات تسبیحات اشیادندر ولکن هر احد تسبیحات مزبوره نك جمله سنك
فهمنه عالم اولیوب بعضنه عارفلردر کما قیل (النفی انما وقع علی الجملة فصح
ان یفقهه البعض فقوله ولکن لا تفقهون تسبیحهم یعنی من حیث الجملة فیجوز
ان یفقهه بعضهم) پس بو اعتبار ایله جمیع عبادك عباداتی ومجموع اشیانك
تسبیحاتی حقه اولدیغی مسموعك اولدیسه گوش هوشك دوش قیل که عبد الکریم
الجیلی انسان کامل نام کتابنده سائر ادیانده اولان عباداتك نکت واسراری
تحقیقنده نه بیورمشلردر علم شریفه خفی اولمیه که اول صانع لایزال ومبدع بیمثال
وجود آدمی بعد الایجاد جنتدن اخراج ودنیایه انزال ایتمزدن اول آدم نبی اولمیوب
ولی ایدی اکا بناء که نبوت تشریع وتکلیف ودنیا دخی دار تکلیفدر جنت
ایسه دار الکرامه ومحل مشاهده در بناء علی ذلك آدم جنتده ولی ایدی ودنیایه
بعد الاهباط آدمك ذریاتی وجوده کلنجیه دکین آدم کندو نفسنه نبی اوب
وبعد ظهور الذریات حق تعالی آدمه انزال صحف ایدوب امر معروف ونهی
عن المنکر ایله اولادنه ارسال ایلدی آدم دخی ذریاتنه تبلیغ رسالت ووحدت
حقه دعوت وطریق هدایته ارشاد ودلالت ایلدکده اولاد آدمدن سمع قبول
وتدبر وتأمل ایله صحف آدمی قرآءت ایدنلر قبول دعوت ایدوب آدمه تبعیت
ونور ایمانله مستسعد ومظهر هدایت اولدیلر وبر فرقه سی دخی مشتهیات
طبیعیه ولذات جسمانیه یه اشتغال ایله هوالرینه تابع اولدقلری ایچون ظلمت جهل
وغفلت انلری غرور دنیایه میل ایتدیروب حقه وآدمه وکتاب وسنته انکار
وعداوت ایدوب نور ایماندن محروم ومظهر ضلالت وکفار بی سعادت اولدیلر
وآدم علیه السلام دار فنادن سرای بقایه ارتحالدن صکره آدمه تبعیت
ومحبت ایدنلر دخی بر برندن مفترق اولوب بعضلری آدمك حرمت خدمتنی
حفظ ایچون آدمك شکل وصورتنی بر حجره نقش ایدوب قیام ناموس محبت
اولماغ ایچون حجر منحوتده مثبت اولان صورت آدمك مشاهده سنه علی الدوام
ملازمت ایتدیلر زیرا آدمه حال حیاتنده ایتدکاری خدمت ومحبت انلری

مقرب الى الله اولمغله ظن ايتديلر كه صورت منقوشهٔ آدمه اولان محبت آدمك
حال حياتنده اولان خدمت كبى كندولرى حقه تقريب ايليه و صورته اولان
محبت محبت خدايه موصله و وسيله اوله * پس بو زعم ايله اولاد آدمدن
وارث نبوت وولايت اولان مرشد حيدن وآدمده اولان سرسار يدن غفلتله
مرتبهٔ صورتده قالديلر و كندو رأيلرى اوزره عبادت ذاتيه ايدرز ديو طريق
ضلاله كيدوب مظهر اسم مضل اولديلر و بو بوزدن حقه عبادت قيلديلر
و بوندن صكره برطائفه دخى كلوب (انا وجدنا آباءنا على امة) ديوب خدمت
مزبوره ده غلو حاصل ايتمكله بغير تفكر اول صورت منقوشه نك نفسنه
عبادت ايدوب (عبدهٔ اوثان) اولديلر بعده برطائفه دخى قياسات عقله
تابع اولمغله عبدهٔ اوثانى تزييف ايدوب ديديلر كه اوثان وثن پرستلرك صنعتيدر
واصلك فرعه عبادتى سزا دكلدر پس اولى بودر كه بزطبايعه عبادت ايدهرز
زيراجمله عالم حرارت و يبوست و برودت ورطوبتدن مركبدر پس طبايع اربعه
اصل وجود اولديسه بزاصله عبادت ايدهرز ديوب طائفهٔ مزبوره (طبيعيون)
اسمى ايله موسوم اولديلر پس طبايعيه كأن حقه من حيث صفاته عبادت ايتديلر
زيرا اوصاف الهيهدن اولان حيوة و علم و قدرة و ارادت اصل بناء
وجود اولوب طبايع اربعه دخى عالم اكوانده صفات اربعهنك مظاهريدر
يعنى رطوبت مظهر حيوة و برودت مظهر علم و حرارت مظهر ارادت
و يبوست مظهر قدرتدر وحقيقة هذه المظاهر ذات الموصوف بها سبحانه وتعالى
پس ذكر اولنان مظاهرده اولان لطيفهٔ مزبورهٔ الهيه ارواح بصائر طبيعيينه
لايح اولماغله اوصاف مزبورهنك وجودده اثرى اولان طبايع اربعهيه كيمى
عالم سابق و كيمى جاهل لاحق اولدقلرى حالده زعملرنجه صفات حقه عبادت
ايتديلر و بعده برطائفه دخى كواكبه عبادت ايدوب طائفهٔ مزبورهيى (فلاسفه)
ديو ذكر ايتديلر فلاسفه دخى بحسب العقل بونك اوزرينه رأى ايتديلر كه طبايع
اربعهدن بريسنده فى نفسه حركت اختياريه يوقدر پس طبايعه عبادتدن
نه حاصل بوندن ايسه سبعهٔ سيارات اولان زحل ومشترى ومريخ وشمس
وزهره وعطارد وقمره عبادت اوليدر ديديلر زيرا بونلر بنفسه مستقل و كندو
فلكلرنده متحرك ووجودده كاه نفعا وكاه ضرا مؤثردر پس اولى بودر كه تصرف
كيمك ايسه اكا عبادت ايدهرز ديديلر ومن حيث اسمائه سبحانه وتعالى حقه
عبادت ايدهرز زعم ايتديلر پس اسم اللههدن جميع اسمائك حقايقى مستمد اولديغى

كبي شمس دخي نوريله جمله كواكبه ممد اولوب (شمس) مظهر اسم اللهدر و (قمر) دخي مظهر اسم رحمندر زيرا اسم اللهدن اولان اسم رحمن مرتبه ده جميع اسمادن اعلى اولديغي كبي قمر دخي شمسك نورني حامل واكمل كواكبدر (مشتري) دخي مظاهر اسم الربدر زيرا اسم الرب لاقتضائه المربوب كمال كبريايه شمولي جهتندن مراتبدن اخص مرتبه ده اولديغي كبي مشتري دخي كواكب افلاكك اسعديدر و (زحل) مظهر اسم واحددر زيرا اسما وصفات اسم واحدك تحتنده اولديغي كبي جميع كواكب افلاك تحت حيطهٔ زحلده در (مريخ) دخي مظهر قدرتدر زيرا مريخ قهاريته مختصدر (زهره) دخي في نفسه سريع التقلب اولوب مظهر اراده تدر و (عطارد) مظهر علمدر زيرا عطارد سماده كاتبدر و بقيهٔ كواكب معلومه داخل تحت احصا اولان اسماء الحسنايه مظاهر اولوب و كواكب غير معلومه لايعد ولايحصى اولان اسماء الهيهٔ باقيه نك مظاهريدر پس طائفهٔ فلاسفه نك ارواحي بالفطرة الالهية او لان مؤثر حقيقيدن من حيث الادراك الاستعدادي برشي ذوق ايتمكله هر بر كوكبده موجود اولان لطيفهٔ الهيه ايچون كواكب من بوره يه عبادت ومن حيث الاسماء پرستش ايدوب مظهر اسم مضل اولديلر وحضرت حق من حيث ظهور الاسماء والصفات نور ذات كواكب اولديغي جهتدن معبود لذاته اولمق اقتضا ايلدي ولهذا السر بني آدم وغيريدن وانواع حيواناتدن وجودده برشي يوقدر الا كه اول شي يا بودركه بر محدث ومظهره و ياخود على الاطلاق حقه عبادت ايتميه پس على التقييد عبادت ايدن مشرك و على الاطلاق عبادت ايدن موحد در وجمله سي حق تعالينك عباديدر وحق جمله نك موجديدر ومن حيث الاطلاق حقه عبادت ايدنلر فقط امت محمددر زيرا امت محمد اجزاء محمد ثانده بغير تقييد من حيث الجمع حقه عبادت ايدرلر پس بر طائفه دخي فلاسفه يه اختلاف ايدوب نجومه عبادت ايتمكدن ايسه مطلقا نور وظلمته عبادت اوليدر وطاعتي انواره تخصيص كواكبدن احرى در ديوب نجومه تخصيص ايتمكسزين حيث كان نور مطلقه وهرقنده اولورسه اولسون ظلمت مطلقهٔ متخليه يه عبادت ايدوب نوره يزدان وظلمته اهرمن ديديلر وطائفهٔ مزبوره (ثنويه) ناميله شهرت بولديلر وسر عبادت ثنويه بودر كه اول ذات مقدس من حيث الاسماء والصفات جمع اضداد ايدوب بنفسه مراتب حقيه وخلقيه محيط وشامل ووصفينده حكمين ودارينده نعتين ايله ظاهر اولوب حقيقة الهيه يه منسوب اولان انوارده ظاهر وحقيه وخلقيه منسوب اولان ظلمتدن عبارت اولماغله كأنه ثنويه جامع الوصفين

والضدين والاعتبارين والحكمين اولان سر الهى بى مشاهده ايدوب من هذه
اللطيفة الالهية حقه عبادت ايدرز زعميله عبدهٔ نور وظلمت اولديلر و بوند نصكره
بر طائفه دخى ثنويه يه اختلاف ايدوب عبادت ناره ذاهب اولديلر بونلر دخى فهم
قاصرلرى اوزره ديرلر كه مبناى حيات خود حرارت غريزيهٔ طبيعيه اوزرينه در
وحرارة غريزيه نك معنى وصورة وجوديسى ناردر پس اصل وجود بالكز ناردر
ديوب عبدهٔ نار اولديلر وطائفهٔ مزبوره (مجوس) اسميله موسوم اولديلر
ومجوسيلرك دخى عبادت نارده اولان سر ونكته لرى بودر كه احديهٔ ذاتيه اسماء
و اوصافك مراتب ومظاهرينى باجمعهم مفنيه اولديغى كبى نار دخى اقواى
استقصات وارفع عناصر اولوب بسبب المحاذات جميع طبايعى مفنيه در وناره
طبايع ثلثه دن بريسى تقرب ايده ميوب وتقرب ايتدكارنده قوة نار غالبه اولماغله
جمله سى بطريق الاستحالة ناره تحول ايدر وهوا وماء وتراب و برودت ورطوبت
و يبوستدن اولان اسما وصفاتك برينى قبول ايتميوب جمله ذات نارده مندرج ومضمحل
اوا ور پس فلهذه اللطيفة طائفهٔ مجوس ناره عبادت ايتديلر قال الجيلى * واعلم
ان الهيولى قبل ظهورها فى ركن من اركان الطبايع التى هى النار والماء والهواء
و التراب لها ان تلبس صورة اى ركنا شاءت واما بعد ظهورها فى ركن
من الاركان فلايمكنها ان تخلع تلك الصورة وتلبس غيرها فكذلك الاسماء
والصفات فى عين الواحدية كل واحدة منهن لها معنى الثانى فالمنعم هو المنتقم
فاذا ظهرت الاسماء فى المرتبة الالهية لايفيد كل اسم الاما اقتضته حقيقته
فالمنعم ضد المنتقم فالنار فى الطبايع مظهر الواحدية فى الاسماء فلما انتشقت
مشام ارواح المجوس بعطر هذا المسك زكمت عما سواه فعبدوا النار وماعبدوا
الا الله الواحد القهار) و بر طائفه دخى مجوسيه وفلاسفه وثنويه ووثنيه يه
اختلاف ايدوب عبادتك اصلا فائده سى يوقدر زعميله لاجرم دهر من حيث
الفطرة على ماهو الواقع مقتضاسى اولان شيئله مجبولدر پس مقتضاى دهر
بودر كه هرشى دفع ارحام ايله ظاهر و بلع ارض ايله مكتوم ومعدوم اوا ور
ديوب رأسا عباداتى ترك ايتديلر و السنهٔ ناسده طائفهٔ ضالهٔ مزبوره
(دهريه) و (ملاحده) تسميه سيله مشهور اولديلر (فانهم عبدوا من حيث
الهوية قال عليه السلام (ان الدهر هو الله) پس ذكر اولنان طوائف
ست اهل كتابدن اولميوب عقل ناقص و فهم قاصرلرينه اويديلر و كذلك
اهل كتاب دخى متفرق اولوب جمله دن برى طائفهٔ (براهمه) دركه

بز ذریت ابراهیم و دین خلیل او زرینه بز زعم ایتمکله کندیلره برنوع عبادت تخصیص ایدوب (لامن حیث نبی ولامن حیث رسول مطلقا) حقه عبادت ایدرز ووجودده برشیء بوقدر الامخلوق خدادر و بز وجود وحدانیة حقه مقرز دیرلر مع هذا انبیاء ورسلی انکار ایدرلر و بویله زعم ایدرلر که ابراهیم علیه السلام کندی عندندن انلره برکتاب یازوب اول کتابده حقایق ذکر ایتمش اوله یعنی کتاب مزبور کلام اللهدر دیمزلر وحقک متکلم ایله اولان وصفنی انکار ایدرلر وکتاب مزبور بش اجزاء اولوب درت اجزاسنی ایچلرندن هراحد ایچون قراءتنی مباح ایدوب جزؤ خامسنی آحاددن غیریسی مطالعه ایتمهسنه تجویز ایتمیوب جزؤ خامسک کلمات غامضه واسرارینک بعد غوری اولمغله هرکس فهم واذعان ایدهمزدیرلر و بینلرنده مشهوردر که جزؤ خامسی هرکیم تلاوت ایلسه لاجرم آنک امری قراءت ایلینی اسلامه میل ورغبت ایتدیروب دین محمدی یه داخل اولور دیرلر وطائفهٔ مزبوره بلاد هندده چوقدر وناسدن بعضیسی براهمهزینده اولوب براهمهده نز دیرلر ولکن براهمه انلری کندیلردن عد ایتمیوب انلر ایچون وثن پرستلردر وعبدهٔ اوثان بزدن دکلدر دیرلر پس ذکری سبق ایدن اجناس مزبورهنک جملهسی تعبدات مذکورهیی کندی نفسلرندن ابداع ایتمکله سبب شقاوت و باعث ضلالتلری اولوب رحمت حقدن مردود و مطرود اولدیلر وکتابیلرک برنوعی دخی امة موسادن اولان طائفهٔ (یهود) درکه حالا منسوخ اولان دینلری اوزره کونده ایکی کره صلاة و یوم کنورا که یوم عاشورادر صومله و یوم السبتده اعتکاف ایله عبادت ایدرلر و عند الیهود شرط اعتکاف بودرکه یوم جمعهنک وقت غروبنده مأکول ومشرب ولوازم سائرهیی تدارک ایدوب آخر اضواء یوم سبتهدکین نه خارجدن برشیء داخل بیت ونه بیتلرندن برشیء اخراج ونه بیع وعقد ونه نکاح ایدرلر کما نقل عن التوریة قوله تعالی (فی التوریة انت وعبدک وامتک لله تعالی فی یوم السبت فلهذا احرم علیهم ان یحدثوا شیئا یوم السبت مما یتعلق بامر دنیاهم وهذه حکمة جلیلة فان الحق تعالی خلق السموات والارض فی ستة ایام ابتدأ فیها بیوم الاحد ثم استوی علی العرش وهو یوم السبت قیل هو یوم الفراغ فلاجل هذا یعبدالله الیهود بهذه العبادة فی هذا الیوم اشارة الی الاستوآء الرحمانی وحصوله فی الیوم فافهم فجمعت جمیع اسرار تعبداتهم ولم یبق شیء من اسرارالله الاوقدهدانا

الیه محمد صلی الله تعالی علیه وسلم فدینه اکمل الادیان وامته خیرالامة) وکتابیلرك برنوعی دخی امت عیسادن اولان (نصاری) درکه مذکورلرام ماضیه‌نك جمله سندن وامة محمده قریب العهد ودون المحمدیون حقده قریبلردر لقوله تعالی (لتجدن اشد الناس عداوة للذین آمنوا الیهود والذین اشرکوا ولتجدن اقربهم مودة للذین آمنوا الذین قالوا انانصاری ذلك بان منهم قسیسین ورهبانا وانهم لایستکبرون) وسبب قرب بودرکه نصاری طالب حق اولوب حقه عبادتی عیسی ومریم وروح القدس ملاحظه سیله ایتدیلر بعده عدم تجزیه ده قیل وقال ایدوب محدث عیساده قدم وجود حقه قائل اولدیلر وبونکله تنزیه فی التشبیه مراد ایتدیلرو لکن مذکورلر ثلثه من بوره یه حصرایتدکلر یچون درجهٔ موحدیندن ساقط اولدیلر ٣ وحصر وتقیید عقاید نصارادہ تحکمدر یعنی بغیرالدلیل اثبات حکم تجویز اولنمشدر وطائفهٔ نصاری قرق طقوز صباح صوم ایله عبادت ایدوب یوم الاحددن ابتدا ایدرلر ویوم الاحدده ختم ایدرلر ومابینلرنده یوم الاحدده صائم اولماغی مباح قیلوب وقرق طقوزدن سکزکونی اخراج ایدوب قرق برکون مدت صوم قالمشدر وکیفیت صوملری وقت عصردن عصرآخره برساعت قالنجه که یکرمی اوچ ساعت اولور قوت مقامنه قائم اولاجق نسنه تناول ایتیوب خمروآب وفواکه قسمنی اکل ایدرلر واعیاد تسعه ویوم الاحدده اعتکاف ایدرلر بونلرك دخی تحتنده قبل النسخ علوم جمه واسرار شتایه اشارت واردر ولکن صددمز آنی بیان اولمیوب مقصود دین اسلامك شرفنی تبیان وهربری حروف مختلفه کبی بریوزدن متحدو بریوزدن مختلف اولدیغن عیان ایتمکدر الحاصل مسلمون نصاری یهود براهمه دهریه مجوس ثنویه فلاسفه طبیعیه عبدهٔ اوثان من حیث الکلی اصول طوائف مختلفه اون ملت اولوب هر برندن ترکب ایدن ملل لایعد ولایحصی‌در وبرفحوای (کنتم خیرامة اخرجت للناس) خیرامة امة محمد وحق دین اسلام اولوب حضرت سید المرسلین وخاتم النبیین بعث اولنوب قرآن عظیم الشان نازل اولدقدنصکره جمیع ادیان سائره منسوخ وباطل واربابی عموما مظهراسم مضل وعذاب ناره ملحق وواصل اولمشلردر وغیریلرك بعد النبی الاکرم سالك اولدقلری مسالك وذاهب اولدقلری مذاهب طریق شقاوت وغضب ومسالك الم وتعب اولوب جمله سی مغضوبین وضالین ومطرودین وهالکیندرکماقال

٣ و فی القرآن (انتهوا خیرالکم) ای انتهوا عن التثلیث یعنی اقنوم الاب و اقنوم الابن و اقنوم روح القدس المراد باقنوم الاب ذات و باقنوم الابن علم و باقنوم القدس حیوة منه

تعالى (ومن يبتغ غير الاسلام دينا فلن يقبل منه وهو فى الآخرة من الخاسرين) الآية واى خسارة اعظم من فوت السعادة المنزلة لصاحبها فى درجة القرب الالهى (والمسلمون كلهم سعداء بمتابعة النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لقوله لما قال الاعرابى رأيت اذا احللت الحلال وحرمت الحرام و اديت المفروضة ولم ازد على ذلك شيئا ولم انقص منه شيئا) اوكما قال (هل ادخل الجنة فقال له عليه السلام نعم ولم يوقفه بشرط بل اطلق بتصريح دخول الجنة بذلك العمل فقط ومن حصل فى الجنة فقد فاز باول درجة من درجات القرب كما قال تعالى (فمن زحزح عن النار وادخل الجنة فقد فاز) (فالمسلمون على الصراط المستقيم وهو الطريق الموصل الى السعادة من غير مشقة (والموحدون من المسلمين اعنى اهل حقيقة التوحيد على صراط الله وهذا الصراط اخص وافضل من الاول فانه عبارة عن تنوعات تجليات الحق لنفسه بنفسه والصراط المستقيم عبارة عن الطريق الى الكشف عن ذلك فالمسلمون اهل توحيد والعارفون اهل حقيقة وتوحيد وماعدا هؤلاء فكلهم مشركون سواء فيه جميع الشيع و الملل المذكورة فلا موحدون الا المسلمون (والعارفون) عباد الرحمن (وعامة المسلمين عباد الرب (فمقام المحققين الحمد لله (ومقام العارفين (الرحمن على العرش استوى له ما فى السموات ومافى الارض ومابينهما و ماتحت الثرى (ومقام عامة المسلمين (ربنا اننا سمعنا مناديا ينادى للايمان ان آمنوا بربكم فآمنا ربنا فاغفر لنا ذنوبنا وكفر عنا سيئاتنا وتوفنا مع الابرار) واعنى بعامة المسلمين جميع من دون العارفين من الشهداء والصالحين والعلماء والعاملين فانهم عوام بالنسبة الى اهل القرب الالهى وهم المحققون بنى الله اساس هذا الوجود عليهم وادار افلاك العوالم على انفاسهم فهم محل نظر الله من العالم بل مجالى الله من الوجود فعباد الله مع الله على الحقيقة والابرار مع الله على المجاز والباقون مع الله على التبعية والحكم على الحقيقة فالكل مع الله كما ينبغى فالكل عباد الله والكل عباد الرحمن والكل عباد الرب) آه اى مستمع قابل ارواح متعدده حروف مفرده كبى بر برينه مختلفه ونور حقدن مخلوقه اولدقلرينه نسبت ايله متحده اولدقلرى شعاع شمسدن مضيئه اولان شعاعات مختلفه نك آفتابه اولان نسبتى كبيدر وارباب حقيقتك عالم واحديتده نسبت ايتدكارى زجاجات متلونه و مختلفه ده ظاهر اولان نور آفتابك واحديتى كبيدر وتنوع مظاهردن شمس واحده ده خود بنفسها

تنوع و تعـدد اولمدیغی اظهر من الشمس در پس من حیث الظـاهر واحد ومن حیث المظاهر ارواح متنوعه و متعـدده اولدیسه بر فحوای (وان لیس للانسان الاماسعی) و بر مصداق (الیوم تجزی کل نفس بما کسبت) احوال ناس برزخده وحشرده دخی مختلفه اولوب حق جل وعلا عبادندن بعضیسنه حکمت وبعضیسنه قدرتیله معامله ایدوب وحکمتی ایله معامله ایتدیکی عبادنك دنیـاده اولان کسب وعملنك حقیقتی برزخده منقلب ایدوب معانیٔ طاعات ایچون صور مختلفه خلق ایدر و بندهٔ کاسب حق تعالی کندو ایچون خلق واقامت ایتـدیکی صورته منتقل اولور مثـلا صلوة وصیام وحج وزکوة وصدقه وغیری طاعاتنك صور تلرینی حاضر بولوب بر عمل حسندن عمل آخر مستحسنه انتقالدن زائل اولمز وانتقال ایتدیکی صورت عمل یابطر یق المثل ویاخود اندن اجمل واحسن در دنیاده اولدیغی کبی والی یوم القیمة حقایق اموری برزخده کندویه ظاهره اولمقدن خالی اولمز ومشـاهده ایتدیکی صورت اعمالنك حسن وبهجت وضیا ونورانیتی ذلك العملده اولان اجتماع خواطر وحسن مقصد و قدر طاعت حسبنجه اولور و کذلك قبح صورت دخی اعمـال سیئهده اولان انهما کنه کوره اولور مثـلا زانی وسارق وشـارب الخمر اولان اعمـال قبیحه سندن صور قبیحه خلق ایدوب زانی ایچون ناردن برفرج منتن صورت قوروب ذکرینی فرج ناری یه ایلاج ایدر ومعصیت مز بوره ده بقدر الانهماك حرارت نارونتانت رایحه ایله معذب اولور وکذلك شـارب الخمر ایچون دخی ناردن قدح ونار دن خمر خلق اولنوب معـاقب اولور وکذلك طاعت ایله معصیت ماینده مذبذب اولانه دخی کاه نورانی وکاه ظلمانی صور مختلفه عرض اولنوب صور مز بورهیه انتقـالدن زائل اولمز وبتواتر الانفعـال حقایق امر شیئا فشیئا اصحـابنه ظاهر اولوب احد حکمین ایله اوزرینـه قیامت قوپار واکر حق تعـالی عبـادنه قدرتیله معـامله ایدرسه عبـد مزبور معـانیٔ عملنده واقع اولمیوب ولکن صورت قدر تك معـانیسن مشـاهده ایدر مثلا عبد عاصینك معصیتنی مغفرت ایدوب صورت طاعات شبهنه انتقـال ایدر والی یوم القیام برزخده برصورت حسنهدن برصورت حسنهیه ویاخود احسنه انتقـالدن زائل اولمز وکذلك عبد مطیعك دخی ازل ازالده اوزرینه قلم شقـاوت چکلمش ایسـه عملنی حبط ایدوب الی یوم القیمة نارده اولان درکاتنه کوره صور قبیحه ایله

عقاب ایدر زیرا اعمالی عن خلوص واعتقاد اولمیوب صورت طاعتده معصیت ایدی (یفعل الله مایشاء و یحکم مایرید) وحق سبحانه وتعالی بر زخده برقوم دخی خلق ایدوب بر زخده ساکن اولورلر وعمر سوررلر وطوائف مز بوره نه اهل دنیادن ونه اهل قیامتدندر ولکن خلق اولندقلری اصل ومحتدك اتحادی اولدیغیچون اهل آخرته ملحقلردر * پس شول کمسنه که بعد الموت روحانیتی انلر ایله مجانست ایتدیسه برزخده انلر ایله موانست ایدر وآنك مثالی شول کمسنه یه مشابه درکه مثلا برقومه واصل اولورکه بو انلری وانلر بونی بیلوب بربرینه انیس اولورلر پس مخلوق برزخ دخی بعدالموت روحی کندولره مجانس اولان کمسنه ایله مستأنس اولوب اکر فرح واکر ترحده معیت ایدرلر وشول کمسنه نك که روحی انلر ایله مجانست ایتمیه بعدالموت انلر ایله استیناس ایتمیوب هر برینی صاحب غیظ کورر ومستوحش اولوب دیار غربتده دوشر وحق تعالی عبد عاصی یه انلری سبب عذاب ایتکله اقبح صورتده مرئی اولوب کمال مرتبه وحشت ونفرت ایدر اما نه چاره خلاص اولمیاز * نظم * قیلدین توبه یقلرسه حصار * قالدك اول کور دکارکاه خوار وزار * یوق حصارك کیم فحو بن کیره سن * باشکه عقلکی بردم دیره سن * کر ایکی عالمده ایسترسك نجات * توبه قیل ایامه چون یو قدر ثبات * بو خبرلر کیم اشتدك آشکار * خوش نصیحتدر اونتمه زنهار * وبو دخی معلوم اوله که قیامت وبرزخ ودنیا وجود واحددر وبونك مثالی بحسب الفرض اشبو دائرهٔ مفروضه کبی درکه نصفی آخرت ونصفی دنیا وبینهماده واقع خط اعتباری برزخدر * پس سنك شول انیتك که انکله موجودسن وانیت مزبوره سنك عینکدر دنیاده وبرزخده وآخرتده انیت مزبوره ایله قائم سن ولکن مابینده تفاوت بودرکه امور برزخ ضروریه در زیرا امور برزخیه دنیایه مبنیه در کذلك امور آخرت دخی ضروریه در زیرا امور آخرت دخی برزخه مبنیه در فاماامور دنیویه اختیاریه در (ثم اعلم ان الله تعالی اذا اراد ان تقوم القیمة امر اسرافیل علیه السلام ان ینفخ النفخة الثانیة فی الصور لان النفخة الاولی للفناء والصور هو عالم الصور الروحیة ینفخ فیها النفخة الاولی من حیث اسمه المفنی والممیت فتعدم الصور وتنحل عن عقد هیا کلها کما تنعدم الصور المرئیة فی النوم بالانتباه فترجع الی محلها الذی خلقت منه ثم ینفخ النفخة الثانیة فی الصور فترجع کما کانت من عالم الارواح فتدخل فی قوالب الاشباح کعود

آخرت
برزخ
دنیا

اشراق الشمس فی زجاجتها وکل هذا باعتبارها فی وجودها فان العالم الاخروی هو عالم الارواح وجمیع عالم الارواح عبارة عن مطلق الروح الموجود فی الانسان فلا یخرج الانسان عن نفسه لان الآخرة عبارة عن عالم الارواح وعالم الارواح بجمعه مطلق روحه فالعالم جمیعه کمراء متقابلات توجد کل واحد منهن فی الاخری علی حکم الاحدیة لا علی حکم المماثلة والمشاهدة فجمیع العالم جوهر فرد غیر منقسم فی نفسه علی الحقیقة وما تراه من التعدد والانقسام فهو خیال بمثابة مالو فرضنا الانقسام فی الجوهر الفرد وهذا معنی قوله تعالی (ونحشرهم یوم القیمة) ایمدی بنم نور دیدم ذکر اولنان اسرار ونکاتی فهم ایتدکسه مبارك باد دیسونلر که وجودده اولان سرا حدیث مشهودك اولوب وارواح انسیه مانند حروف مفرده نه یوزدن متحد ونه یوزدن متفرق ایدیکن عین یقین ایله کورر سن وجنة ونار واهوال آخرتدن حق تعالی نك وعد ووعیدینی کشفا وعیانا مشاهده ایدوب ایمانك زید بن حارثه رضی الله عنه ایمانی کبی شهودی وعینی اولوب رسمی وغیبی مرتبه سندن کچر ان شاء الله تعالی زیدك مرتبهٔ ایمانی عن قریب مثنوی شریفده کلدکده مسموعك اولور پس هر کسك ارواحی صورا عمالیه سی اوزرینه حشر اولوب روز جزاده اصحابنه اعمال سیئه وحسنه سی عرض اولنمغله کاشف الاسرار مولانا خداوندکار بیوررلر که ﴿مثنوی﴾ پس قیامت روز عرض اکبرست ❊ پس قیامت عرض اکبر کونی در ﴿مثنوی﴾ عرض او خواهد که باز یب و فرست ❊ عرضی اول کسنه ایستر که زیب وفرایله در یعنی عرض اعمال اولان روز جزایی ارباب علوم نافعه واصحاب اعمال صالحه اولانلر ایستر زیرا جمال وکمال وحسن خصالی ظهوره کلوب بردولت وسعادته نائل اولور که زوالی یوق وبرنوره واصل اولور که افولی یوق کما قال الله تعالی (یوم تری المؤمنین والمؤمنات یسعی نورهم بین ایدیهم وبایمانهم) وقال علیه السلام (لیس عبد یقول لا اله الا الله مائة مرة الا بعثه الله یوم القیمة ووجهه یوم القیمة لیلة البدر) اخرجه الطبرانی عن ابی الدرداء وقال الله تعالی (یوم تبیض وجوه وتسود وجوه) روی عن ابن عباس فی هذه الآیة قال تبیض وجوه اهل السنة والجماعة وتسود وجوه اهل البدع والضلالة (وعن ابن کعب فی هذه الایة قال صاروا فرقتین یوم القیمة فقیل لمن اسود وجهه اکفرتم بعد ایمانکم فهو الایمان الذی کان فی صلب آدم حیث کانوا امة واحدة (واما الذین ابیضت وجوههم) فهم الذین استقاموا علی ایمانهم

مطلب فی الیوم العرض الاکبر بمواعظه

واخلصوا له الدين فبيض الله وجوههم وادخلهم فى رضوانه وجنته) پس جزا مقابلهٔ عمل ده اولديسه ❊ مثنوى ❊ هر كه چون هندوى بد سودا يست ❊ هر كيم كه مانند هندوى بد سو دابى وسيه رو در يعنى اعمال قبيحه وعقائد فاسده ايله قلبى قرار مشـدر و نفسنه ظلم ايتمشـدر (مسلم و بخار يده ابن عمر رضى الله عنه دن روايت اولنسان (الظلم ظلمات يوم القيمة) حديث شريفى مصداقنجه ❊ مثنوى ❊ روز عرضش نوبت رسوا يست ❊ يوم عرض اكا ظلمات ور سوايلق در قال الفقيه رحمه الله قال ابن عنبسة (يفر كل انسان من صاحبه واقربائه يوم القيمة من شدة ما يرى من الاهوال على نفسه حتى رأيت فى الاخبار) عن ابى هريرة رضى الله عنه انه قال ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال اذا كان يوم القيمة ترى الام ولدها فتقول له يا ولداه الم يكن بطنى لك وعاء وثديى لك سقاء وحجرى لك حواء فيقول لها اى شئ تريدين يا اماه فتقول ارفع عنى ذنبا واحدا فيقول يا اماه انا مشغول بنفسى فلا اتفرغ اليك) آه اى نفس غافل روز جزا بر يوم عظيم در كه حق جل وعلا اول يوم عرضى كتاب مبيننده يوز عدددن زياده اسما ايله تسميه ايدوب جمله مخلوق قبرلرندن طوروب والى ماشاء الله حفاتا وعراتا ميدان عرصاتده حيران ودم بسته قالوب وكسه دن كسنه يه درمان اولميوب وملائكه صفا صفا قائمين اولدقلريچون يوم قيامت تسميه اولندى وجميع انس وجن بر يره جمع اولوب بعد الحساب والسؤال (فريق فى الجنة وفريق فى السعير) اولدقلريچون يوم الجمع و يوم الفرق دينلدى واول كوندن صكره بر كون دخى اولمامغله يوم عقيم ويوم عظيم ويوم عسير دينلدى (و يوم تبلى السرآئر (ويوم تقلب القلوب والابصار ويوم تشخص فيه الابصار (ويوم لاريب فيه) ديو بيورلدى آه نفس ظالم اول حسرت وندامت كوننى ملاحظه ايدرمى كه انواع خوف ومشقته مبتلا اولوب احوال ظلمه ذكر كون وارباب حقوق النده زار وزبون قالوب مالى يوقدر كه ويره وحصارى يوقدر كه كيره من لدن آدم الى يوم الجزاء محشرده جمع اولان انبيا واوليا واصفيا واتقيا محضرنده خور وحقير اولوب واعمال صالحه سن ارباب حقوق الوب كندوسى مفلس وفقير قالور ونيجه شدتلر چكوب انواع رسوايلق كورر كما روى عن ابى هريرة قال النبى عليه السلام (من كانت له عنده مظلمة لاخيه من عرضه او شئ فليتحلل منه اليوم قبل ان لا يكون له دينار ولا درهم وان كان له عمل صالح اخذ منه بقدر مظلمته وان لم يكن له

حسنات اخذ من سيئات صاحبه فحمل عليه) آه ای نفس بی انصاف سفيان ثوری حقله بين العبد اولان بمش كناهدن حق عبددن اولان بركناه بدتردر بيورر * و يزيد بن سمره‌دن مرويدر كه دوزخ ده مانند شترافعيلر ونيزه مثللو عقربلر اولوب اهل دوزخ عذاب نارك شدتندن فرياد ايدوب امنيهٔ تخفيف ايتدكلرنده زبانيلر حيات وعقارب اولديغی دركاته ايلتهلر پس مار وكژدملر صچرايوب دوداقلرينه يابشه‌لر ويوزلرينك دريلرين قوپاره‌لر پس اهل دوزخ فرياد ايدوب بزی بونلردن قورتارك وقايل اولدق عذاب ناره كوتورك ديدكلرنده حق تعالی حيات وعقارب بی لسان فصيح ايله سويلدوب ای ظالملر حق تعالی بزی سزه دنياده عباد اللهی اليكزله ودليكزله رنجيده ايتدككزدن خلق ايدوب بوكون جزاكز ويرز ديو لدغ واسع ايده‌لر ولحم وشحملرين عظامنه وارنجه ييوب انواع عذاب ايله معذب اوله‌لر (وعن نعمان بن بشير قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم (ان ادنی الناس من اهل النار عذابا يوم القيمة رجل عليه نعلان من نار يغلی منهما دماغه كأنه مرجل وهو يری انه اشد اهل النار عذابا) * الهی برضعيف افتاده‌يم * نفس النده عاجز ودرمانده يم * نفس ديوب سويلرم اما بيلمزم كه نه‌در هردم الندن اغلرم خبرم يوق كه نه‌نسنه‌در آلهی توشهٔ تقوابی عقبايه زادايت آلهی بزی آخرت غصه‌لرندن آزاد ايت آلهی سنك عطاك موهوبدر مكسوب دكل ورحمتك عنايته دائردر عبادته دكل آلهی بن ديمكله بولنمز سنك بكا بن ديدرمه بو يولده قال و قيل حجاب ايسه سن ديدرمه عدد شرك ايسه سن رفع ايت جبهٔ هستی عائق اولورسه سن خلع ايت آلهی هر وجودك نوری سندن هر ممكنك ظهوری سندن هر عاشقك محبوبی سنسن هر ساجدك مسجودی سن هرذاكرك مذكوری سنسن هر شاكرك مشكوری سن هر حامدك محمودی سنسن هر قاصدك مقصودی سن هر مكانده سندن اثر وار اما بی مكانسن هر شيئده سندن نشان وار اما بی نشان سن ﴿ نظم ﴾ كناه من اكر از حد برونست * هزاران بار ازآن فضلت فزونست * اكر باشد دوصد خرمن كناهم * توانی سوختن از برق آهم * اكر باشد زعصيان صد كتابم * توانی شستن از چشم پرآبم * دو چشم من دو رودست از ندامت * همين بس آب رويم درقيامت * آه كيم بی توبه وندامت اولوب ظلمات معصيت ايله مرآت قلبی پركدورت ونفسی هندو صورت وسبع سيرت اولان بی دولت نيجه ايتسون كه

❀ مثنوی ❀ چون ندارد روی همچون آفتاب ❀ چونکه آفتاب کبی یوز طوتمز یعنی وجه روحانیسی ایمان وطاعت وعشق ومحبتدن آفتاب کبی منور اولمیه ❀ مثنوی ❀ اونخواهد جز شبی همچون نقاب ❀ اول نقاب کبی یوز اورتوجی برشبدن غیری ایستمز زیرا شب تیره ده بیاض وسواد بربرندن فرق اولنمدیغیچون هندوی بدمنظر وزنجیٔ زشت هیکل آفتاب طلعتلر یاننده سواد صورت وقبح هیئتی ظاهر اولمسون دیو سواد لیلی یوزینه نقاب ایدوب نور نهاردن فرار و نفرت ایتدیکی کبی ظلمات طبیعیه وکدورات جسمانیه ده منهمك اولان بد سیرتلر دخی شب دنیایی حیوان سیرت اولان انسان صورتلرینه نقاب ایدوب موتدن وآخرتدن فرار ونفرت ایدرلر وکلیت ایله دنیایه محبت وآفتاب سیرت وماه طلعت اولان ارباب حقیقته عداوت ایدوب دنیایی اخرایه ترجیح ایدرلر و برفحوای (ولتجدنهم احرص الناس علی حیوة) و برمصداق (یود احدهم لو یعمر الف سنة) متاع قلیل اولان حیات دنیاده طول عمره حریص اولورلر اما عجب امنیهٔ بیحاصل وخیال باطلدرکه (اینما تکونوا یدرککم الموت ولو کنتم فی بروج مشیدة) موجبنجه لاجرم برکون اجل کریبانلرین آلوب قورقدقلرینه اوغرارلر وبالجمله ❀ مثنوی ❀ برك بی کل چون نداردخاراو ❀ اول جاهل وغافلك خار وجودی ماننذبرك کل اعمال حسنه طوتمز ❀ مثنوی ❀ شد بهاران دشمن اسرار او ❀ و بهارلر آنك اسرارینه دشمن اولدی یعنی وردشکفته نمودار اولمیان درخت پرخاره ایام بهار عدو اولدیغی کبی مانند وقت بهار اولان یوم انشقاق وانفطار دخی فساق وفجارك خار وجودینه دشمن اولدی زیرا سیرتنده اولان انکداری اظهار ایدر فاما ❀ مثنوی ❀ وآن که سرتا پاکلست وسوسنست ❀ اول کمسنه که باشدن آیاغه وارنجه کل وسوسندر یعنی من کل الوجوه جوارح وقواسی اعمال حسنه وافعال مستحسنه اظهار ایتمکله باغ جنانی طاعت وعبادت وذوق محبتله کلستان معرفت وشکوفه زار حقیقت اولمشدر ❀ مثنوی ❀ پس بهار اورا دوچشم روشن است ❀ پس بهار آنك دوچشم روشنیدر یعنی ایام بهار کل ورپاحین وسوسن وپاسمینه باعث بهجت اولدیغی کبی یوم آخرت وربیع قیامت دخی اتقیا واصفیانك روضات قلوب طاهرلرنده اولان ازهار محبت وانوار معرفتی اظهار ایدیجی ومشاهدهٔ جمال لایزالی ایتمك ایچون چشم دللرینه نور وبریجیدر کماقال الله تعالی (وجوه یومئذ

ناضرة الی ربها ناظرة) * بيت * بی جمالت بوستان عيش مارا نور نيست *
بی وصالت خاطر مهجورما مسرور نيست * الحاصل ايام ربيع و فصل
بهاری ديلين سوسن ونسرين وكل ورياحيندر وروزجزا وموت ولقايی دخی
طلب ايدنلر عاشقان وصادقاندر يوخسه ﴿ مثنوی ﴾ خار بی معنی خزان
خواهد خزان * خار بی معنی خزان ايستر خزان ﴿ مثنوی ﴾ تازند پهلوی
خود بر كلستان * حتی كندو پهلوسنی كلستانه اوره پس كدورات نفسانيه ايله
بی نور وطاعت وعبادت ومحبت ومعرفتدن مهجور اولان اهل غرور دخی
خار بی معنی كبی خزان مشابه سنده اولان جهان فانيده معمر اولمق ايستركه
مانند كلستان اولان ارباب ايمان واصحاب ايقان ايله مجرد هم صورت
اولدقلری جهتدن برابرلك دعواسن ايدوب كندوبی مردان خدا كبی
كوسترهلر تشابه صورت ايله اولان ادعا ايسه دنياده اولمغله بياضی سواددن
تمييز ايتميان ليله مظلمه وخس وخاشاكله ورد ورياحينی تفريق ايتمين فصل
خزان كبی دار دنيا دخی قبل الموت صالح ايله طالح وموافق ايله منافق وباالجمله نك
طينت ايله بدطبيعتلرك سيرتلری نه صورتده اولديغين اظهار ايتميوب جمله سنی
علی السويه شكل انسانيده ارائت ايتمكله اهل ضلالت حيات دنيويه يه
محبت ايدرلركه ﴿ مثنوی ﴾ تابپوشد حسن آن ونتك اين * حتی كلستانك
ملاحت ولطافتنی وخار بی لطافتك عيب ونتك ورنك وژنكنی ستر واخفا ايليه
﴿ مثنوی ﴾ تانبينی رنك آن ورنك اين * تاكه رنك كلشن ايله طعمهٔ كلخن
اولهجق اون خاری كورميه سن يعنی صور جسمانيه واشكال انسانيهده
مستوره اولان سيرت مستحسنه ايله سراير مستقبحه نك حقيقتلرين بيلميه سن
ومرتبهٔ انسانيهدن مردود ودرجهٔ ملكيهدن مطرود ايكن بحسب الشكل
والهيكل دنياده مرئی اولان تماثيل صوريه اعتبار ايله ابليس سيرت ونسناس
جبلت اولنلری زمرهٔ ناسدن بصيرتدن قياس ايليه سن فاذا كان كذلك
﴿ مثنوی ﴾ پس خزان اورا بهارست وحيات * پس فصل خزان
خس وخاره بهار وحياتدر اكا بناء كه ﴿ مثنوی ﴾ يك نمايد سنك وياقوت
زكات * وقت خزان سنك خارا كبی اولان خار ايله ياقوت پاك كبی اولان
ورد احمری بركوستر الحاصل هنكام خزانده آثار اشجار بديدار اولميوب
هربر درختك اوراق وازهار وانواع اثماری ايام بهارده آشكار اولديغی كبی
صور اعماليه دخی دار دنياده عيان اولميوب بلكه برموجب (فتأتون افوجا)

وبر مصداق (يوم تبلى السرائر) صور مكتسبه روز جزاده نمايان اولور
وبودار غرورده حين موته دكين جمله سى متساوى كورينور آه كيم بو انسان
صورت اولان ابليس سيرتلر نه عجب غافل وجاهللر در خبرلرى يوقدر كه
صور جن وشياطين قوهٔ ناريه وحركت هوائيه كبى صور مثاليه اولمغله
مثلا نار وجود شمع ومشعل ايله قائم اولدقچه طبخ طعام واذابهٔ فلذات ممكن
اولديغى كبى مادام كه جن وشياطين دخى تداخل وجود جسمانى ايتدكچه
قواى شيطانيه سنده اولان صفات خبيثه سى ظاهر اولمز فلهذا جن وشياطين
على الدوام اول فكرده دركه وساطهٔ ابدان ايله بالقوه اولان صفات
شيطانيه لرين اظهاره قادر اولماديغيچون ابدانه دخول ايدەلر اتم اجسام واكمل
ابدان ايسه بدن انسانى اولديغى جهتدن جن وشياطين دخى اكاسعى ايدرلر
خانهٔ وجود انسانه داخل اولوب قوهٔ شيطنتلرين فعله كتورەلر * پس شول
مؤمنين موحدين كه انبيا واوليايه اقرار ايله قلوب طاهرەلرى كاشانهٔ ايمان
وايقان وروزنهٔ انوار قرآن اوله خاصيت ايمانله جن وشياطين فرار ايدوب انلره
دخوله اقتدارى اولمز فاما شول فجرهٔ ضلالت طينت كه صفات شيطانيه دن
اولان اوامر شريعت وسنن منيفه يه مخالفت ومشايخ طريقته عداوت
اوزره اولسه وجود ظلمانيسى نور محبت وايماندن دور وشب ديجور كبى
بى نور اولمغله جن وشياطين شخص مزبورك كندولره مناسبات كليه سن
مشاهده ايتدكلرنده ظفر بولوب خانهٔ وجودين كندولره مسكن دوزرلر
وابو هريره رضى الله عنه دن روايت اولنان (ان الشيطان يجرى من ابن آدم
مجرى الدم فى العرق) حديث شريفى مصداقنجه مجارئ دمنده جريان ايدوب
اول شخص فاجرك كوشنده شنوا وچشمنده بينا ودستنده كيرا وپاينده
پويا وزباننده كويا اولان جن وشياطين اولوب شخص مزبور انسان
صورتلو بر ابليس بدسيرت اولور وبومقوله يه شياطين انس تسميه اولنور
وانبيا واوليايه ضد اولوب اهل حقه عداوت وامت محمده انواع ظلم واصناف
بدعتدن غيرى شى ظاهر اولماز واول شخص مردود صفات مزبوره ايله
موصوف ايكن كندوبى انسان كامل وكرچكدن عاقل صانوب كليت ايله
دنيايه كوكل باغلر وموتدن فرار ايدر وخزان دنيا كندويه بهار كورينور
وكندوسى نه مقوله ابليس ايدوكن كسنه بيلمز صانور پس تسليم ايدەلم كه
ديدهٔ بصيرتلرى اولميان نادیده لر بونلرك حقيقتلرين فهم وادراك ايتمامشلر

ولكن نه‌يى مفيد كه جمله احوال بامر خداى لايزال * بيت * ايزدش كرد محرم اسرار * پروريدش بنعمت انوار * مصداقنجه انبيا واوليا دن مستور اولميوب هركسك سيرتى برزخده وطامهٔ كبراده‌نه صورته لايق ايدوكن دنياده ايكن دخى معاينه ييلوب كوررلر مثلا بر باغده اولان اكر ازهار واثمار واكر خاشاك وخار هر نه ايسه وقت بهار رك ايا بنه احتياجسز ﴿ مثنوى ﴾ باغبان هم داند آن را در خزان * باغبان اول در ختى كليدر بو خسه خارميدر وقت خزانده دخى بيلور پس كذلك باغبان كلزار شهود اولان صاحب مقام محمود وقطب دائرهٔ وجود نور ايماندن بهره دار اوليان قلوب فجارنه مقوله خاشاك عصيان بى ازهار وخارطغيان بى اثمار ومسكن شياطين مكار ايدوكن نورديدهٔ اسرار ايله دنياى خزان مثالده كوروب انكشاف حقايق ضمائر ايچون وقوع يوم تبلى السرائره انتظار چكمز * بيت * نيك وبد پيش اوشود پيدا * كى شود سر نهفته از بينا * موجبنجه اول اكمل كملدن هيچ شى نهفته اولماز فاما طبرانى معجم كبيرده وحكيم ترمدى نوادر الاصولده انس رضى الله عنه دن روايت ايتدكلرى (ان لله عبادا يعرفون الناس بالتوسم) حديث شريفنك فحواسنجه ارباب فكر ونظردن بعض علماء ذوفراست واصحاب مجاهداتدن تصفيهٔ درون ايدن نيجه اهل طريقت عين كرامت وديدهٔ فراست ايله نيك ايله بدى صورته اعتبار ايتمكسزن بعض توسمات ايله قبل الموت بودنياده فرق وتمييز ايلدكلرى مثبت اولوب بوتقديرجه هر برى باغبان بوستان وجود وديدبان روضهٔ شهود ايكن مميز عالم اولان باغباندن قطب زمان اراده اولنوب دانش وبينش غوث اعظمه حصر اولنمق نه‌يى مفيد در ديو بعض افكاره خطور ايدن اشبو سؤال مقدره جواب تدارك ايدوب بيوررلر كه نعم كرچه ارباب كياست وفراست دخى اصحاب دانش وبينش در ﴿ مثنوى ﴾ ليك ديديك به از يد جهان * لكن فرد كامل اولان اول قطب زمانك دانش وبينشى عارفان جهان ومكاشفان زمانك كوروب بيلهسندن يكدر مثلا باغده اولان اشجارى خلق جهان اجمال اوزره بيلهسندن باغبان نفس واحده ايكن آنك بيلدوكى تفصيل اوزره اولديغيچون بهتر اولديغى كبى در زيرا آفتابدن ماه وامير دن سپاه ميا ننده واقع اولان فرق بين كبى اوليا واصفيانك دخى قرب مكانتلرنده تفاوت بسيار اولوب ارباب مقامانك قرب ووصلى اول فرد اكملك عندنده بعد وفراق در ومدارج ارتقا ومعارج اعتلا اول وارث

اكملك سرينه وصول اولوب جمله سنه وسيله وحقدن قبول فيضه واسطه اولمغله بلكه جهان اول صاحب زمانڭ عبارتدرنته كيم سلطان ولد بيورمشدر * نظم * كرچه جمله لطيف وموزونند * ليك ازيكدكر در افزونند * هست اندرميانشان فرقى * در بزركى غرب تاشرقى * آن بردردچشم رابدوا * اين دهدبى دوا دوچشم ترا * شود آنچه بخواهد اوآنرا * جان دهد چون مسيح بى جان را * ليك اين نادرست وكميا بست * قبلهٔ اوليا واقطابست * اوست صراف وقت در دوران * قلبهارا شناسداززركان * پيش اوكى شودتقى چوشقى * زيف راكى خردبجاى نقى * اينچنين كس زفهم مادورست * زانكه اوسر سر هرنورست * فلهذا مولاناخداوندكار بومعنايى اشعار وبوسرى اظهار ايچون بيوررلركه * مثنوى * خود جهان آن يك كسست اوابلهست * جهان خود اول بركسنه در اول ابلهدر ابله تعبيرنده اشكال وارجاع ضمير ده بعض احتمال اولمغله شارح مثنوى زبدهٔ سالكان طريقهٔ مولوى شيخ اسماعيل انقروى متعنا الله بطول حياته خوب تحقيق ايدوب غيريلرى راه صوابه كتمامش وارجاع ضميرى يرلو يرينه ايتمامش * پس محقق مصيب تحقيقى اوزره معنابويله اولور كه جهان خود اول بركسنه در يعنى باغبان شهود اولان روح عالم وزبدهٔ بنى آدم اول فرداتمدر * ع * همه چفتند وهمچوحق اوطاق * واول اكمل كمل وفردافضل نفسنده ابله در يعنى غافل عن الشر ومطبوع على الخير وصافى القلب وسليم الصدر بركسنه در پس توجيه مسفور اوزره اول كامله ابله تعبيرى تجويز اولنوب بلكه ابله همان اولدر زيرا (ان اكثراهل الجنة البله) حديث منيفى وزبير رضى الله عنهك (ان خير اولادنا الابله العقول) قول شريفى اوزره ابله بومعنالرده استعمال اولنوركما قال ابن الاثير فى النهاية (واكثر اهل الجنة البله والابله هو الغافل عن الشر المطبوع على الخير وقيل هم الذين غلبت عليهم سلامة الصدور وحسن الظن بالناس لانهم غفلوا امر دنياهم فجهلوا حذق التصرف الذى لاعقل له وفى حديث الزبير فان خيراولادنا الابله العقول يريدانه لشدة حيائه كالابله وهوعقول ايمدى بنم جانم * بيت * مى مانوش اكرتوبى خمار * ساده كى كن كه تاشوى عيار * مضمونجه اول فردكاملك خم وجودى بادهٔ عشق رحمانيدن مالامال اولمغله جمله ماسوادن پاك ومجرد وخيرمحض وتارك شر وبحر علم لدنى اولمشدر خلق جهان ايسه آنك حقيقتندن غافل وعلوم رتبه سنه جاهل اولدقلر يچون

اکا ابله ونادان دیمشدر * بیت * دیوانه کسی بود که اوروی تودید *
وانکه زتو دورماند ودیوانه نشد * پس عقل جهانیان عندالتحقیق جنون
واول فرد کاملك جنونی فنوندر سلطان ولدنه خوب دیمشدرکه ﴿ نظم ﴾
ابلهیشان زغایت خردست * نه‌چنان ابلهی که خوار وردست * کشته
نادان زغیر یار وزبار * سخت دانا وآکه وبیدار *سراین رانکرد فهم کسی *
راز شاهان بخار سد بخسی * فاما بحسب اللغة ابله بین الناس احمق وساده
دللرده استعمالی مشهور اولمشدر پس بوتقدیرجه اول فرد آنکله ابله اطلاقی
نوع ما کراهتدن خالی اولمدیغین توهم ایدنلرك دفع توهملریچون او ابلهست
جمله‌سی استفهام انکاری اولمق اوزره بوتقدیر ابله معنی ویرلمشدر که متفرسان
جهانك کورمه‌سندن اول باغبان نور وجود اولان قطب زمانك نور شهودی
بهتردر جمله جهان خود عالم کبیر اولدیغی جهتدن اول مرد واحددن
عبارتدر هیچ اول ابله میدر دکلدر بلکه اعلم العلماء واعرف العرفادر پس جمله
جهان اول بدر کاملدن عبارت اولیجاق سائر عرفا وعقلانك وجودی نه‌در
دینورسه اول سؤال مقدره اشو مصراع ثانی ایله جواب ویروب بیوررلر که
﴿ مثنوی ﴾ هرستاره برفلك جزؤ مه است * مثلا هرستاره فلك اوزره
جزؤ ماه‌در یعنی برخوای حدیث شریف (العلماء مصابیح الارض) وبرموجب
(مثل العلماء فی الارض کمثل النجوم فی السماء) مصابیح زمین وکواکب آسمان دین
اولان عالمان وعارفانك انوار نجوم مشاهداتی اول نیرشاملك اجزاسی
مشابه‌سنده‌در زیرا حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم (اصحابی کالنجوم
بایهم اقتدیتم اهتدیتم) بیوروب اصحاب کزین رضوان الله علیهم اجمعین
اول آفتاب اعظم وماه اکرمك عندنده نجوم زاهره مشابه‌سنده اولدقلری کبی
هر دورده صاحب زمان وقائممقام فخر جهان وخلیفهٔ یزدان اولان
وارث اکملك دورنده اولان علماء بالله وعرفاء آکاه آنك اصحاب واجزاسی‌در
﴿ نظم ﴾ همه چون اختران وآن دوچوماه * همه چون بنده کاننده آن
دوچوشاه * نور اومی فروخت همچون خور * برسر طالبان سعد اختر *
وشراحدن بریسی او ابلهست جمله‌سنده اولان ضمیری خار بیمعنایه ارجاع
ایدوب جهان خود اول برکسنه‌در واول خار یعنی ابله‌در معناسن ویروب
عند بعض الفحول بووجهله اولان معنی وارجاع ضمیرابعد وابرد در دیورد
اولنمش ولکن بعد وبرودت ارجاع ضمیرده اولمیوب بلکه شارح مزبور

توفيق سباق وتطبيق سياقدن ذهول ايله توجيه معناده موفق اولميوب مصراع ثانى بياننده كفتارن ناهموار وافكارن افكار ايدوب سرتاپا كل وسوسن كبى اولان او برك جزئيدر نتكيم هرستارفلك اوزره جزؤمه‌در ديمش * پس فهم درست اصحابنه خفى اولميه كه بو ابيات عجيبة النكاتده بر توجيه دخى ممكندركه ضميرك خاره رجوعى اوفق وبلكه معناى اليق بواوله ايمدى كاشف الاسرار مولانا خدوندكار * م * خار بيعنى خزان خواهد خزان * تازند پهلوى خود باكلستان * بيندن * ع * باغبان هم داند اورا در خزان * مصراعنده كانجه خار بيعنى كبى اولان اهل فجورى لوم وتعيير ايدوب وقت خزانده كلستانله تساوى ادعا ايلين خار بيعنى كندونك عيب ونقصانى مخفى اولماغيچون فصل خزان اكا حيات بهار آثار اولوب شب ديجور خزانده سنك سياه ايله ياقوت احمر بركور بنور زعم ايدرلر اما عجب وهم باطلدركه باغبان خود خار ايله كلزارى وقت خزانده دخى بيلور وكورر فصل خزان روپوش عيوب اولديغى نه‌يى مفيد ديدكده كويا خاردل آزار اولان اشقياى بى عار جواب تدارك ايدركه لايبالى فرض ايدەلم كه باغبان كورمش وبيلمش اول نفس واحده‌در پس شخص منفردك شعورى خلق جهانك وقوفى بينش جمهوردن يكميدر يك دكلدر ديو باغبان آكاهى كورمه سنى قاير ميان احمق تبكيت وتجهيل ايچون بيوررلر كه عجب جهالتدر جهان خوداول بركسنه‌دن عبارتدر وبو معنايى اذعان ايتمين خار بيعنى ابله ودنى‌در بلكه هرستاره‌نك ضياسى نور قره كوره قمردن جزؤ مشابه سنده اولديغى كبى هر بينانك نور چشم ستاره وشلرى اول فرد اكملك آفتابدن انور اولان نور ماهتاب بصيرتندن جزؤ مشابه سنده‌در ديمك اولور فافهم ومثنوىء شريفك بو بيت لطيفى جملهء مشكلات ومحل تأملاتدن اولديغى اوابلهست قيدندن متبادر اولور ولكن بعض نسخده * ع * خود جهان آن يك كسست او آكهست * واقع اولمشدر بوتقديرجه معنى بويله اولور كه جهان خود اول بركسنه‌دن عبارتدر ومظهر ينظر بنورالله اول فرد اكملك دل آكاه وديدهء پرانتباهيدر پس واقع اثقال اشكال ورفع احمال احتمال اولوب تفصيله حاجت قالمز الحاصل روپوش زشت وزيبا اولان صورت دنيا مانند خار سرتيز اولان پى رو هوايه بهار تازه وحيات بى‌اندازه كوريتور فاما كلزار بهجت انكيز مشابه‌سنده اولان مقربان خدايه ممات خزان صورت حيات بهار طلعت اولديغيچون * مثنوى *

پس همی کویند هر نقش ونکار * مژده مژده نك همی آید بهار * پس هر نقش ونکار ومر دنیکو کار مژده مژده ایشته بهار پراثمار کلور وروز شمار ظاهر اولور دیرلر * قاسم * امید چنانست دلم را بخداوند * در پیش رخت چاك زنم خرقهٔ پیروز * المنة لله كه زمستان بسر آمد * هنکام بهار آمد وشد نکهت نوروز * فلهذا نورهدا رسول مجتبی علیه صلوات الله العلیا دخول ربیع الاول اول ربیع ملاقات ایدیکی معلوم بشریفلری اولمغله تن شکوفه سنك آوان ذهاب ومیوهٔ جانك زمان ایابنده (من بشرنی بخروج صفر بشرته بدخول الجنة) وعدیله تبشیر بیوروب کذلك خوشه چینان خرمن حبیب منانڈن اولان سرعشاقه تاج حسین بن منصور الحلاج دخی (اقتلونی یاثقاتی ان فی قتلی حیاتی) دیوب میدان محبتده چوکان عشقه باشنی طوب ایدوب (ومن قتلته فانا دیته) روضاتندن ثمرهٔ شهود احدی الذات تناول ایتمشدر زیرا * مثنوی * تابود تابان شکوفه چون زره * مادام كه شکوفه مانندزره تابان اوله * مثنوی * کی کند آن میوها پیدا کره * اول میوه لر نچان عقده اظهار ایدر یعنی مادام كه ازهار اشجار هو یدادر دوکه کبی اولان عقدهٔ اثمار ناپیدادر پس شکوفه افناء وجود ایتمدکچه شجرده مخفی اولان میوه لر اثبات وجود ایتمزفاما * مثنوی * چون شکوفه ریخت میوه سر کند * چون شکوفه دوکلدی میوه باش ایلر یعنی عقدهٔ وسری ظهوره کتورر وکذلك * مثنوی * چون كه تن بشکست جان سر برزند * چونكه تن صندی جان باش یوقارو اورر یعنی تن قیدندن خلاص اولوب (عند ملیك مقتدر) اوجنه ارتقا ایدر ایمدی بنم جانم * مثنوی * میوه معنی وشکوفه صورتش * میوه معنی وشکوفه میوه نك صورتیدر * مثنوی * آن شکوفه مژده میوه نعمتش * اول شکوفه مژده در ومعنی كه مقصود میوه در شکوفه نك نعمتی در * مثنوی * چون شکوفه ریخت میوه شد پدید * چون شکوفه دوکلدی میوه ظاهراولدی * مثنوی * چونکه آن کم شد شد اواندرمزید * چونکه اول شکوفه فانی ومحو اولدی اول میوه نماوزیاده لکده اولدی پس سکا بعض مثال دخی ایراد اولنسون كه مثلا * مثنوی * تاكه نان نشکست قوت کی دهد * تاكه نان شکست اولمدی نچان قوت ویرر یعنی نان تناول اولنمدقچه بدن انسانی یه نچان قوت ویرروکذلك * مثنوی * ناشکسته خوشهاکی می دهد * ناشکسته وصیقلمامش اوزم صالقملری نچن می ارغوان

ویرر وهمچنان ﴿ مثنوی ﴾ تا هلیله نشکند بادویه * مادام که هلیله ادویه ایله سحق اولمیه ﴿ مثنوی ﴾ کی فزازد تندرستی الویه * تن درستلك خفقانی الویه قالدرر وعلم افراشته صحت اولور بعض نسخده مصراع ثانی * کی شود خود صحت افزا ادویه * واقع اولمشدر یعنی هلیله ایله مسمی اولان دوا ادویهٔ سائره ایله حل اولمدقچه ادویه خود خفقان سبب ازدیاد صحت مزاج اولور یعنی اولماز معنای اوله کوره هلیله وسائر ادویه سحق اولمدقچه خفقان مصحح مزاج اولور ومعنای ثانی اوزره هلیله سائر ادویه ایله ترکیب اولنمدقچه خفقان تصحیح مزاج ایدر دیمك اولور هلیله بین الاطباء معروف ادویه دن برجنس در اول دخی بر قاچ نوعدر هلیلهٔ کابلی هلیلهٔ اصفر هلیلهٔ اسود کابلی ایله اصفرك نواتی اخراج اولنوب قشری استعمال اولنور هلیلهٔ اسود بتون سحق اولنور اطریفلك جزؤ اعظمی هلیلجاتدر معدهیه متعلق اولان ادویه نك جزؤ اعظمی در هلیلهٔ اسود قورو قرنفلجه بکزر واصفری مدور وکابلیسی اوزون وانجه زیتونه مشابه در خلاصهٔ کلام (موتوا قبل ان تموتوا) مفهوم شریفی معاینه وافناء وجود عاریه اولنمدقچه (الموت تحفة المؤمن) نه معنادر بیلنمز ومرآت قلبده انوار جمال لایح واحداق بصیرت مطالعهٔ جلال قدمه لائح اولماز ﴿ قاسم ﴾ کفت حق کل من علیها فان * بفنا راضیم رغبت جان * ره بتوحید چون تواند برد * عین اوراندیده در اعیان * پرده بردار تاشود فی الحال * درچنین عید قاسمی قربان * پس رؤیت جمال قدم بعد العدم وتحقق بقا بعد الفنا اولدیسه لاجرم مشاهدهٔ ملکوت ومطالعهٔ اسرار جبروت ایچون افناء ناسوت فی اللاهوت ایتمکه برمرشد کامل وفرد اکملك حومهٔ تربیه سنه داخل واسرار قلبیه سنه واصل اولمق کرکدر که بو سعادت عظمایه نائل اولمق حاصل اوله دیو حضرت مولانا بو بیانك تحقیقنه شروع بیوررلر

﴿ صفت پیر ومطاوعت وی ﴾

بو بیان لطیف پیرك صفتی و پیرك مطاوعتی یعنی امر پیره امتثالی بیان ایدر ﴿ مثنوی ﴾ ای ضیاء الحق حسام الدین بکیر * یك دو کاغذ بر فزا دروصف پیر * ای ضیاء الحق حسام الدین بر ایکی کاغذ طوت پیرك وصف جهتنده زیاده ایله وصیغهٔ امر اولمق اوزره فزا فزودن معناسنه اولوب ولفظ بردخی علی معناسنه ای حقك ضیاسی حسام الدین پیرك وصفنده زیاده اولمق

اوزره ایکی کاغذ طوت که وصف پیری زیاده ایده‌لم دیو مرحوم شمسی توجیه لطیف ایلمش و مقرب بارگاه قرب دیو می مولانا جلال الدین رومی حکایت مرد عرب ایله خلیفهٔ بغدادی ایراددن مرادی مرشد کامل ایله مرید قابلک احوالنی تعبیر و خلال قصه‌ده مناسبت ایله نیجه حصه تقریرندنصکره تمامیٔ قصه‌ده دخی خود جهان اول برکیسه‌در و عرفای سائره همچو ستاره اول ماه انورک جزئی مشابه سنده‌در بیورمشلر ایدی حسام الدین چلبی ایسه حضرت منلانک انعکاس نور تربیه سنه جمله‌دن اصفی مرآت مجلی و مثنوی شریفک تألیفنه سبب مستقل اولمغله تعریف پیرده تقدم ایدن وصف اجمالی بی برمقدار تفصیل وایضاح ایچون ای مفتاح کنوز اسرار مثنوی و مصباح بروز انوار معنوی بر ایکی کاغذ دخی طوت که اول پیر طریقتک وصفنی زیاده ایلیه لم دیو بیوررلر زیرا طالب صادقک دست ارادتی اول آفتاب آسمان هدایتک دامن طریقتنه تشبث ایتمدکجه معارج وصلته عروج میسر اولماز ای حسام الدین چلبی ﴿ مثنوی ﴾ کرچه جسم نازکترا زور نیست ✻ اکرچه سنک نازک جسمک قوتی یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ لیک بی خورشید مارا نور نیست ✻ لکن آفتابسز بزه نور یوقدر یعنی بزه مظهر کل سنزک قلبکزدر و خورشید انوار معنوی و مظهر اسرار مثنوی سنسن پس سنسز بزه روشنالك یوقدر و بعض نسخه‌ده ✻ م ✻ کرچه جسمت ناز کست و بس نزار ✻ برنمی آید جهانرابی توکار ✻ واقع اولمشدر پس معنی بویله اولور که کرچه سنک جسمک نازك و زیاده ضعیف و نزاردر ولکن جهانك کاری سنسز حصوله کلمز امانسخهٔ اوله کوره بومعنی دخی ممکندر که ای حسام الدین چلبی اکرچه سنك جسم نازك وقوای لطیفك ایچون قوت یوقدر یعنی مز بدوصف پیرده برقاچ ورق دخی طوت دیو جسم نازککه کلفت وزور ویرلمز ولکن اول آفتاب هدایت اولان مرشد کامل سنز بزه نور یوقدر بومعنی اوزره آفتابدن مراد حضرت مولانانك جناب والانصابلری اولورزیراکه مولانای ولایت مآب حسام الدین چلبی نك آفتاب قلب رشاد یابیدر الحاصل ای ضیاء الحق حسام الدین کرچه سکازحمت ویرمز مجاهده ومطاوعتدن جسمك نزار اولمشدر لکن سنك بدر منیر ارادتك نور رشادی بزم آفتاب تربیه مزدن اقتباس ایتمشدر پس صحبت زیاده و وصف پیر از دیاد ده او لدقجه نورانیت دخی زیاده اولور

بدر منیر خود مقابل آفتاب اولمدقجه قابل تاب اولمزدیمك اوله ومولانا قدس سره * تورا وشمارا نور نیست * دیه جك محلده امحاض نصح ایچون مارانورنیست یور دیلر * اما ای حسام الدین چلبی سکا بشارت اولسون که ﴿ مثنوی ﴾ کرچه مصباح و زجاجه کشتهٔ * کرچه مصباح وزجاجه اولمش سن یعنی مصباح نوری آتشدن اقتباس ایدوب زجاجه دخی نورانیتی نورمصباحدن قبول ایتدوکی کبی سن دخی آتش جذبهٔ احدیت وشعلهٔ نور محبتی بزم نورآفتاب طلعت تربیه مزدن ایقاد ایدوب زجاجهٔ جسدك انوار تجلیات پرتوالوهیتدن (الزجاجة کانها کوکب دری) منطوقنك مصداقی ومصباح قلبك غایت صفا وکمال قرب واتحاددن (المصباح فی زجاجة) مفهومنك ماصدقی اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ لیك سرخیلی دلی سر رشتهٔ * ولکن معناده دله منسوب اولان عسکرك سرخیلی وجمله یه سررشته سن یعنی کرچه کیم شمدیکی حالده بحسب التبعیة رشتهٔ دل پاکك بزه مربوطدر ولکن سلوکی اتمامه ایرشدیروب سیرفی‌الله‌ولی مع‌الله مرتبه‌سنه واروب سرخیل سالکان طریقت وسررشتهٔ طالبان حقیقت اولوب من بعد سنك قبولك بزم قبولمز وسنك ردك بزم ردمزدر دیو چلبی حسام الدینك کندولردن صکره سجادهٔ ارشادی تشریف ایده جکلرینه اشارت وبوطریقله دخی بشارت بیوررلرکه ای حسام الدین ﴿ مثنوی ﴾ چون سررشته بدست کام تست * چونکه سررشته سنك دست مراد وقبضهٔ استعدادکده در ﴿ مثنوی ﴾ درهای عقددل زانعام تست * عقددل رشته سنه منتظم اولان دررلطایف معنوی وغرر معارف مثنوی سنك انعام واحسانکدندر زیرا سندن استدعا اولماسه بولالیٔ منظومه سلك تحریره منسلك اولمزدی پس ای حسام الدین ﴿ مثنوی ﴾ برنویس احوال پیرراه دان * پیرراه دانك احوالنی یازو بلکه همان ﴿ مثنوی ﴾ پیر رابکزین وعین راه دان * پیری اختیار قیل وعین راه بیل زیرا ﴿ مثنوی ﴾ پیرتابستان وخلقان تیرماه * پیرراه دان مثلا وقت بهار وخلایق فصل خزاندر * پس خزانده اوراق واثماردن مجرد اولان اشجار بی ازهار اظهار اثمار ایچون فصل بهارده تابش آفتابه محتاج اولدیغی کبی برخوای (اصلها ثابت وفرعها فی السماء) فروعی اوج ملکوته پیوسته واصولی اراضی اجسام بشریه ده مثبته وقابل ثمرهٔ معرفت آلهیه اولان اشجار روحانیهٔ انسانیه یه

دخی پیرتابستان صفت تابش آفتاب شیله تربیه ایتمدکچه میوهٔ کمال ایله مالامال اولمز و مادامکه زمستان حیوانیه وتیرماه بشریه دن خلاص اولمدقچه برک ملکوت معرفت و شکوفهٔ جبروت حقیقت چهره کشا اولمز آه کیم فرضی دیده منور و بصیر دخی صاحب نظر اولسه لاجرم ابصاره شرط ابصار وجود انوار اولوب تا که اشعهٔ آفتاب تابان و یاخود انوار ماه وستاره درخشان وشعلهٔ سرج نیران اولمیه دیده نک بینشه مجالی اولمز وکذلک عقل دخی کرچه کمدراک و بصر بصیرت صاحب ادراکدر ولکن مصادفهٔ اسرار وحدانیه ومشاهدهٔ انوار فردانیه باخصوص وجه باقیدن کشف حجب ظلمانیه ونورانیه ده لاجرم آفتاب تابان ملت اولان تعلیم انبیا وماه درخشان امت اولان ارشاد اولیاء وکواکب ثواقب طریقت و مصابیح شب افروز شریعت اولان اصفیا نك دلالتنه محتاجلردر فلهذا مطلع انوار کاشف اسرار مولانا خداوندکار بومعنایی اشعار ایچون مصراع ثانیده بیوررلر که ای حسام الدین ﴿مثنوی﴾ خلق ما نند شب‌اند و پیرماه * خلق عالم مانند شب سیاه ومرشد اعظم مانند ماه نور پناهدر اما ای مستمع قابل پیر تسمیه ایتدیکم مسند افاضل مجرد سفید ریش و پیر سال خورده اولمیوب بلکه ﴿مثنوی﴾ کرده ام بخت جوانرا نام پیر * بختی جوان و قامت موزونی سروجنانه پیر تسمیه ایتشم زیرا ﴿مثنوی﴾ کوزحق پیرست نه ازایام پیر * که اول جوان بخت حقدن پیردر ایامدن پیر دکلدر یعنی پیر عقل وکمالدر نه آن که پیرماه و سال اوله بلکه پیرخرده نه آغاز اولور نه انجام تنکیم بیوررلر ﴿مثنوی﴾ او چنان پیراست کش آغاز نیست * اول پیرطریقت انجلاین پیردرکه اکا ابتدا یوقدر ﴿مثنوی﴾ باچنان در یتیم انباز نیست * انجلاین دریتیمه مانند ونظیر یوقدر یعنی بدایتی عین نهایت و نهایتی عین بدایت بردرفرید ذی قیمت وعصرك وحیدی قطب محمد سیرتدر وسعادتی سرمدی ونور آفتاب محبتی بی افول و ابدیدر پس ارباب مذاقه معلومدرکه ﴿مثنوی﴾ خود قوی تر میشود خمر کهن * کهنه باده نك کیفیتی خود نو باده دن اقوی در ﴿مثنوی﴾ خاصه آن خمری که باشد من لدن * باخصوص اول خمر قدمکه جانب حقدن اوله ﴿شعر﴾ بیا ای ساقی جانها بیار آن باده درکاشن * بغایت خوش دلم کان یارمی پرسد که سن کیمسن * زهی الطاف بی پایان که می یابد دلم پنهان * سلامم کفت وجامم دادو زانوزد که هی ایچ سن * آکیمه اول خمر کهن شراب عشق ازلیدرکه بر موجب (وسقیهم ربهم شرابا طهورا) ساقیسی

دست جذبهٔ جمال لم یزلی اولمغله کیفیت رحیق مست خرابی قیدحدثاندن آزاد ایدوب تتابع تجلیات وجود حقانیس عین رحیق ایلمش * شعر * دلم ازعشق تومستست وجان مست * جهان مست و زمین مست آسمان مست * طلب کردم بهرجایی رسیدم * زشوق تومکان ولامکان مست * پس اول خمر کهن و صاحب علمدن نه مقوله راه دان حقیقت و لازم الاطاعة اولدیغی معلوم اولدیسه سالك مسالك طریقت اولماغیچون * مثنوی * پیررابکزین که بی پیراین سفر * پیر راه دان اختیار قیل که پیرسز بوسفر * مثنوی * هست بس پرآفت وخوف و خطر * زیاده پرآفت و خوف وخطرله پرعاهتدر پس سالکان راه حق و طالبان مشاهدهٔ جمال مطلق اولنلره سرحد کبریا و جلال و حریم حرم وصاله وصول بررهبر داناو بدرقهٔ پیر بینا اولمدقجه (الرفیق ثم الطریق) مصداقنجه میسر اولماز پس لاجرم دلالت پیره محتاجلردر بوخود روشندرکه * مثنوی * آن رهی که بارها تورفتهٔ * شول برطریق صوری که کرانله سن اکا کتمش سن مع هذا * مثنوی * بی قلاوزاندران آشفتهٔ * قلاوزسز اول یولدده آشفته وسرکردان وسراسیمه وحیران سن مثلا کعبه نك طریقی مبین ومسافه سی معین رهروانك دخی قوت قدملری آماده ودیدهٔ بینالری کشاده ایکن نیجه کره کیدلسه بنه بی دلیل وارلمز و حرم کعبه کورلمز فاما کعبهٔ حقیقی یه صدهزاروهزار انبیا ومرسلین و اولیا و مرشدین قدم صدق و خلوص نهاده ایتمشیکن هنوزنه اثرپاپیدا ونه نشان راه هویدا درپس برسالك پرسوداکه ابتداء حالده نه بوراهه قدم قومش ونه دیده سی منازل و مراحلی کورمش ایکن بونك کبی راه بی پایانده بی بدرقهٔ ره شناس وضع قدم تخمین وقیاس بیچاره و یاس و سرکردان و بالاسدر فلهذا حضرت مولانا بیوررلرکه * مثنوی * پس رهی را که ندیدستی توهیچ * پس بریولی که سن هیچ کورمدك * مثنوی * هین مروتنها زرهبرسرمپیچ * زنهار یالکز کتمه دلیل راه شناسدن اعراض ایلمه و دلالتن قبول قیل سرکشلك ایتمه زیرا مرشدسزوصلت حق میسر اولیدی انبیا واولیا بعث اولنمازدی اکرچه کیم نادرا بی شیخ ورهبر بعضیلره وبسی و خدا پرور دیرلر ولکن وساطت شیخ ایله اولان وصلت کاملتر اولور مشهوردرکه والهان راهدن برینه حق سبحانه وتعالی تجلیات صفاتیله بهر روز قرق کره تجلیٔ جلال

وكشف سبحات جمال ایتمکله اول واله وشوریده کمال سکرندن خلقه حالنی افشا ایدوب ای غافلار اول جاهل وجبار بهرزور چهل باربی حجب واستار بکا حسن وجمالن اظهار ایدر دیو افغان وزاری قیلاردی پس برعارف بالله انك حالندن آکاه اولدقده نصیحت ایدوب ای بیچاره وسرکردان بلبل شوریده کبی فغان ایتمه اکرمردایسك وار برکره بایزیدك یوزین کور وخاکپاینه یوز سورد یکچه اول مست وحیران قبول نصح آکاه ایتمیوب بایزیده نه قیدکه بن خدای بایزیدك مشاهدهٔ جمالن ایدرم دیوب عارف آکاه دخی بیهوده سویله مرد ایسك برکره وجه بایزیده نظر ایله دیو تکرار ایدوب مابینده نیجه ماجرادنصکره اول بیچاره نصح عارفی قبول قیلوب حضور بایزیده واصل اولدقده بی قیل وقال بایزیدك نظر خورشید مثالنه طاقت کتورمیوب تسلیم جان ایتدی تتکه سلطان ولد بوحکایه‌یی نظم ایله تفصیل ایتمشدر * نظم * رو ببین بایزیدرا یکبار * تاشوی پیش واصلان مختار * دیدن روی اوترا یکبار * بهترست ای عزیز من هشدار * ازچهل بار دیدن الله * پند من کیرتاشوی آکاه * چون سخن راقبول کرد ازجان * بسوی بایزید کشت روان * شیخرا یك نظر بروافتاد * برنتابید و در زمان جان داد * ازچنان مرك شد زنو زنده * زبدهٔ کامران پاینده * کرچه خلقان خدای رابینند * لیك کی همچو اولیابینند * آنچه ازوی بری تو هرنفسی * نبرد سالها بجهد کسی * کست آنکه رفت بی رهبر * کارناید زجیش بی سرور * پس بوقصه دن حصه منداولد کسه شك وشبهه ایتمه سن که * مثنوی * کرنباشد سایهٔ او برتو کول * اکرسن ابله وکولك اوزرینه مرشدك سایهٔ ارشادی اولمیه * مثنوی * پس ترا سرکشته دارد بانك غول * پس بانك غول بیابانی سنی سرکشته وحیران ایدر دارد لفظنك معنای لازمیسی ویرلدی * مثنوی * غولت ازراه افکند اندر کزند * غول سنی ره راستدن جدا ایدوب ضرر وهلا که براغور * مثنوی * ازتوداهی تر دربن ره بس بدند * سندن دوربین وزیرك تربو یولده چوق اولدیلر وفکرونظرلرینه اعتماد ایله خدمت پیردن سرپیچید اولدقلری چون مسخرهٔ غیلان وشیاطین اولوب تیه ضلالت وهامون غوایتده هالکین اولدیلر * نظم * کرچه الاست منزل ره‌دان * راه دیکر دروست بی پایان * راه ما نادرست وبی چونست * برتر ازعرش وفرش وکردونست * نظر الشیخ یفتح العینین * منه یأتیك خالق الکونین * علم شریفه خفیا ولمیه که

غولك وجود وعدم وجودنده قيل وقال اولوب سنن ابي داودده ابوهريره رضي الله عنهدن مروي اولان (لاغول) ومسلمده جابر رضي الله عنهدن مروي اولان (لاعدوى ولاطيرة ولاهامة ولاصفر ولاغول) حديث شريفلري ايله بعضيلر نفي وجود غوله استدلال ايدوب ولكن ابن اثير نهايه ده تحقيق بي نظير ايدوب بيورورلر كه غول جن وشياطينك برجنسدر جمعي غيلاندر وطوائف عرب زمان جاهليتده بويله زعم ايدرلردي كه غول صورشتي ايله متلون ومتشكل وعيون ناسه مرئي ومتمثل اولوب ابناء سبيلي طريق سداددن اضلال وتحويل ومحل تهلكه يه القا ايليه پس رسول عليه السلام لاغول قول شريفي ايله غولك عيننى نفي وعدم وجودني اراده بيورميوب بلكه صور مختلفه ايله تلون واغتيال ايدر ديو واقع اولان زعم اعرابي ابطال بيورور پس لاغول حديث شريفنك معناي لطيفي (انه لايستطيع ان يضل احدا) ديمك اولور ودخي (لاغول ولكن السعالي) حديث شريفي غولك وجودنه وبومعنانك وقوعنه دلالت ايدرز براسعالي طائفهٔ جندن اولان سحره در پس معناي حديث غول يوقدر ولكن طائفهٔ جنيانده سحره واردر والم تلبيس وتخيله قادر در ديمك اولور وبوندن ماعدا (اذا تغولت الغيلان فبادروا بالاذان) حديث شريفي دخي اكا دلالت ايدركه لاغول قول شريفنده اولان حرف نفي ايله عدم وجود غول اراده بيورلمامش اوله ومعناي حديث چونكه غيلان وشياطين تغول ايتسه انلرك شرني ذكر الله ايله دفع ايديكز ديمك اولور باخصوص ابوايوب رضي الله عنهك (كان لي تمر في سهوة فكانت الغول تجيء وتأخذ) قولي وجود غولي مثبتدر وفي السير واصله من الغول بالفتح وهو البعد الحاصل حضرت مولانا غول ايله نفس وشيطاني مراد ايتمشلردر نته كيم بيورورلر اي سالك راه *مثنوي* از نبي بشنو ضلال رهروان * رهرولرك ضلالني فرقان عظيمدن استماع قيل *مثنوي* كوچه شان كردان ابليس بدروان * كه اول بدوران وزشت جان اولان شيطان اول رهروانه نه ايلدي *مثنوي* صد هزاران ساله راه ازجاده دور * بردشان وكردشان ادبار وعور * اول خودرأيلري جادهٔ طريق وصراط توفيقدن نيجه يوز بيك يللق اوزاق ايلتدي واول مدبر بي سعادتلري راه سداد توحيد وتربيهٔ پير فريددن كيرو دوندرب لباس تقوى وايمان وخلعت جذبهٔ رحماندن عريان ايلدي مثلا عقر ناقه ايدن قوم ثمود وريح صرصر ايله هلاك

اولان قوم هودی نیجه برباد ایتدی ❁ مثنوی ❁ استخوانها شان بین وموی شان ❁ انلرك استخوانني كور وانلرك مو ینه نظر وعاقبت بین اولوب ❁ مثنوی ❁ عبرتی کیرو مران خر سوی شان ❁ رعبرت طوت ونفس وطبیعت خرینی انلرجانبنه سورمه پس (فسیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین) فحوای کریمی اوزره بدرقهٔ پیرایله زمین قدس شهودی سیر ایدوب سرانجام مکذبین نیه منجر اولدیغنی دیدهٔ یقین ایله تماشا قیل ❁ ع ❁ حاصلی اولمه غافل ای عاقل ❁ مثنوی ❁ کردن خر کیرو سوی راه کش ❁ نفس خرینك کردن ارادتن طوت وراه هدایت جانبنه چك ❁ مثنوی ❁ سوی ره بانان وره دانان خوش ❁ ولطیف وخوش یول بیلیجی ومرشدلر جانبنه دلالت قیل ❁ مثنوی ❁ هین مهل خر را ودست ازوی مدار ❁ زنهار حمار نفسنی کندی مشتهاسنه صالی ویرمه ودست مجاهده یی اندن چکمه ❁ مثنوی ❁ زانکه میل اوست سوی سبزه زار ❁ زیرا که مرکب طبیعتك میل کلیسی سبزه زار مشتهیات نفسانیه وعلف زار مستلذات حیوانیه جانبنه در پس تسامح ایدوب ❁ مثنوی ❁ کر یکی دم تو بغفلت واهلبش ❁ اکر بردم اول خری غفلت ایله کیرو قویه سن وحالنه ترك ایلیه سن ❁ مثنوی ❁ اورود فرسنکها سوی حشیش ❁ اول خر نفس برنفسده حشیش شهوات جانبنه نیجه فرسخ کیدر ایمدی ای فرزند هوشمند ❁ مثنوی ❁ دشمن راهست خرمست علف ❁ خر نفس طریق ملکوتك دشمنی وعلف ناسوتك مستیدر ❁ مثنوی ❁ ای بسی خر بنده را کرد اوتلف ❁ ای غافل قتی چوق خر بنده یی اول خر نفس ضایع وتلف ایتمشدر ای مستمع قابل اول بینا ودانا حضرت مولانانك بو نصیحت رعناسی اسماع هوشمندانه آویزهٔ دردانه اولدقده لسان حال ایله بو ابیاتك مضموننی ورد زبان جنان ایدوب ❁ شعر ❁ دریغا کدان دهر دل شادمان کجاست ❁ آن دل که فارغست زغم درجهان کجاست ❁ دردار و کیر وفتنهٔ دوران بسوختیم ❁ داری خبر بکوی که دار الامان کجاست ❁ دیو استرشاد ایتدکده لطف وکرملرندن ارشادا للطالبین بیورررلر که ای طالب صادق ❁ مثنوی ❁ کر ندانی ره هر آنچه خر بخواست ❁ عکس آن کن خود بود آن راه راست ❁ اکر یول بلمز سك هر اول نسنه که خر نفس ایستدی ومرکب طبیعت مشتهی اولدی انك عکسنی ایله راه راست خود نفسه مخالفت وطریق ضلال هوایه متابعتدر ایمدی سررشته یی اله کتورد کسه ❁ مثنوی ❁ شاور وهن وآنکه خالفوا ❁

(شاورهن وخالفوهن) حديث شريفنك معناى تأويليسى اوزره عمل ايدوب نفس مؤنث ايله مشاوره قيلبكز بعده نفس هرنه الغا ايدرسه مخالفت ايديكز زيراكه ﴿ مثنوى ﴾ ان من لم يعصهن تألف ✽ تحقيقا شول كسنه كه نفسلرينه عصيان ايتمدى نفسه توافق ايتدى يعنى متابعت وعدم مخالفت ايله مشتهيات نفسه مألوف وطريق حقدن مصروف اولدى فاذا كان كذلك بصيرت وانتباه اوزره اولوب ﴿ مثنوى ﴾ باهواو آرزوكم باش دوست ✽ هواى نفس وآرزوى طبيعته دوست اولمه ﴿ مثنوى ﴾ چون يضلك عن سبيل الله اوست ✽ چونكه سنى حق يولندن اضلال ايدن اول غول نفس وشيطان هوادر حضرت مولانا بوبيت شريفله سورهٔ ص ده اولان اشبو آيت كريمه نك معانئ منيفه سنه اشارت بيورر قال تبارك وتعالى (ياداود انا جعلناك خليفة فى الارض فاحكم بين الناس بالحق ولاتتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله ان الذين يضلون عن سبيل الله لهم عذاب شديد بما نسوا يوم الحساب) يعنى حضرت واجب الوجود مفيض اللطف والجود خلف آدم ورسول محترم اعنى داود عليه صلوات الله الودوده خطابا وعبادنه ارشادا بيورركه (ياداود انا جعلناك خليفة٣ فى الارض) اى داود مودود بزعظمت وشان ووفور فضل ومحض احسانمزدن وجه ارضده اولان ملك اوزرينه سنى استخلاف ايلدك وياخود سندن اول قائمين بالحق اولان انبيادن سنى خلف قيلدق وياداود بنم فيض وامرمى بلاواسطة تلقى وقبولده مستخلف عليهك قصورلرى اولمغله امرمى ابلاغله قصورلرينى تتميم ونفوسى تكميل ايچون سنى واسطه ونائب مناب قيلدق (فاحكم٤ بين الناس بالحق) پس بين الناس حق وعدل ايله حكم ايله بومحلده امر وجوب ايچوندر يعنى امر بالمعروف ونهى عن المنكر ايدوب اصلاح نفوس ناسه سياستله تدبير قيل (ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله) ومحل خلافت اولان هواى نفسه تابع اولمه كه هواى نفس وياخود اتباع هوى سنى طريق حقدن اضلال ايتمه بووجهله اولان تفسير فيضلك قولى ولاتتبع قولنه معطوف ومجزوم اولمق جواب نهيده اضمار ان ايله منصوب اولمقدن ارجحدر دينلرك اختيارى اوزره در كما قال ابن سمين قوله (فيضلك فيه وجهان اظهرهما انه منصوب فى جواب النهى والثانى انه عطف على لاتتبع فهو مجزوم وانما فتحت اللام لالتقاء الساكنين وهو نهى عن كل واحد على حدته والاول فيه النهى عن الجمع بينهما وقد يترجح

مطلب
تفسير ياداود انا جعلناك خليفة فى الارض

٣ خليفة يجوز ان يكون بمعنى فاعل يخلفكم او يخلف من كان قبله من الجن وهذا اصح لدخول تاء التأنيث عليه وقيل بمعنى مفعول اى يخلف كل جيل من تقدمه وليس دخول التاء حينئذ قياسا الا ان يقال ان خليفة جرى مجرى الجوامد كالنطيحة والذبيحة

منه

٤ فاحكم بين الناس بحكم الله تدبر الناس وتصلحهم وهى النبوة وانما عبرت بالخلافة لانه اقيم مقام الخلفاء الذين قبله وكان قبله النبوة فى سبط والملك فى سبط فاعطاهما الله تعالى لداود عليه السلام (شيخ زاده)

منه

الثانی لهذا المعنی) ارباب فکرته خفی دکلدرکه خلقت انسانی مدنی بالطبع اولمغله هر برشخصك انتظام مصالحی لاجرم مدنیهٔ تامه‌نك وجودینه محتاجدرکه حتی بعضی حراث و بعضی طحان و بعضی خباز و طباخ و بعضی نساج بعضی دخی خیاط اولوب الحاصل ناسدن هر بری برمهمه اشتغال ایله اعمال جیعدن مصالح جیعك انتظام واتمامی میسراوله پس انسانك مدنی بالطبع ایدیکی ثابت اولدیسه بودخی مقرردرکه برموضعده که اجتماع جمع کثیر اوله بهرتقدیرعند الاجتماع ناسك مابینی منازعات ومخاصماتدن خالی اولمز پس بهرحال فصل خصومات ایچون برانسان قادر وسلطان قاهرك وجودی لازمدرکه اجرای حکومت ایله اصلاح نفوسه بذل مقدورات ایلیه ایمدی اکرسلطان قاهر مجرد طالب مصالح دنیا ایچون وفق هواسی اوزره حکم ایدرسه خلق عالمه ضررعظیم اولوب اول سلطان هوایی رعیتی نفسیچون فدا ومقاصد فاسده سنه وصول ایچون رعایا وفقرایی وسیلهٔ ابتغا ایتمش اولور پس وجه مشروح اوزره واقع اولان حکم باطل تخریب عالم وهرج ومرج بنی آدمه مفضی اولوب وبوطریقله اولان ضلال وسوء اعمال دخی اول سلطان والینك خاتمه‌ده وآخرتده سبب هلاکی اولور فاما سلطانك حکمی شریعت الهیه یه مطابق و سنت سنیهٔ نبویه یه موافق اولسه مصالح عالم منتظمه واسباب سعادات متسعه و ابواب خیرات علی احسن الوجوه منفتحه اولور بناء علی ذلك حضرت حق و قادر مطلق دخی (فاحکم بین الناس بالحق) فرمان شریفی ایله بین الناس حقله حکم ایدیجی برحاکم محقدن لابددر پس یاداود سن حق ایله حکم ایدن حاکملردن اول وهوایه تابع اولان ظالملردن اولمه زیرا متابعت هوا طریق ضلاله موجب وضلال عن سبیل الله دخی سوء عذابی موجب اولوب حقیقتده متابعت هوا منتج سوء عذاب اولور دیو بیوررلر اکابناءکه هوا لذات جسمانیه‌ده انهماك و استغراقنه دعوت ایدر واستغراق فی اللذات ایسه باقیات صالحاتدن اولان سعادت روحانیاتك طلب واشتغالنه مانع اولور زیرا لذات جسمانیه ایله سعادت روحانیه حالتان متضادتاندر پس ضدینك بری قوت بولدقچه بری ضعیف و برینك وجودیله بری مفقود اولور وکذلك ضلال عن سبیل الله دخی موجب عذاب اولدیغی ظاهردر زیرا نقچان انسان جسمانیاته عظیم الفت ایلسه احوال روحانیاتی کلیت ایله فراموش ایدوب و بوحال ایله موته مصادف اولسه محبوب حقیقیدن

مفارقت ايدوب اهاليسى ايله هر كز الفت ايتمديكى ايچون برديارغربت قراره دوشسر كه اول ديارك مطالعهٔ انوار بنه عيننده قوت ونور اولمز وترك محبوب ووصول مكروه ايله اول خائب وخاسر لامحالة اعظم عنا واشد بلايه مبتلا اولور حقا كه متابعت هوى موجب ضلال و ضلال موجب عذاب ونكال ايديكى ثابت اولديسه حق سبحانه وتعالى دخى لاثبات ذلك المعنى٦ (ان الذين يضلون عن سبيل الله لهم عذاب شديد) بيوروب و باعث عذاب نيران اولان ضلالك دخى سبب حصولى يوم حسابك نسيانى او لديغيچون ٧ (بما نسوا ٩يوم الحساب) قول كريمى ايله غايت كمال اوزره بيان بيورر (حكى عن بعض خلفاء بنى مروان انه قال لعمر بن عبد العزيز هل سمعت ما بلغنا قال وماهو قال ان الخليفة لايجرى عليه القلم ولايكتب عليه المعصية فقال يا امير المؤمنين الخلفاء افضل ام الانبياء ثم تلا هذه) الآية وعلم شريفه خفى اولميه كه بوآيت كريمه ده نيجه معنايه دخى اشارت واردر اشارتدن بريسى بودر كه خلافت حقيقيه مكتسبهٔ انسانيه اولميوب بلكه حضرت حق وجواد مطلقك محض فضل واحسانيدر كه عبادندن ديلديكنه برخواى (تؤتى الملك من تشاء) اعطا ايدر كما قال عزوجل (اناجعلناك خليفة فى الارض) اى اعطيناك الخلافة و براشارت دخى بودر كه فى الحقيقه استعداد خلافت برمقتضاى (وجعلناكم خلائف الارض) انسانه مخصوصدر و بنى آدم اكرچه كيم مستعد للخلافة خلق اولنمشدر ولكن كمال قوت ايله هيچ احد درجهٔ خلافته بالغ اولماز مكر كيم نادر اوله انك دخى قوت و كمالى حقك ارادتنه موافق اولورسه اولور و بومعنايه دخى اشارت واردر كه خلقيت عالم صورته متعلقه اولديغى كبى جعليت دخى عالم معنايه تعلق ايدر فلهذا حق جل وعلا صورة آدمك خلقتندن خبر و يردكده (انى خالق بشرا من طين) بيوروب ومعناسندن خبر و يردكده (انى جاعل فى الارض خليفة) بيوردى وكما قال تعالى (الحمد لله الذى خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور) وقال (الحمد لله فاطر السموات والارض جاعل الملائكة رسلا) و بوسره دخى اشارت واردر كه روح انسانى فيض اول سبحانى اولوب فلهذا حق سبحانه وتقدس اول روحى ذاتنه مضاف قيلوب (ونفخت فيه من روحى) بيوردى پس روح اضافى فيض اول اولديسه حق تعالينك بذاته وصفاته خليفه سى اولدى اما بذاته خلافتى بودر كه وجود روح بلاواسطه وجود حقدن فائض اولوب بوتقديرجه وجود روح وجود خليفهٔ وجود الله

٦ والعامة قرأت على فتح يضلون وقراء ابن عباس والحسن وابو حيان رضى الله عنهم بالضم اى يضلون الناس وهى مستلزمة للقراءة اللاولى فانه لايضل غيره الاضال بخلاف العكس (مصون) منه

٧ قوله بما نسوا ما مصدرية والجار متعلق بالاستقرار الذى تضمنه لهم ولهم عذاب يجوز ان يكون جملة خبرا لان ويجوز ان يكون الخبر وحده الجار وعذاب فاعل له وهو الاحسن لقربه من المصدر (مصون) منه

٩ قوله يوم الحساب متعلق بنسيانهم او بقوله لهم عذاب (شيخ زاده) منه

اولور اما بصفاته اولان خلافتی بودرکه کذلك روحك صفاتی بلا واسطة
وجود صفات اللهدن اولمشدر پس هروجود وصفاتکه بعد وجود الخليفة
اوله بالذات والصفات خليفة الله اولانك خليفه سی اولور وهلم جرا اسفل
سافلين موجودات اولان قالب انسانی یه کلنجه که قالب فيض الهی يی قبول
ايدن شيئك آخری وخلافتدن حظ ونصيب آلانلرك اقليدر پس مقدمهٔ
مزبوره فهم اولنديسه وقتاكيم حق جل وعلانك ارادت ازليه سی وجه ارضده
انسانی استخلاف ايتمكه تعلق اوله خليفه سی اولان روحه بر منزل خلق
ايتديكه خليفه نك اول منزل نزولنه صالح اوله پس اول سرای خليفه قالب
انسانيدر واول سرای عاليده سلطان روح ايچون محل استوا وموضع اتكا
اولمغه احری بر عرش اعلا وتخت زيبا ايجاد قيلديكه اول قلبدر وقلب
ايچون دخی بر خادم اديب احضار بيورديكه خادم مزبور نفسدر پس
(فطرة الله التی فطر الناس عليها) فحوای كريمی اوزره اکر انسان خلق اولنديغی
فطرت حق اوزره ينه باقی قالورسه اومقوله انسان كاملك روحی بلاواسطة
حقدن مستفيض اولوب اولدخی خلافت حقله عرش قلبك اوزرينه فائض
اولور وكذلك قلب دخی خلافت روحله خادمی اولان نفسه نفس دخی
خلافت قلبله قالبه قالب دخی خلافت نفسله ارض الله اولان دنيايه افاضه
ايدرلر پس روح پرفتوح ذكر اولنان اسباب وادوات ايله خليفة الله فی الارض
اولوب اوامر الهی وتواقيع شرايع ايله عباد حقده اجرای احكام ايدر و بين
الناس حقله حكم وهوادن اعراض ومتابعت هوايی ترك ايتمك خصوصية
خلافتدندر نتكيم خصوصيت اكل حلال عمل صالح اولديغی كبی كما قال تعالی
(كلوا من الطيبات واعملوا صالحا) پس بطريق التطبيق بو آيت كريمه ده
بو معنايه دخی اشارت واردركه حق سبحانه وتعالی داود روحی ارض انسانيه يه
خليفه قيلوب قلب وسری ونفس وقالبی وعقل وحواسی وجوارح واعضايی
وجمله اخلاقی عموما روحه رعيت قيلدی و بر مقتضای (كلكم راع وكلكم
مسؤل عن رعيته) بين الرعية امر حقله حكم ايتمكه امر ايدوب و بر فحوای (ولا تتبع
الهوی) هوا ايله حكم ايتمكدن نهی ايلدی زيرا حق سبحانه وتعالی قدرة كامله
وحكمة شامله سيله هوای باطلی صفات ضلالت وحقه مخالفت اوزره خلق
ايلدی وايجاد هواده حكمت بودركه اول فياض مطلق عبادنی حضرت
ذاتنه نورذاتی وموافقت امر يله هادی اولديغی كبی خليفه سنده دخی صفة

هدایت وحکمت موجوده اولوب رعیتنی حضرتنه ضـدیت طبع ومخـالفت
امرهوا ایله هدایت ایلیه وسیر الی الله ایدن عاشقان الهی امرحقه موافقت
وهوای نفسه مخالفت قدمینی ایله سیرایلیه‌لر بناء علی ذلك مرشدان راه حقیقت
ومشایخ طریقت (لولا الهوی ماسلك احد طریقا الی الله) بیورمشلردر وسعدالدین
حموی کتاب المحبوبك آخرینـه قریب بیوررلرکه (من خاص نفسه عن تبعات
رقایقها المودعة فی خلایقها بتسلیم تلك الرقایق الی الله الکریم الرحمن الرحیم
صارت نفسه کاملة شاملة عاملة فی المکنوزات والمشـهودات بنسـبة واحدة
فی الحق والخلق والرتق والفتق والسحاب والودق والرعد والبرق واذاصارت
نفسه کاملة صارت من نفس الله تعالی التی کتب علیها الرحمة وصارت مرحوما
بها ومعلوما منها ومکتوبا ومرقوما فیها وعند ذلك استأهل صاحبها اشرف
الضم وحق له ان یتخلـص من مقامات الطم والهم حتی حصل له مقام الجمع
فی السمع والسمع فی الجمع بفعل الرمی والقتل والنقض الحمد لله الذی اضاف الرمی
والقتل الی نفسـه واخرج العبد من مضایق حبسه) آه کیم عبد فقیرك اقبح خطیئات
واعظم جنایاتی متابعت هوادر کما قال صلی الله علیه وسلم (ماعبد اله فی الارض
ابغض علی الله من الهوی) زیرا هوانك اضلالدهاولان کمال قوتی غیریده بولنماز
حتی انبیاء معصومینده دخی تصرف ایتمك احتمالی اولدیغیچون حق تبارك وتعالی
رسول وخلیفه‌سی اولان داود علیه السلامه (ولاتتبع الهوی فیضلك عن سبیل الله)
بیوروب آخر آیتده دخی ضلال کبیر طلب حقدن انقطاع اولدیغن تحقیق بیوردی
پس طریق طلبدن ضال اولان عذاب شدید قطیعه وجوار حقـدن نکال
عظیم حرمانله امد بعید عمیقـه دوشوب مؤاخـذ اولمق مقرردر وبوقـدر
عنـا وبلایه سبب یوم حسابك نسیانیدر آه یوم حساب برعظیم کوندرکه
هرمحق هدایتی مقداریله مکافات وهرمبطل بحسب ضلالتنه مجازات اولور
آه کیم * بیت * ایش بلندی ایشلیه سی ارکرك * بو یوله وارماغـه کی
سرورکرك * الهی بو کانه چاره دینورسـه کاشـف الاسرار مولانا
خداوندکار بیوررلرکه * مثنوی * این هوارا نشکند اندر جهان * هیچ
چیزی همچو سایهٔ همرهـان * بوهوایی جهـانده شکست ومغلوب ایلمز
همراهلرك سایه‌سی کبی هیچ برشی یعنی امرهوایی ابطـال ایلمز الانوار ذات
احدیتك تجلیاتیله افناء وجود ایدوب محض نور اولان مرشدان کاملانك
اثر صحبتی وافاضهٔ نور محبتی ابطـال ایدر * قاسم * جانی که دمی واقف

اسرار خداشد * اودر كنف عاطفت ظل الهست * هرجا كه رسد مقدم مستان خرابات * در مقدم ايشان همه نورست وصفاهست * پس حضرت مولانا قدس سره بومناسبت ايله اشبو بيانه شروع بيوررلركه

﴿ وصيت كردن رسول عليه السلام على را رضى الله عنه كه چون هركسى بنوع طاعتى تقرب جويد بحق توتقرب جوى بصحبت عاقل و بندهٔ خاص تاازيشان همه پيش قدم باشى ﴾

حضرت رسول عليه السلامك امام على رضى الله عنه يه وصيت ايلمه سى بيانده دركه چونكه هربركسنه برنوع طاعت ايله حقه تقرب ديليه لر ياعلى سن عاقلك صحبتى ايله و بندهٔ خاصك صحبتى ايله حقه تقرب ديله حتى قدمك انلرك جمله سندن ايلرو اوله كما روى عن على رضى الله عنه انه قال قال لى رسول الله صلى الله عليه وسلم (ياعلى اذا تقرب الناس الى الله فى ابواب البر فتقرب اليه بانواع العقل لتسبقهم بالدرجات والزلفى عندالناس فى الدنيا وعندالله فى الاخرة) وفى رواية (ياعلى اذا تقرب الناس الى خالقهم بانواع البر فتقرب الى الله بانواع العقل لتسبقهم درجة وزلفى عند الناس فى الدنيا وعندالله فى الآخرة) حضرت مولانا قدس سره دخى حديث اخيرك مفهومن ترجمه ايدوب بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ كفت پيغامبر على را كاى على * حضرت خواجهٔ كائنات عليه اكمل التحيات اعقل عالم و اكمل اولياء بنى آدم على بن ابى طالب كرم الله وجهه يه ايتدى اى بكا جليس وهمدم وانيس ومحرم اولان على ﴿ مثنوى ﴾ شير حقى پهلوانى پردلى * شيرحقسن پهلوانسن پردل وشجاعت شعارسن يعنى امرهوايه تابع اولمامقده پهلوان و مقتضيات نفسانيه يى شكست ايتمكده قغان ارسلان ونفس وقواىى معركهٔ مجاهداته القاده شجيع و بهادرسن ﴿ مثنوى ﴾ ليك برشيرى مكن هم اعتميد * لكن شير و پهلوانلغكه دخى اعتماد قيلمه ﴿ مثنوى ﴾ اندرآدر سايهٔ نخل اميد * اميد نخلنك سايه سنه كل يعنى ثمرهٔ اميد تناول اولنه جق نخل موزون محبت اولان مرشد كاملك شجرهٔ وجود بهبودينك سايهٔ تربيه سنه كل الحاصل اى على فاضل ﴿ مثنوى ﴾ اندرآدر سايهٔ آن عاقلى * اول عاقل واحد و مرشد منفردك سايه سنه كل كه ﴿ مثنوى ﴾ كش نتاندبرد ازره ناقلى * كه اول عاقل كاملى يولدن ايلتمكه

برناقل قادر اولمیه یعنی شهود جمال و تحقیق وکمالی برمرتبه ده اوله که
ارباب نقل وروایت قیل وقال ایله انی مرتبهٔ شهودی اولان راه حقیقتدن
نقل وحرکت ایتدرمکه قادر اولمیه ویاخود ناقلدن مراد هوای طبیعت
اوله بونقدیرجه اول عاقل کامل نور ذات احدیته بروجهله واصل اوله که
هوای نفسانی وآرزوی شهوانی بلکه مطالب اخرویه دن دخی انك
وجودنده برشی قلمیه که حتی انی مطلب حقیقی ونورذاته غرق اولمقدن
آیروب طریق کثرته نقل ایتمکه قادر اوله ویاخود وحدت ووحدتنده کثرت
مزاحمه ویرمکله تلون حاصل اولمیه وبالجمله برطریقله تزلزل واقع اولمیوب
(الرجال کالجبال) دیمك اکا صحیح اوله ایمدی یاعلی ✻ مثنوی ✻ ظل اواندر
زمین چون کوه قاف ✻ اول خلیفهٔ رحمان وظل یزدانك سایهٔ وجود
بهبودی وجه ارضده کوه قافکبیدر ✻ مثنوی ✻ روح اوسیمرغ بس
عالی طواف ✻ انك روح پرفتوحی زیاده عالی طواف سیمرغ قافدر صفات
مزبوره آدم الاولیا علی المرتضایه خطاب اولدیغی جهتدن حضرت
فخر کائنات وسند موجودات علیه اکمل التحیاتك اوصاف علیه سیدر
وخلفا بعد الخلف فی زماننا وارث اکمل حقیقة احمدیه ومظهرسر خلافت
محمدیه اولان صاحب زمان وقطب دورانك وصف جمیلیدر که سایهٔ
تربیه سی ماننکوه قاف اطراف عالمده اولان قلوب عشاقه شامل وروح
اضافیسیقاف قرب قاب قوسینه واصل سیمرغ بلند پرواز وکاملدر علم شریفه
خفی اولمیه که ارباب عرفان کوه قاف ایله سیمرغده تأویلات کثیره ایتمشلردر
پس سیمرغی رب الارباب وتعین اول وقلم اعلادن تعبیر ایدرلرسه کوه قاف عالم
برزخ وخیال مطلق وعالم اجسامدن عبارت اولور واکر سیمرغ مطلق وجوددن
عبارت اولورسه کوه قاف مراتب تعیناتدن عبارت اولوروا کرسیمرغ
حقیقت انسانیه دن عبارت اولورسه کوه قاف جسم انسانیه دن عبارت
اولورنته کیم کاشف اسرار مطلع انوار مولانا خداوندکار بو بیت شریفده
جسم انسان کاملی کوه قاف وروح شریفنی سیمرغدن عبارت بیورمشلر در
آه کیم سیمرغ ذات واحد مطلقك آشیانه سی قاف حقیقة انسانیه در زیرا
مظهرتام حقیقة انسانیه اولمغله ذات احدیه تمام اسماوصفاتیله اول حقیقة
جامعه ده متجلی اولوب اول خلاصهٔ موجودات وزبدهٔ کائنات دخی
ظاهر وباطنیله احدیة الجمع اولور وخلافت کالیه سی حسبیله روح پرفتوحی

مطلب
درتأویل کوه قاف وسیمرغ

سیمرغ قاف قدرة و قالب موزونی کوه قاف هدایت اولور و کوه قاف غایت عظمتندن اطراف عالمی محیط اولدیغی کبی حقیقت انسان کامل دخی تمامت حقایق عالمه مشتمل اولور و اول قاف حقیقة جامعهٔ انسانیه یه سیمرغ عرفانی اعتلا والتقا ایلیان عارف واقفه برمفحوای (من عرف نفسه فقد عرف ربه) مشاهدهٔ جمال مطلق میسر اولوب و کوه قافه و اصل اولان رؤیة سیمرغه نائل اولدیغی کبی اول قاف قرب قاب قوسینه دخی و اصل اولان (من رآنی فقد رای الحق) قول منیفی نه مصداق اولوب سیمرغ مطلق وجودك بال هدایتی ایله قید تعیناتدن خلاص اولور ایمدی سن دخی عالی همت و مرتضی منقبت اولمق دیلرسك ﴿ بيت ﴾ کذاری کن زکاف کنج کونین * نشین برقاف قرب قاب قوسین * مضمونجه اول دانا و بینا و سیمرغ عنقانك سایهٔ قاف تربیه سنده آسوده اولکه برموجب (فاخلع نعلیك) کونیندن عبارت اولان معنی وصورت وغیب وشهادت قیدندن مطلق اولوب مراتب کونینده توقف ایلمیه سن ومحیط قوسین وجوب وامکان ومرتبهٔ واحدیت و مقام محمدی اولان قاف قاب قوسینده متمکن ومظهر ذات و صفات آلهی اولمغله کونینی کندی حکمکده بولوب جمله سنی کندی جانبکه متوجه مشاهده قیله سن * م * آدمی چون نور کیرد ازخدا * هست مسجود ملائك زاجتبا * نیز مسجود کسی کوچون ملك * رسته باشد جانش ازطغیان وشك * زیرا تحقق مقام واحدیت حاصل اولدقده انك ذات وصفات جزئیه سی ذات وصفات کلیهٔ الهیه وعلم وارادتی برمفحوای (وعلمناه من لدنا علما) عین علم وارادهٔ ربانیه اولور حاصل کلام ای حسام سعادت انجام ﴿ مثنوی ﴾ کر بکویم تاقیامت نعت او * اکر اول انسان عاقل و مرشد کاملك الی یوم القیام نعت و وصفنی سویلیم ﴿ مثنوی ﴾ هیچ آنرا مقطع و غایت مجو * هیچ انك اوصاف و نعوتنه مقطع ونهایت استمه زیرا اول اکمل کملاك قطرهٔ هستیٔ موهومی دریای بی پایان وجود مطلقه غرق وذرهٔ تعین حدوثی نور آفتاب قدمه مستغرق اولمشدر پس اکا نهایت وغایت اولمز (وتخلقوا باخلاق الله) مفهومیله متصف اولان ذات خلیفه نك اوصافی منقطع وانجام بولمز و بالجمله ای حسام الدین چلبی ﴿ مثنوی ﴾ در بشر روپوش کردست آفتاب * آفتاب حقیقت ذات بشرده روپوش ایلمشدر یعنی اسما وصفاتیله مرآت قلبه تجلی ایدوب صورت بشریه نورآفتاب

ذاته نقاب واقع اولمشدر ایمدی بواتصال بی انفصال واتحاد بی افتراق من حیث المعنی ﴿ مثنوی ﴾ فهم کن والله اعلم بالصواب * فهم درست ایله اذعان قیل حلول واتحادی محال بیل والله اعلم بالصواب ای حسام الدین وصاحب النور والیقین اول وجود کامل بونك کبی برآفتاب شامل اولدیغیچون خواجهٔ جهان بیوردیکه ﴿ مثنوی ﴾ یاعلی از جملهٔ طاعات راه * یاعلی طریق حق طاعاتنك جمله سندن ﴿ مثنوی ﴾ برگزین توسایهٔ خاص آله * خاص خدا اولان مرشد اکملك سن ظل سعادتنی اختیار قیل که انك سایه سی سکا هدایت وخدمت وطاعتی جمله طاعاتدن اولی و پرمنفعتدر (یاعلی انی احب لك ما احب لنفسی واکره لك ما اکره لنفسی) سکا وصیت اولسونکه ﴿ مثنوی ﴾ هرکسی درطاعتی بگریختند * هر برکس برنوع طاعته قاچدیلر وجوار حقدن عذاب حرمانه دوشمیه لم وهوای نفسدن خلاص اولالم دیو مخالفتدن قاچوب برنوع طاعت وموافقته التجا ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ خویشتن را مخلصی انگیختند * کندیلره برمخلص وملتجا تدارك ایلدیلر پس یاعلی سن دخی جمله دن اعلی مخلص وملتجا استرسك همان طورمیوب ﴿ مثنوی ﴾ توبرو درسایهٔ عاقل گریز * تارهی زان دشمن پنهان ستیز * یوری سایهٔ عاقل وظل همت مرشد کامله قاچ تا کیم اول عنود ومخالف اولان عدوی مخفی که نفس ستیزه دراندن خلاص اوله سن یاعلی یاعلی ﴿ مثنوی ﴾ ازهمه طاعات اینت بهترست * دوکلی طاعتلردن بوسکا انفع واولی و بهتر واعلی در پس سایهٔ عاقلدن دور اولمه که ﴿ مثنوی ﴾ سبق یابی برهرآن سابق که هست * هراول سابق که واردر اوزرینه سبق بوله سن یعنی اسب همت وخیل قربتی میدان تقربده مسابقه ایدن فارسان محبته مسابقه ایدوب (والسابقون السابقون اولئك المقربون) زمره سندن اوله سن زیرا اول اکمل کمل جمله وسائطی رفع ایدوب بی مزاحمهٔ کثرت ذات وحدته تحصیل وصلت ایتمشدر پس سنك مرآت قلبك اول واصل عاقلك نور محبت وسر وحدته پیوسته اولدیغچه بلاواسطه نورذات بحته مظهر اولوب جمیع سابقلری سبقت ایدرسن اما بشرط آنکه ﴿ مثنوی ﴾ چون گرفتی پیرهین تسلیم شو * چونکه پیری طوته سن یعنی دامن هدایتنه تشبث ایلیه سن علو شاندن آگاه وتسلیم اول ﴿ مثنوی ﴾ همچو موسی زیرحکم خضر رو * موسای کلیم علیه صلوات الله العلیم کبی خضر علیه السلامك حکمی التنده یوری یعنی

حضرت موسی خضر علیه السلامه ملاقی و تکمیل علم لدنی ایچون جانب
حقدن تواضع ایله مأمور اولدیغی کبی سندخی اول خضر وقتدن تعلم علم لدنی
ایدر ایسک فرمان شریفنه امتثال قیل ولم و کیف دیمیوب ✻ مثنوی ✻ صبر
کن بر کار خضری بی نفاق ✻ خضر و قتك کار ینه بی نفاق و بلا تردد
صبر ایله یعنی ظاهر حالك تسلیم واقرار ودرونك رد وانکار اوزره او لمیوب
ظاهر و باطنك موافق اولمق اوزره صبر ایله که ✻ مثنوی ✻ تانکوید
خضررو هذا فراق ✻ حتی خضر وقت اولان یوری کیت (هذا فراق
بینی و بینك) دیمیه و سایهٔ تربیه سندن دور ایتمیه بو بیت شریفده
اولان صبر بی نفاق قرینه سیله رضادن عبارتدر زیرا صبر حالنده
قلبده جزءك وجودی مقرر در پس ظاهرا و باطنا تسلیم مقام رضاده
اولور یعنی ولی کامل وخضر وقت اولان مرد عاقلك متصل واحدی اولمق
ایسترایسك جمیع احوال وافعال واطوار واعمالنه قلبکده بروجهله رد وانکار
اولمیوب جمله کار پسندیده وآنك رضاسی سنك رضاك اولوب کلیت ایله
سن ارادن چیقوب ارادت واختیارك آنك رضاسنه تسلیم اوله که اتحاد کلی
اولوب خضر معنی سنی جوارندن رد ایتمیه بوتقدیرجه مرید مرتبه سندن
درجهٔ مراده نائل اولور سن الحاصل ظاهر حاله مخالف ✻ مثنوی ✻
کرچه کشتی بشکند تودم مزن ✻ اکرچه کشتی یی شکست ایلیه سن سویلمه
✻ مثنوی ✻ کرچه طفلی را کشد تو مو مکن ✻ اکرچه برطفلی قتل ایلیه سن
صاچ وصقال یولمه یعنی (عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم) مصدا قنجه
اول خضر وقت ظاهره مخالف بعض شیٔ ایله ظاهر اولوب سنك کشتیٔ
تعین وپندارکی شکست وطفل نفس مکارکی شهوات طبیعیه سندن قطع
ایله تلف ایدرسه انجام کارنه حالده قرار ایدر دیمیوب کمال تسلیم و رضاده
اولکه شر وضرر اکا مخالفت ونفع وخیر مطاوعتنده در زیرا ✻ مثنوی ✻
دست آور حق چو دست خویش خواند ✻ انك دست ارشادنی چونکه
حق جل وعلا کندی الی قودی ✻ مثنوی ✻ تایدالله فوق ایدیهم براند ✻
حتی حق سبحانه و تعالی ید هدایت و دست عنایتنی بیعت ایدنلرك اللری
اوزرینه سوردی کما قال الله تعالی فی سورة الفتح (ان الذین یبایعونك انما
یبایعون الله یدالله فوق ایدیهم) بو آیت کریمه ده اولان مبایعه دن مراد
بیعت رضواندر که حدیبیه ده اشجار مغیلاندن ام غیلان دیمکله مذکور

مطلب
وقعهٔ حدیبیه

بر درخت مشهورك سايه سنده واقع اولمشدر وحديبيه بر قريه نك اسميدركه موضع مزبورايله مكهٔ مكرمه نك مابيني تخميناً مرحلهٔ واحده در وفي الاصل حديبيه موضع مزبورده محفور برچاهك اسميدر كما جاء في الحديث (ان الحديبية بئر) وعند المالك حديبيه حرمدن معدود اولوب وعلى قول ابن عصار حديبيه نك بعضى حرم وبعضى حلدندر وتلفظ حديبيه بالتخفيف والتشديد جائز ولكن تخفيفله اصحدر ديمشلر فاما عامهٔ محدثين تشديد ايله نقل ايتمشلر وفي الاصل بيعت دخي شول عقددن عبارتدركه انسان عقد مزبوري اولوالامره بذل طاعت ايله على نفسه عقد ايدوب وجانب خليفه دن مستخلف عليه التزام اولنان عهده وفا ايتمك اوزره در عهده ايتمكدر روى عن يزيد بن عبيد قال قلت اسلمة بن اكوع (على اى شئ بايعتم رسول الله صلى الله عليه وسلم قال على الموت) وروى عن معقل بن يسار قال (لقد رأيتني يوم الشجرة والنبي صلى الله عليه وسلم يبايع وانا رافع غصنا من اغصانها عن رأسه ونحن اربع عشر مائة قال لا نبايعه على الموت ولكنا بايعنا على ان لا يفروا) قال ابو عيسى لامنافاة بين حديثين ومعنا هما صحيح بايعه جماعة على الموت فلا يزالون يقاتلون بين يديه حتى يقتلوا وينصروا وبايعه جماعة منهم على ان لا يفروا وروى سالم عن جابر رضي الله عنه قال (كنا خمس عشر مائة) وروى عن عمرو بن دينار قال سمعت جابر بن عبد الله يقول قال لنا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم (انتم اليوم خير اهل الارض وكنا الفا واربعمائة) وروى عن عبد الله بن اوفى قال (كان اصحاب الشجرة الفا وثلثمائة) وروى عن جابر رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (لايدخل النار احد ممن بايع تحت الشجرة وروى (كان اول من بايع بيعة الرضوان رجل من بني اسد يقال له ابو سنان بن وهب ولم يتخلف عنه احد من المسلمين الا جد بن قيس اخو بني سلمة) قال جابر انظر اليه لاصقا بابط ناقته مستترا بها من الناس ثم اتى رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الذى ذكر من خبر عثمان رضي الله عنه باطل) وبالجمله قصهٔ حديبيه هجرة نبويه نك التنجى سنه سى ذى القعده سنده واقع اولوب يعنى حضرت سيد الانام عليه الصلوة والسلام اصحاب كرام ايله طواف بيت الله الحرام نيتنه ماه مزبورك اوّل دوشنبه كوننده مدينهٔ منوره دن نهضت ومكهٔ مكرمه يه عزيمت بيوروب اقصاى حديبيه ده نزول ايتدكلرنده مشركان مكه حضرت فخر كائنات عليه اكمل التحياتى زيارت كعبه دن صدد منعده

اولدقلری خبر النمغله مراد جنك وخصومت اولمیوب بلکه مجرد حج وعمره یه
نیت ایدوکن طائفهٔ قریشه افاده ایچون حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم
اولاخراش بن امیه رضی الله عنهی ارسال ایدوب متمردان قریش انی قتله
مبادرت ایدوب قبیلهٔ احابیش حمایت ایتمکله خلاص اولوب وتراب قدم
رسوله یوز سوروب احوال قریشی عرضه قیلدقده عثمان بن عفان رضی الله
عنهی مکهٔ مکرمه یه کوندروب عثمان رضی الله عنه دخی برموجب فرموده
مکه یه واروب بعد تبلیغ السلام حضرت مقدس نبوی حرب وقتال قصدینه
کلیوب بلکه حج وعمره نیتنه کلدیکن اعلام وابلاغ کلام صلح ارتسام ایتدکده
مشرکان بدفرجام رسول علیه السلامی زیارتدن منعه اهتمام ایدوب عثمان
رضی الله عنهی مقدم رسوله مراجعته رخصت ویرمیوب احتباسنه قیام
کوستردیلر ازین جانب اصحاب صفا انتساب دخی عثمان رضی الله عنهك
سبب مکثنی غالبا طواف کعبه یی اشتغالنه حمل ایدوب عثمان رضی الله عنه
طواف کعبه ده یارانی تقدم ایله تفرد ایتدی دیو واقع اولان قیل وقال سمع
همایون نبوی یه ایصال اولندقده حضرت مقدس نبوی بیوردیلر که بنم
ملاحظه ومطالعه‌م بودر که عثمان بزاولمدقجه طواف کعبه یه نیت دخی
ایتمیه بیوروب بوسوزده ایکن مشرکان مکه عثمانی قتل ایتمش خبری معسکر
نبوت دستکاهده شیوع بولمغله بوخبر ملالت اثردن خاطر انور مقدس نبوی
محزون اولوب قریشه لازم کلانی یرینه کتورمینجه بومنزلدن کتمیم بیوردیلر
وموضع مزبورده اولان درخت مذکورك التنده اوطوروب وصحابهٔ کرامی
دعوت ایدوب اکرجنك واقع اولورسه هیچ فرد روکردان اولمیوب (کبنیان
مرصوص) ثابت قدم اولمق اوزره مبایعه ایتدیلرمرویدر که خواجهٔ کائنات
علیه افضل الصلوات بیوردیلر که ای اصحاب سعادت نصاب عثمان رضی الله
عنه مهم خدا ورسوله کیدوب اشبو بیعت رضوانده بنفسه موجود دکلدر
ولکن بو بیعتك فضیلتندن بی بهره اولمغی عثمانه روا کورمزین بیوروب
وکندولرینك دست راستنه اشارت ایدوب بوال عثمانك الیدر ودست چپنه
اشارت ایدوب بوال بنم المدر دیوب وصاغ النك اوستنه صول النی قویوب
جانب عثماندن بیعت ایتدیلر ومشرکان مکه بیعت مزبوره‌دن خبردار
اولدقلرنده رعب کلی دوشوب عثمان رضی الله عنهه رخصت ویروب
حضرت رسالت پناهه کوندردیلر تفصیلی مراد ایدن تواریخ وسیره مراجعت

ابلسون الحاصل حق سبحانه وتعالى مؤمنلردن بووجهله صدور ايدن بيعتدن راضى اولديغنى كتاب كريمنده حبيبى محمد المصطفى عليه من صلوات الله الاوفابه اشارت واصحابه بشارت ايدوب (لقد رضى الله عن المؤمنين اذ يبايعونك تحت الشجرة) بيوروب اول بيعته بيعت رضوان ديديلر پس حضرت حق وفياض مطلق رسوانى كمال جمعيتله تعظيم ومؤمنلرى قرب مكانتله تكريم ايدوب بيورركه (ان الذين يبايعونك) يعنى حبيبم شول مؤمنين موحدين كه مشركين ايله مقاتله دن فرار ايتميوب صف محاربه ده ثابت قدم اولمق وطلبا لمرضاة الله طريق حقده بذل جان ايتمك اوزره يوم حديبيه ده درخت سمره نك زير سايه سنده سنكله عقد مبايعه قيلديلر (انما يبايعون الله) انلر بيعت ايتديلر الا الله ايله بيعت ايتديلر (لانك الرسول منه اليهم بالمبايعة لله والله هو الذى اشترى من المؤمنين انفسهم واموالهم بان لهم الجنة) يعنى كأن اول مؤمنلر حق ايله بيعت ايتديلر زيرا خواجهٔ كائنات عليه افضل الصلوات مؤمنلردن اخذ ايتديكى بيعت امر الهى ايله اولمشدر پس برافتضاء (من يطع الرسول فقد اطاع الله) رسوله اطاعت حقه اطاعت وحبيبى ايله مبايعه الله ايله بيعت اولور وياخود اول مؤمنلر نفسلرينى ثمن جنته مبايعه ايتمكله بيع وشرا الى الله ايله اولور وياخود (انما يبايعون لله) قراءتى اوزره معناى آيت اول مؤمنلرك بيعتى رضاء حق ايچون اولور ديمكدر (يد الله فوق ايديهم) يد الله مبتدأ فوق ايديهم خبر وجمله سى ان الذين قولنده اولان ان ايچون خبر ثانى در وياخود يبايعون كلمه سنده اولان ضمير فاعلدن حال وياخود جملهٔ مستأنفه در وهو ترشيح للمجاز فى مبايعة الله حاصل معنى حق جل وعلانك يدى مغفرت ايله مؤمنلرك ايدئ انابتلرينك فوقنده در ديمك اولور (كما يقال سماء الله وارض الله وهذه يدى يدله سبحانه لان الله له يد على كل شئ وليس المراد عضوا او جزأ ولكن المرسل سبحانه جعل يد المرسل بمنزلة يده فى المبايعة اعلاما بصحة القبول وشرف الرسول قال ابن عباس يد الله بالوفاء بما وعدهم من الخير فوق ايديهم فى المبايعة وقال السدى كانوا يأخذون بيد رسول الله صلى الله عليه وسلم فيبايعونه ويد الله فوق ايديهم فى المبايعة يعنى بالنصر والتوفيق وقال الكلبى اليد ههنا بمعنى النعمة اى نعمة الله عليهم فى الهداية فوق ما صنعوا من البيعة) بناء على ذلك امام فخر الدين الرازى بيوررلركه بو آيت كريمه ده واقع اولان يدده وجوه محتمله واردر زيرا موضعيده يابو دركه يد معناى واحده دلالت ايديه وياخود

وقرأ تمام بن العباس يبايعون لله والمفعول محذوف اى انما يبايعونك لاجلك منه

قوله يد الله فوق ايديهم يد اسم متمكن امكن اصله يدى بسكون الدال فحذفت الياء وجعلت الدال مجرى اللام واما قول الشاعر

يد بان بيضاء وان عند محلم * فالاصل فيه ايضا سكون الدال الا انه لما حذف اللام فى التثنية بقيت اللام متحركة وهذا ما قاله لامام ورب ما يثنى ولا يعاد اللام كقوله تعالى بل يداه مبسوطتان والدليل على ما قاله جمعهم اياها ايديا واكثر ما يجمع على افعل ما كان على فعل نحو بحر وابحر وكلب واكلب وضرب واضرب واما الايادى فهى جمع الايدى نحو اكلب واكالب واسهم واساهم من معرب القرآن منه

معنیینه دلالت ایلیه پس معنای واحده دلالت ایدرسه یدده ایکی وجه اعتبار اولنور وجه اول یدالله نعمت وید مؤمنین احسانلرندن مجاز اولوب معنای آیت اللهك نعمتی مؤمنلرك اللهه طاعاتله اولان احسانلری فوقنده در دیمك اولور کما قال الله تعالی (بل الله یمن علیکم ان هداکم للایمان) وجه ثانی یدنصرتدن مجاز اولوب معنای آیت حق جل وعلانك مؤمنلره اولان نصرتی مؤمنلرك رسوله اولان نصرتندن اقوی واعلادر دیمك اولور کما قال الید لفلان ای الغلبة والنصرة والقوة له فامایدمو ضعیده معنیینه دلالت ایدرسه اللهه ید اسنادی مجاز وبمعنی الحفظدر وحق مبایعینده اولان یدحقیقتدر که جارحه معناسنه اولوب بوتقدیرجه معنای آیت کریمه اللهك یدی حفظ ایله مؤمنلرك اللری اوستنده دردیمك اولور (وقال الزمخشری لما قال تعالی (انما یبایعون الله) اکده تأکیدا علی طریق التخییل فقال (یدالله فوق ایدیهم) یریدان ید رسول الله التی تعلو ایدی المبایعین هی یدالله والله منزه عن الجوارح وعن صفات الاجسام وانما المعنی تقدیر ان عقد المیثاق مع رسول الله علیه السلام کعقده مع الله من غیر تفاوت بینهما) حقا که تفسیر زمخشری تحقیق بلیغ اولوب مولانا خداوندکار دخی * م * دست اورا حق چودست خویش خواند * دیو معنای کشافی اختیار بیورمشلردر وبالجمله بوآیت کریمه متشابهاتدن اولمغله سلف طریق اسلمه کیدوب سکوت وخلفه مذهب احکمه کیدوب وجوه محتملاتی تأویل بیورمشلردر فافهم نتیجهٔ کلام وخلاصهٔ مرام عهده وفالازمهٔ اصفیادن اولمغله حق سبحانه وتعالی بیوررکه (فمن نکث فانما ینکث علی نفسه) پس بوآیت کریمه نك معناسی اکریددن مراد نعمت وغلبه وقوت اولورسه نقض عقد ونکث عهد ایده نك ضرری نفسنه عائد اولور زیرا عمل قلیل مقابله سنده اولاجق احسان جزیلی نفسندن فوت ایتمکله خسران عظیمله خائب اولور دیمکدر واکرید دن مراد حفظ اولورسه نکث (انمایبایعون الله) قولنه عائد اولور یعنی حبیبم سنکله بیعت ایدن کسنه نقض عهد ایدرسه انك ضرر نکثی سکا عائد اولمز زیرا فی الحقیقه بیعتی سنکله اولمیوب بلکه الله ایله اولمش ایدی پس ضرر نقض اللهه عائد اولمز زیرا حق تعالی برشی ایله متضرر اولمقدن منزهدر پس ضرر نکث عهد لاجرم نفس ناقضه راجع اولور وبوندن صکره حق تبارك وتعالی عهده وفاقیلان مؤمنینی اجر جزیل ایله تبشیر ایدوب بیوررکه (ومن اوفی بما

قوله ینکث قرأزید علی ینکث بکسر الکاف والعائد علی نصب الله فی عاهد علیه الله ورفعها ابن ابی اسحق علی انه تعالی عاهدهم منه

عاهد عليه الله فسيؤتيه اجرا عظيما) وشول من كه عقد بيعتده ثابت قدم اولوب اللهله معاهده ايتديكى شى اوزرينه وفا ايليه عن قريب حضرت حق عهده وفا ايلينه اجر عظيم اعطا ايدر يعنى جنات افعال وصفاتده انواع نعمة بى زوال وجنت ذاتده رؤيت جمال بى مثال ارزانى بيورر ﴿ شعر ﴾ اى دوست انتظار مفرما كه بعد ازين * دلرانه صبر ماند نه آرام ونه قرار ﴿ فائده ﴾ قال الامام الرازى وقد ذكر ان العظيم فى الاجرام لا يقال الا اذا جمع الطول البالغ والعرض الواسع والسمك الغليظ فيقال للجبل الذى يرتفع ولا اتساع لعرضه جبل عال اومرتفع اوشاهق واذا انضم اليه الاتساع فى الجوانب يقال له عظيم والآخرة كذلك لان كل ما فى الجنة يكون من ارفع الاجناس ويكون فى غاية الكثرة ويكون ممتدا الى الابد لا انقطاع لها فيحصل فيه ما يناسب ان يقال له عظيم والعظيم فى حق الله اشارة الى كماله فى صفاته كما ان فى الجسم اشارة الى كماله فى جهاته اى طالب فائق بيعت رضوان وعاشق صادق رؤيت جمال يزدان محرمان حرم حريم ربانى ومقربان باركاه قرب سبحانى اولان اصحاب كشف وايقان وارباب ذوق ووجدان بو آيت كريمه ده قرب فرائض مشاهده ايتمكله جمال عرايس كلام رب الارباب بدن كشف نقاب وكمال شوق پرتابلرندن كلمات معجز نظام لرين اطناب ايدوب بيورر لركه اول احدى الذات وسرمدى الصفات سرور كائنات عليه اكمل التحيات غاية فنا وحقله بقاسنى توضيح يعنى عين جمع ومقام التباس وظهور عين وعين جمعده اولان ظهور جمع الجمع امرنى تصريح ايدوب مقام اتصاف واتحاد ظهور ذات وصفاته مرآت ايتديكى حينده نور ذات وصفاتى نور فعلده باهر وهو هومرتبه سيله ظاهر اولديغن عين بصيرتلرى اولان ارباب شهوده عيان بيورر زيرا فعل صفاتده وصفات ذاتده غائب اولسه عاريت اولان وجود موهوم غيريت محوومتلاشى اولوب غيرى قالماز پس (وما رميت اذ رميت ولكن الله رمى) قول شريفى دخى بو معنايى مؤيد اولور قال الواسطى اخبر الله تعالى بقوله (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله) ان البشرية فى نبيه صلى الله عليه وسلم عارية واضافة دون حقيقة قال اظهر النعوت فى محمد صلى الله عليه وسلم فقال (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله) وقال الحسين لم يظهر الحق تعالى مقام الجمع على احد بالتصريح الاعلى اخص نسمه واشرفه فقال (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله) اسقط الوسائط

قرأ نافع وابن كثير وابن عامر فسنؤتيه بنون العظمة والباقون بالياء من تحت وقرئ عهد عليه ثلاثيا

عند تحقيق الحقايق وابقى رسو مهاوقطع حقايقها فن بايع النبى بايع الله
على الحقيقة فان تلك البيعة بيعة الله لان يده فى تلك البيعة يدالله) پس برفحواى
(العلماء ورثة الانبياء) وراثت كاملهٔ حقيقة محمديه مظهر يتنده قائم اولان
اولياء اللهه عين جمعده اولان ظهور جمع الجمع تجلياتنك سطواتندندر كه
حسين بن منصور (انا الحق) وبايزيد بسطامى (سبحانى ما اعظم شانى)
وابوسعيد بن ابى الخير (ليس فى جبتى غيرالله) ديوب وابوبكرشبلى دخى بومعنايى
اشعار ايچون * بيت * تباركت خطراتى فى فعالاتى * فلاآله اذفكرت الاله *
بيتنى انشاد ايدوب هر برى بونك امثالى نيجه شطحات سويلدى ايمدى مشكوة
نبوتدن اقتباس نور خلافت ايليان فنافى اللهه وولايت دستكاهلره دخى
بيعت حقله بيعت وتسليم وارادت حقه اطاعت ايديكى محقق اولديسه
كاشف الاسرار مولانا خداوندكار بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ دست حق
ميراندش زندش كند * حق تعالانك دستى اول طفلى يد خضر اله
اولدررانى زنده قيلور ﴿ مثنوى ﴾ زنده چه بودجان پاينده كند *
زنده ندر آنى جان پاينده ايلر يعنى عين جمعده اولان خضر وقتك دست
ارادتى يدقدرت آلهى اولمغله مرده احياسى امرسهلدر بلكه حيات ابديه
وسعادت سرمديه اعطا ايدر وخضر وقتك يدقدرت وارادتى ارادت حق
اولديغنى اشعار ايچون سورهٔ كهفده سبب قتل غلامى خضر عليه السلام
موسى عليه السلامه بيان ايتدكده (فاردنا ان يبدلهما ربهما خيرا منه)
ديوضمير جمله مقام التباس وعين جمعده اولان جمع الجمعه اشارت بيورمشدر
﴿ نظم ﴾ سرحقند اولياى خدا * هيچ كس ديد سر زشخص جدا *
همه باحق چوموج در بحرند * وصف ذاتش چو لطف وچون قهرند *
آلة الحق قلبه الطاهر * هوان كان منك فى الظاهر * مارميت اذرميت در قران *
زين سبب كفت خالق دوجهان * پيش خلق اين سخن محال بود *
پيش عشاق وصف حال بود * خلق اكر لمعهٔ بديدندى * عشق شانرا بجان
خريدندى * وين بنا قابلان دهد صدجان * وآنچه نامكنست ازين آسان *
اين سخنهاست نادر ونا ياب * كس نديدش نهايت وپاياب * ايمدى اى مستمع
قابل وسالك مقبل موسى عليه السلام قوت نبوت وعظمت رسالت ايله
تعليم علم لدنى ايچون خضر عليه السلامه محتاج اولديسه سن دخى بوطريق
محبت وراه وحدتده بهر حال دست ارادت وارشادى يد قدرت آلهى

اولان بر مرشد کاملك بدرقهٔ همتنه محتاجسن واکربی ارشاد ودلالت بعض
ارباب ریاضت دخی قطع مسالك طریقت ایتدکاری مشهوردر دیرایسك
حضرت مولانا اکا جواب ایچون بیوردیلر که معلوم اوله که ❊ مثنوی ❊
هر که تنها نادرا این ره برید ❊ هرکسنه که تنهاوفرید اولدیغی حالده نادرت
اوزره بو یولی قطع ایلدی ❊ مثنوی ❊ هم بعون همت پیران رسید ❊ اول
دخی حقیقتده عون همت پیران ایله ارشدی یعنی بعض سالکان راه خدا
واصل کامل ومرشد مکمله ظاهر حالده ارادت کتورمدین شریعت حقه
متابعت وسنت نبویه یه کمال موافقت ایله اصلاح نفسه بذل قدرت ایدوب
امابشرط آنکه عباداللهدن هیچ برفرده نظر حقارت ایله ناظر اولمیوب ونفسنی
جمله دن احقر وعاجز ترکوروب ومقصودی دنیا وآخرت وکشف وکرامت
اولمیوب بلکه خالصا ومخلصا محبت ذاتی یه وصلت رجاسنه انواع مجاهده
وریاضت ایلسه فیاضده بخل یوقدر اول کسنه یه افناء ناسوتله تحقق سر بقاء
لاهوت چهره کشااولور ولکن وصلت مز بوره من حیث لایشعر کیروخضر
وقت وصاحب زمان اولان قطب جهانك عون وهمتیله اولور زیرا مشارق
ومغاربده هر قنغی مرآت قلب که کمال صفوت ایله مجلا اوله بهرحال مرآت
مز بوره ده جلوه نما اولان اول شمس حقیقتك پرتو نور صفاسیدر زیرا انسان
کامل که قطب الاقطاب اندن عبارتدر افلاك وجود من اوله الی آخره آنك
اوزرینه دور ایدر واول فرد اکمل منذ کان الوجود الی ابد الآباد واحددر
یعنی حقیقتده قطب افلاك وجود روح اعظم ورسول اکرم صلی الله علیه
وسلمدر که اسم اصلیسی محمد وکنیتی ابوالقاسم ووصفی عبدالله ولقب شریفی
شمس الدین در واواین وآخرینه محمد اولوب من الازل الی الابد مظاهرده
ظهوری مقرر اولمغله باعتبار المظهر الواحد مظهر آخرك اسمیله تسمیه
اولنمیوب بلکه هر عصرده اولان مظهرینه مناسب اسم ایله مسمی اولور
الحاصل سنت الهیه بونك اوزرینه جاریه درکه هر عصرده واقع اولان
صورت اکملك شانني ترفیع ایچون حقیقت محمدیه من حیث البروز اول
تعین خاصده ظهور ایتمکله صور کمل ظاهرده آنك خلفاسی ومعناده
اول فرد اکمل ونوراشمل صور کملك حقیقتلری اولورسه وصور کمله فی زماننا
قطب اطلاقی عاریة ومن حیث الخلافة اولوب حقیقتده قطب الاقطاب
حقیقة محمدیه اولور پس هرعصرده وراثت کمالیه مظهریتنده قائم برانسان

کامل و عالمك وجودنه سنت الهیه جاریه اولدیسه مستخلف مستخلفك حکمده عیني اقتضا ایتدیکی جهتدن اول قطب زمان وزبدۀ جهانك کتابنی جمیع حقایق سفلیه واطائفی حقایق علویه‌یه مقابل اولوب باستحقاق الاصالة والملك مقتضای ذاتی حکمیله اسماء ذاتیه و صفات الٓهیه‌یه مستحق اولور ومظهر ذات وصفات وحقه مرآت دوشمکله مشاهدۀ انوار جمال لاجرم مرآت مزبوره دن میسر اولور پس حقه وصلت انسان کامل وساطتیله اولدیغیچون کاشف اسرار مولانا خداوندکار دخی اکر حاضر اکر غائب لاجرم مطلب حقیقی اول وارث اکملك بدرقۀ همتیله اولور دیوب بیورر که ❊ مثنوی ❊ دست پیر ازغائبان کوتاه نیست ❊ دست پیر غائبلردن کوتاه دکلدر زیرا برخوای (یدالله) ❊ مثنوی ❊ دست اوجز قبضۀ الله نیست ❊ اول پیرك دست ارشادی یدقدرت وقبضۀ هدایت الٓهیه‌دن غیری دکلدر پس اول کامل مکمل ❊ مثنوی ❊ غائبانرا چون چنین خلعت دهند ❊ چونکه غائبلره بونجلین خلعت ویررلر حکم مقرر اولدیکه ❊ مثنوی ❊ حاضران از غائبان لاشك بهند ❊ حاضرلر غائبلردن شك وشبهه سز اولی وبهترلردر آه کیم اول کامل ومکملر ❊ مثنوی ❊ غائبان راچون نواله می دهند ❊ چونکه غائبلره نواله ویررلر ❊ مثنوی ❊ پیش مهمان تاچه نعمتها نهند ❊ مهمان اوکنه عجبا نه نعمتلر قورلر یعنی اکرچه کیم غائبلره دخی پرتواشعۀ نور محبتلری شامل ونعم جلیلۀ هدایتلری واصل وخلع فاخرۀ عنایتلری هرکسك قامت استعدادلرینه مشتملدر ولکن صورت شخصیه سندن غافل اولان غائبلردن مقتضای بشریت ایله نور محبت مغرب کثرتده آفل اولوب بعض زله ایله تنزل واقع اولسه بیکده بری ترقی ایده میوب زیرکدورتده مستتر قالور فاما اول فرداکملك مجلس شریفنده مستمرا صورت شخصیه سن کورن وینفسد حومۀ حمایه سنده اولان مجذوبان سالکان وعاشقان صادقانه وجه مذکوراوزره انواع زلات وتنزلات واقع اولسه هر بر تنزلده انواع ترقیات میسر اولوب ارض مخروطئ بشریتده منخسف اولان قلب قمر طلعتلری اول برج آفتاب حقیقتك اشعۀ انوار جذباتیله کماکان منجلی وبدر کامل اولور وبو وجهله اولان تنزلات وترقیاتی قطب زمانك تربیه وارشادنده اولنلر بیلور غیریلره عجب کلور فلهذا مرجع ارباب طریقت مولانا خداوندکار دخی بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلرکه ❊ مثنوی ❊

کوکسی کوپیش شان بسته کر * تاکسی کوهست بیرون سوی در * فنی شول کسنه که اول انلرك حضورنده کر بسته در تاشول کسنه یه دکین که طشره قپو جانبنده در یعنی بکجا تا بکجا زیرا خدمت پیرده کر بسته اولان ارباب دل ورزش جذبه ده اولان قاعدهٔ توجه وکوکله وارمق یولنی کور مشلر وترقی وتنزلی بیلمشلر در فاما من حیث لایشعر پرتو اشعهٔ نور محبته مصادف اولان قلب غائب ملقن اولمیوب کوکله وارمق یولنی کورمامشلردر پس بینهماده اولان فرق بین السماء والارض اولور فاما معانئ مذکوره دن قطع نظر خاطر فاتره بومعنا دخی لایح اولدی که بو ابیات شریفه خواجهٔ کائنات امام علی یه ایلدیکی وصیت بیاننده و بیعت رضوان سیاقنده ذکر اولندیسه غائباندن مراد قرن رسول علیه السلامدن صکره اولان مؤمنلر وحاضراندن مراد اصحاب کزین رضوان الله علیهم اجمعین و پیردن مراد رسول رب العالمین اولمق اوزره معنی بویله اولور که مثلا هرقنغی مؤمن که ظاهر حالده فی زماننا اولان انسان کامله تشبث ایتمیوب مجرد کندو علمیله عمل وشرع مطهر وسنت رسوله اتباع وامتثال ایدوب قطع مسالك ودفع مهالك ایدسه اول دخی معنی عون عنایت شریعت ودست همت سنت نبویه ایله تکمیل نفس ایدوب فی الحقیقة همت رسول علیه السلام اکا معین اولوب بلا واسطة سلوك محال اولور پس رسول علیه السلامك یدی ید آلهی وقدرت نامتناهی اولمغله غائبلردن کوتاه دکلدر چونکه حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم کندیدن صکره الی یوم القیام وجوده کلن وغائب حکمنده اولان امت اجابته بونجلین همت وانواع نعمت عنایت قیله پس زمان دولت ومجلس سعادتلری شرفنه نائل ومشاهدهٔ جمال باکمالی عزتنه واصل اولان اصحاب کرامه نه احسانلر ایتمك کرکدر اکا کوره قیاس قیل پس غائباندن حاضران بلا شك وشبهة افضل واولی در کما قال الله تعالی (والسابقون السابقون اولئك المقربون) فی الحقیقة خدمت فخر جهان و بیعت رضوانده کر بسته اولان اصحاب قنده واول قرندن خارج اولان امت غائبه قنده بکجا تا بکجا دیمك اولور ابن حجر المکی شرح همزیه ده اشبو بیتك تحقیقنده تفضیل صحابه ده بو وجهله تفصیل ایدر که * بیت * لیته خصنی برؤیة وجه * زال عن کل من راه الشقاء * ای لیتنی ادرکت زمنه لاکون من اصحابه اذهم افضل من جمیع من جاء بعدهم عند الاکثرین * وذهب ابن عبد البر الی انه یمکن ان یکون فیمن بعدهم من هو

افضل من بعضهم للخبر الحسن بل قيل انه يرتقى الى درجة الصحة (مثل امتى مثل المطر لايدرى آخره خيرام اوله) وللخبر الحسن ايضا (ليدركن المسيح اقواما انهم لمثلكم اوخيرثلاثا) وفى حديث ابى داود والترمذى (يأتى ايام للعامل فيهن اجر خمسين قيل منهم اومنا قال منكم ويجاب عن الاول باحتمال انه قبل ان يعلم افضلية اصحابه فلما علمها صرح بها) بقوله ۷ (لوانفق احدكم ملاء الارض ذهبا لم يبلغ مداحدهم ولانصيفه) وبقوله (خيرالقرون قرنى) وعن الثانى بان اوفيه تحتمل ذلك ايضا وعن الثالث بانهم صرحوا بان مجرد زيادة الثواب لايقتضى الافضلية على ان فضيلة الصحبة لايعادلها ومن ثمه لما سئل ابن المبارك عن عمر بن عبدالعزيز ومعاوية رضى الله عنهما ايهما افضل قال الغبار الذى دخل فى انف فرس معاوية مع رسول الله صلى الله عليه وسلم خير من مائة مثل عمر بن عبدالعزيز واشار بعضهم الى ان محل الخلاف فى صحابى لم يحصل له الامجرد الرؤية واما من زاد على ذلك بنحو رواية اوغزو فلانزاع وان الصحبة انقطعت بموته صلى الله عليه وسلم واذاكان من رآه بعد موته وقبل دفنه غيرصحابى) الحاصل اول كامل فرددن مراد كرك شفيع الامة وكرك وارث حقيقة محمديه اولان حضر وقت وپير طريقت اولسون على اى طريق كان اوامر شريعت واحكام طريقته مخالفت وهو اى طبعه موافقت ايله طريق استقامتدن چيقميوب ﴿ مثنوى ﴾ چون كزيدى پيرنازك دل مباش ❊ چونكه پيرى اختيار ايلدك نازك دل اولمه يعنى چونكه مريد اولوب كندى ارادتكى ارادت پيره تسليم ايتدكسه كنديكى فى حكم الميت بيلوب مقام نازده اولمه بلكه دائما نيازده اولوب ﴿ مثنوى ﴾ سست وريزيده چوآب وكل مباش ❊ آب وكل كبى كوشك ودوكلجى اولمه يعنى اصلاح نفس ايچون اوزريكه اجرا اولنان احكام طريقت واوامر شريعت وانواع مشقاتى قبول ايدوب طاعات وعبادات ورياضات ومجاهداتده تكاسل قيلمه واخوان طريقتدن عقلكه مخالف بعض اقوال واحوال صدور ايدرسه خاطركه تشوش ويرميوب كندو حالكه مشغول اول وكوكل بولاندن دور اولمه وفهم درست ايله (فمن نكث فانما ينكث على نفسه) معناسندن غافل اوليوب حين بيعتده ايتديكك عقد عهدى نقض ايله نفسكى تهلكه يه القا ايتميوب بلكه (ومن اوفى بما عاهد عليه الله فسيؤتيه اجرا عظيما) قول كريمى ايله تبشير بيوريلان اجرعظيمه نائل اولمغيچون عهده وفاقيل وپوته عشقده نارشوق ايله يانيقبل زرخالص اول

يعنى بان حرف اوفى اوخبر منه

۷ واول الحديث الله الله فى اصحابى لوانفق منكم احد ملأ الارض ذهبا لم تبلغ مداحدهم ولانصيفه منه

❋ مثنوی ❋ وربهر زخمی تو پرکینه شوی ❋ پوخسه هر رزخمدن اوتوری سن پرکینه ومکدر اولەسن ❋ مثنوی ❋ پس کجایی صیقل آیینه شوی ❋ پس بلاصیقل قنده آینه اولورسن ❋ قاسم ❋ دل آینهٔ صورت ومعنیست عجب بود ❋ کان شاهد ماروی درین آینه ننمود ❋ نی نی چوصفا نبود هرگز ننماید ❋ در آینهٔ جان صفت شاهد مشهود ❋ حاجی زره کعبه پشیمان شد وبرکشت ❋ چون باده نه پیموده ره بادیه پیمود ❋ ایمدی بنم روحم مرآت دل مصیقل اولمق کرکدر که جمال نمای حضرت آگهی اوله پس حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بو مناسبتله اشبو بیانه شروع بیوردیلر

❋ کبودزدن قزوینی برشانکاه صورت ❋
❋ شیرو پشیمان شدن او بسبب زخم سوزن ❋

قزوینه منسوب شخصك یغرنی اوزره برشیر کبود اورمسی وزخم سوزن سببیله پشیمان اولمسی بیاننده در پس ای مستمع قابل ❋ مثنوی ❋ این حکایت بشنواز صاحب بیان ❋ صاحب بیاندن بو حکایتی ایشت ❋ مثنوی ❋ درطریق وعادت قزوینیان ❋ قزوینیلرك طریق وعادتلرنده یعنی قزوینیلرك عادت مألوفه‌لری بوایدی که ❋ مثنوی ❋ برتن ودست وکتفها بی کزند ❋ ازسر سوزن کبودیها زدند ❋ دست وتنی وکتف وشانکاهی اوزرینه سرسوزن بی کزنددن کبودیلر اوررلر یعنی جوارح مزبوره یی اکنه ایله داوب واوزرینه مرکب سوروب کبودی نشانلر ایدرلر ایدی تنکیم زمانەده اولان بعض حمقانك دخی قولنده وبازوسنده مشاهددر القصه ❋ مثنوی ❋ سوی دلاکی بشد قزوینیٔ ❋ قزوینه منسوب برکسنه بردلاکه کیتدی ❋ مثنوی ❋ که کبودم زن بکن شیرینیٔ ❋ که بکا کبود اور برناز کلك وشیرین کارلك ایت دلاك دخی بسرو چشم دیوب ❋ مثنوی ❋ کفت چه صورت زنم ای پهلوان ❋ ایتدی نه صورت نقش اورایم ای پهلوان قزوینی دخی دلیرانه خطاب وشیرانه جواب ویروب ❋ مثنوی ❋ کفت برزن صورت شیر ژیان ❋ دلاکه ایتدی شیر ژیان وقغان ارسلان صورتنی اور زیرا ای دلاك چالاك شهامت وجلادتده ❋ مثنوی ❋ طالعم شیرست ونقش شیرزن ❋ طالعم اسددر شیر نقشنی اور ❋ مثنوی ❋ جهدکن رنك کبودی شیرزن ❋ جهد ایله کبودلك رنکنی وافر اور یعنی اکنه ایله داددیکك یرلری رنك کبود ایله

شانکاه یعنی قریص درکه انسان ترکیده یغرن درکه ارقه‌نك ایکی کورك اورتاسیدر منه

❋ طولدر ❋

طو ادر دلاك دخی اول پهلوان شجاعت شعارك جكردارلغن كوروب
﴿ مثنوی ﴾ كفت بر چه موضعت صورت زنم ٭ ایتدی ای شیر هیبت
ومریخ صولت صورت شیری قنغی موضعكه اورایم ﴿ مثنوی ﴾ كفت
بر شانه كهم زن آن رقم ٭ قزوینی ایتدی ای دلاك اول شیرك نقش ورقمن
یغرینم اوزرینه اور پس دلاك نكته دان فرمان پهلوان ایله اكنه ینی النه آلوب
﴿ مثنوی ﴾ چونكه اوسوزن فروبردن كرفت ٭ چونكه اول سوزنی آشغه
ایلمك طوتدی یعنی شانكاهنه باتورمغه باشلدی ﴿ مثنوی ﴾ درد آن در
شانكه مسكن كرفت ٭ اول سوزنك دردی شانكهنده مسكن طوتدی یعنی
یغرنده وجع سوزن ظاهر اولدی ﴿ مثنوی ﴾ پهلوان درناله آمد كای سنی ٭
قزوینی پهلوان ناله وفغانه كلدی بویله دیو كه ای سنی وعالی ﴿ مثنوی ﴾
مرمرا كشتی چه صورت می زنی ٭ بنی دپه لدك نه مقوله صورت اوررسن
﴿ مثنوی ﴾ كفت آخر شیر فرمودی مرا ٭ دلاك ایتدی آخر بكا شیر بیوردك
پس نقش شیر ایده یورم ﴿ مثنوی ﴾ كفت ازچه عضو كردی ابتدا ٭
قزوینی ایتدی نه عضودن ابتدا ایتدك ﴿ مثنوی ﴾ كفت ازدمكاه آغاز بده ام ٭
دلاك شیرین كار ایتدی شیرك قویرغی یرندن ابتدا ایتمشم ﴿ مثنوی ﴾
كفت دم بكذار ای دو دیده ام ٭ قزوینی دلاكه ایتدی ای بنم ایكی كوزم
قویروغی قو یعنی شیرك قویروغی لازم دكلدر زیراكه ﴿ مثنوی ﴾ از دم
ودمكاه شیرم دم كرفت ٭ شیرك دم ودمكاهندن دم ونفسم طوتلدی
﴿ مثنوی ﴾ دمكه اودمكهم محكم كرفت ٭ شیرك دمكاهی بنم دمكاهمی
محكم طوتدی یعنی ارسلانك قویروغی موضعی بنم نفسم منفذنی سد ایتدی
﴿ مثنوی ﴾ شیر بی دم باش كوای شیرساز ٭ ای شیرساز شیره سویله قویرقسز
اولسون ﴿ مثنوی ﴾ كه دلم سستی كرفت از زخم كاز ٭ زیراكه زخم كازدن
قلبمه سستلك كلدی ویورككم ضعیف اولدی كاز مقراضدر ولكن بو محلده
سوزن مراددر پس پهلوانك فریادندن ﴿ مثنوی ﴾ جانب دیكر كرفت آن
شخص زخم ٭ بی محابا ومواسایی ورحم ٭ اول شخص كه دلاكدر بی میل
ومحابا وبی مواسا ومدارا وبی رحم وشفقت زخم سوزنی جانب آخردن
طوتدی یعنی اكنه ایله یغرنده ارسلانك عضو آخرنی نقش ایچون غیری
یردن دورتمكه باشلدی پهلوان قزوینی كبر وتحمل ایده میوب ﴿ مثنوی ﴾
بانك كرد اوكین چه اندامست ازو ٭ نعره وبانك اوردی كه شیردن بونه اندامدر

﴿ مثنوى ﴾ كفت اين كوشست اى مردنكو ❊ دلاك ايتدى اى مردنيكو بوكوش در ﴿ مثنوى ﴾ كفت تاكوشش نباشد اى حكيم ❊ قزوينى ايتدى اى حكيم شيرك حتى قولاغى دخى اولمسون ﴿ مثنوى ﴾ كوش را بكذار وكوته كن كليم ❊ اعدى قولاغى ترك ايت وكليمى كوتاه قيل يعنى كوش ودم اولمق نه لازم قولاقسز وقويرقسز مختصر جه برشير اولسون ديمكدر پس دلاك ﴿ مثنوى ﴾ جانب ديكر خلش آغاز كرد ❊ سوزنى برجانبه دخى باتورمغه باشلدى ﴿ مثنوى ﴾ باز قزوينى فغان راساز كرد ❊ قزوينى كيرو فرياد وفغانه باشلدى بويله ديوكه ﴿ مثنوى ﴾ كين سوم جانب چه اندامست نيز ❊ بو اوچنجى جانب دخى نقش شيردن نه مقوله اندام وقنغى عضودر ﴿ مثنوى ﴾ كفت اينست اشكم شير اى عزيز ❊ دلاك ايتدى شيرك شكمى در اى عزيز ﴿ مثنوى ﴾ كفت تااشكم نباشد شير را ❊ قزوينى ايتدى اى دلاك عزيز بونى ترك ايله تاكه شيرك شكمى دخى اولمسون وبالجمله قويرقسز وقولاقسز وشكمسز ارسلان اولسون زيراكه ﴿ مثنوى ﴾ كشت افزون دردكم زن زخمها ❊ درد والم زياده اولدى زخملرى آزاور ﴿ مثنوى ﴾ خيره شد دلاك وبس حيران بماند ❊ دلاك پهلوان قزوينينك بو تلاشى و فغانندن خيره اولدى وزياده حيران قالدى ﴿ مثنوى ﴾ تابرين انكشت دردندان بماند ❊ حتى بوحيرتك اوزرينه انكشتى نيجه زمان دندانده قالدى ﴿ مثنوى ﴾ بر زمين زدسوزن ازخشم اوستاد ❊ دلاك استاد غضبندن سوزنى زمينه اوردى ﴿ مثنوى ﴾ كفت در عالم كسى را اين فتاد ❊ وايتدى جهانده بركمسنه يه بوكار عجب واقع اولديمى عجبا ﴿ مثنوى ﴾ شير بى دم وسر واشكم كه ديد ❊ قويرقسز وباشسز وشكمسز شيرى كمسنه كورديمى باخصوص ﴿ مثنوى ﴾ اينچنين شيرى خدا خود نافريد ❊ بونچه اين شيرى خود خدا خلق ايلمدى زيرا قويرق وسر وشكم ودست وپادن مجرد اولان شيرك وجودى مفقود وبلكه معدومدر نقش شير ايسه هيئت مجموعه سنه تشبيه در ❊ پس حق تعالى بومقوله شيرى ايجاد ايتمامشدر ديوب نقش وتصويردن وازكلدى پس قصه دن حصه بودركه تمناى اكتساب اخلاق مصطفوى وهواى تخلق سيرت مرتضوى ايله برمرد عاقل وكامل واصلك دامن تربيه سنه تشبث آرزوسنده اولان طالبلره صفات مزبوره نك تحقق لاجرم جراحت نيش رياضت وشدائد زخم احكام طريقته صبر وتحمل ايتمامكله ميسر اولمديغيچون مرجع ابرار

﴿ واخيار ﴾

واخیار وملاذ زمرهٔ شطار حضرت مولانا خداوندکار بویوررلرکه
مثنوی ای برادر صبر کن بردرد نیش * ای برادر نیش طریقت
وزخم ریاضت درد نه صبر وتحمل قبیل که مثنوی تارهی ازنیش
نفس کبر خویش * حتی کندی نفس کافرك نیشندن خلاص اوله سن زیرا
علم شریفه خفی اولمیه که مثنوی کان کروهی که رهیدند ازوجود *
شول بر کروه پرشکوه که قیدوجود موهومدن خلاص اولمشلردر مثنوی
چرخ ومهر وماهشان آرد سجود * فلك مسند بر ومهر منیر وماه
مستنیر انلره سجود کتورر یعنی مقتضیات بشریه ومشتهیات نفسانیه‌دن
مجرد اولان اصفیا واولیا محکوم طوارق افلاکی ومحبوس مضائق تیره خاکی
اولمقدن خلاص اولمغله فلك بی قرار وشمس وقمر پرانوار وانجم بی شمار
رقص ودوران ایده‌رك زمین خد منلرینه وضع جبین ایدوب اول کاملان
واصلانك کوکلرندن حقده وصول آرزوسن ایدرلر ایمدی ای روح
مصور بومعنایی مقرر بیل که مثنوی هر که مرد اندرتن اونفس کبر *
هر کیمك که آنك جسمنده نفس کافری مرد اولدی لاجرم * ع * ابروبادومه
وخورشید وفلك درکارند * مضمو نتجه مثنوی مروورا فرمان برد
خورشید وابر * تحقیقا ابرباران کش ومهر ضیابخش انك فرمانی ایلدر
وحکمنه رام اولورلر اکا بناء که مثنوی چون دلش آموخت شمع افروختن *
چونکه انك قلبی شمع یاقماق اوکرندی مثنوی آفتاب اورانیارد سوختن *
آفتاب آنی یاقمغه قادر اولمز یعنی آتش عشق سبحانی ایله سوزان ونارجذبهٔ
رحمانی ایله بریان اولان قلوب لطیفهٔ عاشقان تبعات کثرات وملکات ردیاتدن
نجات بولوب آفتاب عالمتابك نار تقلبات وقهر تطوراتندن خلاص اولور
وعذاب قطیعهٔ حرماندن قورتیلور وبو معنایه برهان ایسترایسك ایشته
سکانص قاطع وحجت ساطع که مثنوی کفت حق در آفتاب منجم *
ذکر تزاور کذا عن کهفهم * تکیم حق جل وعلا طلوع وغروبله موقت
اولان آفتاب حقنده کتاب کریمنده (تزاور عن کهفهم) ذکر ایلدی وياخود
آفتاب منجمدن مراد نور وهدی اولان قرآن عظیم اولوب معنای بیت
نته کیم حق تعالی آفتاب منجمده اصحاب کهف حقنده بو آیت کریمه‌یی ذکر
ایتمشدرکه (تزاور عن کهفهم) قولیدر کما قال الله تعالی فی سورة الکهف
(وتری الشمس اذا طلعت تزاور عن کهفهم ذات الیمین واذا غربت تقرضهم

ذات الشمال وهم فی فجوة منه ذلك من آيات الله من يهد الله فهو المهتد
ومن يضلل فلن تجد له وليا مرشدا) يعنی قرب بلدهٔ طرسوسده ينجلوس نام
جبل عاليده وصيد ايله و بر روايتده غار جيرم ديمكله معروف كهفده اصحاب
كهف اوچيوز طقوز ييل خواب وراحتله ياتوب بعده قدرت قادر ايله بعد
ترفيع عيسی هر بری نوم آسايشدن يقظان وخلقه نمايان اولدقلرنده حشر
اجساده منكر اولانلره حجت قاطعه وآيت ساطعه ايله تبكيت اولنديغی مقدما
مثنویٔ شريفك اوائلنه قريب * متابعت كردن نصارا وزيررا* بياننده * م *
حال عارف اين بود بيخواب هم * كفت ايزدهم رقود زين مرم * بيتنك
شرحنده بطريق الاجمال ذكر اولنمشدر زيرا حكايتلرنده اهل تواريخ
اختلافات كثيره بيان ايتمشلردر پس تحصيل اطلاع تفصيله طالب اولان
تواريخه مراجعت ايلسون فاما ثعلبی نك عرايس فی المجالس نام تواريخنده
مسطور درکه* روايت اولنور كه حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله اصحاب
كهفی كورمك ايچون حق سبحانه وتعالی دن مسئلت ايتدكده امر الهی
بومنوال اوزره جاری اولديكه حبيبم سكا اصحاب كهفی دار دنياده كوسترمكی
تقدير ايتمدم ولكن يا محمد جانب شريفكدن انلره تبليغ سلام ورسالتكی اعلام
وسكا دخی ايمان ايله عرض اسلام ايتمك ايچون خيار اصحابكدن درت كمسنه
ارسال قيل ديو فرمان بيورلمغله حضرت مقدس نبوی پيك رب العالمين
جبريل امينی مستشار ايدوب بيورديلركه ای قرنداشم جبرائيل بن اصحابمدن
اولان خياری اصحاب كهفه نه كيفيت ايله ارسال ايدهيم جبريل ايتدی
ياحبيب الله امرمن بورك تمشيتی ايچون سليمان امينه مسخر اولان ريح رخا
بامر الله تعالی سنك فرمانكه دخی اطاعت ايله مأمور اولمشدر * پس يا محمد
زمينه بركسا بسط ايدوب اول كليمك بركوشه سنده ابو بكری و بركوشه سنده
عمری و بركوشه سنده علی يی و بركوشه سنده دخی ابوذر غفاری رضی الله
عنهمی اجلاس ايدوب بادسليمانه امر قيل كه خدمتی يرينه كتوره ديو اشارت
ايتمكله حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله دخی بر موجب فرموده عمل
بيوردقلرنده ريح منقاد خيار اصحابدن اولان اول چاريار صاف نهادی
متاكب اطاعتنه تحميل ايدوب حتی باب كهفه كوتوردی پس ذكر اولنان
صحابهٔ كزين باب كهفه واروب درغاردن برايكی حجر قلع ايتدكلرنده مغاره
قپوسی آچيلوب وشعاع شمس درون غاره ضيا ويردكده قطمير كهف جست

مطلب
روايت غريبه در حق اصحاب كهف وتفسير وتری الشمس اذا طلعت تزاور

وچالاك قالقوب بونلرك اوزرینه هر بی دریغ ایله حمله ایلدی و وجوه مبارکه
لرینه امعان نظر قیلدقده کیملر ایدیکن بیلوب انواع عذر وتقصیر ایله تحریك
سر ودنبال واصناف تبصبص وابتهال ایدوب کهفه داخل اولیکز دیو باشیله
ایما واشارت ایلدی اصحاب رسول الله دخی کهفه دخول ایدوب اصحاب
کهفه السلام علیکم ورحمة الله دیدیلر * پس اول حینده حق جل وعلا
روحلرینی جسد پاکلرینه رد ایدوب باجمعهم قالقوب علیکم السلام ورحمة الله
وبرکاته دیوب رد احسن ایله سلام الدیلر پس اصحاب صفا اکتساب ایتدی
ای مردان نیك بختان رسول خدا محمد المصطفی سزه سلام ایلدی انلر دخی
علی محمد رسول الله السلام مادامت السموات والارض وعلیکم بما بلغتم
دیوب اصحابله بریرده اوطوردیلر وسرگذشتلرین حکایت ایدوب تکرار
اللهك وحدانیتنی تذکار وخاتم الانبیاء محمد المصطفانك رسالتنه اقرار ایدوب
دین اسلامی قبول واختیار قیلدیلر بعده اصحاب رسوله نیاز ایله بزدن رسول
خدایه سلام اولسون دیو وداع قیلوب هر بری مضاجعنه واروب خوابه
یاتدیلر * بو دخی مرویدر که خالق موت وحیات قیام ساعتدن اول خروج
مهدی ونزول عیساده اصحاب کهفی تکرار ایقاظ واحیا ایدوب و بر مدت
مهدی ومسیح ایله صحبت ایدوب بعده ساقیء اجلدن جام فنا نوش ایدوب
طامهٔ کبرایه دکین غار مزبورده غنوده اوله لر الحاصل ذکر اولنان
اصحاب مختار اداء رسالت رسولدن صکره کساء مبسوطه کلوب هر بری
مکان معیننده اوطوردقلرنده ریح فرمان بر انلری کتوروب حضور رسالت
پناهه یتوردی حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم دخی یااصحابی اصحاب
کهفی نیجه بولدیکز دیو بیوردقده یارسول الله (دخلنا علیهم فسلمنا علیهم
فقاموا باجمعهم فردوا السلام و بلغنا رسالتك فاجابوا وانابوا وشهدوا انك
رسول الله حقا وحمدوا الله علی ما اکرمهم بخروجك وتوجیه رسلك الیهم
وهم یقرؤنك السلام) دیوب واقع حالی حضرت رسالت پناهه من اوله الی آخره
تقریر ایتدیلر رسول الله صلی الله علیه وسلم دخی حقه حمد وثنا ایدوب
(اللهم لاتفرق بینی وبین اصهاری واختانی واغفر لمن احبنی واحب اهلی وخاصتی
واحب اصحابی) دیوب دعا قیلدیلر پس حق سبحانه وتعالی حکمت کامله وقدرت
شامله سیله اصحاب کهفك مدت بعیده اجسادی بالیه والوانی متغیره اولمیوب
لطافت وطراوت اوزره باقیه اولدقلرینك حکمتندن حبیبنه خبر ویروب

بیورر که (وتری الشمس اذا طلعت) خطاب اولا وبالذات حضرت رسوله وبالتبعیة امته ویاخود علی الانفراد خطابه مستعد اولان هر احده اولوب مفهوم کلام حبیبم اکرسن وقصهٔ اصحاب کهفی استماع ایدن هر احد عهد من بورده حاضر اولوب آفتاب عالمتابی آوان طلوعده کوریدك (تزاور عن کهفهم ذات الیمین) اصحاب کهفك الجا ایلدکاری کهفدن جهة یمینه میل ایدر کورردك یعنی آفتاب حین طلوعده کهفك صاغ جانبنه میل ایدوب شعاعی اصحاب کهفك اوزرلرینه اصابت وجسدلرینی اذیت ایتمز ایدی تزاور کلمه‌سی فی الاصل تتزاور اولوب تازایه قلب وادغام اولنمشدر فاما کوفیون قلب وادغام ایتمیوب بلکه تائینك برینی حذف ایدرلر وتشدیدسز قرائت ایدرلر حفص دخی تخفیفله قرائت ایتمشدر تظاهرون وتظاهرون کبی وبالجمله اکر تخفیف واکر تشدید ایله تزاور میل وانحراف معناسنه اولوب مثلا زاره مال الیه دیمك اولور وقول زور دخی صدقدن وحقدن میل وانحراف معناسنه‌در وکذلك حبیبم اول زمانده آفتابی کوریدك (واذا غربت تقرضهم ذات الشمال) قچان غروب ایتسه اصحاب کهفی ترك ایله عدول ایدوب کهفك جهة شمالنی قطعله مرور ایدردی معنی تقرضهم تقطعهم لامن القطیعة والصرفة حاصل معنی نیر اعظم حالت غروبده دخی بقدرة الله تعالی اصحاب کهفك اوزرلرندن مرور ایتمیوب کهفك جانب شمالنه کچردی (وهم فی فجوة منه) حال آنکه بونلر کهفك متسعنده ایدیلر یعنی کهفك موضع ضیقنده اولمیوب بلکه کهفك وسطی ومکان وسیعنده غنوده ایدیلر * پس اعجب حالدندر که کهفده وسعت واصحاب کهف دخی وسطنده استراحت ایتدکلرندن قیاس اولنان بو ایدیکه شعاع آفتاب انلرك اجسادینه اصابت ایدوب بوسببده اوله‌لر ولکن قدرت الهی شعاع خورشیدی طلوع وغروبده بونلرك اوزرندن صرف ایتمکله حرارت شمسدن حفظ وحراستی وعنایت سبحانی روح هوا ارسالیله عفونت غاردن صیانت ایدوب بدنلری دائما تر وتازه طوررردی وبو دخی حکمت ربانیه‌دن ایدیکه باب کهف جانب شمال بنات النعشك مقابله سنه مفتوح اولمغله مهر منیرك شعاعی لاجرم حین طلوعده جنوبه وحین غروبده کهفك شمالنه میل ایدوب اصحاب کهفك اوزرلرینه دوقنمازدی خلاصهٔ مقال نه مجرد شعاع شمسك عدم اصابتندن ونه باب کهفك جانب شماله انفتاحندن اولدی

بلكه حق سبحانه وتقدس هم حكمت كامله وهم قدرت شامله سنی اظهار ایدوب اصحاب كهفی بونك كبی بركرامت عظيمه يه تخصيص ايدوب عامهٔ ناسه حشر اجسادی كوستردی فلهذا حق جل وعلا بيورر كه حبيبم (٤ ذلك من آيات الله) يعنی اصحاب كهفك شانی وكهفده النجاری وشمسك طلوع وغروبده اولان قرض واز وراری وجهله واقع اولان اخباری الله سبحانه وتعالينك آيات عظيمه سندندر واول فياض مطلق محض قدرتيله اصحاب كهفی موت وهلاكدن صيانت ايتديكی كبی انلرك كفردن رجعت وتوحيد وايمانه دخی رغبتلری عنايت حقله اولديغی تبيان وقدرت الهيدن بونك امثالی آيات وعبراستماعيله هدايت پذير اولنلرك هدايتی توفيق ربانی اولديغی بيان ايتمك ايچون بيورر كه (من يهدی الله فهو المهتدی) يعنی شول من كه اصحاب كهف كبی حق تعالی هدايت ايليه مهتدی اولدر (ومن يضلل) وشول من كه حق تعالی انی دقيانوس جبار وسائر كفار و حشر اجسادی انكار ايدنلر كبی اضلال ايليه (فلن تجد له وليا مرشدا) پس لاجرم اول ضلالت شعار ايچون طريق هدايته ارشاد ايدر بر ولی بوله مزسن حقا كه بونك امثالی آيات الهيه بی نهايه در ولكن توفيق الهی قرين حاللری اوليانلر منتفع بها اولميوب ديدهٔ بصيرت و سمع تأمل و عبرتلری يوقدر ❊ مناجات ❊ ای قديری كه عجز نيست ترا ❊ ازتو شد حل محال در دوسرا ❊ چون برحمت نظر كنی بوما ❊ دردیٔ مابدل شود بصفا ❊ ای حكيمی كه حكم تست روان ❊ برهمه روحها وبرابدان ❊ يا مغيث العبيد فی الاخطار ❊ فی المهمات هدی وفی الانشار ❊ رحمت خويش رامدار دريغ ❊ ماه خود رانهان مكن درميغ ❊ قال ابن عطاء فی قوله (وتری الشمس اذا طلعت) ذلك لمعنی النور الذی كان عليهم بقوله (وزدناهم هدی) نور علی نور و برهان الی برهان و الشمس نور ولكن اذا غلب نور اقوی منها انكسفت الشمس وكانت تزاغ عن كهفهم لغلبة نورهم خوفا ان ينكسف نورها من غلبة نورهم وقال جعفر يمين المرء قلبه وشماله نفسه و الرعاية تدور عليها ولولا ذلك اهلك وقال ابن عطاء فی قوله (من يهدی الله فهو المهتدی) ماحجب عن الله احد الا من اراد ان يصل اليه بحركاته وسعيه وما وصل اليه احد الا من اراد ان يصل اليه بصفته تعالی وقال الواسطی فی قوله (و من يضلل فلن تجد له وليا مرشدا) من جاء باوائل الايمان بلاعلة وباواخره بلاعلة وهذا صفة الحق لا صفة الخلق فظهران المهتدی

مغرب مشرق

جزو ب ال كهف

تعالو نيات النمس

٤ قوله ذلك مبتدأ مشار به الی جميع ما تقدم من حديثهم و من آيات الله الخبر و يجوز ان يكون ذلك خبر مبتدأ محذوف ای الامر ذلك و من آيات الله

سعد

هوالباين من جميع او صافه المتصف بصفات الحق فيه) آه کیم اصحاب کهف کفر وضلالدن فرار ووحدانیت حقه عن خلوص البال ایمان واقرار ایله کهف خلوتده اجتماع ایدوب اماکن نفوس وهوادن خروج ومساکن صدق ویقینه ولوج ایله جوار کرم و بساط قدمه فائز اولوب برموجب (ینشرلکم ربکم من رحمته) حق سبحانه وتعالی انلری جذبات عنایتیله مجذوبین وذخائر علوم غیبیه و بساط مشاهدات احدیه وانوار قرب محبت ذاتیه سنی بسط ایدوب و برخوای (و یهیء لکم من امرکم مرفقا) وصال حقه محتاج اولدقلریچون طریق وصول ووصالی میسر ایدوب مسند انسده مستقر وبحر قدسدن شراب زلالی بی مستمرا اسقا ایلدی فلهذا عارفلر دیمشلر که (العزلة عن غیرالله توجب الوصلة بالله بل لا تحصل الوصلة بالله الا بعد العزلة عن غیرالله) و بعد زان اصحاب کهفه مزید لطفندن اشباح انسیه لری احکام روحانیه دن متغیره اولمامغیچون طبع مهر وماه وخمسهٔ متحیره دن اولان تواثیر عناصری انلردن دفع وحرارت شعاع آفتابی صرف ورفع ایلیوب خجلات انسده عالم قدسه ادخال وذلك العالمی کهفده ایجاد ایلدی آه کیم حضرت حق بر قادر مطلقدر که عین نملده هزار وهزار جنت بیشمار ایجادنه قادردر پس اصحاب کهفی هجر وصلتنده غنوده قیلدقده تغیر حدثیتی دخی مندفع وغیرتندن اطلاع خلقیتی اوزرلرندن مرتفع قیلدی حقا غیرتندندر که خورشید انورسبب نماء عالم ایکن انلردن محجوب اولدی پس مخلوقات سائره یی اکا کوره قیاس ایله که اول عارف بالله اولان اولیاء آگاهدن نه مرتبه محجوبلردر آه ای مستکشف اسرار تأویل ومستفتح انوار تنزیل بو آیات کریمه ده بومعنایه دخی اشارت واردر که شول طالب صادق که ماسوادن اعراض ومحبت ذاتیه دن التذاذ ایچون اخوان سوء وقوم قبیلهٔ بدخویندن منقطع اولوب متوکلا علی الله برموجب (ففروا الی الله) کهف خلوت وشیخ کاملك ذیل ارادتنه التجا ایتسه مرشد اکملك برکات تربیه سیله اول عاشقان صادقانی حق تعالی کهف هدایتنده اخفا و متسع جذباتنده اجلاس ایدر ومشاهدهٔ اسرار جلال ومطالعهٔ انوار جمالی میسر ایدوب وانوار عین الوهیتده محترق وفانی وسلطان اشراق سبحات کبریاده محو ومتلاشی اولمامغیچون مشرق قدمدن طلوع ومغرب ابدده غروب ایدن انوار مهر عزت وعظمت وخورشید کبریا وجلالتندن حفظ ایدر وذخائر غیوب نقابه مطلع الغیوب کأن مشاهدات

نورجماليله تربيه ايدوب عزتی جلالده نابود اولماسون ديو قهر كنه قدمندن
صيانت ايدوب بنعت الصحو والبقا انكله باقی قالور حقا كه ذات احديتك
بوفضل عميمی اولماسه وجود عاشق انوار وحدانيتك استعلاننده اقل من لمحة
باقی قالميوب محو ومتلاشی اولوردی پس اول أحدی الذات وسرمدی الصفات
لادراك العلم بنفسه اول عاشق صادقلری بنفسه عن نفسه رعايت ايدوب
فحوء مشاهدات جلال وجمالده اولدقلری حالده دخی قهر سلطان صرف
ذات ازليه دن محروس قيلور علی الخصوص قهر صرف ذات اول بوادیء
اشراقده جميع اكوانی افنا ايدر بس بوآيتدن اعظم آيات اولورميكم عاشقان
سبحانی ومجذوبان ربانی وسط نيران كبريا ده مقيم اولوب مع هذا يانوب محو
اولميه لر عجب اولماز زيرا حق ايله مع الحق باقی قالوب ومقام استيناسده نعت فقد
احساسله مع الحق وللحق مستأنس وكنديلردن غائب اولوب حتی حق ايله
كوردیلر واول عاشقان مجذوبانه عنايت اولنان كشف آصفی وقرب احلی وسر
اخفی ومشاهدهء اشهی وروح ادنی ووقت اجلی اولماغيچون حق جل جلاله
كمال غيرتندن انلردن احساسی رفع وحوادث كونی ازاله ودفع ايتدی * ايمدی
بنم روحم اشبو اشارات ونكاتی هيچ فرد بيلمز الاعارف آگاه اولنلر نعت ذوقله
بيلور ووصف شوق مستقيم ايله حق حقله كورر پس نفسنی واقدار اولياءی عارف
اولان عارف بالله وعارف اولياء اللهدر و بووجهله سالك مجذوب ومجذوب سالك
اولميان نفسنی آتش مجاهداته . هلاك دخی ايلسه ذكر اولنان قرب وحدتدن
مطرود ازلی ومحروم ابديدر انكيچون اهل تحقيق * بيت * من لم يكن للوصال
اهلا * فكل احسانه ذنوب * ديمشلردر فلهذا حضرت مولانا دخی جگرلری آتش
عشقله بريان ودللری نار جذباتله سوزان عاشقان مجذوبانی آفتاب وانجم
يالقز ديوب اصحاب كهفدن شعاع آفتاب صرف اولنديغنی ايراد و بومعنايه
ارشاد ايدوب بيوررلر كه ای مستمع قابل * مثنوی * خار جمله لطف چون
كل می شود * خار كثرت وانانيت جمله نار جذباتله كل كبی لطف ورحمت
اولور * مثنوی * پيش جزوی كوسوی كل می رود * شول برجزؤك
قتنده كه اول جانب كله كيدر يعنی جزئيدن مراد تعين خاصی اعتبار ايله
مرشد كاملدر وكلدن مراد ذات حقدر وخاردن مراد صفات بشريه ايله زار
اولان طالبان الهيدر پس حاصل بيت مقتضيات بشريه وكثرات تعداديه ايله
خار مرتبه سنده اولان طالبلر كه پيوسته اولان مرشد كاملك تعين جزئيسنه

تشبث ایتسه انده دخی خارلك اثری قالمایوب ظاهرا و باطنا وردو ریاحین
وحدت اولور دیمكدر ویاخود خاردن مراد صورت بشریه وجزؤدن مراد
روح وكلدن مراد ذات احدیه اولوب معنی بویله اولور كه شویله كه تعین
وجودك خار مقتضیات نفسانیه سی (ونفخت فیه من روحی) ایله تشریف اولنان
روح اضافی حكمنه اتباع ایدرسه جمیع جوارح وقوی ووجوددن تبادر ایدن
جمله اقتضا امر روحه پیوسته اولوب روح دخی حقه پیوسته اولماغله
احكام بشریه دن كدورت وخار رعونت قالمایوب ظاهر و باطنی نور نورمبهر
وكل روح مظهر اولور ﴿ مغربی ﴾ از جنبش این دریا هر موج كه
برخیزد * بر وادئ جان آید بر ساحل دل ریزد * دل راهمه جان سازو جانرا
همه دل * وانكه جان ودل وجانانرا بایكدیگر آمیزد * جان ودل جانانرا بایكدیگر آن
لحظه * فرقی نتوان كردن تمیز كه برخیزد * چون پادشه وحدت بگرفت
ولایترا * آن ملك بود كثرت بگذارد بگریزد * ای مرد بیابانی بگریز از آن ساحل *
زان پیش كه دردا من موجش درآویزد * حاصل كلام اولیاء كرامدن تحصیل
حال ایتمكه علاج نفس شومده تجبر ورعونتی ترك ایدوب براستاد كاملك دامننه
تشبث ایله بوتهٔ محبتده محو ومضمحل اولمقدر مادامكه تذلیل نفس ومحو وجود
ایتمدیكجه تعظیم خدا میسر اولماز فلهذا مولانا خداوندكار بیورلركه
﴿ مثنوی ﴾ چیست تعظیم خدا افراشتن * ای مؤمن مقبل حق تعالینك
تعظیمنی یوجلتمك ندر ﴿ مثنوی ﴾ خویشتن را خوار وخاكی داشتن * كندوینی
خوار وخاكی طوتمقدر یعنی هیچ برشیئه مغرور اولمایوب تراب بی اعتبار كبی
نفسنی اعجز واحقر كورمكدر وكذلك ﴿ مثنوی ﴾ چیست توحید خدا
آموختن * توحید خدایی اوكرنمك ندر ﴿ مثنوی ﴾ خویشتن را پیش
واحد سوختن * كندوینی واحد اوكنده یقمقدر یعنی توحید خدایی اوكرنمك
ایستینه شرط بودركه اولا كندوینی لاشیء وحقیر وعاجز وفقیر بیلوب خالق
بیچونك قدرت وعظمتن مشاهده ایدرك نقطهٔ تعین شخصی وقطرهٔ هویت
ماهیت جزئیه سی كه وحدت ذاته مرآة دوشوب مع هذا عین وجه حق وذات
هستئ مطلق ایچون كویا برقید مطلق وپردهٔ ملصق واقع اولمشدر پس
شویله كه آتش جذباتله احراق اولنه انك وجه حقیقت وعین ماهیتی غبار
طبیعت وبخار امكان وبشریتدن صاف وساده وعین هویتی غین اثنینیتدن
كشاده اولوب اورتاده اولان ایكیلك وهمی كیدر وجمله سی عین بحر حقیقت

اولوب غیریت برطرف اولور ایمدی بنم نور دیدم سندخی اول احدی الذات وسرمدی الصفاتك نور محبت ونار جذباتله سوزان اولیکیم تعین وهمی ووجود عدمیدن متلاشی واحکام امکانیه دن متحاشی اولوب بحر وحدتده فانی ووحدت حقله باقی اولدقده جمع عین واحد ووحدت وواحد عین جمع وکثرت اولدیغن مشاهده قیلوب توحید خدایی بیله سن فلهذا حضرت مولانا بیوررلر که ای سالك مستعد * مثنوی * کرهمی خواهی که بفروزی چوروز * اکر روز فیروز کبی دائما نور افروز اولمق دیلرسك * مثنوی * هستیء همچون شب خودرا بسوز * شب دیجور کبی اولان هستیء وجودکی نار جذبه ده یاق وظلمات بشریه کی محو وازاله ایت که ظلمتدن اثر قالمیوب قلب مصفا انوار تجلیات ذاتیه وصفاتیه ایله صباحدن انور اولوب روزنك شبی وآفتابنك غروبی اولمیه آه بنم جانم تردد ایتمیوب * مثنوی * هستیت درهست آن ۳ هستی نواز * سنك وارلغك اول هستی نواز ووجودسازك وارلغنده * مثنوی * همچومس در کیمیا اندر کداز * مس کبی کیمیاده اریت یعنی مس وجودکی بوتهٔ عشقه وضع ایدوب تجلیء ذاتدن پرتوایدن اکسیر جذبه یی قلبکه طرح ایتکه نحاس بشری زر خالص کبی عین وحدت وصافی نور محبت اولوب غیریت قالمیه اما سکا نه چاره که * مثنوی * درمن وما سخت کردستی تودست * انا ونحن ومن ومایه الکی سن محکم ایتمش سن یعنی بنلك سنلك دامننه محکم یاپشمش سن ایمدی محقق ومقرر بیل که * مثنوی * هست این جمله خرابی ازدوهست * بوجمله خرابلق ایکی وجود اعتبارندندر یعنی اقطارارضده واقع اولان جمله ضدیت وبینونت سن وبن دیمکدن حاصل اولور وجوار وحدتدن محروم قالنلر من وما قیدندن اولور ومشرك بالله فی الحقیقة اکادینور محمود شبستری کلشن رازده نه خوب دیمشدر * نظم * همه حکم شریعت ازمن وتست * که آن بربستهٔ جان وتن تست * من وتوچون نماند درمیانه * چه مسجد چه کنشت چه دیرخانه * دوخطوه بیش نبود راه سالك * اکرچه دارد اوچندین مهالك * یك ازهاء هویت درکذشتن * دوم صحرای هستی درنوشتن * توآن جمعی که عین وحدت آمد * توآن واحد که عین کثرت آمد * کسی این سرشناسد کوکذر کرد * زجزوسوی کلی یك سفر کرد * پس من وما قیدینه بند اولنلر فلاح بولمیوب غالب حال سوء خاتمه یه مبتلا اولدقلرینی بیان ایچون اشبوحکایتی ایراد بیوررلر

۳ هستی نواز وجود اوخشایجی دیمکدر وبحلد . وجود احیا ایدیجی ومعدومه وارلق عطا قلیجی دیمکدر منه

حکایت کرك
ورو به وشیر

﴿ رفتن کرك وروبه درخدمت شیر بشکار ﴾

کرك وروبه خدمت شیرده شکاره کتمه سنك بیاننده درکه کرکدن مراد نفس اماره اصحابی اولان ارباب رعونت و اثنینیت وروبه دن مراد عقل مستفاد ارباپی اولان اصحاب مسکنت واهل محبت وشیردن مراد مرتبهٔ واحدیتده محو وجود ایدن ارباب حقیقت واصحاب هدایتدر پس حکایت اولنورکه ﴿ مثنوی ﴾ شیروکرك وروبهی بهرشکار ❊ شکارایچون ارسلان وقورد و بردلکی ﴿ مثنوی ﴾ رفته بودند از طلب درکوهسار ❊ طلب جهتندن کوهساره کتمش ایدیلر ﴿ مثنوی ﴾ تاپشت همدکر برصیدها ❊ حتی بر برینك معاونتیله صیدلر اوزرینه ﴿ مثنوی ﴾ سخت بربندند بار و قیدها ❊ طرق وقیودی محکم بند ایده‌لر یعنی شکاره‌کله جك یوللری سد ایدوب قیدلرینی محکم بغلیه‌لر تمثیل مزبورده بوتأویل دخی ممکندرکه کرك نفس وروبه عقل مستفاد شیر روحله معرفت الله شکاری ایچون بربریله همراه ومعین ودستکاه اولوب مسالك مجاهداتی محکم بند ایده‌لر پس بای وجه کان ﴿ مثنوی ﴾ هرسه باهم اندرآن صحرای ژرف ❊ هراوچی بربریله اول صحرای ژرفده یعنی صحرای وسیع ناسوت و فضای منیع ملکوتده شبکات مجاهدات وضع ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ صیدها کیرند بسیار وشکرف ❊ وافر وبسیار وسمین بی شمار صیدلر طوته‌لر یعنی انواع معارف الهیه شکارین ایده‌لر ﴿ مثنوی ﴾ کرچه زیشان شیرنررانتك بود ❊ اکرچه کیم شیرنره انلردن عاروار ایدی ﴿ مثنوی ﴾ لیك کرد اکرام وهمراهی نمود ❊ لکن شیرنر اکرام ایلدی ویولداشلق کوستردی یعنی اکرچه کیم شیرك شکار المقده روبه وکورکه احتیاجی اولمیوب بلکه انلرایله مرافقت کندی یه عار ایدی ولکن کندی فضل وانعام والطف واکرامندن انلره همراهلق ایلدی زیرا هر لطیفك کثیف ایله مصاحب و هرشریفك وضیع ایله مجالستی انلره احتیاجندن اولمیوب بلکه کمال کرمنی اظهار وانواع نعمندن انلری دخی حصه دار ایتمکدر پس قصه دن حصه بودرکه تتابع انوار تجلیات ذات احدیت ایله وجود حقانیلری نور محض وحدت اولان انبیا واولیا که شیران حقیقت وحیدران طریقتلردر مانند کرك وروبه اسیربند طبیعت و کرفتار قیدذل بشریت اولنلرایله صحبت و شکار معرفة الله ایده‌لم دیو رفاقت ایتدکلری انلره احتیاجلرندن اولمیوب بلکه خوان

هدایت و شراب محبتلرندن انلری دخی چاشنی دار و قیود نفسانیه دن
تخلیص ایچوندر وکذلك روح انسانی دخی مرتبهٔ جبروت و قرب
لاهوتده مستقر ایکن شکار معرفت ربانیه ایدهلم دیو عقل ونفسی کندویه
رفیق ایدوب عالم ناسوت وقالب بشریته کلدیکی تجرید و تفرید ده انلره
احتیاجندن اولمیوب بلکه کمال الطافندن انلری جوارنه کتوروب هر بری
نورقرب احدیتدن حصه دار اولماغیچوندر و همچنان اول فیاض مطلق
ومعبود بالحق دخی خلق ایجاد وقلب انسانی کندی یه مرآت ایتدیکی
احتیاجندن اولمیوب بلکه لطف کامل واحسان شاملنی عالمیانه ایصال
ایدوب هر برینی کندی نورهدایت و بدرقهٔ توفیق وعنایتیله اوجات مدارج
احدیته ارتقا واعتلا ایتدرمکدر ایمدی بنم روحم قصه دن حصه یی ذوق
ایتدیکسه بونی تحقیق بیل که ﴿مثنوی﴾ اینچنین شه را زلشکر زحمتست ٭
بونجلاین شاهه لشکردن زحمت واردر ﴿مثنوی﴾ لیك همره شد
جماعت رحمتست ٭ لکن عسکره همراه اولدی زیرا جماعت رحمتدر یعنی
انبیا و اولیا علیهم من صلوات الله الاوفی قرب لی مع الله وقت اوجاتندن
مرتبهٔ کثرته تنزل ایدوب هر بر مسترشدك کندی درجه سندن ظهور
من وجه کندیلره زحمتدر ولکن کندیلره نیجه جماعت اقتدا و مدارج
اعلایه ارتقا ایتدکاری رحمت اولمغله زحمتی اختیار ایدوب نه وحدتلرینه
کثرت ونه کثرتلرینه وحدت مزاحم ویرمامشدر وفی الجمله اکرچه کیم
﴿مثنوی﴾ اینچنین مه را زاخترننکهاست ٭ بونجلاین ماه انوره اختردن
عار بسیاروار در ولکن ﴿مثنوی﴾ اومیان اختران بهر سخاست ٭
اول بدر منیر وخورشید لانظیر میان ستارکانده اولدیغی محض جود و کرم
ووفور لطف وشیمندن اونور بدر یعنی کندی مرتبه سنك نوری انوار مهر
وماهدان انور ایکن اضواء نجوم مانندی اولان طالبان سالکان میاننده
اولمق اکرچه کیم اکا عار در ولکن جود وسخا سنك اقتضاسی مانند اختران
اولان طالبانی دخی محو وجود ایتدیرمکله کندی نورینه ملحق ودریای
وحدته غرق ایتمکدر مثلا برخوای (وشاورهم فی الامر) ﴿مثنوی﴾
امر شاورهم پیمبررا رسید ٭ حضرت فخر کائنات علیه اکمل التحیاته شاورهم
امری وحی آلهی ایله ایرشدی ﴿مثنوی﴾ کرچه رایی نیست رأیش راندید ٭
اکرچه اول نور محضك رأی شریفنه بر رأی معادل ونظیر دکلدر پس

مقصود اصحاب صفا انتساب اول محبوب ومطلوبك صحبت شريفلريله كسب شرف ايدوب مكالمه ومجالستلرندن مغتنم اولمقدر بونك مثالى اكابكز ركه ﴿ مثنوى ﴾ در ترازوجو رفيق زرشدست * ترازوده دانهٔ شعير التونه رفيق اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾ نى ازانكه جوچوزر جوهر شدست * اندن اونورى دكلكه اربه التون كبى جوهر اولمشدر يعنى اربه‌نك زر ايله وزنده رفيق اولديغى زركبى جوهر ذى قيمت اولديغندن دكلدر بلكه التونك مقدارى معلوم اولماغيچون در پس كذلك مرشد اعظم وغوث عالم اولان مظهر محمدى دخى كيمى مستعد وكيمى نامستعد قريبلريله صحبت ومشاهده ايتدكلرى انلرك دخى مرتبه لرى اول فرد كامل ايله متساوى اولديغندن دكلدر بلكه انلر بونك شرف مصاحبتيله مغتنم اولمقدر وهمچنان عقل ونفس روحله قالبده همترازو اولديغى نفس وعقل جوهر روحله برابر اولديغيچون دكلدر بلكه روحك علو قدرى معلوم اولماغيچون نته كيم كاشف اسرار كبريا حضرت مولانا تصريح ايدوب بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ روح قالب را كنون همره شدست * روح شمدى قالبه همراه اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾ مدتى سك حارس دركه شدست * بر مدت سك حارس دركاه اولمشدر يعنى روح عالى قدر اصحاب كهف كبى حالا كهف قالبده غنوده وفجوهٔ قلبده آسوده اولمغله قطميرنفس وطبيعت برمدت حارس دركاه اولمشدر يوخسه كلب قنده ومرتبهٔ اصحاب كهف قنده ولكن اصحاب كهفى حراست ايتديكيچون (رابعهم كلبهم) قول كريمى ايله انلرايله همترازو اولوب (وكلبهم باسط ذراعيه بالوصيد) ديو قرآن عظيمده شانى وصف اولنمشدر پس تن روح كبى اولمق لازم كلمز اما صحبت روحدن شرف وسعادت بولوب جنته معاداخل وبوندن ماعدا دولت رؤية جماله نائل اولور ﴿ قاسم ﴾ تن زنده بجان آمد وجان زنده بجانان * جان راهبر دل شد ودل راهبر جان * كرترس سرت هست بروازسراين كوى * كاغشته بخونند درين كوچه دايران * الحاصل تواضع وتنزل حليهٔ اشراف وديباجهٔ دفتر اعطاف اولمغله اول شيرزوغضنفر انلرى كندى يه رفيق ايتمكه بذل الطاف ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ چونكه رفتند اين جماعت سوى كوه * چونكه بو جماعتكه مرادبكزك اوزرينه در شكاراچون جانب كوهه كيتديلر ﴿ مثنوى ﴾ در ركاب شيربافر وشكوه * ركاب شيرده فروشوكت وسلوت وعظمت ايله خرام ايتديلر ﴿ مثنوى ﴾

گاو کوهی و بز و خرگوش زفت * یافتند و کار ایشان پیش رفت * گاو کوهی ومعز بیابانی وخرگوش سمین بولدیلر و ایشلری ایلری گیتدی یعنی تدبیر و عزملری تقدیر آلهی یه مطابقت ایدوب حیواناتدن اجناس مذکوره یی صید ایتدیلر حقا که ﴿ مثنوی ﴾ هر که باشد در پی شیر حراب * هر کیم که کثیر الحرب ومحاربه وضرب شیرك ازدنجه اوله یعنی انك اثرینه اقتفا واتباع ایلیه لاجرم ﴿ مثنوی ﴾ کم نیاید روز وشب اورا کباب * صبح ومسا اکا کباب اکسك کلمز ﴿ بیت ﴾ آچ قالمز قونق اولان بو جهان تکیه سنه * عمری اولدقچه خدا نعمتنی تك یسنه * الله اعلم گاودن مراد اقتضاء طبیعتدن اولان اکل وشرب بدرکه صفات بهیمیه یه اشارتدر و بز کوهیدن مراد نان ونواله تحصیلنه سبب بعض حیله وصنعت وخرگوشدن مراد امر معاش ایچون بعض فکر ومطالعه اولمق اوزره معنای تأویلیسی بو وجهله اولورکه نفس ایله عقلی روح بافر کندی یه رفیق ایدوب مسکن تنده برقاچ ایام سبب آرام اولماغیچون کوهسار عالم شهادته گیدوب لازمهٔ جسددن اولان اکل وشرب وتحصیلنه باعث اولان کسب وصنعت وامر معاشی ملاحظه وفکرت شکارین ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ چونزکه در بیشه آوردندشان * چونکه کوه شهادتدن شکارلرینی بیشه زار ناسوته گتوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ کشته ومجروح واندرخون کشان * کشته ومجروح وقان ایچنده چیکرك یعنی حواس ظاهره وباطنه لرینی استعمال وجوارح وقوالرینی استخدام ایدوب کسب وتحصیلی گیدیلره مسخر قیلدیلر پس شکارلری درکار اولدقده ﴿ مثنوی ﴾ گرگ وروبه را طمع بود اندر آن * گرگ وروبه هك اول شکارلرده طمعی اولدیکه ﴿ مثنوی ﴾ که رود قسمت بعدل خسروان * بو وجهله که عدل وداد گستریٔ خسروان ایله قسمت واقع اوله یعنی چونکه شکار المقده جمله سی رفاقت ایتدیلر هر برینه حصه سی واصل اولوب کندی مقتضالرین اجرا ایده لر امامقتضای روح بودرکه تناول اولنان اشیانك حقیقتلری کندی یه واصل اولوب هر بری مبدأ اصلیلرینه عروج ایده نفس وطبیعت وعقل جزئینك دخی جد وجهدلری بودرکه اکل وشربدن حاصل اولان قوتی کندی مقتضالرینه تحویل ایدوب بشریته قید ایلیه پس بونلر بو ملاحظه ده ایکن ﴿ مثنوی ﴾ عکس طمع هردوشان بر شیر زد * انلرك هر ایکیسنك عکس طمعی شیر اوزرینه اوردی ﴿ مثنوی ﴾ شیردانست آن طمعها را سند * شیر خورشید ضمیر

اول طمعلرك سند وسببنی بیلدی اكا بناء معلومی اولدیكه ﴿ مثنوی ﴾ هر كه باشد شیر اسرار وامیر ❋ هر كیمكه اسراره شیر وامیر اوله لاجرم ﴿ مثنوی ﴾ او بداند هرچه اندیشد ضمیر ❋ ضمیرهرنه مقوله اندیشه ایدرایسه اول بیلور نیجه بیلسونكه جمله‌نك حیات وجودی روحله دریای سالك طریقت وطالب معرفت شیر حقیقت اولان مرشد راه هدایته اطاعت ایدرایسك شیراسرار وامیرابرار واخیار مولانا خداوندكار بو بیان لطیفده ارباب محبتك احكام طریقتلرنده اولان بعض اصوله اشارت بیورمشلردر پس معلوم اوله كه دامن شیخه تشبث ایلیان مرید سالك احوال سنیه ومعارف الهیه‌دن وجداننده هرنه مشاهده ایدرایسه فتوحات مزبوره پیرطریقتك جودهمت ومزید عاطفت وبركات نوال تربیه سندن ایكن سالك غافل انانیته كرفتار اولمغله واقع اولان حالاتی كندی یه اسناد ایتسه سبب هلاك ایدر وبودخی احكام طریقتدندركه میدان محبتده خدمت ایدن اخواندن بریسنی مرشد راه حقیقت ومجمع بحر معرفت بعض طالبلری ارشاد ایچون استخلاف ایلسه طریق شطارده اكا رهبر دیرلر پس رهبراولان كمسنه طالب حق اولان عشاقی كوكل حالنه كتوروب نور محبتدن حصه مند اولدقده طالبك اقتضاء ارادتی محبتی مقداری بعض هدیه بذلنی ایجاب ایدوب بعضیلر دخی غلبهٔ استیلای محبتدن جان وباشیله طریق حقه تسلیم اولوب میدان محبته بذل خانمان ایلسه وجه مشروح اوزره واقع اولان واردات پیرطریقتك حقیدر زیرا قلب طالبه اثرایدن فیض وجذبه ونور محبتده رهبرك علاقه سی اولمیوب بلكه حین ارشادده رهبر ارادن چیقوب ومرآت قلبی نورآفتاب پیره مقابل اولمغله مرید مستسلی كیفیت پیره اولاشدیرمق ایچون مجرد وسیله اولمشدر وطالبك دخی بذل مقدورینه سبب قلبنده پرتو ایدن نور محبت اولمشدر اكرچه كیم پیرطریقت طالبلرك بذل مال وخانماننه مقید دكلدر وبروجهله انلره احتیاجی یوقدر ولكن مرتبهٔ صدق ومحبتدن تبادر ایدن معنایی قبول مریدك انواع درجاته سبب وصولی اولدیغیچوندر پس افاضهٔ نور محبت عطیهٔ پیرطریقت اولدیسه دریای محبتدن منتبذ اولان عطیه دخی انك حقیدر كیف مایشاء تصرف قیلار چون وچرا دینلمز مكر كیم اومقوله وارداتی اول جانبده اقتضا ایتدیكی اوزره میدان محبتده جمع اولان اخوانه وكندی لوازمنه صرف ایدوب بوجانبه ارساله تقید ایتمه دیو فرمان ایدرسه

مطلب در احكام طریقت

اول زمانده رهبر رضا کوزدب حق اوزره اوله عدل واستقامتدن تجاوز
ایتمیه وکندو بی کیسه دن عالی کورمیه صاحب ایثار اولوب بذل ونثار
اختیار ایلیه فاما شویله که شرط مز بور معدوم ایکن رهبر اولان نفسنه
مغلوب اولوب وطمع خامه دوشوب بونده بنم حصه م واردر دیو ودیعت
اولنان اماناتی صاحبنه تسلیم ایتمه انانیت دامنه دوشوب و حق اولیان
شیئه حقمدر دیوب حق اللهه خیانت ایتمکله کوکلدن مطرود ومرتبه سندن
مردود اولور مهالکده اولان اعظم مهالکدن بری دخی بودرکه
چوق کمسنه لر سرنکون اولمشدر و کذلك اکر کسب ایله و اکرارث ایله
ویاخود هبه ایله عبد فقیرك عاریتی مالك اولدیغی مال ومنال ونعمت
ونوال اول قادر متعال وفیاض بی مثالك محض احسان و افضالیدر پس
اول جواد وکریمك لطف و انعامندن ومالی ووجودی انك احسانی
اولدیغندن تغافل ایله (العبد وما یملکه کان لمولاه) معناسنی فراموش ایدوب
بوا موال وارزقده کیمك علاقه سی واردر بلکه کندیمین و عرق جبین ایله
بنم شکارمدر ومال جانمدر دیوکلیت ایله محبت وطمع خام درلو درلو خیانت
ایدوب (وجاهدوا فی سبیل الله باموالکم وانفسکم) امرینه تصامم
(وآتوا الزکوة) حکمندن تغافل ایله (لاسرف فی الخیر) بیورلمش ایکن حق
یولنه اخراج مال ایتمکی بذر واسرافدر دیونفسنه فتوی ویرسه حق سبحانه
وتعالی اول بدکمانی شیراجل پنجه سنده قهر وهلاك ایدوب دنیایه اولان محبتی
کزدم ومار وکندیسی عذاب الیمه کرفتار اولور نتکیم مولانا قدس سره
بو بیانك خلالنده ذکر اولنان معنایی نیجه وجوه ایله بیان ایتمشلردر عن قریب
شرح وعیان قلنور پس ای مستمع مقبلا کرسنی یوغیکن ایجاد ایدن موجد
وخالقه واکر خلیفة الله اولان مرشد صادقه بدکمان اولمیوب وطمع خامی
ترك ایدوب خلوص قلب تحصیل ایده سن دیو بیوررلر که ✻ مثنوی ✻
هین نکه دار ای دل اندیشه خو ✻ ای دل اندیشه خو زنهار آکاه اول
✻ مثنوی ✻ دل زاندیشهٔ بدی در پیش او ✻ انك حضورنده قلبکی فکر
قبیح و اندیشهٔ مستقبحدن حفظ ایله نکه دارمعناسی ربط کلام ایچون
مصراع ثانیده اجرا اولندی الحاصل ای غافل ✻ مثنوی ✻ داند
وخررا همی راند خوش ✻ سنك اندیشه کی اول شیر طریقت بیلور وخری ایسم
سورر یعنی سنك خاطره کی بیلوب اما خاموش وسنك نه مرتبه حمار اولدیغکه

دوش اولوب حمار کبی اولان فکرکی سورر وعاقبتنه نظر ایدوب ﴿مثنوی﴾
در رخت خندد برای روی پوش ﴿ کتم اسرار ایچون تجاهل عارف ایلیوب
سنك یوزکه کولر آه ای روح مصور خاطر فاتره برحکایت عجیبه لایحه اولدی
سمع هوشك دوش ایله که عبرت الهسن ومتنصح اوله سن پس باده عشقك
برطلوجامی مولانا جامی نفحات الانسده شیخ حماد دباس ذکرنده بوقصه یی
ایراد ایدوب علماء شامدن اسم عبدالله ایله مسمی بررجل عالمدن نقل وروایت ایدر
وعبدالله حکایت ایدرکه مقدما تحصیل علم ایچون بغداده عزیمت ایدوب
مدرسهٔ نظامیه ده علمه اشتغال ایلدم وطلب علمده ابن سقا دیمکله معروف
برکمسنه بنم رفیقم اولوب اول زمانده عبدالقادر کیلانی مطلع انوار سبحانی دخی
هنوز جوان ایدی وبغدادده برعزیز وارایدی غوثیت ایله مذکور وهرچان
دیلسه صورت شخصیه سن انظارناسدن نهان وایستدکچه کندی یی خلقه
عیان ایدر دیو مذکور ایدی بزدخی صالحلر زیارتندن محظوظ اولمغله بن
وابن سقا وعبد القادر کیلانی بربریمزه مرافقت واول عزیزك زیارتنه
عزیمت ایلدك پس یولده کیدرکن ابن سقا ایتدی ای یاران صفا شیخدن برمسئله
سؤال ایتسم کرکدر که معلومی اولمیه وجوابنه قادر اولمیه بن ایتدم بن دخی
برمسئله سؤال ایدهیم کورهیم نه وجهله جواب ویرر عبد القادر ایتدی معاذالله
معاذالله که بن اندن برنسنه سؤال ایلیم بلکه انك حضور موفورالنورنه
واروب برکات نظرنه منتظر اولورم الحاصل چونکه عزیزك مسکننه
واردق انی یرنده بولمدق برساعتدنصکره نظر ایلدك شیخی مکاننده کوشه نشین
کوردك پس اول شیر ضمائر وامیر سرائر ابتدا چشم خشم وجلال ایله ابن سقایه
نکران اولوب ایتدی وای واویلا سکا یا ابن سقا یعنی که بندن برمسئله سؤال
ایلیه سن که معلومم اولمیوب اکا جواب ویرمیم بمدی ای غافل سؤال ایده جکك
مسئله فلاندر وانك جوابی شویله ملاحظه ایده یورم که آتش کفر وضلال
سنك درون ضالکده اشتعال ایلیه بعده بکا نظر ایدوب ایتدی یا عبدالله
نه وجهله جواب ویره دیو سن دخی بندن برمسئله سؤال ایده یورسن پس
اول مسئله بودر وجوابی بووجهله درکه دنیا سکا مسخر اوله وارهمان
تحصیلنه سعی ایت بکا بی ادبلك ایدرسن دیدی بعده عین لطف وکرم
ایله عبد القادره حسن نظر ایلدی وانواع توقیر واحترامله کندی یه تقریب
ایدوب پیش سعادتنده جلسه یه مکان کوستردی وددرر کفتار معجز نظامنه

حکایت غریبه وقصهٔ عجیبه

سلك تعبيرده انتظام ويروب دم عيسى نفسى بووجهله وزان وچشمهٔ زباننذن
آب حيات جان بو بوزدن جريان ايتديكه اهلا و سهلا مرحبا وحبذا
رضى الله تعالى عنكم ادبه رعايت ايلدك اى عبد القادر كويا سنده پر استعداد
تام مشاهده ايده يورمكه بغداد منبرينه صعود ايدوب لسان حال وزبان صدق
مقالكدن (قدمى هذه على رقبة كل ولى لله) كلامى ظاهر اولوب عصر كده
اولان جميع اولياء الله على رقبتى هذه ديو بوينلرين و يره‌رك ديوب كيرو
كوزمزدن نهان اولدى بردخى انى كورمدك پس انجام كار اندە قرار ايتديكه
ابن سقا تحصيل علومه اشتغال بليغ ايدوب اقرانندن تفوق ايلدى اتفاقا بركون
خليفهٔ بغداد علماء نصارا ايله مناظره ومباحثه ايتمك ايچون ابن سقايى بطريق
الرسالة ملك رومه كوندردى اول دخى برموجب فرمود فش وكش ايله
واروب علماء نصارا ايله بحث ايدوب جمله سنى الزام و افحام ايتديكده ملك
رومك نظرنده عظيم الشان كوروندى بحكمة قادر ملك رومك بر دختر خوب
رويى وارايدى ابن سقا كورديكى كبى مفتون اولوب ملك رومدن اول دخترك
كنديه تزويجن استدعا قيلدى ملك روميان ايتدى بسرچشم دل وجان
اما بشرط انكه دين اسلامى ترك وزنارى ميان آرزويه برك ايدوب كفرى
اختيار قيله سن بعده دخترشيوه كارى حبالهٔ نكاحكه شكار ايده سن اول
اسير شهوت دخى بلا تردد هواى نفسه تبعيت ومشتهيات طبعه كمال رغبت
ايله نصرانى ملت وترسا سيرت اولدى وكلام غوثى ياد ايدوب بيلديكه
نه اولديسه غوثه ايتديكى انديشهٔ بددن اولدى اللهم اغثنا واحفظنا
وارحمنا عبد الله ايدربن دخى دمشقده واردقده نور الدين شهيد اكراه ايله
توليت اوقافدن بريني اوزريمه تحميل ايدوب از زمانده ايچنده بكا دنيا
مسخر اولوب مال بسيار الويردى وعبد القادر دخى نه نطق ايتديسه
واقع اولدى قصهٔ مشهوره دركه قطب ربانى نور سبحانى عبد القادر
كيلانى بركون اثناى صحبتده خزانهٔ اسرارن آچوب حقهٔ دهانندن درر
معارف صاچوب مجلس شريفنده مشايخدن على هيتى وبقا بن بطو وابو سعيد
قيلوى وابو النجيب سهروردى وقضيب البان موصلى وابو السعود بن الشبلى
وبونك امثالى مشايخ كباردن اللى يه قريب اخيار حاضر اولمشلر ايدى پس
عبد القادره فياض مقتدر اسم ظاهر ايله تجلى ايتدكده تلاطم امواج بحار
عظموتندن ساحل لسان ملكوتنه لآلئ متلالئ (قدمى هذه على رقبة كل

ولی‌لله) کلمات جواهر نکاتی منتبذ اولغـله مستمعینك هر بری اسماع جانلرینه حلقهٔ زرین ایدوب وفی الحال شیخ علی هیتی مـنبره کلوب قدم مبارکهٔ شیخی آلوب رقبهٔ اطاعتنه قودی وشیخك زیر دامننه ملاصق اولدی وسائر مشایخ دخی زمین مسکنته وضع جبین ایدوب بو بونلرین اوزاتدی وشیخ بو کلامی تکلم ایتدکده مشایخ موجودهنك هر بری برنوع مشاهده‌سن بیان ایدوب جمله‌دن بری ابوسعید قیلویدن مرویدرکه چونکه عبدالقادر قدمی هذه قضیه‌سنی سویلدی حضرت حـق انك قلبنه بر تجـلی ایلدیکه رسـول رب العـالمین بر چوق ملائکهٔ مقربین ایله کلوب و اولیـاء متقدمین و متأخرین ارواحی و اولیـاء معاصرین اجسـادیله اجتماع ایدوب وملائکهٔ کرام کردا کرد حلقه اولوب صف طوردیلر وشیخی اورتایه الدیـلر بوحالده حضرت رسول علـیه السلام جمله سنك محضرنده شیخـه برخلعت نور بهجت کیدردی وروی زمینده عبدالقـادره تواضع ایتمدك برولی قالمـادی حتی ابومدین دیارمغربدن بوینن اوزادوب علی رقبتی هـذه بیوردی مرویدرکه ولایت عجمده برولی تواضع ومسکنت ومردان خدایه موافقت ایتمدیکیچون مرتبه‌سندن مهجور وحالی کندیدن دور اولدی * ایمدی بنم نوردیدم عین عبرت وسمع بصیرتکدن پردهٔ غفلت و پنبهٔ حماقتی رفع ایدوب ملاحظه قیل که بدکمانله ترك ادب ایدنلرك عاقبتی نیه منجر اولدی وحسن ظنله ادبه رعایت ایلیان اهل سعادت نه دولته نائل اولدی ﴿ بیت ﴾ نکاه دار ادب درطریق عشق و نیاز * که کفته‌اند طریقت تمام آدابست * پس مؤمن مقبله لایق اولان بودرکه اولیـایه خلوص بال ومسـکنت وابتهال ایله تواضع کوستروب دائما یوقلقده اوله ومشایخه عداوت ایدنلردن اولمیوب وعدولردن دوراوله بوبابده سـلطان ولدنه خوب دیمشـلردر ﴿ نظم ﴾ هرچه آید زشیخ ای دانا * همچنان دان زحق نیست جدا * چشم بکشـا اکرنهٔ اعمی * اولیـارا جداکن ازاعـدا * اولیـا نور محض واعدا کور * اولیـا آب عذب واعدا شور * سرحقست هرولی بجهان * بی‌کمان سربود زعام نهـان * کرشوی آکه ازولی خدا * دانکه کردی حیات ارض و سما * مغزنیسـتی وهسـتی باشی * نور برجمله همچوخور باشی * وصف شان درزبان کجا کنجد * بحر درناودان کجا کنجد * آخر کارشد مرا معلوم * کی نکردد بکفت این مفـهوم * رمز کفتیم اکر بود خردت * سـوی باقی این سخن بردت * پس حضرت مولانا شـیر اسرارك

قصه سندن حصه بیان ایدوب بیورر که ﴿ مثنوی ﴾ شیر چون دانست آن وسواسشان ❊ شیر چونکه انلرك اول وسوسه سنی بیلدی اماخامهٔ زبان ونامهٔ دهاننه مهر سکوت اورب ﴿ مثنوی ﴾ وانکفت وداشت آندم پاسشان ❊ آشکاره سو یلمدی واول حینده انلری محفوظ طوتدی ورعایت قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ لیك باخود کفت بنمایم سزا ❊ مر شمارا ای خسیسان کدا ❊ لکن کندی یه ایتدی سزه لایقکزی کوستره یم ای خسیسان کدا ﴿ مثنوی ﴾ مر شمارا بس نیامد رأی من ❊ بنم رأیم سزه کافی کلمدی ﴿ مثنوی ﴾ ظنتان اینست در اعطای من ❊ بنم اعطا وانعام وفضل واحسانمده ظنکز بومیدر نیچون اذعانکز یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ ای عقول ورایتان ازرای من ❊ ای غافللر سزك آراو عقولکز بنم رأیمدندر یعنی شیردن مراد قهرمان وحدت وسلطان عظمتدر که کرك سیرت ورو به طبیعت وقید اثنینیتده اولان غافللره عتاب ایدوب ای جاهللر سزك عقل وتدبیرکز بنم تقدیر واراده مدن وجوده کلوب اکر وجود واکر حرکات و سکنات واموال وارزاقکز ﴿ مثنوی ﴾ از عطاهای جهان آرای من ❊ بنم عطایای جهان آرامدندر وسز محضا تصویر نقاشان اولان برآلای صور منقوشه سز پس ﴿ مثنوی ﴾ نقش بانقاش چه اسکالد کر ❊ نقش نقاشه غیری نه فکر ایدر ونقاشه نسبت نقش مصنوعنه عیب اسناد ایدر ﴿ مثنوی ﴾ چون سکالش اوش بخشید وخبر ❊ چونکه نقش وصور وظن وخبری اکا نقاش باغشلادی پس ای نقوش وصور ﴿ مثنوی ﴾ اینچنین ظن خسیسانه بمن ❊ مر شمارا بود ننکان زمن ❊ سزك بکا بونچاین ظن خسیسانه کز اولدی ای خلق جهانك عیبی وزمانك ننکی اولان بدکمانلر ﴿ مثنوی ﴾ ظانین بالله ظن السوء را ❊ (ظانین بالله ظن السوء) قول کریمنك ماصدقی اولان ارباب سوء ظن وحسبانك ﴿ مثنوی ﴾ کر نبرم سر بود عین خطا ❊ اکر قهر وغضبم ایله باشنی کسمیم عین خطا اولور کما قال تعالی فی سورة الفتح (و یعذب المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات الظانین بالله ظن السوء علیهم دائرة السوء وغضب الله علیهم و لعنهم واعدلهم جهنم وساءت مصیرا) علم شریفه روشندر که بوندن اقدم واقع اولان ﴿ م ﴾ دست اوراحق چودست خویش خواند * (تایدالله فوق ایدیهم براند) بیتك شرحنده مولانا خداوندکار اقتباس بالمعنی بیوردقلری (یدالله فوق ایدیهم) آیت کریمه سنك تفسیرنده حدیبیه ده واقع اولان قصهٔ بیعت رضوان

نو یسندکان سیر حبیب منان نقل ایتدکاری اوزره اجمالا بیان اولنمش ایدی
یعنی شکر پادشاهان مجلس اخبار خواجهٔ ابرار واخیار تحقیقی اوزره اول
زمانده که حضرت فخر جهان علیه صلوات الله الرحمن استیذان طواف
کعبه ایچون عثمان بن عفانی مکه‌ده اولان مشرکانه کوندردکده حضرتك
شهره دخولندن مشرکین امتناع ایدوب عثمان ذی النوریی اوچ کون حبس
ایتدکلر یچون رسول علیه السلامك اصحاب کرام ایله عقد مبایعه ایتدکاری
اسماع مشرکانه رسان اولدقده حضرت رسالت مآب کندیلریله محاربه‌دن
اجتناب ایتمیه‌جکن بیلوب خوفلرندن عثمانی اطلاق ایدوب وسهیل بن عمری
اول عالملرك فخری رسول علیه السلامه کندی جانبلرندن ایلچی کوندروب
ایتدیلر یا محمد سزك بو ییل مکه‌یه داخل اولدیغکزه رضا ویرمزز زیرا بزاصحاب
عار وناموس سدنز جائزکه طوائف عرب بزی لوم ایدوب محمد عنوة اوزریکزه
وشهر یکزه کیردی دیوب تعییر ایدهلر پس بو ییل حج وعمره‌یی تأخیرایدوب
سنهٔ قابله‌ده بزمکه‌دن چقه‌لم وسز اصحابکزایله داخل اولوب اوچ کونه‌دك حج
وعمره یی ادا ایدوب صکره سلامت ایله مدینه‌یه عودت ایلیه‌سز دیوب
ماینده نیچه کفت وشنیددن صکره بالاخرة صلحه اذن ویریلوب بین الناس
اون سنه‌یه دکین حرب وقتالدن کف یداولوب وبرروایتده ایکی سنه‌یه‌دك
هرکس محاربه‌دن امین اولمق اوزره علی بن ابی طالب فرمان رسول علیه
السلام ایله صلح نامه یازوب صلح ایتدیلر ومدینه‌دن حج وعمره نیتیله کلمشکه
یتمش دوه قربان کتوریلوب اصحاب کرام احرام پوش اولمشلر ایدی پس بافرمان
رسول علیه السلام هربری احرامدن چیقوب وحلق رؤس ونحرهدی
وبدن ایدوب جانب مدینه‌یه عودت بیوردیلر ومکه ایله مدینه بیننه واردقلرنده
❊ شعر ❊ تافت بروپرتو انوار وحی * کشت دلش مظهر اسرار وحی ❊
مضمونجه پیك جلیل اعنی جبریل انزال وحی ملك جلیل ایدوب (انافتحنالك
فتحا مبینا) قول منیفنی (هو الذی انزل السکینة) آیتنك تمامنه دك قرائت
ایلیوب اصحاب کزین سعادت رهین ومؤمنین عافیت قرینك صدق وایمانی
زیاده اولماغیچون قلوب صافیه‌لرینه اهداء سکونت واتحاف طمانینت بیوروب
سنهٔ قابله که هجرتك سنهٔ سابعه‌سیدر مکه‌یه داخل اولوب قضاء عمره ایتدیلر
وسنهٔ ثامنه‌ده مکه فتح اولوب ابو بکر الصدیق سنهٔ تاسعه‌ده ورسول اکرم
صلی الله علیه وسلم سنهٔ عاشره‌ده حج ایدوب عمره کتوردیلر حقا که بیعت

رضوان و طلب صلح مشر كان معنى و صورة مقدمهٔ فتحدن اولدى زيرا بعدالبيعة مؤمنلرك متفق الكلمه اولدقلرى كفاره ظاهر وجهاد وقتاله قصد وعزيمتلرى باهر اولمغله كفارك قلبنه ضعف وجبانت كار ايدوب حتى بالضروره طالب صلح اولديلر و قبل الصلح باب فتح منغلق ايكن بعدالمصالحه مشركان مؤمنان ايله بحر عذب و فرات كبى بر يره قارشوب امواج بحار كلمات مؤمنين ساحل اسماع مشركينه تلاطم ايدكجه ايمانه مستعد اولنلرى عمان ايمانه جذب ايدوب زمان قليلده خلق كثير اسلام پذير اولوب بازوى اسلام قوت وقواى كفر ضعف وقلت بولدى كما قال الزهرى (لم يكن فتح اعظم من صلح الحديبية وذلك ان المشركين اختلطوا بالمسلمين بعد الصلح فصار ذلك سببا لاسلام خلق كثير فى زمان قليل) وروى عن البراء بن عازب رضى الله عنه انه قال تعدون انتم الفتح فتح مكة وقد كان فتح مكة فتحا ونحن نعد الفتح بيعة الرضوان يوم الحديبية حيث ترتب عليها من ظهور الاسلام وانتكاس احوال المشركين مالايمكن وصفه فصارت كانها مبدأ فتح الاسلام وقال جابر رضى الله عنه ماكنا نعد فتح مكة الايوم الحديبية الحاصل حضرت رب العالمين سيدالمرسلينه نعمتنى اتمام وقلوب مؤمنينه انزال سكينه ايله اكرام وادخال جنت ايله احترام ايچون نصر عزيز وفتح مبين ايدوب منافق ومشركلرى تعذيب ايتدى زيرا مدينه منافقلرى ومكه مشركلرى ربيسى محمده نصرت ايتمز و مكه‌يى عنوة وقهرا فتح ايله مظفر اولمز ديوايماندن محروم اولوب الله ورسولنه ظن فاسد وكمان كاسد ايتمكله اول قادر وجبار وفاعل مختار ظنون كفارى تكذيب ايدوب كفر ونفاقلرى سببيله دنياده انواع شآمته ملصق وآخرتده اصناف عقوبته ملحق اولاجقلرندن اول سيد والاحسب ابطحى طينت وهاشمى نسبه خبر ويروب بيورركه (ويعذب المنافقين والمنافقات والمشركين والمشركات) قال البيضاوى ويعذب معطوف على ليدخل الا اذا جعلته بدلا فيكون عطفا على المبدل * زيرا اعراب بدل عامل دكلدركه حتى عاطف اندن نائب اولوب نيابتله عمل ايليه پس بدل اوزرينه عطف جائز اولمز اكرچه بحسب الظاهر بدل اوزرينه معطوف دخى اولسه كيرو حقيقتده مبدل منه اوزرينه معطوف اولمش اولور حاصل معنى حبيم سنك ايچون اولان فتح ونصرت ورحمت ومغفرت وتميم نعمتم مؤمنلرك ذنوبنى كفارت وداخل جنت اولوب مدينه منافقلرى ايله مكه مشركلرينه دخى

قوله عطف على يدخل وصحة عطفه على تقدير تعلقه بقوله ليزدادوا لان ازدياد المؤمنين فى الايمان يغيظ الكفار وهو يكون سببا لتعذيب الكافرين بايدى المؤمنين فى الدنيا وقد يجاب بان اعتقادهم ان الله تعالى يعذب الكفار يزيد فى ايمانهم لا محالة وفيه ان مدخول اللام التعليلية يجب ان يترتب على متعلقها فى الخارج فلا حسم فيما ذكره لمادة الاشكال (قوله) الا اذا جعلته بدلا يعنى فح لايجوز عطفه عليه لان المذكور فى المعطوف يباين المؤمنين فلا يستقيم عطفه على بدل الاشتمال فيكون عطفا على المبدل اى على المبدل منه فافهم ويمكن ان

تعذيب وعقوبت ايچوندر يعنى استيلاى حضرت رسالت واستعلاى كلمهٔ
شهادت واعانت اصحاب كزين رهين سعادت ايله مشرك ومنافقلرى
قتل وسياست ايدوب عذو بتدن اولان هرشيئ ازاله ايله دنياده ايصال
احزان وخسران وآخرتده سوء نكال وعقاب ايله مخلد فى النيران ايتمك
ايچوندر وسلك نظم كريمده منافقك مشرك اوزرينه تقديمى بومحلده ونيجه
مواضعده واقع اولوب نكتهدن خالى دكلدر زيرا منافقلر مؤمن موافقلره
مشرك مجاهردن اشر واضر وعذابه جملهدن اولى تردر اكا بناء كه عداوت
كفار پيدا وآشكار اولمغله انلردن احتراز دشوار دكلدر فاما منافق دروننده
اولان كفر وعداوتى اخفا واسرار وصورتلرينى لباس ايمانيله تلبيس واظهار
ايتمكله مؤمنين اصفيا انلرى صداقتكار ملاحظه سيله كشف اسرار ايدوب
احتراز ممكن اولمز فلهذا حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله (اعدى
عدوك نفسك التى بين جنبيك) حديث شريفنده مؤمنلر ايله نفس واحده
شكلنده مرئى اولان احوال منافقينه دخى تلميح واشارت بيورمشلردر * پس
منافقك صورتى انسان وسيرتى شيطان اولدى شو معنايه كه شيطان انسانه
صورت عداوت ايله ظاهر اولميوب بلكه شكل رفيق شفيقده باهر اولوب
منافقلر كبى بن سكا يار وصديقم ديو كورينور اما مشرك مجاهر على خلاف
صورة الشيطان اولوب وسيرتنده اولان كفر وطغيانى اظهار ايدوب صورت
عدوده كلور ومنافقلرك ظنى بودركه حيله وخدعه ايله قتل واسردن
كندولرين تخليص ايدهلر اما كافر مجاهر تخليص نفسه قطع ايتميوب مؤمنلر
غلبه ايدرسه كندولرى قتل واسر ايله تعذيب ايده جكلرين فكر ايله اظهار
عداوت قيلور * پس منافقين ومنافقاتك مشركين ومشركات اوزرينه
من حيث الشرة تقديم ذكرى اولى اولمغله حق جل وعلا اولا منافقلرى ذكر
وعيان وهر برينك اوصاف قبيحهسن بيان ايدوب بيورركه (الظانين بالله
ظن السوء) كلمهٔ ظانين اهل نفاق وشركك ايچون صفتدر وظن السوء مصدر
اولمق اوزره منصوبدر ظن دخى لفظ سوءيه مضافدر ولكن موصوفك صفته
وصفتك موصوفه اضافتى قيلندن دكلدر زيرا عند البصريين موصوفك صفته
اضافتى جائز اولمازو صفت ايله موصوف شيئ واحددن عبارت اولمغله احدهمانك
آخره اضافتى شيئك نفسنه اضافتى اولور پس صلوة الاولى ومسجد الجامع قوللرى
سيف شجاع قولنده اولان اضافت كبى اولوب سيف رجل شجاع ومسجد

بجعل من باب الحذف والايصال (سعدى چلبى رحمة الله عليه على القاضى) قال مقاتل فلما سمع عبد الله بن ابى انطلق فى نفر الى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالوا يا رسول الله ما نحن الا كهيئتهم فالنا عند الله فنزلت (ويعذب المنافقين والمنافقات) الآية من (تفسير منتهى العلوم)

قال ضحاك ظنت اسد وغطفان فى رسول الله حين خرج من المدينة انه سيقتل او يهزم ولا يعود الى المدينة سليما ظافرا من (تفسير منتهى العلوم)

الوقت الجامع وصلوة الساعة الاولى تقديرنده اولور ومجموعنده مضاف اليه
حذف اولنوب صفتى مضاف اليه مقامنه اقامت اولنمشدر پس ظن السوء
قول منفنده اولان اضافت دخى بوقبيلدن اولمغله بيضاوى رحمه الله عليه
ظن الامر السوء قيديله تفسير ايتمشلردر يعنى آنجلاين منافق ومشركلر كه
حق تعالايه امر فاسد ظنيله ظن ايدبجيلردر ديمك اولور وظنده دخى برقاج
وجه محتملدر الله اعلم ظن سوءدن مراد كبر وسورهٔ فتحده ذكر اولنان
(بل ظننتم ان لن ينقلب الرسول والمؤمنون الى اهليهم) قول شريفنك
مفهوميدر وجه ثانى مشركلرك اشراك باللّهده اولان ظن قبيحى اوله كما قال
تعالى (ان هى الا اسماء سميتموها انتم) الى ان قال (ان يتبعون الا الظن وان الظن
لايغنى من الحق شيئا) وجه ثالث اول بدكمان اولان منافقان ومشركان
بويله ظن فاسد ايدرلركه حاشا حق تعالى بونلرك افعال واعمال واقوالندن
اكثرينى كورميه وبيلميه * پس وجوه ثلثهدن وجه اول اصح واوليدر ديمشلردر
ولكن فخر الدين رازى بيوررلركه (اونقول المراد جميع ظنونهم حتى يدخل فيه
ظنهم الذى ظنوا ان الله لايحيى الموتى وان العالم خلقه باطل كما قال تعالى
(ذلك ظن الذين كفروا) ويؤيد هذا الوجه الالف واللام الذى فى السوء وادباء
محققينك اختيار ايتدكلرى لفظ سوء فتح سين ايله فساددن عبارتدر مثلا صدق
صلاحدن عبارت اولديغى كبى فيقال مررت برجل سوء اى فاسد وسكت
عن رجل صدق اى صالح بل كل ماساء فقد فسد وكل مافسد فقد ساء
ولكن لفظ سوءك اكثر استعمالى معانيده وفسادك استعمالى اجساددهواجرامده
اولور كما يقال ساء مزاجه وساء ظنه وساء خلقه ويقال فسد اللحم وفسد الهواء
وقال تعالى (ظهر الفساد فى البر والبحر) وقال (ساء ما كانوا يعملون)
ماحصل معنى منافق ومشركلر حق تعالى رسولنه ومؤمنلره عون ونصرت
ايتمز ديو سوء ظن ايدوب وحقه شريك قوشوب وحشر وبعثى انكار ايدوب
بونك امثالى انواع ظنون فاسده ايتديلر پس حق تعالى انلرك ظن فاسدلرين
تكذيب ودعاء عليه ايدوب بيورر كه (عليهم دائرة السوء) يعنى مؤمنلره ظن
وتربص ايتدكلرى يرامزلق منافق ومشركلر اوزرينه دائرهدر (وفى الدائرة
مذهبان اظهرهما انها صفة على فاعلة كقائمة وقال الفارسى انها تجوز
ان تكون مصدرا وبالجمله لفظ دائره فى الاصل محيط مركز اولان خط مستديردن
عبارت اولوب بعده بعض كمسنه يه واقع اولان حادثهٔ محيطهده استعمال

اولنمشــدر وابن كثير وابو عمرو سينــك ضميله (دائرة السوء) قرائت ايدوب ظن السوء قول كريمنده قراء سبعه فتحله قراءته اتفاق ايتمشلر در * پس اكر فتح ايله واكر ضم ايله سوء فى الاصل مصدر وكره ايله كره كبى اولوب ولكن مفتوح اولدقده مايراد به الذمه مضاف اولور ومضموم اولسه مجراى شرده جارى اولوب عذاب وضرر معنـاسنده استعمال اولنور ماحصل معنى حق جل وعلا منافق ومشركاره اولان عذابندن خبر ويروب وعذاب مزبورى (عليهم دائرة السوء) قول منيفى ايله تفسير ايدوب اول قهار وجبار كفـار بدكردارى فى الدنيا والآخرة كثرت جنود وقهر ايله منهزم وهلاك ايدوب ومسلمانلره ايلدكلرى تدبير فاسد وفكر كاسدلرينك مضرات وشآمتى كندولره مشمول اولوب خذلان ظاهر وباطن ايله مخذول اولديلر (وغضب الله عليهم) واول عزيز وجبار وجليل وقهار انلره غضب ايلدى يعنى مقهور ومنهزم ايتمكله انلره انتقام ايتــدى * زيرا غضبك صورتى ونتيجه سى واردر يعنى صورت غضب غضبانده واقع اولان تغيردر كه تأذى وتألمدر ونتيجهٔ غضب مغضوب عليهك اهلاك وايلاميدر پس حق سبحانه وتعالى صورت غضبدن منزه ومقدس اولمغله معناى غايتى اعتبار اولنوب نتيجهٔ مسببدن سبب كنايه سى اوزره غضب ايله تعبير اولنوب حق تعالى اول كافرلر ايله غضبان معامله سن ايلدى وصفت جلالندن اولان قهرينى استعلا ايتدى ديمك اولور و غضب غضبان دخى مغضوب عليهه كاه عقــاب وكاه شتم وضرب ايله اكتفـا اولنوب مفضئ ابعاد اولماز وكاه اولور كه مفضئ ابعاد اولور پس منافقين ومشركينه واقع اولان غضب الهى بالطرد والابعــاد اولديغنى تفهيم ايچون (ولعنهم) قول كريمى ايله انلرى دنياده قتل ايله رحمتندن مطرود ابدى ايدوب اسفل سـافلينه رد ايلديكن تحقيق بيوردى وطرد وردلرى مجرد دنياده اولوب عذاب آخرتى موجب اولماز توهمنى دفع ايچون آخرتده اولاحق عذابلرين دخى بيان ايدوب (واعدلهم [3] جهنم وساءت مصيرا) قوليله ختم ايتدى يعنى منافق ومشركاره الآن نار جهنمى اعداد ايدوب عذاب حرو برد وانواع عقاب ايله احراق ايتمكى احضار ايلدى واول جهنم انلره مرجع قبيح ومصير مولم اولدى وهذا كله فى حق (من مات منهم او قتل على شركه او نفاقه) اكرچه كيم كفار ومنافقين غضب وعذاب ولعنت وعقـابه مواقيتنده ملحق اولورلر ولـكن دعاء عليــه صيغهٔ ماضى ايله كلديكى انلرك اوزرينه لعنت وغضبك

وقوعى

---

[3] والوا وفى الاخيرين مع ان حقهما الفاء المفيــدة لسببية ماقبلها لما بعدها للايذان باستقلال كل منهما فى الوعيد من غير استتبــاع بعضهــا لبعض (ابو السعود)

والدائر فى الاصل مصدر او اسم فاعل من دار يدور وسمى بهذا عقبة الزمان (بيضاوى) قوله عليهم دائرة السوء فاما المفتوح فقيل هو مصدر قال الفراء سوئة وسوء ومسائة وسوآية ومسائية وبالضم الاسم قال ابو البقـاء هو الضرر وهو مصدر فى الحقيقة قلت يعـنى انه فى الاصل كالمفتوح فى انه مصدر ثم اطلق على كل ضرر وشر وقال مكى من فتح السـين فمعناه الفساد والرداءة

وقوعی ازلی اولوب وآتیه‌ده ظهور ایده جك اعمال فاسده لرینه علم ازلیسی شامل اولدیغنه اشارتدر آه ای مؤمن مقبل حضرت حق بر غالب مطلقدر که برفحوای کریم (ولله جنود السموات والارض) عرش اعلادن تحت الثرایه وارنجه جنود مختلفه ایله مالامال اولوب سماواتده ملائکه وانبیا وارضده غزات واولیا وکذلك آسمانده قلوب وزمینده نفوس جنود الهیه اولوب حتی برمورچهٔ ضعیفه‌یی برجثهٔ عظیمه‌یه تسلیط ایلسه بقوة الله تعالی فی الحال مدمر اولور وبعوضهٔ صغیره‌یی اکوانه کوندرسه آن واحدده جمله‌سی خراب اولور فلهذا قال علیه السلام (لله جنود منها العسل) بالخصوص جنود همم سموات ارواح عاشقین وقصود ارض قلوب محبین وانفاس طیبهٔ صادقین جنود رب العالمین اولمغله اعداء حقدن تنکدل اولسه‌لر جمله‌سنی برنفسده هلاك ایدوب اهل ضلالت احراق نارشقاوت اولور مثلا نوح علیه السلام (رب لاتذر علی الارض من الکافرین دیارا) دیوبد دعا ایتدکده وجه ارضده کفاردن دیار قالمیوب غرق وهلاك اولدیلر وهمچنان سکران طور سینا حضرت موسی علیه السلام دخی (ربنا اطمس علی اموالهم واشدد علی قلوبهم) فحواسنجه دعاء علیه ایدوب وسید البریات مفخر الموجودات علیه اکمل التحیات دخی (شاهت الوجوه) بیوروب هر برینك زمان شر یفلرنده اولان منافق ومنکرلر ومشرك وکافرلر مقهور ومدمر اولدیلر * ایمدی ای غافل هر صدیقك دخی حالنی بوکا قیاس قیل که (اقل من لمحة نفس واحدة) نك نفس محرقندن انواع هزار منکر ومنافق ملحق بالنار اولمق مقرردر وکیفیت هلاکده جانب حقدن اوزیکه هرنه مقوله عوارض مسلط اولورسه جنود جباریه‌دن اولوب مثلا جوارحکدن برینه برمرض مولم اصابتیله جوارحکی کندوکه مسلط ایدوب جوارحکی جوارحکله هلاك ایدر واکر نفسکی نفسکه مسلط قیلسه نفسکی نفسکله هلاك ایدر * پس ازالهٔ صفت نفاق وعداوت وترك عجب وانانیت ایله حقه واهل حقه میل ومحبت ومسالك سنیه‌لرینه متابعت قیل که حق تعالی قلب وروحکی نفسکه مسلط ایدوب اخلاق حسنه ایله مهذب واکسیر خلوص ومحبت ایله مذهب اوله والاضیغام غیرت جبار وضرغام عظمت قهار هزبر وغاکرك ستیزی دریده قیلدیغی کبی سنی وسنك کبی ارباب تجبری هلاك ایدوب سراپردهٔ عظمتدن ندای جلالت ایله خطاب ایدر که ای بدکانلر سزی قهر وغضبله هلاك ایدوب

ومن ضم فمعناه الهزیمة والبلاء والضرر وظاهر هذا انهما اسمان لما ذکر ویحتمل ان یکونا فی الاصل مصدرا ثم اطلق علی ماذکر وقال غیرهما المضموم العذاب والمفتوح الذم الاتری انه اجمع علی فتح ظن السوء وقوله (ماکان ابوك امرأ) سوء اذ لا یلیق ذکر العذاب بهذین الموضعین قال الزمخشری فاحسن المضموم العذاب والمفتوح ذم الدائرة کقولك رجل سوء فی نقیض رجل عدل لان من دارت علیه یذمها یعنی من باب اضافة الموصوف الی صفته فوصفت فی الاصل بالمصدر مبالغة ثم اضیفت الی صفتها کقوله تعالی (ماکان ابوك امرأ سوء) قال الشیخ

وقد حكى بالضم وانشد * بيت * وكنت كذبت السوء لما رأى ذما بصاحبه يوما احال على الذم من تفسير ابن سمين در المصون ضم السوء ليت شعري كيف اثبت الشيخ معنى الذم بانشاد هذا الشعر (لمحرره الحقير)

* مثنوى * وارهانم چرخ را از ننگتان * چرخ زمانى سزك عاريكزدن قورتاره‌يم * مثنوى * تا بماند در جهان اين داستان * تا كه جهانده بوداستان قاله وسز دنصكره كانلر عبرت آلوب ادبه رعايت ايليه وسزه اولان عذاب وعقوبت اخلافكزه سبب رحمت وباعث توبه وانابت اوله وكوياكه بعض جهلا برخود ظلم بى شمار ايله اموال بسيار شكار ايدوب املاك وعقارمزه نهايت يوق مع هذا نه بذل ونثار ونه خود اوليايه چندان اقرار واعتبارمز واردر واياممز دولت پايدار ايله مرور ايدوب بوآنه دك روزكاردن بر كارناهموار دخى كورميوب بلكه فلك مرادمز اوزره دواردر ديو خيال باطل ايليان غافللرك توهمات فاسده سنى دفع وابطال ايچون مولانا خداوندكار حكايهٔ شيرى تمثيل ايدوب بيوررلر كه * مثنوى * شير با اين فكر مى‌زد خنده فاش * شير دلير بوفكر ايله آشكاره خنده اوردى يعنى كركك باشنى قوپارمق فكرينى اسرار وتبسم وخنده‌يى اظهار ايلدى اما زنهار وزنهار * مثنوى * بر تبسمهاى شير ايمن مباش * تبسمات شيره امين اولمه يعنى قصه دن حصه بودر كه بر قاج كون فلك مرادجه دونوب وجاه ومال وحشمت وجلال صاحبى اولديغكه مغرور اولمه زيرا * مثنوى * مال دنيا شد تبسمهاى حق * مال ومنال وعزت واقبال حقك تبسملرى اولدى يعنى بندهٔ جانى‌يه مال دنيا ارزانى بيورلديغى جانب حقدن مرتبهٔ تبسمده اولوب حتى * مثنوى * كرد مارامست ومغرور وخلق * مال ودستكاه وعظمت وجاه بزى مست ومخمور وفريفته وممكور وخراب ومغرور ايلدى وحقيقتده اول مال وجاه دام راه وسبب دورىٔ قرب دركاه اولدى * ايمدى اى غافل بومقوله دام غرورك ازاله سى نامر ادى وافتقار ورنجورى واضطرار دن غيريله اولمديغيچون مولانا خداوندكار بيورر كه * مثنوى * فقر ورنجورى بهستت اى سند * اى عالى قدر سكا فقر وخسته‌لك بهتردر زيرا * مثنوى * كان تبسم دام خود را بركند * اول تبسم عاقبت كندو دامنى اظهار وپنجهٔ قهرينه كرفتار ايلر حقا كه بويله در شيخ عطار نه خوب ديمشدر * نظم * توى غافل درين دنياى مكار * كه ناكاهت برون آرد ز پركار * همه فانى شوند وتو بمانى * خدا ماند چو تو بيخود بمانى * تو در اين دار دنيا باز مانده * ز بهر شهوتى پر آزمانده * اكر مردى تواندر دار دنيا * خبردارى زاعيان عين عقبى * تو بازى ميكنى اى دوست بازى * مدار اسرار

من اینجا بهازی * قناعت بهترست ازهر دوعالم * قناعت کرد وتوبه یافت آدم * رها کن جمله را در حق فناشو * دمادم سر ربانی توبشنو * نه دارم هیچ وفارغ ازحلالم * نه‌چون ایشان در اینجا پایمالم * پس کاشف اسرار یقین مولانا محمد جلال الدین قدس الله سره شیردلیر کرك طماعی تجربه ایتدیکی بیانه شروع ایدوب بیوررلرکه

﴿ قصهٔ امتحان کردن شیر کرك را و کفتن که ﴾
﴿ پیش آی ای کرك بخش کن صیدها رامیان ما ﴾

قصهٔ امتحان شیر کرك را

شیرك کرکی امتحان ایتمسی وای کرك حضورمه کل صیدلری میانمزده بخش ایله دیمه سنك قصه‌سی در ﴿ مثنوی ﴾ کفت شیرای کرك این رابخش کن * شیرایتدی ای کرك بوشکارلری بخش وقسمت قیل وتقسیمده استقامت ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ معدلت را نو کن ای کرك کهن * تجدید معدلت وتشیید نصفت قیل ای کرك کهنه وذئب سال خورده ﴿ مثنوی ﴾ نائب من باش در قسمت کری * قسما ملقده بنم خلیفه ونائبم اول ﴿ مثنوی ﴾ تابدید آید که توچه کوهری * تاظهوره کله که سن نه‌مقوله کوهرسن بومحلده شیردن مراد جناب رب العباد درکه حرکات وسکنات ومجا هدات وطاعات ومعیشته مکتسبات وکلیات وجزئیات موجد مکوناتك عطیاتی اولوب کرك کهن مشابه سنده اولان نفس خود بینی امتحانا بوتدبیرات و تصرفاتی تقسیم وتوزیع قیل دینلدکده شرك واثنینیت وخود فروشی وانانیتی ظهوره کلدیکنه اشارتدر پس کرك غبین ونفس خود بین کانه قسمت کریده معدلت آیین اولمق زعمیله امتحاندن امین اولوب ﴿ مثنوی ﴾ کفت ای شه کاو وحشی بخش تست * ایتدی ای شاه کزین کاو وحشی سنك لایقکدر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ آن بزرك وتو بزرك وزفت وچست * کاو کوهی بیوك سن دخی بزرك وکاو وحشی سمیزسن دخی چست وچالاکسن پس کاو بیابانی سزك لقمه کز اولسون ﴿ مثنوی ﴾ بزمرا که بز میانه است ووسط * وبیان کچیسی بکا اولسون که بز میانه ووسط وهم بکا مناسبدر دیدی و بطریق التحکم تعلبه ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ روبها خرکوش بستان بی غلط * ای روبه خرکوشی آل بی غلط یعنی بواسلوب اوزره اولان تقسیمده خطا وغلط یو قدر عدل وداد بودرسنك حصه که دوشن دوشمشدر و سندخی حصه‌کی آلوب تناول

قيل ديدى يعنى نفس خودرأى ايتدى اى سيدى ومولاى خالق ارض وسماسنسن يغمورلرى ياغدرمق ونباتاتى بتورمك وصيف وشتايى كوتوروب كتورمك واولدرمك ودير كورمك وبالجمله بونك امثالى امور معظمه سنك صنع وايجادكدر بزم انده مدخلمز يوقدرفاما كسب معيشت وتعلم صنعت وزرع وحراثت وطبخ وطحانت وجمع وتحصيل مال ايچون جانب شرق وغربه وجهت شمال وجنوبه شدرحل ورحلت وسعى وحركت بنم صنع وقدرتم درو بومذكوراتك حصولى واحسن وجهله وصولى ايچون دركار اولان فكرثاقب ورأى صائب عقلك حصهٔ خاصه سى در ديو نفس خودنمود كندو ايچون مستقلا بر وجود وكسب وفعل بنم ايجادمله موجوددر ديو كأنه مجبره دن اولميوب طريق اعتدالده بولندم زعميله ثنويه دن اولوب خالقيتده حقه مشرك اولدقده شير نريمان غيرت وحدت وهزبر قهرمان سلطنت احديت ﴿ نظم ﴾ چه غير وكجا غير وكو نقش غير * سوى الله والله ما فى الوجود * مضمو نجه حرم سراى شهود احدى الجمعده نام ونشان غيريت مرتفع ووسم ورسم انيت ممتنع اولمه سن اقتضا ايدوب امرمز بور لايزال ومستمرو (كان الله ولم يكن معه شئ والآن على ماعليه كان) مفهومى جميع زمانده حكم مستقر اولمغله ﴿ مثنوى ﴾
شير كفت اى كرك چون كفتى بكو * ضرغام احديت وضيغام واحديت ايتدى اى نفس شوم كرك طينت نيجه ديدك سويله اى مغبون ازلى وبدكمان معتزلى خلق وايجادده بندن غيرى كيمك علاقه سى وارسن خود ناموجود وعقل شئ نامعدود ايكن وجود كز عدمدن ظهوره كتوروب جمله كسب وافعالكز دخى بنم ايجادمدكليدر ولكن تعين خاصكز اعتبار يله سزده اختيار جزئى صورتنى نقش ايتدم وغلطه دوشوب كسب وفعلى كندو فعل واختيار كز زعميله افعال وكسبمز بزم خلقمزدر ديو بكا شريك قوشارسز ووجود قيدنه دوشرسز وملاحظه قيلمزسز كه كسب وفعلكز بنم خلقم اولوب واختيار جزئى اعتبار اولنان كسبه حين مباشرتده تعلق ايليان قصد وعزمكزدركه عزمكز كسبه تعلق ايتديكى حينده فعل كسبى سزده ايجاد ايدرم حال آنكه قصد وعزمكز دخى بنم ايجادمدر الحاصل اى ظل زائل ﴿ مثنوى ﴾ چونكه من باشم تو كويى ماوتو * چونكه بن اولام سن كنديكى برشئ صانوب بزوسن ديرسن وانيت واثنينيت كوسترر سن ﴿ نظم ﴾ بروانديشهٔ بد ميكنى تو * درين دم دم مزن جزازيكى تو * منى راد ور كردان

من مکوتو * منی راکم شمرنی من مکوتو * توخودر احبه‌دان بلکه کمتر * که تا آنجا نسوزی تو با آزر * منی شیطان بکفت و درمنی شد * بکردن طوق لعنت صدمنی شد * حاصل کلام ای بد مهام ﴿ مثنوی ﴾ کرك خود چه سك بود کو خویش دید * پیش چون من شیر بی مثل وندید * کرك خودنه کو بکدر که بنجلین برشیر بی نظیرك او کنده کندوسن کوره دیوب (العظمة ازاری والکبریاء ردائی فمن نازعنی فی واحد منهما القیته فی النار و لا ابالی) مضمون شریفنجه ﴿ مثنوی ﴾ کفت پیش آ ای خری کو خود خرید * شیر عظمت نفس کرك سیرت وخرجبلته ایتدی ایلرو کل ای احمق وجاهل خرلکی اول کندو صاتون آلدی یعنی کرکه خردیکی کرك کندو صاتون الدی زیرا حماقت ایدوب انانیت صاتدی ویاخود برو کل ای خرلایفهم که کندو یی کندو بکنوب خریدار اولدی چونکه کرك نفسی داعی اولان شیر اجلدر برفحوای (فاذا جاء اجلهم لایستأخرون ساعة و لایستقدمون) پلنك قضادن فراره مجالی اولمیوب ﴿ مثنوی ﴾ پیش آمد پنجه زد اورا درید * پیش نزعه یه کلدی وعزرائیل پنجه اوروب کرك خود بینی برتدی ﴿ مثنوی ﴾ چون ندیدش مغز و تدبیر رشید * چونکه شیر کرکك رشد وعقلنی وتدبیر وصلاحنی کورمدی ﴿ مثنوی ﴾ درسیاست پوستش ازسر کشید * سیاستده انك پوستنی باشندن چکدی یعنی بعد الاماته چونکه نفس انسانیده مغز ایمان ولب ایقان ونور محبت یزدان بولنمادی انواع حسرت وندامت ایله صورت افسانیه سن مسخ ایدوب اعمال ونیاتنه لایق اولان صوز خبیثهٔ برزخیه ایله نار جحیم الصاق ونار بعد وخذلانده احراق ایلدی ﴿ نظم ﴾ منی دورت کند ازهر دو عالم * شوی دور از همه سر دمادم * منی دورت کند ازعین هستی * ترا اند ازد اندربت پرستی * پس اول ضیغام احدیت کرك انانیته عظمت وکبریاسیله عتاب وعقاب ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ کفت چون دید منت ازخود نبرد * ایتدی چونکه بنی کورمك سنی کندو لککدن کیدرمدی ﴿ مثنوی ﴾ اینچنین جانرا بباید زار مرد * بو نجلاین جان جانی یه خوار وزار اولمك کرکدر ای نفس خودبین ﴿ مثنوی ﴾ چون نبودی فانی اندر پیش من * چونکه بنم عندمده افنای وجود ایتمدك ﴿ مثنوی ﴾ فرض آمد مرترا کردن زدن * سنك بوینکی اورمق فرض وواجب کلدی یعنی شول کمسنه که انبیا واولیا واتقیا واصفیا اثرینه اقتفا واقتدا و وجود موهومنی وجود باقی یه فدا و بساط محبت و جه ازلیده نقد هستیٔ موهومی

خرج وافنا ايتمه لاجرم طراز خلعت حياتى هبا اولوب آتش بعد وفراقه كيرر ايدى اى نفس غافل وظل زائل ﴿ مثنوى ﴾ كل شئ هالك جز وجه او * ذات حقدن غيرى جميع اشيا هالك وفانيدر ﴿ مثنوى ﴾ چون نه‌ٔ در وجه او هستى مجو * چونكه انك وجهنده دكلسن وارلق ايستمه يعنى چونكه ناسوتكى لاهوتده افنا ايدوب وجود حقله باقى اولميه‌سن وجود موهومده بقا طلب ايتمه زيرا اول احدى بالذات بورركه ﴿ مثنوى ﴾ هركه اندر وجه ما باشد فنا * هر كيمكه بزم حب ذاتيمزده فنا اوله يعنى قبل الاضطرار موت اختيار يله عاريتى اولان وجودى مفقود و بقاء ذاتمز ايله موجود اولورسه ﴿ مثنوى ﴾ كل شئ هالك نبود جزا * كل شئ هالك اكا جزا اولماز يعنى زمرهٔ هالكينه داخل اولماز ﴿ مثنوى ﴾ زآنكه در الاست اواز لا كذشت * زيرا حب ذاتى ووجه باقيده فنا اولان عاشق ماسوادن كچوب ومرتبهٔ نفى ولادن كذر ايدوب معارج اوجات اثباته اعتلا ومدارج اعتلاء وحدت ذاته تقرب وارتقا ايتمشدر پس محقق ومقرر اولدى كه ﴿ مثنوى ﴾ هركه در الاست اوفانى نكشت * هر كيمكه محض فنا ايله مرتبهٔ الاده باقيدر اول فانى اولمدى ﴿ رباعى ﴾ آن كيست كه غير تست آن كيست بكو * اوخود زكجاست ياخود اوچيست بكو * چون غير ترا نيست حياتى تو يقين * آنكس كه بجز تو بود چون زيست بكو * اى سالك طريق وحدت وطالب اسرار معرفت مقرب دركاه قرب ديومى مولانا جلال الدين رومى بوابيات شريفه ايله سورهٔ قصصك خاتمه‌سنده اولان اشبو آيت كريمه‌نك معانىٔ لطيفه‌سنه اشارت بيورمشلردر كما قال تعالى (لا اله الا هو كل شئ هالك الا وجهه له الحكم واليه ترجعون) يعنى حقدن غيرى معبود واللهدن ماعدا موجود يوقدر هرشئ هالكدر الا ذات حق باقيدر خلقده قضاء نافذ حقكدر و هر برنفس كسب وعمل ايله مجازات اولنمق ايچون يوم سؤال وروز جزاده حقه راجع اولورلر معلوم اوله كه كلمهٔ (لا اله الا هو) سباق آيتده (ولا تدع مع الله الها آخر) قول كريمنده واقع اولان اشراكه مبيندن استيناف وتعليل واقع اولوب كذلك مابعدنده اولان جمل مذكوره دخى تعليلدر حاصل كلام (كل شئ هالك الا وجهه) موجبنجه ذات حق باقى ماعدا فانيدر زيرا جميع اشيا ماسواى حقدر ماعدا ايسه ممكندر يعنى عدم سابق ايله عدم لاحق بينده كائن وصائر وجمله سنك اوزرينه هلاك وفنا دائردر وبالجمله حق تعالى جسم وجسمانى دكلدر هلاك وعدم ايسه خواص اجسامدن اولوب صفات

مطلب
تحقيق كل شئ هالك الا وجهه
قوله الا وجهه من جعل شيئا يطلق على البارى سبحانه وتعالى قال هذا استثناء متصل والمراد بالوجه الذات جرى على عادة العرب فى التعبير بالاشرف

مخصصهٔ اجسامك ايسه موت وهلاك لازمه سندندر فلهذا سيد المرسلين عليه صلوات الله رب العالمين (اصدق بيت قالها العرب كلمة لبيد * الاكل شئ ما خلا الله باطل) ديو تنبيه بيور مشلردر تقرير افصاح كلام وتعبير ايضاح مرام بودر كه علماء راسخين قطعا و يقينا بيلور كه لاجرم هر ممكننك وجودى برموجدك ايجادينه موقوفدر والاواجب الوجود ووجودى بالذات اولوردى موجودات ممكنه ايسه الى غير النهايه متسلسله اولميوب بلكه منبع اوله مترقيه‌در واول مز بور وجود مطلق وموجودلذاته وبذاته اولوب اكا آخردن وجود كلامشدر فاما جميع موجوداتك وجودى على ترتيبها اول موجود بالذات وواجب الوجودك فيض جودندندر پس حقه وجود اطلاقى حقيقت وماعدايه وجود قيدى مجاز محض وامر اعتبار يدر زيرا وجود ماعدا وجود اولدن مستعار اولمشدر مستعار ايچون ايسه قيام بذاته اولميوب بلكه قيامى حقله در حتى ذات ماعدا من حيث ذاته اعتبار اولنسه لابد محض عدم ومستعارك مستعيره نسبتى مجاز محض در پس موجود حقيقى فقط وجه حق ووجود مطلق اولور فلهذا علماء بالله وعارفان آگاه حضيض مجازدن اوج حقيقته ترقى ايدوب فردانيت حقده مستغرق اولديلر ومشاهدهٔ عيانيه ايله وجودده (لا اله الا هو) جمالنى معاينه وجميع اوقاتده (كل شئ هالك الا وجهه) جلالنى ملاحظه ايتديلر كما قال الواسطى اذا تحقق ذلك عنده اخذ العبد من العبد لقيام الحق به وقال ابن عطا فى كشف الذات هلكة وحرقة * آه اى عارف آگاه صاحب عرا يس نه خوب تحقيق ايتمشدر يعنى حق سبحانه وتعالى حبيبى محمد المصطفانك قلب شريفنه مطلع اولوب بحار عشق ومحبت وانوار شوق ومعرفت وتوحيد وانس تفريدلرى انانيتده امواج اتحاد وفردانيت ايله تموج وتلاطم ايتمكه قريب اولديغن كورب مقام اتحاددن متحرك اولمامق اوزره نفسنى حبيبنه كوستردى يعنى تعين خاصنى تمييز ايلدى زيرا حالت مزبوره مكر عين جمعدر اما شهود تعين ايله اتحاددن محجوب اولمق دخى لايق دكلدر ديو (ولا تدع مع الله الها آخر) بيوردى زيرا اتحاد وانانيت كشوف جلال وجمال الهيدن صادر اولوب وبروز سطوات عظمت قدمدن اثر انانيت باقى قالماز فلهذا (لا اله الا هو) قول منيفيله ساحهٔ كبرياسنده هرعارف سكرانك انانيتن نفى ايلدى وبذاته سبحات ذاتنده مدارج توحيد ومعارفى (كل شئ هالك الا وجهه) قوليله افنا ايدوب وخلقيت

عن الجملة ومن لم يطلقه عليه جعل متصلا ايضا وجعل الوجه بان عمل لاجله او الحياة الذى بين الناس او يجعله منقطعا اى لكن هو تعالى لم يهلك (ابن سمين)

فان قيل هل يدخل فى هذا الهلاك الجنة والنار والعرش والكرسى وغيره ام لا قال الضحاك كل شئ هالك يعنى ميت الا الله تعالى والجنة والنار والعرش والكرسى فان الموت لا يصح استعماله الا فى ذى روح بخلاف الجنة والنار والعرش والكرسى (من تفسير مفرح القلوب)

ایچون بیان حقیقت وحقیقتده اهلاك خلقیت ایله الوهیت معروفده عارفك اناینتی باقی قالمادی فتعالی الله عن الاضداد والانداد ﴿ مغربی ﴾ آن بت عیار من بی ماومن * عشق بازد دائما باخویشتن * کثرت کونین را درخود کشد * بحر وحدت چونکه کردد موج زن * کس نماند غیر ذات مغربی * نی زمین ماند در آن دم نی زمن * پس کاشف الاسرار مطلع الانوار مولانا خداوندکار دخی بو اسراری اظهار ایدوب بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ هرکه بردر اومن ومامی زند * هر اول کمسنه که درگاه خداده من وماواره یعنی بن وبز قیودنه بند اولور لامحاله ﴿ مثنوی ﴾ رد بابست اوو برلامی تند * اول کمسنه حق دود باب قربتدرولا اوزرینه طولاشور یعنی شبکات هلاکه دوشوب مقهور اولور نتکیم بیان اولنه جق قصه دن حقیقت حال معلوم اولور قال قدس سره

﴿ قصهٔ آنکس که دریاری بکوفت از درون کفت ﴾
﴿ کیست آن کفت منم کفت چون تو تو یی درنمی ﴾
﴿ کشایم هیچ کس را نمی شناسم او من باشد برو ﴾

اول کمسنه نك حکایه سی درکه بردوستنك قپوسن قاقدی صاحب خانه ایچرودن کیمسن دیدی دق باب ایلیان بنم دیدی صاحب خانه ایتدی چونکه سن سنسن فتح باب ایتمزم یاراندن کمسنه بی اکلامم که او بنلك قیدنده اوله وبن دیه یوری دیبوب رد ایتدی کماروی عن جابر رضی الله عنه قال (اتیت باب النبی صلی الله علیه وسلم فدققت الباب فقال من ذا فقلت انا فقال انا انا کأنه کرهها) وفی المصابیح یعنی لم یرض النبی علیه السلام عن جابر التکلم بهذا اللفظ لان فی هذا اللفظ تعظما وتکبرا پس حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا دخی اشبو حدیث شریفك مفهومنه اشارت ایدوب بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی آمد دریاری بزد * اول برکسنه کلدی بریارنك قپوسن اوردی ﴿ مثنوی ﴾ کفت یارش کیستی ای معتمد * انك یاری ایتدی ای معتمد کیمسن ﴿ مثنوی ﴾ کفت من کفتش برو هنکام نیست * قپوچالان ایتدی بنم صاحب خانه یوری زمانی دکل دیدی زیراکه ﴿ مثنوی ﴾ برچنین خوانی مقام خام نیست * بونجلاین برخوان اکرام ونوال احترام اوزرینه خامکری بوقدر ﴿ مثنوی ﴾ خام راجز آتش هجر وفراق * کی پزد کی وارهاند از نفاق * خامی آتش هجر وفراقدن غیری کیم پشوروراول ناپخته یی عذاب نفاقدن نار درد واشتیاقدن

غیری کیم قور تارر یعنی عاشق پاکباز ومحب پر نیاز لاجرم قید هستی بی کسسته ومحبوب ازلی یه پیوسته ومن وما بند ندن رسته کرکدرکه ابواب جذبهٔ احدیت کشاده وجمال وحدت مشاهده اولنه یوخسه مادام که سنده بنلك واز در هنوز خام وباب عاشقده ناتمام سن فلهذا ﴿ مثنوی ﴾ رفت آن مسکین وسالی درسفر * اول دردمند حزین ومستمندمسکین کیتدی ومدت یکسال سفرده ﴿ مثنوی ﴾ درفراق دوست سوزیداز شرر * آتش فراق محبوب ونار اشتیاق مطلوبده شرر افترافدن یاندی یعنی قیود انانیت زائله انی نکبات طبیعت سافله یه رد ایتمکله ﴿ بیت ﴾ صوفی نشود صافی تادر نکشد جامی * بسیار سفر باید تا پخته شود خامی * مضمونجه تقلبات ازمان وتغیرات اکوانك صدمات حدثاننه مبتلا اولوب وانواع حسرت وندامتله سال شمسیهٔ کسافت خصال بروج انفصالك لطمه چش خذلانی اولوب کاه عقبات نحس وکاه درجات سعده دوشوب حالدن حاله انتقال ودرلو درلو انفعال ایله دور ابواب اوطار وسیر ارباب اطوار ایلیوب بالاخره بوتهٔ ریاضاتده قال ونار مجاهداتده نور هدایت اشتعال ایتدکده تکمیل اخلاق وتحصیل استحقاق ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ پخته کشت آن سوخته پس بازکشت * اول فراق آتشنده سوخته پخته اولدی پس رجوع ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ بازکردخانهٔ همبازکشت * کیرومحبتده وخلتده انباز اولدیغی یارك اطراف خانه سن طولاندی یعنی اول لاشریك ولانظیرك (ان الله خلق آدم علی صورته) مصداقنجه ودخی (ماخلق الله اشبه به من آدم) موجبنجه صورت بارزهٔ صفات الهیه اولان باب حقیقت انسانیه وکردخانهٔ انوار قلبیه بی طواف ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ حلقه زدبردر بصدترس وادب * تانجهد بی ادب لفظی زلب * قپو اوزرنده اولان حلقه یی قپو اوزرینه یوز خوف وادب ایله اوردی تاکه لبندن بی ادبانه برلفظ صچرامیه ومن وماديو کستاخلق ایتمیه پس اول خام وناسوخته نار فراقده کمالیله سوخته وپخته اولمغله دق الباب طریقنی بیلدیسه ﴿ مثنوی ﴾ بانك زدیارش که بردر کیست آن * انك یاری کیمدر قپوده دیوصدا اوردی ﴿ مثنوی ﴾ کفت بردرهم تویی ای دلستان * دق باب ایدن عاشق بی تاب ایتدی ای کوکل آلیجی قپوده هم سنسن سندن غیری دیار یوق ﴿ مغربی ﴾ ای تومخفی شده زپیدایی * وی نهان کشته ازهویدایی * هیچ سوی نهٔ وهرسویی * هیچ جایی نهٔ وهرجایی *

تو نشسته درون خانهٔ دل * من زسو دایت کشته سو دایی * نیستم غیر آنچه فرمودی * نکنم غیر آنچه فرمایی * غیر تو نیست کس تراجویا * بحقیقت تراتو جو یایی * پس جمال احدیت عاشق بی وجودك اوج وحدتده پروازن ودل بی کثرتده کی نیازن کورب صد هزار عز وناز ایله * مثنوی *
کفت اکنون چون منی ای من درآ * ایتدی چونکه شمدی بنسن ای من ایچرو کل زیرا * مثنوی * نیست کنجایی دو من رادر سرا * حرم سرای وحدتده ایکی منه صغماق یو قدر یعنی اسم غیریت مرتفع و رسم اثنینیت متعذر آه * شعر * ای جمال تو در جهان مشهور * لیکن از چشم انس وجان مستور * نور رویت بدیدهها نزدیك * لیکن از دید نش نظرها دور * هم بتو می توان ترا دیدن * بل تو بی ناظر و تو بی منظور * مدتی این کمان همی بردم * که منم ذاکر و تو بی مذکور * شد یقینم کنون غیر تو نیست * ذاکر و ذکر وشاکر ومشکور * فلهذا اول مجرد و یکتا حضرت مولانا شاهد وحدت بی همتادن بیوررلر که ای طالب فنا وراغب بقا بو خود بدیهیاتدندر که مثلا * مثنوی * نیست سوزن را سر رشته دوتا * سوزن ایچون سر رشته دوتاد کلدر یعنی ایپلکك او بجی چتال اولسه مادامکه بو کیلوب بکتا اولمیه ایکنه یه کچمك احتمالی یوقدر زیرا عرصهٔ حضرت احدیه دن ساحهٔ نشأهٔ عنصریه یه دائر قاصد وسائر وعامد اولان طالب مسترشد مادامکه قطع مراحل تنزلات وطی منازل ترقیات ایله مقام اول ومبداء اصلی به عودت وتشریفات احدیة الجمع ایله نشأهٔ اولای انسانیه به رجعت میسر اولمادقچه مدارج کمالاتده استکمال متصور دکلدر یعنی حصول فنا وتحقق بقایه شرط بودر که کثراتی اولا کندو نفس وذاتندن بعده ممکنات سائره دن نفی ایلیه حالت مز بوره یه وصول ایسه لاجرم نفی واثباتی جمع ایدن بر کلمهٔ جامعه ایله حصول پذیر اولور جمعیت مز بوره ایسه (لا اله الا الله) کلمه سنده اولمغله حضرت مظهر کل خاتم الرسل محمد المصطفی علیه الصلوة والسلام غار حراده ابو بکر صدیقه اخفا و بیت مسدود البابده علی المرتضی یه جهر ایله تلقین بیوروب الی هذا الحین عنعنه ایله مشایخ نقشبندیه وخلوتیه یه متسلسل اولمشدر * وروی من ثقات النقشبندیة والنوربخشیه ان هذه الکلمة علم جبرائیل آدم علیهما السلام بطریق حبس النفس والخفأ فی الخلوة عن الکثرات الحسیه ویدر تنزیلها علی القلب لینفتح عینه واذنه عند التخلص عن المواد الفاسدة والهیئات الکاسدة ویتصل عینه بعین الحق ویصیر عینه (واذکر ربك

مطلب
ذکر لا اله الا الله والله واسماء طوریه

فى نفسك تضرعا وخيفة ودون الجهر من القول بالغدو والاصال) لايزال العبد يتقرب الى بالنوافل حتى احبه فاذا احببته كنت سمعه وبصره)الحديث الحاصل اكراخفا واكرجهر ايله قلب سالكه بچان صفاء تام وضياء عام حاصل اولسه لااله كلمه سنده ذاكر ايچون نفى كامل وفناء شامل ميسر وحاصل وقوس ترقيده استكمال ايدوب مقام قاب قوسينه واصل وبعد زان برمصداق (ثم دنى فتدلى) قوس تنزله تدنى وتدلى شرفنه نائل اواوب جميع مراتبك ارا سنده اسرار الهيه يى مشاهده ومرتبهٔ اولايه وارنجه مراتب اعيانده نعت وحدت ذاتى معاينه قيلوب قلب مزكى سنه اشارت ايله الاالله دبوب دائرهٔ كمالى استكمال ايدر وحقـدن غيرى رجاسى قالمز بعده وجه مذكور ونمط مزبور اوزره ذكراسم آخره بدأ ايدر فاما كيفيت فنافى الله وبقا بالله تكرار ذكرده منكر راولميوب بلكه هر بر ذكرده برفنا وبقا ووحدت وكليت اخرى واردركه اولك عينى دكلدر يعنى طورثانيده اولان تجليات ذكر لااله الاالله طورنده اولان شرط مذكور ايله اولمز اصحاب وارباب ولايه خفى اولميه كه بواسلوب اوزره اشتغال اولنسان لااله الا الله ذكرنده ذاكر متفكره انوارثلثه مقارن اولوب انوار مزبوره ايله سير ايدر يعنى اولانور هدايت ايله اخص خواص من الله الى الله بالله دور ايدر وثانيا نوركفايتدر كه نور مزبور ذاكرى شهود غيردن عصمت وصيانت قيلور ونور ثالث نور عنايتدركه ذاكرى خطرات فاسده وصور خيالات مفسده دن حفظ وحراست ايدر وسالك رشيد حالت مزبوره ده ثابت قدم وراسخ دم اولسه كندويه حالى ملك اولور نفس ذاكر اورتادن مطروح اولور پس اول اثناده انك ذكرى نفى واثباتدن قطع نظر الله الله وياخود هو وبلكه هوهو اولور (فسبحان من هو المستخرج والمبرز ضيق الازلية الى فضـاء وسعة الابدية ومنه الى سعة الصحراء السرمدية اذلاحق سواه ولاحى ماعداه ولاقيوم الاهو وهو القهار ولابقاء ولاقيام لغيره اذلوكان حى لكان على الوحدانية ومن كان خارجا من هذه الصفة فهو لايستحق للمعبودية الحى القيوم الذى قامت به الاحياء ويحيى بقيوميته الاموات من مضيق القبور وشقيق القلوب وسغيق الغرور والحى الذى البس خلعة حياته السرمدية عندخلع لباس البشرية فى فراغ وحدته الذاتية سراير الموحدين فتوحدوا به والقيوم الذى لم يزل ولايزال كان موصوفا بالقيومية ازلا اقام بها بنفسه متقوما به الازلية والابدية وبحياته افنت نفوس المحبين بسـيف لااله وبقيومية الاالله

اقامهم ببقائه الحقیقی فتصیر حیالا یموت وباقیا لایفوت واعاد هویات المشتاقین
الی خلائهم الاصلی ورد بی حقائقهم الالهیة ود بر ما هیاتهم الکونیة
بالتجلی الذاتی والصفاتی فلا یری جماله وجلاله الا الله بعینه السیر الی الله
بحبوته والسیر من الله بقیومیته وتعین الارواح بحیاته وتبین الاشباح
بقیومیته واشتعل فی مشکاة مکاشفات الناسوت مصباح الصباح) آه ای عارف
بالله وعاشق الله ذکردن بومقداره قانع اولمه و دکه حاله مغرور اولمه زیرا
حق تعالی غیر متناهیدر وسالکه واقع اولان تجلیات دخی لایتناهیدر
* بیت * ای برادر بی نهایت درکهیست * هرکجامی رسی بالله مه ایست *
شویله که بر مقامده اقامت وحالاتدن بعضنه قناعت ایلیه سن قرب
وحدت ذات حقدن بعید اولورسن حتی اعیان عین یقین وکاملان ارباب
حق الیقین بیورر که قائل لااله الاالله ده خصال اربعه موجوده کرکدر که
بریسی تعظیم وبری تصدیق وبری حلاوت بری دخی حرمتدر زیرا تصدیق
اولمیان منافق وتعظیمی اولمیان مبتدع ومریض القلب بلکه قسوتده اشد
من الحجارة درو حلاوتی اولمیان مرائی در وحرمتی اولمیان نفی واثباتی
ملاحظه ایتمیوب منفی ومثبت کیم ایدوکن بیلمز پس کوششی وسعیی ضایع
اولوب نه مورث اولور ونه خود وارث ابدی ای عاشق فانی وحقله باقی
* مثنوی * چون تو یکتایی درین سوزن درآ * چونکه سن رشتهٔ یکتاسن
بوسوزن ایچنه کل یعنی چو نکه هستیٔ موهوم مفقود ووحدت قیوم
موجود اوله دوتالك کیدوب ویکتالك حاصل اولوب سر رشتهٔ روح عین
وحدته مربوط اولور زیرا که * مثنوی * رشته راباسوزن آمدار تباط *
رشته ایچون سوزن ایله ارتباط حصوله کلدی یعنی ثقب سوزن وسم
خیاطدن تجاوز سر رشتهٔ یکتایه مناسبدر یوخسه * مثنوی * نیست
درخور باجمل سم الخیاط * سم خیاطه حبل سفن ورسن کشتی کیرمك
وسوراخ سوزنه شترچار سن وجمل بحتی کچمك لایق ومناسب دکلدر یعنی
مولانا خداوندکار سورهٔ اعرافك اواوئلنه قریب اولان اشبو آیت کریمه یه
اشارت ایتمشلردر قال الله تعالی (ان الذین کذبوا بایاتنا واستکبروا عنها لاتفتح لهم
ابوب السماء ولایدخلون الجنة حتی یلج الجمل فی سم الخیاط وکذلك نجزی
المجرمین) یعنی تحقیقا شول کافرلر که اصول دینه دلالت ایلیان آیات بینه
ودلالات واضحه مزی تکذیب ایدوب وآیاتمزی قبولدن تعظم واستکبار

ایدوب تکذیبلری اوزرینه مستمر اولدیلر مثلا طائفهٔ دهریه که اثبات توحید وصحت نبوات ومعاد وصحت معاده وحشر اجساده ادلهٔ قاطعه اولان آیاتی انکار ایدوب رسول خدا محمد المصطفی نك نبوتنه اقرار ایتمیوب استکبار ایتدیلر یعنی باطل ایله طلب ترفع قیلدیلر لفظ استکبار حق بشرده ذمه دلالت ایدر کما قال الله تعالی فی وصف فرعون (واستکبر هو وجنوده فی الارض بغیر الحق) پس صفات خبیثهٔ مذکوره ایله ملوث اولان کفرهٔ فجره ودهریه وزنادقه نك انجام کارلری بودرکه (لا تفتح لهم ابواب السماء) انلر ایچون ابواب سما آچلماز ابوعمرو لاتفتح قولنی تا ایله وتخفیفله وحمزه ایله کسائی یاء مثناة تحتانیه وتخفیفله وقرآء باقیه تاء فوقانیه وتشدید ایله قراءت ایتمشلر پس قراءت بالتشدید کثرت ابواب سما ویا ایله قراءت تأنیثی غیر حقیقی اولدیغنه اشارتدر و بناء فاعل وفتح ابواب ایله قراءت فاعل فتح آیات ویا ایله تلاوت فتاح حق تعالی اولدیغنه دلالت ایدر وبوآیت کریمه نك منطوقی وعید کفار ومفهومی وعد مؤمنین اخبارادر زیرا بویله اولمسه کفاره وعید عقوبت وصیغهٔ جمله اثباته حاجت اولمزدی پس ابواب السماء قولی لمصلحة المفهومدر زیرا مجرد منطوقده اول نکته یه دلالت وحاجت یوقدر وابن عباس رضی الله عنهما تفسیر بیوردقلری اوزره عدم انفتاح ابوابدن مراد کفارك اعمال وادعیه وطاعتدن امنیه ایتدکلری شیٔ ایچون ابواب سماوات کفاره مفتوحه اولماز دیمکدر زیرا کفارك اعمال صالحه سی اولمیوب وآلهه ایله اصنام وهوالرینی اراده ایتمشلردر وتأویل مزبور (الیه یصعد الکلم الطیب والعمل الصالح یرفعه) قول کریمندن ودخی (ان کتاب الابرار لفی علیین) کلام منیفندن مأخوذدر وحضرت رسالت پناه علیه صلوات الله دن روایت اولنان (ان روح المؤمن تعرج بها الی السماء فیستفتح لها فیقال مرحبا بالنفس الطیبة التی کانت فی الجسد الطیب ویقال لها ذلك حتی تنتهی الی السماء السابعة ویستفتح لروح الکافر فیقال لها ارجعی ذمیمة فانه لاتفتح لك ابواب السماء) حدیث مفصلك مفهومندن سدی وبعض محققین مؤمنینه مفتوحه اولدیغی کبی ابواب سما کفاره فتح اولنمز دیو تأویل ایتمشلر وتفسیر ثالث برنخوای (وفی السماء رزقکم) جنت سماده اولمغله بووجهله تأویل اولنمش که ارواح کفار ایچون سمایه صعوده اذن ویرلمز وانلره جنته دخول میسر اولمز وبعضیلر بر موجب (ففتحنا ابواب السماء بماء منهمر) قولندن کفاره سمادن خیر وبرکت نزول ایتمز معناسن

اخذ ایتمشلر وفخرالدین رازی بیورردلرکه بو آیت کریمده بومعنایه دلالت
واردرکه ارواح یاسعیده در و یاخود شقیه در پس ارواح سعیده یه
سمادن انواع خیرات نازله اولور و یاخود ارواح سعدا اعمال صالحه ایله
سمایه صعود ایدر و بوکادخی دلالت ایدرکه سموات ارواح ایچون مواضع
بهجت و اماکن سعادت اولوب و سمادن خیرات و برکات نازله اولوب
ارواح مؤمنین جناح فوزوفلاح وکمالات سعادات و نجاح ایله افلاکه عروج
ایلیه فاذا کان کذلك (لاتفتح لهم ابواب السماء) قولیله حق جل جلاله
اشقیادن اولان کفاری انواع تهدید و اصناف تشدید ایدوب بیوررکه
(ولایدخلون الجنة حتی یلج الجمل فی سم الخیاط) جمل زوج ناقه و درت
یاشنده بعیره اطلاق اولنور سم دخی سینك فتح و ضمیله ثقب ابره که ایکنه
دلیکیدر و خیاط مایخاط به دیرکه سوزن معناسنه در و یقال خیاط ومخیط
کمایقال ازار ومیزر ولحاف وملحف الحاصل جسم جمل اعظم اجسام وثقب
ابره اضیق منافذ و چشم سوزنه ولوج جمل محال اولدیسه حق سبحانه
وتعالی کفارك جنته دخولنی شرط مزبورك حصولنه موقوف بیوردی
وشرط محال اولمغله عند العقول محال اوزرینه متوقف اولان دخی محال
وممتنع ایدیکی ثابت اولوب ابدالآباد کفارك جنته دخولی محال اولوب
مأیوس اولملری لازم کلدی (وفی الکشاف قراء ابن عباس الجمل بوزن القمل
وسعید بن جبیر الجمل بوزن النغر وقرئ الجمل بوزن القفل والجمل بوزن النصب
والجمل بوزن الحبل ومعناهـا القلس الغلیظ لانه حبال جمعت وجعلت واحدة)
یعنی جمل علی وزن جهل لیف وکنویردن بوکولان رسن زرف وحبل سفینه
درکه کمیجیلر اصطلاحنجه اکاغومنه وترکچه پلامار دیرلر یعنی کمیجیلر استعمال
ایتدکاری اعظم آلاتدن غومنه دیدکاری حبل سفن ایکنه دلیکندن کچدیکی
زمانده کفار دخی جنته داخل اوله لر دیو بودخی تعلیق بالمحالدر وابن عباس
رضی الله تعالی عنهما تشبیه مزبور احسندر بیورمشلر کماقال الزمخشری
وعن ابن عباس (ان الله تعالی احسن تشبیها من ان یشبه بالجمل) یعنی
ان الحبل مناسب للخیط الذی یسلك فی سم الابرة والبعیر لایناسب الا ان قراءة
العامة اوقع لان سم الابرة مثل فی ضیق المسلك یقال اضیق من خرت الابرة
ومولانا خداوندکار دخی * م * رشته را باسوزن آمد ارتباط * نیست
درخور باجمل سم الخیاط * دیوابن عباس رضی الله عنهمانك ایتدیکی تشبیهی

مطلب
تحقیق معنی الجمل
فی قوله تعالی حتی
یلج الجمل

تحسین بیورمشلر ومناسب کورمشلردر بودخی معلوم اوله که مذاهب نسخ ومسخ ومسالك مهالك فسخ ورسخده ضالین اولان اهل تناسخ بوآیت ایله احتجاج اید وب دیرلر که اجساد بشرده اولان ارواح ذنب وعصیانه توغل ایله بعد موت الابدان بدندن بدنه وبلکه اشجار و احجاره رد اولنوب لاینقطع ولایزال تعذیبده مؤبد قالمز حتی ارواح عصاة بدن جملدن بدن دوده ومثال ذرات بعض خرده وصغاره انتقال ایدرکه حتی سم الخیاطدن نافذ اولدقده ذنوبدن عاری و معاصیدن بری وجنته داخل اولور فاما ﴿بیت﴾ ومن قائل بالنسخ والمسخ واقع * به ابرأ وکن عما یراه بعزلة * مصداقنجه ودخی ﴿بیت﴾ تناسخ زان سبب شد کفر باطل * که اوازنتك چشمی کشت حاصل * مضمونجه قول تناسخ باطل واستدلاللری ضعیف وبحاصلدر پس کفره وفجره و بونك امثالی ضاله وغبره به حق تعالی بیورر که (وکذلك نجزی المجرمین) یعنی شول مثل که وصف ایلدك جرم کامل ایله موصوف اولان کافرینه و یاخود جنس مجرمینه انکله جزا ایدهرز دیمکدر (وتلك الامثال نضربها للناس لعلهم یتفکرون) اما نجوم آسمان دین اولان اصحاب کشف و یقین بوآیت کریمه نك تحقیقنده بیوررلر که شول غافل وجاهللر که انبیاء عظامك سنت حسنه واولیاء کرامك کرامات سنیه و علوم لدنیه لرینه انکار وقبولدن استکبار ایلسه جوار وحدته عروج ایچون ابواب سماء قلوب انلره مفتوحه ومکشوفه اولمز ومادامکه جمله نفس متکبره سم خیاطدن ولوج ایتمیه جنت قربت ودار وصلته داخل اولمز وسم خیاط بوتأویل اوزره شول مدخل طریقتدرکه نفس اماره مطمئنه اولمق ایچون طریقت مزبوره ایله تربیه وتزکیه اولنوب مرتبهٔ اطمینانه واردقده (ارجعی الی ربك راضیة مرضیة) خطابنه لایق اولورز برا نفس امارهٔ متکبره تکبرده جمل کبی اولمغله جنت حقیقته دخوله صالح اولمز الااحکام شریعت وآداب طریقت ایله تزکیه دن صکره دخوله مستعد اولور حتی نفس متکبره تأدیب وتربیه ایله ازالهٔ ذمایم صفات وماسوی الله دن قطع تعلقات ایله هزار وهزار سرمودن باریك وشعردن ادق اولمق کرکدرکه سم خیاط فنادن کچوب جنت بقایه واصل اوله نتکیم آفتاب انوار یقین مولانا جلال الدین دخی بو معنایی اراده بیوروب دیرلر که

﴿مثنوی﴾ کی شود باریك هستیٔ جمل * جز بمقراض ریاضات وعمل *

وجود شتربختی وجمل هستی مقراض ریاضات وعملدن غیریله نجسان باریك

اولور یعنی جل انانیت وحبل غلیظ نفسانیتی مقراض نفی لابریده وموی باریکدن ادق وبلکه ذره ٔ اصغر ولاشیٔ احقر ایتمدکجه چشم سوزن فنایه کچمز وطالب بیچاره پوته ٔ مجاهده ٔ محبتده محو وجود ایتمدکجه مرتبه ٔ بقاء وحدته ایرشمز ❊ نظم ❊ ای در یغا بازخواهی کشت باز * بازمانی اندرین راه دراز * چند گردد چند سوزد در فراق * چند باشد خسته دل در اشتیاق * جان خیالی بود صورت هم خیال * باشد آن تکرار در عین محال * چند در صورت شوی بی کارتو * یك نفس تکرار کن اسرار تو * هر که عاشق شد زخود بکذشت پاك * زین سبب عاشق نماند خوفناك * چون یکی باشد دو بی یکتا بود * آن یکی اندرد و بی پیدا بود * درد دل باحق بکواندر نهان * تا ترا درمان کند اندر عیان * ایمدی بنم روحم بودرده نه چاره دیرایسك مولانا خداوندکار بیورر که ❊ مثنوی ❊ دست حق باید مر آنرا ای فلان * ای فلان جل هستیٔ باریك اولمغه حق سبحانه وتعالینك دست ارادت و ید قدرتی کرکدر ❊ مثنوی ❊ کو بود برهر محالی کن فکان * زیرا که اول قادر متعال هر محالك کن فکانیدر یعنی برخوای (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) حق سبحانه وتعالینك مشیت ازلیه سی هرنه محاله تعلق ایلسه امر کن ایله کائن اولوب قدرت حقه محال اولمازهزار وهزار جمالات بسیاری چشم خیاطدن اصغر عین ذره دن انفاذ ایدوب نجاته چیقار رآمنا وصدقنا که ❊ مثنوی ❊ هر محال ازدست او ممکن شود * هر محال انك یدقدرتندن ممکن اولور وکذلك ❊ مثنوی ❊ هرحرون از بیم او ساکن شود * هر عنود وسرکش انك بیم قهرندن ساکن اولور مثلا دست الهی ونظری نظر سبحانی ونطق نفس ربانی اولان انبیا واولیانك همت وهدایتی نیجه ضریرلری بینا ودوتاری یکتا واحجار واشجاری کویا ومرده قلبلری احیا ایدر دیو بیورر که ❊ مثنوی ❊ اکمه وابرص چه باشد مرده نیز * اکمه وابرص ابراسی نه اوله حتی مرده دخی ❊ مثنوی ❊ زنده گردد آن فسون آن عزیز * اول عزیزك فسوندن زنده اولور ونفس رحمانی ودم عیسادن حیات بولور ❊ مثنوی ❊ وآن عدم کز مرده مرده تر بود * واول معدومکه مرده دن مرده تردر ❊ مثنوی ❊ درکف ایجاد او مضطر بود * اول قادر وجبارك کف ایجادنده مضطر اولور یعنی (کیف یحیی العظام وهی رمیم) فحواسنجه اموات عدمه وعظام رمیمه نیجه حیات بولور دیمه احیاء اموات ندر بلکه

(قل يحييها الذى انشأها اول مرة) و بر موجب (و كنتم امواتا فاحياكم)
وجود اشيا لاشئ وعدم ايكن فراغ عدمدن فضاى وجوده اخراج ايدوب
واياىلرى اختيارى اولميوب كف ايجادنده اضطرارى اولمشلردر * ايمدى احيا
واماته وافنا وابقا واعدام وايجاد اول موجد المكوناتك شاننده ن اولديغن
بيلك وشؤنات الهيه يى تماشا قيلق ديلرايسك ﴿ مثنوى ﴾ كل يوم هو فى شأن
بخوان * سوره رحمانده (كل يوم هو فى شأن) آيتنى تلاوت ايدوب ﴿ مثنوى ﴾
مرورا بى كار و بى فعلى مدان * حق تعالى يى بى فعل و بى كار بيلمه كما قال
تعالى (يسأله من فى السموات والارض كل يوم هو فى شأن فباى آلاء ربكما
تكذبان) قال الزمخشرى قيل نزلت فى اليهود حين قالوا (ان الله لا يقضى
يوم السبت) پس يسئله قولنك دخى اعرابنده ايكى وجه بيان اولنمش وجه
اول كلام مستأنف اوله وجه ثانى سباقده (و يبقى وجه ربك) جمله سنده
واقع اولان وجه دن حال اوله وعامل يسئله كلمهٔ يبقى اوله و يبقى مسؤلا
من اهل السموات و الارض ديمك اوله ديمشلر لفظ كل دخى ظرفيت اوزره
منصوبدر كما قال ابن سمين قوله كل يوم منصوب بالاستقرار الذى تضمنه الخبر
وهو قوله فى شأن و الشأن الامر و بو آيت كريمه نك بعض معانيسى طوطى ايله
بازركان قصه سنده (رجوع بحكايت خواجهٔ تاجر) بياننده * م * بهراين
فرمود رحمان اى پسر * كل يوم هو فى شأن اى پسر * بيتنك شرحنده
برمقدار تفسير اولنوب بعض دقايق دخى بو محله حواله اولنمش ايدى
پس ماحصل معنى اهل سموات وارضين ذوات و صفات و سائر مهماتلرنده
حقه محتاجلردر ومرادلرينى الله سبحانه وتعاليدن ديلرلر وسؤالدن مراد كرك
لسان قال وكرك زبان استعداد وحال ايله تحصيل حاجاته دال اولان شئ در
واول جناب مقدس هر آن وساعت وهر حين وو قتده سبق قضا و مشيتى
اوزره احداث امور و تجديد احوال غير محصور ايدر برفياض متعال
وموجد بى مثالدر كما روى عن النبى عليه السلام (انه كان تلاها فقيل له
وماذلك الشأن فقال من شأنه ان يغفر ذنبا ويفرج كربا و يرفع قوما و يضع
آخرين) وعن ابن عيينة الدهر عندالله يومان احدهما اليوم الذى هو مدة
الدنيا فشأنه فيه الامر والنهى والاماتة والاحياء والاعطاء والمنع والآخر
يوم القيمة فشأنه فيه الجزاء والحساب و روى البغوى باسناد الثعلبى عن
ابن عباس انه قال (خلق الله عز وجل لوحا من درة بيضاء دفتاه من ياقوته

مطلب
در بيان تفسير كل
يوم هو فى شأن

حمراء قلمه نور وكتابته نور ينظر الله عز وجل فيه فى كل يوم ثلثمائة وستين
نظرة يخلق ويرزق ويحيى ويميت ويعز ويذل ويفعل مايشاء فذلك قوله
عز وجل كل يوم هو فى شأن) وقال مقاتل يسأله اهل الارض الرزق والمغفرة
ويسأله الملائكة ايضا لهم الرزق والمغفرة وقال الواسطى من سأل الله اعطاه
ومن ابتدأه بالعطاء ابتدأ بما يليق من فضله وجوده وكرمه فالله حبب
اليكم الايمان وقال عليه السلام (يقول الله تعالى اعطيتكم قبل ان تسألونى
واستجيب لكم قبل ان تدعونى فباى آلاء ربكما تكذبان) پس حق تعالينك
قنغى نعمتنى انكار ورب العزتك قنغى احساننى تكذيب ايدرسز اى جن وانس
حال آنكه جميع اموردہ حقه محتاجسز وبالجمله قوۀ علويه وسفليه دن
هر برى حظوظ وحقوقن حقدن درخواست ايدوب جمله يه مرادن
ويرر وهر آن وساعت نهارى ليله ولیلى نهاره ايلاج وحيدن ميت
وميتدن حى اخراج ايدوب سقيمه شفا وصحيحه سقم ويرر وذليلى اعزاز
وعزيزى اذلال ايدوب قضاسى رد وعطاسى منعنه هيچ فردده قدرت
اولماز على وفق ارادته حكمت وقدرتيله ازل وابد ميانده حاجز اولان
يوم حالده دیلديكنى الواحدن محو وازاله ودیلديكنى ابقا واثبات
ايدر * آه اى دل آگاه وسائل درگاه وفقير الى الله آسمانده اولان
جميع ملائكه على قدر مقاماتهم وانبيا واوليا واصدقا واصفيا
بحسب درجاتهم الله سبحانه وتعاليدن مسئلت ايدوب خائف بعد
وحجابدن نجات وراجى محل فرحه وصول سؤال ايدر ومطيعلر قهرندن عصمت
وعبادتلرنده قوت ومحبلر كفايت واول محبوب بى همتايه وصلت ومشتاقلر
الفت ورؤيت وعاشقلر موانست وقربت وعارفلر مشاهده ورعايت وموحدلر
فنا ايله وحدت تمنا ايدوب ارض بشريت وزمين طبيعتده اولان ارباب جهل
وغفلت دخى لذت وشهوت وحقدن سبب حجاب وبعد اولان مقتضيات
طبيعتى سؤال ايدوب اول جواد ورب العباد دخى هر برينك مرادن ويروب
ابراره جنت واشراره نقمت وعفو بث كوستررآه كيم اول سبحان ومنان
وسلطان وديان برخواى (كل يوم هو فى شأن) مقربينه مزيد قرب ومشاهده
ومشتاقينه كشف لقا ايله هر برذره ده معاينه ويروب وهر لحظه ده اصحاب
كشف ويقينه انوار عجايب ربوبيتندن كوزلر كورمامش وقولاقلر ايشتمامش وعقللر
ادراك ايتمامش وقلوبه خطور ايتمامش وارواحه لاحق واشباحه ملاصق

اولمامش واسرار هنوز مشاهده قیلمامش انواع عجایبات اظهار ایدر آمنا
شؤناتنه نهایت وتجلیاتنه حدوغایت یوقدر بلکه انوار ملك وملکوتنی
دراکلرك ادراکی وعارفلرك قوه فهم چالاکی مقداری ابراز ایدوب ازل آزال
وسوابق علمنده اولان شؤنك اسرار ومقادیرنی سوط قضا وقدر ایله مجاری
ومموادنه سوق ایدر شانی ادراکدن منزه درخلقندن هیچ احدشانی ادراك
ایتمز پس عبد عاجزه لایق اولان بودرکه اول سمیع و بصیر ولطیف وخبیرسکا
ایصال خیر وسندن دفع شر ایدوب بروطاعتکدن غافل اولمادیسه سن دخی
مقدورك بذل ایدوب طاعت وعبادت وذل ومسکنت وتضرع ومسئلتدن
خالی وغافل اولمه وکثرت عساکر شؤناتنی سیر وتماشا قیل که کاشف الاسرار
مولاناخداوندکار بو آیت کریمه نك تفسیرنده نه مقوله گفتاردرر بارنثار ایدرلر
قال قدس سره ❋ مثنوی ❋ کمترین کاریش هر روزست آن ❋ حق جل
وعلانك کمترین کاری اودرکه هرکون یعنی شؤناتنه حدوغایت یوق ولکن
جمله دن ادنی رایشی اودرکه ❋ مثنوی ❋ کوسه لشکررا کندانی سوروان ❋
اول سبحان ذی شان جانب شهادته اوچ جوق عسکر روان ایدر یعنی
❋ مثنوی ❋ لشکری زاصلاب سوی امهات ❋ برجوق لشکری اصلاب
آبادن جانب ارحام امهاته سوق ایدر ❋ مثنوی ❋ بهرآن تادررحم روید
نبات ❋ اندن اوتوری که تخم پدردن مزرعهٔ رحم مادرده نبات ابنا و بنات
حاصل اوله وکذلك ❋ مثنوی ❋ لشکری زارحام سوی خاکدان ❋ برفوج
عسکر دریا مثالی رحم مادردن خاکدان دنیایه ارسال ایدر ❋ مثنوی ❋
تازنر وماده پرکردد جهان ❋ تاکه زوماده وذکور واناثدن جهان پر ومالا
مال اوله وهمچنان ❋ مثنوی ❋ لشکری ازخاکدان سوی اجل ❋ برفوج لشکر
دریاموجی خاکدان جهان وزمین فنا پایاندن جانب اجل بی امانه مصادف ایدر
❋ مثنوی ❋ تابیبند هرکسی حسن عمل ❋ تاکه برنخوای (خلق الموت
والحیوة لیبلوکم ایکم احسن عملا) هر برشخص حسن عملنك جزاسن وسوء
فعلنك جزاسن کوره کماقال تعالی (کیف تکفرون بالله وکنتم امواتا فاحیاکم
ثم یمیتکم ثم یحییکم ثم الیه ترجعون) وقال تعالی (منها خلقناکم وفیها نعیدکم
ومنها نخرجکم تارة اخری) وبالجمله اول قادر وسبحانك هرساعت وآن
شؤناتنه حد و پایان اولمدیسه انی بیان ایچون لسانه کتوردوکمز ❋ مثنوی ❋
این سخن پایان نداردهین بتاز ❋ بوکفت وسخن حد و پایان طوتمز آگاه

اول يعنى (العارف يكفيه الاشارة) مصداقنجه شؤات ربانيدن بعضى اتيانله
قدرت بى غايتندن آكاه اولوب * مثنوى * سوى آن دو يار پاك پاكباز * اول
ايكى يار پاك پاكبازك جانبنه چاب يعنى دق باب ايدن عاشق پاكباز ايله صاحب
بيت قلب اولان يار بى نيازك حكايت پردازنه باشله بتاز معناسى ربط كلام
ايچون مصراع ثانيده اجرا اولندى معلوم اوله كه بعض نسخده بو محله
(پشيمان شدن آن شخص از كفتن كه منم) ديو سرخ ايله فاصله و يريلوب لكن
سوق كلام خداوندكاره مساعى اولميوب بلكه فاصله لازم كلدكده (اندرآ
كفتن يارمطلوب آن يار دركوب را) كرك ايدى فلهذا نسخ صحيحه ده فاصله
متروكه در پس سرخ مزبور بعض كاتب بى هوشك خطاء فاحشندن اولماغله
بو حقير دخى ترك ايدوب بلافاصله بيت آتينك شرحنه شروع اولندى پس
حضرت خداوندكار سمند كفتارنه رفتار كوستروب بيورررلركه * مثنوى *
كفت يارش اندرآ اى جمله من * مطلوب طالبنه ومحبوب محبنه ايتدى ايچرى
كل اى جمله من زيرا قيد هستئ موهوم كسسته وبند وجود معدومدن رسته
وتجلئ ذات احديته پيوسته اولوب * مثنوى * نى مخالف چون كل وخارچمن *
چمن زارملكده ورد وحدته مخالف اولان خار اثنينيت كبى دكلسن بلكه ازهار سر
احديت وانوار بر واحديت سن * عطار * درآيد صد هزاران قالب ازخاك *
چواندر نور سد ازخود شود پاك * دو يى رانيست ره در حضرت تو * همه
عالم تو بى وقدرت تو * زهى انعام ولطف وكارسازى * كه يك يك ذره را
با اوست رازى * نكه كن ذره ذره كشته جويان * بحمدش خطبهٔ توحيد
كويان * يكى خوان و يكى خواه ويكى جوى * يكى بين و يكى دان و يكى كوى *
يكست اين جمله آخرچه اول * ولى بيننده را چشمست احول * آه اى چشم
احول اكرچه بحسب الصورت مغايرت دخى وار ايسه معناده اثنينيت بوقدر
اعدى اى چشم خود بين عين خدا بين اول زيرا * مثنوى * رشته يكتا شد
غلط كم شد كنون * رشتهٔ اثنينيت شمدى يكتا اولدى اى غلط بين محو وفانى
اول * مثنوى * كر دوتا بينى حروف كاف ونون * اكرچه كيم حروف
كاف ونونى دوتا كوررسك يعنى اى كاف ونون امرنده ايكى حرف كورن
غلط بين حرف نونك حركاتى كافه اتصال ايله نه وجهله ساكن وسكون
ايله كامن اولديسه سندخى نون وجودى كاف كفايته پيوسته وحركات ماضى
ومستقبلدن كسسته اولوب ناسوتيكى لاهوتده افناقيل وصورت امر كاف

ونون ایله مرتبهٔ اثنینیتده بولندیسه صورتده اعتبار ایتمیوب صاحب امری
واحد بیل ورشتهٔ هستی‌یی درکوب اولان طالب مطلوب کبی یکتا ایدوب عین
وحدته داخل اول وازل وابدی آن واحدده جمع ایدوب بقاء سرمده واصل اول
﴿ عطار ﴾ یکی بین و یکی بین جمله پیدا * حقیقت ازیکی بین شور وغوغا *
یکی بین تادو بی‌ناید بدیدار * یکی بی‌شك بودا اینجا رخ‌یار * ایمدی بنم نوردیدم
عین وحدت بینك کشاده واسرار احدیتی مشاهده قیل که ﴿ مثنوی ﴾
کاف ونون همچون کمند آمد جذوب * کاف ونون کمند کبی زیاده جذب
ایدیجی کلدی ﴿ مثنوی ﴾ تا کشاندمر عدم‌را درخطوب * تاکه عدمی
امورمعظمه‌یه چکه یعنی ضمن عدمده مکنوز اولان عرش وکرسی ولوح وقلم
وافلاك وانجم واملاك وارواح وعقول ونفوس وجن وانس وجمیع مکوناتی
که امور معظمه‌در بومذکورات ومکوناتی عین ظهوراته اخراج ایچون
امرکن‌ده قوت جاذبهٔ عظیمه اولمغله جمله‌سنی کمند ایجادنه بند ایدوب
بازوی مشیتی ایله بساط تعیناته جذب ایتدی وهر برینك دست قابلیاتنه
سرمایهٔ ادراکات و یروب هویات موهوبه‌لرینی هویت حقه فداقیلوب تجارت
وربح عظیم ایله امور معظمه‌دن اولان مبدأ اصلی و وطن حقیقیلرنه رجعت
ایلمك طریقنه سوق ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ پس دوتا باید کمند اندر صور *
پس صورتلرده کمند دوتا کرك ﴿ مثنوی ﴾ کرچه یکتا باشد آن دو دراثر *
اکرچه اول دوتا اثرده یکتادر یعنی اکرچه کمند بحسب الصورة ایکی قات
وحلقه‌در ولکن اثرکمندکه اخذ وجذبدر اول واحد ویکتادر یعنی اکرچه
کمند زلف سلاسل تعینات مراتب ممکنات من حیث الصورة العلمیة والعینیة
وباعتبار الصفة الوجودیة والسلبیة دوتادر ولکن وحدت ذاتیه حسبیله احد
واثر واحد اولوب برخوای کریم ﴿ مامن دابة الاهو آخذ بناصیتها ان ربی
علی صراط مستقیم ﴾ ﴿ مثنوی ﴾ کرد و پا کرچار پاره‌را برد * اکردو پا اکرچار پا
یول ایلدر ﴿ مثنوی ﴾ همچو مقراض دوتا یکتا برد * مقراض دوتا کبی قطعی
یکتادر یعنی جمله‌سنك توجهی موجد مکوناته‌در زیرا اکر مظاهر کلیه واکر
مظاهر جزئیه‌ده عین احدیت ظاهره وذات هویت حاضره‌در وهمچنان اکر
عالم واکر جاهل نفس رحمانی وتجلیٔ سبحانی ایله ظهورلری علی السویه
اولوب برموجب (ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) ذرات موجوداتدن
هیچ برذره یوقدر که حق سبحانه وتقدس اسماء جزئیه ویاخود اسماء کلیه سیله

انده متجلی اولمیه جمیع اسماء وحضرات ایسه اسم الله ایله مسمایه متصـله در ولکن مظهر اسم جزئی مظهر اسماء کلیه‌نك عینی دکلدر فاما ارباب اسمادن هر بررب کندو صراط مستقیمی اوزره اولمغله مربوبی دخی طریقمز بوره جذب ایدروجامع جمیع طرق اولان طریق اقوم الله اسمنه وانك مظهرنه مختصدر پس هراحد طریق ومسـلکنده مسـتقیم اولیجق فائدهٔ دعوت نه در سؤالی وارد اولمازز یرا فائدهٔ دعوت اسم مضلدن هادی یه وجا بردن عادله درکه طرق متفرقه دن (اهدنا الصراط المستقیم) قولنـده معهود اولان صراط مستقیم که توحیـد ذاتی ومظهر محمدیدر اکا دعوت اولنور نتـه کیم مقتدای ارباب کشف ویقـین شیخ محیی الدین عربی رضی الله عنـه فص هودیه ده بومعنای تحقیق ایدوب (مامن دابة الاهو آخذ بناصیتها) آیت کریمه سـنی ایراددن صکره (فکل ماش فعلی صراط الرب المستقیم فهو غـیر المغضوب علیهم من هـذا الوجـه ولاضـالین) دیو بیورر * مغربی * پیش ازآن کزجهان نبود نشـان * عشق در نفس خو یش بود پنهـان * کان او بود منـدرج درذات * شان او بود مندمج درکان * کرد سلطان عزیمت صحرا * شد روانه سپاه باسلطان * وحش وطیر و پری ودیو و بشر * باسلیمان شـدند جمله روان * دم بدم کاروان روان می شـد * سوی شهر وجود ازامکان * چون بمیدان کائنات رسید * کوی وحدت فکند درمیـدان * نظری سوی عالم جان کرد * عکس رخسارخویش دید درآن * کشت برعکس روی خود واله * ماند در نقش روی خود حیران * نام اوکشت عاشق ومعشوق * چونکه شد برجمال خودنکران * خلعت کائنات در پوشید * کرد درخود نظر بچشم جهان * جام کیتی نمای رابطلب * تابینی درو بعین عیان * که جزاونیست در سرای وجود * بحقیقت کسی دکر موجود * پس کاشف الاسرار مولانا خـداوندکار دخی ذکر اولنان اسرار جمه‌یه اشارت بیوروب وصورتده دوتا ومعنی ده یکتابر مثال دخی ایراد ایدوب بیوررلرکه ای مستمع قابل وطالب مقبل * مثنوی * آن دوهمبازان کازررا ببین * اول ایکی بزچر پیجی اورتقلری کورکه * مثنوی * هست درظاهر خلافی زآن واین * ظاهرده اندن و بوندن نوع اخلاف وار درمثلا * مثنوی * آن یکی کرباس را درآب زد * اول بری کرباسی آب ایچنه اورر * مثنوی * وآن دکر همباز خشکش می کند * واول همباز آخری کرباسی خشـك ایدر * مثنوی * بازاوآن خشـك راترمی کند *

کیرواو بزشریکی کرباس خشکی آب ایله تر ایدر پس متصلا بری اصلادوب بری قورتمغله ﴿ مثنوی ﴾ کو بیا استیزه ضد برمی تند ❁ کو بیا عناد دن ضداوزرینه طولانور یعنی بری خشك و بری تر ایتدیکندن ظاهرینه ناظر اولان فهم قاصر ظن ایدرکه بوایکی کازر ضدنك خلافنه سعی ایدر ﴿ مثنوی ﴾ لیك این دوضد واستیزه نما ❁ ولکن بوایکی ضد واستیزه نما ﴿ مثنوی ﴾ یکدل ویك کارباشد در رضا ❁ رضاده یك دل ویك کاراولور کذلك اسماء جزؤیهٔ متضاده صور متقابله ایله ظاهره اولمغله کرباس نفوسی بطریق المناوبه تربیه ایدوب کاه آب شور مشتهیات ایله آلفته وترو کاه تاب ریاضات وطاعاتله سوخته وخشك واسم جزؤی واحدك اثرنی اسم جزؤی آخرازاله ایتمکله قبض وجودك حالدن حاله انتقال ودرلو درلو انفعالن کورن ناقص النظر ستیزه وعناد ظن ایدرولکن حقیقته نظر اولنسه اسماء من بورهنك هر بری رضاء الهیده متفق ومتحد ویك کار اولوب بلکه ثمرهٔ خلاف غایت اعتبار یله اثر واحددر زیرا مقصود بالذات کاه تنزیل وکاه ترفیع ایله کرباس نفوس تلوثات بشریه وتدنسات طبیعیه دن پاك ومجرد اولدقده قوت اسم کلی ایله لکدکوب حدثان اولمقدن قورتیلوب حرم سرای وحدته محرم اولمغه لایق اولور وکذلك انبیا واولیا دخی من حیث الهدایه متحد ایکن اختلافات مشارب واستعدادات وتفاوت قدر قابلیات حسبیله شارع سابقك بعض احکامنی امتلرینك قابلیاتنه کوره نسخ واولیا دخی طریق سلوکده بعض اصولی ترك وبعضنی لمصلحة زیاده ایدوب برفحوای (ولکل قوم هاد) هر بری توابعنك اظهار قابلیات وترفیع درجاتنه سعی ایدرنته کیم حضرت مولانا بوحکمتی بیان ایچون بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ هرنبی وهرولی رامسلکیست ❁ هرنبی وهرولینك برمسلکی واردرکه صورة بربرینه مغایردر ﴿ مثنوی ﴾ لیك تاحق می برد جمله یکیست ❁ لکن اول مسالکك جمله سی سالکی ناحقه ایلدر بوجهتدن جمله سی بردر فی الحقیقه طرق مختلفه وسبل متفرقه اولدرکه سالکی مقصد حقیقی یه ایصال ایتمیه پس اومقوله مسالك مهالکدن نهی اولنوب (ولاتتبعو السبل فتفرق بکم عن سبیله) بیورلمشدر فاما برفحوای (الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق) صد هزار وهزار طرق بسیار مقصد اصلی یه هدایت ایتدیکی صورتده نظر آکاهده یك راهدن غیری دکلدر واختلافات شرایع انبیا

ومغايرات مسالك اوليانك صورت تباينساتى مشترشدينك قابليانى حسبيله در * كلشن * كسى برسر وحدت كشت واقف * كه اوواقف نشد اندر مواقف * بروتو خانهٔ دل را فرو روب * مهيا كن مقام وجاى محبوب * چوتو بيرون شدى اواندر آيد * بتو بى توجمال خود نمايد * اى مستمع قابل وطالب مقبل خورشيد انوار محبت مولانا جلال الدين محمد قدس سره الامجد اسرار وحدتدن بوقدر نكات بسيار اظهار اينمكله كو ياكه مستمعيندن بعض فهوم قاصره اصحابى خلجان واضطراره دوشوب جمله ده سارى اولان سر احديتى انكار اينمكله پرتو اشعهٔ آفتاب كفتارن لحاف غيم دهانده اسرار ايدوب بيورورلركه * مثنوى * چونكه جمع مستمع راخواب برد * چونكه جميع مستمعى خواب ايلمدى * مثنوى * سنكهاى آسيارا آب برد * احجار آسيابى آب ايلمدى يعنى چونكه جماعت شنونده بى ديدهٔ يقين وعين وحدت بينلرين خواب كثرت ونوم غفلت ستر ايتدى آسياب زبان اسرارك احجار كفتارنى آب غيرت كردكار ربوده قيلوب طاحون دهانك چرخ لسانى دور وحركتدن كسسته اولدى ومياه قوت ناطقه منبع قلبه عود ايدوب در پاى خفاده كم اولدى * نظم * ز توحيدت شود اين سر بديدار * نمى كنجد حقيقت اين بكفتار * ولى كفتار بهر سالكانست * نمود ذات عين واصلانست * ايمدى اى مستمعين * مثنوى * رفتن اين آب فرق آسياست * بوآب عذب نطقك مجراسى آسياب كفتار پند شعارك فوقنده در يعنى قاف قرب معانى وطور سيناى تجليات سبحانيدن اولوب واول مجراى اسنى وعين معنادن جدا اول الفاظ وحروفه دوكاوب * مثنوى * رفتنش در آسيا بهر شماست * آسياب نطقه روان وناودان زباندن جريان ايتمسى سزك منفعتكز ايچوندر والا * مثنوى * چون شمارا حاجت طاحون نماند * چونكه سزك ايچون طاحون ارشاد ونصيحت وآسياب پند وهدايته حاجت قالمدى * مثنوى * آب رادرجوى اصلى بازراند * آب كفتارى ناو دان زبانه اجرا ايدن مرشد راه هدايت دثاركير ومنبع حقيقى وجوى اصليسى اولان درياى معانى يه سوردى زيراكه * مثنوى * ناطقه سوى دهان تعليم راست * ناطقه جانب دهانده تعليم وارشاد ايچوندر * مثنوى * ورنه خودآن نطق راجوى جداست * يوخسه آب نطقك بر بشقه نهر حيانى واردر يعنى آب نطقك چشمهٔ دهان ولولهٔ زباندن حياض اسماعه جريان ايتديكى مستمعين

مسترشدينك تعليم وارشادى ايجوندر بوخسه اولياء كرامك كلام معجز نظام ابرازنه احتياجى يوقدر بلكه انلر نوش ايتديكى آب حيات كلام نفسى نك بى حروف لفظ و صوت براوزكه نهر صفا وعين مصفاسى وار دركه ﴿ مثنوى ﴾ مى رود بى بانك و بى تكرارها * اول جوى معنوى بى صوت وتكرار و بى حروف وكفتار رفتار ايدر ﴿ مثنوى ﴾ تحتها الانهار تاكلزارها * اول وحى الهى ونفس رحمانى والهام ربانى اولان كلمات سبحانيه نك تحتنده انهار حقايق و بحار معانىٔ دقايق جريان ايدوب لب جويبارنده عجيب وغريب كلزار انوار تجليات بى تكراروسبزه زار اسرار مكاشفات بى شمار وار درآه اى دل آكاه محمود شبسترى نه خوب ديمشدر ﴿ كلشن ﴾ يكى درياست هستى نطق ساحل * صدف حرف وجواهر دانش دل * بهر موجى هزاران در شهوار * برون ريزد زنقل و نص واخبار * هزاران موج خيزد هردم ازوى * نكردد قطرهٔ هر كز كم ازوى * وجود علم ازآن درياى ژرفست * غلاف دراو ازصوت وحرفست * معانى چون كند اينجا تنزل * ضرورت باشد اورا از تمثل * آه ﴿ مثنوى ﴾ اى خدا جانرا تو بنما آن مقام * الها ملكا پرورد كارا جان ناتوانه اول مقام جنت آشيانى سن كوستر ﴿ مثنوى ﴾ كه درو بى حرف مى رويد كلام * كه اول مكان لامكانده كلام جان بى حروف وصوت نمايان اولور ﴿ مثنوى ﴾ تاكه سازد جان پاك ازسر قدم * تاكه جان پاك وروح چالاك سردن قدم دوزه يعنى مشى اقدامى سر الهام ايله اولوب وسر اطاعتى تحريك كام ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ سوى عرصهٔ دور و پهناى عدم * عرصهٔ دور وسيع فناوعدم وميدان سرور منيع بقا وقدم جانبنه روانه اوله آه كيم اول عرصهٔ پهناى عدم ودشت وصحراى قدم ﴿ مثنوى ﴾ عرصهٔ بس باكشادو بافضا * زياده كشاده برعرصهٔ مشاهده وغايت وسعتله برفضاى معاينه دركه ﴿ مثنوى ﴾ وين خيال وهست يابد زونوا * بوخيال وجود وهستىٔ مفقود قدرت ونوا ورونق وغنايى اول عرصهٔ پهنادن بولور آه اى سالك راه مولانا خداوندكار قدس الله سره مقام اسنى وعرصهٔ پهنا ايله جنت ذاتى يه اشارت ايتمشلر در زيرا اول برمقامدركه لامكاندر وكلام بى حرف وصوت اول مقام باكشادك شانندندر آه كيم عند المحققين جنت صورت جمعيت كمالات ذات واسماوصفات سبعهٔ ذاتيه دن عبارت اولوب وجملهٔ اعيان ثابتهٔ كائنات فطرهٔ اولى ونشأهٔ

مطلب
در تحقيق جنات ذاتيه واطوار بعض تجليات الهيه

علیاده جمعیت مزبوره اوزرینه مفطور اولشلردر کما قال علیه السلام (کل مولود یولد علی فطرة الاسلام فابواه یهودانه او ینصرانه او یمجسانه) ودوزخ دخی صورت جمعیت مذکوره‌نك انتفاسندن عبارتدر ﴿ نظم ﴾ ای که بودی مرغ باغ هشت در * سوختی اززخم مار هفت سر * صحبت این ماردرخونت فکند * ور بهشت عدن بیرونت فکند * پس بحسب مناسبت ذاتی و برمقتضای موانست فطری جمیع نفوس طالب وطن اصلی وراغب موطن ازلی اولمغله حضرت مولانا دخی ارشادا للطالبین * م * ای خداجان را تو بنما آن مقام * دیبوب وطن ازلینك طریق طالبن تعلیم وافاده بیوروب واول مثنو یده * م * هر کسی کودورماند از اصل خویش * بازجوید روزگار وصل خویش * قولیله بومقام اسنایه اشارت بیورمشلردر * ایمدی محل اشتباه دکلدر که صورت جمعیت مزبوره وهیئت ترکیب مذکوره مجموع اجزانك اجتماعندن حصول پذیر اولوب وعدم وانتفاء صورت جمعیه که دوزخ انفسیدن عبارتدر امور مذکوره‌دن برینك رفع وانعدامی ومقتضای اسماء سبعهٔ ذاتیه‌دن برینك اختفاسیله حصوله کلور مثلا وجود مرکب اجتماع تمام اجزادن ظهوره کلوب فاما اعدامنده ارتفاع جزؤ واحد مکتفیدر فلهذا دوزخی اولمق بهشتی اولمقدن دشوار اولوب برمصداق (حسنات الابرار سیئات المقربین) ارباب قرب وحدت اقل من القلیلادر ور یاضت ومجاهده وتزکیه وتصفیه‌دن غرض هرسالك وسائر درکات دوزخ جهالت ونکبات غیاهب ضلالتدن نجات بولوب بحسب درجاتهم ومن حیث کمالاتهم حقیقت بهشتدن عبارت اولان قرب ازلی وفطرت اصلیلرینه ارتقا واعتلادر وتفاوت درجات استعداد ذاتی یه کوره‌در واختلاف قابلیته دخی حکمت بودرکه مرتبهٔ احدیة الجمعیه‌ده شوءنات ذاتیه اوزرینه فیضان ایدن فیض اقدس بالتجلی الذاتی متفاوتدر پس مراتب مقربین ومدارج معارج موحدین بربرندن متفاوته اولور ﴿ نظم ﴾ سیر هر کس تاکمال او بود * قرب هر کس حسب حال او بود * لاجرم چون مختلف افتاد سیر * هم روش هرگز نیفتد هیچ طیر * چون بتابد آفتاب معرفت * ازسپهر آن ره عالی صفت * هر کسی بینا شود ازقدرخویش * بازجوید درحقیقت صدرخویش * (اسعدنی الله وایاکم بنور التجلیات و بالفوز بدخول درجات الجنات بحرمة سید الکائنات علیه اکمل التحیات) آه ای طالب فوز ونجات وقابل انوار تجلیات علم شریفه خفی اولمیه که جنات تجلیاتك ایکی مجلی

وایکی موطن ومأواسی واردر یعنی مجلای اول مرتبهٔ ذات بحت واحدیت ومرتبهٔ لاهوتدر ومأوای ثانی مرتبهٔ واحدیت ومصطبهٔ کثراتدر که عدم اضافی یعنی عالم جبروت وعالم امر وملکوت ومرتبهٔ برزخ وملك وشهادت وعالم ناسوتدر اما تجلیٔ اول که عالم لاهوت وغیب هویتدر تمام مراتب وعوالم واول عالمده مندرج اولان اعیان واکوان واکا متعلق اولان خصایص امکان ونصایص زمان ومکان مرتبهٔ مزبورده کثرات اسما وصفات وتجلیات ودرجات جنات ودرکات سفلیات لوازمی اولان آلام وعقوبات مجلای اولده رنك احدیت ولاتعین وبی نامی وبی نشانی ایله مندمج اولوب تجلیٔ ذاتی رنك بی رنکی ایله رسیدهٔ حد شهود اولور وعند الحقیقة عین تجلیٔ ذاتی ایله متعین اولان صور شؤنات احدیهٔ ذاتیه اولان حالت اولایی قادحه اولماز زیرا حالت مزبوره ده شؤنات ذاتیه وجه مشروح اوزره رنك بی رنکی وتجلیٔ ذاتی ایله منصبغ وعین ذاتده نمایان اولور فاذا کان کذلك عارف آگاه بعد از فنا ذاتی بقاء ذاتی ایله متحقق اولدقده شهود ذاتی بی شهود وصفی علمی ایله شاهد اولوب متضمن جنات سائره اولان جنت ذاتی کشف نقاب وفتح باب ایدر وسر شهود علمی یه واصل وعنوان وصفی ایله تجلیٔ ذاتی به نائل اولدقده اولا نعت علمی ایله موصوف بعده صفات حیات وقدرت وارادت وسمع وبصر وکلام ایله متجلی ومتصف اولوب جنات ذاتیه وصفاتیه یه دخوله لایق وصورت جمعیت صفات سبعهٔ ذاتیه ایله متحقق اولور ومجموع مذکور صورت جمعیت آدمده علی المراتب التسع اجتماع ایتمکله (خلق الله آدم علی صورته) بیور یلور وبعد زان نعت تکوینی ابداعی ایله عقل اول متحقق اولوب عشرهٔ کامله اتمامه ایریشور پس جنت اولی جنت ذاتیه وجنت ثانیه بهشت اسمائی وصفاتی وجنت علمی وعقلیدر پس چونکه حق جل وعلا عارف کامله تجلیٔ ذاتی واسمائی وصفاتیله تجلی ایدوب جمال وحدت مشاهده سنه واصل وجنت ذات واسما وصفاته داخل وتوحید ذاتی وصفاتی واسمائی یه نائل ایلیه مرتبهٔ احدیه ده عنوان ذاتی ووجه هویت عینی ایله حد شهوده رسان ونعوت اسمائیه وصفاتیه علی التفصیل نمایان اولور زیرا ذات همان اول ذاتدر که مرتبهٔ احدیه ده تجلیٔ ذاتی عنوان ذاتی ونعت احدیه ایله مبهر ومرتبهٔ ثانیه ده تجلیٔ ذاتی عنوان وصفی ونعت اسمی ایله جلوه کر اولوب داخلدن ویاخود خارجدن برامر آخر دکلدر که حتی مغایرت

ووجود غیره حکم اولنه (هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بکل شیٔ علیم) وقال تعالی (فاینما تولوا فثم وجه الله) وقال (الله نور السموات والارض) واکمل اصحاب توفیق شیخ محیی الدین عربی رضی الله عنه بو معنایی تحقیق ایچون (الحمد لله الذی خلق الاشیاء وهو عینها) بیورمشلردر فاماذکر اولنان مقام اسنی برطور اعلی درکه ماورای عقلده در پس مادام که سالکی جذبهٔ رحمانیه طورعقلدن مجرد ایتمیه بو اسرار خفیه یه فهمی ایرشمز زیرا اسرار مذکوره نك فهمی خصایص علوم لدنیه دن اولوب وحق سبحانه وتعالی عقلی اقامت عبودیت ایچون خلق ایتمکله بو سرك ادرا کندن عاجز وغافلدر کماقال علیه السلام (العقل لاقامة العبودیة لالادراك سر الربوبیة) وروی بعض المحققین عن النبی علیه السلام انه قال (سألت جبرئیل عن علم الباطن قال سألت الله عن علم الباطن قال هو سر بینی و بین احبائی واصفیائی اودعته فی قلوبهم لایطلع علیه ملك مقرب ولانبی مرسل) آه ای عارف آگاه بعدزان چونکه حق جل وعلا مجذوب سالك وعارف کاملی استصحاب شهود تجلیٔ ذاتی وصفاتی واسمائی ایله مرتبهٔ احدیه وعالم جبروتدن منزل ملکوتی یه تنزیل ایلیه صور تجلیات افعالی وهیئات حیات روحانی ایله وجوه تجلیاتی مفصلا سیر ایتدیروب حد شهودده ایرکورر وجنات مزبوره یه جنات روحانیه وذکر اولنان تجلیاته تجلیات افعالیه دنیلور وتجلیات مزبوره صفت حیاتله اولوب جنات مزبوره نك اعیانی صفات روحانیه ونعوت نفسانیه ایله نمایان اولور * پس سالك عارف دستور مزبور اوزره بو مرتبه دن دخی مرتبهٔ برزخیه یه کتور یلوب تجلیات مزبوره ده اولان جناته مثالیه و برزخیه دنیلور بو مرتبه دن دخی مرتبهٔ شهادی ودورهٔ ملکی یه هبوط ایدوب تمام تجلیات مذکوره جنات ذاتیه واسمائیه وصفات سبعهٔ ذاتیه صور افلاك مکوکب وغیر مکوکب ومرتبهٔ ادناده ظاهر اولوب تجلیٔ مزبوره تجلیٔ آثاری وجنت جسمانی دینلور وجنت دخی من حیث الکلی نوعین اولوب بری آفاقی و بری انفسیدر که بونك تحقیق مثنویٔ شریفك دیباجه سنده (وهو جنان الجنان ذو العیون والاغصان) بیوردقلری محلك شرحنده تفصیل اولنمشدر الحاصل کاشف اسرار یقین مولانا جلال الدین قدس الله سره اشبو ابیات سابقه ایله ذکر اولنان اسراری بیان ومراتب تنزلاتی تبیان ایدوب بیورورلر که * مثنوی * تنکتر آمد خیالات ازعدم * خیالات عدمدن تنکتر کلدی * مثنوی * زآن سبب باشد

خیال اسباب غم * اول سببدن خیال اسباب غم اولور کرچه کیم عدم دخی لاتعینه نسبت تنکدر ولکن خیال عدمدن تنکرکدر و یاخود مفضل منه مراد اولمیوب بلکه ارادهٔ مبالغه ایله خیالات عدمدن زیاده تنك کلدی انکیچون خیال اسباب غمدر دیمك اولور زیرا تنکلکده غم مقرردر پس باعث غم تنکلك اولدیسه خیال تنك اولدیغیچون اسباب غمدن اولور وعدمدن مراد عدم اضافیدرکه وجود عوالمی تقدم ایتمشدر ومطلق وجود عدم مضافه مظروفدر زیرا عدم سابق اولمسه وجود لاحق ظاهر وتعین اول واحدیت ولاتعین دخی بربرندن متمیز و باهر اولمازدی نته کیم بونك تحقیق مثنویٔ شریفده (سؤال کردن رسول روم از عمر رضی الله عنه) بیانده * م * بر عدمها کان ندارد چشم و کوش * چون فسون خواند همی آید بجوش * بیتنك شرحنده بیان اولنمشدر وخیالدن مراد عالم مثالدرکه عدمدن وجوده کلور وعالم خیال عدمدن صادر وعدم مثاله مصدر اولدیسه عالم عدم وسیع وعالم خیال ضیق وسبب تنکی اولور زیرا برامر مستوره امر غمه دیرلر وعلی هذا المعنی عالم خیال عدم مضافدن دور ومستور اولدیسه مظروف اولدیغی اعتبار یله کندو دخی سبب تنکی وغم و باعث ضیق والم اولور فلهذا * مثنوی * بازهستی تنکتر بوداز خیال * کیرو وجود عالمی عالم خیالدن تنکتر اولدی زیرا تنکدن صدور ایدن تنکتر اولور * مثنوی * زآن شود دروی قمر همچون هلال * اول سببدن قمر وجود ده هلال کبی اولور یعنی وجود خارجی عالم خیالدن اصغر اولدیغی شوندن معلوم اوله که جرم قمر ارباب رصد قولنجه ذهنده زمینـدن قرق ایکی جزؤ ده برجزئی و برجزؤك سدسی مقداری وابن عباس رضی الله عنهدن روایت اولندیغی اوزره التمش زمین قدر ایکن وجود خارجیده هلال کبی کورینور و یاخود خیال تنك سبب غم واندن تبادر ایدن وجود خارجی عین غم اولمغله وجود ماه دخی قید هستیٔ موهومه بند اولدیغیچون نورنه فتور و بدرنه قصور کاوب وجود خارجیده کاه بدر وکاه هلال کورینور بند غمدن خلاص اولمازوکذلك مطابق عدم اضافی اولان حقایق معانی جمیع دقایق ایله جبروت خفی وملکوت نهاده ثابته اولوب حد وغایتی یوغیکن تصور وخیال و وجود ذهنی یه کلدکده من حیث تصور المفهوم تنکتر اولوب وتصوردن تنزل و وجود خارجیسی اولان الفاظ وحروفله ترکب ایتدکده دخی زیاده تنکتر اولوب فلهذا بدر منیر معانی

سررشتهٔ زبان وشكاف هلال شكل دهاندن ظهور ايتديكي جهتدن هلال كبي كور ينور وار باب حسك مدخل اسماعنه داخل اولدقده هلالدن احقر وذره دن اصغر اولور فلهذا مولانا خداوندكار بيورد لركه ﴿ مثنوى ﴾ بازهستئ جهان حس ورنك ﴿ كيرو حس ورنك جهانك وجودى ﴿ مثنوى ﴾ تنكتر آمد كه زندانيست تنك ﴿ تنكتر كلدى زيرا كه بو عالم حس وشهادت بر زندان تنك دروسبب تنكى نه درديو سؤال اولنورسه ﴿ مثنوى ﴾ علت تنكيست تركيب وعدد ﴿ علت تنكى تركيب وعدددر زيرا تعداد وتركيب محدوددر وهر محدود نامحدوده كوره تنكدر پس عدمدن خيال وخيالدن وجود ووجوددن حس ولون متبادر اولوب تعدد وتركب وجوده كلكله ذكر اولنان عدد وتركيب سبب تنكئ عالم حس اولمشدر وكذلك حس دخى مقتضئ تعدد وتركب اولمشدر زيرا اعدادى ﴿ مثنوى ﴾ جانب تركيب حسها مى كشد ﴿ جانب تركيبه حواس جذب ايدر يعنى مادام كه مرتبهٔ حس ورنكدن خلاص اولمادقجه اوجات وحدت و بى رنكى حصوله كلمز زيرا قوت حاسه وعالم شهادت وناسوت اعداددن مركب اولمغله اهل حواسى عدد وتركيبدن جدا ايتمز ودركات عناصر وطبايع وغياهب اسافل وادانيدن قورتلمز وفلك محيط معنى جانب مركز كفتاره حركت ايتدكده حركتى انقباضى ومرتبة بعد مرتبة دوائرى بر بردن اصغر اولوب ومركزه اقرب اولان دائره نك دخى مسافه سى اقصر ومدت دورى اخصر اولور امامركزدن محيطه واقع اولان حركتى انبساطى ودوائر ترقياتى بر بردن هزار وهزار وسيع ومنيع ومرتبهٔ عدم نامحدود ونامتناهى اولور ايمدى بنم روحم سندخى ضيق تركبدن خلاص ايستر ايسك جانب اعلا ومبدأ اوله حركت ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ زآن سوى حس عالم توحيد دان ﴿ اول حس وشهادت جانبندن عالم توحيدى بيل يعنى هستئ جهان حس وصورت ونمايش انواع اون وكثرتى اول احدى الذاتك كثرت اسماء متقابله وصفات متضاده سنك مظاهرى اولديغن ملاحظه ايدوب اثردن مؤثره استدلال طريقى اوزره عالم توحيدى فهم قيل وتركيب وتعداد واختلافات وكثراتدن كذر ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ كريكى خواهى بدان جانب بران ﴿ اكر برلك ديلرسك جانب وحدته سور وحس وشهادتده اولان الوان كثرت وانواع صورت قيدنه بند اولوب وحدتدن قالمه زيرا حس وصورتده ضيق مغايرت مقرردر اما مرتبهٔ احديت وعين وحدتده تعدد وكثرت ومغايرت

ومباینت یوقدر بلکه جهان برامر اعتباری اولوب جمیع اعداد ده ساری اولان واحددر وکذلك کلام نفسی اولان ﴿ مثنوی ﴾ امر کن یك فعل بودونون وکاف * درسخن افتاد ومعنی بودصاف * امر کن ترکب حروف وتعدد الفاظدن مجرد فعل واحد ایدی پس نفس ربانی وارادت سبحانی اولان فعل امرك کاف ونون ایله ترکبی تعبیر ده وصوت ولفظ ایله تکونی تکلمده در یوخسه من حیث المعنی ترکبدن بری وتعدددن عاریدر حقا که جهان امر وخلق یکنفس ربانیدن ظاهر و برتجلیء جمالیء رحمانیدن متبادر اولوب وجود علمیدن وجود عینی یه تعینات شخصیه وتکونات صورخارجیه کلوب انواع قدرت عجیبه واصناف آثار حکمت غریبه بدیدار اولدی ولکن اول احدی الذات وسرمدی الصفاتك نه وحدتنه کثرت واقع ونه کثرت وحدتنه مانع اولدی بومصداق ﴿ بیت ﴾ جهان امر وخلق اینجا یکی شد * یکی بسیارو بسیار اندکی شد * امر وخلق وجسم وروح وجودواحددن موجود اولوب حقیقت نوعیه لری باعتبار الافراد والاشخاص بسیار وحقیقت وماهیتلری اعتباریله اندکدر ومشاهده اولنان تعدد وکثرت وجود وهمی وخیالی ونمود بی بود در پس عقل انسانی مبصرات وغیر مبصراتده کتاب تنزلات وصحایف استدراکات ومناشیرادراکاتی طی ایدوب نفسی دخی محل تأثیرات اولان قید تغیراتدن خلاص اولسه هر بری حجاب هجر وفراقدن خروج واوج منیع وحدته عروج ایدوب وجه کریم ربانی مشاهده سنه لایق ونور صفات وذاتله مجلوه برمرآت مصفا اولور وعین وحدتی خدا بین اولوب حاضری حب ناظر وظاهری عشق طاهر ایله تماشاقیلوب (هو الاول والآخر والظاهر والباطن) نه معنا اولدیغن حق یقین ایله کورر وهزار دستان زبانی نغمه زن کلزار جنان اولوب مغربینك بو ابیاتنی اوقور ﴿ شعر ﴾ ای همکی صفات من آینهٔ صفات تو * نیست حیات من بجز شعبهٔ از حیات تو * جام جهان نمای من صورت تست اکرچه هست * جام جهان نمای من صورت ممکنات تو * کنج تو یی طلسم من ذات تو یی واسم من * حل شوداز ظهور من جملهٔ مشکلات تو * خلاصهٔ کلام ای عارف خیر انجام ﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد باز کرد * بوکلمات عجیبة النکات نهایت وغایت طوتمز کرو قصهٔ شیر وسر انجام کرك وروباهه رجوع قیل که ﴿ مثنوی ﴾ تاچه شد احوال کرك اندر نبرد * عاقبة العاقبة احوال کرك نبردشیرده نیه منجر اولدی

﴾ ادب کردن شیر گرک را که در قسمت بی ادبی کردی ﴿

قسمتده بی ادبانه حرکت ایلدك دیو شیر غیور گرك مغروری تأدیب ایتمه سنك بیاننده درالقصه ﴾ مثنوی ﴿ گرك را بر کند سر آن سر فراز ﴾ گرك بی ادبك باشنی قوپاردی اول شیر سرفراز ﴾ مثنوی ﴿ تا نماند دو سری وامتیاز ﴾ تا که ایکی ریاست وسیادت وهیچ وجهله امتیاز و بینونت قالمیه یعنی موهوم اولان وجود نابود مفقود اولوب حرم سرای وحدتده کثرت اولمیه وحی لایموت اول لایزال ولایفوت ایدوکی ظاهر اولوب کندولرده مستقل وجود زعم ایلیلرك خیالی باطل اوله وعبد عاجزك کسب وفعلی اول خالق وموجدك صنع وایجادی اولوب وامر کن ایله وجوده کلوب واقتضاء اسم ممیت وقهار ایله عدم اصلیلرینه کیدوب (لاخالق الاالله) مفهومی بدیدار اولوب عبد خدا امرنده مجبردر پس کندو فعلنك خالق وموجدیدر دیو کرك خود نما کبی قدریه وایجادده آخری حقه شریك ادعا ایلیان ثنویه و بالجمله طریق توحیددن روکردان اولان خود بینان قهر جباره مبتلا اولدقلرنده جزالری بولوب حقیقت حال (فکشفنا عنك غطاءك فبصرك الیوم حدید) موجبنجه هر برینك معلومی اوله ایدی تحقیق بیل که شوقهر وغضب وعذاب وتعب که سکا مسلط اولمشدر ﴾ مثنوی ﴿ فانتقمنا منهم است ای کرك پیر ﴾ فانتقمنا منهم آیت کریمه سنك مفهومیدر ای کرك کهنه و پیر ﴾ مثنوی ﴿ چون نبودی مرده در پیش امیر ﴾ چونکه امیر اوکنده مرده اولمادك یعنی ای وجود بندنده وانانیت قیدنده قالوب کرك سیرت وعناد ومخالفتده سك جبلت اولان قوجه قوردلر وخود نما و بدلقا چونکه فاعل مختار وقادر جبارك حب ذاتی وتجلیٔ احدیتی ایله افناء وجود ایتیوب بودعدم وشعور ولاشعوردن محوومتلاشی اولمیوب برموجب (موتوا قبل ان تموتوا) موت اضطراریدن اول اختیار کز ایله مرده حکمنه وارمدیکزو (کل شیٔ هالك الاوجهه) سرینی هرآنده مشاهده قیلمه دیکزو (قل کل من عندالله) معناسن ذوق ایتیوب کاه طبیعیه ودهریه وکاه جبریه وقدریه مسالکنه دوشوب مخالفت امرده مصر بن واظهار بدع فی الدین ایدوب کندو عقل وهوا وآرای ناسزا کزه تبعیتله ترك سنت ودعاویٔ باطله وکلمات مزخرفه کزه رواج و برمکیچون اقامت حجت ایله بذل دقت ایتدیکز پس عناد وعصیانده افراطکز بزم نار قهر وغضبمزی مشتد ایدوب برفحوای (فلما آسفونا انتقمنا منهم فاغرقناهم

اجمعين) قيد بند وجود اولان فرعون عنوده تسليط ايتديكمز قهر وغضبمز كبى سزه دخى جنود قهر وانتقامز مسلط ايدوب اوديهٔ جهالتده ضالين و بحار غفلتده هالكين قيلدم وقلبكزى اسرار معرفتدن مختوم ومستور وعينكزى انوار توحيددن محروم وكور ايلدم حتى اوليا واصفيايه رش اولنان انوار لطايف و برمزى كور ميوب قعر غوايتده غرق اولديكز و برفحواى (فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرين) عقاب وعذابده خلفكز اولان ضال وناخلفلره سزى سلف وسزك احوالكزدن متنبه اولمق ايچون ار باب استهدايه سزى عظه وعبرت وسزك جزاء ضلالتكزى انلره سبب هدايت ايلدم الحاصل هر برقهرمان وحدت نفس خود بين كرك جبلتى بووجهله مظهر قهر وغضب ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ بعد زآن روشير باروباه كرد ✽ اندن صكره شير روباهه توجه ايتدى يعنى عقل مستفاد وار باب معاده خطاب وانلرى دخى تجربه ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ كفت اين را بخش كن از بهر خورد ✽ ايتدى روبها يمكدن اوتورى بوموجود اولان شكارى بخش وقسمت قيل يعنى مقدما واقع اولان تأويل اوزره اكر امور جزؤيه وكليه وخفيه وجليه ومحسوسه ومعقوله ووهبيه وكسبيه الحاصل جميع افعال وآثارده كيمك صنعى جار يدر سن دخى توزيع وتقسيم قيل ديدى عقل سليم واصحاب طبع مستقيم وسالكان طريق قويمدن مستعار اولان روباه مهتدى دخى انواع خوف ورجا وكمال ايمان وحيا ايله ﴿ مثنوى ﴾ سجده كرد وكفت كين كاو سمين ✽ سجده ايلدى وايتدى اى شير فرد وضرغام نبرد بوكاو زفت وسمين ﴿ مثنوى ﴾ چاشت خوردت باشد اى شاه كزين ✽ سكا غداى چاشت اولسون اى شاه كزين وپادشاه معدلت آيين ﴿ مثنوى ﴾ وآن بز ازبهر ميان روز را ✽ واول بز كوهى وسط نهارده يعنى وقت ظهرده ﴿ مثنوى ﴾ يخنئ باشد شه پيروزرا ✽ شاه قوى الاقتداره بريخنى اولور ﴿ مثنوى ﴾ وآن دكر خركوش بهر شام هم ✽ واول غيرى شكار كه خركوش در اخشام ايچون هم ﴿ مثنوى ﴾ شب چرهٔ اين شاه بالطف وكرم ✽ بومقوله لطف وكرم ايله موصوف اولان شاه كرمك كيجه غداسى اولسون يعنى عقل سليم ايتدى الهى سيدى ومولاى جزؤيه وكليه جميع امور خفيه وجليه ازلدن ابده وارنجه وازل وابد ميانده حاجز اولان حالده جملهسى سنك صنع وايجادك اولوب اكر نيك واكر بدسنك نقشكدر وهر برى سنك احديت مطلقه وقدرت شامله وحكمت كامله كى

معرفتلر اولوب عاقبة العاقبه رجوعلری سنك حضرتكه درحاشا كه عبد عاجزك خلق وایجادده صنع ومدخلی اوله وترك مذهب اهل سنت وجماعت ایدوب (ان العباد موجدون لافعالهم ومخترعون لها) دیو مسالك مهالك اعتزاله دوشوب توزیع ایجاد ایلیه دیدی وكلیت ایله اموری حقه تفویض ایدوب مؤمن موحد اولدی فلهذا ضرغام احدیت دخی عقل سلیمه رحمت وعنایت ایله نظر عاطفت ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ كفت ای رو به تو عدل افروختی ﴿ ایتدی بارك الله ای رو به پاك نهادسن مهتدی اولوب چراغ عدلی افروخته وروشنا قیلدك ﴿ مثنوی ﴾ اینچنین قسمت زكه آموختی ﴿ بو نجلین قسمتی كیمدن اوكرندك ﴿ مثنوی ﴾ ازكجا آموختی این ای بزرك ﴿ ای عظیم القدر وسلیم الصدر بونی نه محلدن اوكرندك وبویله چه قسمته نه یوزدن متفطن اولدك ﴿ مثنوی ﴾ كفت ای شاه جهان ازحال كرك ﴿ روباه عقل ایتدی ای شاه جهان وپادشاه زمین وآسمان كركك حالندن اوكرندم یعنی عقل سلیم اصحابی ایتدی الها ملكا قادرا پروردكارا جمله اموری سكا سفارش ایتمك وسنك كفالت ووكالتكه اعتماد قیلوب وجود موهومی محو وفنا ایتمكی بزدن اول قهر وهلاكه كرفتار وذل عصیان ایله خوار وزار اولان فراعنه خلقت وكرك جبلت اولان نمرود سیرتلردن عبرت آلوب اوكرندم وعجز وقصورم بیلوب یوقلق اختیار ایلدم دیوب كمر عبادتی میان طاعته بند ایتدی شیر وحدت دخی روبه صاحب معرفتك لوازم آدابی كمال رعایت ایتدیكن كوروب دریای فضل وعطاسی تموج ایلدی وغایت جوددن ﴿ مثنوی ﴾ كفت چون در عشق ما كشتی كرو ﴿ ایتدی ای روباه مؤدب چونكه بزم عشق هستی سوز مزده رهن اولدك وكندوكی وجود مستقل بیلدك وقسمتده كندوكی درمیان ایتیوب جمله بی بكا بلدیردك ایمدی خدمتك مشكور اولمشدر پس ﴿ مثنوی ﴾ هرسه را بركیر وبستان وبرو ﴿ شكارك اوچنی بیله قالدر وآل یوری وخوف وحزندن امین اول ﴿ مثنوی ﴾ روبها چون جملكی مارا شدی ﴿ ای روبه چونكه كلیت ایله بزم ایچون اولدك یعنی سرمایهٔ وجودی حب ذاتیز یولنده خرج ایدوب بزم عبد خاصمز اولدك ﴿ مثنوی ﴾ چونت آزارم چون توماشدی ﴿ سنی نیجه آزرده ایدهلم كه چونكه سن بز اولدك پس سنی آزرده قیلق كندومزی رنجیده ایتمك كبیدر الحاصل افناء ناسوت فی اللاهوت ایدوب وسنده سنلك قالیوب محض رحمت وعین تجلیٔ وحدت اولمشسن در ایمدی (من كان لله

كان الله له) مصداقنجه ❊ مثنوى ❊ ماترا وجله اشكاران ترا ❊ بزسنك وجله شكارلر سنكدر يعنى سنك بنم و بنم سنكدر وسنى بنم ايچون واكوانى سنكيچون وجوده كتوردم كوزكده بينا ودالكده كويا ودستكده كيرا و پايكده پويا وكرشكده شنوايم سنك صفاتك بنم و بنم صفاتم سنكدر و برفحواى حديث (من شغله ذكرى عن مسألتى اعطيته افضل ما اعطى السائلين) خاطره خطور ايتمدك وديدهٔ آرزو كورمدك وكوش تمنا اشتمديكى فضل واحسانم ارزانى قيله يم پس همان طور ميوب ❊ مثنوى ❊ پاى بر كردون هفتم نه برآ ❊ پاى صدق وصفا وقدم عشق ووفايى آسمان هفتم رضايه وضع ايدوب اوج وحدته عروج قيل حبذا اى روباه مقرب دركاه ❊ مثنوى ❊ چون كرفتى عبرت از كرك دنى ❊ چونكه كرك دنيدن عبرت طوتدك ❊ مثنوى ❊ پس تورو به نيستى شيرمنى ❊ پس سن روباه دكل سن بلكه بنم شير مرغوب وارسلان مطلوبم سن ايمدى اى روباه شيرخصلت (العاقل من اتعظ من موت جيرانه) مضمونى اوزره فى الحقيقه ❊ مثنوى ❊ عاقل آن باشد كه عبرت كيرداز ❊ مرك ياران در بلاى محترز ❊ عاقل اولدركه بلاى محترزده مرك ياراندن عبرت طوته و بى ادبلردن ادب اوكرنوب غيريلره اولان سياستدن نصيحت آله وطريق مستقيمدن خروج ايتميه پس شير زمان وهزبر دوراندن بونك كبى لطف واحسان كورلدكده ❊ مثنوى ❊ روبه آن دم برزبان صد شكر راند ❊ روباه اولدم زبانى اوزره يوز شكر سوردى يعنى فحمدا ثم حمدا ديوب زبان جان ولسان جناندن صد هزار شكر بى شمار صدور ايدوب ايتدى شكر وسپاس بى قياس ❊ مثنوى ❊ كه مرا شير از پس آن كرك خواند ❊ كه بنى شير اول كركدن صكره اوقودى ❊ مثنوى ❊ كرمرا اول بفرمودى كه تو ❊ اكر بكا اول فرمان ايديدى كه سن ❊ مثنوى ❊ بخش كن اين راكه بردى جان ازو ❊ بوشكارى بخش وقسمت قيل اول شيردن كيم جان ايلدردى ❊ مثنوى ❊ پس سپاس اورا كه مارا در جهان ❊ پس شكر وسپاس وحمد بى قياس اول موجد مكونات ومعين وچاره سازه كه بزى جهانده ❊ مثنوى ❊ كرد پيدا از پس پيشينيان ❊ امم سالفه وملل سابقه دن صكره وجوده كتوردى وخاتم النبيين عليه صلوات الله رب العالمينه امت اجابتدن ايلدى ❊ مثنوى ❊ تاشنيديم آن سياستهاى حق ❊ برقرون ماضيه اندر سبق ❊ تاكه اول جليل وجبار وعزيز وقهارك زمان سابقه قرون ماضيه اوزره سياستلر بنى

ایشتدك وآیات کریمه واحادیث شریفه ایله عاد وثمود وفرعون ونمرود وسایر عنود وجحودلرك تفصیل احوال ونتیجهٔ مآلرینه واقف اولوب هر برینك عدم اطاعات وفرط سیئاتلری مقابله سنده نه یوزدن مجازات ونه مقوله عقوبات ایله استیصال اولندقلرینی رأی العین بیلوب نصیحت آلاوز وچراغ اعتباری افروخته قیلوب ﴿ مثنوی ﴾ تا که ما از حال آن کرکان پیش * تا که بز فقیرلر اول ذیاب سابقه وکلاب سالفه نك حالندن متنبه اولوب ﴿ مثنوی ﴾ همچو روبه پاس خود داریم بیش * روبه کبی کندومزی زیاده حفظ ایدوب صاقنه یوز یعنی انبیاء پیشین بعثنده مقهور اولان جبابره وفجره وجهلا وکفره نك احوالندن عبرت آلوب اجابت دعوت وانقیاد واطاعت ایلیان ارباب فطنت واصحاب هدایت کبی طریق ضلالتدن کندومزی صیانت وحق سبحانه وتعالینك رحمت بی غایه سندن توفیق وهدایت ومدد واعانت عنایاتنی رجا ایدوب کوزمزی عبرت وکوکلمزی فکرت وجوارح وقوامزی طاعت وعبادتده مستقر ومستمر قیلاوز وبرفحوای (نحن الآخرون السابقون) آخرده کلدیکمزی سبب سبق عنایت بیلوب ارحم الراحمین واکرم الاکرمین اولان اللهه صد هزار وهزار شکر بی شمار ایده وز ﴿ مثنوی ﴾ امت مرحومه زین روخواندمان * بو سببدن بزه امت مرحومه اوقودی یعنی (امتی امة مرحومة) حدیث شریفنی بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ آن رسول حق صادق در بیان * اول بیانده صادق حقك رسولی علیه السلام ایمدی بو سعادت عظمی ودولت کبرایی فکر ایدوب وپردهٔ غفلتی دیدهٔ عبرتدن رفع ایدوب بر مغزای کریمهٔ غرای (فانظر واکیف کان عاقبة المکذبین) ﴿ مثنوی ﴾ استخوان وپشم آن کرکان عیان * اول کرکان وار باب طغیانك استخوان وپشمنه عیانا ﴿ مثنوی ﴾ بنکرید وپند کیرید ای مهان * نظر ایدیکز وپند ونصیحت آلیکز ای عزیز لر زیرا لاجرم ﴿ مثنوی ﴾ عاقل از سر بنهد این هستی وباد * عاقل اولان بو هستئ فانی وکبر وغرور وهوای نفسی باشندن قور ﴿ مثنوی ﴾ چون شنید انجام فرعونان وعاد * چونکه آل فرعون وقوم عادك عاقبتلرینی ایشتدی وقهر وهلاك اولدقلرین بیلدی ﴿ مثنوی ﴾ ور بننهد دیکران ازحال او * عبرتی کیرند از اضلال او * وعیاذا بالله تعالی اکر بومرتبه دن صکره ترك نفس وهوا ایتیوب وکبر وغروری باشندن قومیه لر ووجود موهو من افنا ایتیوب مهتدی اولمازلرسه غیریلر انك حالندن بر عظیم عبرت طوترلر وانك ضلالتدن حقه صیغنوب مهتدی

اولورلر ﴿ مناجات ﴾ ای تن مازتو چون موی از بیم * فرق وار از تو دل ما بدو نیم * تیغ بیت همه را در خون غرق * دار دایتك اثر تیغ بفرق * رو بها نیم ز خواری رنجه * وای اکر شیر زند سر بنجه * کرچه از حیله و مکر یم دلیر * حیلها را شکنند حمله شیر * تا ز تو حکم امانی نرسد * تن امید بجانی نرسد * بنده جامی که در افزایش تست * چشم بر بخشش و بخشایش تست * بخششی ورز و ببخشای برو * کر نبخشایی ای وای برو * از جحیم سخطش ایمن دار * در نعیم کرمش ساکن دار * چشم جانش برخت روشن کن * کلخن دهر بر وکلشن کن * بصف اهل صفایش برسان * بقد مکاه رجایش برسان * پس حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بو مناسبت ایله اشبو بیانه وضمننده نیجه حصه ایرادنه شروع بیوردیلر

﴿ تهدید کردن نوح علیه السلام مر قوم را که بامن میپیچید که ﴾
﴿ من روی پوشم با خدای می پیچید در میان این بحقیقت ای مخذولان ﴾

نوح علیه السلام قومنی تهدید ایلمی بیاننده در که بکا صارلمکز وکبر وعناد ایتمکز کیم بن روپوش خدایم یعنی صفات حقله متصف اولوب بشریتم جماله نقاب اولمشدر پس بکا عناد ایدر سکز فی الحقیقه اورتاده بن یوغم خدایه صاریلر سکز وآنکله خصومت ایدر سزای مخذول ابدی ومردود ازلیلر افصاح کلام وایضاح مرام بودر که چونکه نوح علیه السلامه یا نوح قومکه عذابم ایرشمزدن مقدم انلری انذار قیل دیو وحی الهی وخطاب سبحانی وارد اولدی نوح علیه السلام دخی بحکم (من یطع الرسول فقد اطاع الله) ای قوم بکا اتباع قیلکز ورسالتمه اعتقاد ایدیکز کیم بکا اطاعت حقه اطاعت وبکا عصیان حقه عصیان در دیوب برفحوای (یا قوم انی لکم نذیر مبین ان اعبدوا الله واتقوه) قومنی عبادت باری وطریق پرهیز کاری یه دلالت ایلدی وتأکید نصح ایچون ایتدی ای قوم زنهار غافل اولمیه سز زیرا بن کندی کارمی کارسازه کذاشته وهستیٔ موهوم روپوشی اورتادن برداشته قیلدقده لاجرم (من کان لله کان الله له) حکمنجه بنم زبان وکوش ودست وپا وجمله قوی وجوارحم آلت حق وصفاتم صفات حق اولوب بنی آزار آزار حق اولور حقیقت حال بو در دیوب (ابلغکم رسالات ربی) مفهومنی ابلاغ بیوردی نته کیم کاشف اسرار کردکار مولانا خداوندکار لسان نوحدن تحقیق ایدوب بیورر ﴿ مثنوی ﴾ کفت نوح ای سرکشان من من نیم * نوح قومنه ایتدی ای سرکشلر بن بن دکلم پس سن سن دکلسن یانه سن دیرسکز

﴿ مثنوى ﴾ من زجان مردم بجانان مى زيم ٭ بن جاندن اولدم يعنى روح حيوانيدن قورتلدم جانان ايله ديرى اولورم ﴿ مثنوى ﴾ چون بمردم ازحواس بوالبشر ٭ چونكه حواس بشريه دن فانى اولدم (كنت سمعه وبصره) حديث قدسى سنك سرى آشكار اولوب ﴿ مثنوى ﴾ حق مرا شدسمع وادراك وبصر ٭ حق تعالى بنم سمع وادراك ونور بصرم اولدى آه اى غافل امت ﴿ مثنوى ﴾ چونكه من من نيستم اين دم زهوست ٭ چونكه بن بن دكلم بونفس هودندر يعنى نفسم نفس رحمانى ونطقم كلام سبحانيدر ايمدى محقق بيلكز كيم ﴿ مثنوى ﴾ پيش اين دم هركه دم زد كافر اوست ٭ بونفسك اوكنده هركيم دم اوره اول كافردر يعنى منكر اولان كافردر ﴿ شعر نسيمى ﴾ لبكه اهل نظر جان ديديلر كرچك ايمش ٭ آغزكى نقطهٔ پنهان ديديلر كرچك ايمش ٭ آدمك صورتنه سجده قلنلر كه سنى ٭ كورديلر صورت رحمان ديديلر كرچك ايمش ٭ صورتك منكرينه علم ايله ايمان اهلى ٭ آدنى ديوله شيطان ديديلر كرچك ايمش ٭ جنت اهلى كه يوزك باغنه اى جنت وحور ٭ خلد له روضهٔ رضوان ديديلر كرچك ايمش ٭ اى نسيمى نظر اهلى كه وجودك اوينى ٭ لامكان كنجنه ويران ديديلر كرچك ايمش ٭ حيفا ودريغا اى غافل ونا بينالر انبيا واوليايى كندوكزكبى قيس ايدوب مرآت ذات سبحانى وآينهٔ صفات ربانى اولدقلرين بيلميوب (ماهذا الابشر مثلنا) ديو حقير كور ديكز ولكن حقيقت حال بودركه ﴿ مثنوى ﴾ هست اندر نقش اين روباه شير ٭ بومقرب دركاه اولان روباهك نقشنده شير واردر انبيا واوليايه نقش روبه تعبيرى ارباب كفر وانكارك نظر حسيلرنده شئ حقير كورندكارى ملابسه ايله دريعنى مردان خدا اكرچه شكل وهيئت وجسم وصورت جهتندن ضعيف الخلقه كورينورلر امما اياى قلبلرنده تجلى ايليان نور سبحانى ايله زياده قويلر اولوب نقش روباه بشريتلرنده شير آكاه احديت روپوش اولوب حق جل جلاله نك يد قدرت ونور هدايتلريدر ايمدى زنهار وزنهار بدكردار اولميه سزكه ﴿ مثنوى ﴾ سوى اين روبه نشايد شد دلير ٭ حقيقتده شمس منير وشير دلير اولوب سزك چشم غلط بينكزده حقير كورينان بوروباه غضنفر انتقامك جانبنه دلير ولاابالى كتمك لايق دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ كرزروى صورتش مى نكروى ٭ اكر من حيث الصوره انبيا واوليانك شيران خدا اولدبغنى تصديق ايتمزايسك ﴿ مثنوى ﴾ غرهٔ شيران ازو مى نشنوى ٭ غرهٔ شير ونعرهٔ ارسلانى اندن ايشتمزميسن يعنى انبيا واوليادن هيبت

خدایی شنوا وقدرت حق بینا دکلسن ایشتدك خود واکر نه وجهله ایشتدیك دیرسکز مثلا جمله دن بری ﴿ مثنوی ﴾ کر نبودی نوح را ازحق یدی * اکر نوح علیه السلام اول حی ابدی و قادر صمدی دن برقدرت ونصرت وشیر سرمدیء حضرت اولمیدی ﴿ مثنوی ﴾ پس جهانی را چرا برهم زدی * پس جهانیانی بربرینه نیچه اووردی پس نوح علیه السلام یدی قدرت ربانی ونفسی نفس سبحانی اولدیغیچون (رب لاتذر علی الارض من الکافرین دیارا) دیو دعاء علیه ایتدکده وجه ارضده اولان جمیع کفار غرق وهلاك اولوب هیچ فرد ودیار قالمادی وبك غره ایله عالم وعالمیانی بربرینه اوردی ایدی نوح علیه السلام برشیر قدرکل بلکه ﴿ مثنوی ﴾ صد هزاران شیر بوداودرتنی * اول حجابك تنده صد هزار وهزار شیر حقیقت ویدقدرت ایدی ﴿ مثنوی ﴾ اوچو آتش بود عالم خرمنی * اول آتش کبی سوزنده وعالم برخرمن کبی ایدی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه خرمن پاس عشر اونداشت * چونکه خرمن جهان انك حفظ عشرینی طوتمدی و حقنی ادا قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ اوچنان شعله برآن خرمن کماشت * نوح علیه السلام دخی اول خرمنك اوزرینه آنجلاین شعله حواله ایلدیکه برخوای (واغرقنا الذین کذبوا بآیاتنا) جمیع کفار ومکذبین غرق اولدی ایمدی پیش شیرده دلیرلك حماقت وبلاهت وخرمن وجودی آتش غضبه اورمق خسارت وضلالتدر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ هرکه اندر پیش این شیر نهان * هر اول کمسنه که بو شیر نهانك حضورنده ﴿ مثنوی ﴾ بی ادب چون کرك بکشاید دهان * کرك کبی بی ادبانه آغز آچه لاجرم اکا جزا سن ویروب ﴿ مثنوی ﴾ همچو کرك آن شیر برداندش * ذکری سبق ایدن کرك معهودی یرتدیغی کبی اول شیر نهانی بی ادبانه دهان باز اولان کستاخی دخی قهر وهلاك ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ فانتقمنا منهم برخواندش * فانتقمنا منهم آیت کریمه سنی اول بی ادبلرك اوزرینه اوقور یعنی ﴿ مثنوی ﴾ زخم یابد همچو کرك ازدست شیر * کرك قسمت کوشیر نرپنجه سندن زخم خورده اولدیغی کبی بودخی دست شیر نهانیدن زخم یاب اولوب قهر جباره کرفتار اولور فاذا کان کذلك ﴿ مثنوی ﴾ پیش شیر ابله بود کوشد دلیر * اول کمسنه که پیش شیرده دلیر اوله احمقدر پس (ان احسنتم احسنتم لانفسکم وان اسأتم فلها) فحوای کریمی اوزره اکر احسان واکر اساءت کشی کندویه ایدر مثلا کرك بی ادبك قسمتده شرکتی باشن قوپاردی

ورو باهك تواضع ومسكنت ايله ادبه رعايت ايتديكى جمله شكاره مالك ايلدى فاما غافل مباش كه شير صو ريده واقع اولان اسماء تك جزاسى جانه زيان وهز بر معنوى يه مقابله ومخالفت خسران ايماندر فلهذا حضرت مولانا تنبيه غافلان ايچون بيورورلركه * مثنوى * كاشكى آن زخم برتن آمدى * تابدى كايمان ودل سالم شدى * نوليدى اوزخم مجرد جسمه كليدى تااوليدى كه ايمان و دل سالم اوليدى يعنى كاشكى اول كفره وفجره عاقبة امردن غافل اولميوب دنياده شير و پلنكلر ايله مقابله ايدوب جسملرى پنجه لرنده پاره پاره اوليدى تك همان شيران خدا اولان انبيا واوليايه انكار وعداوت وعناد ومخالفتلرى سببيله دولت اسلام وسعادت ايماندن محروم ومخلد فى النار قالميه لر دى ديو انلرك حالنه تأسفدر وياخود بعض اهل بدعت وضلالات ومنهمك فسق وغوايت ومفرط شقاوت اولوب شناعتلرنده اصرار ايله بى توبه وندامت موت اصابت ايدنلرك غالبا سوء خاتمه لرى احتماليله حاللرينه تأسفدركه آه نوليدى عقاب وعذاب يوم حسابده انلرك اجسام محشورەلرينه اذاقه اولنوب تك همان قلبلرى ونور ايمانلرى ظلام كفردن سالم اولوب عذابده مخلد اولميه لردى ديو كمال شفقت ايله تمنى ايدرلر اگرچه كيم كبائر اسلاميه عند اهل السنة والجماعة ازالهٔ ايمان ايتمز ولكن يحتمل كه افراط واصرار افساد عقيده ايدوب كيدرك منكر آخرت اولوب زمرهٔ كفره يه لاحق اوله اما طائفهٔ معتزله (ان الاعمال جزؤ من الايمان) قوللريله عملى بين الكفر والايمان واسطه طوتوب و (لايزنى الزانى حين يزنى وهو مؤمن ولايسرق السارق حين يسرق وهو مؤمن) حديث شريفنك ظاهرينه استناد ايله ارتكاب كبائر نفى ايمان ايدر زعم ايدوب كوياكه (شفاعتى لاهل الكبائر من امتى) حديث شريفنى اوقومازلر (وان من مات مصرا على كبيرة يخلد فى النار ولا يجوز العفو عنه ولاالشفاعة فيه) ديوب باب شفاعت ودرياى رحمتى كبائر امت مرحومه دن مسدود صانورلر امانجم الدين كبرى قدس الله سره (لايزنى الزانى حين يزنى) حديث شريفنك تحقيقنده بيورورلركه (والحق الذى نعتقده ان المراد بقوله وهومؤمن اى بان الله يراه اى ذاكرا حاضر القلب مع الله تعالى لم يستطع ان يعصى حياء من الله تعالى فلا بد للعاصى من سدل الحجاب عليه حتى يقع فى المعصية اقل الحجاب ان يقع فى تأويل اوتزيين من النفس كأن تقول له نفسه ربك غفور رحيم ولايكون غفورا رحيما الا للمذنبين) وقال عليه السلام (شفاعتى لاهل الكبائر

مطلب
در بيان ازاله نكردن كبائر ايمانرا ودخول مرتكب كبيره درنار و بعض اوصاف نار وموعظه

من امتى وبعيد ان الله يؤاخذ مثلك مادمت تستغفر الله وتقول له نفسه ايضا
افعل ما قدر عليك فانك لا تستطيع ان ترد ماقدره الله عليك وتفتح له نفسه
باب الرجاء الواسع حتى تهون عليه الذنب وقد اجمع اهل الكشف على انه
لايصح لعارف ان يعصى الله تعالى على الكشف والشهود ابدا فان علمه
بان الله تعالى يراه يمنعه عن الوقوع * ايمدى اى مستمع مستعد نجم الدين
كبرانك تحقيقنه متفطن اولدكسه زنهاروزنهار تسويلات نفسانيه والقاآت
شيطانيه‌دن امين اولميوب كاه (لولم تذنبوا لذهب الله بكم وبجاء بقوم يذنبون
فيستغفرون الله فيغفر الله لهم) حديث شريفن معصيته رخصت صانمه
وكاه كبار سلفدن سمت رحمته متعلق استماع ايتديكك اخبار دن غرا لنميوب
مثلا ابن عطا طيب الله رمسه نك (معصية اورثت ذلا وانكسارا خير من طاعة
اورثت عزا واستكبارا) قولندن غلطه دوشميوب ومحيى الدين عربى قدس الله
روحه فتوحات مكيه ده اواخر باب الحج ده (اعلم ان بعض الناس قدينفعه ذنبه
فيرد ابليس خاسئا وذلك كما اذا كان عند العبد عجب باحواله وكبر على اخوانه
ونحو ذلك فيقع فى معصية فيحصل له ذل وانكسار فيزول مرضه ويكتب
من التوابين) بيوردقلرينى فهم ايتميوب سكا معاصى وقبايح ايچون مسامحه
ورخصتدر زعم ايتميه سن بلكه (ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره) نص شريفنك
دخى معناسن ملاحظه ايله طريق ميان خوف ور جاده ثابت قدم اولوب
وحقدن اوتانوب هر آن وحالده حاضر و ناظر بيله سن كما قال الشيخ
فى الفتوحات فى الباب الحادى والسبعين وثلثمائة (ان الاسباب المانعة للعبد
من الوقوع فى المعاصى اربعة اشياء لاخامس لها وهى الحياء من الله والخوف
من عقابه والرجاء فى ثوابه وعدم التقدير فى علم الله فعنى الحديث (ان صهيبا
لو لم يخف الله تعالى لم يعصه) اى لان معه من الاسباب المانعة من الوقوع
ثلثة اشياء وهى الحياء من الله والرجاء لثواب الله وعدم التقدير فى علم الله) آه
ودريغاه اى مجرم پر گناه وعاصى وكمراه اولان مسكين بى انتباه نيچون آگاه
اولمازسن ودرد درونن توبه وآه ايتمزسن هيچ اولو ملك اكازسن بالله
نارجحيمك حدتن وعذاب اليمك بطش وشدتن بيليدك رشته رجايى كسسته
كوروب نوليدى موجود اولميوب مفقود اوليدم ديردك وشب وروز يوزك درگاه
چاره سازه سوروب سرعبادتى زمين اطاعتدن قالدرميوب كوزك ياشن
دريای عمان ايدردك مشكوة الانوارده يزيد الرقاشى دن روايت اولنوركه

بر كون جبريل امين خاتم النبيين عليه صلوات الله رب العالمينه كلدكده حضرت شفيع المذنبين رخسار جبريلده تغير مشاهده ايتكلده ياجبرائيل مالى اراك متغير اللون ديوب سببن سؤال بيوردى جبريل ايتدى (يا محمد جئتك الساعة التى امر الله تعالى فيها بمنافخ النار) يعنى اشبو ساعت ايابده حق جل جلاله ايقاد نارجهنمه امر قيلدى تغيرمه سبب بودر يامحمد ديدى پس رسول اكرم جبريل مكرمدن ايقاد نارى خبرالدقده اى امين الوحى جهنمى بزه وصف قيل ايشده لم بيوردى جبريل ايتدى (يامحمد ان الله تعالى لما خلق جهنم جعلها سبع طبقات ان اهون طبقة منها سبعون الف الف جبل من نار وفى كل جبل سبعون الف الف وادمن نار وفى كل واد سبعون الف الف مدينة من نار وفى كل مدينة سبعون الف الف محوطة من نار وفى كل محوطة سبعون الف الف بيت من نار وفى كل بيت سبعون الف الف صندوق من نار وفى كل صندوق سبعون الف الف نوع من العذاب ثم اوقد عليها الف سنة فاحمرت ثم اوقد عليها الف سنة فابيضت ثم اوقد عليها الف سنة فاسودت فهى الآن سوداء مظلمة والذى بعثك بالحق نبيا لوان مثل ثقب ابرة فتح منها لاحترق اهل الدنيا والذى بعثك بالحق نبيا لوان رجلا بالمغرب يعذب لاحترق الذى بالمشرق من شدة عذابها والذى بعثك بالحق نبيا لوان ذراعا من السلسلة التى ذكرها الله فى كتابه وضع على جبل لذاب حتى تبلغ الارض السابعة قال الله تعالى (خذوه فغلوه ثم الجحيم صلوه ثم فى سلسلة ذرعها سبعون ذراعا فاسلكوه) بذراع الملائكة كل ذراع سبعون باعا كل باع ابعد مما بين الكوفة ومكة وقال الله تعالى (لها سبعة ابواب لكل باب منهم جزء مقسوم) فقال النبى عليه السلام اهى كابوابنا هذه قال لا ولكنها مخلوقة بعضها اسفل من بعض من باب الى باب مسيرة سبعين سنة كل باب منها اشد حرا من الذى يليه فوقه سبعين درجة (كلما ارادوا ان يخرجوا منها اعيدوا فيها) فقال عليه السلام من سكان هذه الابواب فقال اما الباب الاول ففيه المنافقون وآل فرعون فاسمه الهاوية والباب الثانى ففيه المشركون واسمه الجحيم والباب الثالث ففيه الصابئون واسمه سقر والباب الرابع ففيه ابليس والمجوس واسمه لظى والباب الخامس ففيه اليهود واسمه الحطمة والباب السادس ففيه النصارى واسمه السعير ثم امسك جبرائيل فقال عليه السلام الا تخبرنى من سكان السابع فقال يا محمد لا تسألنى عنه قال بلى ياجبريل اخبرنى فقال هو جهنم فيه اهل الكبائر من امتك الذين ماتوا ولم يتوبوا فخر النبى مغشيا عليه زائلا عقله فوضع جبريل رأسه على حجره

مطلب فى وصف جهنم عن لسان جبريل

مطلب بيان سكان جهنم

حتی افاق فقال یاجبرئل عظمت مصیبتی واشتد حزنی او یدخل النار من امتی
قال نعم اهل الکبائر من امتك فبکی رسول الله وبکی جبرائیل فقال یاجبریل
اتبکی وانت الروح الامین قال بلی ولکن اخاف مما ابتلی به هاروت وماروت)
آه ای در دمندبی درمان ومستغرق دریای عصیان راوی حدیث ایدر
حضرت فخر عالم وشفیع الامم وصف جهنمی وامت ضعیفه دن توبه سزوفات
ایدن ارباب کبائرك ناره دخولنی لسان جبریل دن خبر الدقدن صکره
اول سرو روان انواع حزنله خرامان ومنزل روضة الجناتلرینه روان اولوب
آفتاب جماللرین اوچ کونه دك اعین ناسدن محتجب قیلوب صلوتدن غیره
چیقمادی وهیچ احده کلمات جواهر نکاتن اظهار ایتمیوب صلوته قائم اولدی
وچشم مبارکندن دردوکوب سجده کاهی صولادی پس اصحاب
رضی الله عنهم دخی حبیب خدانك ناله سندن جکر بریان اولوب هر بری
درد درون ایله اغلادی وکوزلرین رنك یاقوته بویادی الحاصل یوم ثالثده
یارغار شفیق ابوبکرصدیق رضی الله عنه باب سعادت رسوله واروب توقف
بیوردی وانواع حزن ونیاز ایله السلام علیك یااهل بیت الرحمة هل الی
رسول الله من سبیل دیوب خاکپای رسوله یوزسورمکه اذن ایستدی
ایچرودن هیچ احد یارد ویاقبول ایله صدیقه جواب ویرمامکله براه جکرسوز
ایدوب اغلیو اغلیو دوندی وآتش حزنه یاندی بعده عمر الفاروق رضی الله عنه
واروب اکا دخی ردوقبولدن برجواب صادر اولمامغله اول دخی آه وانین
وکریه وحنین ایله دوندی بعده سلمان رضی الله عنه واروب اکا دخی شیخین
افضلینده واقع اولان کبی جواب ویرلمیوب سلمان فارسی اغلیواغلیو باب رسوله
کاه کلوب وکاه کیدوب کاه طوروب وکاه اوطوروب بالاخره فاطمه یه واروب
علی یی ایستدی بولمدی پس فاطمة الزهرایه ایتدی یابنت رسول الله اوچ
کوندرکه بدر دجاشمس ضحا اعین ناسدن محتجب اولوب نمازدن غیری چیقماز
وبرعمزه سویلمز وحضور سعادتلرینه یوزسورمکه اذن ویرمز جمال حقه دوش
اولان دیدۀ نرکسلری قنلو یاش دریاسی اولمش ویاقوت احمره دونمش
دیوب آه وواه ایله اغلادی پس فاطمة الزهرا بدر منیر منزل سعادتندن
حرکت ایدوب اول آفتاب حقیقتك برج وحدتنه واردی وبرمقدار
باب سدرة المنتهی سنده توقف ایدوب السلام علیك یارسول الله انا فاطمة
دیوب مشاهدۀ جماله اذن ایستدی اول سید الاولین والآخرین دخی
سر مبارکن سجده دن رفع ایدوب فتح باب ایله دخوله رخصت بیوردی

* پس فاطمه وجه کریم رسوله نظر ایتدکده کوردیکم حضرتك رخ کلکونی صاراروب صولمش وچشم خدا بینلری قانلو یاشله طولمش ومحاسن شریفه لرینه اشك چشمندن روان اولان در ویاقوتلر دیزلمش فاطمة الزهرا دخی نالان اولوب ایتدی یاحبیب الله نه مقوله حالدرکه حضرتکی بوبله مشاهده ایلدك دیوب استکشاف بیوردی رسول مجتبا بیور دیلرکه یافاطمه جبریل امین نزول ایدوب ابواب جهنمی وبعض اوصافنی نقل ایدوب وامت ضعیفه مك اهل کبائری باب اولندن داخل جهنم اولاجقلرین خبر ویردی سبب حزن وبکا اولدر دیو حدیث مذکوری تقریر بیوردی فاطمه ایتدی یانبی الله جبرائیله سؤال بیورمدیکزمی کیم امت ضعیفه نه کیفیت ایله داخل ناراوله‌لر رسول علیه السلام بیور دیلرکه یافاطمه بلی سؤال ایلدم خبرویردیکه امتکدن اهل کبائری ناره ملائکه سورر وسائر عصاة کبی انلرك یوزلری سیاه وکوزلری ازرق اولماز وآغزلری مهرلنمز وشیطانله معا باغلنماز واوزرلرینه سلاسل واغلال وضع اولنماز بیوردی فاطمه ایتدی یارسول الله یانیجه باغلنورلر رسول علیه السلام ایتدی (اما الرجال فباللحی واما النساء فبالذوائب والنواصی فکم من ذی شیبة من امتی یقاد الی النار وهو ینادی واشیبتاه وکم من شاب من امتی فیقبض من لحیته یقاد الی النار وهو ینادی واشباباه وکم من امرأة من امتی یقبض علی ناصیتها تقاد الی النار وهی تنادی وافضیحتاه واهتك ستراه حتی ینتهی بهم الی مالك وهم ینادون وامحمداه فلما رأوا مالکا وزفیر النار وشهیقها ورأوا انها ترمی بشرر کالقصر وکأنه جمالات فاذا عاینوها نسوا اسم محمد من الهیبة فیقول المالك لهم من انتم فیقولون نحن ممن انزل علینا القرآن ونحن ممن نصوم شهر رمضان فیقول المالك ما نزل القرآن الا علی محمد فاذا سمعوا اسم محمد صاحوا وقالوا نحن من امة محمد) آه ای مستمند درکاه احیاء العلومده مسطور درکه مالکك کوزلرینك شعرتینی یعنی کرپك یرلری که کوزقپاغنك کنارلریدر ایکی قپاغی کنارینك مابینی بوزیللق مسیره در فخسان که اهل کبائر انی کوردکده مالکدن امان ایستیوب ای مالك بزه اجازت ویرنفسلریمزه اغلاشالم دیه‌لر پس مالك انلره اذن ویروب امت ضعیفه برمرتبه کریه وانین وناله وحنین ایده‌لرکه حتی کوزلرنده یاش قالمیوب قان اوله مالك بونلرك بومرتبه بکا وحنینلرینه تعجب ایدوب ای درمند ومسکینلر نه عجب اغلا دیکز حزن له جکر داغلا دیکز اکر بوناله

وبكايي دنياده ايكن خشيت حقدن ايديكز اشبو يوم حساب وروز عقابده سزي نار عذاب احراق ايتمزدي اماشمدي اغلا ديغكزنه بي مفيد ديوب اول جاني ومجرملري نار جهنمه طرح ايده لر اول حالده امت ضعيفه (لا اله الا الله) ديوب توحيد باري ايتدكلرنده نار عذاب اول مجرملردن هارب اولوب احراقدن ابا ايليه مالك نارك سرعتله فرارن كوروب (يانار خذيهم) ديو ناره شدت ايله خطاب قيله نار ايده يامالك بن بونلري نيجه اخذ ايدهيم ونه وجهله احراق قيلهيم كه جملهسي (لا اله الا الله) ديوب حق توحيد ايتديلر ديدكده مالك ايده نعم (فبذلك امرهم رب العرش) يعني يانار بونلر كرچك موحدلردر ولكن رب عرش عظيم بونلري بوحاليله ناره امر ايتدي ديه پس في الحال نار دوزخ اهل كبائري اخذ ايدوب بعضي قدمينه وبعضي ركبتين وبعضي شكم بعضن دخي صدرينه وبعضي حلقومنه وارنجه ياقوب لهبان آتش دوزخ يوزلرينه واردقده مالك نارهندا ايدوب اي آتش بونلرك وجوهني احراق ايتمه كه دنياده سجدهلر واروب ويوزلرين يره سوروب چوق سجدهلر ايتمشلردر وقلبلرين دخي ياقمه كه رمضان شريفده صائم اولوب چوق تشنهلك چكمشلردر ديوب الى ماشاءالله شفاعته اذن حق اولنجه نارده قالوب ياحنان ويامنان ويارحمن ديو چاغرشهلر واوساخ ذنوبدن تطهير اولنوب قلبلرنده اولان نور ايمان جلوهكر اولدقده ناردن خلاص اولوب داخل دار الجنان اولهلر وذره ايماني اولنلر مخلد قالميهلر فلهذا مولانا خداوندكار دخي ارباب عصيانه ترحم ايدوب نوليدي زخم شير قهر انلرك جسملرينه كلوب ايمان ودللري سالم اوليدي بيوررلر ودخي (وان منكم الاواردها كان على ربك حتما مقضيا) آيت كريمهسي نزول ايتدكده حضرت رسول عليه السلام جهنمي نيجه وجوهله دخي وصف ايدوب (حرها شديد وقعرها بعيد وحليها حديد وشرابها صديد وكلامها هل من مزيد) ديولسان جبريلدن مفصل ومشروح خبر ويردكده قلب فاطمه تحمل ايده ميوب لايعقل اولوب دوشدي وافاقت بولدقده (ليتني لم اولد) بيوردي وابو بكر صديق زاري زاري اغلايوب (ليتني كنت شاة ذبحوني واكلوني) ديوب عمر رضي الله عنه (ليتني كنت شجرة يقطعون) وعثمان رضي الله عنه (ليتني لم اخلق) وعلي كرم الله وجهه (ليت امي لم تلدني) ديو هر بري بر بوزدن سويليوب ومالك بن سلمه (النار النار) ديو صيحه كنان صحرايه دوشوب نيجه كوندنصكره اصحاب رسول الله اني ارايوب بركوه

عايده‌صيحه ايدر كورديلر وكوجنه تسكين ويروب حضور رسوله كتورديلر پس حق جل جلاله‌نك بطش شديد وقهر وجلالى ملاحظه‌ده اولنورسه خوف وخشيت وكمال حيرت ظاهر اولمغله مولانا خداوندكار دخى بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ قوتم بكسست چون اينجا رسيد * چونكه سوز بورايه كلدى كوجم اوزلدى وقوتم كسلدى ﴿ مثنوى ﴾ چون توانم كرد اين سر را پديد * آه بوسرى اظهاره نيجه قادر اولورم يعنى اكر دوزخ واكر بهشت تحقيقنده اول قدر اسرار واردركه حدو نهايت يوقدر ولكن حق جل جلاله‌نك تجليات جلاليه‌سى قوت نطقى كسسته قيلدى نيجه بيان ايده‌يم ولسانه جارى اولميه‌جق بعض اسرار واردر انى نه وجهله اظهار ايده‌يم * تتميم شيخ اكبر قدس سره الاطهر فتوحات مكيه‌ده بيوررلركه (ولقد سألت الله تعالى ان يطلعنى على جهنم واهلها فاطلعنى على ذلك وعرفت مكانها ولولا انه صلى الله عليه وسلم قال فى علم الله لما سئل عنها لعينت مكانها ولكن الادب يمنعنا ان نتعدى مقام الادب معه صلى الله عليه وسلم) قال الشيخ ورأيت اهلها يختصمون مع ائمة الضلال الذين اضلوهم ومع اصنامهم التى كانوا يعبدونها من دون الله ورأيت صورة خصامهم صورة خصام ارباب المذاهب الشرعية مع اهل المذاهب الزايغة فى طلب ادحاض حجج بعضهم بعضا فانا كلما ارى خصام ارباب المذاهب عندنا مع اهل الزيغ اتذكر خصام اهل النار ورأيت الرحمة كلها فى التسليم والتلقى من النبوة والوقوف عند حدود الشريعة والأدب عند قراءة حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم وقراءة الائمة المجتهدين والعلماء العاملين وعدم رفع الصوت عند قراءة كلامهم ولما اطلعنى عليها رأيت من دركات النار من حيث كونها دارا ماشاء الله ان يطلعنى ورأيت فيها موضعا يسمى المظلمة نزلت فيه ماشاء الله ان انزل فعلمت من ذلك الوقت كل عمل يتطور نارا وكل عمل يتطور نعيما وعلمت ان عذاب اهل جهنم ماهو من جهنم حقيقة وانما هو من اعمال الداخلين وانشدت فى ذلك ﴿ شعر ﴾ النار منك وبالاعمال توقدها * لما تصالحها فى الحال تطفيها * فانت بالطبع هارب منها ابدا * وانت فى كل حال منك تنشيها * مفهوم ابيات شيخ بودركه دوزخك نارى سنك اوصاف رديه واخلاق سيئه كدندر واول نارى اعمال قبيحه وافعال شنيعه ايله ايقاد ايدرسن وقتاكيم اعمالك حسنه وصالحه اوله فى الحال نار دوزخى اطفا ايدرسن پس سن بالطبع ناردن فرارسن حال آنكه هرحالده سندن صدور ايدن سيئاتدن نارى انشا ايدرسن نته كيم

بعض عاشقان الهی بو سره محرم اولدقلرنده ﴿ بيت ﴾ جنت و حوری
منم كوثر وطوبی منم * نار و نوری منم هم صو سزم هم فرات * دیوب
محيي الدين عربی طيب الله انفاسه نك بیوردقلری معنایه اشارت ایتمشلر در
پس كاشف اسرار پروردكار مولانا خداوندكار دخی دوزخ وجنتك هركسك
عمليله تزيين اولندیغیچون اعمال حسنه یه ترغیب و افعال سيئه‌دن ترهيب
ایدوب وعذاب وعقابدن طريق نجاتی تعليمه شروع ایدوب بیوررلر كه ای
مستمع متنصح اولان مستعد ومسترشدلر بو قصه‌دن حصه الوب ﴿ مثنوی ﴾
همچو آن روبه كم اشكم كنيد * اول روباه كبی شكمی ناقص ایدیكز يعنی
روباه شيراوكنده كرك كبی بوغازی دردينه دوشميوب وجوع و رياضته
راضی اولوب تقسيم شكاره جراءت وترك ادب ایتميوب جمله‌يی شيره تفويض
ایتديكی كبی سز دخی تن پرورلك قيدنه دوشمكله قورد كبی مستحق عذاب
اولميوب ومزخرفات دنيويه‌دن قلبكز تخليه ایدوب صاف اولوكز ﴿ مثنوی ﴾
پيش اوروباه بازی كم كنيد * انك حضورنده روباه بازلق ایتمكز يعنی عبد
بطن و بندهٔ فرج اولميوب وكيروكاو قيدنه بند اولمغله كسب معاش و تنعم
وانتعاش ايچون حلال وحرام ديميوب درلو درلو مكر وحيله وزرق وخدعه
ایلمكز ﴿ بيت ﴾ عقل بگذار كآن عقيلهٔ تست * دانهٔ مكر ودام حيلهٔ
تست * وكذلك كسب و عمل ده دخی درلو درلو افكار باطله ايله افساد
عقيده ایدوب مسالك مهالكه دوشميه‌سز بلكه طريق مستقيمه سالك اولوب
وخالصا ومخلصا حقه اطاعت ایدوب برمفحوای (والله الغنی وانتم الفقراء)
﴿ مثنوی ﴾ جمله ماومن به پيش اونهيد * جمله ماومنی انك اوكنه قويكز
يعنی ما و من قيدندن كچوب افناء وجود فی اللاهوت ايديكز و بندهٔ
اوكنده الككزی بيلوب كنديكزی برشيئك مالكی قياسنده اولميه‌سز بلكه (العبد
وما يملكه كان لمولاه) وفقنجه ﴿ مثنوی ﴾ ملك ملك اوست ملك اورا دهيد *
ملك انك ملكيدر ملكی اكا ويريكز يعنی اكر دنيا وآخرت وما فيهما
حق تعالینك ملكيدر وسنك دخی جسم و روحك وعقل و نفسك و بود
وعدمك اول مالك الملكك ملكی وخلق وايجاديدر پس سنك كندكده مستقل
وجود زعم ایتديكك وفلان شیء بنم ملكمدر ديديكك فی الحقيقه عبث
وبيهوده دكلميدر ايمدی چونكه حقيقت بيلندی ملكی صاحبنه تسليم
ایدوب كندك ارادن چيق و بی ادبلك ایدوب قيد وجود عذابنه دوشمه

زیرا اول روباه مهتدی کبی افتقار ومسکنت وجمله اموری حقه تفویض ایدوب * مثنوی * چون فقیر آیداندر راه راست * راه راست اولان طریق توحیده چونکه فقیر وفانی کله سز و قید تعیناتدن قورتله سز * مثنوی * شیر و صید شیر خود آن شما ست * شیر وصید شیر سزك ایچوندر یعنی (من کان لله کان الله له) فحواسنجه حق سبحانه وتعالینك ذات وصفاتنه مظهر تام اولوب برمصداق (وخلقت الاشیاء لاجلك) ملك وملکوتده اولان جمیع اشیا سزك ایچون اولور * مثنوی * زآنکه او پا کست وسبحان وصف اوست * زیراکه اول موجد متعال بر موجب (والله غنی عن العالمین) عالمردن غنی واعواض واغراضدن پاك بر پادشاه بی مثال اولوب وسبحان انك وصف جمیلدر یعنی حسك ادراکی وخیال ووهمك تصوری وخاطره خطور ایدن وفکره صدور ایدن هر وصفدن منزه واکثر خلقك ظن ایلدکلری اوصافدن مقدسدر کما قال الغزالی فی المقصد الاقصی (واست اقول منزه عن العیوب والنقایص فان ذلك یکاد یقرب من ترك الادب فلیس من الادب ان یقول القائل ملك البلد لیس بحائك ولا حجام فان نفی الوجود یوهم امکان الوجود وفی ذلك ایهام نقص بل اقول هو القدوس المنزه عن کل وصف من اوصاف الکمال الذی یظنه اکثر الخلق لان الخلق اولا نظروا الی انفسهم وعرفوا صفاتهم وادرکوا انقسامها الی ماهو کمال ولکنه فی حقهم مثل علمهم وقدرتهم وسمعهم وبصرهم وکلامهم وارادتهم ووضعوا هذه الالفاظ بازاء هذه المعانی وقالوا ان هذه اسماء الکمال والی ما هو نقص فی حقهم مثل جهلهم وعجزهم وعماهم وصممهم وخرسهم فوضعوا بازاء هذه المعانی هذه الالفاظ ثم کان غایتهم فی الثناء علی الله ووصفه ان وصفوه بماهو اوصاف کمالهم من علم وقدرة وسمع وبصر وکلام وان نفوا عنه اوصاف نقصهم والله تعالی منزه عن اوصاف کمالهم کما انه منزه عن اوصاف نقصهم بل کانت صفة یتصور الخلق فهو مقدس عنها وعما یشبهها ویماثلها ولولا ورد الرخصة والاذن باطلاقها لم یجز اطلاق اکثرها * نظم * برترست این سخن زدرك فهوم * کی شود فهم جز بترك رسوم * نرسد کس بدین به بوالهوسی * بگذر از اسم ورسم تا برسی * بدلیل علیل وفکر سقیم * کی شناسد صفت و ذات قدیم * وصف حق حق بخود تواند گفت * این گهررا خرد نداند سفت * شرح اوصاف ذات اوده از و * کس نداند

صفات اوبه ازو * وآنچه خودرا ازآن کند تقدیس * تو در اثبات او مکن تلبیس * حاصل کلام اول سبحان ذو الجلال والاکرام * مثنوی * بی نیازست اوزنغز و مغز و پوست * نغز و لطیف اولان اشیادن ولب وقشردن بی نیاز بی شریك وبی انباز بر پادشاه چاره سازدر آه ای مستمند درگاه وعارف آگاه * مثنوی * هرشکار وهر کراماتی که هست * هر شکار وهر کرامت که وار در یعنی هر صنع وایجاد وانواع نعم وکرامات که وجوده گلمشدر * مثنوی * ازبرای بندگان آن شه است * اول مالك الملك عبادندن اوتوری خلق اولنمشدر بوخسه * مثنوی * نیست شه را طمع بهرخلق ساخت * این همه دولت خنك آنکو شناخت * شاهك طمع واحتیاجی یوقدر بلکه بودوکلو دولتی مخلوقی ایچون ابداع وایجاد ایتمشدر سعادتلو ودولتلو اول عبد عارف که بومعنایی فهم ایلدی زیرا * مثنوی * آنکه دولت آفرید ودوسرا * ملك ودولتها چه کار آیدورا * اول پادشاه بیچون که دولتی ودنیا وآخرتی عدمدن وجوده گتوردی پس ملك ودولتلرانك نه کارینه یرار یعنی انلره نه احتیاجی وار درابدی سعادت دارینك ایجادی بندگان محتاجلر ایچوندر پس دولت اول صاحب بصیرته که دیدهٔ عبرت بینی عین خدابین اولوب وحضرت علام الغیوب لاجرم اسرار قلوبه خبر ایدیکن بیلوب مرآت قلبنی ژنك ماسوا وافکار ناسزادن پاك ایده فلهذا مولانا خداوندکار بیورورلر که * مثنوی * پیش سبحان بس نگاه داریدل * پیش سبحانده قلبی محکم حفظ طوتیکز * مثنوی * تانه گر دید از گمان بد خجل * تا که گمان بددن شرمسار وخجل اولمیه سز * مثنوی * کو ببیند سر وفکر وجست وجو * زیرا که اول سمیع وبصیر ولطیف وخبیر برخوای (انه یعلم السر واخفی) سر وفکری وجست وجویی بیلور وکورر * مثنوی * همچواندر شیرخالص تارمو * شیرصافی ایچنده اولان تار موکبی یعنی برمغزای (ان الله لایخفی علیه خافیة) حق جل جلاله دن هیچ شی مخفی اولمیوب دیدهٔ بینایه ابن شهبا ایچنده اولان موی سیاه نیجه عیانا نمایان ایسه حق سبحانه وتعالی یه دخی جمیع اسرار وافکار آشکار در بودخی تمثیل در یوخسه تشبیه دکلدر زیرا (الا یعلم من خلق وهو اللطیف الخبیر) مصداقنجه جمله اشیا ایجاد حق اولدقدن صکره اشیا اندن غائب اولمق نه ممکندر بلکه تصور وفرضی محالدر آه برسبوح وقدوس درگه معرفت ذاتی حیز امکانده دکلدر

برعليمدركه ذرات جهاندن هيچ شي اكا پنهان دكلدر بررحيمدركه دريای رحمتنك كناری يوق و برغفوردركه جمله عاصيلر بحر عفو و مغفرتنه غرق اولمشدر ﴿ شعر ﴾ ای شهسوار مملكت جان چه كويمت * پيدا تو يی بعالم و پنهان چه كويمت * طبع از بيان حمد تو كرد و چه دانمت * عقل از كمال حسن تو حيران چه كويمت * اثبات من كجا و چه آيد ز نفی من * آشفته از تو عارف و نادان چه كويمت * حاصل كلام اول عليم وخبيرك علام الغيوب اولديغنه نه محل تعجبدر بلكه ايمان وعرفان اربابنك كمال ايقانی واردركه ﴿ مثنوی ﴾ آنكه او بی نقش ساده سينه شد * اول سعادتمندكه نقش ماسوادن مجرد صاف دل و ساده سينه اولدی پس لاجرم ﴿ مثنوی ﴾ نقشهای غيب را آينه شد * نقوش غيبيه يه آينه اولدی يعنی مرآت قلبنده نقوش غيبيه واسرار خفيه پديدار اولوب عالم غيبدن شهادته نه كله جكدر بيلور وكذلك ﴿ مثنوی ﴾ سر ما را بی كمان موقن شود * اول قلب صاف بلا شك وشبهة بزم سردرونمزه يقينا واقف اولور ﴿ مثنوی ﴾ ز آنكه مؤمن آينه مؤمن شود * زيرا كه برمصداق (المؤمن مرآت المؤمن) مؤمن مؤمنك آينه سيدر يعنی حب ماسوادن معراوعشق ربانيدن مجلی اولان مؤمن حقيقيلرك قلوب صافيه لری بربرينه مرآت مجلوه دوشوب هر برينكدرونده تجلی ايليان نور جذبه ٔ سبحانيه بربرينك مرايای قلوبنه پرتو ايدوب سر درونلری بربرينه نمايان اولور فی الحقيقه مؤمن مؤمنی اول نور ايله بيلور ومسلماندن كافر اول نور ايله سچيلور پس مؤمن حقيقی كه قلبی نور تجلی ٔ ربانی ايله مرآت ذات وصفات سبحانی اوله ﴿ مثنوی ﴾ چون زند اونقد مارا برمحك * چونكه بزم نقد حاليمز وسرمايه ٔ حيزی تجليات الهيه ايله آفتاب جمال سبحانی پرتو ايتديكی محك قلبنه اوره ﴿ مثنوی ﴾ پس يقين را باز داند اوزشك * پس يقينی شكدن اول آشكاره بيلور يعنی ارباب سلوكدن ايكی سالك بريره جمع اولوب توجه درونه اشتغال ايلسه لر قلبی نور محبت ايله مجلی اولان اهل فنا سالك آخری محك قلبنده تجربه ايتدكده اول كمسنه فكر ماسوا ايله ميدر يوخسه حب خدا ايله تصفيه ٔ درون ايتمشميدر وارباب يقين وياخود اصحاب شك وتلوينديمی در عيانا كورر و بيلور نيجه بيلسون كه ﴿ مثنوی ﴾ چون شود جانش محك نقدها * چونكه انك جان پاك ودل تابناكی محك نقود اوله ﴿ مثنوی ﴾ پس ببيند نقد را وقلب را *

پس لاجرم نقد وقلبی کورر وقلب ایله قاب وناسره بی بیلور بعض نسخده مصراع ثانی (پس ببیند قلب را وقلب را) واقع اولمشدر ویاخود * م * آنکه او بی نقش ساده سینه شد * نقشهای غیب را آینه شد * بیتدن بو محله کلنجه کاًن خطاب حضرت باریدن اولوب معانیٔ ابیات شریفه بو یله اوله که اول عبد مختارك که قلبی نقش تعین وهمیدن صاف وسینه سی اسم ورسمدن ساده وپاك اوله نقوش غیبیه مرآت اواوب شك وکماندن قورتیلوب بزم اسرار غیبیه مزی علم یقین ایله بیلور وحق یقین ایله کورر زیرا مؤمن مؤمنك مرآتیدر یعنی بنم اسماء حسنامدن براسمم دخی مؤمندر وعبد موحدك دخی اسمی مؤمندر پس اول عبد مؤمنك قلبی بن مؤمن ومهیمنه مرآت دوشوب برخوای (الانسان سری واناسره) اول بنم سرم وبن انك سری اولورم بوتقدیرجه چونکه اول مؤمن پاك نهاد بزم اسما وصفات ونور ذاتمزی محك قلبه اوره شکی یقیندن فرق وزیو فی صافیدن تمیز قاور دیمك اولور * بیت * مؤمنه مؤمندر کوزکی آرت کوز کوکی * تا کوره سن سن سنی ذات اوله سن هم صفات * ای مؤمن موحدسندخی آینهٔ قلبك نقش ماسوادن پاك ونور حب ازلی ایله تابناك ابدوب مرآت جمال نما اولدکسه سمع جانکه منکوش قیل که فخر الدین عراقی نه بیورر لر (یعنی محبوب آینهٔ محبست درو بچشم خود جزخود را نه بیند ومحب آینهٔ محبوبست درو اسما وصفات اوظهوراحکام آن بیندوچون محب اسماوصفات اوراعین اوباید لاجرم کوید * شعر * شهدت نفسك فینا وهی واحدة * لها کثرة اوصاف واسماء * ونحن فیك شهدنا بعد کثرتنا * عینه به اتحدالمرئی والرائی * وظهور دائم صفت محبوبست وخفی صفت محب چون صورت محبوب در آینهٔ عین محب ظاهر شود آینه بحسب حقایق خود ظاهر شود وظاهررا حکمی بخشد چنانکه ظهور ظاهررا اسمی وایجامنی ومابی پیدا آید تویی واویی آشکار اکردد مادام که محب راشهود جمال محبوب در آینه صورت روی نماید لذت والم صورت بندد اندوه وشادی ظاهر شود خوف ورجا پیرامن اودر آید قبض وبسط دامن کیرد اماچون لباس صورت برکشدودر بحرمحیط احدیت غوطه خورد اورانه ازعذاب خبربودنه از نعیم نهامید داند نه بیم نه خوف شناسد نه رجاچه تعلق خوف ورجابماضی ومستقبل بود واودر بحری غرقست که آنجانه ماضی ونه مستقبلست بل همه حالست

* بیت * کسی کاند رنمکساری قدم کردد اندروی * من این دریای پرشورازنمك کمترنمی دانم * پس اهل احدیت را نه خوف باشد نه رجا نه نعیم بود نه عذاب صاحب کشف کثرت درا حکام بیند نه در ذات ذات را چون آفتاب تصور کند احکام را چون ذرات بر هر که بحقیقت این در بکشایند که درخلوتخانهٔ نابود خود نشیند وخود را ودوست را آینهٔ یکدیکرمی بیند من بعد سفر نکنند که لاهجرة بعد الفتح * شعر * من ازین شهر مبارك بسفر می نروم * من ازین خانهٔ پرنور بدرمی نروم * آه ای عاشق بیچاره چونکه (المؤمن مرآت المؤمن) نه معنادر بیلد کسه بز کبرو صدده کله لم که مولانا خداوند کار نه مقوله بیانه شروع بیوررلر

* در بیان نشاندن پادشاهان صوفیان عارف راپیش *
* روی خویش تاچشمشان بدیشان روشن شود *

پادشاهلر صوفیان عارفانی کندو مقابله سنده اجلاس ایتمسی بیاننده در تاکه پادشاهلرك چشمی اول عارف بالله اولان صوفیلرك جمالیله روشن اوله * مثنوی * پادشاهان راچنین عادت بود * سلاطین ماضیه نك بونجلین عادتی وارایدی * مثنوی * این شنیده باشی اربادت بود * اکر خاطرکده ایسه بوعادتی ایشتمش اوله سن ایمدی ایشتمدك ایسه دخی ایشت که * مثنوی * دست چپشان پهلوانان ایستند * پادشاهان سالفه نك صول جانبنده پهلوانلر طوررلر * مثنوی * زآنکه دل پهلوی چپ باشد بیند * زیرا که لحم صنوبری الشکل اولان مضغهٔ قلب پهلونك صول جانبنده وضع اولنمشدر پس پهلوانلر دخی قوت قلب سلاطین اولدیغیچون جانب یسارلرنده طورمق انسبدر وکذلك * مثنوی * مشرف واهل قلم بر دست راست * دفتر دار واهل قلم جانب یميننده قیام ایدرلر * مثنوی * زآنکه علم خط وثبت آن دست راست * اول اجلدن که صنعت خط وفن کتابت وعلم ثبت دست راسته مخصوص وانك کار یدر پس یمین ویسار سلطانی ترتیب اولندقدن صکره اتمام تزیین دیوان مؤسس البنیان ایچون * مثنوی * صوفیان راپیش روموضع دهند * پادشاهان جهان صوفیان وحدت بیننانه نظرلری مقابله سنده برو بروب مواجهه ده طورغوررلر * مثنوی * کاینهٔ جانند وزآینه بهند * زیرا صوفیان عارفان مرآت

جاندر وفي الحقيقه آينه دن بهتر واجلی در زیرا آینهٔ آبکینه ده کورینن شکل جسمانی ومرایای سینهٔ صافیه ده جلوه کر اولان روی خوب روح انسانی وجمال بیمثال سبحانیدر پس صوفیلرنه یوزن مرآت جمال نمای ربانی اولور دیرسه کز بر مصداق (لکل شئ صقالة وصقالة القلب ذکر الله) ﴿ مثنوی ﴾

سینه صیقلها زده در ذکر وفکر * ذکر وفکرده سینه یه صیقللر اورمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ تاپذیرد آینهٔ دل نقش بکر * تاکه مرآت قلب نقش بکر وطور تازه قبول ایلیه یعنی (لااله الاالله) ذکرینه مع التفکر اشتغال ایله نفی ماسوا و اثبات حب خدا ایدوب قلبه جلا ویرمك کرکدرکه مرآت جمال نمای سبحانی و قابل عکوس نقوش تجلیات بی تکرار ربانی اوله یعنی صوفیٔ مصیقل طریقهٔ خلوتیه دن ایسه اسلوب صقاله بودرکه کلمهٔ توحیدك معناسن ملاحظه وتحقیق وذکرلسانی وذکرقلبی بی بربرینه توفیق وتطبیق ایدرك برخلوت تاریکده عزلت نشین اولوب تکرار ذکر الله ایله معنای کلمهٔ (لااله الاالله) دلذا کرده متأصل اولوب زمین قلبده کوکصلار وشجرهٔ لااله الاالله آسمان توحید وفلك وحدته سرکشیده اولور وسالك ذاکرحقدن غیری بی نفی ایدوب کلمات نفسانیه یی قلبندن ازاله ایدر ودلذاکر تفکر وملاحظه ایله دریای ذکره بروجهله مستغرق اولورکه اکرلسانی ذکردن قالسه قلبی ذکردن برنفس آیرلمز واول حالده (کلمة طيبة كشجرة طيبة اصلها ثابت وفرعها في السماء تؤتي اكلها كل حين باذن ربها) آیت کریمه سنك عرایس جمالی چهره کشا اولور وچونکه کلمهٔ توحید زبانه مستولی ودلده ثابت اوله واول حالده ذکردن قلبده برجوهر معنوی حاصل اولوب اول جوهرك تیهرندن دلده نور یقین ظاهر اولور واول حالده صورت کلمه زباندن ودلدن زائل اولسه نور یقین قلبدن هرکز آفل اولمیوب (واعبد ربك حتى يأتيك اليقين) قول کریمنده بو معنایه دخی اشارت کورر پس قچان ذاکرك نور یقین ذکری طورنفسیده اولان مرتبهٔ علم الیقیندن طور قلبیده اولان مرتبهٔ عین الیقینه وطورقلبیدن طورسری اندن دخی طور روحی بعده طور خفی واندن مرتبهٔ طوراخفایه ترقی ایلسه نور حق الیقین بدیدار اولور وبو حالده حقیقت ذکر رؤیت عظمت مذکور ایله متحد وذکر ذکرذات اولوب ذکرك بو مرتبه سنه مشاهده ومعاینه تعبیر ایدرلر * وکعب الاحبار دن روایت اولنمشدر یعنی توراتك سفرثانیسنده مسطوردرکه

مطلب
در صقالهٔ خلوتیه ونقشبندیه ونوربخشیه وبیرامیه

(محمد رسول الله امته الحماد ون يحمدون الله فى السراء و الضراء ويكبرونه فى كل شرف ومنزل ولن اقبضه حتى يقام به الملة المعوجة بان يقولوا لا اله الا الله ويفتحوا عينا عمياء و آذا نا صماء و قلوبا غلفاء فلا يزال العبد فى خلوته يردد هذه الكلمة على لسانه مع اطاعة القلب حتى يصير الكلمة متأصلة فى القلب منزلة لحديث النفس و يشوب معناها عن كل حديث النفس و اذا استولت الكلمة و سهلت على اللسان يشربها القلب فلو سكن اللسان لم يسكن القلب ثم يتجوهر فى القلب و بتجوهرها يستكن نور اليقين فى القلب حتى اذا زالت صورة الكلمة عن اللسان و القلب لا يزال نورها لتجوهرها و يتحد الذكر مع رؤية عظمة المذكور وهذا الذكر هو المشاهدة والمعاينة والمكاشفة عن ذكر الذات هذا هو المقصد الاقصى) واكر سالك صقاله زن نقشبنديه ونور بخشيه وياخود جامع خلوتيه ونقشبنديه اولان طريقة بيراميه دن اولورايسه قاعدهٔ صقاله بودركه چشم پوشيده ونفس ودم كرفته ودهان وزبان بسته بطريق الاخفا ذكره مع التفكر اشتغال ايدر وكلمهٔ توحيدك معناى لطيفنده ايكى قوسى مشتمل برصورت دائره ملاحظه ايدركه اول دائره‌نك بدايت ونهايتنده مركز قلب اوله وقوس ترقئ قلبى قوس تنزل آفاقى يه منطبق ملاحظه اوله زيرا قوس تنزل آفاقينك بدايتى نقطهٔ وحدت واحدية الجمدر و نهايتى نقطهٔ سويداى دلدر پس قوس ترقئ دل قوس آخر آفاقى يه منطبق اولېجق نهايت ترقى كير ونقطهٔ وحدت ذاتيه واحدية الجمده متحد اولور پس بوملاحظه ايله دائرهٔ ذكرى سرعت اداره ايله اول قدر تكرار ايده‌كه نهايت عباد وصورت معرفت فطرى و ادراك ازلى اولان نور يقين كامل هيئت جمعيه ونعت الهيه وكونيه اولان دل سالكده ثابت اوله وچونكه نور يقين قلبده اشراق ايدوب پرتو اشعهٔ انوار آفتاب تجلئ ذاتى لمعان قيله مشاهدهٔ جلوهٔ جمال ذات باكماله دل طالبده رجاء مفرط هويدا اولوب اول خينده شوق كامل و ذوق محبت شامل اول نور يقينه قرين اولور و شوق و محبت كه فى الحقيقه صورت معرفت فطريدر روز بروز ودم بدم متضاعف ومتزايد اولوب حتى مرتبهٔ طور سريدن فتح باب تجلئ ذات ميسر اولوب درجهٔ صدرى وطور قلبيده علم يقين ايله بيلوب پرستش ايتديكى معبود بالذاتك تجلياتنى مرتبهٔ سريده عين يقين ايله مشاهده ايدوب آدم الاولياء امام

على المرتضانك (رأيته فعرفته ثم عبدته لم اعبد ربا لم أره) بيوردیغی نه معنی ایمش معاینه قیلور و بوذکر اولنان درجات معاینه ومرتبهٔ فتح الباب ورزش جذبه وتوجه قلبیدن مستعار اولان ذکرخفی یه مخصوصدر وقول کریم (رجال لاتلهيهم تجارة ولابيع عن ذكرالله) بوطائفهٔ علیه نك شانیدر * وطریقهٔ بیرامیه ده اولان کمل ابتداء تربیه ده ماسوی یی قلبکدن چیقار ودیز چوکوب الك نمازده طورر کبی باغلیوب و کوزك یوموب توجه قیل و کوکله وارد یدکاری بو معنی در اما حقیقت حالدن غافل اولان جهله واداني ایسه بونه مقوله طریقدرکه حاشا کوکلدن تکری و پیغمبری چیقاردیه لر دیوب بونك امثالی انواع بهتان وافترا ایله اسانه کلانی سویلیوب هم ضال اولور وهم نیجه ساده دالره سوء ظن ویروب اضلال ایدر حق سبحانه و تعالی طریق هدایتده ثابت قدم ایلیوب راه ضلالدن حفظ ایده ﴿ نظم ﴾ زود کو لا اله الاالله * تا زوحدت شوی تمام آگاه * چونکه ازلا کنی تولی تو * شوی آکه زسر الاتو * زآنکه لاپرده است وحق الا *پرده بردارتاشوی اعلا * چشمهٔ نور لایزال شوی * معدن حب بی زوال شوی * دامن شیخ را مهل ازدست * تاشوی عالی ونمانی پست * آه ای سالك راه بواسلوب اوزره ذکرخفی ایله مقام مذکوره عروج ایلیان بندهٔ مقبل نحقق بقا بعد الفنا نه در بیلور وکورر واولور وتمام اسما و صفات وذاته مظهریت تامه لك ایله اتحاد واتصال وفصل ووصل وجمع وفرق وجمع الجمع وجمع مع الفرقه متیقن اولوب مظاهر اسرار اسماء سبعهٔ ذاتیه اولان انوار سبعهٔ قلبیه یی مشاهده قیلور وکاه اولورکه بحر زخار عشقك هبوب ریاح جذبات ایله موجلری باشدن آشوب ساحل شوقه هودرلرین چیقاروب جهرایله هوهوحق حق دیوب جامع خلوتیه ونقشبندیه اولور ﴿ نظم ﴾ وصف مردان اگر کنم صد سال * بود ازکان شان کم از مثقال * پیش گفتار شان گهرچه بود * پیش رخسارشان قمرچه بود * آن جهان عکس نور ایشانست * گرچه بی جسم آن جهان جانست * برترند ازسما وعرش وخلا *همه هستند پرزنورخدا * بیرند ت ورای هفت فلك * تاشوي رشك جن وانس وملك * علم حق را چومظهرند ایشان * پیش شان دو که رهبرند ایشان * پس صوفیلردن حق اوزره اولان اگرخلوتیه واگرنقشبندیه نسق مزبور اوزره مرآت دللرینه صیقل ویروب روح اضافی یه قلب مجلی مرآت اولدقده روح کندی جمالنی

كوروب وجمال روح دخى جمال حقه مرآت اولوب سرانسانى جمال بيچونى تماشا قيلدقده . لاجرم لسان معنى ايله وكاه جهر وكاه اخفا ايله (الله نور السموات والارض مثل نوره كمشكوة فيها مصباح المصباح فى زجاجة الزجاجة كأنها كوكب درى) آيت كريمه سنى تلاوت ايدوب دائما مرآته نظر ايدر زيرا * مثنوى * هركه او ازصلب فطرت خوب زاد * هر اول وجود محبوب كه صلب فطرتدن خوب روى طوغدى * مثنوى * آينه در پيش او بايد نهاد * آينه يى انك مواجهه سنه قومق كرك اكا بناء كه * مثنوى * عاشق آينه باشد روى خوب * عاشق آينه اولور روى خوب) * مثنوى * صيقل جان آمد وتقوى القلوب * (صيقل جان كلدى وتقوى القلوب) زيرا برخواى (ونفخت فيه من روحى) روح پرفتوح صلب فطرت ومكمن قدرتدن كمال حسن وجمال ايله بروز ايدوب ماوراى روحده هويت محضه دن غيرى برمرتبه دخى يوقدر وجمال روح هرقنده كه پرتو ايلسه اول شيئه قدر وعزت وشرف ومنزلت ويرر (فصوركم فاحسن صوركم) قول كريمى خود بوكا شاهددر يعنى سزى قالب ايله تصوير وصورتلريكزى روح ايله خوب تزيين ايلدك ديو معنى ويرمشلر (لقد خلقنا الانسان فى احسن تقويم) قول كريمنك تفسيرنده بعض محققين (حسن التقويم وصف قائم بالحق لاعبارة عنه) ديوب جمال باكمال روحه اشارت ايتمشلر وزبدهٔ عاشقان سبحانى عين القضاة همدانى نه خوب بيورمشدر كه روزى عبدالله بن عمر از مصطفى عليه السلام پرسيد كه (اين الله فقال فى قلوب عباده) در دل بندكان خود بايد جست (وهو معكم اين ما كنتم) اين معنى باشد چون دل ترا حاصل آمد ودل باز يافتى روح خود جمال عزت واتونمايد دريغا اكر شريعت بند ديوانكئ حقيقت آمده نيستى بكفتمى كه روح چيست اما غيرت الهيه نه كذارد كه كفته شود عيسى كمال ورفعت كه داشت ازآن داشت كه اوراخلعت روح القدس در پوشيده بودند واورا همه روح كرده كه (وايدناه بروح القدس) وآدم صفتان كه فضيلت يافتند برديكران بروح يافتند (وايدهم بروح منه) روح را ازعالم خدا بقالب فرستادند (ونفخت فيه من روحى) اين بود باش تا اين آيت كه (وكذلك اوحينا اليك روحا من امرنا) تراروى نمايد آنكاه ترا بد كويد (ويسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربى) چه معنى دارد دريغا ازدست غيرت الله كه (ان الله غيور ومن غيرته حرم الفواحش) اوغيورست وازغيرت او

همه محرمات حرام کرد وشرح جان کردن نیز ازغیرت حرام کرد ﴿ نظم ﴾
ای در بغا جان قدسی در درون دو جهان * کس ندیدسنش عیان وکس
ندانسنش نهان * کرکسی کوید که دیدم در مکان لامکان * بر درخت
غیرت او پخته شدآن پیش ازآن * ایمدی بنم روحم مرآت اسرار دیومی
مولانا جلال الدین رومی تحقیق بیوردیغی اسلوب دیوان شاهی بی مجرد
ظاهرنه حمل ایتیوب پادشاه اقلیم وجود اولان روح بهبودك ترتیب دیواندن
غفلت ایتمدیعنی * ع * روح سلطان وجودست بر سریر قلب شاه * مضمونجه
بیوررلر که روح پرفتوح مملکت تن واقلیم بدنده اجراء حکومت ایچون تخت دلده
جلوس ایدوب دیوان عدالت ناموسه کلدکده ترتیب دیوان فلك ابوانلرینك
قاعدهٔ مستحسنه لری بودرکه پهلوانان قوای نفسانیه یی جانب شمالده اقعاد
وضبط ممالکده استخدام ایدر وامور سلطنت وعمارت مملکت ایچون وزیر عقل
ودفتردار حافظه وکاتب قوت متفکره یی جانب یمینده اجلاس ایدوب اولدخی
دست متخیله سنه خامهٔ زبان فصیح البیانی الوب ودوات یاقوت درر زنجیر
دهانی میان تصوره ترصیع بندایدوب مداد جاریٔ قوت ناطقه ایله اوراق
الفاظه رقم زدهٔ کلمات اولوب منشور سلطانی یی اطراف ممالك اسماعه منتشر
قیلدی وصوفیٔ قلب مصفایی مرآت مجلی کبی وجه دلفروزنك پیشنه وضع
ایتدیکه پادشاه روح حسن جمالن کوره زیرا پادشاهلق کسب ایله اولمیوب
وهبی ومادرزاد اولدیغی کبی روحك دخی حکومت وحسنی وهبی اولوب
صلب فطرتدن حسن وجمال ایله ظهوره کلمش وسعادتی قسام ازلدن
آلمشدر پس آیینه انك مواجهه سنده کرکدرکه جمالن تماشا قیله زیرا
خوب رولر عاشق مرآت جمال نمادر مغربی نه خوب دیمشدر ﴿ غزل ﴾ ای
حسن تودر آینهٔ صورت ومعنی * بردیدهٔ ارباب نظر کرده تجلی * چشم توشده
بهر تماشای رخ خویش * ازدیدهٔ مجنون نکران بررخ لیلی * درمملکت حسن
چوغیر ازتوکسی نیست * وقتست که کویی لمن الملك بدعوی * روی
توعیانست ولیکن چه توان کرد * ادراك اکرمی نکند دیدهٔ اعمی * درمکتب
اومغربی ازنقش دوعالم * چون لوح فروشست نوشتند الف وبی * آه ای عارف
آکاه بومعنایی فهم ایتدکسه مولانا خداوندکار طالبلره بو بیت شریفله برتنبیه
دخی بیوررلر که ای طالبان ای سالکان کوکل آیینه سنی برعارف کامل ومرشد
مکملك نظرنه نهاده ودست تربیه سنه تسلیم ایتمك کرکدرکه صلب فطرت

ومشيئهٔ مشيئتدن سعادت ازليه وهدايت سرمديه ايله مفطور اولوب تصنع وتقليد ايله چهرهٔ قالبه لباس تزوير كيدرمش وزنان مكاره كبي جبه ودستار ايله شكل وصورتن دوزمشلردن اولميه بلكه حسن وجمال ارشاد ووجه كمال به زادی مادر زاد اوله زيرا جانه صفا وقلبه جلا ويرن بو مقوله خوب روی طريقت ومحبوب زيباى حقيقتلردر واكر بزسن ديديكك محبوب مادرزادى نيچه بولهلم بوهمان بزى محاله تعليق انجق ديرسكز بوخاطره يى دفع ايدوب انواع درد ومحبت ايله ﴿ بيت ﴾ طالب اولسم بوليسامى سن بت رعنايى بن * بومثلدر تكريسن بولورنكارا ايستين *يتنى وردزبان ايدرك همان قلبكزدن زنك افكار اغياری ازاله ايدوب خلوص قلب ايله وصولنه نيت وتك وپويه ملازمت ايليه سزكه لاجرم وصلت محققدر زيرا اول خوب روی حقيقت اولان اكمل مادرزاد پاك نهاد دست تربيه لرنده قابل صقاله رقلب مقبله عاشقلردركه جمال تربيه وصفات كاليه لرى رونما اوله ديوب بو مناسبت ايله اشبو بيانه شروع بيورديلر

﴿ آمدن مهمان پيش يوسف عليه السلام وتقاضا ﴾
﴿ كردن يوسف عليه السلام از وتحفه وارمغان ﴾

يوسف عليه السلامك حضور شريفنه مهمان كلسی يوسف عليه السلام دخی مهماندن تحفه وارمغان طلبی ايچون تقاضی قيلمسی بياننده در يعنی نقل اولنوركه ﴿ مثنوی ﴾ آمد از آفاق يارى مهربان * آفاقدن بريار مهربان كلدی ﴿ مثنوی ﴾ يوسف صديق راشد ميهمان * يوسف صديقه مهمان اولدی ﴿ مثنوی ﴾ كاشنا بودند وقت كودكی * كه اول مهمان مهربان يوسف عليه السلام ايله اوان طفوليتده آشنا ايديلر وبربرله كمال الفت ايدوب ﴿ مثنوی ﴾ بروسادهٔ آشنايى متكى * آشنالق يصديغنه اتكا ايتمشلر ايدی الحاصل بربرله كورشوب وحال وخاطر صورشوب اثنای مصاحبتده ﴿ مثنوی ﴾ ياد دادش جور اخوان وحسد * يوسف عليه السلامه اخوانك جور وحسدندن تذكير ايلدی ﴿ مثنوی ﴾ كفت كان زنجير بود وما اسد * يوسف صديق ايتدی ای مهمان مهربان واشرف خلان اخوانك جور وجفاسی فی المثل زنجير وبزم وجودمز زنجيره قيد اولنمش برشير ايدی اويله اولسه * ع * سلسله بندست شيرارا بكردن

زیورست * مضمونجه ❊ مثنوی ❊ عار نبود شیر را از سلسله ❊ شیر دایره زنجیردن عار اولمز علی الخصوص ❊ مثنوی ❊ نیست مارا ازقضای حق گله ❊ حق سبحانه وتعالینك قضا وقدرندن شکایتمز یوقدر بلکه شانمز بلایه صبر وتحمل وقضایه تسلیم ورضا وبالجمله جفا وصفاهر حاله شکردر وکردن شیر صبرده زنجیر قهرو بلا وسلاسل جور وجفا اولدیغنه نه غم که ❊ مثنوی ❊ شیررا بر کردن ارزنجیر بود ❊ مثلا کردن شیرده زنجیر اولسه لاجرم اول شیر ❊ مثنوی ❊ برهمه زنجیر سازان میر بود ❊ دوکلی زنجیردوز یحیلرك اوزرینه امیر اولور زیرا حدادان وسلسله سازان شیرایچون زنجیر دوزمك خدمتنه اشتغاللری کأنه شیرك خدام کردن بندی وشیرانلرك افندیلری حکمنده اولور * ایمدی ای یارمهربان جوراخواندن نه غم که حقد وحسد زنجیرسازلرینك عاقبة العاقبه جمله سنه امیراولورم بیوردی وکذلك محسوداخوان اولان خلان مهربان دخی جفاکارلرك سلاسل حسد واغلال ستملرینه بند اولدقلرینه غمکین اولیوب بلایه صبروتحمل وقضایه رضاایله شکر وسپاس ایلسونلرکیم عاقبت حسودلر چاه حسده دوشوب جور کشیده اولان تحمل پیشه‌لر یوسف علیه السلام کبی خلان ستمکارلرك جمله سنه میرعزیز اولورلر و بحسب التأویل محصول بیت بودرکه یارمهربان که عقل معاددر مملکت انسانیه‌نك عزیز مصری اولان یوسف روحی مقتضیات نفسانیه حواس خمسهٔ ظاهره وباطنه ایله بالاتفاق جوروستم زنجیرنه قیدوچاه طبیعته القا ایتدکلرن تذکیروذکر ماجری باعث شکره‌نم اولمغیچون تقریر ایتدکده یوسف روح دخی ای عقل مهربان حواس خمسهٔ ظاهره وباطنه فی المثل بکا زنجیر وبزشیر دلیر کبییز پس سلاسل حواسه بنداولمقدن ضیغام روحه نه عار بلکه تزیین جمالی ایچون نقش نکاردر وچاه بدنده برقاچ نفس مهمان اولمغه چونکه حکم قضاجریان ایتمشدر امرنه امتثال ایدوب درون چاه طبیعتی جاه ورفعت ومنزلگاه راحت بلمشزدر اکرچه کیم زنجیرحواس کردن جانه حمائلدر ولکن جمله‌نك تعین وجودی بزدن مستفیض اولوب هربرینك عین حیاتی روح پاکیزه ذاتدر دیوجواب ویردی پس یار مهربان لذات مخاطبهٔ بوسفدن ذوق جان حصوله کتورمکله کلامنی اطناب ایدوب ❊ مثنوی ❊ کفت چون بودی ززندان وزچاه ❊ ایتدی ای آفتاب طلعت زندان مصر وچاه کنعانده نه حالده ایدك ❊ مثنوی ❊ کفت همچون درمحاق وکاست ماه ❊ یوسف

علیه السلام ایتدی ای یار همدم ماه کبی محاق وانتقاصده ایدم محاق تعبیری ماه ایله آفتابك کمال قرب وحین اجتماعده واقع اولان اختفاسی حالنه استعمال اولنور و هلال شعاع آفتابدن برقاچ درجه انفصالی حالنده اولان هیئت ظهورنه دیرلر امابو محلده مشبه به اولان محاق و هلال مجرد ماهك نقصان وکمالیدر یوخسه هیئت مجموعه سی دکلدر زیرا یوسفده تصور اولنان انتقاص بعد پدری وجور برادریدن وقوعه کلمشدر الحاصل یوسف علیه السلام ایتدی ای همدم مهربان بهرحال هر الملك عاقبتی باذن الله تعالی راحته مبدل اولمسی مقرردر مثلا ﴿ مثنوی ﴾ در محاق ارماه نو کردد دوتا ❊ حالت محاقده اکرچه ماه نو دوتا اولور یعنی غره ماهك شکل هلالیسی کرچه کیم مانند قوس ایکی قات کورینور ولکن لطف خدا ایله ﴿ مثنوی ﴾ نی در آخر بدر کردد بر سما ❊ عاقبت سما اوزره بدر اولمزمی اولور فاذا کان کذلك بنم حالم دخی بوکا مماثلدر که اکرچه جفای اخوان و حبس زنداندن ماه وش محاقده اولوب الم وغم بنی هلاله دوندردی ولکن عاقبة امرده عنایت الهی فریادرس اولمغله کمال عز وسعادتله آسمان دولته صعود ایدوب بدر کامل ومصرده ملك عادل اولدم بیوردی وهمچنان عقل معاد دخی یوسف روحدن استکشاف حال ایچون ایتدی ای آفتاب جهان تاب چاه طبیعت تاریك وزندان جسم مضیقده حالك نیجه اولدی یوسف روح ایتدی احدیت الجمع ووحدت ذاتیه دن دور اولور بوجای تنکنایه دوشدوکمدن نور جمالم ضیاسنده انتقاص کلوب هلاله دوندم وتراکم غیوم اقتضاء نفس مکدره دن ماورای حجابده قالوب نیجه خسوفه اوغرادم ولکن نور هدایت دست رسالك ایدوب نقصانم کماله واردی وشکل هلالم بدر کامل اولدی یعنی ماه آسمانك کاه شکل هلالی وکاه بدر وکمالندن حصه مند اولوب کندی کندیمه ایتدم ای وطن اصلیدن آواره مژده مژده که سکا دخی چاره واردر دیوب زندان جسمده خلوتخانه ریاضته کیروب مقتضیات طبعه عدم موافقت واحکام نفسه هر حالده مخالفت ایله انواع مجاهده ایدرك بعون الله تعالی کدر نوره وغم سروره مبدل اولوب مصر دلك عزیزی و اخوان حواسك امیری اولوب جوارح وقوای زیر فرمانمده ادم وهر ذلتك آخری دولت وهر فرقتك عاقبتی وصلت ایدیکن بیلوب عباس بن احنفك انشا ایتدیکی * بیت * ساطلب بعد الدار عنکم لتقربوا * و تسکب عینای الدموع لتجمدا * بیتنك معناسن فهم ایلدم وصورت ذلتده چوق دولت

کوردم جمله دن بری مثلا ﴿مثنوی﴾ کرچه دردانه بهاون کوفتند ❊ انجو دانه سنی اکرچه هاونده دوکوب خرد ایتدیلر ولکن عاقبتنه نظر ایتسه‌ك ﴿مثنوی﴾ نورچشم ودل شد و بیند بلند ❊ نوردیده ودل اولدی و بلند کورر یعنی درر کوفته عسل ایله ترکیب وتناول اولندقده قلبه مسرت وانشراح ونورچشمه قوت ویرمك خاصه سندن اولدیغی جهتدن کأن درکوفته بعینه نور بصر وضیای قلب اولور وکذلك ﴿مثنوی﴾ کندمی را زیرخاك اند اختند ❊ نیجه نیجه حبوبات کندمی زیرخاکه آتدیلر وظاهر حالنه باقلسه کویاکه تلف قیلدیلر اما نتیجه سنی ملاحظه قیلسه‌ك ﴿مثنوی﴾ پس زخاکش خوشها برساختند ❊ صکره اول بذورمطروحه‌یی خاکدن خوشه‌لر دوزدیلر یعنی زیرخاکدن هر بردانه دن نیجه سنبله‌لر وجوده کلوب دانه‌لرندن انبارلر طولدردیلر وبومرتبه ده دخی قومیوب ﴿مثنوی﴾ بار دیکر کوفتندش زآسیا ❊ تکرار کندمی دکرمنده دوکدیلراون ایتدیلراندنصکره ﴿مثنوی﴾ قیمتش افزود ونان شدجان فزا ❊ کندمك قیمتی آرتدی وجان زیاده ایدیجی اولدی یعنی مرکب روح انسانی اولان روح حیوانی‌یه قوت ویردی پس روح حیوانی ناندن نیجه قوت بولور دیرسه‌کز ﴿مثنوی﴾ بازنان را زیردندان کوفتند ❊ نان اولدقدن صکره انی زیردندانده کوفته ایتدیلر ومعده‌ده کالیله طبخ اولوب وجوارح وعروقه طاغیلوب حتی تدریجله مدارج اوجات کماله ترقی ایدوب ﴿مثنوی﴾ کشت عقل وجان وفهم هوشمند ❊ هوشمندك عقل وجانی وفهم واذعانی اولدی یعنی روح انسانی عالم علویدن نزول ایدوب مرتبهٔ انسانی‌یه وصول میسر اولنجه دکین انواع عوالم مختلفه دن کذر ایدوب وطبایع اربعه‌دن جمادی ونباتی وحیوانی بعده انسانه کلوب اغذیهٔ متنوعه‌ده ودیعت قیلنان حقایق روحیه وساطت اکل وشرب ایله عقل وجان هوشمندان وفکروفهم خردمندان اولدی وروحی مرتبهٔ اسفله اهباط لاجل التحقیر اولمیوب بلکه اجمالدن تفصیله اخراج ومرتبهٔ انسانیه‌ده کمال جمعیه ایله احدیة الجمعه عروج ایتمك ایچوندر فلهذا حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بومعنایه اشارت ایدوب بیورر که ﴿مثنوی﴾ بازآن جان چونکه محوعشق کشت ❊ کیرو اول جان چونکه محوعشق اولدی ﴿مثنوی﴾ یعجب الزراع آمد بعدکشت ❊ بعدالزرع یعجب الزارع آیت کریمه سنك ماصدقی کلدی بوآیت

کریمه‌نك تفسیری بوندن اقدم (مژده بردن خرکوش بسوی نخجیران) بیاننده * م * که بپرورد اصل‌مارا ذوالعطا * تاد رخت استغلاظ آمد واستوی * بیتنك شرحنده یازلمشدر محلندن کوریله تکراره حاجت یوقدر اماحاصل مفهوم بیت بودرکه روح سالك کمال جمعیت ایله حضرت احدیة الجمعه اعتلا ایچون چونکه روحه تجلیات صفاتیه و ذاتیه تتابع ایدوب جذبات ربانیه قلب سالکده تلألؤ ایلیه * اولا جذبات رحمانیه‌نك حکمی بودرکه سالك منجذب ترك اوصاف عادت ونفی خصال ذمیمه ایدوب انك مقابلی اولان احکام عبادت واخلاق حمیده‌یی اکتساب واثبات ایله محو ظواهر ایدر * ثانیا ملاحظهٔ صور آثاردن حاصله اولان آفات و خلل و اسباب و عللی ازاله وکندونك رسوم وصفاتنی رفع ایدوب مواصلات وملاطفاتی اثبات ایله محو فؤاد وسرائر ایدر بعده کثرات اعتباریهٔ حسیه وعقلیه‌یی وحدت حقیقیه‌ده افنا ایله محو حقیقی و محو الجمع اولور وبو مرتبه‌ده اعیان ثابته‌یی حضرت واحدیتده بحکم العالمیه ظاهره اولمش شؤن ذاتیه وصور علمیه وابدالآباد معلومات معدومة العین مشاهده قلمغله اعیانه اضافت وجودی اسقاط ایله دریای قدم عشقده کم اولوب محو عبودیت ومحوعین عبد دیدکلری دولته نائل وقلب بشره خطور ایتمیان سعادته واصل اولوب آن واحدده مشاهده قیلنان سر وحدت مطلقه برکاتنده حدو غایت وعد ونهایتدن بیرون اجر غیر ممنونك کثرت و وفرتنده زراع حبوب صالحات اولان قوای جسمانیه و روحانیه تعجب ایدرلر * عطار * نمی کنجید آنجا الیس فی الدار * اکر تو واصلی این سرنکه دار * نتیجهٔ بیان ای مهمان سعادت نشان * مثنوی * این سخن پایان ندارد بازکرد * بوسوز پایان طوتمز حضرت یوسف علیه السلام ایله اول یارمهربانك حکایه‌سنه رجوع ایت * مثنوی * تاکه بایوسف چه کردآن نیك مرد * تاکه یوسف نبوت بخت ایله اول نیك مرد نه ایلدی ونتیجهٔ قصه‌لری نه‌ده قرار ایتدی انی بیان قیل حاصل کلام روایت اولنورکه * مثنوی * بعد قصه کفتنش کفت ای فلان * یوسف صدیق کندی قصه سنی دیدیکندنصکره مهمانه ایتدی ای فلان یعنی یوسف روح ایتدی ای عقل مهربان مدت سجن جسمانیت منقضی اولدقده حضرت حق وفیاض مطلق تجلیات صفات وذاتیله بکا وجود حقانی عطا قیلوب وکیفیت رحیق حب ذاتی افناء هستی وازالهٔ تعین

وهمی ایتمکله بحر هویتده منغمس ونور ذات احدیتده کلیت ایله منطمس اولوب اعیاندن اضافات وجودی اسقاط ایتدکده عین وحدت بین اولدیغم سکا بیان ایتدم امای عقل مستفاد بو دولت وعزت وشرف ومنزلت قرب ذات احدیت مجرد قیل وقال ایله اولمز بلکه بو مرامک حصولی و بو مقامک وصولنه انواع مجاهدات و ریاضات ایله هزار و بسیار اعمال صالحات وطاعات خالصات لازمدر پس ای مهمان مهربان ❊ مثنوی ❊ هین چه آوردی تو مارا ارمغان ❊ آکاه اول سن بکا نه ارمغان کتوردک زیرا ❊ مثنوی ❊ بردر یاران تهی دست آمدن ❊ یاران قپوسنه تهی دست کلمك اکا بکزرکه ❊ مثنوی ❊ هست بی کندم سوی طاحون شدن ❊ جانب آسیابه بغدایسز کتمکدر امای سالك راه وطالب الله اکر یوسفدن مراد مرشد راه طریقت ومهماندن مراد مرید مستسلم حقیقت اولور ایسه اولا مرشد کامل مرید مهربانه اثنای طلبده کندینك چکدیکی مجاهدات وریاضات ثانیا واقع اولان بعض تجلیاتی تحقیق ایله طالب حق تشویق ایدوب بعده ای طالب صادق بو کاری باشه ایلتمك آسان دکلدر و بو کارك خاتمان وبذل نفس وجان ایله خلوص قلبی بزه ارمغان کتورمك کرکدرکه حق مرآت دل صیقله‌یه مستعد و پرتو نور تربیه‌مزدن مستفیض اوله یوخسه شرط مزبور مفقود اولدقچه طالب مقصود اولمق و باب مرشده بی خلوص واعتقاد واحکام طریقته بلا انقیاد وارمق همان بغدایسز دکرمنه واروب اون اوکتمك آرزوسنه دوشمك کبیدر واکر مرشدان کاملانك تحفه وارمغان طلبندن غرضلری عرض احتیاجیدر ظن اولنور سه انلر محتاج دکللردر ولکن سالکك بذل ونثار ایتدیکی شیئك فائده وربحی کندی یه راجعدر ونفعی ترك وایثارنه کوره‌در مثلا حق سبحانه وتعالی قوللرندن صدور ایدن طاعات وعباداتدن مستغنی واحتیاجدن منزه بر پادشاه بیمثال ایکن سعادت اخرویه‌یه وصول اعمال صالحه‌نك حصولنه شرط قلنوب روز شمارده عباددن اعمال صالحه ارمغانن طلب ایدر دیو کاشف الاسرار مولانا خداوندکار بیورر لرکه ❊ مثنوی ❊ حق تعالی خلق را کوید بحشر ❊ روز حشرده حق سبحانه وتعالی خلقه بیورر که ای اهل محشر ❊ مثنوی ❊ ارمغان کو ای از برای روز نشر ❊ یوم نشردن اوتوری نیت خالصه ایله اولان اعمال صالحه ارمغانی قنی یعنی ای غافل ونادان وحق نعمته کفران مزید احسانمدن داردنیاده سکا عنایت ایتدیکم قوت شبابی نه کارده تلف ایتدك

وروزشماری اوله که بر کون تذکر وانجام کاری تفکر قیله سن دیو نیجه ماه وسال سکا مهل ویردم پس عمر نازنینی نه مقوله فعل ایله افنا قیلدك وخیرات وحسناته بذل ایلسون دیو سکا مال ویردم اول مالی نه یوزدن کسب ایتدك ونه مقوله یره خرج ایتدك وعقل ودانش ایله سکا اکرام قیلوب وانبیا ورسل کوندروب نیك وبدی بیلدیروب (لیجمعنکم الی یوم القیمة لاریب فیه) قول کریمی ایله بوکون سزی حشر وسؤال وحساب ایده جکم تنبیه وتأکید ایدوب عذره محتاج برقالمامش ایدی پس بومرتبه دن صکره نه خباثت وشقاوتدرکه کویا کتاب کریمی ایشتمیوب وانبیا واولیانك نصح وپندیله ایش ایتمیوب عاقبة العاقبه وقت اجل کاوب ومدت مهل نهایت بولوب شمدیکه حالده خائب وخاسر ❊ مثنوی ❊ جئتمونا وفرادی بی نوا ❊ بزه یالکز واموال وخانمانسز بلکه ایقان وایمانسز کلدیکز وبنم دیو محبت ایتدیککز مزخرفاتدن بی اختیار آیریلور فقیر وعریان اولدیغکز حالده ندامت وحسرت ایله کلوب بوکون هرشیدن عاری اولدیکز ❊ مثنوی ❊ هم بدان سانکه خلقناکم کذا ❊ همان اول صورت واول هیئتده که بزسزی بویله خلق ایتمش ایدك یعنی ابتداء حالده رحم مادردن نشیمن دنیایه نه وجهله عریان کتورلمش ایسه کز شمدی دخی میدان عرصاته باشی قباق ویالن ایاق وتنی چپلاق کلدیکز کماروی عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فی الحدیث المفصل انه قال (انکم تحشرون حفاة عراة غرلا ثم قراء (کما بدأنا اول خلق نعیده وعدا علینا اناکنا فاعلین) وقالت عائشة قلت یارسول الله یحشر الرجال والنساء جمیعا ینظر بعضهم الی بعض فقال علیه السلام یاعائشة الامر اشد من ان ینظر بعضهم الی بعض) وفی الحدیث الآخر (یأمر الله تعالی اسرافیل فینفخ فی الصور فیخرجون منها سراعا الی ربهم ینسلون من قبور هم حفاة عراة ثم یقفون موقفا واحدا مقدار سبعین عاما لا ینظر الیهم ولایقضی بینهم فیبکون حتی ینقطع الدموع ثم یبکون دما ویعرقون حتی یبلغ ذلك منهم ان یلجمهم ثم یدعون الی المحشر) ایواه ودریغ ای قلب غافل ونفس جاهل فاستعد لهذا الیوم العظیم شانه المدید زمانه القاهر سلطانه القریب اوانه (یوم لاینفع مال ولابنون الامن اتی الله بقلب سلیم) یوم تردفیه المعاذیر وتبلی السرائر وتظهر الضمائر وتکشف الاستار یوم تخشع فیه الابصار فیومئذ وضع المیزان وسعرت النیران وتغیرت الالوان وخرس اللسان ونطقت جوارح الانسان فیا ایها المسکین اللئیم ماغرك بربك الکریم حیث اغلقت الابواب وارخیت

مطلب
فی بیان احوال الناس فی الحشر

الستور واسترت عن الخلائق وما استحييت من الخالق فقارنت الفجور فذا فعلك وقد شهدت عليك جوارحك فالويل كل الويل لنا يامسكين يرسل الله الينا سيد المرسلين و ينزل عليه الكتاب المبين و يخبرنا بهذه الصفات من نعوت يوم الدين ثم يعرفنا غفلتنا و يقول (اقترب للناس حسابهم وهم فى غفلة معرضون ما يأتيهم من ذكر من ربهم محدث الا استمعوه وهم يلعبون لاهية قلوبهم) ثم يعرفنا قرب القيامة فيقول (اقتربت الساعة وانشق القمر * انهم يرونه بعيدا ونراه قريبا * وما يدريك لعل الساعة تكون قريبا) ثم يكون احسن احوالنا ان نتخذ دراسة القرآن عملا فلا نتدبر معانيه ولا ننظر فى كثرة اوصاف هذا اليوم ولا نستعد للتخلص من دواهيه فنعوذ بالله من هذه الغفلة ان لم يتداركنا الله بواسع الرحمة ونرجو من لطف الله التوفيق والهداية بحرمة شفيع الامة عليه افضل التحية * خسرو * شكسته پناها چو احسان پاك * سرشتی بدست خود این مشت خاك * كشيدی ز تو قيع جو دم طراز * كه ره سوی ایمان كشادیم باز * مپرس آنچه بد كردم وناصواب * كه درخورد پرسش ندارم جواب * چو دل درسرآرد پریشانیم * دری بازكن در پشیمانیم * كرفت ارچه جرمم سیاه و سفید * بعفو توام پیش از آنست امید * چو فردا خجل كردم ازكار خویش * مكن بسته درمن در بار خویش * چه باشد یكی ذرهٔ خاكسار * كه روز شمار آید اندر شمار * چو آواز صورم درآرد زخواب * زباران رحمت برویم زن آب * ایمدی بنم روحم اهوال قیامت واحوال ارباب شقاوت مسموعك اولدیسه قرآن و سنت واجماع امته كمال تشبث واطاعتدن خالی اولمیوب باقیات صالحات اولان اعمال حسنه یه سعی و كوشش قیل ودنیای دنی یه كوكل باغلیوب دُر پاره ار مغانسز وارمه زیرا حق جل وعلا روز شمارده ار مغان ایستر وفرادی و بی نوا كلدیكزهمی دیوتوبیخ ایدردیوب حضرت مولانا من كل الوجوه اولا ناسوره انعامده اولان اشبو آیت كریمه یه اشارت ایدر قال تبارك وتعالى (ولقد جئتمونا فرادى كما خلقناكم اول مرة وتركتم ما خولناكم وراء ظهوركم وما نرى معكم شفعاءكم الذين زعمتم انهم فيكم شركاء لقد تقطع بينكم وضل عنكم ما كنتم تزعمون) یعنی حق سبحانه وتعالى بزه ابلاغ ایچون حبیبی محمد المصطفا علیه من صلوات الله الاوفایه روز جزاده كفاره اولان عتابندن خبر ویروب بیوركه یا محمد بز كفاره بتوسط املاك عقاب ویاخود بلا واسطة بطریق

مطلب
تفسير ولقد جئتمونا فرادى الخ

العتاب خطاب ایدرزکه ای کافر و مشرکلر تحقیقا سز بزم حکم و قضامز
پیشنه فرادی وتنها کلدیکز وحین ولادتده رحم مادردن سزی ابتدا
نه هیئتده اظهار ایتدم ایسه شمدی میدان عرصاتده دخی دنیاده اولان
املاك وارزاق واولاد واتباعکزدن وجمیع خواسته وساختهکزدن بالضرورة
ایریلوب عریان وکریان کلدیکز ودنیاده هرنه شی که سزه عطا واحسان ایتمش
ایدم دنیادن مفارقت ایتدکده جمله سنی وراء ظهرکزه ترك ایدوب ودنیاده
قویوب ال یود یکز ای مشرك وکافرلر شول شفعا ورؤسا ولات وعزا کزکیم
بزم ذات بیچونمزه خدالقده انلری شرکا زعم ایدردیکز و هؤلاء شفعاؤنا
عندالله دیوب اصنام واوثانه طاعت ومتابعت وسجدهٔ عبادت ایدر دیکز
شمدی انلری سزکله کوره میورز تحقیق سزکله آنلرك بینی منقطع اولدی
یعنی بینکزده اولان پیوستهلك کسسته اولوب اتصالکز انفصاله متبدل
اولدی و هرنه مقوله اشیایی که کندیکزه دست آویز وچاره انکیز اوله
زعم ایتدیکزایدی سزدن غایب اولوب الیکزدن کیتدی ومفقود ومعدوم
اولوب بروجهله هالك اولدی که کویا اولدن دخی نابود ایدی ﴿ویسی﴾
آه کیم اولسه کرك پوشش تابوت فنا * خلعت پادشه وخرقهٔ پشمین کدا *
بربهایه صاتلور دست اجلدن آخر * زرنشان افسر شاهان وکلاه فقرا
* براولور کلبهٔ درویش ایله قصر شاهی * آتش انداز اولیجق صاعقهٔ
قهرخدا * سردیٔ بادهوا جانمزه کارایتدی * ساکه قالدی ایشمز ای کرم
اسیمولا * معلوم اوله که لفظ فرادی فاعل جئتمونا دن حال اولمق اوزره
منصوب اولوب جئتمونا کلمه سنده دخی ایکی وجه اعتبار اولنمشدر وجه
اول ماضی بمعنی مستقبل اولوب تجیؤننا دیمك اوله پس صورت ماضیده
ابرازی اتی امرالله ونادی اصحاب الجنة قوللری کبی تحقق وقوعندن اوتوری
اولور وجه ثانی کندو معنای ماضیسی اوزره اولوب یوم جزاده بین یدی الله
واقع اولان حالی حکایت ایچون صیغهٔ ماضی ایله کلمش اولور و یوم حسابده
کفاره بووجهله اولاجق توبیخ وکفارك بوحال وضلال ایله مجیئ ذلك
الیومه نسبت ماضی اولور و فرادی صیغه سنده دخی هل هو جمع املا
دیو اختلاف اولنوب جمیتنه ذاهب اولنلر دخی مفردنده اختلاف ایدوب
الف فرادی تأنیث ایچون وجمع فرد در دیمش بعضیلر دخی جمع فرید وفرد
وفرد در دیوب بعضیلر دخی فرادی سکران وسکاری کبی جمع فردان در

دیمش واصحاب اختلاف فراوابن قتیبه وراغبدر و بعضیلر اسم جمع در زیرا
فردکلمه سی فرادی صیغه سی اوزرینه جمع اولمازبلکه معنی جاالقوم فردا
فردا ووا‌حدا واحدا دیمکدر دیمشلر وقرأتنده دخی اختلاف اولنوب بعضیلر
فرادا و بعضیلر فراد بعضیلر دخی فردی قرآءت ایتمشلر و (کما خلقناکم)
قولنده دخی بین النحاة کافده درت وجه بیان اولنوب تعدد حالی من غیر
تأویل تجویز ایدنلر جئتمونا ده اولان ضمیر فاعلدن حال اولمق اوزره
منصوبدر ومنع تجویز ایدنلر فرادی کلمه سندن بدل اولور دیمشلر بعضیلر
دخی محل نصبده مصدر محذوفك نعتی اولمق اوزره مجیئا مثل مجیئکم یوم
خلقناکم دیوب مکی دخی منفردین انفرادا مثل حالکم اول مرة دیو تقدیر
ایلمش اما نحاة تقدیر اولی استحسان ایتمشلر وتحسینلرینه علت بیان ایدوب
لان دلالة الفعل علی المصدر اقوی من دلالة الوصف علیه دیمشلر وابوالبقاء
فرادی کلمه سنده اولان ضمیرمستکندن حال اولمق اوزره منصوب اولوب تقدیر
کلام مشبهین ابتداء خلقکم دیمکدر دیمش امابو تقدیری بعضیلر مقبول
کورمیوب دیمشلرکه وفیه نظر لانهم لم یشبهوا بابتداء خلقهم وصوابه ان یقدر
مضافا ای مشبهة حالکم حال ابتداء خلقکم پس وترکتم قولنده دخی ایکی
وجه بیان اولنوب عند رأی البعض فاعل جئتمونادن حال و اضمار قد ایله
منصوب المحلدر بعضیلر دخی کلام مستأنف اولوب اعرابدن محلی یوقدر
دیمشلر وسیاقده اولان الفاظ آیاتده دخی اختلافات کثیره بیان اولنمشدر
معرب قرآن اولان کتب تفاسیره مراجعت اولنسون پس بز صدده رجوع
ایدملم یعنی ولقد جئتمونا فرادی قول کریمندن مراد تقریع وتوبیخدر
وسبب توبیخ مکه مشرکلری فقرایی استحقارا و نفسلرینه افتخارا بزم
دنیاده اموال واولادمز چوق آخرتده دخی بزه عذاب یوق دیوب دنیای
دنیه ده جد وجهدلرینی ایکی شیئك تحصیلنه صرف ایتدیلر بریسی
تحصیل مال وجاه وارزاق واملاك وبریسی کمال اعتقاد ایتدیلرکه
اموال واملاك بونلری دنیاده مخلد ایدوب وپرستش ایتدکلری لات وعزی
ومتابعت قیلدقلری رؤسا ومترفین عند الله کندولره شفعا اوله پس بوزعم
فاسد وعمل کاسد اوزرنده ایکن پنجهٔ شیراجل بوغازلرین آلوب دنیادن
خروج وقبره واوج علی الخصوص محفل قیامته ورود ایتدکده مال وجاه
واملاك وارزاقدن کندیلریله برشیٔ باقی قالمیوب واصنام واوثان وتوقیر

واحترام قیلدقلری خود بینا نی عندالله کندیلره شفاعت ایدر بولیوب بخلاف
اهل الایمان دنیاده تحصیل و اکا اعتماد و تعویل قیلدیغی هر شیء دن
منفرد وتنها قالورلر و پیش حکم و قضایه منفرد اولدیغی حالده کاورلر
و اکا کوره جزاسن بولورلر اما اهل ایمان و ایقان عمر کران بهالرینی
تحصیل معارف الهیه و اعمال صالحه و خالصه یه صرف ایتمکله قبره
واردقلرنده اول اعمال واخلاق و معارف خلاق کندیلریله باقی قالوب محفل
قیامته کندیلری ایله معا حاضر اولور و یوم معاده زاد وزواده ایله وارد
اولوب فرادی وارمز پس بو آیت کریمه معرفت احوال قیامت بابنده بعض
قانون شریفی مشتمله اولدی * اولا بریسی بودر که نفس ناطقهٔ انسانیه
بو جسد ظلمانی یه تعلق ایلدیکی دکلدر الا بو جسد بانی اکتساب معارف
الهیه و تحصیل اخلاق ربانیه و تکمیل کمالات انسانیه ایتمکه نفسه آلت
اولماغیچوندر پس قچان نفس ناطقه جسددن مفارقت ایتدکده ذکر
اولنان ایکی مطلوبی تحصیل ایتمامش اولسه لاجرم حسراتی عظیمه
وآفاتی الیمه وقویه اولور زیرا سعادت ابدیه نك آلت اکتسابی اولان جسدی
بردخی قنده بولور آلت الده ایکن ایسه ابطال واضاعت ایدوب منتفع
بها اولمادی پس بو برحسرت وندامتدر که فوقنده برعقوبت دخی اولماز
* و برندامت دخی بودر که نفس ناطقه آلت جسدانیه ایله سعادت سرمدیه وکمالات
روحانیه یی اکتساب ایتدیکی بتمز مع هذا آلتمز بویه ایله هر برساعتك مرورنده
ساعت اولدن اردی برعمل فاسد کسبندن خالی اولماز زیرا اول نفس شوم طول
عمرنده کمال تقویت عشق ومحبت و تأکید حرص وشهوت ایله تحصیل مال
وجاهه رغبت ایدر انسان ایسه فی الحقیقه عالم جسمانیدن عالم روحانی یه متوجه
ومرتقی ایکن نفس غافل قصه یی قلب وقضیه یی برعکس ایدوب عالم روحانی
ومقصد ربانیدن عالم جسمانی وهوای نفسانی یه منتکس الرأس متوجه اولوب
مقصد اصلی یی فراموش قیلور ولذات جسمانیه ایله مغرور ودل خوش اولور پس
حالت انتکاسده ایکن موت اصابت ایلسه امر برعکس وقضیه ادباره منقلب
اولوب اکرایسته سن واکر ایستمه سن بی اختیار و بالاضطرار عالم جسمانیدن
عالم روحانی یه توجه ایتدکده تحصیلنه افناء عمر ایدوب دنیاده اکتساب
ایتدیکی اموال وارزاق وحب حشمت وجاه وراءظهری اولان عالم جسمانیده
قالور وحد نفسنده برشی که بنی آدمك وراء ظهرنده ٥ قاله انکله انتفاع
ممکن اولماز انکیچون چوق موتی تنشویه وضع اولندقده بو بنی بورق

وباشلری معوج کورینور وبو صفت وبو حال نهایت خیبت وغایت حسرتی
ایجاب ایدر پس (وترکتم ما خولناکم وراء ظهورکم) قول منیفی بو معنایه
اشارت ایدر ودلالت ایدر که هر کیمسه که مالی بعد الاکتساب مصارف خیراته
صرف اولنمیه اول دخی بوزمره نك صفاتیله متصف اولوب روز شمار
ومیزانده قنی ارمغان دیناور اما اموال مکتسبهٔ حلالی وجوه خیراته بذل ایلسه
ومخلوق وعباده شفقة امر خدایی تعظیم ایچون تصدق قیلسه اموالنی
وراء ظهرنده ترك ایتمیوب بلکه ایلرویه کوندرر وارمغانی اقدیسنه واصل
اولوب روز محشرده قنی ارمغان عتابندن قورتیلور جمله سنی حاضر بولور
کما قال تعالی (وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله) وندامت
عظیمه نك اعظمی بودر که شول مساکین که ادیان باطله ومذاهب فاسده نك
اعانت ونصرتنده نفسلرینی اتعاب ایدوب محفل قیامته عند الورود اول
مذاهب فاسده ایله منتفع اولورز زعم ایدر کن میدان عرصات ومحافل
قیاماته واروب معاینه قیلدقده اعتقاد ایتدیکی ونفع اومدیغی مذاهب
باطله سندن عذاب شدید وعقاب مدید مشاهده ایدر وبوکا اولان عذاب
جمله دن زیاده اولور اولا عذاب حسرت وندامتدر پس برشیدن که عذاب
وبلا وریخ وعنادن غیری ما حصل یوغیکن بونلر اول شیٔ باطل اوزرینه
اتفاق ایدوب جید اختیارلرینه بوقدر بلاء عظیم وعناء الیمی تحمیل ایتمشلر
ایدی وبری دخی عذاب خجالتدر که حقیقت حال آخرتده منکشف اولوب
دنیاده حقدر دیو اعتقاد ایلدیکی باطل وعین ضلالت ومحض جهالت
چیقوب مع الطمع العظیم یأس شدید حصولنك بأس مدیدنه ملحق اولور
پس (ومانری معکم شفعاءکم الذین زعمتم انهم فیکم شرکاء) قول شریفی
بو معنایه دلالت ایتمشدر واحوال قیامتدن بری دخی بودرکه چونکه نفس
غافله فوت ایتدیکی واکتسابه قادر اولدیغی امور خیرات ظاهره اولسه
وموجب حصول مضرات اولان امر خطرناك دخی حصوله کلسه
ولکن بعض وجوهدن تدارککده رجاسی وار ایسه الی خفیف
وحزنی سائره کوره ضعیف اولور فاما تدارك ما فات ممتنع وجبر نقصان
متعذر ایدیکنه جزم ویقین بولنسه اول غافلك حزنی قوی وبلا وعناسی
عظیم اولور والیه الاشارة بقوله تعالی (لقد تقطع بینکم) والمعنی ان الوصلة
الحاصلة بین النفس والجسد قد انقطعت ولاسبیل الی تحصیلها مرة اخری

آه ای مؤمن موفور العمل زنهار غافل اولمه كه (ولقد جئتمونا فرادی) قولنده
سمعه وريا ايله عمل كننده اولانلره دخی اشارت واردر وبلكه اعمال صالحه ايله
محفل قيامته وارمش ايكن خصماسنه توزيع اولندقده بلاعمل فرد وتنها قالوب
مفلس ومغبون اولور كماروی عن ابی هريرة انه قال قال صلی الله عليه وسلم
(هل تدرون من المفلس قالوا المفلس فينا يارسول الله من لادرهم له ولامتاع
فقال المفلس من امتی من يأتی يوم القيامة بصلوة وصيام وزكوة ويأتی قدشتم
هذا واكل مال هذا وسفك دم هذا وضرب هذا فيعطی هذا من حسناته
وهذا من حسناته وان فنيت حسناته قبل ان يقضی ماعليه اخذ من خطاياهم
فطرحت عليه ثم طرح فی النار) ايواه ودريغاه ای عاجز ومسكين اهلاك اوحاسبت
نفسك وانت مواظب علی صيام النهار وقيام الليل لعلمت انه لاينقضی عنك
يوم الا ويجری علی لسانك من غيبة المسلمين مايستو فی جميع حسناتك فكيف
ببقية السيئات من اكل الحرام والشبهات والتقصير فی الطاعات وكيف ترجو
الخلاص من المظالم فی يوم يقتص فيه للجماء من القرناء قال مجاهد رضی الله
عنه كان داود عليه السلام يقول فی مناجاته الهی اذا ذكرت خطيئتی ضاقت
علی الارض برحبها واذا ذكرت رحمتك ارتدت علی روحی سبحانك الهی اتيت
اطباء عبادك ليداووا خطيئتی فكلهم عليك يدلنی فبؤسا للقانطين من رحمتك)
الهی سيدی ومولای داود نبی عليه السلام بو يله مناجات ايدر كن بو فقير
وعاجزلرنه ديسون ای غفار وستارسن اول غفارسن كه برخوای (يبتغون
فضلا من الله ورضوانا) ارباب حاجات واصحاب مناجات در يای زخار
غفرانكدن هردم دست رجالربله اعتراف ايدرلر واول بی كسلرك غفاری سن كه
برمصداق (وآخرون اعترفوا بذنوبهم) آثار اوزار عصيانلرينه اعتراف ايدرلر
پادشاها شول مسكين وفقيرلرك دستكيری سن كه برمقتضای (ضل من تدعون
الا اياه) سندن غيری كس بيلمزلر وشول افتادهلره فريادرس سن كه برمغزای
(امن يجيب المضطر اذا دعاه) حالت عجزده سندن غيريدن نسنه ديلهمزلر
الهی بركريم سن كه بی واسطهٔ سؤال بسيار وبسيار عبادك آمالنی (وآتاكم
من كل ماسألتموه) موجبنجه انجامه ايركوررسن وبررحيم سن كه بی سابقهٔ
اعمال متكثره امطار افضالكدن ارباب حاجاته (واسبغ عليكم نعمه ظاهرة وباطنة)
باران رحمتك ياغديررسن الها ملكا پادشاها بررحيم سن كه سنك دريای
رحمتك برخوای (سبقت رحمتی غضبی) بی سابقهٔ بندكی بندهلرك ايشنی دوزمش

واوساخ ذنوبن بومشدروبركريم سن كه محض كرمك قلوب عصاتي نويد
مغفرت ايله او خشايوب (لاتقنطوا من رحمة الله) ديه رمش سن پادشاها
برجبار سن كه (ان ينصركم الله فلا غالب لكم) موجبنجه هرنه يي كه سن بند
ايليه سن اني هيچ كس آچه مز وسن نصرت ايتديككه هيچ فرد غالب اوله مز
و برفياض سن كه برخواى (ما يفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها)
هرنه يي كه سن فتح ايده سن هيچ فرد بنده قادر اوله مز و برعفو آمرزكار
سن كه (وان ربك لذو مغفرة للناس على ظلمهم) بيوروب دامن عفوكله آثار
جرايم واوزار كبائري ستر ومغفرت ايدرسن پس اى كشاينده در هاى بسته
واى مرهم نهنده دلهاى خسته عز وجلال بى نهايه ودرياى رحمت بى غايتك
حقيچون ابواب فضل واحسانكى بوبنده كمترلرك اوزرينه كشاده قيل وجرم
وعصيانمز عفو ومغفرت قيل اى فرح بخش بسيار عطا واى رساننده نعمت
وبازدارنده بلا بزم درخواستمزدن اول كمال فضلكدن بزقوللريكه ايمان ويردك
الحالة هذه درخواستمز ايله ايمانمزي حفظ ايدوب آفاتدن امين قيل الهى
حقيقت سنك پيشكاهك وطريقت باركاهك وشريعت شاه راهكدر دركاه
وپيشكاه وباركاه جمله سنسن الهى لطف وكرمكله بزي شاه راهدن دور
ايتمه ايشمز لطفكه قالمشدر يوخسه اعماله كيم اعتماد ايدر ﴿ ازخمسهٔ خسرو ﴾
اى صانع جسم وخالق روح * مرهم نه سينهاى مجروح * لطف تو انيس
مستمندان * قهر تو هلاك زورمندان * كيرم كه نيم بلطف درخور * آخرنه كه
بنده ام درين در * چون زآن تو يم پاك ناپاك * هم تو بكرم نكر درين خاك * جرم
منكر كه چاره سازى * طاعت منكر كه بى نيازى * كرعون تورحمتى نريزد *
ازطاعت چون منى چه خيزد * زين دركه اميدوارم ازتو * خواهش بجزاين
ندارم ازتو * درصدر نعيم ده نشستم * منشور نجات ده بدستم * آن راه نمايمن
نهانى * كاندر تورسم دكر تو دانى * آه وصد آه اي عارف بالله ودل آكاه
عظمت جلال ونوال جمال منكشف اولدقده من العرش الى الفرش جميع
خلقك اعمالى مضمحله در زيرا عرايس جمالدن كشف نقاب ايدنلره انوار ازليه
لمعان ايتدكده جميع عمللرندن تبرى ايدرلر ﴿ نظم ﴾ چون شود در تو نيست
وصف بشر * ذات تو بكذرد زخير وزشر * زآنكه اعداد جمله لاكردند
چون درآخر سوى خدا كردند * زيرا مقربان دركاه وعارفان بالله عمللرينى
حق سبحانه وتعاليك قدر جلالنه لايق كورمزلر وحق جل وعلانك سنيات

كرامات واطائف ربى غايتندن اولان عطياتنه موازى بولمازلر پس عند رؤية القـدم عدمدن خارج اولدقلرى كبى بولنوب (ولقـد جئتمونا فرادى) قول كريمنك بحار معانىء باطنه سنه غوطه ايدرلر فلهذا كبار سلفدن بعض عاشقلر (اجل مقامات العبد افلاسه والرجوع اليه خاليا من جميع طاعته) بيور مشلر وقيل لابى حفص بماذا تقدم على الله قال وماللفقير ان يقدم بشىء على الغنى سوى فقره قال الله تعالى (ولقد جئتمونا فرادى) خالين من اعمالكم واحوالكم وطاعاتكم وجئتمونا موحدين بوحدانيتى شاهدين مشاهدتى بوصف الكشف والخطـاب كما جئتمونا من العـدم فى بدو الامر حين عرفتكم نفسى بقولى الست بربكم قلتم بلى آهاى طالب الله و مجاهد فى سبيل الله بو آيت كريمه خود شرك بالله ايدن خود نمايان و پرستش اوثان ايدن كراهان حقنده در زمرهء موحدينه دخى حكمنك شمولى نه جهتدندر ديو قلبكه خطور ايدرسه (ان للقرآن ظهرا و بطنا ولبطنه بطنا الى سبعة ابطن) حديث شريفنك مبتغاسنجه * بيت * مجازى نيست احوال طريقت * نه هر كس يابد اسرار حقيقت * ديو زمزمه ايدرهك عاشقان سبحانى ومجذوبان ربانى اولان عارفلره بو آيات كريمه نك بطوننده اولان سرا پردهء معنابى آچوب و قنـاع اسرار ايله مستور اولان عرايس نكاتنك وجه كريمن كوردكده * نظم * بغمزه ميدهد هستى بغارت * ببوسه ميكند بازش عمارت * زچشم اوست دلها مست ومخمور * زلعل اوست جانها جمله مستور * ديوب جذبات ربانيه ايله مست و مدهوش او لديلر ومرآت معانى به نظر ايتدكده شيخ محمود شبسترى كلشن رازده * نظم * درون هربتى جانيست پنهـان * بزير كفر ايما نيست پنهـان * بباطن نفس ماچون هست كافر * مشو راضى بربن اسلام ظاهر * چو كفر و دين بود قائم بهستى * شود توحيد عين بت پرستى * بروهر لحظه ايمان تازه كردان * مسلمان شو مسلمان شو مسلمان * بيور ديغى ابياتنك مفهو من ملاحظه ايدوب بو آيت كريمه ده هر بر نفسه على حدة توبيخ واشارت بولديلر زيرا لاجرم مجىء الى الله اولا تجريد ثانيا تفريد بعده توحيد ايله اولور پس تجريد دنيا ومافيهادن مجرد در وتفريد اللهه رجوع تام ايله دنيا وآخرت وانلره واقع اولان تعلقاتدن تخليهء درون ايله تفرد در يعنى روح انسانى بدو خلقتده تعلقات كونيه دن نيجه مجرد ايسه حالت رجوعنده دخى منوال مشروح اوزره مجرد اولوب تفرد ايتمكدر كما قال الله تعالى (ولقد جئتمونا فرادى كما خلقناكم اول مرة) يعنى قبل تعلقه بالقالب روحك اول

خلقتی کبی دیمکدر زیرا روحك قالبه تعلق خلقت ثانیه در کقوله تعالی (ثم انشأناه
خلقا آخر) وقال تعالی (ولقد خلقناکم ثم صورناکم) پس اثناء سیر الی الله ده دنیا
وآخرتدن تجرید وتفریدك حصولی عبدك اکتسابیله اولدیغیچون (وترکتم
ماخولناکم وراء ظهورکم) بیورلمشدر یعنی من تعلقات الکونین و بعده
(ومانری معکم شفعاءکم الذین زعمتم انهم فیکم شرکاء) قول منیفی ایله تنبیه
بیوررکه شول اعمال وافعال که انلر سزی اللهه ایصال ایدر ظن ایدر دیکز
(لقد تقطع بینکم) انتهاء سیر کزده اعمال ایله سزك بینکزده اولان تعلق
کسسته اولدی (وضل عنکم ما کنتم تزعمون) و شول اعمال که سز آنی
موصله الی الله زعم ایدردکز سزدن غائب اولدی ﴿ کلشن ﴾
نه دین وعقل ونه تقوی نه ادراك * فتاده مست وحیران برسر خاك * بهشت
وحور وخلد آنجا نسنجد * که بیکانه درآن خلوت نکنجد * زیرا سالك مجذوب
سرادقات عزته واصل اولسه سیری نهایت بولور و نهایت سیر سالك
سرادقات عزنده واقع اولدیغی جبریل علیه السلامك سیری ایله معراجده
عندسدرة المنتهی منتهی اولدیغنه مماثلدر وفی الحقیقه سدرة المنتهی ملکدن
وانساندن سیر الی الله ایدنلرك منتهای سیرلریدر پس سیر الی الله بر دخی
توحید ایله دردیمش ایدك ایمدی توحید دخی سالك مجذوب وعبد مطلوب
(ارجعی الی ربك) جذباتیله مقام وحدته وصول ایچون تجلیات ذاتیه دن
بالصفة الواحدیه فیض وحدانیتی قبول ایله توحددر اماشویله که سالك راه
حقیقته عنایت ازلیه بجذبات الربوبیه دسترس اولمزسه سیر فی الله ده قالوب
سیر باللهی طی ایتمز پس سدره ده منتهی وباقی اولوب (ومامنا الا له مقام معلوم)
قول منیفی وردزبانی اولور فافهم جدا * بیت * هرآن معنی که شدازذوق پیدا *
کجا تعبیر لفظی یابد اینجا * حاصل کلام ای مستمع نیك فرجام اکر عوامدن اول
اکر خواصدن حق سبحانه وتعالی هر برنفسه ودیعت ایتدیکی اماناتی وقایهٔ
طاعاتله طلب ایدوب روز جزاده لاجرم خطاب ایدرکه ﴿ مثنوی ﴾ هین
چه آوردید دست آویزرا * آکاه اولیکز دست آویز ایچون نه کتور دیکز
﴿ مثنوی ﴾ ارمغانی روز رستا خیزرا * روز قیامت ایچون بر ارمغان یعنی
دست آویز که دوست نظرنه تهی کیتمامك ایچون الیکزه آلوب نه مقوله ارمغان
کتوردیکز که یوم قیامتده بکاهدیه اوله ارمغان وارمیدر ای بنی آدم تهی
دست کلمکه باعث نه اولدی (فامامن ثقلت موازینه فهو فی عیشة راضیة

واما من خفت موازينه فامه هاوية) قول كريمنده او لان وعد ووعيدى ايشتمديكزمى (فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره) نه معنى در بيلمديكزمى نيچون صفر اليد كلديكز ايمدى سزك بو جرأتكزه سبب * مثنوى * يا اميد باز كشتن تان نبود * بابو دركه سزه كرو دونمك اميدى اولمدى يعنى (كل شئ هالك الا وجهه له الحكم واليه ترجعون) قوانه تصامم ايدوب عاقبة العاقبه ميدان عرصاته كلمك و بنم حكم و قضامه رجوع ايتمك احتمالن ويرميوب * مثنوى * وعدهٔ امروز باطل تان نمود * بو كونك وعدهسى سزه باطل كورندى يعنى (واذا الجحيم سعرت واذا الجنة ازلفت علمت نفس ما احضرت) قول كريمى وبونك امثالى آيات بيناتده اولان وعد ووعيده اقرار ايتميوب روز حشرك اتيانى سزه لغو وباطلى كورندى (فما يكذبك بعد بالدين اليس الله باحكم الحاكمين) ايمدى اى دنى وسفلى * مثنوى * منكرى مهمانيش را ازخرى * سن خر لايفهم اولديغكدن حضرت واجب الوجود مهمانلغنه منكر ايسهك * مثنوى * پس ز مطبخ خاك وخاكستر برى * پس آنك مطبخندن خاك وخاكستر ايلدرسن يعنى حق سبحانه وتعاليك رحمت و مغفرت وعفو و مكرمتندن محروم اولوب نار جحيمده خوار وسن دخى عين نار اولورسن * مثنوى * ورنهٔ منكر چنين دست تهى * واكر سن منكر آخرت دكلسهك بو مجلسه دست تهى ايله و طاعات وعملسز * مثنوى * در در آن دوست چون پا مى نهى * اول دوستك قپوسنه نيجه پانهاده اولورسن يعنى دركاه چاره سازه بلا عمل نيجه يوز سوره بيلورسن بهر حال آخرت ايچون عمل صالح لازمدر سن ايسه طبع اسفلك حكمنه دوشوب حب جاه وحشمتله تن پرورلك قيدنه باغلنوب كيند بجه ظلمته دوشمش سن * بيت * او ممر ز جام صفا چرخ دنى پروردن * برايچم صوبى دريغ ايلدى اسكندردن * ايمدى بو نار حسرت وعذاب ندامتدن نجات ايسترايسك * مثنوى * اندكى صرفه بكن ازخواب وخور * خواب وخوردن برازه جق تحصيل فائده قيل واول فائده يى * مثنوى * ارمغان بهر ملاقاتش ببر * حق جل جلاله ملاقاتندن اوتورى هديهٔ دست آويز ايلت يعنى تقليل طعام ايدوب اكثر اوقاتك صيامله اولسون كه بونلر نوم غفلتى رفع ايدوب بدنه تقويت وروحه قوت ويرروبهيمتى ازاله ايدوب عبادات وطاعاتدن لذت

مطلب
في بيان الجوع والفضيلة فيه

الديرور وآخرته هديه ايلدركا قال عيسى بن مريم عليه السلام (جوعوا بطونكم واعروا اجسادكم لعل قلوبكم ترى ربكم) عايشهٔ صديقه رضي الله عنها دن مرويدركه حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله دن صكره ابتدا ظاهر اولان بدعت خلق طويغجه طعام يوب نفسلرينی طوق طوتمغه بشلاديلرحتی درونلرنده اولان شهوات بيرونلرندهظهور ايدوب سركشلكه باشلديلر ديورمشلر * ذوالنون مصری ديورمشلركه هربارکه طعامدن طويغجه تناول ايلدم لاجرم برمعصيتده بولندم * وابوسليمان دارانی ديوررلركه هركيم كه طويغجه طعام يسه اول كمسنه ده خصال ذميمه دن التی خصلت بديدار اولور * بريسی عبادتده حلاوت بولماز * ثانيا علم وحكمت حفظندن محروم اولور * ثالثا خلقه شفقتدن قالوب جملهٔ بی كندی كبی طوق قياس ايدر * رابعا شهواتی كندويه غالب وكندوسی حكم شهواته مغلوب اولور *خامسا عبادت خدا نفسنه آغركلور * سادسا مؤمنلر اطراف مسجد ومحرابده طواف ايدركن اول فقير اطراف مستراحی طولانور * شبلی ديورلركه هيچ بر وقتده كرسنه اوطورمدم والا بهرحال قلبمده برحكمت جديدهٔ عجيبه و برعبرت غريبه بولدم يعنی حالت مزبوره تقليل طعامدن حصوله كلور ديورمشلر قدس الله اسرارهم وطيب الله انفاسهم سلطان ولدنه خوب ديورمشلردر * نظم * خاك وبادست قوت نفس چومار * كمترك خورمخور ازوبسيار * زآنكه چون نفس سيركشت ازنان * جاه راميشود زجان جويان * نان بودخاك بادباشد جاه * جاه چاهست دورشوازچاه * زين دوشد سركش وعدو فرعون * چون نبودش زحق عنايت وعون * چونكه نان وخورش شودافزون * طلب جاه سركندزدرون * غيراين لقمه خوركر انسانی * ميل كم كن بقوت حيوانی * حكمت وعلم اكرشودخورتو * نبودغير عشق درخورتو * زآن خورشها شوی زسلك ملك * چون ملك برروی بام فلك * ازچنان قوتقوتی زايد * كه بدان روح تا بد پايد * دررهٔ عشق بی قدم پويی * يار رادردرون خودجويی * همه باشی توودبكر نبود * تاتميری زخود چنين نشود * ايمدی بنم روحم سعادت سرمديهٔ اخرويه ودولت قرب وحدت ذاتيه ديلرسك صفات بهيميه دن اولان خواب وخورشدن وازكلوب * مثنوی * شوقليل النوم ممايهجعون * ظلام لياليده خواب راحت ونوم غفلتده اولنلردن سن قليل النوم اول * مثنوی * باش در

اسحار ازيستغفرون * وقت اسحارده مستغفرين زمره سندن اول زيرا حق سبحانه و تعالى ذكر اولنان اتقيا يى مدح ايدوب سورهٔ ذاريانده بووجهله وصف ايتمشدركه قال الله تعالى (ان المتقين فى جنات وعيون آخذين ما آتيهم ربهم انهم كانوا قبل ذلك محسنين كانوا قليلا من الليل مايهجعون وبالاسحارهم يستغفرون وفى اموالهم حق للسائل والمحروم) پس علم شريفه خفى اولميه كه تفسير واعراب جهتندن بو آيت كريمه نك تحقيقنده فضلاء سلف بويله تحرير ايتمشلركه قول آخذين فى جنات قولنده اولان ضميرمنويدن حال اولمق اوزره منصوبدر ولفظ آخذ من حيث القصد والرغبة قبولدن عبارت اولمغله بيضاوى رحمة الله عليه دخى قبول ورضا ايله تفسير ايدوب (قابلين لما اعطاهم راضين به ومعناه ان كل مااعطاهم حسن مرضى متلقى بالقبول) ديو تحقيق واثر كشافه كلا ملرين توفيق بيورمش پس (ما آتيهم) قولنه يعنى مما فى الجنة ديو معنى ويريلورسه آخذين ضمير متعلق جناتدن حال حقيقيه اولور واكر برقول بعض مفسرين ما آتاهم من اوامره ونواهيه فى الدنيا ديومعنى ويريلورسه آخرت ايله دنيانك زمانلرى مختلفين اولديغنه بناء حال محكيه اولور پس فياض مطلق عباد اتقياسنى داخل جنت وعيون جاريه‌دن اوزرلرينه افاضهٔ انوار رحمت ايتديكنك علتنى بيان ايدوب (انهم كانوا قبل ذلك محسنين) ديو استحقاق ذاتى واستعداد ازليلرين تحقيق بيورر يعنى حقيقت حال بودركه اول متقيلر قبل دخول الجنة دنياده اعمال خالصه ايله مزين واخلاق حسنه ايله مستحسن اولمشلر ايدى پس برمقتضاى (هل جزاء الاحسان الا الاحسان) مسكن ومأوالرى بحبوحهٔ جنات وآرام وقرارگاهلرى نشيمن عيون جاريات اولوب برفحواى (ان رحمة الله قريب من المحسنين) احسان سبحانى يه لايق وفضل ورحمت ربانى يه مستحق اولديلر آه اى دل آكاه نه حق تعالينك احسان وعطاسنه نهايت ونه اتقيانك اخذ وقبولنه غايت واردر يعنى احسانى بحد اولديغى كبى تلقى وقبول دخى بى‌عددر وفخررازى بونده برنكته بيان ايدرلركه فى جنات قولنده لاجرم سكنايه دلالت واردر پس اخذ بلدة كذا وقلعة كذا دينلسه معناسى دخلها متملكا لها ديمك اولور وكذلك بركسنه برباغچه وسراى اشترا قيلسه اخذه بثمن قليل ديرلر يعنى اول روضهٔ جنان وقصر بلند ايوانى تملك ايلدى ديمك اولور پس بوتقديرجه بومحلده دخى افادهٔ اخذ

مطلب
تفسير ان المتقين فى جنات وعيون) الخ

بودر كه اتقيا واصفيانك جنته دخولى عاريتى باغ و بستان واكرنى قصرواوانه كيرنلر و برقاج كون مهمان اولنلرك حالت دخولى كبى دكلدر كه مسكن اتخاذ ايتدكلرى شئ مستعار استرداد اولنوب او يمدن چيق و باغمدن كيت ديه‌لر بلكه جنات وقصور وعيون وحور اتقيانك فضل واحسان فياض مطلقدن بذل نفس وجان وفى سبيل الله صرف مال وخانمانلر يله اشترا اولنمش ملكلر يدر وعلى الخصوص ماآتيهم قول شريفى دخى انلرك اخذى من حيث التملك اولديغنى مبيندر اما بوقدر املاكى تمليك دخى فياض كريمك محض فضل ورحمتيدر يوخسه حاشا بطريق الوجوب دكلدر پس وعلى هذا التقدير ماآتاهم قولنده اولان ما جنات وعيوندن عبارت اولوب (انهم كانوا قبل ذلك محسنين) قوليله ثمن جنته اشارت بيور يلوب اتقيا واصفيا جنات وعيونى ثمن احسانلر يله الوب مالك اولديلرديمك اولور كما قال تعالى (للذين احسنوا الحسنى) بلام الملك وهى الجنة پس حق جل وعلا عباد اتقياسنك ثمن جنت اولان احسانلرى نه ايديكن بالذات تفسير ايدوب بيورر كه (كانوا قليلا من الليل ما يهجعون) هجوع دون النهار نوم ليل وهجعه اول ليلدن اولان نومهٔ قليله در يعنى اول زمرهٔ اصفيا كيجه دن شئ قليل او يورلردى كما فسر القاضى ما زائدة اى يهجعون فى طائفة من الليل يعنى تنوين تقليل افاده ايتمكله بيضاوى طائفة ده اولان تنوين ايله اكتفا ايدوب كشاف كبى قيد قلتى تصريح بيورمامشدر رحمة الله عليه ايمدى معلوم اوله كه ما يهجعون قولنده اولان ما زائده اولورسه قول يهجعون خبر كانوا وقليلا ظرفيت اوزره منصوب اولوب مثلا قام كل الليل او بعضه اوقليله كائنة من الليل قولك كبى اولور و بعضلر ما مصدريه در ديمشلر بوتقديرجه ان وفعل ايله مؤول اولان مصدر اسم كاندن بدل اشتمال اولمق اوزره مرفوع وقليلا ظرفيت اوزره منصوب اولوب معناسى كان قليلا من الليل ان يهجعوا ديمك اولور و بعضيلر ما موصوله در ديمشلر بوتقديرجه دخى ضمير كانوادن بدل ومن الليل موصولدن حال وموصول اوزرينه مقدم اولوب قليلا خبر كان اولور وتقدير معنى كان المقدار الذى يهجعون فيه قليلا حال كون ذلك المقدار من الليل ديمك اولور بودخى جائزدر كه ما موصوله قليلا ايچون فاعل اولوب كأنه قد قل المقدار الذى يهجعون فيه كائنا ذلك المقدار من الليل ديلمش اولور وعند البعض قليلا قولى خبر كان اعتبار اولنوب كانوا من الناس قليلا معناسى اوزرينه وقليل ماهم

وقليل من عبادى الشكور قول كريملرى كبى قليلا دبو وقف ايدوب كلامى آنكله اتمام ايتمشلر بعده من الليل مايهجعون قولندن ابتدا ايدوب مايهجعون من الليل ولاينامون فى الليل معناسنه اولمق اعتبار يله ما نافيه دردمشلرو بووجهله اولان توجيه وقراءت مجاهد ايله ضحاكدن مرويدر زيرا مجاهد كانوا لاينامون كل الليل وضحاك ان المحسنين كانوا قليلا من الناس ديو تفسير ايدوب وهمچنان مقاتل دخى من الليل مايهجعون ديو ابتدا ايتمشلر فاما كشافده واكثر تفاسيرده ما نافيه اولمق منع اولنوب اكر من جهة المعنى واكر من حيث الصناعة مردوددر ديمشلر يعنى بحسب المعنى اولان وجه رد بودركه لاجرم مدح اولنان اهل تقوى ليالينك برمقدارنده عبادتلرينه تقويت ايچون نومهٔ خفيفه وهجعهٔ قليله ايدوب جميع لياليده جنس بشردن كليت ايله نفى هجوع متصور دكلدر ومن حيث الصناعه اولان وجه رد بودركه عندالبصريين حيز نفيده اولان شئ ماورزينه تقدم ايلمز يعنى ماء نافيه نك اقتضاسى صدر كلام اولوب مابعدى ماقبلنده عمل ايتمز پس من الليل قولنده مايه متعلق شئ قالمامغله بيضاوى رحمة الله عليه دخى فلايجوز ان تكون نافية لان مابعدها لايعمل فيما قبلها ديو رد ايتمشدر وزمخشرى تقول زيدا لم اضرب ولاتقول زيدا ماضربت ديو مثال ايراد ايلمشدر اما فخر الدين رازى وانكر الزمخشرى كون ما نافية ديوب نافيه اولديغى حالده دخى معنى صحيحدر ديو تفسير كبيرده بحث ايدوب سعدى چلبى مرحوم دخى قاضينك لان مابعدها لايعمل فيما قبلها قولنه جواب ويروب حاشيه سنده وقد يجاب بان الظروف يتسع فيها وقدجاء ونحن عن فضلك مااستغنينا فتأمل بيورمشلردر محلنده نظر اولنه و بيضاوى بعد رد النفى بيوررلركه وفيه مبالغات لتقليل نومهم واستراحتهم ذكر القليل والليل الذى هو وقت السبات والهجوع الذى هو الغرار من النوم وزيادة مايعنى حق تعالى وقت سبات وغرار نوم ايله تعريف اولنان هجوع توصيف ايلمل ايتديكى ذكر ليلده تقليل نوم ايچون مبالغه واردر وتأكيدا مانك زياده اولمسى دخى تقليل افاده ايتمكله اول دخى تقليل نومده اولان طرق مبالغه دندر زيرا نهار وقت استراحتدن اولميوب مع هذا وقت استراحت اولان لياليك بعضنده دخى استراحتلرى قليل اولسه غايت قلتدن اولور (نكته) اما حق سبحانه وتعالى اتقيا وابراردن اولان اصحاب وانصار والى يوم القرار صفات مزبوره دن حصه دار اولان اصفيا واخيارى سهردن

مطلب الاستغفار فی وقت السحر

قطـع نظر قلت هجوع ونوم غرار ایله مدح وتذکار ایدوب سهر مجاهده ده اقوی ایکن وکانوا کثیرا من اللیل مایسهرون دیو وصف ایتمدیکنه الله اعلم حکمت اتقیانک نوم وراحتـلری دخی عبادت اولدیغنـه نکته واشارتدر زیرا سعید بن جبیر رضی الله عنهدن روایت اولنان ماکانوا اقل لیلة تمر بهم الاصلوا فیها من اولها اومن سطها قولنـدن محققدر که اکثرلیالی بی صلوة ومناجات ایله احیـا ایدوب واشتغـال عبـادت اخرایه قوت ویرمک ایچون غایت قلت ایله هجعه ایدرلردی وکاه اولوردی که * م * درغم ماروزها بیکاه شد * روزها باسوزها همراه شد * مضمونجه کیجه ایله کونی متحد وعباداتی وقت سحره مد ومتصل ایدوب ❋ شعر ❋ کم لیلة فیک لاصبـاح لها * افنیتها قابضا علی کبدی * وقد غضت العین بالدموع وقد * وضعت خدی عـلی بنان یدی * ابیاتنک مصداقنجه جمال حقه کمال اشتیاقلرندن کوز یاشی دوکوب و برمصداق (وجودک ذنب لایقاس علیه ذنب) وجودلرندن استغفار ایدرلردی فلهذا حق جـل وعلا صفات مزبوره لرینی دخی تعریف ایدوب ثمن جنـات صفاتیـه وذاتیـه تک بری دخی آه وانین وناله وحنـین ایله اسحارده اولان استغفار در دیو بیورر که (وبالاسحارهم یستغفرون) و بالاسحار قولی یستغفرون قولنه متعلقدر وحرف بامعـنی فی در وخـبرک متعلق مبتدابه تقدم ایتمک لجوازتقدیم العامللدر قال البیضاوی ای انهم مع قلة هجوعهم وکثرة تهجدهم اذا اسحروا اخذوا فی الاستغفار کأنهم اسلفوا فی لیلهم الجرائم وفی بناء الفعل عـلی الضمیر اشعار بانهم احقاء بذلک لوفور علمهم بالله وخشیتهم منه یعنی بناء فعل علی الضمیرده اولان وجه اشعـار بودرکه تقدیم ضمیر وفعـل یستغفرون ضمیردن خبر اولمق کالی انلره حصر وتخصیص افاده ایدوب هم الکاملون فی الاستغفار دون غیرهم دیمک اولور و بووجهله حصر وتخصیصه سبب استحقاق اللهه اولان وفور علم ومعرفت وکمال خوف وخشیتلریدر بیورر وقال الکلبی ومجـاهد ومقـاتل وبالاسحار یصلون لطلب المغفرة من سیئاتهم وقیل یارسول الله کیف الاستغفار قال (قولوا اللهم اغفرلنـا وارحمنا وتب علینا انک انت التواب الرحیم) وبعض محققـین دخی عبـادتده اولان تقصـیرات ولیلده واقع اولان نوم قلیلدن استغفار ایدرلردی بیورمشلر وعن ابن عباس انه قال کان النبی صلی الله علیه وسلم اذا قام من اللیل یتهجد قال (اللهم لک الحمد انت قیم السموات والارض ومن فیهن ولک الحمد انت ملک السموات والارض ومن فیهن ولک الحمد انت الحق

ووعدك الحق ولقاءك حق والجنة حق والنار حق والنبيون حق ومحمد حق والساعة حق اللهم لك اسلمت وبك آمنت وعليك توكلت واليك انبت وبك خاصمت واليك حاكمت فاغفرلي ماقدمت وما اخرت وما اسررت وما اعلنت انت اعلم به انت المقدم وانت المؤخر لااله الاانت ولااله غيرك) آه اى طالب درد آله حق جل جلاله وعم نواله انقيا واصفيانك عبادات بدنيه ومجاهدات نفسيه لريله اولان ثمن جناتى تفسيردن صكره لسان حبيبدن ماللريله اولان ثمنى دخى تقرير وطاعات بدنيه لرينه عبادات ماليه لرين دخى قرين ايدوب حتى مجاهدات مزبوره ايله مراياى قلبلرين تجليه ومشاهدهٔ جمالى ايچون تحفه وهديه ايتدكلرين بيان ايدوب (وفى اموالهم حق للسائل والمحروم) قول كريمى ايله اتمام توصيف بيورديلر كما قال محمد بن سيرين وقتاده الحق هنا هو الزكوة المفروضة وقال ابو بكر فمن العلماء من قال هذه الآية محكمة وقال ابن عباس والحسن البصرى وابراهيم النخعى رضى الله عنهم ورحمة الله عليهم وفى المال حق سوى الزكوة لان السورة مكية والزكوة فرضت بالمدينة وقال البعض هى منسوخة وجعل هذا منسوخا بالزكوة المفروضة كما قال الضحاك نسخت الزكوة كل صدقة فى القرآن فمعنى فى اموالهم حق جعلوا على انفسهم ذلك حقا لازما يقيمونه للسائل والمحروم فاما حسين بن محمددن روايت اولنمش كه ان النبى صلى الله عليه وسلم (بعث سرية فغنموا فجاء قوم فنزلت) وقال وهب (نزلت الآية فى الانصار كانوا يصلون المغرب والعشاء فى مسجد النبى صلى الله عليه وسلم ثم يمضون الى قباء) پس سبب نزولده اولان بو ايكى روايت صحيح اولديغى تقديرجه بو بابده اشكال واقع اولور زيرا حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم ارسال سريه بيوردقلرى سعادت ايله مدينه يه هجرتدن صكره اولمشدر ومسجد رسول وقبا وجميت انصار مدينه ده واقع اولمشدر وعلى هذا التقدير سوره ويا خود آيت مدنيه اولمق ايجاب ايدر سورهٔ ذاريات ايسه مكيه در ومكيه اولديغنه اختلاف اولميوب اتقان القرآنده امام سيوطى مكيه اولديغن تحقيق ايتمشدر وكذلك بدر الدين ابى عبد الله محمد زركشى تأليف ايتديكى البرهان فى علوم القرآن نام كتابنده مكى ومدنى بياننده مكهٔ مكرمه ده على الترتيب نزول ايدن سكسان بش عدد سور قرآنيه دن والذاريات سوره سنى ترتيبده التمش يدنجى يازوب فهذا ترتيب ما نزل من القرآن بمكة وعليه استقرت الرواية من الثقات ديو تفصيل ايتمشدر مكر كيم بوكا جواب نزول حكم اوزرينه سابق

وزاد النسائى ولاحول ولاقوة الابالله العلى العظيم منه

اوله ولكن سبب نزولده واقع اولان فاء تعقيبيه بو جوابى منافيدر كما قال
البغوى فى سورة الاعلى وقال الحسن قد افلح من كان عمله زاكيا وقال آخرون
هى صدقة الفطر (وذكر اسم ربه فصلى) قال خرج الى العيد فصلى وكان ابن
مسعود يقول رحم الله امرأ تصدق ثم صلى ثم يقراء هذه الآية وقال نافع كان
ابن عمر اذا صلى الغداة من يوم العيد قال اخرجت الصدقة فان قلت نعم مضى
الى المصلى وان قلت لا قال فالان اخرج فانما نزلت هذه الاية فى هذا (قد افلح
من تزكى وذكر اسم ربه فصلى) وقال بعضهم لا ادرى ما وجه هذا التأويل
لان هذه السورة مكية ولم يكن بمكة عيد ولا زكوة فطر قلت يجوز ان يكون
النزول سابقا على الحكم كما قال (وانت حل بهذا البلد) فالسورة مكية وظهر اثر الحل
يوم الفتح حتى قال عليه السلام (احلت لى ساعة) الله اعلم بحقيقة الحال الحاصل
اكثر مفسرين (وفى اموالهم حق) قول كريمنى زكوتك غيرى اولمق اوزره معنى
ويروب بيضاوى دخى وفى اموالهم حق نصيب يستوجبونه على انفسهم تقربا الى الله
واشفاقا على الناس (للسائل والمحروم) للمستجدى والمتعفف الذى يظن غنيا
فيحرم ديو تحقيق ايتمش يعنى عباد اتقيا حققه تقرب وعبادت وناسه كمال شفقت
ومرحمت جهتندن سائل ومحروملره مالل رينى بذل وانفاق ايتكى اوزرلرينه
حق وواجب عد ايتديلر نه آنكه فرض وواجب اوله پس بو وجهله اولان
تفسير وتأويل مائده فقرا ايچون حق ثابت اولان كمسنه نه جهتدن مدحه
لايق اولور كه حق سبحانه وتعالى خود اول مالك اعطاسنى انلره زكوة
مفروضه قيلمشدر وكذلك عامهٔ ناسه اكر كافر ومسلمان اداء عشر ايله امر
بيورمشدر حق ثابتده جملهسى متساويدر ديو واقع اولان سؤالى دفع ايچوندر
يعنى حق قولنده زكوة مفروضه مراد دكلدر بلكه مراد انلرك اصحاب ايثاردن
اولدقلرين بياندر كه انفاق ايتدكلرى شيئه كندولرك كمال احتياجلرى وارايكن
شفقة على عباد الله ورغبة فيما عند الله نفسلرى اوزره فقرايى ترجيح واختيار
وتقديم وايثار ايدوب بذل ونثارى اوزرلرينه كأنه واجب ومالل رنده حق ثابت
مشابهسنده طوتارلر وسائلدن دخى مراد مستجديدر يعنى طالب جدوى وسائل
عطا اولاندر ومحرومدن دخى مراد نفسنى سؤالدن كف ايتمكله حالنى كمسنه بيلميوب
وكورنلر اغنيادن ظن ايتدكلرى متعففلردر وقيل ان السائل هو الناطق وهو
الآدمى والمحروم كل ذى روح غيره من الحيوانات المحرفة قال النبى عليه السلام
(لكل كبد طرى اجر) وروى عن عمر بن عبد العزيز المحروم الكلب واظهر الاقوال

انه المتعفف آه ای سالك راه برطائفهٔ علیه نك که مداحی الله اوله آنی کیم مدحه قادر درامابین العباد دخی تفاوت بین السماء والارض در بعنی انفاق اغنیانمه‌دن وانفاق فقراء همه‌ندر کما قیل انفاق الاغنیاء اخراج المال من الجیب فانفاق الفقراء اخراج الاغیار من القلب زیرا اصحاب شریعتك انفاقی من حیث المال وارباب حقیقتك انفاقی من حیث الاحوالدر پس عاشقان ربانی وسالکان طریق سبحانی اولان اتقیا * نظم * در شریعت مال هر کس آن اوست * در طریقت ملك مامملوك دوست * پنج بخشد در شریعت ازدو بیست * در حقیقت می دهد ازهجده بیست * ابیاتنی اوقویوب اهل حاجتدن ادخار اموال ایتمیوب اولا جمله مامالکنی لمرضات ربه بذل وانفاق ایدوب نفوسنی آداب عبودیت ووظایف خدمته وقلوبنی دوام مشاهدهٔ ربوبیته وحقایق مراقبه به وروحلرینی مجاریٔ اقضیه وتجلیات ذاتیه‌یه بذل ایدوب ملکی مالکنه وامانتی صاحبنه تسلیم ایدرلر پس بوزمره‌دن اولان اصفیا هموم صافیه‌لریله غبار خلقیتدن مجرد اولوب جنات قربده نسیم وصلت ایله عیش وعیون معرفتدن شراب طهور محبت نوش ایدرلر وذات مقدسك لطائف مقامات وغرائب درجاتنی قلوب صافیه ونفس راضیه ایله آخذ اولدقلری حالده دنیاده کرامات وآخرتده مدانات ارزانی بیور یلورزیرا بوسعادت عظمانك حصولی ایچون قبل الوصول لله وفی الله وشوقا الی الله بذل وجود ایله زمرهٔ محسنین وفرقهٔ متقیندن اولمشلر ایدی وعلی الخصوص ظلام لیلده تفقد واردات وطلب مکاشفات ایچون خواب وراحتدن کسته اولوب وطیب مناجات وحلاوت مراقبات ولذات مخاطباتی ذوق ایتمك ایچون فی جوف اللیل تهجدده قالقوب ویوزلرین درکاهه سوروب لطائف الهامات وملاطفاتی ایشتمشلر ایدی آه فیالها من عبراتهم ویالها من زفراتهم ویالها من شهقاتهم ویالها من لذة الانس بالشطحات وغرائب العبارات آه ای دل آکاه وعارف بالله بواحوال غریبه عاشقان اصفیانك کمال عشق ومحبت وغلبات شوق وحرارتلرندندر که لذات انس معاینه وواردات انوار مشاهده‌دن چشمهٔ چشملری اشعهٔ تجلیات ایله طواوب کیجه‌لر اویومغه قادر اولمازلر کما قال تعالی فی وصفهم (فلا تعلم نفس مااخفی لهم من قرة اعین) آه ای مستمع آکاه والله وبالله اکر سن انلرك غبار زمینه بولانوب وبوزلرین طپراغه سوردکن عیون باکیه‌لرین کوریدك خون جکرلرین چشم کریانلرنده سیلاندن قالمش وبریان اولمش

کوردك الله بیلور آنلرك حالنی عجبا حب ذاتیسنك آتش عشق و کرمیء شوقنی نه وجهله تهیج ایتمشدر که او یوغه اقتدارلری اولمیه وشبی روزه پیوسته ایدوب اسحارده تقصیرلرندن ورؤیت ذات وصفاته عدم صبرلرندن وقبل المدانات اولان زلات وخطراتدن و بعد المکاشفات واقع اوله جق معارضاتدن استغفار ایلیه لر آه ای همدم نسیم جمال اول عاشقان پر کمالك اسحارده اولان استغفارلرنه بر سبب دخی بودر که کمال محبتلرندن ایسترلر که لیالی وایامده علی الدوام بی فتور وسهو وغفلتی اول محبوب بی مثالی ذکر ومجدت ایدوب وآتش عشقیله یانوب اوساخ شعور بشریه دن پاك ومجرد وجمیع حالده غرق بحر احدیت اوله لر ولکن لاجرم لازمهٔ بشریه دن اولان ظلام لیالیء اقتضاء طبیعت انوار صباح وحدتلرینك من وجه غین روپوشی اولاغله (لی مع الله وقت لایسعنی فیه ملك مقرب) اوجاتنده جلوه ایدرکن مرتبهٔ شعور تعینه تنزیلی اولنوب ولکن اول محسن مادرزادلرك اوزرینه عنایت ازلیه سبق ایتمکله استعداد ذاتیلری عین وحدت بینلرندن هجعهٔ کثرت ونومهٔ اثنینیتی رفع ایدوب مشاهدهٔ جمال احدیتده دائم اولورلر فاما بهر تقدیر احکام بشریه اقتضاء شعور تعین خاص ایتدیکی جهتدن کأنه بی شعور تعین اولان ذکر وتوجه کایلری فتور ایله مشوب اولوب وذکر سبحانی دوام ازلیت ایله قائم وقدم ذاتی ایله دائم اولنوب پس صفاء قلبلری سوابغ وتتابع کرمی تلقی وقبول ایتدیکی حالده تعینات حدوثیه لرندن صدور ایدن ذکر وتوجهلریله قدم ذاته وصول ممتنع ایدیکی ظاهر اولمغله غین بشریتلرندن حصوله کلان عجز وقصورلرین کوروب اول حینده مطالع جذباتدن انوار آفتاب تجلیء ذات طلوعه یوز کوستردکده نسیم اسحار اسرار وحدتی مشام روحلری استنشاق ایدوب بر فحوای (انه لیغان علی قلبی حتی استغفر الله فی الیوم سبعین مرة) وجودلرندن ال یویوب استغفار ایدرلر وتجلیاته غایت وترقیات قرب وحدته نهایت اولماغله هر بر تجلینك عطیه سنی آخذ اولدقلری حالده حالت اولیدن الطف واعلی ملاحظه اولنمغله حالت ثانیه یه کوره غین واقع اولدیغی جهتدن حقدن مغفرت ایستیوب الی ابد الآباد اوجات عالیاته ارتقا ایدرلر وسرور وحلرینه بخش وعطا بیوریلان فضل وکمالات وکرامات ومقاماتدن عقل سائل ونفس محرومك دخی حق ثابتلرن وروب جمله سنی فیاض مطلقك تجلیاتیله اغنا ایدرلر یعنی بینلرنده بینونت قالمیوب جمله سی برلکه یترلر وکذلك اول محسن ازلیلرك جود

واحسان وفيض فراوانلرى آفاقده اولان طالبان خدانك سائل ومحروملرنه دخى جذبات ربانيه‌لرندن حق ثابت افراز ايدوب اطراف عالمدن عزيمت ودار الخلافهٔ تربيه‌لرنه وصلت ايله نظر عنايت وعطيهٔ هدايت ديليوب قدر كرامتلرين وقيمت همتلرين بيلن سائلينه ومقامات اوليا وكرامات اصفيانك قدر وقيمتن فهم ايتمه‌دين من حيث لايشعر شفاخانهٔ صحبتلرنه دوش اولان محروملره اول اصفياء كرامك انواع لطف وكرملرى مبذولدر زيرا انلر طبيب ومحروملر مريض مرتبه‌سنده‌در پس طبيب مشفقك حالى خسته‌نك اوزرينه كلوب نبض مختلن كوروب علتن بيلور وخسته‌يه علتنك خطرنى تعريفدنصكره اغذيهٔ ضاره‌دن پرهيز ايله امر ايدوب ازالهٔ علت واثبات صحته نافع اولان ادويه ايله معالجه قيلور پس بوصفات ربانيه واخلاق سبحانيه ايله متصف اولان اتقياء كمل واصفياء مكملارك حالات مربوره‌سى محض موهبة الهيه وفضل محض ربانيه اولوب عين جوددن جريان ايدن حاللرى مقتضاسنجه بذل مجهود ايله حصوله كتوردكلرى مقامات مكتسبه‌دن اولان درجات جنانده تمكن ايتديلر وصفاء معاملات ايجاب ذوق معانى ووفاء منازلات اقتضاء شرب شراب عشق سبحانى ودوام مواصلات موجب رى وسيرابى اولمغله نتايج كشوفات وثمرات تجليات اولان جنات عاليانك عيون جاريات واردانندن بادهٔ حب ازلى بى اولا ذوقله چشان اوادقلرى كبى متساكر ثانيا نوش جان ايتدكلرنده مست ولايعقل ثالثا حظ اوفر ايله ريان اولدقلرنده صيحه وشهقه اوروب كائناتدن ال يوديلر وعطشمز دفع اولدى ديدكجه مجدد اولوب * بيت * شربت الحب كأسا بعد كأس * فانفد الشراب ولاروبت * صفاى سرمديده مؤبد وباقى قالديلر ﴿ قاسم انوار ﴾ ماكه مستان خرابيم درين دير مغان * غيرازين ديرنه ديديم دكر دارامان * عقل ازين قصهٔ مستان بشكايت آمد * كفتم اى جان وجهان قصهٔ مستان مستان * كرنكو بنكرى ازديدهٔ عرفان بينى * عشق ومعشوقه وعاشق همه جان اندرجان * در توفيق وهدايت همه عشق آمد وبس * ليك كس را نكذارند ازين در آسان * مفلسان ره عشقيم كه سرآريم * سر ببازيم بسوداى توای جان وجهان * بادهٔ بخش بعشاق كه سرمستانند * همه در نعره وفرياد كه اى ساقىٔ جان * قاسمى قصهٔ درمان طلبى رابكذار * غيرازين درد نديديم بعالم درمان * آه اى انيس مجلس عاشقان وجليس محفل عارفان بودولت عظمى وسعادت كبرانك وصولنه اولمكدن اول

اولمك و بر كره دخى طوغمق كركدر زيرا (لن يلج فى ملكوت السموات من لم يولد مرتين) بيورلمشدر پس رحم مادردن تنك اولان بو جهان وحشيده صورت قيام ليالى و تسبيح واذكار واستغفار اسحار وروزه دارئ بى شمار وسائر عبادات پروردكار ايله برحركت وجنبش لازمدر كه نشأت باالله ايله بو تنكناى بشر يتدن خروج وفضاى دلكشاى ملكيته واوج ميسر اوله ديو حضرت مولانا من كل الوجوه اولانا بيوررلركه اى مؤمن مقبـل ومستمع قابل ﴿ مثنوى ﴾ اندكى جنبش بكن همچون جنين * رحم مادرده اولان جنين كبى برآزه جق حركت قيـل ﴿ مثنوى ﴾ تا ببخشنـدت حواس نور بين * تاكه سكا نور كور يجى حواس باغشليه لر يعنى رحم مادرده اولان جنينه حين جنبشـده حواس هبه اولنديغى كبى سكا دخى مشاهدهٔ انوار جماله مستعد ادراك و بصـيرت عطـا اولنوب ﴿ مثنوى ﴾ وزجهان چون رحم بيرون روى * رحم مادر كبى تنك اولان جهان سفليدن طشره كيده سن يعنى چاه طبيعت وزندان بشريتـدن خـلاص اوله سن ﴿ مثنوى ﴾ ازز مين در عرصهٔ واسع شوى * و بو زمين مضيقدن قورتيلوب فضاى وسيع وعرصهٔ منيعه ده راحت اوله سن يعنى مواطئ اقدام انبيا واوليا اولان عرصـهٔ وسيع مشاهدات وميدان فسيح معاينـاتده جولانه قادر اوله سن زيرا ﴿ مثنوى ﴾ آنكه ارض الله واسع كفته اند * اول زمينه كه (ارض الله واسعة) ديمشلردر ووسعت وفسحت ايله وصف ايتمشلردر ﴿ مثنوى ﴾ عرصـهٔ دان انبيـادر رفتـه اند * آنى برعرصهٔ منيعه وارض مقدسهٔ وسيعه بلكه اول فضـاى جليله انبيا كتمشـلردر بعض نسخده * ع * عرصهٔ دان انبيارا بس بلند * واقع اولمشدر بو تقديرجه معنى سن اول عرصهٔ منيعه وغايت ايله رفيعه اولان زمين وسيعى جولانكاه انبيا بيل و ياخود انبيـا واوليانك عالى قدر اولان وجود شريفلرين وسعت ايله موصوف اولان ارض واسعه بيل ديمك اولور يعنى مولانا خداوندكار سورهٔ زمرده اولان اشبو آيت كثيرة النكاته اشـارت بيورر قال الله تبارك وتعالى (قل يا عبادى الذين آمنوا اتقوا ربكم للذين احسنوا فى هـذه الدنيا حسنـة وارض الله واسعة انما يوفى الصابرون اجرهم بغير حساب) صدق الله العظيم و بلغ رسوله الكريم ونحن عـلى ذلك من الشاهدين اى مستمع قابل بو آيت كريمه نك تفسيرنده دخى علماء پيشين من حيث الاعراب والتركيب نه بيورمشلر وسبب نزولنده نه روايت ايتمشلر برمقدارى بيان اولنوب تركيب واعراب والفاظ منيفه سى جهتنـدن مستفاد

مطلب
تفسير وارض الله واسعـة وتحقيق وسعت او

اولان معنی ظاهر اولدقدنصکره اصحاب کشف وایقانك ذوق ووجدانی عیان
وحضرت مولانا طیب الله انفاسه نك دخی ان شاء الله تعالی نه مقوله اسراره
اشارت بیورد قلرین وسع طاقت مقداری بیان ایده لم نسأل الله التوفیق والعنایة
والعصمة والهدایة * ایمدی علم شریفه خفی اولمیه که حق سبحانه وتعالی بو آیت
کریمه نك ماقبلنده (قل هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون انما یتذکر
اولوا الالباب) قول منیفی ایله فضیلت علمی اظهار وعلما ایله بین الجهلا اولان
تفاوت عظیمه یی آشکار بیوروب نفی مساوات ایتدکدنصکره حبیبی محمد المصطفی
علیه من صلوات الله الاوفی یه کلام نفسیدن فتح باب ومؤمن اولان اصحابه خطاب
وباعث سعادات سرمدیه اوله جق فعل صوابی تعلیم وارشاد قیل دیو بیورر که
(قل یاعبادی الذین آمنوا اتقوا ربکم) حبیبم شونلرکه بنم وحدانیتم وسنك
بعثت ورسالتك حق ایدیکنه صدقله ایمان واقرار ایلدیلر واصحابکدن اولدیلر
انلره فرمانمی ابلاغ ایدوب بیورکه ربلرینك توحیدنده ثابت وامورك کلیسنی
حقه تفویض ایتمکله اتقا ایتسونلر زیرا (للذین احسنوا فی هذه الدنیا حسنة)
شونلرکه بو دار دنیاده حقه طاعت وتقوی وعبادت ایله احسان وعلی الخصوص
کلمهٔ شهادتی اعلان ایتدیلر انلر ایچون دنیاده صحت وعافیت وآخرتده جنت
واردر یعنی احسان حق سبحانه وتعالینك امر ونهی ایتدکلرینه ملازمت
طاعاتله مخالفتدن تجنب واتقادر وفوائد اتقادخی دنیاده عافیت وعقباده
جنت در دیمك اولور * پس ارباب صناعت من حیث الاعراب دیرلرکه حسنة
قولی مبتدأ وماقبلنده جملهٔ ظرفیه اولان فی هذه الدنیا خبر مبتدأ اولوب
وحکمك تقدمی ایچون نکره ایله ابتدا صحیح اولور وتنکیر حسنة تعظیم افاده
ایتمکله حسنة عظیمة لایصل العقل الی کنه کمالها دیمك اولور ومفعول احسنوا
لاجل التعمیم محذوفدر زیرا حسنهٔ مذکوره عقاید وافعال ونیات واقوالدن
اولان جمیع اعمال ایله احسانه منوطه در ویاخود فی هذه الدنیا قولی (للذین
احسنوا) قولنه متعلق اولوب معنای کلام ربانی (الذین احسنوا فی هذه
الدنیا فلهم حسنة فی الآخرة لایصل العقل الی کنهها) دیمك اولور دیمشلر
اما بعض مفسرین حسنة قولنه متعلق طوتوب الذین احسنوا فلهم فی هذه
الدنیا حسنة دیو معنی ویرمشلردر وبو قوله ذاهب اولنلر حسنةً مزبوره صحت
وعافیتدر دیمشلر پس (ثلثة لیس لهانهایة الامن والصحة والکفایة) حدیث
شریفنك مصداقنجه ثلثهٔ مزبوره ایله معنی وبرلمك مناسب ولایق وفی هذه

وفیه تشریف لهم باضافتهم الی ضمیر الجلالة ومزید اعتناء بشان المأمور فان نقل عین امر الله ادخل فی ایجاب الامتثال وقوله للذین احسنوا تعلیل للامر اولوجوب الامتثال به وایراد الاحسان فی حیز الصلة دون التقوی للایذان بانه من باب الاحسان وانهما متلازمان وکذا الصبر ابو السعود منه

الدنيا قولى حسنة قولنك مكانى بياندر ديمشلرفكأنه قيل هذه الحسنة فى اى دارهى فاجيب بانها فى الدنيافهى جملة مستأنفة لامحل لهامن الاعراب ولايجوز كونه صفة لحسنة لان الصفة لاتتقدم على الموصوف اماقول اوله ذاهب اولنلر قول اخيرى رد ايدوب فلهم حسنة فى الآخرة معناسى ويرلك برقاج وجهله اولى واليقدر ديمشلر *وجه اول بودركه حسنة قولنده اولان تنكيرغاية جلالت ونهايت رفعته دلالت ايدر بوايسه احوال دنيايه لايق دكلدر زيرا دنيا خسيسه ومنقطعه در پس احوال آخرته اليقدر كه شريفه وباقيه وانقراض وانقضادن امينه در* وجه ثانى بودركه توحيد ايزد متعال وصالحات اعمال ايله اولان ثواب محسن لاجرم آخرتده حصول پذيراولوردنياده دكل كماقال تعالى (اليوم تجزى كل نفس بما كسبت) و باخصوص امن وصحت وعافيت بدن وكفايتدن اولان نعم قليله بودنياى دنيه ده كفاره دخى حاصله دربلكه كفارك دنيادن حظى مؤمنلردن اوفر واكثردر كماقال عليه السلام (الدنيا سجن المؤمن وجنة الكافر) وقال تعالى (لجعلنالمن يكفر بالرحمن لبيوتهم سقفامن فضة) *وجه ثالث بودركه (للذين احسنوا فى هذه الدنيا حسنة) قولى معناى ثانى به كوره حصر افاده ايدر شومعنايه كه تحقيقا بودنيانك حسنه سى حاصل اولماز الامحسنلره حاصل اولور ديمك لازم كلور بوحصر وتخصيص ايسه وجه ثانيده اولان بيانه كوره بطلان اقتضا ايدر پس حسنةً مزبوره حسنةً آخرته حمل اولنسه قصد مذكور صحيح وحمل دخى اولى اولور ديمشلر اما بوضعيف نابود وفقير بى وجودك دخى مرآت قلب شكسته زدودنه فيض اقدس ودوددن بومعنى ورود ايتديكه دنيا آخرتده وآخرت دنياده درج اولنمق اعتباريله برفحواى (الدنيامزرعة الآخرة) حسنةقولنك مجموعنه دخى حملى مناسب اوله بومعنايه كه اول رحمن ورحيمك فضل عميمى غايت عظمت ونهايت جلالت ايله وصف اولنديغى اكابناءدركه اتقياء مؤمنينه هم دنياده وهم آخرتده اجر جزيل واحسان بى عديل ايدرنه آنكه احسانى آخرته حصر ايدوب مؤمنلره دنياده احسان ايتميه پس (ان اشد البلاء للانبياء ثم للاولياءثم الامثل فالامثل) معناسى نيجه توفيق اولنور دينورسه برمصداق (البلاء للولاء كاللهب للذهب) اولدخى باعتبار الغايه احساندر زيرا مليحدن كلان هرشئ مليحدر و بلايه صبرايله اوجات عاليانه عروجلرى مقرردر وحقيقته نظر اولنسه اكرچه ظاهر حالده دنيا كفار وفجاره صورت حسنه ده ايسه دخى من حيث الغايه سيئه در زيرا

قوله حسنة فى الدنيا اشارة الى ان فى الدنيا كان بصفة حسنة قدمت عليها فانقلبت حالا اما عن حسنة ان جوزت الحال عن المبتدأ او عن ضميرها فى الخبر واما جعله من قبيل هيت لك على ان يكون المعنى هما فى الدنيا ولامحل لمثل هذه الجملة لانها استيناف ففيه ان البيان الاستينافى قبل ذكر منشأ السؤال فى غاية البعد (سعدى چلبى على القاضى منه

عمر ودولتلری وصحت وعافیتلری زیاده اولدقچه حقدن بعد وحجابلری ونار جحیمده درکات وعذابلری زیاده اولوب صورت نعمتده کوربنن جمیع محاسن حقیقتده سم هلاهل وعذاب الیم آجل اولور پس حسنهٔ دنیا کفاره محالدر و دنیاده ایمان وایقان واعمال صالحه دن غیری حسنه بوقدر غیریلری مزخرفاتدر پس اکر دنیانك واکر آخرتك حسناتی مؤمنین اتقیا ومحسنین اصفیایه منحصردر وکفارك صورت وتنلری صحتده ایسه روحلری مریض وبلکه میتدر و بوتقدیرجه کفاره دنیاده صحت وعافیت دخی میسر اولمیوب جان وتن عافیاتی دخی اتقیا واصفیایه مخصوص اولدی وفی الحقیقه تقوی وطاعت محسنلرك غذای روحی وصلوة وصیام بدنلرینك امراض مختلفه دن سبب سلامتی اولمشدر ایمدی بنم روحم (قل یاعبادی) تشریفی ایله اولان خطاب مستطاب وهاب برقوم معتنی شانه‌درکه مراد نفسلرین ترك ایدوب هوای طبعلری اوزرینه رضای حق اختیار ایتمش اوله‌لر تاکه انلرك صفات عبودیتی درست اولوب اوزرلرینه قل یاعبادی اضافتنك رقمی کشیده اولمغه لایق اوله پس قنغی طالب صادق که حب ذات احدیتدن اوتوری معادات نفسنی اختیار قیلسه روز قیامتده عذاب حرمان والم هجراندن امین اولور آه کیم خباثت نفس بسیار ومکایدی بی شماردر یعنی نفس دنی دنیا ایله آرام ایدر دائما حرام اردنجه یلر ومتصلا معصیت اندیشه قیلر وطاعاتده عسرت کوروب جمیع حالده تکاسل وتکاهل ایدر طاعته کاسه عجب ایدر عبادته یلتنسه ریا ایدوب کندوبی خلقه کوستره آه بو صفات ذمیمه عیاذا بالله تعالی شول خصال سیئه درکه توفیق الهی رفع وازاله ایتمز ایسه زوال ایماندن زیاده خوف اولنور فلهذا حق جل وعلا (یاعبادی الذین آمنوا اتقوا ربکم) دیوب تقوایی ایمانه ضم ایتمك بیوردی (ربنا آتنا فی الدنیا حسنة وفی الآخرة حسنة وقنا عذاب النار) آه ای روح روان و بو دنیاده برتاج کرن مهمان اولان خلان واخوان بنده اولدرکه طاعتده کندوبی غایتله حقیر کوروب عجب ایتمیه ودنیایه چشم فنا ایله باقه تاکه آنکله الفت ایتمیه وخلق عالمه عاجز ومسکینلك کوزیله نظر ایلمیه که حتی ریا وسمعه دن امین اوله ونفسنی کندویه عدو عد ایلیه تاکه موافقتدن خلاص اوله وکندوبی حقیقت اوزره بنده بیله تاکه قدم سری بند بندکیدن مطلق اوله پس برعبد مستمندده که صفات مزبوره موجوده اوله آنوك ثمرات تقواسی برفحوای (للذین احسنوا فی هذه الدنیا حسنة) دنیاده

صورت وسيرتى صحت وعافيتده اولور وثناء مبرور وذكر موفورى عند الشكور
مشكور اولوب كوكلنده نور ظهور ايدر ووجه زيباسنده صالحلر سيماسى لمعان
ايدوب عقباده دخى (لكن الذين اتقوا ربهم لهم غرف من فوقها غرف
مبنية تجرى من تحتها الانهار وعد الله لا يخلف الله الميعاد) قول كريمى اوزره
كوزلر كورمدك وقولاقلر ايشتمدك وقلب بشره خطور ايتمدك اجر بحساب بولور
آه اى مؤمن مقبل ومستمع قابل اكر بز بو وجهله تقوايه نه وجهله قادر
اوله بيلورز كه اهل وعيال وامر معيشت ايچون نيجه وهم وخيال واستيلاى
عساكر هموم طبيعيه دن مملكت تن مشوش الحال اولمشدر ديو تقصير واهمال
كوستروب من حيث التعسر عذر ايدرسكز حق سبحانه وتعالى بيورر كه تعسر
ايله اولان تقصير ايچون عذره مجال يوقدر (وارض الله واسعة) الله سبحانه
وتعالينك ارضى واسعه در پس ترك اوطان ومفارقت سوء اخوان ايدوب تقوى
ايله عمل ايتمك يسير اولان بر يره دخى هجرت ايديكز زيرا تارك تقوايه
قطعا عذر يوقدر مكر سزدن اول اولان انبياء واولياء دخى بلاء عسرت
ايله مبتلا اولمديلرمى اولديلر ووطنلرندن هجرت ايدوب تقوى ميسر اولان
اراضىء مقدسه يه كيتديلر سزدخى اثر انبيا واوليايه اقتفا ايدوب بو بلاددن
برغيرى بلاده نقل وحركت ايديكز كيم انده طاعات وعبادات اشتغالنه
قادر اوله سز وبز ضعفايز ديميه سز نته كيم سورهء نساده بو آيتك نظيرى
واقع اولوب بطريق الحكايه حق تعالى بيورر (قالوا فيم كنتم قالوا كنا
مستضعفين فى الارض قالوا الم تكن ارض الله واسعة فتهاجروا فيها) پس
مولانا خداوندكار دخى * ع * عرصهء دان انبيا در رفته اند * ديو بو معنايه
اشارت بيورر روى عن ابن عباس رضى الله عنهما (يعنى ارتحلوا من مكة
الى المدينة واعملوا الآخرتكم) وقيل نزلت فى مهاجرى الحبشة وقيل نزلت
فى جعفر بن ابى طالب واصحابه (حيث لم يتركوا دينهم لما نزل بهم من البلاء صبروا
وهاجروا) پس بو آيت كريمه حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله ايله مكه دن
مدينه يه وياخود اذيت مشركيندن كمال ضجرت ايله متضجر اولوب اذن
رسول ايله ولايت حبشه ده ملك نجاشى يه هجرت ايدن اصحاب رسول الله
حقنده نازل اولمشدر ولكن فسادات ومعاصى وفرت اوزره اولان بلاددن
دخى اتقيانك هجرتنه ترغيب واردر پس وقتا كيم حق جل وعلا مؤمنين اتقيا
ومحسنين اصفيايه اهل واخوان واموال وخانمان واولاد واوطان تركنه

امر ایدوب و برفعوای (لیزدادوا ایمانا مع ایمانهم) زیادات احسان ایچون
بلای افتراق اوطانه تحمل ایله ترغیب بیور دیسه کأن بعض عجزه یاالهی
عجبا مشقات من بوره یه نیجه تحمل ایدلم ونه کیفیت ایله طاقت کتوره لم که
بزده صبره طاقت یوق دیو واقع اولان سؤاله بطریق الجواب والاستیناف
بیورر که (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) یعنی قوللرم مشقات
من بوره یه صبر ایدیکز کیم مع الحصر والتحقیق لاجرم صابرلرك اجری
روز جزاده حسابسز و بیلور ووزن و کیلسز ادا اولنور اجرهم قولی یوفی
قولنك مفعول ثانیسیدر بغیر حساب دخی اجردن حال اولمق اوزره موضع
نصبده در ای کائنا بغیر نهایة دیمکدر زیرا هرشیئ که تحت حسابه داخل
اوله لابد متناهیدر وشول شیئه که نهایت اولمیه حیطهٔ حسابدن خارجدر
قال علی کرم الله وجهه کل مطیع یکال له کیلا ویوزن له وزنا الا الصابرون
فانهم یحثی لهم حثیا) وروی انه (لما نزل من جاء بالحسنة فله عشر امثالها)
قال علیه السلام رب زد امتی فنزل (مثل الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله
کمثل حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة) فقال رب زد امتی فنزل
(انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) فانتهی رسول الله صلی الله علیه وسلم
وفی الحدیث انه (ینصب الموازین یوم القیمة لاهل الصلوة والصدقة والحج
فیوفون بها اجورهم ولا ینصب لاهل البلاء بل یصب علیهم الاجر صبا حتی
یتمنی اهل العافیة فی الدنیا ان اجسادهم تقرض بالمقاریض مما یوهب به اهل
البلاء من الفضل) رواه الطبرانی فی معجمه وعنه ابو نعیم فی الحلیة من روایة
جابر بن زید بن عیاش رضی الله عنه کذا ذکره ابن العراقی وابو مسلم
بیورمشلر که ارض الله واسعه ایله توصیف اولنسان ارض جنت اولسه
بو توجیهه منع بوقدر وذلك لانه تعالی امر المؤمنین بالتقوی وهی خشیة الله
ثم بین ان للتقی فی الآخرة الحسنة وهی الخلود فی الجنة ثم ان ارض الله ای جنته
واسعة کقوله (واورثنا الارض نتبوأ من الجنة حیث نشاء) وقوله تعالی
(وجنة عرضها السموات والارض) آه ای عارف بالله وصاحب دل آگاه
ظهر قرآن عظیمی تفسیر ایدنلرك مرتبهٔ غایاتی بودر که ایشتدك پس ارباب
ذوق ووجدانك دخی تحقیقن استماع قیل که نه بیوررلر یعنی حضرت حق
وفیاض مطلق ماسوادن اتقا ایدن وتعلقات کونیندن منقطع و یکتا اولان
عباد خواصنی بو آیت کریمه ده خصال اربعه ایله وصف ایتدیکه * بری ایمان

وبری تقوی * وبری احسان * وبری دخی صبردر پس اول عباد اصفیانك ایمانلری
حدثان ایله من غیر الاستدلال حق تعالینك ذاتنه صفاتیله معرفت واللهی
الله ایله بلمکدر وتقوالری دخی کوندن ونفسلرندن تجرددر یعنی نفس وکون
ایله حقدن محتجب اولمق خوفندن ایکیسندن دخی مجردلردر واحسانلری
طریق ربوبیتدن شوائب حدوثیتی بعد الخلع اولان علم یقینلری درکه
مرتبهٔ عیندر وصبرلری مواظبت احوال وکتمان کشف کلیده اولان
استقامتلریدر قیل (حقیقة الصبر ان لایدعی الربوبیة بعد الاتصاف بها
(وارض الله واسعة) ارض فلو بدرکه وسعت قلب وسعی حق ایله در
نته کیم بوندن اقدم وسعت قلب تحقیق اولنمشدر پس فحسان عارف بالله
خصال اربع مذکوره ایله متصف اولسه آنك ایچون دنیاده وآخرتده
اجر واردر دنیاده اولان اجری مواجید بدیهیه وواردات غریبهٔ الهیه
وفهوم عجایب خطابات ربانیه وبعد الکشف وقوف مشاهدات تجلیات
ذاتیه در وآخرتده اولان اجری دخی بحار آزال وآباددە غوطه قیلوب فنا
فی الذات وبقا فی الصفات دولتنه نائل اولمقدر ویاخود ارض وسیعه دن
مراد نفس مطمئنه در کما قال القاشانی (قل یاعبادی) المخصوصین من اهل
العنایة (الذین آمنوا) الایمان العلمی (اتقوا ربکم) بمحو صفاتکم (للذین احسنوا)
ای اتصفوا بالصفات الالهیة فعبدوه علی المشاهدة فی الدنیا حسنة لایکتنه
کنهها فی الآخرة وهی شهود الوجه الباقی وجماله الکریم (وارض الله) ای النفس
المطمئنة المخصوصة بالله لانقیادها له وقبولها لنوره واطمینانها الیه
ذات سعة بتعینها لاتتقید بشیٔ ولاتلبث فی ضیق من عادة ومألوف وامر غیر
الحق (انما یوفی الصابرون) الذین صبروا مع الله فی فناء صفاتهم وافعالهم
وسلوکهم فیه وسیرهم فی منازل النفس الواسعة بالیقین (اجرهم) من
جنات الصفات (بغیر حساب) ایمدی بنم روحم زمین فسیح نفس مطمئنه وارض
وسیع قلب عارف ایدیکی معلوم اولدی ایسه معنای باطنیسی بویله اولورکه
ای طالب تقوی وراغب احسان وصفا اولان سالك متلونلر اکر سزك
صفا کزه کدورت ووحدتکزه کثرت کلور ایسه کوکله کیریکز وانوار محبت الهیه
وتجلیات صفاتیه وذاتیه ایله عرشدن اعظم اولان عرصهٔ منیع قلبه واریکز کیم
حلاوت مجاهداتی ذوق ایدوب کدورتکز صفوته وکثرتکز وحدته وظلمتکز
نوره وغیبکز حضوره مبدل اولوب توجهکزده ثابت وصابر اولدیغکز ایچون

حق تعالی سزه مشاهدات انوار جمال لایزال ایله اجر بی حساب ویره و یاخود
دفع کثرات و کدورات ایچون برخوای (یاعبادی الذین آمنوا ان ارضی واسعة
فایای فاعبدون) ارض الله واسعه اولان انبیاء عظام ووارث حقیقتلری اولان
اولیاء کرامك نفوس مقدسه لری جانبنه واروب صحبت شریفلریله مغتنم
اولیکز کیم انلرده اولان کیفیت محبت سزه دخی اثر ایدوب فتح وانکشاف
وقلب صاف ایله حقه عبادت حاصل اوله و بزانی قنده بولالم بزم شهر بمزده
یوق دیو عذر وتقصیراتمیه سز زیرا عذر کز مقبول دکلدر انی بولمق وتحصیل
کمالات ایتمك هر بریکزك اوزرینه واجبدر پس (اطلبوا العلم ولو بالصين)
مصداقنجه اللهك ارضی واسعه در همان ترك اوطان وخانمان ایدوب
بولنجه سعی وکوشش قیل واول طلبك ایچنده جان تسلیم ایت دیو بیوریلور
مولانا خداوندکار دخی * ع * عرصهٔ دان انبیا را بس بلند *دیوب بومعنایه
اشارت بیورمشلردر آه کیم اول مسیرهٔ روح افزای انس واردات غیبیه
وحظیرهٔ قدس دلکشای تجلیات الهیه اولان مجالیٔ قلوب انبیا ومرایای
دلهای اصفیانك فضای منبع ملکوت وصحرای رفیع جبروتیلرند . اولان
* مثنوی * دل نگردد تنك ازعرصهٔ فراخ * عرصهٔ وسیعه وارض
فسیحه دن دل تنك اولمز یعنی علی الدوام مشاهدات تجلیات ذات
ومکاشفات انوار فیوضات ایله منبسط ومسرور وشهود وحضورده اولوب
انس وحدتلرینه مزاحمهٔ کثرت ومضایقهٔ غیریت تطرق ایلمز وروضات
جنانلری برکارازشهود و شکوفه زار خلود درکه * مثنوی * نخل تر
آنجا نگردد خشك شاخ * اول جنات عالیاتده . نخل ترخشك شاخ اولمز یعنی
مدانات وقربات ومشاهدات و معاینات اشجارینك نخل موزونلری دائما
تروتازه طوروب اغصان ثمرهٔ یقینلری خشك اولمز واوراق معرفتلری صولمز
و بعض نسخده . نخل تر یرینه نخل تن واقع اولمشدر بوتقدیرجه معنی بویله
اولورکه اول بستان شهودده غرس اولنان نهال بدن مثالی ونخل تن
مکتسبیلری ابدالآباد تازه وتر طوروب بذر محبتدن نمودار اولان شاخ طاعتلری
خشك اولمز واثمار اجر وحسنه لری دوکمز الحاصل داخل جنات عالیه اولان
نخل ابدان مؤمنین نائل حیات ابدیه اولوب زوال پذیر اولمز اماشویله که سبب
وصول رحمت و باعث دخول جنت اوله چق دادجنبشی ویرمیه سن وقدم
صدق وتقوایی اول عرصهٔ وسیعه یه قومیه سن * مثنوی * حاملی

نوم حواست را کنون * بو امثال ایله شمدی سن حواسکی حامل اولوب
﴿ مثنوی ﴾ کندو مانده میشوی وسرنکون * کندو مانده و سرنکون
اولورسن یعنی او جات قربات ودرجات مداناته سبب وصول اولان جناح
عروجی حصوله کتور ممکله پسمانده وپیش رانده واسفل سافلین طبیعت
ونار بعد بشریتده سرنکون ومغبون وروز جزاده منکوس الرأس اولورسن
ودنیاده دخی متابعت نفسانیه ضیقندن آزاده اولیوب بار کراندن چونکه
ویورغون اولوب واعصاب وجوارحه رخا کلوب غلبهٔ نوم ایله اویومغه
بشلرسن ایمدی حالات مزبوره احمال اثقال حواسدن اولشدر مثلا مشاهده
قیلز میسن ﴿ مثنوی ﴾ چونکه محمولی نه حامل وقت خواب * چونکه
وقت خوابده حامل دکل محمولسن پس یورغونلق رفع اولوب ﴿ مثنوی ﴾
ماندکی رفت وشدی بی رنج وتاب * ماندهلك کیتدی و بی رنج ومشقت
اولدك زیرا خواب دخی غدای تن وراحت بدندر فی الحقیقه ایکی اوچ کون
او یقوسز قالنلره حمل ثقیل حواسدن کمال ضعف وتکاسل کلور پس روح روان
حالت نومده قیود بشریه وحجب حواس حیوانیهدن فی الجمله مجرد وبکا
اولمغله برزخ مثالیده مشاهدات انواع موجودات ومعاینات اصناف مکونات
ایدوب عرصهٔ فراخ ملکوتی بی فتور وبی قصور سیر و تماشا قیلور ایمدی بنم
روحم حمل حواسدن خوابده خلاص اولدیغنی عین الیقین بیلدکسه
﴿ مثنوی ﴾ چاشنئ دان توحال خواب را * پیش محمولئ حال اولیا *
اولیانك محمولکی قتنده خواب حالنی سن برچاشنی بیل وانموذج قبیل یعنی
عوام الناسك حواس بشریهدن حالت نومده خلاص اولمسی خواص
عباد اللهك حالت یقظهلرینك انموذجیدر زیرا عارفان آکاه و مجذوبان
الهی نك قلوب صافیهلرینه استیلای علایق اخوان واوطان و تعلقات
اکواندن تجرد ورسوم علم وعلل واسباب واعتبار سعی وادراك رخص
وفتوردن تفرد کلوب حضرت جمعده محو رسوم ایله بلافرق وعین جمع
احدیتده غیب و محق اولوب وسیما عین حالده احکام عملارینه وکشف نور
ذاتده اشارتلرینه وشهود جمعده شواهد جعلرینه محو وغرق واقع اولمغله
براق مکاشفات ورفرف جذباتك محمولی اولوب قید تعیناتدن آزاده وجمع
حالده آسوده لردر زنهار بونجه ممکندر دیمه و کرامات اولیایه منکر اولمه که
﴿ مثنوی ﴾ اولیا اصحاب کهفند ای عنود * درقیام ودرتقلب هم رقود *

اولیا اصحاب کهفلردر ای عنود قیامده وتقلبده انلر راقد ونائملر در تتکیم قصهٔ
اصحاب کهف بوندن اقدم ایکی مجلده تفصیل اولنوب تکراردن مستغنی اولمشدر
پس عارفان بالله اولانلرك دخی مانند اصحاب کهف کمال حسن وطراوتلرندن
ظاهرلرینه منتشر اولان انوار قربت وحشت نومانی رفع وازاله وصورتلرنده
تبادر ایدن لطائف نعما جسدلرین روحلری وروحلرین جسدلریله متحد
ایتمکله کمال لطافتلرندن و عین بصیرتلرینك انفتاح واحساسات صوریه
وحرکات ارادیه لرندن برخوای (وتحسبهم ایقاظا) انلری آلودهٔ بشریت
ظن ایدرسز ولکن برموجب وهم رقود انلر لجوهٔ جذباتده غنوده وحالت
رقودده آسوده اولوب سز ایسه انلرك حقیقت حاللرندن غافل ایکن بز انلری
اویانق کوریورز دیرسز هیهات هیهات که سز انلری کورهمسز کما قال
تعالی (وتریهم ینظرون الیك و هم لایبصرون) ایمدی ای طالب حقانی
اول عارفان ربانی قرب القربده قرب قربدن غائب اولوب اسفار آزاله
کیتمشلردر و بلاد آباده هجرت ایتمکله آنات واوقاتده اولان هر بردملرنده
برترقی وتجلی وهر برنفسده برمقامدن برمقام اعلایه نقل وحرکت واقع
اولوب برخوای (قلب المؤمن بین اصبعین من أصابع الرحمن) ﴿ مثنوی ﴾
می کشد شان بی تکلف درفعال ❊ خدای متعال انلری بی تکلف فعاله چکر
یعنی بی اختیار انلری افعال حمیده واعمال پسندیده یه سوق وجذب ایدر
مع هذا اول کارزار و حدتك عنادل شوریده لری اولان ارباب جذبه ومحبت
ایسه ﴿ مثنوی ﴾ بی خبرذات الیمین ذات الشمال ❊ جانب یمین وطرف شمالدن
بی خبرلردر یعنی بحار جذبات احدیته بروجهله غرق اولمشلرکه اگرچه توفیق
ربانی ایله انلردن شر صدور ایتیوب جمیع اقوال و افعاللری حمیده نمایان
اولور ولکن کندیلری خیر وشر قیدندن آزاده و بی خبرلردر حق جل جلاله
ایسه اول عاشقان مجذوبانی گاه فنا و بقا وگاه کشف واحتجاب وگاه تجلی
واستتار وگاه جمع وتفرقه وگاه جهت فضیلت وگاهی جانب طبیعته تقلیب
ایدر فلهذا حضرت مولانا تفسیر ایدوب بیوررلرکه ای مستمع قابل ﴿ مثنوی ﴾
چیست آن ذات الیمین فعل حسن ❊ اول ذات الیمین نه در فعل حسندر
﴿ مثنوی ﴾ چیست آن ذات الشمال اشغال تن ❊ اول ذات الشمال نه در
اشغال تندر یعنی بحکم البشر یه اکل و شرب و مسکن و ملبس ایچون
بقدر الکفایه اولان مشاغل جسمانیه در حال آنکه انلرك جسملری دخی

نوراولوب جذبات رحمانیه اول عباد اصفیانی بحاراولیت ودریای آخریتنه غرق ایدوب نفس سبحانی ایله ذات یمین ازل وذات شمال ابده تقلیب ایتمکده در و کذلك رؤیة افعالدن انوار اسما و انوار اسمادن انوار صفاته و اندن انوار ذاته تحریك ایدوب هرنفسده برعالم صفتدن برعالم صفته نقل ایدر وجمیع حالده تجلیات ذاتیه سیله بین الصفتین انلرایله معا سیر ایدر وصحارای آزال وآباد ده ر وحلریله دور ایدوب انجم عقللرنی افلاك حقایقنده اداره ایدر وهمچنان بساتین علوم غیبیهٔ مجهوله سنده دخی انبیا واو لیاسنك اسرار یله تفرج قیلوب بعده بحر وحدانیتنه القا ایدوب طوفان کبریانك سیولی انلری قاموس بقایه ربوده قیلور وسر اسراری ایله گاه نکرهٔ قدم وگاه معرفت بقایی مشاهده ایتدیروب دریای محیط ذاتده کم اولور وتقلبدن قالور پس بونلرك نه وجهله مقربان درگاه وعارفان بالله او لدقلری معلومك اولدی ایسه انلردن اقتضاء بشری به متعلق مشاغل جسمانیه صدورینه تعجب قیلمه زیرا ❊ مثنوی ❊ می رودازین هردوکار ازانبیا ❊ بوهرایکی کار انبیا علیهم السلامدن صدور ایدر یعنی اکر اعمال روحانیه واکرافعال جسمانیه وجوده کلور ولکن ❊ مثنوی ❊ بیخبرزین هردو ایشان چون صدا ❊ انبیا واولیا مانند صدا بوهرایکیدن بی خبرلردر زیرا صدا مقابلهٔ مصوتده واقع اولان جسم صلبدن استماع اولنان انعکاس صوتدن عبارتدر پس هم ایشلیه وهم ایشلدیکنه شعوری اولمیه بونیجه متصوردر دینورایسه انلرحب ذاتی یه بروجهله پیوسته اولمشلردرکه ❊ م ❊ ماچونایم ونوادرمازتست ❊ ماچوکوهیم وصدا درمازتست ❊ مصداقنجه ❊ مثنوی ❊ کرصدایت بشنواند خیروشر ❊ کوه بلند اکرچه خیروشرواقع اولان صدایی سکا ایشتدررر ولکن ❊ مثنوی ❊ ذات که باشد زهرد و بیخبر ❊ کوه پرصدا هرایکیسندن بیخبر وخیر وشردن بی شعور اولوب بلکه کوهدن استماع اولنان صیت وصدا برصدا ایدیجنك نقش کلمات وپرتو عباراتیدر یوخسه کوهك کندوسندن شعور ایله دکلدر کذلك انبیا و اولیا وعرفا واصفیانك طورسینای هستی نمای وجودیی بودلری غلبات جذبات ربانیه وصدمات تجلیات ذاتیه دن مدکوك ومتلاشی اولمغله اضافات عدمیه واعتبارات وهمیه اولان نمود صور کثرات بی بودی مرتبهٔ واحدیتده نعت وحدت ایله مشاهده ایدوب احکام بشریه لری بکلیتها مضمحل اولمشدر پس کون جامع اولان کوه ناسوتیلرندن

هرنه قول وفعل كه مسموع ومشهود اوله برمصداق (كنت سمعه وبصره ويده ورجله) بطريق الانعكاس اقتضاء رحمانيدر يعنى اكرچه كيم انلرده دخى لازمهٔ بشريه دن اولان خواب وخور وتقرب نسوان وبونك امثالى احوال ظهورى واقعدر ولكن قلب پرفتوح وسرروحلرى تجليات جمال نماى وحدته بروجهله مرآت مجلى اولمشدركه صورت بشريه لرندن وجوده كلان جميع اقتضالرى حقانى اولوب نفسانى دكلدر ونفسلرينك انده مدخلى يوقدر ومستلزم خطاب اولان (اناونحن وانت وهو) اعتباراتى دخى محو اولمشدر زيرا جناب حضرت احديت اكرحقيقى واكر اعتبارى جميع كثراتدن منزه ومعرا اولوب اعتبارات واضافات بزه نسبت ايله در پس مرتبهٔ وحدتده تغاير وتمايز مطلقا مرتفع اولديسه صدورايدن افعال واحوال ظهورات الهيه دن اولوب كوه هستينك اندن شعورى اولميوب منصوردن استماع اولنان اناالحق كلامى كبى من حيث الانعكاس صوت وصدادر محمود شبسترى نه زيبا ديمشدر ﴿ كلشن ﴾ هرآنكوخالى ازخود چون خداشد * اناالحق اندرو صوت وصداشد * شود باوجه باقى غيرهالك * يكى كردد سلوك وسيرسالك * وجود خلق وكثرت درنمودست * نه هرچه آن نمايد عين بودست * الحاصل نه تطويل كلام ايليه لم كه ذكر اولنان حالات ذوقياتدر اكر سندخى برمرشد مكملك فيوضات مجلسندن مستفيض اولوب وجذبات رحمانيه هستئ موهومك ر بوده قيلوب زجاجهٔ قلبك مرآت جمال نماى سبحانى اولديسه تقرير اولنان معنايى فهم وذوق ايدرسن والاوهم وخيال وشك وكماندن قنده خلاص اولورسن فلهذا اول يارمهربان دخى يوسف عليه السلام حسن جمالن تماشا ايتمك ايچون يوسفه ارمغان آينه عرضه قيلديغن بيان ايدوب مولانا خداوندكار اشبو شرح شريفك تحقيقنه تحريك زبان ايدرلر .

﴿ جواب كفتن مهمان يوسف را عليه السلام كه آينه آوردمت ارمغان ﴾
﴿ تا هر بارى كه دروى نكرى روى خوب خويش را ببينى ومرا ياد كنى ﴾

يوسف عليه السلامه مهمانك جواب سويلمسيدركه سكا ارمغان آينه كتوردم تاكه هر بارى كه مرآته نظر قيله سن كندو روى خوبكى كوروب بنى ياد ايليه سن يعنى آفتاب برج كنعان وشاه خوبان انسان ومصرده سلطان فرمان ران اولان يوسف عليه السلام ايله مهمان مهربان ميانده بوقدر

کلمات جواهر نکات کذران ایتدکدن صکره ﴿ مثنوی ﴾ کفت یوسف هین بیاور ارمغان * یوسف علیه السلام یارمهربانه ایتدی آکاه اول ارمغان کتور وکندوکی زمرهٔ مقبولانه یتور ﴿ مثنوی ﴾ اوزشرم این تقاضا زد فغان * اول مهمان مهربان بو تقاضانك شرمندن فغان ایتدی یعنی یوسف خوب جمالك کندویه لایق ارمغان ایستدیکندن استحیا قلوب وانواع عجز وافتقار ایله نیازایدوب ﴿ مثنوی ﴾ کفت من چند ارمغان جستم ترا * ایتدی ای یوسف جان وجان جان بن سنك ایچون بسیار وبسیار ارمغان طلب ایلدم ولکن ﴿ مثنوی ﴾ ارمغانی در نظرنا مد سزا * سنك شاننکه لایق بنم نظرمه برارمغان مناسب کلدی یعنی یوسفدن مراد اول محبوب بی مثل اولان خالق العباد درکه عاشقان باصفادن ذاتنه لایق تحفه اهداسی تکلیف اولندقده عاشق بیچاره غرق عرق شرمندکی اولوب * بیت * درجهان تحفه اکر به زدل وجان بودی * ارمغان درجانان مرا آن بودی * مفهومنجه ایتدی ای سلطان دوجهان موجودات عالمه چشم بصیرتله نظر ایتدیکمده هر برینه نظیر بسیار وبارکاه بی نظیرکده نظریمه دوش اولان جمله اشیادن بهتر واعلالری بی شمار بولوب پس درکاه جلالت بارکاهکه سزاوار برتحفه وارمغان اولمدیغنی محقق بیلوب بالاخره کندی کندیمه ایتدم ای دردمند بیچاره وعاشق آواره ﴿ مثنوی ﴾ حبه را جانب کان چون برم * جانب کانه برحبه یی ارمغان دیونیجه ایلدم ﴿ مثنوی ﴾ قطره را سوی عمان چون برم * وجانب عمانه برقطره یی تحفه دیونیجه کتورم ومثلا ﴿ مثنوی ﴾ زیره را من سوی کرمان آورم * کر بپیش تو دل وجان آورم * اکرسنك پیش سعادتکه دل وجان هدیه سن کتورم همان ولایت کرمان جانبنه کمون هدیه ایلمك کبیدر مع هذا کرمانك دشت وصحراسی کمون ایله مملودر پس یکدانهٔ زیره کرمانه ارمغان اولورمی وا کاهیچ فرد رغبت کوستروب ارمغان کتورمش دینورمی پس ای موجد اکوان وخالق املاك انس وجان اقلیم ابدانده جمله دن ذی قیمت دل وجاندر اول ایسه سنك صحرای جبروت وفضای ملکوتکده بی قدر وقیمت وکمال وفرت اوزره اولوب مملکت ابدانده معتبر اولان دل وجان دخی اول جانبدن کلمشدر بو تقدیرجه سنك درکاهکه بومقوله شیٔ حقیرنه وجهله ارمغان اولور ارمغانده ایسه غرابت کرکدر که حتی محل قبول وحیز اجابتده واقع اوله الهاملکا پادشاها بوفقیر نابود ولاشیٔ مفقودکه لایق نه ارمغانی اولسه کرکدر که ﴿ مثنوی ﴾ نیست تخمی اندرین انبار نیست * برتخم یوقدرکه

بو انباردہ اولمیه یعنی بر خلق حسن وفعل مستحسن بوقدر که انبار قدرت و بحر زخار مشیتکدہ اولمیه پس مملکت ایجاددہ بولنمیان وسنك شان بیچونکه لایق اولان ارمغان ﴿ مثنوی ﴾ غیر حسن تو که آنرا یار نیست * سنك حسن وجمالکدن غیری دکلدر که اکا یار ونظیر یوقدر الحاصل نه صفاتکه شبیه ونه ذاتکه مثیل واردر بلکه ذات وصفات جمیع مخلوقات سنك ذات وصفاتك نورینك عکسیدر که مجالی کثرات ومرایای مکوناتده ظاهر اولمشدر ﴿ شعر ﴾ وماهی الا ان بدت بمظاهری * فظنوا سواها وهی فیها تجلت * پس ای بیمثال لایزال وذوالجلال والجمال ﴿ مثنوی ﴾ لایق آن دیدم که من آینهٔ * انسب واحری والیق واولی انی کوردم که بونمودبی بودیوقلق آینه سنی ﴿ مثنوی ﴾ پیش تو آرم چو نور سینهٔ * نور سینهٔ اهل صفا کبی سنك پیشکاه احدیت ودرکاه وحدتکه کتورم ﴿ مثنوی ﴾ تا ببینی روی خوب خود در آن * تاکه سن روی خوبکی اول مرآت مصفادہ کورہ سن ﴿ مثنوی ﴾ ای تو چون خورشید شمع آسمان * ای محبوب بی مثال سن آفتاب چارم آسمان کبی نور آسمان حقیقت سن ونور جمال ذاتکی ذاتکدن غیریسی بلکه قادر اولمز وکثراتدن بریسی سنك ذات احدیتکه یول بولمز وسالك راه الله چارمیخ طبع وهوادن مجرد ودیدهٔ قلبی نور وحدانیت ایله منور اولمادقچه جمال (الله نور السموات والارض) مشاهدهسنه قادر اولمز * بیت * هم بچشم دوست دیدم چون جمالش جلوه کرد * کآفتاب ازمشرق هر ذره تابان کشته بود * حقا که حقه وساطهٔ اشیا ایله عارف اولمق ایستین جاهلدر بلکه عارف حقیقی اولدر که اشیایی حقله بیله ایمدی هستیٔ حقه مرآت نیستیدن اعلی ارمغان اولمدیغی مقرر اولدیسه انوار آفتاب ذات واشعهٔ پرتو تجلیات صفاتك انعکاسنی تماشا قلمغیچون ﴿ مثنوی ﴾ آینه آوردمت ای روشنی * آینه کتوردم سکا ای روشنی ﴿ مثنوی ﴾ تا چو بینی روی خود یادم کنی * تا چونکه کندو یوزك کوروب بو عاشق بیوجودی یاد ایلیه سن زیرا عند ارباب البصیره مقرر ومعلوم ومحقق ومفهوم درکه صاحب جمال اولان محبوب بی مثالك حضرتنده مرآت جمال نمادن ذی قیمت برنسنه یوقدر مثلا صد هزار جواهر قیمتدار اولسه خزینه وصندیقده حفظ اولنوب محبوب مادر زاد اولانلر حسن وجمالنی جواهر ایله تزیینه رغبت ایتمزلر فاما مرآت جمال نمایی مواجهه لرندن دور طوتیوب وروی مرآته غبار کلدیکن پسند ایتیوب وجه مصفاسندن ازالهٔ غباره کندی ذاتیله قیام کوستروب اطراف آینه یی اکمام

پیرهنلریله سیلرلر ومستمرا تجلیه ایدرلر پس اول ایزد متعال وجمیل بی مثال که (ان الله جمیل یحب الجمال) مفهومی انك وصف شانیدر لاجرم اول معشوق بی بدله تحفهٔ مقبوله بهر آینه آینه در پس ای مهمان جان و یار مهربان همان طورمه که * بیت * تو مظهر مرآت خدا آمده * آینهٔ وجه کبریا آمده * دیوب ﴿ مثنوی ﴾ آینه بیرون کشید اواز بغل * اول یار مهربان رسم ارمغان آینه یی قوالتوغندن طشره چکدی زیرا ﴿ مثنوی ﴾ خوب را آینه باشد مشتغل * خوب رو اولانه محل اشتغال آینه اولور آه ای سالك راه و دل آگاه ﴿ گلشن ﴾ چو چشم سرندارد طاقت وتاب * تو آن خورشید تابان دید درآب * از وچون روشنی کمتر نماید * درادراك تو حالی می فزاید * مضمونجه نورچشم ظاهر مقهور نور قاهر اولوب تاب نور آفتاب عالمتابه قادر اولمادیسه برجرم صقاله قبولی مانند آب آفتابه مقابل طوترلر که رؤیت نور آفتابه طاقت کتوره زیرا مانع نور آفتاب اولان یته اشعهٔ نور آفتابدر پس مانع رؤیت اولان فرط روشنیٔ نور آفتاب آب صافیده کمتر تاب اولمغیله ادراك میسر اولدیغی کبی ﴿ شعر ﴾ کالشمس یمنعك اجتلاؤك وجهها * فاذا اكتست برقیق غیم امکنا * مصداقنجه نور مطلق هستیٔ مطلقه مرآت نیستی مقابل اولمادقجه هیچ وجهله مدرك ومشهود اولمیوب عدم آینهٔ وجود اولدیغیچون مظهر نورذات ستار ومرآت تجلیات صفات غفار اولان مولانا خداوندکار بیوررلر که ﴿ مثنوی ﴾ آینهٔ هستی چه باشد نیستی * آینهٔ وجود مطلق نه در یوقلقدر فاذا کان کذلك دیدهٔ بصیرتکدن پردهٔ کثرت وغیم انانیتی ازاله ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ نیستی بر کر تو ابله نیستی * اکر ابله دکلسك وجود مطلقه یوقلق آینه سن ارمغان ایلت زیرا ﴿ مثنوی ﴾ هستی اندر نیستی بتوان نمود * واراق یوقلقده کورلمك ممکن اولور آه ای سالك راه مغربی نه خوب دیمشدر ﴿ شعر ﴾ اکر زروی براندازد اونقاب صفات * دوکون سوخته کردد زتاب پرتو ذات * به پیش تاب تجلیٔ ذات محو شود * جهانکه هست عیان کشته ازفروغ صفات * دلا نقاب برافکن زروی اوومترس * ازآنکه سوخته کردی باآتش سبحات * ازین هلاك میندیش و باش مردانه * که آن هلاك بود موجب خلاص ونجات * اکر تو محو نکردی بجا شود مثبت * تو همچو خویش طلب کر طلب کنی اثبات * حقا ودریغ بردلده که غبار هستی اوله انك صفای نور جمالن نیجه کوره بیلور و بردل که انك آرامی دلارام ایله اوله بلزم که نه سببدن بی قرار اولور

پس همچو مدار فلك مركز توحيده دوران ايتمك ايسترسك هستئ عاريتدن مبرا وغنای دنیادن معرا اولوب فقروفنا اختيار قيل كه اول وجود باقی سکا نظر ایلیه زیرا اول غنی مطلقك نظری كدار ينه در مثلا ﴿مثنوی﴾ مالداران برفقیر آرند جود * مالدارلر فقیر اولا نه اظهار جود ايدرلر آه ای پادشاه دوجهان بوفقیرو بی كسلرك سندن غیری كیمی واردر ای غنی مطلق ﴿شعر﴾ چه باشد اكر زآنكه توكاه كاهی * كنی سوی افتاد كانت نكاهی * چه خوش باشد ارزآنكه چون من كدارا * نكاهی كند همچوتو پادشاهی * خلاصهٔ كلام وجود خارجی یه نسبت محض عدم وعلم حقده عدمیت اوزره ثابت اولوب هركز وجود عینی ایله متحقق اولمیان عدم اضافی كه ماهیات ممكنه وصور علمیه درآینهٔ هستئ مطلق اولمشلردر ونور وجود مطلق بحسب قابلیات وبقدر استعدادات اول مرایای ذاتده بدیدار اولوب عكس تابش صفاتنی آینهٔ عدم اعیاندن اظهار ایدوب ماهیات ممكنه‌ده بروز ایدر وانلرك آثار واحكامی وجودده ظاهر ووجود اعیان معدومدر ومانند مرآت مرئی اولمیوب نظردن مفقود در محمود شبستری دخی بومعنایی تأیید ایدوب نه خوب دیمشدر ﴿نظم﴾ عدم آینهٔ هستیست مطلق * كزو پیداست عكس تابش حق * عدم چون كشت هستی رامقابل * دروعكسی شداندر حال حاصل * آه ای دل آكاه جمیع اشیانك ظهوری برمصداق (لاشیاء انما تتبین باضدادها) ضدیله در فاماحقدن غیری برموجود یوقدر كه حق وساطت تضاد ومماثلت ایله سبب ظهور حق اوله بلكه اول ندوضدی اولمیان واجب الوجودك نور وجودی شامل جمیع ذرات كائنات اولوب اجلی واظهر جمیع مفهومات وبدیهیات پرتوتاب آفتاب وجود مطلقدر ولكن كمال ظهور وغایت وضوحندن مخفی و مستتر كور بنور ایمدی حقدن غیری وجود اولمدیسه بزم عجز وافتقارمز آینهٔ قدرت ومرآت غنای وحدت اولوب اشیا ضدیله نمودار اولمشدر وبربنه آینه دوشمشدر مثلا شب اولمسه روز نه در بلمز ونور اولمسه ظلمت كورنمز و فقیر اولمسه غنی كیمدرفهم اولنمزدی فلهذا مولانا خداوندكار دخی اضدادك بربنه مرایای متكثره واقع اولدیغن بیان ایدوب بیوررلر كه ﴿مثنوی﴾ آینهٔ صافئ نان خود كرسنه است * نانك مرآت مصفاسی خود كرسنه‌در وهمچنان ﴿مثنوی﴾ سوخته هم آینهٔ آتش زنه است * سوخته دخی آتش زنه‌نك آینه‌سیدر یعنی چقماغك اثری قاوك وجودنده ظهور ایتمكله قاو چقماغك

مرآتی و حلاوت کرسنه‌یه معلوم اولمغله کرسنه دخی ناته آینه‌در و بالجمله ﴿مثنوی﴾ نیستی ونقص هرجایی که خاست ❊ هرقنده که کسر ونقصان وفقر ونیستی نمایان اولدی لاجرم اول فقروفنا ﴿مثنوی﴾ آینهٔ خوبی جمله پیشه‌هاست ❊ جمله صنایعك کوزللکی آینه‌سی اولدی زیرا که صنعتی بیلمیانه تعلیم ایدرلر پس صنعتك خوبلغی بلمدیین ناقصك آینهٔ احتیاجنده و مرآت نقصاننده جلوه کراولور والا بیلورم دینه نه تعلیم اولور مثلا ﴿مثنوی﴾ چونکه جامه چست ودوزیده بود ❊ چونکه جامه درست واطیف دیکلمش اوله ﴿مثنوی﴾ مظهر فرهنك درزی چون شود ❊ در زینك صنعت وکمالنك نیجه مظهری اولور یعنی مادامکه جامه بچلمامش ودیکلمامش اولمیه درزی انی بچوب دیکمز پس صنعت خیاطه مرآت اولان جامهٔ نادوزیده در وکذلك ﴿مثنوی﴾ ناتراشیده همی باید جذوع ❊ اخشابك بوداقلری یونلمامش کرکدرکه ﴿مثنوی﴾ تادروکر اصل سازد یافروع ❊ تاکه نجار اصل دوزه ویافروع ایلیه یعنی تراش ایدوب کیمی یوفقه ایده وکیمی اساس بیت اولمغیچون اصله ملحق ایلیه ایمدی تراشیده وموزون اولان اخشابك دروکره احتیاجی یوقدر پس مرآت صنعت نجاراولان اخشاب ناتراشیده در وکذلك ﴿مثنوی﴾ خواجهٔ اشکسته بند آنجارود ❊ شکسته بند اولان خواجه اول محله کیدرکه ﴿مثنوی﴾ که‌در آنجاپای اشکسته بود ❊ که اول محلده پای شکسته اوله پس برخوای (اناعند المنکسرة قلوبهم) اول جلیل وجبار ومظهر نور ذات وصفات اولان مرشدان اخیار وخواجکان احرار دخی شول عبد مستمند وطالب دردمنده تجلی ایدرکه انك قلبی منکسر اولوب فقروفنا اختیار ایتمش اوله زیرا ﴿مثنوی﴾ کی شودچون نیست رنجور ونزار ❊ آن جمال صنعت طب آشکار ❊ چونکه برکسنه رنجور وزار وضعیف ونزار اولمیه صنعت طبك اول جمال باکمالی فحن آشکار اولور اولمز پس مادام‌که برطالب طریقت کندی‌یی عجز وقصور ایله حقیر وخوار وامراض ماسوا ایله شکسته پای ورنجور بیلمیه طبیب حاذق وعیسی دم مشفق اولان اولیاء اصفیانك خوب جمال تربیه‌لری انده نه‌وجهله ظاهراولوریعنی اولمز ﴿شعر﴾ بیا بیا که غریبیم وعاشقیم ونزار ❊ بیا بیا که نداریم بی‌تو صبر وقرار ❊ بیا که بی‌تو زافراط آرزومندی ❊ مرا دلیست‌درو صدهزار شعلهٔ نار ❊ همیشه خاطرفاتر بورد ذکرشماست ❊ برین حدیث کواهست عالم الاسرار ❊ آه ای سالك راه

وطالب الله ﴿مثنوی﴾ خواری ودونئ مسها برملا ✿ کرنباشد کی نماید کیمیا ✿
اکر مسلرك خوارلکی واعتبارده دونلکی خلقه آشکاره اولمیایدی اثر کیمیا چکن
ظاهر اولوردی پس نحاسك وجودخوار وحقیری تأثیر اکسیره مرآت واقع
اولدی کذلك سنك نحاس بشریت ومس نفسانیتك دخی ادناس ماسوا ایله
خوار وحقیر اولماسه نظر اکسیر اولیا پوتهٔ قلبکه القاء جوهر جذبات ایتمکله
نفسك مطمئنه لك مرتبه سنه قنده وارردی وقلبك زرخالص کبی پوتهٔ عشقده
قال اولوب نچان مرآت مصفا اولوردی پس بوقدر کمالاتك ظهوره آیینه
اولان اول کسر ونقصان اولدیسه اشبو قاعدهٔ متقنه مضبوطك اولسون که
﴿مثنوی﴾ نقصها آیینهٔ وصف کمال ✿ نقصانلر لاجرم آیینهٔ وصف
کمالدر ﴿مثنوی﴾ وآن حقارت آیینهٔ عز وجلال ✿ واول خواری وحقیرلکلر
مرآت عز وجلالدر ﴿مثنوی﴾ زآنکه ضدرا ضد کند پید ایقین ✿ زیراکه
تحقیقا ویقینا ضدی ضد آشکار ایدر ﴿مثنوی﴾ زآنکه باسرکه بدیدست
انکبین ✿ زیراکه عسل سرکه ایله مبین اولور وفی الحقیقه حلاوت خصوصنده
ووصلت فرقت ایله ووحدت کثرت ایله ظاهر اولور نور ذاته واصل اولمیان
حلاوت وصلتی نه بیلور ومرارت فرقتی نیجه فهم ایدر وتجلیات ذاتیه ایله محو
وجود ایتمیان کثرات ماسوایی نیجه تمییز قیلور پس هرشی ضدیله متمیز اولور
خلاصهٔ کلام ای سالك سعادت انجام علی هذا القیاس ﴿مثنوی﴾ هرکه
نقص خویش را دید وشناخت ✿ هر اول دل بیدار وطالب برخوردار که
کندونك نقصاننی بیلدی واکلادی طریق توحیددن بهره‌دار اولوب ولاجرم
رکاب سعادته پانهاده اولوب ﴿مثنوی﴾ اندر استکمال خودده اسبه تاخت ✿
کندی استکمالنده ده اسبهٔ همت ایله چاپدی یعنی قوم تاتار صبارفتار اسبك
بریشنه بنوب واون رأس اسبی یدکنه آلوب نیجه کونلك مسافهٔ بعیده اولان
محله برکونده نه وجهله چاپارسه درکاه سبحانی وبارکاه عارفان ربانیده کندی
تقصیراتنی ونفس ناقصه‌نك عجز وقصورنی فهم واذعان ایدن طالبان وسالکان
دخی شویله که جبههٔ نیازی عتبهٔ چاره سازه قویوب روی انقیادی زمین اطاعته
وضع ایلیه وبنده دخی علم ومعرفت وکمال ونزاهت واردر دیو اظهار لیاقت ایتمیوب
دائما تواضع ومسکنت وذل عبودیتدن خالی اولمیه هر آیینه استکمال وجودده
مهتدی اولوبده اسبهٔ جذبات ورفرف تجلیا تله منزل مقصوده چاپوب وآن
واحدده عقبات کثراتی طی ایدوب بلاد طیبات انوار ذاته واصل اولور

وكنديده وجود كورن عنودلر اول دولتي قنده كورر نتكيم مولانا خداوندكار بيورر ﴿ مثنوى ﴾ زآن نمى پرد بسوى ذوالجلال * كنديده نقصان بين اولميان اول بطي وغبين جانب ذو الجلاله اول سببدن پرواز ايلمزكه ﴿ مثنوى ﴾ كوكمانى مى برد خود را كمال * اول كندى بى اهل كمال كمان ايدر پس يوقلوغن بيلك انوار ذات وجود مطلقه مرآت ونقصانن كورمك واسطهٔ نيل كمالات ورابطهٔ مصادفهٔ تجليات وكندى بى كامل زعم ايتمك سبب دورئ موجد مكونات اولديغيچون كاشف اسرار ديومى مولانا جلال الدين رومى بيوررلركه اى مسكين وغبين ﴿ مثنوى ﴾ علتى بدتر ز پندار كمال * پندار كمالدن بدتر برعلت ﴿ مثنوى ﴾ نيست اندرجان تو اى ذو دلال * سنك جانكده يوقدر اى كبر وناز صاحبى اولان بى نياز پس بوعلت مهلكه نك ازاله سنه نه چاره ديرايسك ﴿ مثنوى ﴾ ازدل وازديده ات بس خون رود * سنك كوزكدن وقلبكدن خون بسيار كيتمك كركدركه ﴿ مثنوى ﴾ تازتواين معجبى بيرون شود * حتى سندن بوخود پسندى ومعجبى طشره اوله وقلبكدن علت پندار زائل اولوب صحيح وسالم اوله آه اى روح مقدس مولانا وياسر انبيا واولياء آه وانين وناله وحنين ايتسامك نه ممكندر ايشيمز لطف وكرمكزه قالوب قاسمك بوشعرى وردزبان ومونس جانمز اولمشدر ﴿ شعر ﴾ سينه مجروحست وعقل آشفته خاطر بى قرار * ديده كريانست وجان مشتاق ودل اميد وار * آه دردآلود دارم چون ننالم آه آه * جان غم فرسوده دارم چون نكريم زار زار * كفت خاك راه من شو پاى بر چشمت نهم * خاك شد چشم رهى برشاه راه انتظار * جان باقى عشق مى بخشد حيات از عشق جو * جان جاويدان نكوتر يا حيات مستعار * شاهدان اندرميان زاهدان تدبيرچيست * قاسمى جو پاى كل هركز نينديشد زخار * آه اى ضعيف بيچاره وغم هجرايله پرپاره زنهار وزنهار علت پندار كمالدن استعاذه وغياث المستغيثينه استغاثه دن خالى اولميه سن كه بر موجب (خلقتنى من نار وخلقته من طين) ﴿ مثنوى ﴾ علت ابليس انا خير بدست * علت ابليس (انا خير منه) ديمسى وخرفشادن ذوق چشان اولمامغله آدمه سجده قليوب امره مخالفت ايتمه سى وكندى بى اعلا بيلمه سى اولمشدر ايمدى غافل مباش كه * بيت * هركه باشد چنين زنسل وبست * كرزروم وزشام ورزربست * مضمونجه ﴿ مثنوى ﴾ وين مرض در نفس هرمخلوق هست * بوانا خير منه مرضى هرمخلوقك

نفسنده موجود در ای نفس مریضه حاشا بنده بوحالت بوقده دیمه
﴾ مثنوی ﴿ کرچه خود را بس شکسته بیند او * اکرچه اول نفس تعین
بسته کندی بی شکسته کورر یعنی عبادتی عادت وریاضت ومجاهده یه الفت
ایدوب انواع علم ومعرفته مصادفه ایتمکله وحدت وکثرت ونور وظلمت ونیستی
وهستی اصطلاحاتن بیلوب کأنه کندی بی شکسته بسته کوستررولکن کندی بی
شکسته کوسترمه سی ومجاهده وریاضتی نفسنه اسناد ایله نزاهت صانمه سی
عین خباثت وعشق ومحبت وجذبهٔ احدیت اولمقچه علم ومعرفتی کندی بی
طریق وحدته دلالت ایدر زعم ایتمه سی وبوکمان ایله کندی بی برعیسی دم
مشفقه تسلیم ایتیوب عتبهٔ مرشده اکمله ر و مالیده اولمه مسی محض
استکبار واستعلا اولوب همان ابلیسك اناخیر منه دیدیکی کبی علت دوری وسبب
مهجور یدر پس کندی یه قولا وفعلا کمال اسناد ایدوب وظاهر حالده بوینن
اکوب آهسته یوریوب کندی بی شکسته اراءت ایلیان نفس مکاره یی مثلا
﴾ مثنوی ﴿ آب صافی دان وسرکین زیرجو * زیرجوده سرکین اولان
آب صافی بیل یعنی فی المثل برماء راکدك اکرچه اوستی آب صافی کورینور
ولکن التنده انجاس بسیار واردر پس بوزنده اولان صاف نمالغك نه صفاسی
واردر که دیبی نجس ایله مالا مالدار کذلك نفس مکاره نك کندی بی صاف نما
اولدیغی نه یی مفید که درونندە لوث انانیت وخبث رعونت واثنینیت مستقردر
وبن شکسته یم دیمه سی عین استکباردر پس بومکر مستوری اظهار دیلرایسك
﴾ مثنوی ﴿ چون بشوراند ترا درامتحان * چونکه برکسنه سنی من حیث
الامتحان قارشدررسه ونفس مکاره نك خلافنده ن کورنسه ﴾ مثنوی ﴿
آب سرکین رنك کردد درزمان * آب صافی شکلنده نمایان اولان نفس خبیثه
فی الحال سرکین رنك اولوب درونندە اولان لوث انانیت واستکبار وجه
مکدرنده بدیدار اولور یعنی پندارکالن ظهوره کتوروب ذلت ومسکنتی قبول
ایتمز ایمدی ﴾ مثنوی ﴿ درتك جوهست سرکین ای فتا * جو دبنده سرکین
واردر ای فتا ﴾ مثنوی ﴿ کرچه جو صافی نماید مرترا * اکرچه وجودك
ایرمغی سکا کندی بی صافی کوستررر ونفس مکاره پاك ومجردم دیو غرالنور
﴾ شعر ﴿ خواجه مستست ببین درسرو دردستارش * لطف فرمای وزمانی
زکرم بازارش * ای دل ای دل تو بهر کس که رسی در ره عشق * چون دروم معرفتی
نیست عدم پندارش * کرمغی در ره حق دعوی اسلام کند * نکنی

باور ازوتانبرد زنارش * هر که را نور یقین نیست عجب مرده دلیست * عشق میکوید ومن میشنوم کفتارش * عاشقانرا همه درد ازتو ودرمان ازتو * هر که بیمار توشد هم توکنی تیمارش * آه ای طالب صداقتکارنفس خدعه کار عجب مکار وحیله وفریبی بسیار وسحروافسونی بی شمار وتواضع ومسکنتی عین استکبار در هیچ بروضعنه الدائمه وآسان وجهله مسلمان اولور صانمه هرنه قدر صاف کورنسه کدر آلود در هنکام امتحانده لوث انانیتی ظاهر اولور حقا تشبیه بلیغدرکه کل سیاهدن جریان ایدن روی آب هرنه مرتبه صاف کورینسه دیبنی قارشدردقلری کبی صفاسی زائل ودیبنده اولان کل سیاه یوزه چیقوب جمیع اجزاسنه شامل اولور پس مادام که محل جو بی کل سیاهدن پاك ایتمیه لر صفای حقیقی هویدا اولمز بودخی مقرردرکه هیچ برجو کندی کندی یی تطهیره قادراولمیوب لاجرم برمطهره محتاجدر ابدی کذلك هیچ برکس دخی کندی نفسنی کل آلود طبیعت و خباثت نمود و انانیت اولمقدن تخلیصه مجالی اولمز والابرمطهر قلوب ومرشد مرغوبك ید ارشادینه موقوفدر دیومولانا خداوندکار بیوررلرکه * مثنوی * هست پیر راه‌دان پرفطن * باغهای نفس کل‌راجوی کن * طین لازبدن تخمیر اولنان بشریت ونفس کل آلود طبیعت باغلرینك جوی کنی پرفطن وعقول اولان پیرراه داندر غیری دکلدر زیرا بحرعلم لدنی ووارث حقیقت نبوی اول مرشد کامل و جمله نفوسه انك فیضی شاملدر ومرض نفسك طبیب عیسی نفسی اول پیرمکملدر اکرچه جمیع نفوسه افاضهٔ انوار هدایت اول زبدهٔ انسان و صاحب زمان اولان قطب دورانك نظر عنایتیدر ولکن جوی کن اعتباریله محله مناسب اولان کل کسرکاف بجمیله قرآءت اولنق اولی والیقدر و پیرراه دان نفوس کل آلودك جمله سندن جوکن آب هدایت اولمسی نفس مرید کندی یه تسلیم ومسترشد اولدیغی اعتباریله در یوخسه عموم داخل دکلدر زیرا عموم داخل اولسه اقطار ارضده هیچ برنفس قالمازدی که انك باغ وجودندن انهار هدایت جریان ایتمیه مع هذا هرنفس حفرماء محبته مستعد دکلدر فاما اراضی نفسدن هرقنغی نفسده که ماء حیات علم لدنی وآب زلال عشق ربانی تفجر ایلسیه لاجرم سبب ظهوری جوکن اولان دست همت پیر راهدان پرفطندر مثلا رسول رب العالمین دعوت عامه ایله مأمور اولمش ایکن کیمیسی قابل هدایت اولوب امت اجابت و کیمیسی مستعد عنایت اولمامغله امت دعوت

اولوب داخل اجابت و واصل هدايت اولمامشدر اكرچه كيم آفتاب چارم آسمان حقيقتك نور رحمت واشعهٔ هدايتى اراضئ نفوسك عمومنه شاملدر ولكن قبول عكوس انوار هدايته مستعد اولميان نفوس خبيثهٔ مكدره پرتو نورك تأثير لمعاتنـدن محروم اولوب عمومى داخل دكلدر فافهم ايمدى اى مؤمن موحد و طالب مستعد سـندخى مسترشد ايسك باغ نفس كل آلودكى اول راه دان پير پرفطنتك يد ارشادينه تسليم ايله كه كولنك همتى ايله داوب و بازوى هدايتى ايله كل ماسـوايى اخراج ايدوب حوض قلبك لوث اناتيتدن مجرد اولدقده آب صاف محبت ربانيه تفجر ايدوب عين قلبكدن جريان ولولهاى حواسـدن سيلان ايليه وچمن زار وجوده منتشر اولوب انواع رياحين معرفت بتوره وروايح انسيه سنى مشام قدس و حدته يتوره واكر مرشـده نه حاجت بو قدر علم و معرفتم واردر بن دخى انواع مجاهدات ايله زمين نفسه مينين ذكرى ضرب ايدوب وطين كثراتى چيقاروب آب خلوصى تفجير ايدرم دير ايسـك هيهات هيهات بووهم باطلدر زيرا ﴿ مثنوى ﴾ جوى خود راكى تواند پاك كرد * جوى نفس كل آلود كندى حوض و جـوديني پاك اتمكه قـادر اولور يعنى قادر اولمز ايمدى ﴿ مثنوى ﴾ نافع ازعلم خداشـد علم مرد * علم مرد علم خدادن نافع اولدى ومريد متعلم علم لدنى صاحبى اولان انبيا واوليا علمندن منتفع ومستفيد اولدى زيرا پير كامل ومرشد مكمل بلاواسطه مظهر علم الهى اولمغله انلك علمى محض علم ربانى در پس سندخى تطهير قلب وتزكيهٔ نفسه مهتدى اولمق ديلرسك كندك ارادن چيقوب ارادتكى ارادت پيره تسليم وعلم لدنى بى اندن تعلم ايت وهر عالم مطهر قلو بدر ظن اتمه ومجرد جوامع ومحافلده پند واعظ استماعيله هر قصاصك كولنك كماتى باغ نفس كل آلودكدن تفجير ماء صـاف محبت ايدر صانمه مفجر آب حيات جذبات ربانيـه لاجرم علوم لدنيه يه مظهر اولان اوليـاء كملدر وانلرك نظرا كسير اثرلرنده اولان تأثير عنايت حق ايله انلرك جوهر وجود بهبودلرنده بالخـاصه در فلهـذا مولانا خداوندكار دخى افاضـه وافاده ونفع واستفاده علم خدا دندر ديوب عـلم لدنى بى اراده بيورمشلردر كما انشد القوم ﴿ شعر ﴾ لايغرنك من المرء قيص رقعـه * وازار فوق عظم الساق منه رفعه * وجبين لاح فيه اثر قد قلعه * ولدى الدرهم فانظر حرصـه اوورعه * كما روى ابوزبير عن جابر عن رسول الله صـلى الله تعالى عليه وسلم قال (لا تجالسوا عند كل عالم الا عند عالم يدعوكم من خمس الى خمس

مطلب علماء الدنيا و علماء الآخرة

من الشك الى اليقين ومن الرياء الى الاخلاص ومن الرغبة الى الزهد ومن الكبر الى التواضع ومن العداوة الى النصيحة) پس علم شطر ينه منقسم اولوب بر بسی علم ظاهر و بريسی علم باطن اولديسه علماء بالله علماء سوء ايله علماء آخرتی فرق ايتمشلردر نتكيم ابو طالب مكی قدس الله روحه قوت القلوبده بيوررلر كه (اعلم ان العلماء قد فرقت بين العلم بالله و بين العلم بامر الله وفرقوا بين علماء الدنيا وعلماء الاخرة) فقال سفيان الثوری (العلماء ثلثة عالم بالله و بامر الله فذلك العالم الكامل و عالم بالله غير عالم بامر الله فذلك التقی الخائف و عالم بامر الله غير عالم بالله فذلك العالم الفاجر) پس علمدن مراد عمل اولوب ظاهر باطنك عنوانی واقع اولدی كما قيل (ان الظاهر والباطن علمان لايستغنی احدهما عن صاحبه بمنزلة الاسلام و الايمان مرتبط كل واحد بالآخر وكالجسم والقلب لاينفك احدهما عن صاحبه) ايمدی ذم او لنان شول علم در كه آخرته نفعی اولميه وعلماء سوء انلردر كه دنيايه كوكل ويروب علمی ايله عمل ايتميه كما روی عن علی وابن عباس و كعب رضی الله عنهم ورضوا عنه قالوا (يكون فی آخر الزمان علماء يزهدون الناس فی الدنيا ولايزهدون ويخوفون ولايخافون وينهون عن غشيان الولاة ولاينتهون ويؤثرون الدنيا علی الآخرة ويأكلون الدنيا بالسنتهم اكلا يقربون الاغنياء ويباعدون الفقراء يتغايرون علی العلم كما تتغاير النساء علی الرجال يغضب احدهم علی جليسه اذا جالس غيره فذلك حظهم من العلم) وقال ابن عباس (اولئك الجبارون اعداء الرحمن) پس بو مقوله صفاتله متصف اولان علمانك كوكلنك عبارات و بازوی كلماتی باغ نفس كل آلوددن اخراج طين و اظهار ماء معينه نه وجهله قادر اولورلر كه كندولرك درونی حب دنيا ايله مملودر وقال المكی (وفی اخبار داود عليه السلام ان الله تعالی اوحی اليه ياداود لا تسأل عنی عالما قد اسكرته الدنيا فيصدك عن طريق محبتی اولئك قطاع طريق عبادی المريدين ياداود ان ادنی ما اصنع بالعالم اذا آثر شهوته علی محبتی ان احرمه لذيذ مناجاتی ياداود اذا رأيت لی طالبا فكن له خادما ياداود من رد الی هاربا كتبته عندی جهيدا ومن كتبته جهيدا لم اعذبه بالنار) پس بو مقوله علماء بالله ندرت و ناصح آگاه قلت او زره اولمغله ابو طالب مكی بيوررلر كه (روينا عن بعض علمائنا انه قال كان فی البصرة مائة وعشرون متكلما فی الذكر والوعظ ولم يكن من يتكلم فی علم المعرفة واليقين و المقامات و الاحوال

الاسنة منهم سهل بن عبدالله و الصبيحى و عبد الرحيم وقال مالك ابن انس (ادركت سبعين شيخا من التابعين منهم عباد ومنهم من يستسقى به ماحملت عنهم علما قط) قيل (ولم ذلك قال لم يكونوا من اهل هذا الشان ولايدرون مايحدثونه) وكتب سلمان رضى الله عنه من المداين الى ابى الدرداء رضى الله عنه فقال (يااخى بلغنى انك اقعدت طبيبا يداوى المرضى فانظر فان كنت طبيبافتكلم فان كلامك شفاء و ان كنت متطببا فالله الله لاتقتل مسلما وقد كان علماء الظاهر اذا اشكل عليهم العلم فى مسئلة لاختلاف الادلة سألوا اهل العلم بالله لانهم اقرب التوفيق عندهم و ابعد من الهوى والعصبية (والشافعى رحمه الله (كان يجلس بين يدى شيبان الراعى كما يقعد الصبى بين يدى معلم المكتب و يسأله كيف يفعل فى كذا و كيف يصنع فى كذا فيقال له مثلك ياابا عبد الله فى علمك وفقهك يسأل هذا البدوى قال الشافعى ويحكم ان هذا اوفق لما علمناه) وقال ضمرة قلت للثورى (انستقبل القاص بوجوهنا قال الثورى ولوا البدع ظهوركم) وقال وحدث ان الاعمش دخل البصرة وكان فيها غريبا فنظر الى قاص فى الجامع يقص وهو يقول حدثنا الاعمش عن ابى اسحق وحدثنا الاعمش عن ابى وائل قال فتوسط الاعمش الحلقة ورفع يده وجعل ينتف شعر ابطه فبصر به القاص فقال ياشيخ الاتستحيى نحن فى علم و انت تفعل هذا فقال له الاعمش الذى انافيه افضل من الذى انت فيه قال وكيف ذلك قال لانى فى سنة وانت فى كذب انا الاعمش وماحدثتك مما تقول شيئا فلما سمع الناس ذكر الاعمش انفضوا عن القاص واجتمعوا حوله قالوا حدثنا ياابامحمد وقد قسم الثورى العلماء المتكلمين ثلثة اقسام فوصفهم بما كنهم وقال المتكلمون ثلثة اصحاب الكراسى وهم القصاص و اصحاب الاساطين وهم المفتون واصحاب الزوايا وهم اهل المعرفة فمجالس اهل التوحيد والمعرفة هى المجالس التى قال فيها رسول الله صلى الله عليه وسلم (اذا مررتم برياض الجنة فارتعوا فيها قيل ومارياض الجنة قال مجالس الذكر) ويقال ان الابدال انما انقطعوا فى اطراف البلاد واستتروا عن اعين الجمهور لانهم لايطيقون النظر الى علماء هذا الوقت ولايصبرون على استماع كلامهم لانهم عندهم جهال بالله تعالى) * پس اى مستمع قابل وطالب مقبل قوت القلوبده (ابوطالب مكى يورديغى علماء بالله وعارفان آگاه ايله هواى نفسه اتباع ايليانبى اندساهلر مسموعك اولديسه لسان عقل و تحقيقدن قطع نظر لسان محبت

وعشق ایله تکلم ایلیان پیر راه طریقتی بولوب وتسلیم کلی ایله مرید اولوب
کمال ادب وحرمت ایله خدمتلرینه قیام کوسترکه ادناس بشریه وتلوثات
نفسانیه دن پاك اولوب عیون قلبکدن ماء طهور حب غفور جریان ایلیه
محیی الدین عربی قدس الله سره فتوحاتك یوزسکسان برنجی بابنده بوشعری نه
خوب انشاد بیورمشدر ﴿ شعر ﴾ ماحرمة الشیخ الاحرمة الله * فقم بها ادبا
بالله بالله * هم الادلاء والقربی تؤیدهم * علی الدلالة تأییدا علی الله * الوارثون
هم للرسل اجمعهم * فاحدیثهم الاعن الله * کالانبیاء تراهم فی محاربهم * لایسألون
من الله سوی الله * فان بدا منهم حال توابهم * عن الشریعة فاترکهم مع الله *
لاتتبعهم و لا تسلك لهم اثرا * فانهم ذاهلون العقل فی الله * لانقتدی بالذی
زالت شریعته * عنه ولو جاء بالانباء من الله * الحاصل تصفیهٔ قلب و تزکیهٔ
نفس ایچون برمرشد اکمل لازمدر یوخسه هیچ فرد کندو الکیله حقه یول
بولمامشدر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ کی تراشد تیغ دستهٔ خویش را * تیغ وخنجر کندو
قبضه سن نچان یونار وتیشه وسکین کندو صابن قنده کسر یعنی تراشه قادر
اولماز بچاق کندو صاپن کسمز دیدکاری خود مشهور مثلدر ایمدی ای سینه
مجروح وشکسته ودل آوازه وخسته خود رایلکی قویوب وشبی روزه قاتوب
﴿ مثنوی ﴾ رو بجراحی سپاراین ریش را * یوری بو ریش پنداری برجراح
نیك کرداره سپارش قیل که علاج ایلیه بنده خود اثر جراحت یوق دیر ایسك
بو زعم و کماندن واز کل زیرا تیر ظلمت ماسوا وتیغ کدورت حب دنیا سینهٔ
مجروحه بلکه هر برقوا وجوارحه اوردیغی جراحات فرقت بی حدو بی شمار
وهزار وهزاردن بسیاردر ولکن ﴿ مثنوی ﴾ برسر هر ریش جمع آمد مکس *
هر بر یاره نك باشنه چند هزار مکس بسیار جمع اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾
تانه بیند قبح ریش خویش کس * حتی کمسنه کندو ریشنك قبح وقبحنی
کورمیه یامولانا عجب خیالدر پس مکسی دخی کورمیورز بوخود نیچون
محالدر دینلورسه مولانا خداوندکار بیورورلر که مکس دیدیکیم سزه مثالدر
ایمدی مکسی ذباب محسوس خیال ایتمیوب بلکه سزه دیدیکیم ﴿ مثنوی ﴾
آن مکس اندیشها دان مال تو * ریش تو آن ظلمت احوال تو * اول
مکس سنك تحصیل دنیا ایچون اولان تدبیرات فاسده وتفکرات کاسده
واموال وخانمان وجاه وحشمت وجلال وباغ وبوستانه اولان محبات وتعلقاتك
وجراحات دخی ظلمت احوال وکدورت طول آمالکدر واوجاع وآلامی

مال وجاه ایچون چکدیکك غموم وهموم در ایدی ای مجروح وشکسته ﴿ مثنوی ﴾ ورنهدمرهم برآن ریش تو پیر * اکر پیر طریقت ومرشد راه حقیقت مرهم محبت وهدایتی اول ریش ضلالت اوزرینه قورسه جذبات ربانیه سنی سندن آلوب وفکر ماسوا وحب دنیایی قلبکدن چیقاروب ﴿ مثنوی ﴾ آن زمان ساکن شود درد ونفیر * اول زمان درد ونفیر ساکن اولور یعنی مرآت قلبك کدورات کثرات وظلمات تعیناتدن قورتیلوب ونور جذبات سبحانیه ایله مصفا اولوب دنیا وآخرتك غمندن خلاص اولور ﴿ مثنوی ﴾ تا که پندارد که صحت یافته است * حتی ظن ایدر که کمال صحت بولمشدر وقیاس ایدر که (الا ان اولیاء الله لاخوف علیهم ولاهم یحزنون) زمره سنه ملحق اولمشدر ولکن هنوز غافل که جراحتی کمال صحته وارمیوب بلکه ﴿ مثنوی ﴾ پرتو مرهم بر آنجا تافته است * پرتو نور مرهم جذبات پیر طریقت جراحات دل اوزرینه لمعان ایتمشدر یعنی مرید مستسلم قلبنی دست ارشاد پیره تسلیم وورزش جذبه طالب صادقه تلقین وتعلیم اولندقده پیر طریقتك نظر کیمیا اثرندن کندوده اولان کیفیت محبت واشعهٔ انوار جذبهٔ احدیت دل طالبه پرتو ایتدکده ریش ظلمات احوالنه مرهم اولوب حب ذاتی ایله قلبی پرنور اولمغله زجاجهٔ سینه سی صفوت حاصل ایتدکده چشم سرندن آبکینهٔ وجودی غائب اولوب نور وحدتدن غیریسی محو اولمغله سالك مبتدی حالت حلاوتی کندونك ملکی صانوب جراحات بشریه واوجاع نفسانیه سی کما هو حقه صحت بولمش وبلا واسطه اوجات وحدته وصلت میسر اولمش وانهار محبت کندو وجودندن قینامش صانور خبری یوقدر که اول فیضات وتجلیات مرآت مرشددن متجلی اولان انوار ذاتك پرتو یدر ﴿ مغربی ﴾ ضیاو روشنئ کاندرون خانهٔ ماست * زعکس چهرهٔ آن دلبر یکانهٔ ماست * تو از نشانهٔ ماغافلی وبی خبری * وکرنه هرچه تومی بینی آن نشانهٔ ماست * پس سالکه بو محلده کمال فراست وفطانت کرکدر که کندی بی ارادن چیقاروب صحت وعافیت ونور هدایتی پیر طریقتك محض عنایت وپرتو عاطفتی بیلوب شرك واثنینیتده اولمیه والا عیاذا بالله تعالی کندوبه تعین ویروب انانیته دوشرسه مخذول ومردود اولور پس حقدن مدد وعنایت وتوفیق وهدایت ایستیوب دائما یوقلقده وعتبهٔ پیره قوللقده اولمقدن بردم خالی اولمیه وقادر ایسه جمیع انفاسن فکر پیر ایله آلوب ویره پس حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا مرشد کامل ایله مرید قابل میاننده اولان حالات مزبوره یه اشارت

مطلب مهم سالك

وطریق مستقیمه دلالت ایدوب بیوررلر که ای سالك راه غافل اولمه ﴿ مثنوی ﴾
هین زمرهم سر مکش ای پشت ریش * ای پشت طاعتی مجروح زنهار
مرهم پیردن باش چکمه وصحت مزاج بو ادم دیو کندوکه وجود ویرمه
﴿ مثنوی ﴾ وآن ز پرتو دان مدان از اصل خویش * واول صحتی یعنی
صفای عشق ومحبت وتجلیات انوار احدیتی پرتو وفیوضات قطب عالمدن بیل
کندو اصلکدن بیلمه وبوکا لیاقت بنم ذاتمده در دیو ابلیس صفت اولمه آه ای
مرشد بشیر هدایت ومبشر طلوع آفتاب محبت ﴿ نظم ﴾ تویی که مرهم
ریشی وغایت مقصود * جناب حضرت محبوب عاقبت محمود * مراکه طاقت
هجران نمانده است ای دوست * بیاکه عمر عزیزست ومی شود نابود * یقین که
هیچ ندانست قدر عمر عزیز * کسی که دروه عشقت نکرد ترك وجود * مراکه
خیل خیال تو یار غار آمد * بروز هیچ نیاسود وشب دمی نغنود * بیار ساقی
جان بادهٔ مصفارا * بده بعشق مسکین برغم شیخ جحود * پس کاشف الاسرار
مطلع الانوار مولانا خداوندکار قید انانیت وپندار موجب کفر وانکار ایدوکن
کالشمس فی وسط النهار آشکار ایتمك ایچون اشو بیانه تحریك گفتار ایدرلر

﴿ مرتدشدن کاتب وحی بسبب آنکه پرتو وحی بروزد آن آیت راپیش ﴾
﴿ از پیغامبر علیه السلام بخواند گفت پس من هم محل وحیم ﴾

کاتب وحیك مرتد اولمسنك بیاننده در اول سببله که پرتو وحی محمدی انك
اوزرینه اوردی اول آیتی حضرت رسالت پناه علیه السلامدن اول اوقودی
وایتدی پس بن دخی محل وحیم یعنی روایت اولنورکه ﴿ مثنوی ﴾ پیش
از عثمان یکی نساخ بود * عثمان رضی الله عنهدن اول بر کاتب وار ایدی
﴿ مثنوی ﴾ کوبنسخ وحی جدی می نمود * که شخص مزبور کتابت وحی
ونسخ آیاته جد عظیم کوسترردی نسخ کتابت معناسنده دخی استعمال اولنور
ولکن مولانا خداوندکار نسخ وحی ونساخ قولیله کاتب وحیك آیات کریمه دن
بعض محلی نسخ اراده ایتدیکنه اشارت بیوررلر ان شاء الله مسموعك اولور
الحاصل ﴿ مثنوی ﴾ چون نبی از وحی فرمودی سبق * چونکه حضرت
فخر عالم صلی الله علیه وسلم وحی منزلدن سبق بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ اوهمانرا
وانوشتی بروق * کاتب مزبور درحال فرمودهٔ رسول اولان کلام ربانیی
او راقه یازاردی پس کاتب مزبور کتب وحی مناسبتی ایله نظر اکسیر اثر

رسولده طورمغله ﴿ مثنوی ﴾ پرتوآن وحی بروی تافتی ﴿ اول وحی الهی وکلام سبحانینك پرتو نوری دل کاتبده لمعان ایدری ﴿ مثنوی ﴾ اودرون خویش حکمت یافتی ﴿ اول کاتب دخی پرتو نور آفتاب وحی وهابدن کندو درونده علم وحکمت بولوردی ﴿ مثنوی ﴾ عین آن حکمت بفرمودی رسول ﴿ رسول علیه السلام اول حکمت تافته نك عینن یازمق فرمان ایدردی ﴿ مثنوی ﴾ زین قدر گمراه کشت آن بوالفضول ﴿ بو قدرجه پرتودن گمراه اولدی اول بوالفضول یعنی شك وضلالات وکفر وغوایته دوشوب کندو کندویه ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ کآنچه میگوید رسول مستنیر ﴿ که اول آیاتی که رسول مستنیر قرائت ایده یور اگر وحی الهی والهام ربانی ایسه ﴿ مثنوی ﴾ مرمرا هست در حقیقت آن ضمیر ﴿ فی الحقیقه اول ضمیر بنم قلبمده دخی واردر یعنی محمده نزول ایدن وحی بنم قلبمه دخی نزول ایتمشدر ویاخود محمد بونی حاشا کندو عندندن سویلشدر دیو شکه دوشدی کما قال تعالی فی کتابه الکریم حکایة عنه وعن بعض المکذبین (ومن اظلم ممن افتری علی الله کذبا اوقال اوحی الی ولم یوح الیه شیء ومن قال سانزل مثل ماانزل الله) پس چونکه اول غافل بومقوله خیال باطله دوشدی ﴿ مثنوی ﴾ پرتو اندیشه اش زد بررسول ﴿ اول نساخ پراوساخك پرتو اندیشه سی رسول علیه السلامك مرآت ضمیر مهر تنویرلرینه عکس ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ قهر حق آورد برجانش نزول ﴿ حق تعالینك قهری اول بدکمانك جانته نزول کتوردی یعنی جانته قهر الهی نازل اولدی ویاخود فاعل آورد اول بدکمانك فکر فاسدی اولوب معناسی انك بدکمانی جانته قهر الهی وغضب ربانی نازل ایتدی دیوب سببه اسناد قبیلندن اولور ویاخود فاعل اتیان رسول علیه السلام اولوب برموجب (ومن اهاننی فقد اهان الله) رسول علیه السلام اول فساد اندیشه نك جانته قهر ربانی انزال ایتدی دیمك اولور زیرا سبب کفر وطغیان حضرت رسالت پناهه ایمان وایقانی اولماق وبدکما نلغله عصیان ایتمکدر بودخی اسناد مجازی اولور پس قهر الهی انك جانته ابرشدر دیکی نزول نقمت ونکبت بودرکه ﴿ مثنوی ﴾ هم زنساخی برآمد هم زدین ﴿ هم کتابت وحی شرفندن محروم ومردود اولدی وهم صراط مستقیم اولان دین اسلام قویمدن خروج ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ شد عدو مصطفی ودین بکین ﴿ کمال کبر وکین ایله حبیب خدا حضرت محمد المصطفانك ودین مبین باصفانك

عدوسی اولدی ایمدی ای مستمع متنصح بو قصه دن امید درکه حصه وعبرت
الەسن كه اول بی سعادت نور ایماله منور اولمش ایکن کان فاسدی انی اسفل
ظلمات ارتداده القا ایدوب قلبی مکدر ومحبت سابقه سی عداوته ملحق اولوب
اکر بعثت رسول امین واکر دین مبینه انکار وعداوت ایتدی پس برسالك دخی
پرتو نور ارشاد پیردن مستفیض اولدیغی تقدیرجه اول جاهل شویلکه زعم
و پندارندن محجوب واقع اولان تجلیات وواردا تی مستقلا کندو یه اسناد ایدوب
پرتودن بیلسه عاقبة العاقبه بولنه جان وباشم فدا ایدرم دیدیکی پیرینه عداوت
واستکبار وطریقت وارباب طریقته بغض وانکار ایدوب دنیاده نه قدر فساد
والحاد وار ایسه شیخنه وفقراسنه اسناد ایلیوب عدوی بالذات اولور اللهم اغثنا
باغیاث المستغیثین پس همان نیلرسك ایدوب بوقلق سایه سندن دور اوله
الحاصل ❊ مثنوی ❊ مصطفی فرمودکای کبرعنود ❊ مصطفی علیه السلام
بیوردی که ای کافر عنود ❊ مثنوی ❊ چون سیه کشتی اکر نور ازتو بود ❊
اکر نور سندن ایسه نیچون سیاه اولدك یعنی پرتو نور وحی سندن ایسه پس اول
نورشمدی نیجه اولدی وبوظلمت جهالت نه جهتدن کلدی ایمدی ای جاهل
❊ مثنوی ❊ کرتو ینبوع الهی بوده ❊ اکرسن ینبوع الهی وچشمه سار
نور فیض نامتناهی اولیدك ❊ مثنوی ❊ اینچنین آب سیه نکشوده ❊
بونجلین آب سیاه کفر وضلالتی اظهار ایتمزدك پس اول جاهل ونادان وکرفتار
بندخسران نه بلایه اوغرادیغن بیلدی ولکن غیرت جاهلیه دیدکاری چاه مظلم
حرمانده بند زندان خذلان اولوب ❊ مثنوی ❊ تاکه ناموسش به پیش این
وآن ❊ نشکنند بربست این اورا دهان ❊ تاکه انك وبونك اوکنده شیشهٔ
ناموسنی شکست ایتمیه دیو بوعار وناموس انك دهاننی توبه ومعذرتدن
باغلادی مع هذا ❊ مثنوی ❊ اندرون می سوختش هم زین سبب ❊ هم
بو سببدن یعنی قلبندن نور ایمان آفل اولوب وچاه طبیعتندن آب تلخ کفر
وطغیان تفجر ایدوب نهار اقراری شب دیجور انکار اولدیغی جهتدن
درونی نار هجرانه یاندی فاما ناموس جاهلیت تحریك زبان وکشف دهانه
مانع اولوب ❊ مثنوی ❊ توبه کردن می نیارست این عجب ❊ توبه ایتمکه
قادر اولمدی بو عجبدر اکرچه کندو تنهاسنده هزار وهزار ❊ مثنوی ❊
آه می کرد ونبودش آه سود ❊ آه بسیار ایلدی ولکن آه نهانی کندویه
فائده ویرمیوب ❊ مثنوی ❊ چون درآمد تیغ سررا دربود ❊ چونکه

تیغ کاری باشنی ربوده قیلدی علم شریفه خفی اولمیه که مثنوی منیفك بو محلی
مشکلاتندندر زیرا نساخدن مراد عبدالله بن سعد بن ابی سرح اولوب سوق
کلام اقتضا ایدر که مذکور کفر او زرینه مقتول اوله پس تفصیل قصه
بو درکه وقتاکیم سورهٔ مؤمنینده اولان (ولقد خلقنا الانسان من سلالة
من طین ثم جعلناه نطفة فی قرار مکین ثم خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة
مضغة فخلقنا المضغة عظاما فکسونا العظام لحما ثم انشأناه خلقا آخر)
آیت کریمه سی نزول ایدوب حضرت مقدس نبوی بو محله کلنجه قرائت
بیورد قلرنده عبد الله بن ابی سرح خلقت انسانینك ترتیب بنیاد وترکیب
ایجادنده متحیر اولوب مطالع آفتاب رسالتدن بروز ایدن پرتو وحی الهی
عبد اللهك مرآت قلبنده لمعان ایتمکله (فتبارك الله احسن الخالقین)
کلام معجز نظام بلاغت انتظامی رسول علیه السلامك لب جویبار انوارندن
جریان ایتمزدن اول انك لساننده صدور ایتدی پس حضرت رسالت پناه
علیه صلوات الله دخی لولهٔ زبان عبد اللهدن روان اولان آب زلال کلماتك
مجراسی کندولرك نهر فرات قلب مصفا مرآتی ایدیکن اعلام ایچون
یاعبد الله ختام ایت وحی ارتسام بو در یازوب آیتی اتمام قیل بیورد قده
عبدالله شکه دوشوب مرتد اولدی ومدینه دن مکه یه کیدوب کفار قریشه
ملحق اولدی حتی سورهٔ انعامده آیات ست مدنیه دن اولان (اوقال اوحی الی
ولم یوح الیه شیء ومن قال سأنزل مثل ما انزل الله) قولی ابن ابی سرحك
شاننده نزول ایدوب وتکذیب رسول الله وافترا علی الله ایتدیکن بیاندر دیمشلر
بعضیلر دخی قول اول مسیلمة الکذابك حالی وقول ثانی عبد اللهك شانی تقریردر
دیمشلر کما فی الکشاف (اوقال اوحی الی ولم یوح الیه شیء) هو مسیلمة الکذاب
او کذاب صنعاء الاسود العنسی (ومن قال سأنزل مثل ما انزل الله) وهو عبد الله
ابن ابی سرح القرشی وفاضل علامه مرحوم کمال پاشازاده سورهٔ انعامده
جمهور مفسرینه موافقت ایدوب سورهٔ مؤمنینده اولان آیت کریمه نك
تحقیقنده ابن ابی سرحك سبب ارتدادی (فتبارك الله) قولیدر دیو واقع
اولان روایت صحیحه دکلدر زیرا سورهٔ مؤمنین مکیه ومذکورك ارتدادی
مدینه ده واقع اولمشدر دیو رد ایتمشلر فاما بوکا بو وجهله جواب ممکندر که
عبد اللهك شك وانکارینه مبدأ اشبو آیت مکیه نك حین نزولی اولوب
بعد الهجره عبد الله علی اختلاف الرواة فواصل بعض آیاتی تقدیم وتأخیر

مطلب
قصهٔ ارتداد کاتب
وحی که نامش
عبد الله بن ابی
سرح بود

ایدوب مثلا غفور رحیم نازل اولدقده رحیم غفور و سمیع علیم یرینه
علیم سمیع یازوب بالاخره آتش زنهٔ پندارندن تبادر ایدن شرارهٔ انکاری
خرمن وجودین کلیت ایله یاقوب کمال ارتدادی مدینه‌ده ظاهر اولدی زیرا
جمهور مفسرین وائمهٔ محدثینک سبب ارتداد سورهٔ مؤمنینده واقع اولان آیت
مزبوره اولمق اوزره تحقیق ایتمشلر وسوق کلام مولانا دخی بونی اقتضا ایدر
اما جمهور مفسرین ومحدثینک سبب ارتدادی بعد البیان فشك عبدالله ولحق
بمکة کافرا دیدکدنصکره ثم اسلم یوم الفتح وقیل قبل فتح مکة وحسن اسلامه
دیوب توبه‌سی مقبوله وعاقبتی اسلام ایله مختومه اولدیغنه اتفاق ایتمشلر ولکن
ابن طیفور السجاوندی رحمةالله علیه عین المعانی‌ده سورهٔ انعامده اولان
آیتك تفسیرنده علی الخلاف الجمهور دیمشلر که (فارتدولحق بمکه فقتل یوم الفتح)
فلهذا مرحوم ابوالسعود افندینك تفسیرنده دخی (فشك عبدالله ولحق بمکة
کافرا وقیل مات علی کفره) دیو مسطوردر بوتقدیرجه بیت مثنویده اشکال
قالمیوب مولانا خداوندکار دخی قول سجاوندی‌یه موافقت ایتمش اوله
ولکن جمهور محدثین وعامهٔ مورخینك حسن اسلامنی روایت ایدوب خصوصا
استیعابده بووجهله مسطوردرکه * عبدالله بن ابی سرح بن الحرب بن حبیب
بن حذیمة بن نضر بن مالك بن عامر بن لوی القرشی العامری یکنی ابا یحیی
کذا قال ابن الکلبی فی نسبه وکذا قال ابو عبیدة اسلم قبل الفتح وهاجر وکان
یکتب الوحی لرسول الله صلی الله علیه وسلم ثم ارتد مشرکا وصار الی قریش
بمکة فقال لهم انی کنت اصرف محمدا حیث ارید کان یملی علی عزیز حکیم فاقول
اوعلیم حکیم فیقول نعم کل صواب فلما کان یوم الفتح امر رسول الله صلی الله
علیه وسلم بقتله وقتل عبد الله بن خطل ومقیس بن صبابة ولو وجدوا تحت
استار الکعبة ففر عبدالله بن سعد بن ابی سرح الی عثمان وکان اخاه من الرضاعة
ارضعت امه عثمان فغیبه عثمان حتی اتی به الی رسول الله علیه السلام بعد
ما اطمأن اهل مکة فاستأمنه له فصمت رسول الله صلی الله علیه وسلم طویلا ثم قال
نعم فلما انصرف عثمان قال علیه السلام لمن حوله ما صمت الا لیقوم الیه بعضکم
فیضرب عنقه فقال رجل من الانصار فهلا اومأت یارسول الله فقال ان النبی
لا ینبغی ان یکون له خائنة اعین واسلم عبد الله بن ابی سرح ایام الفتح فحسن
اسلامه ولم یظهر منه شیٔ ینکر علیه بعد ذلك وهو احد النجباء العقلاء الکرماء
من قریش ثم ولاه عثمان بعد ذلك مصر فی سنة خمس وعشرین وفتح علی یدیه

افريقيه سنة سبع و عشرين وكان فارس بنى عامر بن لوى المعدود فيهم
وكان صاحب ميمنة عمرو بن العاصى فى افتتاحه مصروفى حروبه هنالك كلها
پس صاحب استيعاب بوندنصكره بعض تفصيل دخى يازوب قصهٔ عبداللهى
بو وجهله اتمام ايدر كه فلما قتل عثمان اقام بعسقلان وقيل بل اقام بالرملة
حتى مات فارا من الفتنة ودعا ربه فقال اللهم اجعل خاتمة عملى صلوة الصبح
فتوضأ ثم صلى فقرأ فى الركعة الاولى بام القرآن والعاديات وفى الثانية بام القرآن
وسورة ثم سلم عن يمينه وذهب يسلم عن يساره فقبض الله روحه ذكر ذلك كله
زيد بن ابى حبيب وغيره ولم يبايع لعلى ولا لمعاوية وكانت وفاته قبل اجتماع الناس
على معاية وقيل انه توفى بافريقيه والصحيح انه توفى بعسقلان سنة ست اوسبع
وثلثين انتهى وتذكرهٔ قرطبيده امام قرطبى ماجاء فى فتح قسطنطينيه ديديكى
بابده بو وجهله روايت ايدر كه سنه سبع وعشرين ففيها كان فتح افريقيه
على يدى عبد الله بن ابى سرح وذلك ان عثمان بن عفان رضى الله عنه لما ولى
عمرو بن العاص على عمله مصر كان لايعزل احدا الا عن شكاية وكان عبدالله
بن ابى سرح من جند مصر فامره عثمان على الجند ورماه بالرجال وسرحه
الى افريقيه وسرح معه عبد الله بن نافع بن عبد القيس وعبد الله بن نافع
بن الحصين الفهريين فلما فتح الله افريقية خرج عبدالله الى الاندلس واتاها
من قبل البحر وامام سبكى سيف المسلول على من سب الرسول نام كتابنده
ابن ابى سرحك قصه سنى ابكى مجلده تفصيل وحسن اسلامنى تحقيق ايتمشدر
وبو تقدير جه مثنوئ شريفك * ع * چون در آمد تيغ سررا در ربود *
مصراعنك مفهومنده اشكال واقع اولمغله موافقة للجمهور وجه آخر اوزره
توجيه وبطريق التكلف تأويل اقتضا ايتمشدر پس توجيه اول بودركه
كاتب وحى فرق كسنه دن زياده اولوب تبديل وتغيير وتقديم وتأخير ايكى
كسنه دن صادر اولمشدر كه بريسى ابن ابى سرح وبريسى ابن ابى خطلدركه
كفر اوزرينه مرد اولوب حتى جسدنا پاكنى زمين قبول ايتمدى كما ذكره السبكى
روى البخارى عن انس قال (كان رجل نصرانى فاسلم وكان يكتب للنبى
صلى الله عليه وسلم فعاد نصرانيا فكان يقول مايدرى محمد ماكتبت له
فاماته فدفنوه فاصبح وقد لفظته الارض فقالوا هذا فعل محمد واصحابه
نبشوا عن صاحبه فالقوه فحفروا له واعمقوا فاصبحوا وقد لفظته الارض فعلموا
انه ليس من الناس فالقوه) فانظر الى عناية الله تعالى باظهار كذب من افترى

علی نبیه وعدم قبول الارض له حتی یظهر للناس امره والا فکثیر من المرتدین
ماتوا ولم تلفظهم الارض ولکن الله اراد ان یفضح هذا الملعون ویبین کذبه
للناس ولولم یسلم ابن ابی السرح لکان کذلك وروی عن علی کان ابن ابی خطل
(یکتب قدام النبی صلی الله علیه وکان اذا نزل غفور رحیم کتب رحیم غفور
واذا نزل سمیع علیم کتب علیم سمیع فقال علیه السلام ماذا امليت علیك
فقال سمیع علیم وعلیم سمیع واحد وقال ان کان محمد نبیا علم ما کتبت فانی
ما کنت اکتب الا ما ارید ثم کفر ولحق بمکة فاراد النبی صلی الله علیه وسلم
بعد ذلك ان یستکتب معاویة فکره ان یأتی منه ما اتی من ابن ابی خطل فاستشار
جبریل فقال استکتبه فانه امین) ایمدی کاشف الاسرار مولانا خدا وندکار
مطلق ذکر ایدوب اسم کاتبی تعیین ایتمدیسه ابن ابی خطلی اراده بیورمشدر
دیمك قابل ایدی ولکن عثماندن اول کاتب ایدی و پرتو وحی اوزرینه لمعان
ایلدی دیمکله ابن ابی سرح ایدیکی معین اولور پس بووجهله تأویل اولنور که
کأن نفس پندار وعین ارتداد وانکار جسد محسوسه تشبیه اولنوب وقیام
جسد ثبات رأس ایله اولدیغی کبی بطریق المبالغه محسوس مرتبه سنده
اولان جسد ارتدادك دخی سبب قیامی ناموس جهالت ایله اولمغله مولانا
خداوندکار مشبهی ترك ومشبه بهی ذکر ایدوب استعارهٔ تصریحیه اولمق
اوزره سری ناموسدن مستعار طوتوب وتیغ سبب فتح اولمغله ذکر سبب
ارادهٔ مسبب قبیلندن اولوب وقطعك تیغدن مراد اولسان فتحه اسنادی
مجاز عقلی وتیغ مجاز مرسل اولوب کمال بلاغتی مشتمل اولان مصراع
شریفله بو معنایی اراده بیوررلر که اول کاتبك استار ناموسی رؤساء قریش
اوکنده هتك اولمامغیچون اعلان توبه یه قادر اولمدی اما چونکه تیغ بران فتح
ونصرت وشمشیر قهر مان عون وعنایت که فتح مکه درمیسر اولدقده عار
وناموس چکدیکی رؤساء مکه دست برکردن بسته پیشگاه رسوله کلوب واشرف
رؤساء اولان ابو سفیان خواه وناخواه ایمانه کلوب دین اسلام انواع شرف
وعزت ومشرکان مکه اصناف ذلت ونقمت بولدقده اول تیغ فتح وهدایت
ابن ابی سرحك دخی سرناموس ضلالت وکلهٔ غیرت جهالتن بدن انکارندن
جدا قیلوب اسلامه کلدی وظلام لیالیٔ غفلتی صباح هدایته ولوج ایدوب
نور آفتاب طلعت ایمانی مشرق عنایتدن بدیدار اولدی ونعم حقه شکر بی شمار
ایدوب * بیت * جور کردون کرچه بسیار ست وغدرش بی شمار *

رحمت رحمن چونبی حدست و پایان غم مخور * بیتنك مفهومی وردزبان وانیس
کفتاری اولدی و یاخود سباق وسیاق بربرینه چسبان اولمغیچون بو توجیه
دخی محله جمله دن انسبدرکه چونکه تبدیل وتغییر وشك وارتدادك صدوری
ایکی کاتبدن واقع اولمشدر مولانا خدا وند کار دخی بدو حکایه ایله ابن ابی
سرحی اراده ایدوب بعده من حیث المزج * ع * چون در آمد تیغ سررا
در ربود * دیو ابن ابی خطلك کفر اوزره مرد اولدیغنی بیانه انتقال ایتمشلردر
حقا که بوقدر جور وجفا وعقاب وجزایه سبب حمیت جاهلیه اولد یغیچون
بیوررلرکه ❊ مثنوی ❊ کرد حق ناموس را صد من حدید ❊ حق سبحانه
وتعالی آنك و بونك ایچون چکیلن عار وناموسی انسان نسیان مأنوسه
یوز بطمان قید حدید و بند شدید ایلدی ❊ مثنوی ❊ ای بسا بسته ببند
نابدید ❊ ای چوق کمسنه لر بند نابدیده مقید و بسته لردر یعنی سلاسل
مزبوره واغلال مذکوره محسوس دکل معقولدر اکرچه نظردن مستوردر
ولکن صد هزار وهزار مرد دل آزار اول بند نابدید قیدنده قالوب عذاب
ناره کرفتار در پس بندمز بورنه مقوله بند در دینورسه ❊ مثنوی ❊
کبر وکفر انشان ببست آن راه را ❊ انلارك اغلال کبر وکفران وانکال
طغیان وعصیانی اول ایمان وایقان و هدایت رحمن یوللرینی سد ایتمشدر
❊ مثنوی ❊ که نیارد کرد ظاهر آه را ❊ که درونده اولان آه وانینی اظهاره
اقتداری اولمیه یعنی اسحار صباح اقرارك نسیم ریاح آه واستغفاری
وزان اولمامغله ظلام لیالیء استکبارك جوهوای پراکدارنده غیوم پندار
وانکارتراکم ایدوب آفتاب رحمت غفارك وجه ستارندن نور اسرارنی
اظهاره قدرت اولمادی وکران بند خود پسندی و جهالت دهان توبه
وندامته مهر سکوت اوروب واغلال طبیعت بدنیه وانکال محبت اجرام
سفلیه ایادی اعتمادی اعناق عناده بند ایتمکله زمین عبادته وضع جبههٔ
اطاعت ایتدرمیوب وحجبات جسمانیه ولذات نفسانیه مانند جبال راسیه
پیش وپس قابلرنده سد عظیم اولوب هدایات انبیا واولیایه امتثال ونور
جمال خجسته خصالرینه توجه واقبالدن منع ایتدی نتکیم ایزد ذو الجلال
کتاب متعالنده انلرك احوال ضلالت امثاللرین تمثیل ایدوب ❊ مثنوی ❊
کفت اغلالا فهم به مقمحون ❊ سورهٔ یس ده (اناجعلنا فی اعنا قهم اغلالا
فهی الی الاذقان فهم مقمحون) بیوردی ایمدی زنهار رشکه دوشوب

قنی بز کفارك اعناقنده بندا ولان غل عریضی کورمیورز دیه زیرا اول اغلال
وانکال معنویدر پس چشم سرآنی نه وجهله کورر که ﴿ مثنوی ﴾
نیست آن اغلال برما از برون ✻ اغلال مز بوره بزم اوزریمزه خارجدن
وضع اولنمش دکلدر وکذلك حق جل جلاله آیت سابقه یه بو جمله یی عطف
ایدوب بیوردی که ﴿ مثنوی ﴾ خلفهم سدا فاغشینا هم ✻ (وجعلنا
من بین ایدیهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشیناهم فهم لایبصرون) پس سد
مزبور وغطأ مذکور دخی معنویدر فلهذا ﴿ مثنوی ﴾ می نبیند بندرا
پیش وپس او ✻ اول منکر وکافرلر وغافل وجاهللر پیش وپسنده اولان سد
فخیم وبند عظیمی کوره مز فی تفسیر ابو اللیث ان الآیة نزلت فی ابی جهل
وصاحبیه المخزومیین حیث حلف ابو جهل انه یرضخ رأس محمد فرآه ساجدا
فاخذ صخرة ورفعها لیرسلها علی رأسه فالتزقت بیده ویده بعنقه فرجع الی
اصحابه فخلصوا الحجر من یده ورجل آخر من بنی المغیرة اتاه لیقتله فطمس الله
علی بصره فلم یر النبی علیه السلام فسمع قوله فرجع الی اصحابه ولم یرهم حتی نادوه
فذلك قوله (انا جعلنا فی اعناقهم الی قوله ومن خلفهم سدا) وقال القرطبی
ان المخزومی الثانی هو الولید بن المغیرة وکان هناك مخزومی ثالث قال والله
لاشدخن انا رأسه ثم اخذ الحجر فرجع القهقری ینکص علی عقبیه حتی خر
علی قفاه مغشیا علیه فقیل له ماشانك قال عظیم رأیت الرجل فلما دنوت منه
فاذا الفحل خطر بذنبه ما رأیت فحلا اعظم منه حال بینی وبینه فواللات والعزی
او دنوت منه لاکلنی فانزل الله هذه الآیة وابن عباس رضی الله عنهما دن
روایت اولنان سبب نزول بودر که حبیب خدا علیه من التحیة الازکی نمازده
طوروب جهریله قرائت قرآن ایتدیکن مشرکان مکه استماع ایتدکارنده
قلوب خبیثه لرینه خوش کلیوب اتفاق ایتدیلر که هیئت اجتماعیه لریله واروب
سر مبارك رسولی سنك کران ایله اوروب هلاك ایده لر پس بو نیت فاسده ایله واروب
اللرنده اولان احجاری اورمق قصدیله قالدردقلرنده اللری بوینلرنده بسته
وذقنلرنده مانده وکوزلری نابینا اولغله روی عجز ایله پیش رسوله کلوب
ایتدیلر یا محمد پرستش ایتدیکك خدا حقیچون اولسون حرمت قرابت وحق
رحمی شفیع کتوردك بزه دعا قیل تاکه کما فی الاول صحت بولوب من بعد سکا
سوء قصد ایتمه یلم رسول رب العالمین دخی اول حینده نزول ایدن اشبو
آیتی قرائت بیوروب انلر راه هدادن بازکشته وچشم دللری حق وصواب

مطلب تفسیر (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا)

(الرضخ) بالضاد المعجمة وبالحاء المهملة والمعجمة لغتان بمعنی وهو کسر الشیء بالحجر یقال رضخت رأس الحیة بالحجارة منه

(قهقری) رجوع الی خلف فاذا قلت رجعت القهقری فانك قلت رجعت الرجوع الذی یعرف بهذا الاسم لان القهقری ضرب من الرجوع (لغة)

(الفحل) شتر (خطر) دم جنبانیدن شتر وبرداشتن ای خطر البعیر (لغة)

كور مكدن اعمى وناديده ودست همتلرى عروهٔ اسلامدن دورمانده اولدبغن اعلام بيوردى (ومن يرد الله فتنته فلن تملك له من الله شيئا) الآيه ايدى غل كرك حديد وكرك غيردن شول قيد بندر كه تعذيب وتشديد ايچون مجرملرك الى انكله بوينلرينه شد ايدرلر اقماح دخى مع غض البصر جانب فوقه رفع رأس ايتمكدر كه قمح بعير دندر لسان عربده شتر سيراب اولدقدنصكره وياخود برودت ماء وياخود كراهت آبدن باشن يوقارى قالدرسه قمح البعير رأسه قموحا وقماحا فهو قامح ديرلر وقماح قافك ضم وكسريله تلفظ اولنوب تعديه سنده اقمحته انا اقماحا ديرلر جمعى قماح كلور كما انشد * بيت * ونحن على جوانبها قعود * نغض الطرف كالابل القماح * وقال الزجاج للكانونين شهرا قماح لان الابل اذا وردت الماء رفعت رؤسها لشدة البرد وانشد ابو يزيد الهزلى * بيت * فبى ما ابن الاغر اذا استوتا * وجف الزاد فى شهر قماح * كذا رواه بضم القاف وابن السكيت بكسرها وهما لغتان فى المصدر وقال الحسن القامح الطامح ببصره الى موضع قدمه وزاد مجاهد مع ذلك وضع اليد على الفم فهم مقمحون قولنده اولان فادخى احسن ترتيب ايچوندر زيرا اغلال اذقانه متصل اولديغندن رؤسك فوقه ارتفاعى بطريق اللزوم اولور پس اغلالك اذقانه وجه وصولى بابودركه غل مزبور غليظ وعريض اولديغى جهتدن صدر ايله ذقن مياننى استيلا ايتمكله لاجرم ذقنه متصل اولوب ورأس مغلولى يوقارو قالدرر وياخود طوق غل بدينى عنقه برحيثيت ايله جمع ايدركه تحت الذقن ملتقاى طرفيننده برحلقه اولوركه طوق ايله قيد بيننه واصل اولان رأس عمود حلقهٔ مزبوره يه داخل وحلقه دن ذقنه خارج اولوب مغلول باشنى آشاغه اكمكه قادر اوليوب مستمرا جانب فوقه مقمح ومرفوع اولور فلهذافهى ضميرنك ارجاعنده بين النحاة اختلاف واقع اولوب عند البعض ضمير هى اغلال اوزرينه راجعدر زيرا متحدث عنها اغلالدر وفهم مقمحون قولى فهى الى الاذقان قولنك نتيجه سيدر ديمشلر وبعضلر دخى ضمير هى ايدى اوزرينه راجعدر اكرچه كيم ايدى مذكوره دكل ايسه دخى غل بين الايدى والعنق قيد جامع اولديغى جهتدن احدهمانك ذكرى ارجاع ضميره كافيدر ديوب طبرى دخى بوقوله ذاهب اولمش ولكن زمخشرى كشافده ضمير اغلاله عائددر ارجاع على الايدى تكلفدر ديو بووجهله تحقيق ايدركه (الاترى كيف جعل الاقماح نتيجة قوله فهى الى الاذقان

ولوكان

ولو كان الضمير للايدى لم يكن معنى التسبب فى الاقماح ظاهرا على ان هذا الاضمار فيه ضرب من التعسف وترك الظاهر الذى يدعوه المعنى الى نفسه الى الباطن الذى يجفو عنه ترك الحق الابلج الى الباطن اللجلج فان قلت فقد قرأ ابن عباس فى ايديهم وابن مسعود فى ايمانهم فهل يجوز على هذا القراءتين ان يجعل الضمير للايدى اوللايمان قلت يأبى ذلك وان ذهب الاضمار المتعسف ظهور كون الضمير للاغلال وسداد المعنى عليه كما ذكرت) انتهى فاما قرائت مز بوره دن ماعدا اسد الله الغالب على بن ابى طالبدن بو آيت كريمه سؤال اولندقده بيان بيوردبغى كيفيت اقماحدن طبريتك فهى ضميرى ايدى يه راجعدر ديديكى عند بعض الفحول ترجيح اولنمشدر كما روى سأل الناس امير المؤمنين عليا رضى الله عنه عن هذه الآية فجعل يديه تحت لحيته و رفع رأسه پس ارجاع ضميرده واقع اولان اختلاف وسبب نزول معلوم اولديسه مفهوم آيت كريمه بودركه (انا جعلنا فى اعناقهم اغلالا فهى الى الاذقان) يعنى حبيبم برعظمتمزايله اول كافرلرك كردنلرينه زنجيرلر وضع ايدوب تاكه اللرينى ذقنلرى التنه متصل واعناقنه بند ايلدك (فهم مقمحون) حتى انلرك باشلرى بالايه قالقوب نه اشاغه اككه و نه اوكنه باقغه قادر اولمازلر زيرا هركيمك اللرى زنجير ايله كردن وذقنه بسته اولسه سرى برداشته قالور وكال تحيردن چشملرى آسمانه ديكلوب خيره اولور پس مفهوم آيت معلومك اولديسه بودخى علم شريفه خفى اولميه كه ابوحيان وارباب تفسيرك بعضيسى سبب نزول ويوم جزاده كفارك بوحال ايله محشور اولدقلرى اعتباريله اغلالى حقيقت طوتمشلر وابو عبيده وبعضيلرى اغلال مزبوره دنياده اعناق كفارده محسوسه اولمديغيچون استعارهٔ تمثيليه دردېمشلر يعنى كفارك كفر اوزرينه اولان تصميم وكفردن عدم ارعوا وكلام حقه عدم التفات وطريق مستقيمه عدم انعطاف اعناقلرى مغلولين مقمحينه تشبيه اولنمشدر كما قال ابو السعود (تقرير لتصميمهم على الكفر وعدم ارعوائهم عنه بتمثيل حالهم بحال الذين غلت اعناقهم فالاغلال منتهية الى اذقانهم فلا تدعهم يلتفتون الى الحق ولا يعطفون اعناقهم نحوه ويطأطؤن رؤسهم له رافعون رؤسهم غاضون ابصارهم بحيث لا يكادون يرون الحق او ينظرون الى جهته) وفى كشف الاسرار ولما كان هؤلاء لا يستطيعون لما فى رقابهم من الاغلال التى هى الى الاذقان ان يسجدوا شبههم بالانعام وشبه القرآن الذى يعرض عليهم بالماء من لازم قوله (فهم مقمحون)

(حفو) پنهان كردن بازداشتن (ابلج) كشاده ابرووروشن وهويدا وفى حديث ام معبد فى صفة النبى عليه السلام ابلج الوجه اى مشرقه وصبح ابلج اى مشرق مضئ ويقال الحق ابلج والباطل لجلج اى يردد (صحاح) والجلجة تردد فى الكلام وفى مقدمة الادب لجلج المضغة فى فيه اى بكردانيد كوشت پاره را دزدهانش سعد

قوله تقرير لتصميمهم آه وانت خبير بان الظاهر ح تصدير قوله سواء عليهم بالفاء السببية لا بالواو وجوابه انه من تفويض الترتيب الى ذهن السامع

ولم يقل فامحون ليعرفنا انهم جعلوا كذلك عقابا بهذه الحالة وقال ابن عطيه (ان هذه الاستعارات اوضح الاقوال لانه تعالى لماذكر انهم لايؤمنون لماسبق لهم فى الازل عقب ذلك بان جعل لهم من المنع واحاطة الشقاوة ماحالهم معه حال المغلولين) وقيل انه اشارة الى امساكهم وانهم لاينفقون فى سبيل الله كما قال تعالى (ولا تجعل يدك مغلولة الى عنقك) وعلى هذا يمكن ان يكون معنى قوله (فهم لايؤمنون) لايزكون كأنه عبر بالايمان عن الزكوة كما عبر عن الصلوة فى قوله (وما كان الله ليضيع ايمانكم) پس حق جل وعلا كفارك سبيل رشاده متوجه ومنعطف اولمدقلريچون برمثل دخى ضرب ايدوب بيورركه (وجعلنا من بين ايديهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشيناهم فهم لايبصرون) يعنى بزكفارك پيشلرندن برسد عظيم وپسلرندن برسد عظيم قيلوب تاكه كوزلرينى اغطيه ايله اورتدك حتى انلر رسول خدانك حقيقتنى وطريق حقى كورميوب تعامى ايتديلر ضمير منيره ستير اولميه كه (فاغشيناهم) قولنده اولان فاما قبلنده اولان حكم مسبب اوزرينه داخله درزيرا شول كسى كه جميع جوانبندن سد احاطه ايليه شخص مزبور هيچ برشى كورەمز بو دخى ظاهر دركه (من بين ايديهم ومن خلفهم) قول كريمندن مرادفقط جهتى قدام وخلف اولميوب بلكه جميع جهات اراده بيورلمشدر ولكن جهة قدام اشرف جهات وخلف آنك ضدى اولمغله تخصيص بالذكر بيورلمشدر نتكيم قول بيضاوى بوكا دلالت ايدر قال رحمة الله عليه (وبمن احاط بهم سدان فغطى ابصارهم بحيث لايبصرون قدامهم وورائهم فى انهم محبوسون فى مطمورة الجهالة ممنوعون عن النظر فى الآيات والدلائل) زيرا چاه مظلم جهالات جهلاى انجق پيش وپسندن احاطه ايتميوب بلكه جميع جوانبن احاطه ايدر پس مناسب اولان بودركه جانب مشبه بەده اولان مانع دخى جميع جوانبده محقق اوله ويظهر بذلك ترتب قوله فاغشيناهم على جعل السد والمعنى جعلناهم محاطا بالسدد من جميع جوانبهم فاغشيناهم اى فجعلناهم على بصرهم غشاوة فلايبصرون شيأ اصلا والغشاء كالغطاء وزنا ومعنى وقوله (فاغشيناهم) فاغشينا ابصارهم اى غطيناها وجعلنا عليها غشاوة فحذف المضاف وقال اهل التحقيق المانع اما ان يكون فى النفس وهو الغل فلايتبين لهم آيات الانفس واما ان يكون خارجا عنها وهو السد فلا تفتح لهم دلائل الآفاق ويمكن ان يقال السد من قدام اشارة الى عدم

وهو كثير والله اعلم قال ابو حيان الظاهر ان هذا القول حقيقة لا استعارة لما اخبر الله تعالى انهم لايؤمنون اخبر عن شئ من احوالهم فى الآخرة اذا دخلوا النار فلت على هذا الوجه الآتى ان كالبيان لقوله لقد حق القول على اكثرهم فيندفع ما يترا اى ظاهرا من كونهما ح كالاجنبى فى البين فتأمل (سعدى چلبى على القاضى) سه

العلوم النظرية ومن خلف اشارة الى عدم فطنتهم الغريزية اوالاول اشارة الى الغفلة عن احوال المعاد و الثانى اشارة الى الغفلة عن المبدأ و فيه ان السالك اذا انسد عليه الطريق من قدامه ومن خلفه والموضع الذى هو فيه لايكون موضع اقامة فانه يهلك لامحالة و قال ابن عطا (جعلنا من بين ايديهم سدا) وهو طول الامل وطمع البقاء (ومن خلفهم سدا) وهو الغفلة عما سبق من الجنايات وقلة الندم والاستغفار عليه اعماه ترد ده فى الغفلات عن الاعتذار لماسبق منه من الجنايات) آه اى سالك راه و عارف بالله (لقدحق القول على اكثرهم فهم لايؤمنون) قول كريمى موجبجه اصحاب عجب واستكبار وارباب زعم و پند ارك اوزرينه جريان ايدن قول ازلى ازل آزالده حق دركه اكثر خلق معرفت فطريدن جاهللر در زيرا معرفت ربانيه غريب ازلى در پس ازلى يى ازليدن غيريسى بيلمز (الحمد لله الذى حكم على الاكثر بالشقاوة وماحكم على الاقل الذين عرفوه به لايغيره) اول زمرهٔ اقل اصفيا اوراق بساتين قدس سبحانى ونسايم رياحين انس ربانيلر در فاما اكثر اولان اشقيانك پس و پيشلرين قهر ازل و شقاوة ابد سد ايدوب بنفسه انلرى كندو نفسندن منع ورد ايتمكله لاجرم غشاوات غيرتده محتجب اولوب ابدالآبادجمال وحدتى كورمزلر ودنياده بحار ضلالته غرق اولوب امواج جهالت وجودلرينى احاطه ايدروآخرتده نار وانكال ايله سحق ايدوب و حاللرى سلاسل واغلال ايله ضيق ومحق اولوب وسعت قرب رحمتدن محروم اولورلر مع هذا وجود موهوملرى انواع اغلال وانكاله مقيد ايكن آكاهلرى اولميوب بزده بند كردن يوق بونه مقوله خيالدر ديو تكذيب انبيا واوليا ايدرلر زيرا ﴿ مثنوى ﴾ رنك صحرا دارد آن بندى كه خاست ❀ اول بند عظيم وسد فخيم كه قهر ازلى دن ظاهر اولمشدر انظار پندارده صحرا رنكنى طوتار يعنى برفحواى (زين للناس حب الشهوات) وبرمصداق (حفت النار بالشهوات) چاه اسفل طبيعت وسدظلمات شهواتده منهمك اولان جهله برقاچ كون حيات عاريتيلرنده نفسى مرادلرين الوب وبطريق الاستدراج امردنياده ايستدكلرين بولماغله حالت مزبوره يى مانند صحرا و وسعت عظيمه و مسرات بى غايه زعم ايدرلر فاما ﴿ مثنوى ﴾ اونمى داند كه آن سد قضاست ❀ اول غافل بيلمزكه بوجاه وحشمت ومكنت وثروت وعجب وانانيت وآخرته مفيد اولميان علم بى منفعت ومردان خدايه انكار

وعداوت اوزره اولدیغی کندویی طریق حقدن منع ایچون سد قضاء ربانی
و بلای عظیم آسمانیدر زیرا میل کلی وحب اصلیسی مزخرفات فانیاته وکمال
اعتقادی کندو عقل و پنداروعقلیاتده واقع اولان بعض ظنیاته منحصر اولمشدر
حال آنکه بو دخی برسد عظیم اولوب مادام که بند من بورده مقید اولدقجه
مردان خدایه سرفرو وطریق الهی یه توجیه روایده من * بیت * جز هستی
عشاق که آن سد عظیمست * درراه محبت خطری نیست بکو بند * فلهذا
کاشف اسرار نورکبر پاشه جلال الدین رومی مولانای ماپورورلر که ﴾ مثنوی ﴿
شاهد توسد روی شاهدست * سنك دنیایه متعلق اولان مطلوبك وحقدن
غیری اخروی دخی اولورسه کوکل ویردیکك محبوبك اول محبوب ازلی ومطلوب
اخروی لم یزلینك جمال وحدت ووجه کریم احدیتی کورمکه سد وباب وصلتدن
باعث منع وردر وکذلك ﴾ مثنوی ﴿ مرشد توسد کفت مرشدست *
سنك مرشدك کفتار مرشدك سدی دریعنی مادام که سکا عقل وپندار
ونفس مکارك یول کوستروب شیخ بویله اولمق کرك وطریقت بویله
کرك وحقه وصلت بویوزدن کرك دیو درلو درلو تخمینات وتخیلات
وظنیات و وهمیات ایله کأن سنی طریق سداده دلالت ایدر زعم ایلیه سن
ظن من بورسنی اغنا ایتمز ایمدی محقق بیل که اول دلالت وهدایت دکل
بلکه غوایت وضلالت ومانع تربیهٔ مرشد راه حقیقتدر زیرا سن مرشده
وصولدن اول کندی زعمکه شوهیئت وشوصفتده برمرشد کرك
وبوطریقله سلوك ایتدرمك کرك دیو تصور کده برمرشد احداث ایدوب
وحقه وصول فلان وفلان ایله اولور دیو محدثاتی قدیمه مقارن اولور
زعمیله تخیلکده آلههٔ مجعوله قیلوب قلبك اول وهم باطلك بند نه قید اولمش
ایدی مرشده وارد قده تصوریکه مخالف بولوب اول ایسه سنك استار
تصورك هتك اراده ایتدکجه سن اول خیال باطلکدن خروج قتکده امر
مخالدن اولمغله کفتار مرشدی قبوله مجالك اولمیوب پندار نفسك سکا
سد عظیم اولور وکذلك مرشدا کمله قبل الوصول مقید اولدیغك مقلده نك
کفتارنا هموارلری سنی انواع تخیلاته دوشروب پیر راه دانه حین وصولده
مادام که اول ظن وخیالی قلبکدن ازاله ایتمدکجه مرشد حقیقینك فیوضات
جذباتندن بی بهره اولوب نور هدایتلر ینه سد سدید وقید شدید اولور
﴾ قاسم ﴿ بادهٔ کهنه کیروشیشهٔ نو * داق وتسبیح کن بباده کرو * کرندانی

مطلب مهم ولطیف

توقدر شاهد ومی * سرخود کیر ازین دیار و برو * کر خیال حبیب رهبر نیست * بخیالات خویش غره مشو * عاشقانیم کشتهٔ معشوق * همه عالم پیش ما بدو جو * هرکه توکشتهٔ همان دروی * نوبت حاصلست ووقت درو * آه ای برادر آکاه خلق جهان ایکی قسمدر برقسمی من حیث الصورة آدمی ومن حیث السیرة بهایمدرکه (اولئك کالانعام بل هم اضل) انلرك شانی بیان و (ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم وعلی ابصارهم غشاوة) انلرك حالنی عیان ایتمشدر وقسم ثانی انلردرکه من حیث المعنی والصورة حقیقتده آدمی اوله پس (ولقد کرمنا بنی آدم) اول زمرهٔ جلیله نك وصف شانیدرکه بوجهل سیرت و بولهب جبلت اولنلرك وصف مزبوردن نصیبلری یوقدر زیرا اکرچه صورة بنی آدمدر ولکن حقیقتده فرزند آدم دکلدر کما قال تعالی (انه لیس من اهلك) ایمدی علم شریفه خفی اولمیه که قسم ثانی دخی اوچ نوعی مشتملدر برکروهی شول اکمل کملدرکه لجهٔ حقیقته غوطه قیلوب انلرك حقیقتلرینی بیانه امکان یوقدر زیرا افهام خلق انلرك شانی آنجلین اولدیغنه احتمال ویرمزلر پس انلردن اخبار اغطیهٔ تشبیه دن غیریله اسانه کلمز حق جل وعلا اول رجال کملی قرآن عظیمده (رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه) دیو ذکر بیورمشدر پس عهد مزبوری بیانه کیمده قدرت واردر فرضی سویلنسه کیم فهم ایده بیلور (الست بربکم قالوا بلی) عهد مزبوردن کنایه در ولکن خلق جهانك بو عهددن استماع حدیثدن غیری نصیبلری یوقدر الحاصل بوزمرهٔ علیه واصل بحرا حدیتدر وفرقهٔ ثانیه مرید مستسلملردرکه انلرك روحی فرقهٔ واصلانك عکس روحندن مستفیض اولوب کارلری جان و باش اوینامقدر وانلرك قوت وغداسی فی الحقیقه جانبازی اولوب تسبیح وتهلیللری ترك وجود ایله بو بیتی ورد زبان ایتمکدر * بیت * جز با توخطاست عشق جان بازیدن * جان یافتنست باتوجان بازیدن * پس بو طائفهٔ علیه دخی غایت ندرت وکال قلتده اوزره اولمغله (ولوانا کتبنا علیهم ان اقتلوا انفسکم اواخرجوا من دیارکم ما فعلوه الا قلیل منهم) قول کریمی انلرك شانی تقریر وقلتلرینی تحقیقدر کاه اولورکه فرقهٔ واصلان بوفرقهٔ ثانیه دن اولمق آرزوا ایدرلر زیراکه بونلر فرقهٔ اولینك مرایای صافیه لریدرکه جمال باکمالاری مرآت مریدده تماشا ایدوب آیینه اولمدقجه تماشای حسن وجماللرینه قادر اولمازلر پس پیر آیینهٔ مریددرکه آفتاب جمال احدیة الجمعی کورر ومرید مرآت پیردرکه کندو

جمالن کورر فلهذا یار غار شفیق ابو بکر صـدیق لاجرم لااله الا الله دیسه
محمد رسول الله کلمه سنی معا دیرایدی زیرا (من یطع الرسول فقد اطاع الله)
قول کریمنك عرایس معانیسندن کشف نقاب ایتمش ایدی و بالجمله مرید
اولدرکه من کل الوجوه ظاهرا و باطنا پیره تسلیم اوله وهرنه فرمان ایدرسه
امتثال ایدوب بونیك و بوبد در دیمه زیرا بووجهله تسلیم اولمسه مرید پیر
اولمیوب مرید مرادی اولور پس اکا مرید تسمیه سی لغو اولور فلهذا عاشق
جانبازسبحانی عین القضاة همدانی برمریده یازدیغی مکتوبده بیورر که
مریدی آن بود که خود را در پیر بازد اول دین در بازد پس خود را بازد
دین در باختن دانی چون بود آن بود که اکر پیر خلاف دین اورا کاری
فرماید آنرا باشد زیراکه در موافقت پیرخلاف راه دین خود رود پس
اوهنوز مرید دین خود بود مرید پیراین متعلی بود که دین خودمی آموزد
ازغیری پس اکر راه پیررود مرید بود واکر راه مراد خود رود
اوخود پرست بود مریدی پیرپرستی بودچه میشنوی دریغا که نه قوت
تست ندانم که قوت توکی خواهد بود عاشقی نامهٔ معشوق خواند حاضری را
که هنوز آتش عشق اورانسوخته است ازآنچه الایمان ذوق
﴿ مغربی ﴾ دلی که بارخ وزلف توهمنشین باشد * مجرد ازغم وشادی وکفر
ودین باشد * بود زکفروز اسلام بیخبر از دل * که زلف روی توش روز
وشب قرین باشد * خلاصهٔ کلام فرقهٔ ثانیه صفات مزبوره ایله متصف
اولان مریدلردر ونوع ثالث محبلردرکه انلرك شانی ابتغاء لمرضات الله راه
طریقتده بذل مال ایتمکدر پس (یجاهدون باموالهم) محبلرك وصفی (وانفسهم)
مریدلرك نعتیدر ومال وجان بذل ایدن جمله سیله متصف اولوب (اولئك
یؤتون اجرهم مرتین) قول کریمی ودخی (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم
واموالهم بان لهم الجنة) آیت کریمه سی انلرك شانی مدحدر پس هر بوفرقه نك
میاننده هزاروهزار تفاوت بسیار واردر زیراکه بذل مال دخی متساوی اولیوب
اعلای درجات جمله مالنی بذل ایتمکدر نته کیم ابو بکرصدیق جمیع مامِلکنی رسول
علیه السلام محبتنه بذل ونثار ایتدکده رسول علیه السلام (ماذا ترکت لعیالك)
دیو سؤال بیوردقده ابو بکرصدیق (الله ورسوله) دیو جواب ویردی وکمترین
درجات بودرکه بذلده اختصار ایدوب زکوة ایله اکتفا قیله بو مرتبه دن دخی
دون اولسه داخل حساب اولمز وکذلك بذل نفس وجانده دخی تفاوت

عظيمه اولوب اعلاى درجات اولدركه من كل الوجوه كندو ايچون اولميوب
معشوقك فداسى اوله پس بهترين درجات مريد اولدركه جان مريد جان
مرشده بروجهله مسخر اوله كه جميع جوارح وقواسنده حركت ايدن فرمان
پير اولوب چشم وكوشندن بينا وشنوا جذبات پير اوله وكمترين درجات اودركه
آنك فرمانته مع التكلف والكراهة امتثال ايليه بودخى مفقود اولسه
حسابه داخل دكلدر ومادام كه راه ارادتده اوله هنوز مريد دكلدر اما ارادت
پير بكليته آنى تصرف ايتسه مراد اولوب درجهٔ ارادته نائل اولور وصفات
مزبوره قبل الموت ممكن اولماز مادام كه كند ونفس واختيارى ايله اولدقچه
مدخولدر ايمدى اى برادر باجان رابر خلق جهانك اسرار مزبوره دن نه خبرى
واردر انلر صحراى غرورده كم كشته اولمشلردر انكچون مولانا خداوندكار
* ع * مرشد تو بد كفت مرشدست * بيورمشلردر آه اى دل آكاه وجه
مشروح اوزره مريد اولمق عجب مشكل ورو زمينده بو سردن خبردار
اولان بغايت قليلدر هزار و بسيار سالكان طريقت كه ره رونده ودل وجان
ايله طلب كننده درلر ولكن بيكده بيرى مضيق ارادته جذب ايترلر طرق
الهيه بسياردر و بو راه غريب دوكلى راهلردن عزيزدر *ابو عبدالله الطوسى
حكايت ايدركه بركون ابو القاسم كركانى حضورنده ايدم ابو على فارمدى يه
بيورديلركه اى بوعلى بكايقين كل وخاطره وياخود واقعه كى ذكر ايله بعده
ارادتدن دم اور جملهٔ جهانياندن برمريد مراد ايدرم كه پوستنى بركاه ايدوب
قرص آفتابه آويزه قيلم تاكه جهانيان اندن عبرت آلهلر مع هذا ابو القاسم
كركانى قدس سره نك اصحاب كرامتدن بسيار و بى شمار مريدان اخيارى
وار ايكن كيرو مريد طلب ايتديلر ايمدى زنهار مريدلك آساندر قياس ايتمه
(ولا اقول لكم عندى وافوض امرى الى الله) اللهم ارزقنى ايمانا صادقا
آه اى دل آكاه جناب لايزاليدن بوعالم فانى به حكم قرآنى قلوب عبادنى وحدت
ذاتيه سنه جذب ايچون ايچون صيد ربانى اولمشدر ولكن هر برحرفنده هزار
وهزار غمزهٔ جان ربا تعبيه اولنوب (وذكر فان الذكرى تنفع المؤمنين)
بيورلمشدر يعنى بزم دام جذبا عزى صيد مجتمز اولان مؤمنلر بيلور يوخسه
بيكانه لرك بزه ميل وطمعى اولماز بيوردر كماقال تعالى (سواء عليهم ء انذرتهم
ام لم تنذرهم لا يؤمنون) وقبول دين وايمان ايدملم ديسه لر اعناق پندارلرنده
قهر ازليدن وضع اولنان غل شديد وازل وابدلرينه نصب اولنان سد سديد

مطلب
حكايت عبرتنما

انلره یول ویرمز فلهـذا حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بیورر لر که ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا کفار را سودای دین ٭ ای مستمع متنصح کفار بسیار ایچون سودای دین واردر یعنی قتی چوق کفار واردر که دین اسلامك حق ایدیکن بیلوب مسلمان اولمق سوداسن ایدرلر ولکن مجرد آرزو وامنیه نه یی مفید که ﴿ مثنوی ﴾ بند شان ناموس وکبر وآن واین ٭ انلرك بندی ناموس وعار وعجب واستکبار وآنك وبونك افکار اوکار یدر کبر بلا عاطفه آن واینه مضاف اولمق اوزره دخی بعض نسخده مسطوردر بوتقدیرجه اول کفارك زعم وپندار وکبر واستکبار وپیش آن واینده اولان حیت وعارلری قیدبند وپیش وپسلرینه سد اولوب حوزهٔ اسلامه دخولدن مانعدر دیمك اولور ابواه ودر بغ ﴿ مثنوی ﴾ بند پنهان لیکن ازآهن بتر ٭ بند مز بورمستوردر ولکن آهندن بتردر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ بندآهن راکند پاره تبر ٭ قیدحدیدی تبر پاره لر پس بندخارجی یی تبر پاره لرایسه مقرردرکه ﴿ مثنوی ﴾ بندآهن را توان کردن جدا ٭ بند آهنی دست وکردندن رفع وازاله ممکندر ولکن دشوار بودر که ﴿ مثنوی ﴾ بند غیبی را نداند کس دوا ٭ غیب ومخفی اولان بندده کیمسه دوابیلز وجیـد انقیـادندن رفع وازاله یه قدرتی یتمز مثلا ﴿ مثنوی ﴾ مردرا زنبورا کرنیشی زند ٭ زنبور اکر مرده برنیش اوره اهمال ومساهله ایتمیوب ﴿ مثنوی ﴾ طبع اوآن لحظه بر دفعی تند ٭ مردمز بورك طبعی فی الحال نیش زنبورك دفعنه اهتمـام ایدر ﴿ مثنوی ﴾ زخم نیش اما چواز هستیٔ تست ٭ فاما زخم نیش خارجدن اولمیوب چونکه سنك هستیٔ موهومکدندر آنی اخراجه قدرتك اولمیوب بلکه آنا فآنا ﴿ مثنوی ﴾ غم قوی باشد نکرددردسست ٭ غم والم قوی اولوب درد ووجعی سست اولمازای مستمع بیدنا ابن اسحق عاصم بن عمرو بن قتاده دن روایت ایدرکه بزم قبیله مزدن بعض رجال حکایت ایتدیلرکه بزم حرز اسلامه سبب دخولمز بودرکه بز قبل الهدایه اصحاب شرك وارباب اوثاندن ایکن طـائفهٔ یهودیان بزمله مباحثه ومقـابله ایتدکلرنده حین استفتاح وطلب نصرت فتاحده (اللهم انصرنا بالنبی المبعوث الی آخر الزمان الذی نعتـه وصفته فی التوریة) دیو حضرت فخر کائناتك عن قریب بعثنـدن خبر ویروب ای مشرکلر اول رسول یکنا بزم صـدق مقالمزی مصـدق اولور وبزآنك مظاهرتیـله سزی هلاك ایدوب جزا کز ویریرزدیرلر ایدی پس بعنایت باری حضرت خواجهٔ کائنات مبعوث اولوب

عامهٔ ناسی اسلامه دعوت بیوردقده بز اجابت دعوت قیلوب شرف اسلام
ایله نائل سعادت اولدق و یهودیلر کبر وحسدلرندن ایمانه کلیوب اظهار
افتخار واستکبار ایتدیلرتته کیم کتاب مبینده (ولما جاءهم کتاب من عندالله
مصدق لما معهم وکانوا من قبل یستفتحون علی الذین کفروا) قول کریمی
بومعنادن اخبار اولوب (فلما جاءهم ما عرفوا کفروا به فلعنة الله علی الکافرین)
قول منیفیله اول مردودلره لعنت اولندی زیرا حبت جاهلیه آنلرك سدراهی
اولوب وحب ریاست وحشمت اغلال رقبهٔ اطاعت وپندار کمال وکیاست
غشاوهٔ دیدهٔ بصیرتلری اولمغله دیدحقدن دیده لری دوخته وابد الآبادنار
خذلان ایله سوخته اولدیلر ایمدی کرامات اولیایی متذکر واسلاف مشایخه
مقر ایکن عیاذا بالله تعالی حب ریاست و پندار وانانیتی سدراه حقیقت اولمغله
مجرد عجب واستکبار ایله زمانده موجود اولان مردان خدادن برینه سوء
ظن ایله انکار ومذمتلریله افتخار ایدن ار باب پندارك دخی سوء خاتمه سندن
خوف بسیار اولنور حق سبحانه وتعالی امت محمدی صفت استکبار و پندار
واولیا واصفیایه عداوت وانکاردن حفظ ایدوب اهل اقراردن ایلیه آمین
بحرمة سید المرسلین فلهذا مولانا خداوندکار بیوررلرکه ای مستمع قابل
❊ مثنوی ❊ شرح این ازسینه بیرون می جهد ❊ بونك شرحی سینه دن
طشره صچرادی یعنی قلبده مکنوز اولان معنایی لسانه کتوروب واقع حالی
آشکار ایدردم ❊ مثنوی ❊ لیك می ترسم که نومیدی دهد ❊ لکن قورقارم
که مستمعینه یأس حاصل اولور یعنی انبیا واولیایه اقرار ومحبت انلر ایله هم
جنس اولمقدن وانکار وعداوت عدم جنسیتدندر سلطان ولد نه خوب دیمشدر
❊ نظم ❊ دوستی خود دلیل جنس کند ❊ جنیٔ میل بانس کند ❊ برفلك
هرملك ملك جو بد ❊ در پی دیوحورکی پوید ❊ ایمدی برفحوای (لقدحق القول
علی اکثرهم فهم لا یؤمنون) اکثر خلق جهانك انبیا واولیایه عداوت
وانکارلرینه سبب قهرازلی انلرك ایادیٔ استعداد وجیاد انقیادلرینه بند شدید
ودیدهٔ بصیرتلرینه سدسدید وضع ایتدیکی در پس نیش هستی ممکن الاخراج
و بند غیبی قابل العلاج اولمادیغن شرح و بیان ایدردم ولکن اکثر خلقه
یأس وناامیدی حصولندن خوف ایدوب اختصار اختیار اولندی و بالجمله
اصحاب کشف وایقانك تحقیقی اوزره هدایت واضلالدن مراد حق جل وعلا
قلوب عبادنده وجود کفر وایمانی ایجاد ایتمك وخذلاندن مراد معاصی یه

عبدك داعیه‌سیله وجود عبدده معصیته خلق قدرت وظلمت وحجاب ظلمات طبیعیه وکدورات جسمانیه ده انهماك مقدر ایتمکله سمع قبوللرینه صمم مستولی اولوب داعی الی الحق اولان کلمات ربانیه ونصایح انبیا واولیایی اصغا ایتمامك وغشاوه واغطیه وجه مرآت قلبی غیوم شهوات احاطه ایتمکله صفای وجه حقی کورمامك وختم واغلال دهان توبه ومعذرته مهر سکوت اورلمقدن کنایه‌در اکرچه بو مذکوراتك مجموعی اراده حقله وجود عبادده ایجاد اولنور ولکن بر فحوای (ولا یرضی لعباده الکفر) شر ومعاصی یه رضاسی اولمیوب (ان الله لا یأمر بالفحشاء) موجبنجه معاصیدن نهی ایتمشدر واکرچه کیم شر وفساد قضا وقدر خالق العباددر ولکن اسم مریدك اقتضاسی بزم ضلالت وغو ایتمز اراده ایلمش الدن نه کلور دیو جبریلردن اولمغله رحمت حقدن مأیوس اولمامق کرکدر زیرا سبب هلاك اولان یأس در کما قال الشیخ الاکبر قدس سره الاطهر (اذا رأیت لوایح تبرق لك من حجاب الخذلان من کثرة استعمالك للمباح وخفت ان ینتقل ذلك الی المکروه فتضرع الی الله ان یخلق فیك الکراهیة لتلك المکاره والاهلکت وجلاء ذلك الطخاء بکثرة ذکر الله والتضرع الیه (یمحو الله مایشاء و یثبت) حقا که مذکور اولان کاتب وحیك بریسی توبه واستغفار ایتمکله هدایت ربانیه قرین حالی اولوب اسلام وایمانه مهتدی اولمادیغی وعهد رسولده مستعد ایمان اولنلره پرستش اوثان سبق ایتمیشی کما قال الشیخ رضی الله عنه وکان عمر بن الخطاب من اهل الاقفال فتولی الله تعالی فتح قفله فشید الله به الاسلام رضی الله عنه ورضی عنه * بیت * برای عاشقان از هجر وصلش * هزاران درد ودرمان آفریدند * پس سندخی تدبر وتأمل ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ نی مشو نومید خود را شاد کن * زنهار مأیوس اولمه کندیکی شاد قیل ودامن رجایه تشبث ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ پیش آن فریادرس فریاد کن * اول فریادرس اولان رحمن ورحیم وغفور وکریمك درکاهنده فریاد وانین وآه حنین قیل زیرا اول قادر متعال بر پادشاه بی مثالدر که آن واحدده انکاری اقراره وکفری ایمانه تبدیل ایدر پس توبه واستغفار ایله قان اغلایوب بو وجهله مناجات قیل که ﴿ مثنوی ﴾ کای محب عفو از ما عفو کن * ای محب عفو واحسان ومرید رحمت وغفران (انك عفو تحب العفو) سنك وصف شانکدر بزدن صدور ایدن تقصیر وانکار وعجب واستکباری عفو ومغفرت قیل ﴿ مثنوی ﴾ ای طبیب رنج ناسور کهن * ای بو رنج ناسور

کهن هستی و پندارك طبیبی اولان غفار الذنوب وستار العیوب بزی قفل پندار وغل استکباردن خلاص ایدوب انکاریمز اقراره دوندر ❊ نظم ❊
توبه کاریم ازآنچه ماکردیم * از سر صدق روی آوردیم * آنچه ازماسزید اکر کردیم * آن مکن تو بماکه ماکردیم *قال الشیخ الفردانی والعارف الربانی محمد بن عبدالجبار الغزنی فی کتابه المواقف فی موقف الموعظة اوقفنی الله فی الموعظة وقال لی اعلن توبتك لکل شیٔ یستغفرلك کل شیٔ وتب الی بمجامع علمك واجتمع علی باقاصی همك فقم یاتائب الی دعائك افتح لك بابا الی کشف غطائك ❊ مغربی ❊ اکر زجانب ماذات ونیاز نباشد * جمال روی تراهیج عز وناز نباشد * بپیش ناز تو کرمانیا وریم نیازی * میان عاشق ومعشوق امتیاز نباشد * ایمدی تواضع ومسکنت وتوبه وندامت جملهٔ امراض معاصی یه علاج عاجل وعجب واستکبار سم هلاهل و بلا توبه امنیهٔ مغفرت وهم باطل اولدیسه استکبار و پنداردن حذر بی شمار که ❊ مثنوی ❊ عکس حکمت آن شقی را یاوه کرد ❊ عکس حکمت اول شقی بی کمراه ایلدی یعنی کاتب وحی اولان شقیٔ معهودی پندار ووهمی اضلال ایدوب سبب ارتدادی اولدی و برفحوای (الشقی قد یسعد) ابن ابی سرحه توفیق الهی فریادرس اولمغله تجدید ایمان ایدوب و برمصداق (السعید قد یشقی) ابن ابی خطل ارتدادی حالنده مرد ورحمت حقدن مردود اولدی زهی قدرت کامله که پرتو وحی عمر بن الخطاب رضی الله عنهك قلب شریفنده دخی لمعان ایدوب (فتبارك الله احسن الخالقین) دیدی لکن نوری پرتودن بیلوب کندودن زعم ایتامکله حبیب خدا محمد المصطفی علیه من صلوات الله الاوفی (ان الله ینطق علی لسان عمر) بیوروب اول ذات حمیده خصالك یوما فیوما نور یقینی متزاید اولدی پس سبب خذلان لاجرم کندو بی کورمك اولدیسه آکاه اول ای نفس صاحب پندار ❊ مثنوی ❊ خود مبین تابرنیارد ازتو کرد ❊ خود بین اولمه تاکه خود نمالق سندن کرد کثرت وغبار اثنینیت اظهار ایتمیه قال علی کرم الله وجهه (ایاك والاعجاب بنفسك فان ذلك من اوثق فرص الشیطان فی نفسه لیمحو مایکون فی احسان المحسن) وقیل لبرزجمهر (هل تعرف نعمة لایحسد علیها قال نعم التواضع) قیل (فهل بلاء لایرحم صاحبه قال نعم العجب) پس نصایح مذکوره سمع قبول ایله اصغا اولندیسه ❊ مثنوی ❊
ای برادر بر تو حکمت جاریه است ❊ ای خلان طریقت وسالکان راه حقیقت

حكمت ربانيه سنك اوزريكه جاريه در ولكن آنك مجراسى مستفلا سنك چشمهٔ وجودك اولميوب بلكه ﴿مثنوى﴾ آن زابد الست رتوعاريه است * اول تابش محبت وعكس نور حكمت افنـاء ناسوتله قرب لاهوته متواصل وظلمات بشريه‌لرى نور ملكيته متحول وكثرت تعيـنلرى عين وحدته متبدل اولان ابدال خدانك پرتوى اواوب سنـك اوزريكه عاريتدر ﴿مثنوى﴾ كرچه درخود خانه نورى يافتـه‌است * اكرچه سالك منجذب كندو خانهٔ قلبنده نور محبتك اعانى بولمشدر ولكن غلطه دوشمسون كه ﴿مثنوى﴾ آن زهمسايه منور تافته است * اول نور لامع همسايهٔ منوردن فروزان اولمشـدر يعـنى دل سالك آفتاب وجه پيره مرآت اولمغله صحبتندن متأثر ونور محبت قلب طالبـده اول منور زمين بشريت وضيا كستر آسمان ملكيت اولان پير طريقتدن متبادر اولمشدر نته كيم عاشقان مجـذوباندن اولان قاسم انوار ديمشـدر ﴿شعر﴾ فروغ نور رخت آفتاب تابانست * ولى چه سود كه از چشم خلق پنهانست * چراغ روى تو درحجرهاى ديدهٔ من * حديث روشنئ شمع درشبستانست * ايمدى اى برادر روشن دل اكر اول نور جـذبات رحمانيـه واشعـهٔ محبات ربانيه سنـك خانهٔ قلبكده دخى رونما اولديسـه ﴿مثنوى﴾ شكركن غره مشو بينى مكن * شكر ايله مغرور اولمه ترك تكبر قيل ﴿مثنوى﴾ كوش دارو هيچ خود بينى مكن * همان نصيحتمز اصغـا قيـل هيچ وجهله خود بينلك ايتمه زيرا مزاقـهٔ اقدام ومهلكهٔ انام لاجرم خود بينلكدر وارتداد وانكاره علت عجب واستكبار ايديكى اعـلام اولنمشـدر آه اى سـالك راه وطـالب آكاه ﴿مثنوى﴾ صدد ريغ ودرد كين عاريتى * صدهزاردريغ بسيار وحيف بى شماركه بوعاريتى اولان حالت و پندار بى منفعت ﴿مثنوى﴾ امتان رادور كرد ازامتى * بسيار و بسيار امتـلرى امت اجابتـدن اولمق دولتندن دور ونور هدايتدن مهجور ايلدى يعـنى صد هزار سالكان طريقت واردركه اكمل كله انابت ونور محبته تبعيت قيلوب فلك وحدته عروجه قريب اولمش ايكن عكوس انواره مغرور اواوب و پرتودن ايديكن بليوب انانيتـه دوشمكله حومهٔ حمايهٔ پيردن دور وظلمات پندارده مردود ومهجور قالور ابواه ودريغ ﴿نظم﴾ اى بسـا ره بين كه راه خودنه يافت * كرچه بسيـارى درين ره مى شتافت * اى بسا جانها كه ايثـار رهست * تونه پندارى كه راه كوتهست * اى بسـا مؤمن كه تن داده بباد * يادبريادى نيامدهم زياد * اى بسا مؤمن كه باتوحيد

رفت * عاقبت در منزل نفر بد رفت * ای دل آخر چند در راهی کور * مانده اندر پردهٔ بی رهنمون * اول از پندار خود آزادشو * آنکهی اندر یقین داشاد شو * بودخود نابودکن در بیخودی * تانکردد ذات تواندر خودی * چون شوی فانی همه باقی شوی * باید این سررا که مشتاقی شوی * هرزمانی درخدا آکه شوی * هرزمانی نور الاالله شوی * ایدی ای سالك راه وبار وهمراه ❊ مثنوی ❊ من غلام آنکه اودرهر رباط * بن اول عارف آکاه وفانی فی اللهك بندهٔ درکاه وبنده زمند پیشکاهیم که اول مقبول درکاه هرر باط وخانقاهده ❊ مثنوی ❊ خویش را واصل نداند بر سماط * کندو بی سمطده واصل بیلیه یعنی مسالك مشاهداتده معاینه‌سی اولان مقامانذن برنده کندو بی واصل قرب وحدت ذات بلوب وترقیسنه نهایت بولوب دائما (رب زدنی علما) دیه وسماط تجلیات اولیدر اعلی بربساط تجلی‌یه دخی مصادف اولدقده مادونندن استغفار ایدوب ابدالاباد طلب زیادات اوله زیرا مقدورات ربانیه‌یه غایت وتجلیات الهیه‌یه نهایت یوقدر پس شیٔ قلیله قناعت ومقامی ادناده استکانت سالکك دون همت اولدیغندندر مع هذا بعض لوامع ولوایحه غرالنوب کندو بی واصل قرب احدیت ومرشد سالکان طریقت زعمیله طالبلره بیعت ویرمه‌سی کمال دناءت وکرفتار اغلال انانیت اولدیغیچوندر آه‌ای دل آکاه زنهار کندوکی برمقامده اکلندرمه بلکه * ع * هرچند مرا پیش کشد بیش زیاد * دیوب صاحب همت اول وپیر طریقته کمال تواضع ومسکنت ایله مقام چاکریده خدمت ایدوب قهر وجفایه بروجهله الفت ایله که اکر بار آسمان وزمینی رقبهٔ اطاعتکه تحمیل ایتسه‌لر * بیت * شاید که مرا زخم براکنده زند * آندمکه چومن بکریم اوخنده زند * بیتنی ورد زبان قیل آه‌ای سالك طریقت وطالب مرشد راه حقیقت خاطر فاتره برحکایت غریبه خطور ایتدی که سمع قبول ایله دیکلیوب آندن نصیحت آله‌سن وعاشق صادق ایسك موجبیله عمله همت قیله‌سن * نقل اولنور که اولاد اکابردن برجوان نیکبختك پدری وفات ایدوب اموال کثیره‌یه وارث اولدی پس شاب سعادت انجام عاقبت حالی تفکر وتدبر ایدوب کندو کندویه ایتدی بنم حالمه انسب اولان بودرکه بومال موروثی انفاق فی سبیل الله ایدوب ایکی جهان دولتنه نائل والطاف خدایه واصل اولام اما الیق واحری بودرکه برمرشد کامله واروب مالم ونفسم ایله تسلیم اولوب کندو ارادتمی آنك ارادتنه تفویض ایدم پس نیت خالصه

مطلب
حکایت غریبه

ایله شیخ ابو سعید ابو الخیر قدس الله روحه‌نك حضور سعادتنده واروب
قدم پاکنه یوزسوروب ایتدی ای مرشد طریق هدایت بو بنده‌ٔ بی لیاقت
سکا ارادت کتوردم پس (العبد وما یملکه کان لمولاه) وفقنجه مال ونفسم ایله
طریق حقه بو یون و یردم دیوب اموال وخزائنی خاکپای پیره نثار ایتدی
شاه طریقت دخی اول جوان نیکبختك خلوص ومحبت وصدق وطویت ایله
ارادتنی وعلو همتنی مشاهده بیورمغله مال موهوبی الوب قبول ایلدی واول
کون اخشامه دکین جمله سن کیف مایشاء فقرایه بذل وایثار ایدوب فردایه
برحبه الیقومادی بعده اول مرید سعیدك تربیه‌سنه اشتغال ایدوب اولا صوم
وصلوة وانواع مجاهدات ایله تزکیهٔ نفسه امر ایدوب سنهٔ کامله فقرانك آبدست
ابریقلری خدمتنه امر ایتدی وبرسنه دنصکره فقرانك نان وسفره خدمتنی و بعض
خدمتلر تعیین ایدوب خدمت مزبوره ده پروانه وارسوزش بسیار چکمك ایله
برسنه مرورندن صکره طریقهٔ اسلاف اوزره دور ابواب ایله سؤاله امر ایتدی
اول جوان ارجمند دخی جان ودلدن امر پیره امتثال ایدوب بر ییل دخی دور
ابواب ایلدی وشیءٌ لله دیوب دیلندی خلق عالم دخی اول شاب کامیابك علو
قدرنی بیلمکله کمال اعتماد وحسن اعتقادلرندن صدقات ونذورایله زنبیلن طوادیروب
اولدخی هرنه تحصیل ایدرسه حضور شیخه کتوروب برشیٔ کتم ایتمزدی
بومرتبه دنصکره اول شیخ عادل ومرشد مکمل اصحابنه بیوردیکه سزدن
بریسی اول جوان ایله هیچ وجهله الفت ایتموب وکندوسی هرقنغسی ایله
مصاحبت مراد ایدرسه طرد ومنع ایده‌لر پس اصحاب شیخ برموجب فرموده
عمل نماینده اولوب اهالیٔ شهر دخی مذکورك وجه مشروح اوزره بی رغبت
وبی اعتبار اولدیغن کوروب حقنده انواع ظنون فاسده ایتدیلر وکلمات
نامربوطه سویلیه‌رب دور ابوابه واردقجه برشیٔ و یرمیوب دوشنامر ایدر
اولدیلر و بورنج وغم ودرد والمدن ماعدا بعد زمان شیخ دخی روکردان
اولوب انواع جفایه بشلادی و ذاده افراط ایدوب جکرن خون ایده‌جك
آزار ایله بین الملأ زجر ایدر اولدی ولکن اول جوان نیش یاری نوش بیلوب
زهری سکر دیو نوش ایتدی و بوحال ایله نیجه ماه وسال خدمت شیخده قالوب
اولوب اتفاقا اول جوان مرغوب الخصال اوچ کون متوالیا صائم اولوب
برلقمه تناولنه قدرتی یتمدی وهر بارکه شیءٌ لله دیدی هیچ کس برنان پاره
و یرمیوب باب شفقتی سد ایتدی پس اول مسکین وعاجز آج ومحتاج خانقاهه

کلوب شیخدن حالنه مرحمت امنیه سن ایتدی اتفاقا اول کیجه شیخ دخی فقراسنه ضیافت تدارك ایدوب اطعمهٔ وافره احضار اولنمشیدی اول جوان نیکبخت دخی اوج کون صوم ایله وکمال جوع ایله میان اصحابه داخل اولدقده بر موجب فرمودهٔ شیخ هیچ فرد مذکوره التفات ایتمیوب برلقمه ویرمدیلر وطعامی ییوب شکر منعم ایتدیلر اول جوان * ع * خوش در جفایا خود وفا ایکیسیده جانه صفا * دیوب خلوص تمام ایله آیاغن طوروب خدمته قیام کوستردی پس شیخ باصفا قفایه چشم خشمله باقوب وانواع عتاب ایله خطاب ایدوب ایتدی که یافلان نیچه بر بزی تصدیع ایدرسن وقلبه تشویش ویررسن نه عجب ثقیل اولورسن سن خود کیتسن ونه یردن کلورسن یقیل کیت یوخسه بردخی سنی بونده کوررسم سکا برایش ایده رمکه غیریلره موجب عبرت اولوردیوب صوفیلره اشارت ایتدی مذکوری انواع حقارت ایله سوروب طشره چیقاردیلر وباب رباطی سد ایتدیلر پس جوان خالص الجنان چشم کریان وجکر بریان آچ وزبون وذلیل ومحزون کیدوب نه الده مال وجاه ونه خلقدن امید ورجاسی قالدی وشیخدن دخی بوقدر جور وجفا کوروب ولکن جاننی نور صفایه غرق وقلبنی نار محبت حرق ایتدی بعده قلب جریح وعین قریح ایله برخرابه مسجدك کوشه سنده اشك خون فشانله یوزین یرلره سوروب (اللهم تعلم حالی ومذلتی وفقری وفاقتی وحاجتی وضراعتی وتعلم ان عبادك طردونی ولیس لی احد سواك اتضرع الیك واعرض حاجتی لدیك انا عبدك فی سوء الحال وانت غفور رحیم (تعز من تشاء وتذل من تشاء بیدك الخیر انك علی کل شیٔ قدیر) دیوب بوابیاتی اوقودی * نظم * ای جلالت کرده دلها پرزخون * عاقبت خودرا بکرده رهنمون * زرندارم مال دنیانیستم * درطلب کاریٔ عقبا نیستم * درطلبکاریٔ جانان آمدم * ازخریداریٔ ایشان آمدم * هیچکس این محنت وخواری ندید * آنچه امروز آن بجان مارسید * خلق مارا سرزنش کرده درین * ایك توقفست مارا اندرین * آنچه تودانی که دریابم زکل * جان فدا باشد درین اسرار کل * سرنهم کرمی کنی ازمن قبول * تاچه فرمایی درین بحر وصول * القصه درد وحسرت وعشق ومحبت ایله اول قدر اغلادی که چشمهٔ چشمندن آقان خوناب دموعی وجه پرنورنده جدا اول جاریات وفضای سینه سنده نهر دجله وفرات اولدی وهبوب ریاح اشتیاق وصات تهییج نار محبت ایتمکله اول وادیده دخی قرار

ایتمیوب دریای زخار ملکوته دوان اندن دخی کذر ایدوب بحار انوار جبرونه روان اولدقده ناکهان ابواب فضل عظموت کشاده ومحیط مواج لاهوتك تلاطم جذباتی اول قطرهٔ ناچیزی جانب احدیتنه کشیده وبود ونابودن ربوده قیلوب تجلیٔ ذاتده غرق ووحدت مطلقه ده محو ومحق اولدی وزبان صفا ایله بو ابیاتی اوقودی ﴿ نظم ﴾ چون تو بی جمله پس این اسرار چیست * دم بدم این نطقهٔ پرکار چیست * چون تو بی جمله تو بخودی مرا * جمله تو بودی و بودی تومرا * ذات توآمد مرا حیران بکرد * عاقبت هم واصلم ازجان ببرد * ازین جانب شیخ ربانی دخی جوانك بومرتبه یه وصول مراد ایتمشیدی چونکه حصوله کلدی جمله اصحابیله خانقاهدن قالقوب جوانك تهنیهٔ وصلنه کلدی وسر سعادتنی زانوی کرامتنه قویوب ایتدی (بارك الله فی وصلك) ای نوردیدهٔ جان مرحبابك سلوکده جذبه یه ایرشدك و بی واسطه مطلوبه اولاشدك حقا که ریاضات ومجاهداتی چکوب خلقدن فرید اولمش ایدیك ولکن سنکله حق میاننده حجاب باقی انجق بن قالمش ایدم پس اول حجاب دخی رفع اولوب بحمد الله که مقصود بالذات حصوله کلدی بیوردی والان آلوب صدر خلافته کچوردی * ایمدی ای مرد سالك سن دخی طالب صادق ایسك کندوکی میزان تسلیمه وزن ایدوب مقدارکی بیل آه کیم عجب حالتدر عاشقك ناز معشوقه طمعی هنوز حالات عشقده بدایتدر نهایت عشق عاشق معشوقی اونودوب همان جمله بودی عشق ومحبت واکانجه سی درد حسرت اولمقدر ﴿ رباعی ﴾ چون از تو بجز عشق نجویم بجهان * هجران ووصال تومرا شد یکسان * بی عشق تو بودنم ندارد سامان * خواهی تووصال جوی خواهی هجران * آه ای دل شیدا حالات مزبوره خود عشقده بدایت منتهی در نهایتنی کیم بیلور و کفت وشنیده کیم قادر اولور بن قادرم دیر ایسك معذورسن زیرا (المشتاق مرفوع عنه القلم) مصداقی سنك معذرتك دیلمشدر پس مادام که سن سنکله سن کندیکی رباط عشقده واصل وسماط وحدت حقه نائل بیله ای عاشق مشتاق حریق نار اشتیاق اولن بروجهله پروردهٔ وصال وفراق اولمق کرکدرکه نه وصالدن شاددل ونه فراقدن رنجیده خاطر اوله آه کیم کل عاشقلرن عشاقك بومرتبه سنه دخی نهایت مبتدیاندر دیدیلر بیلازز که منتهیلرکیملردر ای غافل و بیچاره سن ایسه هنوز صلب پدرن طوغمدین واحوال بدایت ملادنی کورمدین و دستار حذاقتدن البان ...

انجمندين كنديكى بالغ وعاقل ور باطه واصل وسماطه نائل زعم ايدوب دعواى كمال ايدرسن وتعين وجوداله بن اصلح موجودم دبوغرالنوب شآمت انانيت ايله قرب وحدتدن دور وماسواى حقله مسرور اولورسن عجبا ابليسى بيلورميسن ابليس خود اولدركه دعوتى تعين وجوده اولوب قلبكى حقدن دور ايده وانبيا واوليا انلردركه افناء وجوده دلالت ووحدت حقه دعوت ايدوب قلبكى نور محبتله پرنور ايليه ﴿نظم﴾ اى كرفتار خيال خويشتن * اوفتاده درو بال خويشتن * تو بصورت غره دعوى شدى * در وجود خويش بى معنى شدى * توكجا وواصلئ حق كجا * توكجا واين سخن بانو كجا * درجنون عشق حق ديوانه شو * از نهاد عقل خود بيكانه شو * هركه اين شربت خورد بى ما ومن * محو كرداند وجود خويشتن * دريكى آمد محمد رابيين * دائما در قرب حق خلوت نشين * چون وصال آيد تمامت جسم وجان * محو كردد هم زمين آسمان * خلاصهٔ كلام مادام كه بدايت عشق رونما اولميه نهايت عشاق بيلنمز * ابدى بنم روحم اوجات درجات وحدته اير يشنجه ﴿مثنوى﴾ بس رباطى را ببايد ترك كرد * فتى چوق رباطى ترك ايتمك كركدر كه ﴿مثنوى﴾ تابسكن در رسد يكر وزمرد * حتى مرد سالك بركون مسكنه اير يشه حقا كه ره روان كاربان سرالزندن كوچسه سرمنزل مقصوده نجسان ايريشور پس مادام كه سالك راه حقيقت رباطات اسمائيه ومشاهدات تجليات صفاتيه ده مكث ايدوب سوار رفرف جذبات ومتوجه راه تجلئ ذات اولمدقجه مقروحدته ايرشمز كما قيل (مادام العبد فى الطريق فهو صاحب تلوين لانه يرتقى من حال الى حال وينتقل من وصف الى وصف فاذا وصل تمكن) وقال بعض المحققين العبد مادام فى الترقى فهو صاحب تلوين يصح فى نعته الزيادة فى الاحوال والنقصان منها فاذا وصل الى الحق سبحانه مكنه الحق بان لايرده الى معلومات النفس فهو ممكن فى حاله على حسب محله واستحقاقه ثم مايتحف الحق تعالى اليه فى كل نفس فلا حد لمقدوراته فهو فى الزيادة متلون وفى اصل حاله متمكن فابدا يرتقى الى حالة اعلى مماكان فيها فاما المصطلم عن شاهده المأخوذ عن احساسه بالكلية فللبشرية لامحالة حد ونهاية فاذا بطل عن جملته ونفسه وحسه وكذلك من المكونات باسرها ثم دام به هذه الغيبة فهو محو فلاتمكين اذا ولاتلوين ولامقام ولاحال ولاتكليف كما قال عز وجل (وتحسبهم ايقاظا وهم رقود

ونقلبهم ذات اليمين وذات الشمال) ﴿ نظم ﴾ ای وصالت لایزال ولم یزل * جسم کن یکبارکی باجان بدل * بی دل توخوار وسر کردان مکن * همچو من سر کشتهٔ هجران مکن * بی دلانرا شربتی ده وصل را * یکدمی بنمای عین اصل را * بی دلانرا یکنفس فریا درس * زآنکه هستی جسم وجان اندرهوس * بی دلانرا در یقین خویش کن * وزمی عشقت دمی بی خویش کن * وصل خود بنمای ای جان وجهان * تا کنم قربان تراجان وروان * ذات جانی جملهٔ زرات را * یکدمی بنمای من جان ذات را * ایمدی ای پروردهٔ الباب پیرطریقت زنهار وزنهار کند ونفسکه اسناد مکنت ایتمه وظهور ایدن ذوق وشوق وتابش عشقی کند وکدن بیله اکرچه حقدن هزار وهزار عطاهای بی شمار ایریشورسه دخی کیمن قضادن امین اولمه ودل شوریده خمر محبتدن مسرور اولورسه حماقت ایله مغرور اولمیوب پیرطریقتك دامنن الدن قومه و پیشواسز یوله کیرمه هرنه احسان که اولورسه اول مرشد اکملك اثر صحبت وخوان تبعیتی بیل مثلا ﴿ مثنوی ﴾ کرچه آهن سرخ شد اوسرخ نیست * اکرچه آهن سرخـدر ولـکن رنك سرخی آهن ذاتی دکلدر بلکه انك رنك سرخی ﴿ مثنوی ﴾ پرتو عاریت آتش زنیست * برآتش زنك پرتوعاریتیدر پس سنـده ظهورایدن حرت آتش عشق دخی * ع * سرخی اجزای آهن ازدم آهنکرست * مضمونجه ذاتی اولمیوب بلکه نفخ فیوضات ربانیه ایدن مرشد اکملك پرتو نورجذباتی در مثلا ﴿ مثنوی ﴾ کرشود پرنور روزن یاسر * اکر روزن وياخود سرای پرنور اولورسه ﴿ مثنوی ﴾ تومدان روشن مکر خورشیدرا * سن روشنئ روزن وسرایی ذاتندن زعم ایتمیوب مکر منورخانه وروزن خورشیـدی بیـل فاما آفتاب جهـانتابك پرتو تابنـدن غافل اولان ﴿ مثنوی ﴾ هردر وديوار کوید روشنم * پرتوغیری ندارم این منم * هردر ودیوار بن روشنم وآخرك پرتون طوتمازم بلکه بونور بنم ذاتمدن نمایان اولمشدر و بن عین نورم دیوا دعا ایدر ﴿ مثنوی ﴾ پس بکوید آفتاب ای نارشید * پس آفتاب منیر درودیواره دیرکه ای بی فهم ونارشید مغروراولمه ﴿ مثنوی ﴾ چونکه من غائب شوم آید بدید * چونکه بن غائب اولم حقیقت حال آشـکار ونورسنك ذاتکدنمی یوخسه پرتو آفتابدنمیدر بدیدار اولوب زعم وپندارك سـنی نورمـدن مهجور قیلور وهمچنان ایام بهـار ده چهره کشـا اولان ﴿ مثنوی ﴾ سبزها کویندماسبز از خودیم * سبزه لر دیرلرکه بزم خضرت

وطراوتمز كندولكمزدندر فلهذا ﴿ مثنوى ﴾ شاد وخندانيم و بس زيبا خديم ❊ شاد وخندانز وزيبا خد وخوب رخسارز فاما ﴿ مثنوى ﴾ فصل تابستان بكويد كاى امم ❊ فصل تابستان ايدراى جماعت خضروات وكروه نباتات ﴿ مثنوى ﴾ خويش رابينيد چون من بكذرم ❊ چونكه بن كچم كنديكزى كور بكز يعنى ازمان تابستان كيدوب اوان زمستان كلدكده كل رخسار كز پژمرده وتابش عذاركز افسرده اولديغن تماشا قيلكز پس روزن جنان وروشن خانهٔ جانلرى پرتو نور آفتاب مردان خدادن پرتود اولان سالكانك درو ديوار ابدانى غلاظ بين اولوب ونعم تربيهٔ پيره كفران ايمكله اول نور تابانك خورشيد آسمان جانى بنم زعمم ايلسه وتابستان فيوضاتك اوانده بوستان حواسندن انواع رياحين معرفت بديدار وشكوفه زاراسرار طريقت آشكار اولدقده سبزىٔ حدايق انوار لاجرم بنم استعداد ذاتمدندر بنسدارنده اولسه ناكهان تراكم ابر انانيت رو پوش وجه آفتاب وحدت اولوب اول نور معرفت مغرب بشريتده آفل وقلبكده كدورت حاصل اولدقده نورى پرتودن ايديكن بيلور وتا بستان انبساطك فصل ربيعى كيدوب اوان زمستان انقباض داخل اولدقده روضات معرفتك ورد خندان عباراتى پژمرده وتابش رخسار كلماتى افسرده اولوب اول طراوت ولطافتلر افاضهٔ پير هدايت ايديكن فهم ايدر معاند ومردودلر خودبينلك دعواسنده قالوب زمرهٔ ابالسه يه ملحق اولورلر پس مفيض نور محبت ديومى مولانا جلال الدين الرومى امثلهٔ آفاقيه دن برفحواى (وفى انفسكم افلاتبصرون) مثال انفسى ايرادنه انتقال ايدوب بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ تن همى نازد بخوبى وجمال ❊ على الدوام تن حسن وجمال ايله افتخار وانواع ناز ودلال اظهار ايدر ولكن اول بند زندان خواب غفلت واسير خذلان طبع وشهوتك ديدهٔ بصيرتى يوقدر كه ﴿ مثنوى ﴾ روح پنهان كرده فر و پر و بال ❊ روح آفتاب جمال پنهان پرو بال لطافت ايلمش وجسم خاكينك بووجهله اعجابن وطراوتنده افتخارن كوردكده امام على كرم الله وجهه نك (ضع فخرك واحطط كبرك واذكر قبرك) كلام معجز نظامى سلك كفتارنده انتظام بولوب ﴿ مثنوى ﴾ كويدش اى مزبله توكيستى ❊ جسمه ايدراى مزبلهٔ قاذورات وملبسهٔ قاذورات سن كيمسن ونه جهتدن عرض جمال وفخر ودلال وعيون ملايه اظهار كمال ايدرسز (كنى بالمرء ذماًنفسه ان يظهر بهاعلى رؤس الملأ) تو بيكى

ابله نه عجب كنديكه كوشمال و يرميه سن سن خود ﴿ مثنوى ﴾ يك دوروز از پرتو من زيستى * برايكى كون بنم پرتو حياتمدن زنده سن پس حالك معلوم ورونق جمالك فنايه ملزوم ايكن ﴿ مثنوى ﴾ غنج ونازت مى نكنجـد درجهان * شيوه ونازك جهان نه صغمز ايمدى اى غافل ﴿ مثنوى ﴾ باش تاكه من شـوم از تو جهان * صبر ايله تا كه بن سـندن جهان ورمان وارحعى فرمانه روان اولام پس اول زمانده ورد خـندان جمالك پژمرده وكرمى غنج ودلالك افسرده اولوب درحال ﴿ مثنوى ﴾ كرم دارانت تراكورى كنند * سـنك نار شوقكه يناتلر وعاشق شوريده حالك اولنلر سـنك ايچون حفر قبر ايدرلر وروحيچون فاتحه ديوب كيدرلر بعدزان ﴿ مثنوى ﴾ طعمهٔ ماران ومورانت كنـند * سنى طعمهٔ مار ومور ايدرلر حتى برجيفهٔ مردار اولورسن كه ﴿ مثنوى ﴾ بينى از كند تو كيرد آن كسى * كه به پيش تو همى مردى بسى * اول بركمسنه كه سنك حسن صورت وسرو قامتـك تعشقندن هر آنده بسيـار وهزار جان نثار بن اختيار ايدردى سنك رايحهٔ بدكدن بورنن طوتار ونه عجب جيفهٔ خبيثـه اولمش ديواستعجـال ابله كچر * بيت * دل كه بى عشق شـد از سينه برون اندازش * مرده هرچند عزيزست نكه نتوان داشت * ايمدى اى جسم دنى حالك نه ايديكن فهم ايتد كسه بو جمال سريع الزواله غره اولميوب ديدهٔ عبرت وچشم بصـيرتكدن رفع غشاوه قيل وحقيقت حاله نظر قيـل كه ﴿ مثنوى ﴾ پرتو روحست نطق وچشم وكوش * نطق زبان وچشمده اولان نور عيان وكوشده اولان سمع واذعان پرتو روح رواندر مثلا ﴿ مثنوى ﴾ پرتو آتش بود در آب جوش * آبده اولان جوشش پرتو آتشدر پس تابش آتش اولمدقجـه آبده جوشش اولمديغى كبى تنـده پرتو نور روان اولمدقجـه جوارح وقوى جنبشه ونطق وديده وكوش خروشه قادر اولميوب جسـد لاشه اولور * بيت * سينهٔ خالى زمهر كل رخان * كهنه انبانى بود پر استخوان * ايمدى لطافت تن وطراوت بدن روح پرفطندن ايديكى مبرهن اولديسه قصه دن حصه بودركه ﴿ مثنوى ﴾ آنچنان كه پرتو جان برتنست * نور جان تنـده پرتو ايتديكى كبى ﴿ مثنوى ﴾ پرتو ابدال برجان منست * پرتو نور جذبات ابدال بنم جانم اوزرينه لمعان ايتمشـدريعنى حيات تن جاندن اولديغى كبى حيات جان دخى جاناندن اولمشدر بو تقديرجه تنه موت اصابت ايتديكى كبى جانه دخى موت مصادف اولورمى ديرسكز نعم ﴿ مثنوى ﴾

جان جان چون وا كشد پارا زجان * جان جان چونكه قدم پرتونورن جاندن كيرو چكه ﴿ مثنوى ﴾ جان چنان ماندكه بى جان تن بدان * معلوم اولسونكه جان عاشقان تن بى جان كبى بى فرمان قالور يعنى جاندن مراد روح اضافيدركه نورعشق يزدانى ونار جذبهٔ رحمانيدر آنك ابده سبب ظهورى مفيض انوار اسرار ربانى اولان قطب دورانك پرتو انظاريدركه عشاق الهينك حيات جنان وراحت جانلريدر پس سالكان طريقتده پندار هستى وترك نيستى واقع اولسه اول نور حضورى غيوم كثرت وسحب بشريتده مستور قالوب قلوب طالبان تن بى جانه دوزنجه مرده وافسرده اولسون كه سالكك حيات جنانى پرتو نور محبت جانان ايله در ﴿ نظم ﴾ سالكان دانند رسم وراه او * عاشقان شد لايق دركاه او * نيست مقصوددلم جزروى تو * قبلهٔ جان حزينم كوى تو * شمع رويت آفتاب عشق شده * نورخورشيدش فزون ازعرش شد * عاشقان پروانه كشته شمع تو * پرزتاب اندرميان جمع تو * شمع رويت مقصد جانها شده * جمله چون پروانه دلشيدا شده * چون همه سوزندكى در وصال * شد همه نقصان ايشان بركمال * ايمدى وجه مشروح اوزره پرتو نور پيردن روشن ضميراولان عارفان نوش جان ايتدكلرى بادهٔ محبتك نشأهسى اول وارث خاتم الرسل ومظهركل اولان خم وجود مكملدن ايديكن بيلدكلريچون صد هزار تضرع بسيار ومسكنت وافتقار ايله يوزلرين خاكده غبار ايدوب دركاه چاره سازه آه بى شمارايدرلركه مكرپندار ضميرلرينه يول بوليوب كوكل آينهسى اول مهرآسمان حقيقتك پرتوندن زائل اولميه حتى وقت اجل منقضى وزجاجهٔ تن منكسر اولدقده مرآت دلدن لمعان ايدن نورمحبت احديت مبدأ اصليسى اولان قرص آفتاب سر پيرطريقته واصل ومجمع اسرار انبيا واوليا ومحل انوار تجليات خدا اولان دار الخلد قلب اكمله داخل وهرنه برجدن طلوع ايدرسه معاظاهر وابد الآباد حيات سرمديه نائل اوله پس اول نور هدايتك سبب افولى پندار واستكبار اولديغنه بناء مولانا خداوندكار عاشقان مجذوبانه دائما ناله وحنين وزمين مسكنته وضع جبين لازم ايديكن اشعار ايچون بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ سرازآن رومى نهم من برزمين * بن سرمسكنت وجبين عبادتى انكيچون زمين اطاعته وضع ايدهرم كه ﴿ مثنوى ﴾ تا كواه من بود در يوم دين * حتى پرتو ابدال بنم جانمده اشتعال ايتد بكنه زمين يوم دينده

شاهدم اوله یعنی ترك هستی و پندار واختیار نیستی وافتقار ایله یوزم یره سوردوکم وخاکسار یار اولدیغم وحدانیت حقه اقرار واقتضاء حب پروردکار اولمغله اکر زمین شهادت واکر ارض بشریت شاهدان عادلان اولوب بوفقیر نابودی روز شمارده زمرهٔ ابراردن شمار ایده لر اما ای مستمع قابل زمین خود جامددر پس سکانه وجهله شهادت ایدر دیوشکه دوشمه زیرا ❊ مثنوی ❊ یوم دین که زلزلت زلزالها ❊ یوم دین که (اذا زلزلت الارض زلزالها) قول کریمی انی بیان ایتمشدر پس بو مقتضای کلام سبحانی لاجرم ❊ مثنوی ❊ این زمین باشد کواه حالها ❊ بو زمین جامد یوم جزاده حی ناطق و شاهد احوال خلایق اولور ایمدی غبار انکاری وجه اقراردن رفع ایلیه سن که ❊ مثنوی ❊ کو تحدث جهرة اخبارها ❊ اول زمین اخبارنی جهرا وصراحة اخبار ایدوب اقدار کردکار ایله ❊ مثنوی ❊ در سخن آید زمین وخارها ❊ زمین راست کفتار وزمینده پدیدار اولان ازهار وانوار وهر برخار واشجار واحجار کفتاره کلوب زبان فصاحت شعار ایله احوال خلق جهانك ناقل اخباری اولور وکندیده مکنوز اولان سیم وزری اخراج واظهار ایدوب اما کسنه التفات ایتمیوب حجر ومدرکبی بی اعتبار اولمغله هر بری نطقه کلوب (یاغافل اما کنت تخرب دینك ودنیاك لاجلی) دیو خلقك کندی به اولان حرص بسیارن تذکار ایدر ❊ نظم ❊ خاك باشد مخبر اخبار تو ❊ کشته پید اندرو اسرار تو ❊ جمله در پیش تو آرد درنظر ❊ با تو کویدیك یك کز خیر وشر ❊ ای دریغا درد هردم تازه کشت ❊ خوف وخشیت دردلم از حد کذشت ❊ چند کویم با تو زین راز نهان ❊ راز اعیان تو در پرده نهان ❊ ای دل از خون جکر یك جام ساز ❊ راه بی آغاز را انجام ساز ❊ ای دل آخرتن بده ره پیش کیر ❊ آنکهی ازره مراد خویش کیر ❊ آه ای نفس مشوش الاحوال یوم سؤال بو روز سخت اهوالدر که ترکیب جهان معدوم ونایاب ونظام عالم خراب اولدقدنصکره موجد مکونات تکرار احیا وایجاد ایدوب مؤمنلر نائل غفران وکافرلر داخل نیران اولوب هر کس خیر وشر جزاء اعمالنی کورر دیو مخبر صادق خبر ویردکده یوم دینه شك ایدنلر متی الساعه دیو اتیان قیامتك وقتنی صوردیلر پس حق جل جلاله کاٴن وقت ساعتدن سؤال ایدن منکرینه جواب ایچون حبیبی سیدالمرسلینه سورهٔ زلزالی وحی ایدوب ای یوم حسابه ارتیاب اوزره اولان نادانلرا کرچه بحسب الوقت قیامتی تعیین ایتمیوب (ان الساعة آتیة اکاد اخفیها) بیورمشدر ولکن قیامتك

مطلب
تفسير سورهٔ زلزال

بعض اشراط وعلاماتنی اعلام ايدملم كه اول كونك عظمتن تفكر وحالكزی تدبر قيله سز ديو بيورر كه (بسم الله الرحمن الرحيم اذا زلزلت الارض زلزالها واخرجت الارض اثقالها) علم شريفده خفی اولميه كه اذا عند البعض ظرف زمان ومحل نصبده اولوب عاملی زلزلت كلمه سيدر الارض دخی قائم مقام فاعلی اولوب زلزلت الارض وقت زلزالها ديمك اولور فاما عند الجمهور اذا شرطيه وجوابی اولان تحدث كلمه سنك عملی ايله منصوب المحلدر بعضيلر دخی اذاده عامل مقدر اولان اذكر فعلیدر ديمشلر بوتقديرجه اذا ظرفيه وشرطيه لكدن خارج اولور وزلزالها قولی دخی مصدر وقائم مقام فاعلنه مضاف واضافتی عهديه در يعنی زلزالها الذی يستحقه ويقتضيه جرمها وعظمها اوقدره الله للارض ديمك اولور مثلا اكرم التقی اكرامه واهن الفاسق اهانته قولنده واقع اولان اضافت كبيدر وياخود زلزالك اضافتی عموم ايچون واستغراقيهٔ عرفيه اولوب حاصل معنی اذا زلزلت جميع مايمكن فی حقها من الزلزال ديمك اولور وعامهٔ قرا زلزالی كسر ايله قراءت ايدوب جحدری وعيسی فتح ايله اوقومشلر پس اكر فتح واكر كسر ايله عند البعض زلزال مصدردر اما بعضيلر كسر ايله مصدر وفتحله اسم حركتدر ديمشلر وقال ابو حيان جعله غير الزمخشری مصدرا وقال الزمخشری (وليس فی الابنية فعلال بالفتح الا فی المضاعف ای ليس علی الكثرة الا فيه فلا ينتقض بجزعال وقسطال وجزطال اذ لا رابع لها والقهقار لغة ضعيفة) واخرجت الارض قولنده ارضك مقام اضمارده اظهاری عموم ايچوندر واثقال كسر ايله اولان جمع ثقلدر كه متاع بيته ديرلر ومثلا بعض بسايط وفروشك درونده مجتمع اولان وسخ وغبارك اخراجنه سبب تحريك ايله اولان زلزله سی اولديغی كبی زمين دخی مافی بطنها اولان اثقال كه كنوز مدفونه وابدان موتادر اخراجنه سبب زلزاليدر واخرجت نظم شريفنده فاء سببيه ايله اولميوب واوايله اتيانی ذهن سامعه تفويض ايچوندر پس مفهوم آيت كريمه بودر كه جهان زمين عند النفخة الاولی والثانية قدرت شاملهٔ سبحانيه وحكمت كاملهٔ ربانيه مزدن كندی يه مقدر اولان وعظم جرمی اقتضا ايتديكجه وياخود استعداد ذاتيسنده ممكن وممكن اولان حركت شديده وزلزله كافه سی قوه دن فعله كلوب مضطرب ومتزلزل اوله پس سبب زلزال ايله زمين پر اثقال نفخهٔ اولاده برخوای (ان زلزلة الساعة شیٔ عظيم)

اذا شرط وجوابها تحدث وهو الناصب لها عند الجمهور وجوز ابو البقاء ان يكون العامل فيها مصدر وغيرهم يجعل العامل فيها مابعدها يليها وان كان معمولا لها بالاضافة تقديرا واختاره مكی وجعل ذلك نظير من وما يعنی انهما يعملان فيما بعدهما الجزم ومابعدهما يعمل فيهما النصب واو مثل بای لكان اوضح وقيل العامل فيها مقدرای يحشرون وقيل اذكر وحينئذ تخرج اذا عن الظرفية والشرطية من (تفسير الدر المصون) لابن سمين

برزلزلهٔ عظیمه ایله حرکت ایلیه که برموجب (فیذرها قاعا صفصفا) اوزرنده
اولان ابنیه واشجار وجبال وتلال هباء منبث اوله‌لر (وفی الخبران بین النفختین
اربعین عاما) وقیل (ان هذه الزلزلة تکون قبل الساعة فی النصف من شهر
رمضان ومن بعدها طلوع الشمس من مغربها والله اعلم) و بعث ایچون دخی
نفخهٔ ثانیه ده در ونسده اولان مدفونات و مکنوزاتی و ابدان موتایی
رحم مادردن مخرج اولان ولدکبی زمین حامل دخی عموما درونندن اخراج
واظهار ایلیوب چونکه بو احوال مهیبه وجوده کله (وقال الانسان مالها)
وانسان ضعیف زمینك بو وجهله اولان حالات عجیبه وحرکات غریبه ایله
انواع مخرجاتن کورد کلرندن مدهوش و حیران و بیهوش وسکران و برك
خزان کبی لرزان اولوب بطریق التعجب آیابو زمین نه حالت واقع
اولدیکه بی قرار اولوب مشیمهٔ اثقالندن جمیع مودوعاتی نشین صحرای
وجوده چیقاردی دیوب دم بسته قاله‌لر و انواع ندامت ایله (من بعثنا
من مرقدنا) دیو کافرلر فریاد ایدوب مؤمنلر (هذا ماوعد الرحمن وصدق
المرسلون) قولیله دلشاد اوله‌لر و یاخود کفار بدکردار بوخطابی صدهزارلوم
و عتاب ایله نفس شومرینه ایدوب دیه‌لرکه ابواه ودریغاه ای نفس کمراه
زمینه نه واقع اولدی که بو وجهله تزلزل وتبلبل واعمال وافعالمزی تعداد
و تبکل ایدر شبهه قالمدی که بو کاباعث وبادی سنك عصیان وفسادك
اولمشدر یوخسه زمین بوحالاتی نیچه اظهار ایدردی دیوب (یالیتنا نرد
ولانکذب بایات ربنا ونکون من المؤمنین) قول کریمی لخواسنجه داه وانین
ایده‌لر و مؤمن متقیلری ملائکهٔ رحمت تبشیر ایدوب (لاخوف علیکم
ولاانتم تحزنون) دیه‌لر انلر دخی (الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن) دیو
شکر ایده‌لر ومنتظر رحمت اوله‌لر آه کیم اول روز جکرسوزده کلام ناس تطویل
قیلنوب واول جلیل وجبار وقادر وقهار تهویل اراده ایتمکله بیورر که
(یومئذ تحدث اخبارها بان ربك اوحی لها) اول کونده زمین حی ناطق اولوب
خلقه خبرلرین سویلر واوزرنده اولنلردن طاعت ایدن کیم ومعصیت ایدن
کیمدر دیوب شفای صدر حاصل ایدر وسبب تحدیث بودرکه جمیع ناسك
ربسی وعبادك خالق زمینه الهام ایدوب زبان فصیح ایله تکلمه اقدار ایدر
فلهذا زمین دخی برموجب فرموده برشی اخفا ایتمیوب جمله سنی اظهار
و هر کسك اعمالنی تذکار ایدر و کیفیت نطق زمینده اختلاف اولنوب

وقیل فیه تقدیم وتأخیر سعد

واللام فی اوحی لها بمعنی الی والعدول الی اللام للفواصل وذلك للتشفی سعد

ابو مسلم بو قوله ذاهب اولمش كه رو زجزاده هركس جزاء اعمالنی كوروب
وسرایر وضمایر آشكار اولدیغیچون كأن زمين لسان حال ايله هرفردك احوالنی
سویلمش اولور مثلا دار مسكونه به الدار تحدثنا دیمك كبیدر كذلك بسبب
الزلزله ارضك درونندن صادر اولان مخرجات بونی افاده ایدركه زمين
لسان حال ايله دنيا منقضی وآخرت ظاهر اولدی دیه واهل اعتزال دیرلركه
حق تعالى جماده كلام خلق ايتمك جايزدر پس بعيد دكلدركه ارض جماد
اولدیغی حالده حق تعالى انده اصوات مقطعهٔ مخصوصه ايجاد ايدوب
فی الحقيقه متكلم وشاهد حق اوله اما عند جمهور اهل السنة بنيه قبول
حياته شرط اولمدیغیچون بووجهله تحقیق ایدرلركه اول فاعل مختار وقادر
جبارك قدرت تامه سی ارضی حیوان ناطق و عاقل قیلوب اوزرنده ساكن
اولان هرفردك عملرینی بیلدر مكله زمين لسان فصيح ايله هربرينك
حالندن خبر ویروب عصاتدن شكايت ومطيعلردن شكر ايدوب دیركه
(ان فلانا صلى وزكى وصام وحج فی وان فلانا كفروزنا وسرق وخان حتى
يود الكافران يساق الى النار) كما قال عليه السلام (ان الارض لتخبر يوم القيمة
بكل عمل عمل على ظهرها) وقال صلى الله عليه وسلم (حافظوا على الوضوء
وخير اعمالكم الصلوة وتحفظوا من الارض فانها امكم ليس فيها احد يعمل
فيها خيرا ولاشرا الا وهى تخبره) وكان على رضى الله عنه اذا فرغ بيت
المال صلى فيه ركعتين ويقول تشهدين انى ملأتك بحق وفرغتك بحق فلهذا مولانا
خداوندكار دخی مذهب جمهوری تقرير ايدوب * م * كو تحدث جهرة
اخبارها * در سخن آيد زمين وخارها * بیوروب واهل سنت وجماعتك خلافنده
اولانلره شمدن صكره واقع اولاجق ابيات شريفه ايله انواع تقريعات
و اصناف توبيخات بیورمشدر ابدی كيفيت نطق زمين معلوم ومفهومك
اولدیسه علماء كرين بو آيت كريمه نك اعرابنده دخی بويله تحقيق ايتشلركه
اكر اذا زلزلت ده اولان لفظ اذ امابعدی ويا خود فعل مقدر ايله منصوب اعتبار
اولنوب يومئذ قولنده عامل على اصل كلمهٔ تحدث اولور فاما اذاده عامل
تحدث اولورسه يومئذ اذادن بدل ومبدل منه ده اولان عامل كه جزاء شرطدر
یعنی تحدث كلمه سيدر بدلده دخی من حيث التكرار عمل ايدر وتحدث
كلمه سنك مفعول اولى حذف اولنوب تقدير كلام تحدث الخلق اخبارها ديمك
اولور زيرا مقصود ذكر خلق اولميوب بلكه يوم زلزالى تعظيما ارضك اخبارنی

تحدیث مراد دربان ربك قولنده اولان باء سببیه دخی تحدث قولنه متعلق اولوب مفهوم آیت کریمه تحدث بسبب ایحاء ربك دیمك اولور وقال الزمخشری (ویجوزان یکون المعنی تحدث بتحدیث ان ربك اوحی لها على ان تحدیثها بان ربك اوحی لها تحدیث باخبارها) ولكن بیضاوی رحمه الله علیه توجیه مزبورك ذكرنی تفسیرنده ایراد ایتمامشدر وشیخ النحاة ابو حیان (وهو كلام فیه عفش ینزه القرآن عنه) دیو قول كشافی رد ایتمشدر وسعدی چلبی حاشیه سنده بیضاوینك قول زمخشری یی ترکنه علت بیان ایدوب بیوررکه وترك المصنف ذکر تجویز الزمخشری لاحتیاجه الى ارتكاب تكلفین فی جمع الاخبار اذلا تعدد فی الخبر وفی جعل الباء تجریدیة ثم قال الزمخشری (ویجوز ان یکون بان ربك بدلا من اخبارها كأنه قیل یومئذ تحدث باخبارها بان ربك اوحی لها لانك تقول حدثته كذا وبكذا) وكذا قال البیضاوی ولكن ابو حیان زمخشرینك بو توجیهنی دخی رد ایدوب بان ربك قولی اخبارهادن بدل اولمسن تجویز ایتمیوب چونكه فعل كاه بنفسه وكاه حرف جر واسطه سیله تعدیه ایدر پس متبوع حرف جرسز تعدیه ایتدكده تابعنك اعرابنده دخی لاجرم موافقت لازم اولوب حرف جر ایله اتیانی جائز اولماز دیمش فاما سعدی چلبی حاشیهٔ قاضی ده ابو حیانه جواب ویروب بو وجهله تحقیق ایدرکه (قوله اذ یقال حدثته كذا وبكذا یعنی جاز بابدال بان ربك اذ لامانع عنه فان الفعل یتعدی بنفسه وبواسطة الباء فجاز احلال احدهما محل الاخر وبهذا التقریر یدفع ماقاله ابو حیان انه اذا كان الفعل یتعدی تارة بحرف جر وتارة بنفسه وحرف الجر لیس بزائد فلا یجوز فی تابعه الا الموافقة فی الاعراب فلا یجوز استغفرت الذنب العظیم بنصب الذنب وجر العظیم لجواز انك تقول من الذنب حیث ظهر انه لامساس لماقاله بمرام المقام سلمه الله) فی الحقیقه ابو حیانك اعتراضی بی اساس وایراد ایتدیكی مثالك محله مساسی یوقدر زیرا استغفرت الذنب العظیم قولنده كسر عظیم ایله تكلمك عدم جوازی فعل استغفارك ذنبده بنفسه تعدیه ایدوب وعظیمده من تقدیری ایله مكسور قلنمسیدر فاما ابدالده برنده تصریح وبرنده عدم تصریح واحدهمانی محل آخره احلال ایله جائز واعرابده موافقت متحققدر وتفاوت انجق صراحت وغیر صراحتده در پس تحدث اخبارها دخی بو قبیلدن اولوب فعل تحدث اخبارده باسز وبان ربك قولنده باایله تعدیه ایتمشدر فافهم پس آیات

عفش العفش الكلام الباطل الذی یتكلم به العوام سعد

والموافقة فی الاعراب متحققة فی هذا الابدال والتفاوت بالصراحة وغیر الصراحة سعد

مطلب
تأويل سورهٔ اذا زلزلت

من بورهنك قواعد تركيبنده اولان بحث وجدال وكيفيت نطق زمين ده اولان اختلافات اقوال مسموع ومفهومك اولديسه بحث وجدلدن من بعد كسسته اولوب كوش هوشك كلمات اصحاب يقينه پيوسته قيل كه آفاقى انفسه تطبيق ايدوب نه لر تحقيق ايتمشلردر يعنى اضطراب روح حيوانى وقواى جسمانى ايله عند نزع الروح الانسانى چنان ارض بدن وزمين تن برزلزلهٔ كليه ايله متزلزل اوله كه تلك الحاله واقعٌ او لان زلزلهٔ شديده روح حيوانيه نك خرابى وبيت ضعيف البنيادينك هدم وانتقاضنى مستوجبه در وهمچنان سبب زلزالى ايله مقدور قوادن وارواحدن اولان هيئات اعمال وقلبده او لان اعتقادات راسخه نك اثقالنى ارض بدن اخراج ايليه برخواى (وقال الانسان مالها) نفس ناطقه تعجب تام ايله ديركه آيا زمين جسمه نه واقع اولديكه بويله حركت ايدر باعث تزلزل انحراف مزاجدنميدر وياخود غلبهٔ اخلاطدنميدر عجبا طبيبك بودرده دواسى نه در پس ارض ابدان وجوارح قالب انسانى دخى وحى رب الانامايله اخبارنى جملهٔ اخبار ايدوب لسان اضطراب ايله تكرار ايدر كاروى عن انس بن مالك عن النبى عليه السلام (ان العبد ليعالج كرب الموت وسكرات الموت وان مفاصله ليسلم بعضها على بعض تقول عليك السلام تفارقنى وافارقك الى يوم القيمة ﴿ كلشن ﴾ تن تو چون زمين سر آسمانست * حواست انجم وخورشيد جانست * چو كوهست استخوانهايى كه سختست * نباتت موى واطرافت درختست * تنت از وقت مردن ازندامت * بلرزد چون زمين وقت قيامت * چو روح ازتن بكليت جدا شد * زمينت قاع صفصف لا ترى شد * برين منوال باشد حال عالم * كه تو درخويش مى بينى درآن دم * بقا حق راست باقى جمله فانيست * بيانش جمله درسبع المثانيست * آه اى دل بى انتباه قيامانك كثرتى معلوم وهر برقيامتدن خلاص برنوع طاعت وبربرندن متميزه رياضت ايله ميسر ايديكى مفهوم اولمسق ايچون حق تعالى هر برقيامتى برر اسم خاصله موسوم ايدوب كاه قيامت وطامه وكاه صاخه وحاقه وكاه غاشيه وواقعه وقارعه وساعه وكاه رجفه وزلزله ايله ذكر ايدوب (يا فزعا من الزلزلة واحوالها اذا زلزلت الارض زلزالها فما ينفعك الفزع من اهوالها) ديو تنبيه بيورر پس سكا دخى واجبدركه اصناف قيامانه تحصيل عرفان ايتديكدنصكره هر برقيامتدن سبب خلاص اولان طاعاتى خلوص

جنان ایله عمله کتوروب اهوال قیاماتدن خلاصه قابل اوله سن فاذا کان کذلك اول عزیز ومالك بومحلده ذکر ایتدیکی قیامت قالبیه اولوب اکا نافع اولان طاعات دخی هر برمؤمنه فرض عین اولان کلمهٔ شهادت واذکارلسانیه وقیام وقعود ورکوع وسجود وصوم وحج وزکوة وحدود وکفارات وبالجمله شهادت آفاقیه یه متعلقه اولان انواع مجاهدات بدنیه وعبادات قالبیه‌در فلهذا مولانا خداوندکاردخی * م * من ازآن رومیکنم سربرزمین * تاکواه من بود در یوم دین * دیو طاعات بدنیه اداسنی التزام ایدرلر پس ای نفس ملهمه شویله که سن دخی حق طاعات قالبیه‌یی ادا ایدوب شعایراسلامیه ده جوارح وقوایی بطریق الالتزام استعمال وقیام ورکوع وسجوده اشتغال واوامر حقده امتثال قیلسك بفضل الله الملك المتعال داهیهٔ قیامت قالبیه دن خلاص اولوب مسرور البال اولورسن آه ای سالك مجاهد سلطان ذکر اسانیدنك قالبه نزولی حیننده ارض قالب زلزال شدید ایله حرکت ایدوب چونکه اخراج اثقال خاصیات ایلیه پس یقظان اولان اهل عرفانه کرکدر که اثقال مخرجهٔ خاصیات جسمانیه یه ملتفت اولمیه ودون همت اولوب اکرخواص من بوره یه التفات ایله مالهادیرسه خواص من بوره‌دن اکتساب خیر وشره قنغی خاصه قابل ایدیکن اثقال خاصیات تحدیث اخبار ایدر واخباری نفسندن اولمیوب بلکه الهام ربانی ایله خبرویرر زیرا مجاهدان اکاالتفات ایدوب حالندن استفسار ایتمکله حق تعالی اکا وحی ایدوب برفحوای (انطقنا الله الذی انطق کل شیء) خواص قالبیه اخبارنی تحدیث ایچون انطاق ایدر پس برفحوای (یومئذ یصدر الناس اشتاتا لیروا اعمالهم) خیر وشردن صدور ایدن عمللری قنغی خاصیتدن صادر اولدیغن کورمك ایچون مشاهدات خواصده ناس متشتت ومتفرق اولور پس بر موجب (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره) شول من که خیر وشردن مثقال ذره عمل ایلیه اعمال من بوره قنغی خاصیتدن صادر اولدیسه مصدرنی کورر فلهذا بومقام حسابده بین الناس مناقشهٔ عظیمه واقع اولوب بوقیامتدن اشد بر یوم حسرت وندامت دخی اولمز پس ای سالك طریقت کرکدر که (من مات فقد قامت قیامته) اشارتنی فهم ایدوب موت اضطرار بدن اول موت اختیاری یه مصادف اوله‌سن وبرمصداق (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا) قبل الحساب نفسکی محاسبه‌یه چکوب امید درکه عنایت حق ایله اهوال قیامت قالبیه دن

نجات وحسرت وندامتدن نجاح بولوب ارباب فوز وفلاحدن اوله سن پس سلوکده ترقی ایدوب مرتبهٔ شهوده عروج ایدرایسك جمال قدمی مشاهده قیلورسن وقچان جمال قدم عیانا منکشف اوله ارض قلوب عارفین سطوات عزته وصول ایله متزلزل اولوب انوار عظمت کبریانك ظهوریله بنعوت المواجید حرکته کلور وقلبده متضمن اولان اسراری معاینه ایتمکله اثقال اسرار معارف وعلوم مجهولهٔ ربانیه‌یی بساط حضراته اخراج ایدر وصاحب اسرار اولان عارف اشکال حقیقیه‌دن متعجب اولوب مالها کلامن سویلر واروا حی اکا شاهد اولور وسرا رمکنونه سنی قلب عارفه بیلدیرر پس اول حینده انسان عارفك روحنه حقك الهامیله ملهم اولدیغی اوزره انسان نفسنه عارف اولور وانسان حقیقی حالت من بورده مقام مکاشفه‌دن مقام مشاهده ومقام مشاهده‌دن مرتبهٔ وصلته صادر اولورو خبراتدن اولان جزاء اعمالنی کورر ولکن مشاهدهٔ حقله اغیاردن مشغول اولمغله جزاء اعمالیله مقید اولماز وحق تعالینك فضل ورحمتی سبق ایتمکله حالت بشریه‌ده اولان بعض افعال ردیه سیله مؤاخذه ومجازات اولنمدیغن بیلوب شکر ایتمك ایچون حرکات مذمومه دن نه مقوله حرکات واقع اولمش ایسه آنی دخی کوروب مثقال ذره ظاهر اولمادق برشی قالماز ﴿ نظم ﴾ این چنین وصل وفراق وباخطر * کی بدانند سراین هر بی خبر * ازکجا اندرکجایی ازکجا * ازکجا افتادهٔ اندرچه جا * عشق باید تاترا آگه کند * عشق باید تا ترادر ره کند * کرزعشق آید عیان رازتو * آورد عین یقین سازتو * درمقام عشق رازدیکرست * راه تو درعشق سازی دیکرست * هم امیدی هست نومیدی مباش * جز بنور عکس خورشیدی مباش * سیرخود در نیستی کن پایدار * این زمان کرمرد عشق پای دار * ایمدی ای اخوان حقانی وسالکان طریق سبحانی چونکه یوم سؤال و احوال زلزالی ایشیدوب آفاقی وانفسی اکر لسان حال واکر زبان قال ایله زمین اخراج اثقال وهرکسه شاهد حال اولدیغن اصغا قیلدکسه زنهار مشوش البال اولمیوب عقیده کده اختلال دخی وارایسه صدق وخلوصه ابدال اولنمق ایچون اول محول الاحوالك درکاه متعالنه تضرع وابتهال وکمال اتکال ایله (حول حالنا الی احسن الحال) دیوب نطق زمین محالدر دیو فلسفی مذهب ودهری مشرب اولمقدن صدهزارخوف بسیار قیل زیرا ﴿ مثنوی ﴾ فلسفی منکرشود درفکر و ظن * فلسفی ودهری ظن فاسد و فکر کاسد لرنده نطق جوامده منکر اولور واجبار

واشجارك تكلمنى تجويز ايتمز اومقوله خذله دن زمينك نطقه عدم امكانى بابنده بعض جر بزه ايشيدرسه‌ك اعتبار ايتميوب ﴿ مثنوى ﴾ كو بروسرر ابرآن ديوار زن * بورى باشكى ديواره اور ديوب واول طائفهٔ ضاله‌يه جواب و بركه اى جاهل ونادانلر سزك بورا زنها نيدن نه خبركز واردركيم ﴿ مثنوى ﴾

نطق آب ونطق خاك ونطق كل * هست محسوس حواس اهل دل * آب وخاك وكل وخاشاكك نطقى محسوس حواس اهل دلدر كماروى عن ابى ذر قال (كان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم جالسا وحده فجئت حتى جلست اليه فجاء ابو بكر فسلم ثم جلس ثم جاء عمر ثم عثمان و بين يدى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم سبع حصيات فاخذهن فوضعهن فى كفه فسبحن حتى سمعت لهن حنينا كحنين النحل ثم وضعهن فخرسن ثم تناولهن فوضعهن فى يد ابى بكر فسبحن حتى سمعت لهن حنينا كحنين النحل ثم وضعهن فخرسن ثم تناولهن فوضعهن فى يد عمر فسبحن حتى سمعت لهن حنينا كحنين النحل ثم وضعهن فخرسن ثم تناولهن فوضعهن فى يد عثمان فسبحن حتى سمعت لهن حنينا كحنين النحل ثم وضعهن فخرسن فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم هذه خلافة النبوة) واخرج ابو نعيم عن عبدالله بن الغسيل قال (كنت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم فمر بالعباس فقال ياعم اتبعنى بنيك فانطلق بهم فادخلهم النبى صلى الله عليه وسلم بيتا وغطاهم بشملة وقال اللهم ان هؤلاء اهل بيتى وعترتى فاسترهم من النار كاسترتهم بهذه الشملة قال فمابقى فى البيت مدر ولاباب الا امن) وفى رواية ابى اسيد الساعدى (فامنت اسكفة الباب وحوايط البيت آمين آمين) الحاصل انبيا واوليايه جمادات ونباتات ونيچه طيور وحيوانات زبان فصيح ايله نطق وتكلم ايتدكارى نيچه اخبار وآثار ايله ثابتدر زيرا مرتبهٔ عينه واصل اولان ارباب دلك حواس حقيقت بينلرى تسبيح جماداتى ايشتمك حق سبحانه وتعاليدن كنديلره كرامت وآخرك عدم استماعى مغلوب غواشئ بشريت اولد قلريدر نتكيم مولانا خداوندكار جلداولده بوندن اقدم دخى كف رسولده كوينده اولان سنك ريزه وتكلم حنانه قصه سن بيان بيورديغى محلده بوكا متعلق تفصيلار اولمشدر جلد ثالثده حكايهٔ ماركيرده دخى بووجهله تحقيق بيورمشدركه * م * پارهٔ خاك تراچون مرد ساخت * خاكهارا جملكى شايد شناخت * مرده زين سواند وزآن سوزنده‌اند * خامش اينجا وآن طرف كوينده اند * كوهها هم لحن داودى كند * جوهر آهن

مطلب تكلم الحجر واسكفة الباب والحائط الى النبى صلى الله عليه وسلم

بكف موسى بود * سنك بر احمد سلامى مى كند * كوه يحيى را پيامى مى كند * چون
شماسوى جمادى ميرويد * محرم جان جمادان چون شويد * از جمادى عالم جانها
رويد * غلغل اجزاى عالم بشنويد * چون ندارد جان توقنديلها * بهر بينش
كردهٔ تأويلها * ايدى اى مؤمن موحد لازم اولان سنك اقرار كدر يوخسه
﴿ مثنوى ﴾ فلسفى كو منكر حنانه است * اول فلسفى كه منكر حنانه در
يعنى امام بخارى ابن عمردن اخراج ايتديكى ان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم
(كان يخطب الى جذع فلما اتخذ المنبر تحول اليه فحن الجذع فاتاه النبى صلى الله
تعالى عليه وسلم فسحه فسكن) روايتى و طرق متعدده دن روايت اولنان
احاديث حنانه ايله جذع مذكورك حنينى بين الصحابه رضى الله تعالى عنهم
صراحةً مسموع اولمغله اكا حنانه ديو تسميه اولنوب بونك تفصيلى مقدما
ذكر اولنمشيدى پس حنين حنانه مشهور و متواتر ايكن فلسفىٔ جاهل انى
انكار ايدر زيرا اول غافل ﴿ مثنوى ﴾ از حواس اوليا بيكانه است *
حواس اوليادن بيكانه و جاهلدر فلهذا مشاهدات اوليايه اعتقاد ايتميوب
﴿ مثنوى ﴾ كويد او كه پرتو سوداى خلق * اول فلسفى باطل دير كه سوداى
خلقك پرتوى ﴿ مثنوى ﴾ بس خيالات آورد در راى خلق * خلقك فكر
ورأينه بونك كبى چوق وهم وخيالات كتورر يعنى نطق جمادات محالاتدندر ولكن
جماددن استماع نطق ايتدك وهمنده اولان كسنه لرك سوداسى غلبه ايدوب
دماغنه يبوست مستولى اولمغله درلو درلو خياله دوشوب قوهٔ واهمه سى
كنديه جمادك نطقى واردر وتكلم ايدر تخيل ايتديرر ديوب اصحاب معاينه
وارباب مشاهده نك نطق جمادانى استماع ايلدكلرين انكار ايدرلر و بومقوله
نيجه ترهات سويليوب (وان من شئٍ الا يسبح بحمده) قولكرينه عدم
اعتقاد ايله نور ايماندن دور وهدايت الهيدن مهجور قالورلر فامابرفحواى
(فكشفنا عنك غطاءك فبصرك اليوم حديد) اول طائفهٔ باغيه نك غشاوهٔ
تعامئ تنلرى بعد الموت منكشف اولدقده نطق جمادانى ايشيدوب اعتراف
ايدرلر وقبل الموت اول ديده وكوشك حصولنه استعدادلرى اولمديغن بيلوب
(ولوترى اذ المجرمون ناكسوا رؤسهم) نه معنى در فهم ايدوب صدهزار
خجلت ايله داخل نار عقوبت اولورلر وسالكان طريقت قيامتدن اول نيجه قيامت
كوروب وطبقهٔ غيبيهٔ ثانيه دن اولان غيب نفسه واصل اولدقده پردهٔ
نفس مرتفع اولمغله روشن دل اولوب نطق جمادانى صراحةً ايشيدوب
اول فلسفى مشرب اولان منكرينه (ولكن لا تفقهون تسبيحهم) كلام معجز

نظامیله جواب ویررلر ﴿ سلسلهٔ جامی ﴾ حق تعالی حقایق واسرار * چون کند بهر قابلان اظهار * کانچه باشد شنیدنی شنود * رغم محجوب را بدان کرود * وآنچه باشد بدیدنی بیند * دامن از منکردنی چیند * هیچ چیزی زنامی وجامد * نیست الا مسبح وحامد * وین بسمع خرد شود مدرك * واند رین نیست هیچ کس را شك * حمد وتسبیح شان همی شنوند * کرچه اهل نظر نمی کروند * همه هستند زنده وکویا * خالق خویش را بجان جویا * مرتضی کفت بارسول خدا * رفتم ازمکه جانب صحرا * هیچ سنك ودرخت نامد پیش * که نکفتش سلام بی کم وبیش * حیف باشد ازین متاع شکرف * که بوسواس دیو کردد صرف * ایمدی ارباب کشف وایقانك عوما جماد وحیوانه نطق دیکر اثبات ایتدکلری وهم وکمان اولیوب ﴿ مثنوی ﴾ بلکه عکس آن فساد وفکر او * بلکه فلسفینك اول فساد عقیده وفکر کاسدینك عکسیدرکه ﴿ مثنوی ﴾ این خیال منکری را زدبراو * بومنکرلك خیالنی انك اوزرینه اوردی یعنی آیات واخبار ومشاهدهٔ اخیارایله مبرهن اولان جمادانك نطق وکفتار ینه انکار ایدوب کندیلرك حس حیوانیلرندن نهسان اولدیغیچون وهم فاسده دوشوب اولیاء آکاهی دخی کندیلری کبی تخیلات فاسده اصحابندن ظن ایتدیلر وچشم حسلرندن مستور اولان هرشیئی انکار ایتدکلریچون ﴿ مثنوی ﴾ فلسفی مر دیو را منکر شود * فلسفی وجودجنه منکر اولور وخبری یوقدرکه ﴿ مثنوی ﴾ درهماندم سخرهٔ دیوی بود * همان اول دمده سخرهٔ شیطان اولور زیرا برفحوای (قل اوحی الی انه استمع نفر من الجن) جنك وجودی مقرر اولوب خواصدن دکل بلکه عوامدن دخی جنی کورمش ومصاحبت ایتمش چوقدر حتی سلوکده طبقات غیبیهٔ سبعك مرتبهٔ اولیه سندن اولان غیب جندرکه چونکه طبقهٔ مزبوره صاف اوله طائفهٔ جن کندولرین اهل ریاضته صور مختلفهٔ عجیبهٔ مرغوبه وهیئات بدیعهٔ مرهوبه ایله اظهار ایدوب مثلا صورحسنه ایله کوربنوب والرنده چراغلر طوتوب درلو درلو صنعتلر کوستررلر ومن حیث اللطافه کاه اولورکه اجسام انسانه تعلق ایدوب مصروعلرك لساندن انواع کلمات عجیبه سویلرلر ونیچه سالکلری فریفته ایدوب بولادن الیقورلر پس سالکه کرکدرکه مرتبهٔ غیب جن ظهور ایتدکده هیچ وجهله انلره ملتفت اولمیه شویله که سالك ایله انلره مائل اولوب اطوار اجنه یی اختیار ایدرسه اندن بعض تصرفات صدور ایدر وتخیلات صور جنیه آنی کندولره ترغیب ایدوب ای سالك طریقت سلوکدن مراد

بو مرتبه یه وصولدر و بوندن اعلی بر مرتبه دخی بوقدر و مرتبهٔ کمال بودر
دیو مکر وحیله ایدرلر ای مستمع قابل بو اجمالك تفصیلی بودر که مراتب نفس
که باطننده بالقوه موجود اولوب فعله کلمك لازم کلسه یدی مرتبه در که اکا مرتبهٔ
سبعهٔ قلبیه دیرلر و مادام که سلوکی جذبه تقدم ایتمین سالك غیر مجذوب مراتب
مزبوره دن عبور ایتمیه سالك مجذوب اولمز و میان اهل فقرده اکا مراتب سیران
مسلم کورلمز پس ﴿ مرتبهٔ اول ﴾ که قالبی در انك سبب ظهور ونتایج صفاتی
آنکله در که هر بر قول و فعل و هر خاطره که بر اثر تامی واردر چونکه انکله عمل ایلیه
اول اعمال وافعالك وخواطرك تحتنده ودیعت قیلنان آثار ظهوره کلور پس
بر کمسنه تقلیل طعام و ترك خواب ایله خلقدن عزلت و مالایعنیدن جمع خواطر ایلسه
لاجرم انکشاف صوری ظاهر اولوب هر کسك احوالنه واقف اولور مثلا
هر کسه کفتار و کردارندن کشف ایله خبر ویروب شخص مزبورك سیر وروشی
ودانش و بینشی کرهٔ خاك وآب و بادو نارده واقع اولوب شعور بواطن بانده
فلك قمره ایریشور وجنلر ایله الفت قیلور ولکن افلاکه عروجه قادر اولمیوب
بو مقوله نك کشفی جوکیان وکشیشان ایله برابر اولور و بو حالده کندویه اجل
ایرشسه حشرده جنلر ایله متساوی اولور وشخص مزبوردن کشفه متعلق
عجایبات کورلمکله عوام ناس مفتونی اولوب رغبت کوسترمك ایله نفسنه خوش
کلوب قطع مراتب همت ایتمز وحقدن محجوب قالور فلهذا اکابر طریقت
سالکی بو مرتبه ده مکثدن منع ایدوب بلکه بو حالك ظهورنی مقبول کورمزلر
ومقام طبیعتده کرفتار نفس وهوا اولوب عالم ملکوت ومشاهدات ارواح
طیبه دن محجوب اولدیغیچون اهل حق زمره سندن عد ایتمزلر و بو مرتبه یه
وصول تربیهٔ پیره وایمان واسلامه محتاج اولمیوب انجق عزلت وریاضت ایله
حصوله کلور فلهذا رهبانان دخی بو مرتبه یه واصل اولور ﴿ ومرتبهٔ ثانیه ﴾
مرتبهٔ نفسیه در که علی نهج الشریعة المصطفویه تزکیهٔ نفس ایدوب انواع
مجاهدات وریاضات ایله تصفیهٔ قلب حاصل اولدقده بقدر القابلیه فیوضات
ملکوتیه ایله مستفیض اولوب انوار روحانیه یی کورور وارباب تمکیننك اولوب
انواع کراماتی باهره اولور وعرشدن فرشه کلنجه واقع اولان عجایب ملکوتیه
منکشفه اولوب فاما بعض احیانده تلوندن دخی قورتلمز و بو مرتبه دخی مرشدسز
میسردر زیرا بو مرتبه ده مریو شریعت مطهره وکلمات اکابردر و بو طائفهٔ
مرغوبه اهل نجاتدن اولوب خذلان نفس وطبیعتدن خلاص وزمرهٔ
اخیاردن اولمشلردر ﴿ ومرتبهٔ ثالثه ﴾ مرتبهٔ قلبیه در و بو مرتبه یه وصول

مطلب
در اطوار سبعهٔ قلبیه
ودر وجود جن

پیر طریقت تربیه‌سی اولمدقچه میسر دکلدر فلهذا * بیت * پیر باید راه‌را تنها مرو * وز سر عمیا در ین در یا مرو * بیور مشلردر زیرا سالکک نفوسی تربیهٔ پیر ایله مطمئنه اولوب قوای طبیعیه‌سی قوای قلبیه‌سنه موافق اولور واکا اهل دل اطلاقی صحیح اولوب عرش ایله مناسبت حاصل اولور وطیرانی عالی اولوب قلبنه الهامات غیبیه ورود ایدر وتجلیات آثاریه مرتبه سنده تمکین بولوب فیوضات علو یدن متلذذ اولور ومغیباتدن منکشف اولان کشوفی غالبا راست اولوب زمرهٔ ابراردن اولور * ومرتبهٔ رابعه * مرتبهٔ سریه‌در که سالک مرید مرشد فرید تعیین ایتدیکی مجاهدات وریاضات ایله ذکر قلبی وجهری‌یه مداومت ایتدکده قوای قلبی تحصیل لطافت ایدوب سری اولور وملکوت اعلا ایله برحیثیتله مناسبت تامه حاصل اولور که ملکوتیلر ایله متحد اولوب وکندو یی مظهر اسما وصفات افعالیه مشاهده قیلوب کاه اولور که کندی‌یی حالت غیبتده لطیف ونورانی کوررو مستجاب الدعوه اولوب دائما خلقدن عزلت اختیار ایدر وانواع کرامات حقه ظهور وصدوره کلوب زمرهٔ اوتاددن اولور فاما کاه اولور که بو مرتبه‌ده برجذبه واقع اولوب دعوای ربوبیت قیلور پس بو مرتبه دخی سالکه سدراه وحدت اولمغله مرتبهٔ مزبوره‌دن دخی عبور ایتمدیکجه مرتبهٔ اخرایه نائل اولمز * ومرتبهٔ خامسه * مرتبهٔ روحیه‌در که توجه تام و پیره تسلیم تمام ایله جذبهٔ رحمانیه قلبدن نفی ماسوی الله ایدوب روحی مجلا اولور وآرزوی بهشت وخوف دوزخدن دخی کیچوب محبت اللهدن غیری شی قالمز پس روح بووجهله تجلیه اولندقدن صکره نهایت ملکوت اولان بدایت جبروتده جولان ایدر وکاه مست ومدهوش اولوب جمال وحدت رونما اولور وکاه اولور که اوان سکرده ملاء اعلی وروحانیت انبیا واولیا ایله صحبت ایدر ومرتبهٔ مزبوره مرتبهٔ سریه‌دن اعلی واتم اعتبار اولنور و بو مرتبه‌ده سالکک روحنه جلوه کر اولان تجلیات صفات جمالیه‌در پس بو سالک سعادتمندک خاطرندن هرنه کذر ایلسه صورت باغلیوب کرامات اولور و بوندن بسیار و بسیار خوارق عادات ظهوره کلور وهر کیم ملاقی اولسه انک کمالاتندن متأثر اولور خسته‌یه وارسه صحت بولور و بو مرتبه‌یه مراتب خضریه واصحابنه افراد تسمیه اونور و بونلرک ساکن اولدیغی بلاد خلادن آزاد اولور وهر کیم بوطائفه‌یه محبت ایتسه مقبول خواص اولوب بوطائفه‌یه حقایق اشیا وعلم وحکمت وعلوم لدنیه منکشف اولور * ومرتبهٔ سادسه * مرتبهٔ خفیه‌در که نهایت مراتب سائران و بدایت واصلاندر اکرچه کیم مراتب سابقه‌ده دخی وصول نوع ما حاصل رفاما

جله سی تجلیات صفاتیه و بدایت وصول ذاتدر ومرتبهٔ خفی تجلیٔ ذاتده رؤیت
اولمز بلكه (همه باشد وهیچ نباشد) دیرلر نتكیم مرتبهٔ تجلیٔ ذاتیه ده دیمشدر * بیت *
كرتو اورا همه بینی همه دانی بیقین * یافتی كنج حقیقت كه درونیست مزید * پس
بو مرتبه یه مرتبهٔ جبروت وتعین اول وعقل كل ونفس كل دیمشلردر زیرا
مرتبهٔ واحدیتدر اثنینیت بولنمز یعنی كورمك اولمیوب دوكلی عین اولور
ودانش اولمیوب عین علم اولور وكوردیكی كبی بیلور وهرنه كیم كوروب بیلورسه
علی وجه الكلی اولور و بو مرتبه ده سیر وطیر اولمیوب بلكه دوكلی سیر اولور
و بلكه هر دور و كور وزمانده اولان جمله اشیاء علی التفصیل معلومی اولوب
مظهر علم الله اولور ومجملا و مفصلا مظهر صفات سبعهٔ ذاتیه اولور
وبو مرتبه یه فنا فی الله برای بقا بالله دینلور ومرتبهٔ اقطاب تعبیر اولنور * ومرتبهٔ
سابعه * غیب الغیوب دركه فنا فی الله و بقا باللهدن عبارتدر و بو مرتبه ده
قطعا شعور اولمیوب محو مطلق وفنای محض اولمغله شعور ولاشعور منفیدر
پس چونكه ذكر اولنان فنا فی اللهدن بقا بالله حاصل اوله ازلا وابدا وسرمدا
ظهور دیمومیت یك حضرت اولمق اقتضا ایدوب وحدت مطلقه دن غیری
اولمز و بو مشاهده نك صاحبی جمیع كمالات ایله موصوف اولوب صفت جامعهٔ
الهیه ایله متصف اولور ومقام محمد علیه صلواة الله الاحد صفات جامعهٔ
مذكوره دن عبارت اولوب و بو كمالاته بالتبعیه وارث اولان قطب الاقطاب
وامام زمان وخلیفة الله ووارث اكمل حقیقت محمدی ایله موسوم اولوب اكا
اطاعت واجباتدن اولور ومظهر مزبوردن اثنینیت مرتفع اولمغله (جسم
فرشی وروح عرشی) ایله وصف اولنور * قاسم انوار * سید سادات عالم غیر
انسان نیست كس * زاهد افسرده دل از دور می راند فرس * سر وحدت را
توان كفتن بنزدیكان راه * درمیان مجلس ما كرنباشد خرمكس * هر كسی را
ازجهان دردل هوایی ثابتست * این دل مسكین هوای عاشقی دارد هوس *
ایمدی ای مستمع قابل اطوار سبعه ده اولان مشاهدات معلومك اولدیسه شرذمهٔ
فلاسفه یی كوركیم ریاضت كش اولان رهبان قدر دخی وجود جنه اقراری
اولمیوب اسفل سافلین طبیعتده خوار وزار اولورلر كما قال امام الحرمین فی كتابه
الشامل (اعلموا رحمكم الله ان كثیرا من الفلاسفة و جماهیر القدریة وكافة
الزنادقة انكروا الشیطان والجن اصلا ورأسا ولا یبعد العجب لو انكر ذلك
من لا یتدبر ولا یتشبث بالشریعة وانما العجب من انكار القدریة مع نصوص
القرآن وتواتر الاخبار واستفاضة الآثار) وقال ابو القاسم الانصاری فی شرح

الارشاد (وقد انكرهم معظم المعتزلة ودل انكارهم اياهم على قلة مبالاتهم وركاكة دياناتهم فليس فى اثباتهم مستحيل عقلى وقد دلت نصوص القرآن والسنة على اثباتهم) كما اخرج البيهقى وصححه وابو نعيم عن عمار بن ياسر قال (ارسلنى النبى صلى الله عليه وسلم الى بئر فلقيت الشيطان فى صورة الانس فقاتلنى فصرعته ثم جعلت ادقه بفهر معى فقال النبى صلى الله عليه وسلم لقى عمار الشيطان عند البئر فقاتله فما عدا ان رجعت فاخبرته قال ذاك الشيطان) وقيل ولم ينكر الجن الاشرذمة قليلة من جهال الفلاسفة والاطباء ونحوهم واما اكابر القوم فالمأمول عنهم اما الاقرار بهم واما ان يحكى عنهم فى ذلك قول ومن المعروف عن ابقراط (انه قال فى بعض المياه انه ينفع من الصرع است اعنى الصرع الذى يعالجه الاطباء) خلاصهٔ كلام دين ودیانتی وعقل وفراستی اولان نه نطق جماداتی انكار ایدرونه وجودجنه منكراولور پس جهلاء فلاسفه وشرذمهٔ قدریه بومذكوراته اقرار ایتمزایسه اكا جواب بودر كه ای فلسفیٔ بی بصیرت ﴿ مثنوی ﴾ كرنه بینی دیورا خودرا ببین ✽ اكرسن شیطانی كورمزایسك كندیكی كورزیراسن كندیسن كورمش وخیال فاسدكه تابع اولمغله اثر انبیا واولیادن روكردان اولمش بردیومردود وجه اطاعتی رنك سیاه انكار وغوایت ایله ملوث اولمش مجنون پلیدسن زنهار ادعای عقل وكیاستدن وازكل كه ﴿ مثنوی ﴾ بی جنون نبود كبودی برجبین ✽ جبین اوزره رنك كبود جنونسز اولمز پس بركسنه نك الننده رنك كبود اولسه جنوننه دلالت ایتدیكی كبی سنك جبین اعتقادكده اولان سواد ضلالت دخی جنونكه دلالت ایدر مجنون اولمه سك آیات واخباره اقرار ایدوب برخوای (یوم تسود وجوه) آخرتده یوزك قره اولمزدی ﴿ سلسلهٔ جامی ﴾ تن بلوث نجاست آلوده ✽ بزوسوسهای بیهوده ✽ دیو طبعست هركه وسوسه جست ✽ فرخ آنكس كه دل زوسوسه شست ✽ ایمدی ای مستمع قابل غافل مباش كه ﴿ مثنوی ﴾ هركه را دردل شك وپیچانیست ✽ هر كیمك كه قلبنده شك واعوجاج واردر یعنی نطق جمادات ونباتاته اعتقادی یوقدر ارباب دین وملتدن دخی اولورسه ﴿ مثنوی ﴾ درجهان اوفلسفی پنهانیست ✽ اول كسنه جهانده فلسفیٔ پنهانیدر یعنی ظاهر حالی صورت اسلامیه ده ایسه دخی نصوص آیات واحادیث وآثاره اعتقاد ایتدیكندن صكره معنی اثر اهل سنت وجماعته اقتفا ایتمیوب قلبی فلسفیٔ باطلدر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ می نماید اعتقادی كاه كاه ✽ كاه كاه نوع ما آیات واحادیثك مفهوم منیفنه اعتقاد كوستررولكن عقیده سی مختل اولغله فی الحال

(فهر) مقدار یك مشت سنك یعنی حجر ملاء الكف (لغة)

اعتقادندن دونوب ﴿ مثنوی ﴾ آن رك فلسف كند رو يش سياه * اول رك فلسف آنك يوزنی سياه ايدر يعنی علامهٔ عصر دخی اولسه نطق جماد ووجود جندن بحث ايتدكده من حيث لا يشعر عقيدهٔ فاسده سنی عرق فلسفی لسانه كتوروب مذهب معتزله وقدريه جانبنه ميل ايتمكله يوزی قره اولور ودر لو درلو تحكمات بيهوده قيلور ﴿ تحفهٔ جامی ﴾ هرچه بدل هست زباك وپليد * درسخن آيد اثر آن بديد * جيفه چو بندد دهن جوی تنك * آب روان كيرد ازو بوورنك * كما قال ابوبكر الباقلانی رحمه الله وكثير من القدرية يثبتون وجود الجن قديما وينفون وجودهم الان ومنهم من يقر بوجودهم ويزعم انهم لا يرونه لرقة اجسامهم ونفوذ الشعاع فيها ومنهم من قال انهم لا يرون لانهم لا الوان لهم وقال ابو العباس بن تيمية (لم يخالف احد من المسلمين فی وجود الجن وجمهور طوائف الكفار علی اثبات الجن اما اهل الكتاب من اليهود والنصاری فهم مقرون بهم كاقرار المسلمين وان وجد فيهم من شك فی ذلك فكما يوجد فی بعض طوائف المسلمين كالجهمية والمعتزلة ممن شك فی ذلك وان كان جمهور الطائفة وائمتها مقرين بذلك وهذا لان وجود الجن تواترت به اخبار الانبياء عليهم السلام تواترا معلوما بالاضطرار) اما جن علی الوجه الكلی اوج طائفه دركه * برينه عفاريت ديرلر ميان اسلامه دخوله قادر اولمزلر بلكه ميان خلائقدن بعيد بيشه زار وغار وجزيره لرده تمكن ايدرلر وانلارك صورت ممثله لری كمال مرتبه مهيب وعجيب اولوب انسانك كورمكه تحملی اولمز * وايكنجی نوعنه اراذل ديرلر انلر دخی اوج صنفدر پس بعضيلری اكرچه جزاير وجبالده مكان طوتمشلردر ولكن احيانا اهل اسلامه دخی تعلق ايدرلر وبو طائفه نك كفره سی دخی واردر و بونلرك بر صنفی خرابه حاملر وموحش وقرا كو امكنه ده اولورلر وصنف ثالث اراذل اولرده مزبله دوكان وملوث اولان يرلرده وحيوانات بيننده ساكنلردر وبين الناس بو طائفه ديو ايله شهرت بولمشدر واجناس حيواناتدن هر نوع حيوانك وجودنه تعلق ايدرلر بعضيلری انسانه دخی دخول ايدر اما صورت حسنهٔ كامله يه تمثل ايتميوب غايت ايله شكل قبيح اوزره او لان اراذل واجلاف صورتنده كورينورلر مثلا برزنجیٔ ازرق چشم وبر كريه المنظر كرد وچنكانه شكلنه تمثل ايدرلر * وطوائف جنك نوع ثالثی ابار يق ايله معروفدر بونلر دخی اوج نوعدر اما بونلرك جمله سی مؤمنلر واهل طاعتدرلر واهل سلوكدن چوق طوائف واردر يعنی انسانده اولان ارباب سلوك كبی بونلرك دخی خلوتيه ونقشبنديه ومولويه وبيراميه نامنده درو يشلری ومرشد كامله ارادت كتوروب

مطلب فی اقسام الجن علی ثلثة

چونکه تکمیل طریقت ایتمشدر و بالجمله صلحای سورلر ولکن اهل کماله قریب اولمغه قوت نوریدن طاقت کتوره میوب تقرب دخی ایدرسه بر آن کور یشوب اوزاقدن دوستلق ایدرلر و بالجمله وجود جن دخی قوای عناصر اربعه دندر ولکن نار غالب اولمغله حرکتلری حرکت هوا کبیدر واکرچه بونلرک هر صنفنده بدن انسانی‌یه تعلقنه قدرت واردر اما پاکلك ایله اولوب اوامر الهیه اوزره اولان انسانك قول وفعلی یعنی ذکر وطاعتی انلرك دخوانه مانعدر وانسانه ضرر قصدنده اولان اجنه‌نك سبب هلاکی روحانیت کملدر زیرا روح کمل قدسی واجنه طبیعیدر پس قوای طبیعی روح قدسی‌یه مقاوم اولمیوب پرتو خورشیدده شبنم کبی محو و جو دایدر و بالجمله بو قدر نقل وروایت ایرادندن مراد بعض کسنه‌لرك قلبنده شك وارتیاب دخی وار ایسه رفع وازاله ایدوب بر موجب نصوص واخبار وجود جنه اقرار عقاید اهل سنت وجماعتدن بر رکن بیلوب اصلاح عقیده ایتمکدر زیرا طبیعت سارقه اولمغله مولانا خداوندکار دخی بو قدر تفصیلدن صکره بیوررلر که ﴿ مثنوی ﴾ الحذرای مؤمنان کان در شماست ❊ احترازایدیکزای مؤمنلر که اول فکر فلسفی و مذهب فرق ضاله‌یه موافق خصلت سزك جبلتکزده واردر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ درشما بس عالم بی‌منتها ست ❊ سزده بی‌نهایه عوالم کثیره واردر یعنی عالم فکر وخیال بی‌منتهادر اول ایسه سزده موجوددر فلاسفه ودهریه وسایر فرق ضاله وقدریه ایسه وهم وخیاله تابع اولوب آیات واحادیثه اقتدا ایتمدکلری ایچون کم کشته اولمشلردر ❊ بیت ❊ شواز صدق درون حق را تو راغب ❊ حنیفی شو زهر قید مذاهب ❊ پس باعث ضلال وهم وخیال اولدیسه مقرر اولدیکه ﴿ مثنوی ﴾ جمله هفتاد ودو ملت در تو ست ❊ یتمش ایکی ملت جمله سنده‌در زیرا مادام که طریق انبیا واولیایه اقتدا اولنمیوب راه وهم وخیاله کیدیله لاجرم طبیعت فرق ضاله‌دن برینه میل ایدوب ملل مختلفه‌دن هر قنغیسیله متصف اولور سك (یوم تبلی السرائر) ده حسرت وندامت چکوب ﴿ مثنوی ﴾ وه که روزی آن برآرد از تو دست ❊ ایواه ودریغ که اول عقیده فاسده بر کون سندن ال یوقار و کتورر یعنی مرتبهٔ نجاتدن آلی قویوب صفات ردیه‌سی صورت باغلار وآنکله داخل نار اولور آه ای دل آگاه ﴿ مثنوی ﴾ هر که اورا برگ آن ایمان بود ❊ هر کیمه کیم اول ایمان برکی اوله یعنی یوم تبلی السرائرده ضمایرك ظهورنه ایمان وایقانی اوله ﴿ مثنوی ﴾ همچو برگ از بیم آن لرزان بود ❊ روز شمارك خوفندن برك

خزان کبی لرزان اولور و بوزین زمینه سوروب روزوشب اغلار ودردحزنله جکرین طغلار ❊ مناجات ❊ ای محیط کرمت عرش صدف ❊ عرشیان در طلبت باد بکف * ما که لب تشنهٔ احسان توییم * کشتیٔ افتاده بطوفان توییم * نظر لطف برین کشتی دار * بسلامت برسانش بکنار * خیمهٔ ما بسوی ساحل زن * صدف هستیٔ ما را بشکن * پردهٔ ظلمات مارا بکشای * صفوت کوهر مارا بنمای * بنکر اندوه وی وشادش کن * بندهٔ پیر شد آزادش کن * بینشش ده که ترا بشناسد * نعمت را زبلا بشناسد * نقد دل ازغش وغل پاکش کن * دل زآلایش کل پاکش کن * آه ای نفس جاهل وعاقبت کاردن غافل ❊ مثنوی ❊ ربلبس دیو زآن خندهٔ ❊ ابلیس ودیواوزرینه اول سیدن کولمش سنکه ❊ مثنوی ❊ که تو خودرا نیک مردم دیدهٔ ❊ سن کند یکی ابو آدم کورمشسن یعنی شیطان مقرب بارکاه قدس ایکن امر خدایه اطاعت وآدمه ملکلر ایله سجدهٔ تحیت ایتمدیکیچون باب رحمتدن مردود وسجین غوایتده مطرود اولدی دیو آنك حالنه کولدیکك کندیکی امره امتثال ایدر برمرد نیك خصال قیاسنده اولدیغك ایچوندر حال آنکه حق سبحانه وتعالی احوال ابلیسی سکا اعلام ایتدیکی ابلیسه خنده ایتمك ایچون اولمیوب بلکه ابلیسك بو قدر قربی وار ایکن عجب واستکبار ایله قضا وقدر کندوبی ملعون ابدی ایلمش دیو عبرت الوب الهی سکا استغاثه ایدرز کیم بزی دخی طریق ضلالته کرفتار اولمقدن صون وحمایت ایدوب وهم وپند ارمز سببیله بعد وخذلانه دوشورمه وصراط مستقیمدن شاشرمه دیو تضرع وابتهال ایله اغلایوب دائما حقدن توفیق وهدایت ایستیوب کندیکی مسکین وعاجز کورمك ایچوندر مع هذا اول نفس شومده صفات شیطانیه موجوده اولمغله کندیکی اصلح واولی وجمله دن اعلا بیلدیکك خودهین شیطنتدر اعدی شمدیکه حالده صورتك لباس انسانیت ایله متلبس اولدیغنه غرالنمه کیم ❊ مثنوی ❊ چون کند جان باز کونه پوستین ❊ چونکه جان کورکی ترس ایده یعنی وقت اجل منقضی اولدقده چونکه روح روان لباس صورت انسانیه یی نزع ایدوب درونده اولان صورت برزخیه یی بردوش قبله وضما ئرده مرکوزه اولان افکار ردیه وعقاید سیئه بدیدار وجمیع سرائر آشکار اوله صد هزار دریغ بی شمارکه ❊ مثنوی ❊ چند واویلا برآید

زاهل دين * اهل دیندن چوق واویلا و واحسرتا ظاهر اولور وکندیلرینیک کردار زعم ایتدیکن بدکار ومی دار بولوب نارند امته کرفتار اولورکما قال علیه السلام (یبعث کل عبد علی مامات علیه) واخرج الطبرانی فی الاوسط عن جابر قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (کل نفس تحشر علی هواها فمن هوی الکفرة فهو مع الکفرة ولاینفعه عمله شیئا) واخرج ابن عساکر عن معاذ بن جبل ان النبی صلی الله علیه وسلم تلاهذه الآیة (یوم ینفخ فی الصور فتأتون افواجا) فقلت یارسول الله ماقوله (فتأتون افواجا) قال تحشر امتی علی عشرة افواج * صنف علی صورة القردة وهم القدریة وصنف علی صورة الخنازیر وهم المرجئة وصنف علی صورة الکلاب وهم الحروریة وصنف علی صورة الحمر وهم الرافضة وصنف علی صورة الذر وهم المتکبرون وصنف علی صورة البهائم وهم اکلة الربا وصنف علی صورة السباع وهم الزنادقة وصنف یحشرون علی وجوههم وهم المصورون والهمازون واللمازون والسعاة وصنف رکبان وهم المقربون وصنف مشاة وهم اهل الیمین) پس بوحدیث شریفك اسنادنده اولان رجال بین الرواة مشهورلردن اولمیوب مجاهیل واقع اولمغله ابن عساکر اخراج ایتدکدن صکره هذا حدیث منکر دیمشلر ولکن فرق ضاله صور مختلفه مزبوره ایله محشور اولمغه مستحق اولمغله بو حدیث منکر ایسه دخی روایته لایقدر اما غریب درکه هر برفرقه کندوبی کامل واهل نجاتدن عدایدوب بزم مذهبمز جمله دن اولی وصوابه اقرب واحری در دیرلرولکن انلارك خودپسندلکی اکابکزرکه * مثنوی * بردکان هرزرنما خندان شدست * دکان دنیاده هر زرنما عرض کالا ایدوب خندان اولمشدر یعنی مس زر اندودنی ذهب خالص کبی کوستروب بنم دخی زر بسیارم وار ردر دیو خواجه‌وش اوتورمشدر * مثنوی * زآنکه سنك امتحان پنهان شدست * زیرا که سنك امتحان پنهان اولمشدر ایمدی میزان اعمال وافعال ومحك امتحان فکر وخیال زیر دامن دنیاده مستور الحال اولمغله هرمشوش ومختل وعقیده ویقینی پرخلل اولان اصحاب ملل سوق وجودده مبنی اولان دکان ابداننده اوطوروب کلام ناهموارلرینه بعض آیات واخباری توفیق وتأویل ایله مس زر اندود کبی ظاهری نوعاعقله موافق ولکن رضای حقه ناموافق ایکن اهل سنت وجماعت وارباب طریقتك طریقهٔ خالصه ومسالك صافیه‌لریله

برابر طو توب بزانلرك سؤالن ردايتدك وجوابات مسكته ويردك ديو غرالنوب
مسرت وتفاخرايدرلر وهمچنان سيرتى صورتنه مطابق اولميوب مجرد
ريا وسمعه ايله انواع طاعات ايدنلر كنديلرينى ارباب خلوص وصفا ايله
متساوى كوستروب خندان اولورلر ولكن يوم جزاده سنك امتحان
ميدانه كلوب وميزان عدل فضاى عرصاتده نصب اولندقده زراندودلكى
كورنوب قرمزى بقر كبى بى رغبت اولور وقلابلغى آشكار اولوب جزاسن
كورر آه اى درمند بيچاره قولك فعلكه وفعلك حالكه موافق دكل ايسه
حيفا ودريغا كه قلابلغك پديدار اولور ﴿ تحفه ﴾ ترك نفاق وكم تلبيس
كير * علم زسر چشمهٔ تقديس كير * هر چه نه قال الله وقال الرسول * هست
براهل فضيلت فضول * بايدت اول ادب آموختن * پس دكران را
ادب آموختن * ايمدى قبل الموت توبه واستغفار وتضرع بسيار ايله
سوء حالك حسن حاله متبدل اولوب آخرتده رسواى اولمامق ايچون
حقه يلواروب بو وجهله مناجات قيل كه ﴿ مثنوى ﴾ پرده اى ستار
ازما برمكير * اى ستار العيوب وغفار الذنوب بزدن پردهٔ جنايتى كشف ايتمه
يعنى جرم وخطامز ايله اخذايتميوب كمال فضل واحسانكدن ﴿ مثنوى ﴾ باش
اندر امتحان مارا مجير * يوم امتحانده بزه مجير ودستكير اول وحفظ وامانكده
صيانت ايدوب معين وناصر اول ﴿ مناجات ﴾ اى زكرم چاره كركارها *
مرهم راحت بنه آزارها * عقده كشايندهٔ هرمشكلى * قبله نمايندهٔ هرمقبلى *
روشنئ ديدهٔ بينندكان * پردكئ پرده نشينندكان * پست وبلند ازكرمت
بهره مند * باتويكى نسبت پست وبلند * رو بتو آريم كه قادر تويى * نظم كن
سلك نوادر تويى * جز تو كسى نيست بملك قدم * كز لمن الملك فرا زد علم *
روى عبادت بتو آريم وبس * چشم عنايت زتو داريم وبس * دركف ما مشعل
توفيق ده * ره بنهان خانهٔ تحقيق ده * چون فتم از پاى مرا دستكير * انت
نصيرى واليك المصير * آه اى غافل وبيچاره ﴿ مثنوى ﴾ قلب پهلوى زند
بازر بشب * اكرچه كيم قلب آلتون شب تاريكده زرخالصه پهلوا ورر يعنى
زرخالص ايله تساوى ادعاسن ايدر ولكن قلب خالصدن متميز اولماغيچون
﴿ مثنوى ﴾ انتظار روزمى دارد ذهب * زرخالص روزه منتظر اولور
وقلب وزراندوده ﴿ مثنوى ﴾ بازبان حال زر كويد كه باش * زبان حال ايله
آلتون ديركه صبر ايله ﴿ مثنوى ﴾ اى مزور تابرآيد روز فاش * تاكه روز

منور آشكار اولوب نوری ظهوره كله ای مزور اول زمانده تزويرك بديدرا اولوب قزيللغك چيقار يعنی شب ديجور دنياده دخی قلب آلتون مشابهسنده اولان مرائی ومزور وكمان فاسد ايله قلبلری مكدر اولان قلابلر چهرهٔ قالرينی كلمات اهل حال ايله زراند وداندوب انلر ايله همسرلك ايدرلر ولكن عقيدهسی پاك اولان صاف دللر روز قيامته منتظر اولوب زبان صدق وخلوص ايله اول مزخرفلره صبر ايديكز كه روز شمار آشكار اولدقده سمعه وريا وعقيدهٔ تاريككز بديدار اولوب پاك ايله ناپاك متميز وبرمحوای (يومئذ يتفرقون) نيك وبدبربرندن متفرق اولوردير لر ﴿ تحفة الابرار ﴾ كرك دلی صورت يوسف كه چه * صورت اكرنيست تأسف كه چه * حيف بود صورت آدم ترا * معنیٔ شيطان شده همدم ترا * قدر شناس كهر خويش باش * صبر فیٔ سيم وزر خويش باش * كرز خالص شدهٔ خوش ترا * ورنه چه چاره است زآتش ترا * آتشی ازسوز طلب برفروز * هرغش وغلی كه بيابی بسوز * جوهر دلرا زعرض پاك كن * چشم خردرا زغرض پاك كن * ساده دلی باش وپسنديده ذات * پاك زرنك صور كائنات * تاچوازين مرحله بيرون شوی * همنفس شاهد موزون شوی * آه ای دل آكاه زنهار وزنهار بنده صفای دل وار در ديو مسرور وعبادات وطاعاتكه مغرور اولمه وكمين قضاده مخفی اولان سنك امتحاندن غافل اولمه كه طاعاتنه اعتماد ايدوب كندن كورنلرك چوغی سرنكون اولمشدر بوخود سكا عبرت يتمزمی كه ﴿ مثنوی ﴾ صدهزاران سال ابليس لعين * بود ابدال وامير المؤمنين * ابليس لعين مارج ناردن خلق اولنمش جن ايكن صدهزار سال عبادت ايتمكله مرتبهٔ ملكيته مبدل اولوب خانقاه سماواتده پيش قدم ملائكه وروی زمينده طاغی اولان اجنهنك هلاكنده ار سال اولنان ملائكه ومؤمنين جنه سردار وامين اولمشيدی فاما مكمن قضاده مستور اولان سنك امتحان ظاهر اولوب آدمه سجده امر اولندقده امتثال امر ايتيوب ﴿ مثنوی ﴾ پنجه زد با آدم ازنازی كه داشت * شول ناز واستكباردن كه درونده طوتاردی اول سببدن آدم عليه السلامه پنجه اوردی وبن اندن اعلايم ديديكيچون ﴿ مثنوی ﴾ كشت رسوا همچو سركين وقت چاشت * وقت چاشتده تاب خورشيددن بوی سركين زياده اولديغی كبی ابليس دخی آفتاب امتحانك تابنده رسوای اولدی وآوازهٔ طردی عالمه طولدی ايمدی سن دخی زنهار زهد وعبادت

وعقل وكياسته مغرور اولميوب كنديكى كورمه وداعما يوقلقده اولوب انبيا
واوليا اثرينه اقتفا ايچون حقدن توفيق وعنايت ديله وصاحب زمان اولان
قطب دورانه سرفرو قيلوب نورى پرتوندن بيل اكل كله عدم اتباعله مقابله
ايتميوب بن اعلم واففه وسن نه ايسك بندنخى اويم ديمكله شيطان مزلن بو لمه
وكنديكى كورن فلاسفه ومعتزله يه اويمه طريق سداددن بر قدم آيرلمه
* نظم * خويش را دريم صفا بسپار * تاكه اين يم كند براى تو كار * چه
برآيد زدست وپاى توخود * يا زفهم وزعقل وراى توخود * مكسى نكذرد
درياها * نپردسوى قاف جزعنقا * مكر اينجا برعنقابى * چفسد اوتارساندش
جايى * همچو عنقاست عاشق وتو مكس * هيچ بااومكن زجهد نفس *
كارتو اوكنديقين ميدان * كذر اند ترا زكون ومكان * پس كاشف اسرار
كردكار مولانا خداوندكار صاحب زمانه مقابله موجب خذلان ونار اولديغن
اشعار ايچون مناسبت ايله اشبو حكايته تحريك سمند كفتار ايدوب بيوررلر

* دعا كردن بلعم باعور كه موسى عليه السلام *
* وقومش را ازين شهركه حصار داده اند بى *
* مراد بازكردان ومستجاب شدن دعاى او *

بلعم باعورك دعاقيله سى بيانندهدركه موسى عليه السلام وقومنى بوشهردن كه
محصور ايتمشلردر بى مراد دوندر وانك دعاسى مقبول اولديغيدر (ايها المتعبد
خف من الفتن ولا تأ من فكم قد اخذ من فى مأ من انه لم ينج فى غطامط
بحر الفتن الاعظم حافظ الاسم الاعظم بل عام بلعام فلما اراد المقدر تلبية جاره
على جوره تقدم الى هتك ستره وارسل عليه صرصر العجب فمزقت جلباب
التعبد فصيره عصفها عصفا فانكشف عوار عورته فغوى فانسلخ من الايات
كما انسلخ الحية من جلدها فاذابه كلب عقور فخرج فاتبعه الشيطان فكان الابلغ
المكان ان كان من الغاوين كما قال الله تعالى فى سورة الاعراف (واتل عليهم
نبأ الذى آتيناه آياتنا فانسلخ منها فاتبعه الشيطان فكان من الغاوين) تالله ماعدا
العدو الا ان تولى عنه الولى فلا تظنن ان الشيطان غلب وانما العاصم اعرض
وان شككت فاستمع هاتف القدر مخبرا عن عزة القادر (ولوشئنا لرفعناه بها
ولكنه اخلد الى الارض واتبع هواه) الايه پس علم شريفه خفى اولميه كه
اكثر مفسرين وجمهور مورخين اشبو آيت كريمه بلعام بن باعورانك احوالنى

بیاندردیمشلریعنی ابن مسعود روایتی اوزره بلعم علماء بنی اسرائیل وکنعانیلردن اولوب اسمی بلعم بن ارب‌در وابن عباس روایتی اوزره بلعم بن عورادر ومقاتل روایتی اوزره بلعام بن باعورا بن باعر بن ایدا بن مارب بن لوطدر وجبارین دندر وبعضیلر مرتبهٔ نبوته نائل اولمشدی دیمشیلر اما قول مزبور معتبر دکلدر زیرا انبیا معصوملردر وبلعامك ساکن اولدیغی بلده ارض شامده بلقا نام برشهر ایدی که اول دیارك ملکی بالق اسمیله موسوم اولمغله بلدهٔ مزبوره دخی ملك مزبورك اسمیله شهرت بولوب بلقا دیو تسمیه اولنمش پس ابن عباس وابن اسحق وسدی رضی الله عنهم روایتی اوزره قصهٔ بلعامك تفصیلی بودر که فرعونك اهلاك کند نصکره موسای کلیم علیه صلوات الله الرحیمه قوم جبارین ایله محاربه ایتمك ایچون فرمان آلهی صادر اولمغله حضرت موسی علیه السلام بر موجب فرموده اول قومه غزا ایتمك نیتی ایله عزیمت وارض بنی کنعانه نهضت ایدوب بلدهٔ بلقا قربنده جبل حسبان دیمکله معروف برکوه بلندك دامننه نزول ایتدیلر ازین جانب قوم جبارین دخی باد بروت پندار ایله چار بالش اغتراره طیانوب وکج کلاه استکباری سر عجب وافتخاره وضع ایدوب صدر اعتلا وافتخارده دست برزانو طورورلر ایکن حضرت موسی علیه السلامك شوکت نبوت ایله اوزرلرینه کلدیکن وحرب وقتاله قصد ایتدیکندن خبردار اولیجق نوش ایتدکاری شراب کبر وغرورك خماری باشلرینه اوروب وبونك دفعنه نه‌چاره دیو علاج ارایوب بالاخره ایتدیلر بزم ایچمزده خود بلعم کبی برمرد عظیم القدر واردر که صحف ابراهیمی اوقویوب ونیچه کتب الهیه کوروب اسم اعظمه عارفدر واول اسمك قوتیله سر برآورده اولسه عرشی وسر فرو ایلسه تحت الثری ومافیهایی معاینة کورر وهرنه دیلسه لاجرم حصوله کلور پس مناسب اولان بودرکه بو دردہ علاجی اندن طلب ایده‌لم دیوب طائفهٔ جبارین بلعمك حضورینه واروب لابه کنان ایتدیلر ای بزم صحت رنجورمز اولان بلعم باعور حالا موسی علیه السلام جنود موفوره ایله بزم اوزریمزه کلوب قتلمزه بذل مقدور ایلمش سندن مستدعامز بودرکه ادعیهٔ مستجابه‌کی بزدن دریغ ایتمیوب موسی نامراد کیتمك ویزه الی ایرشمامکیچون دعا ایلیه‌سن بلعام ایتدی ای قوم جبارین بونه تکلیف مالا یطاقدر که بکا بالاتفاق الحاح ایدرسز موسی علیه السلام خود اولوا العزم پیغامبر اولوب امر حقله کلمشدر وملائکه

نصرتنه تعيين اولنمشدر وعسكرى وحدانيت حقه اقرار ايتمشدر اكر بن
اكا دعاء عليه ايدرسم نه دنيام قالور ونه آخرتم ديو امتناع كوستردى ولكن
قوم جبارين الحاحى بسيار وبعض هديه نثار ايتمكله ايدى استخاره ايدوب
بعده نه واقع اولورسه سزى خبردار واكا كوره كار ايدلم ديوب خوابه
واردى ومشاهده كوردى كه اى بلعم لايفهم سن نيجه دعاء بد ايدرسن
بر رسول مكرمك حقنده كه امر خدا ايله كلوب نيجه بيك ملائكه انك
مدد كارى سنه كلمش اوله لر پس بلعم خوابدن بيدار اولدقده جبارينى وقعهٔ
واقعه دن خبردار ايدوب بنم انلر ايچون بد دعايه اقتدارم بوقدر ديو جوابى
قطع ايتدى پس قوم جبارين بلعامك امتناعن بيلوب حيله بابنى آچديلر وآراء قوم
جمع اولوب بو رأيى صواب كورديلركه بلعامك زوجه سى فقيره ومال وزينته
حريصه در وبلعمى رأيندن دوندير رسه اول دوندير ر ديوب عظماء جبارين
التون وكش تبسيلره سيم وزر طولدوروب وبسيار وبسيار حلى وحلل آلوب
اول مرأهٔ فتانه نك پيش كش پيشكاهى ايتديلر اول مكاره دخى سيم وزره
مفتون اولوب حرص بسيار ايله قبول ايتدى وانواع شيوه وناز ايله زوجى
بلعامك سرخلوتنه كلوب ايتدى اى بنم جانمدن سوكلو اولان شوهر دلخواهم
اهالئ بلده جان ودلدن سنك محب وثناخوانك دكليدر مروت دكلدر كه انلرى
نامراد كوندره سن لطف ايدوب باب استخاره يى بر كره دخى دق ايله
يحتملدر كه بد دعايه مأذون اوله سن ديوب ابرام ايلدى بلعم دخى نفسنه
اويوب تكرار استخاره قيلدقده برشئ ايله اشارت اولنميوب عورتنه خوابده
برنسنه كورمدم ديدى زن مكاره ايتدى بو خود ظاهر اولديكه دعاده سنى
مخير قيلمشلر ومعنى رخصت ويرمشلر زيرا مرخص اولمسك بو دفعه دخى
نهى اولنوردك ديو عقلين آلوب اضلال ايلدى اول بى خرد دخى مكر زنه
فريفته اولوب نفسى كندويه بو وجهله فتوى ويردى كه فى الحقيقه بو قوم
ساده دل بو قدر زماندن برو بكا انقياد ايدوب على الخصوص طريقهٔ
تواضعى برينه كتوررديلر پس شمديكى حالده بونلرى بو مقوله بلادن آزاد
ايتمامك رسم مروت دكلدر ديوب اول زمانده اولان طريقهٔ صلحا اوزره
بر ديشى مركبه سوار وقومى ركابدارى اولوب جبل حسبان سمتنه روانه
اولديلر مرويدركه كوه حسبانه وارنجه بلعامك بنديكى مركبك برقاچ دفعه
اياغى سوركوب بلعام ايله يوزى اوزرينه دوشدى بلعام مركبن اوروب

ایلرو سورمك ایستدکده حضرت ایزد متعال جاری انطاق ایدوب بلعمه
ایتدی ای خر لایفهم بنی نیچون ضرب ایدرسن که حقدن استحیا ایتیوب
رسول خدایه دعاء علیه ایتمکه کیدرسن وارباب هوایه اویوب دین وایماندن
چیقارسن بنی خود ملائکه مشی وحرکتدن منع ایدرلر و یوزم اوزرینه
دوشورررلرسن نه عجب کورمیه سن وبوسوادادن وازکلیه سن پس بلعام
مرکبدن بوکفتاری ایشتدکده ملائکه یی کوروب یوزینك اوزرینه دوشدی
وسجدیه واروب بسیار و بسیار اغلادی پس سجده‌دن سر برآورده اولدقده
ملائکه چشمندن نهان اولدیلر اول حالده ابلیس کندو یه تمثل ایدوب ایتدی
ای ولی خدا و مستجاب الدعاء وهم وخیالکه الدانمه سن حق تعالینك
مقبولی سن وقوم موسایه بدعایه مأذونسن اکر کور دیکك خیال ووهم
اولمسه شمدی کوزکدن نهان اولمازدی فرض ایده لم که کوردیکك
ملائکه ایمش پس حق تعالیدن سنك انلره بدعا ایتدیککه رخصت اولمسه
ملائکه پنهان اولمازدی دیوب نیجه تلبیس وتزویر ایلدی بلعم دخی شیطانه
اویوب تکرار خر سوار اولدقده مرکب بادصبا کبی رفتار ایدوب من بعد
لغزیده پا اولمدی حتی کوه حسبانه واروب معسکر موسایی کوردی وال آچوب
جانب موسایه بدعا وکندو قومنه خیر دعایه مباشرت ایتدکده حق تعالی
اسانی صرف ایدوب موسی علیه السلامه وقومنه دعاء وکندو قومنه
دعاء علیه ایلدی قوم جبارین ایتدی ای بلعام نیلدك بدعایی خود بزه دیلدك
بلعم ایتدی ای قوم بکا اوله جق اولدی ودنیا وآخرتم کیتدی دیوب لسانی
زبان سك کبی آغزندن چیقوب صدرینه صارقدی وایمانی برصورت حمامهٔ
سفید شکلنه تمثل ایدوب دهانندن چیقوب اوچدی بعده قوم جبارینه ایتدی
شمدنصکره سزه برحیله تعلیم ایده‌یم شاید که انکله قوم موسی هلاك اوله‌لر
انلر دخی حیله یی استفسار ایتدکده اول ملعون ایتدی حیله بودر که شهریکزده
اولان خوب صورت عورتلرك ارقاسنه غله یوکلدوب موسادن امان طلبنه
وارسونلر وبیع وشرا طریقیله قوم موسانك چادرلری میاننده خرامان
اولسونلر شویله که قوم موسادن بریسی کندولره میل ایدرسه امتناع ایتیوب
زنایه رغبت کوسترسونلر اکر ایچلرندن بری زنایه جرأت ایدرسه کتب
الهیده کورمشمدر که زناسببی ایله بونلره بلا نازل اوله پس قوم جبارین
دخی بلعامك قولنه کوره عمل ایدوب نسوان جمیله یی حلی و حلل ایله تزیین

ابتدیلر وارقه لرینه بغدای تحمیل ایدوب عسکر موسایه کوندردیلر منقولدر که
اعاظم جبارینلدن برینك اسباب حسنله آراسته کشتی بنت صور نام برجمیله
عورتی وار ایدی اتفاقا لشکر موسانك شجیع و بهادرلرندن زمری بن شلوم
نام کمسنه نك چادری اوکنه واردقده اول مغلوب شهوت کشتی یه محبت وزنایه
رغبت کوسترمکله اول فاحشه نك الن آلوب پیشگاه موسایه کلدی وایتدی
یانبی الله جانمی سندن دریغ ایتمم ونقش فرمانکی صفحهٔ روانمه یازارم وتیغ
وتیر اعدایه سینه می سپر قیلاورم ولکن بوصورت زیبانك عدم وصلتنه صبر
وطاقتم یوقدر بنی بونکارر عنادن منع ایتمه دیوب استیلای شهوتی بونك
امثالی ترهات سویلتدی وموسی علیه السلام اول اسیر شهوتی هر چندکه
تحذیر وتوبیخ ایلدی ممنوع اولمیوب عورتی چادرینه ایلتدی پس موسی
علیه السلام اول بی ادبك بوجرأتن مشاهده بیوردقده سرلشکر موسادن
فیحاص بن عیزار بن هارون نام برشجیع وقوی هیکل مرد دلیر وار ایدی اول
کستاخی فاحشه دن منع ایچون اصحابنه موسی علیه السلام امر ایتدی که
فیحاصی احضار ایده لر حکمت ربانیه مذکور حاضر بولنمامغله اول فاسق
فاحشه یه تقرب ایتدکده قوم موسایه برطاعون عظیم مستولی اولوب
فیحاص کلنجه برساعتده شأمت زنادن یتمش بیك آدم مطعون وقهرالهی ایله
هلاك اولدیلر پس برساعتدن فیحاص کلوب وجه مشروح اوزره اولان
غضب اللهی کوروب وباعث قهرالهی نه ایدیکن موسی علیه السلامدن
استماع ایتمکله حربه سن النه الوب زمری ایله کشتی هنوز سینه برسینه
یاتورکن حربه ایله زمرینك ارقه سندن اوروب ایکیسنك دخی جکرین
دولوب شیشه کباب کبی صنجدی وایکیسنك دخی لاشه سن میان اشکره
چیقاروب فرمان خدا ورسوله مخالفت ایده نك جزاسی بودر دیوب صوت
بلند ایله ندا ایلدی وبو حالدنصکره قوم موسی موسی علیه السلامه مخالفت
ایدوب برخوای (اذهب انت وربك فقاتلا انا ههنا قاعدون) محاربهٔ
جبارینلدن امتناع ایتمکله مشهوردرکه قرق ییل کامل صحرای تیه ده قالدیلر
پس حضرت موسی بوسرك حکمتنی رب العزتدن سؤال ایتدکده بلعامك
دعاسیله اولدیغی وحی اولنماغله موسی علیه السلام دخی الهی چونکه انك دعاسی
بنم اوزریمه کچدی بنم دعامی دخی قبول بیوروب انی اسم اعظمدن وایمانندن
محروم قیل دیدی فلهذا حق جل وعلا بلعامدن ایمان واسلامی نزع ایدوب

کافر ابدی ومعذب سرمدی اولدی کما روی فی الخبر (اذا تلاعن اثنان رجعت اللعنة الی المستحق لها وان لم یکن احدهما مستحقا رجعت الی الیهود) فاما موسی علیه السلامك نزع ایمان ایچون دعاء علیه بیورمه سنده علماء دین نیجه سوز سو یلمشلردر الحاصل هرنه اولدیسه اولدی بلعامك ایمان و اسلامدن مهجور اولمسی موسی علیه السلامه مقابله ایتدیکیچون اولدی زیرا انبیا واولیا کوکلندن دوشن نور هدایتدن دور اولدیغی نیجه دفعه تحقیق اولنمشدر پس نور محض هدایت ومفیض اسرار محبت مولانا جلال الدین محمد بن بهاء ولد قدس سره برایکی بیت ایله قصهٔ بلعامه اشارت ایدوب بیوررکه ❊ مثنوی ❊ بلعم باعوررا خلق جهان ❊ بلعم باعور ایله خلق جهان ❊ مثنوی ❊ سغبه شد مانند عیسیٔ زمان ❊ عیسای زمان کبی مغلوب اولدی یعنی حسن حالنه اعتماد ودعاسندن استمداد ایدوب ❊ مثنوی ❊ سجده ناوردند کس را دون او ❊ مرتبه ده اندن دون اولان کمسنه یه سرفرو ایتدیلر وغیره سجدهٔ تعظیم قیلمدیلر یعنی تعظیم وتکریمی بلعامه تخصیص ایتدیلر زیرا ❊ مثنوی ❊ صحت رنجور بود افسون او ❊ بلعامك دعا وافسونی صحت رنجور ایدی پس بلعم باعور تعظیم ناسه مغرور اولوب ❊ مثنوی ❊ پنجه زد با موسی از کبر وکمال ❊ کبر وکمالندن موسی علیه السلامه پنجه اوردی وصاحب زمانه مقابله ایتدیکیچون ❊ مثنوی ❊ آنچنان شد که شنیدستی تو حال ❊ انجلین اولدی که سن حال و قصه یی ایشندك آه ای مستمع آکاه اوجات قربدن مردود ودرکات بعده مطرود اولان متکبر وعنود انجق ابلیس وبلعمدر صانمه بلکه عجب واستکبار و انانیت وپندار ایله ❊ مثنوی ❊ صدهزار ابلیس وبلعم در جهان ❊ همچنین بود ست پیدا ونهان ❊ جهانده صد هزار وهزار ابلیس وبلعم پیدا ونهان و بونجلین مردود وقرب بارکاه الوهیتدن ملعون ومطرود اولمشدر ولکن ❊ مثنوی ❊ این دورا مشهور کردانید اله ❊ حق سبحانه وتعالی بو ایکیسنی مشهور ایلدی ❊ مثنوی ❊ تاکه باشد این دو بر باقی کواه ❊ تا که ابلیس ایله بلعم مشهور اولمیان مردود انسارهیه کواه اوله وهر کس بونلره اولان نقمتدن عبرت آله وعجز ومسکنتدن غیری کاری اولمیه پس برخوای (ولکم فی القصاص حیوة) عصاتدن برقاچنه صلب وسیاست جبلتلرنده فساد اولنلره نصیحت اولماغیچون ❊ مثنوی ❊ این دودزد آویخت بردار بلند ❊ حق سبحانه وتعالی بو ایکی دزدوشقی یی دار بلند شهرتده صلب ایتدی ❊ مثنوی ❊ ورنه اندر قهر بس

دزدان بدند * بوخسه قهر جبار وعذاب قهارده حددن زیاده دزدان بسیار گرفتار وزار اولدیلر واقتضاء حکمت ربانیه * مثنوی * این دوراپرچم بسوی شهر برد * بوایکیسنك پرچم سیاست وعذاب وعقوبتنی بلدهٔ شهرت جانبنه ایلتدی والا * مثنوی * کشتگان قهررا نتوان شمرد * قهر الهی کشته لرینی صایمق وحسابنی بیلك ممکن دکلدر * نظم * ای بسا سالك كه هالك شد ازین * گرچه درره بود ومرد راه بین * ای بسا گردن كه بی گردن بماند * عاقبت خود را برسوایی نشاند * ای بسا عزت كه در ذل اوفتاد * از نهفت عزت كل اوفتاد * من عجایب در عجب دیدم کنون * مرمرا اتمای ای توره نمون * من نگفتم هرگز اینجا كه سخن * مانده ام حیران درین جایی سخن * هر كه شاه اورا نظر كرد ازازل * کی تواند یافت اوهرگز خلل * گر تو اندرراه اومانده شوی * کی بسوی حضرتش خوانده شوی * می نیابی راه واندر پردهٔ * همچو بلعم راه خودگم کردهٔ * ای دل آخر صبرکن تادررسی * ذات شوناكه نمانده در پسی * آه ای شنوندهٔ آگاه وسالك راه بوقصه دن هر برسالك صادق بلكه هر بر كامل حاذقه تنبیه واشارت واردر یعنی سالك طریقت اقصای مقاماته دخی نائل اولسه مكر حقدن امین اولمیوب اكمل زمانه مقابله ایتمیه وداىٔما تواضع ومسكنت اوزره اولوب نفسنه ابواب مجاهدات وریاضاتی سد ایتمیه ومأكل ومشرب ومسكن وملبس ومنكح ومركب وبالجمله تنعم وتجمل قبوللرین آچمایوب هر حالده پیر طریقنه متابعت ونفس وهواسنه مخالفت ایله حقدن توفیق وهدایت ایستیوب حب جاه ورياست وبين الناس شهرتدن احتراز ایلیه وبرمفحوای (اعددت لعبادی الصالحین مالاعین رأت ولا اذن سمعت ولاخطر علی قلب بشر) حق سبحانه وتعالی مكامن غیبیه سنده سعدایه احضار ایتدیکی الطاف خفیه کبی اشقیایه دخی مكمن قضاده مخفی اصناف بلیهٔ خفیه تكمین ایتدیكن مقرر بیله یعنی حضرت حق وقادر مطلق حكم وآیات ومعجزات وكرامتی انبیا واولیاسنه تخصیص ایدوب وبرمفحوای (لیبلوكم ایكم احسن عملا) بطریق الامتحان عبادنی نفسه مبتلا ایلدی اكا بناء كه مزخرفات دنیاویه ومشتهیات جسمانیه یه میل ایله كرامات وقرباتدن منسلخ اولمق نفس امارهٔ بالسوءك خاصه سندن او لمغله طلب جاه وثروت وحب ریاست وشهرت ایله هواسنه متابعت ایتدكده سالكك همتی محبت الهیه دن كسستد اولور وعصمت ونزاهت توفیق الهی ایدیكی معلوم سالكان

طريقت اولماغيچون مثلابعض سالك بى عصمت سيراسما وصفاتده جذبات ربوبيتله درجهٔ عليا ومرتبهٔ قصوايه دخى ارتقاايلسه توفيق الهى اولمازسه ماسواى حقه التفات ايتدكده غيرت حق حالات مزبوره يى اندن ستر ايتمكله ابليس نفسنه يول بولوب اضلال ايدر ودركات اسفله رد اولنوب بطريق الاستدراج بردرجه يه دوشركه پيرطريقت هزار وبسيار تنبيهلر دخى ايلسه زعم و پند ارندن بچميوب قبول نصح ايتمز بلكه پند پيرى غرضه حمل ايدوب انكار وعداوته تشبث ايله ارض بشريتده مخلد ودركات طبيعتده مؤبد اولور وانواع دعاوئ باطله يه مستسلك اولوب كمال جهلندن اتباع طبع وهوا كندو به ضرر ويرمز قياس ايدوب استدراجه مفتون اولور معهذا اول جاهل بومعنادن غافل كه حق سبحانه وتعالى انبياسنى دخى اتباع هوانك اضلالندن تحذير ايدوب (ولاتتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله) بيوروب وهركس حالنى تفكر ايله عبرت المق ايچون زمرهٔ ممكورينو فرقهٔ مغرورينك مشهورلرندن ابليس و بلعامك قصه سنى كتاب كريمنده تقرير بيورمشدر كاقال روزبهان البقلى فى تفسير قوله تعالى (واتل عليهم نبأ الذى آتيناه آياتنا) يعنى خوف الله اهل و لايته من ضربة مقرعة قهر الازل بنعت الغيرة على اعناق من رأى قيمة نفسه فى جلال عظمة القدم من حيث صنيعه ببلعام ليمتنع المسرورون بما وجدوا من سنى الكرامات ورفيع الآيات من النظر الى مقاماتهم ومعاملاتهم فانه تعالى شغل عنه من نظر الى غيره بغيره ونفسه وان مكره قديم (ولا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون) ذكرانه تعالى آتاه آياته و لو اعطاه قرب مشاهداته ماسلخ منه لان من رآه احبه ومن احبه اشتاق اليه ومن اشتاق اليه عشقه ومن عشقه استأنس به واستوحش مماسواه فمن ذلك تبين انه كان مستدرجا بوجدان آياته وتصديق ذلك مااخبر سبحانه من ارتداده عن دينه واشتغاله بهواه وعدواة كليه بقوله (فاتبعه الشيطان فكان من الغاوين) ولو ذاق طعم حبه لم يلتفت الى غيره مكر به فى الازل فكان مكره مستداما الى الابد فالكرامات الظاهرةله عارضة والامتحان بين الازل والابد وعند الاصل قديم لايتغير بالعارض الطارى فلذلك علق سبحانه وتعالى ضلالته بالقسمة السابقة والمشية الازلية التى لاتتأثر بتأثير الاكتساب بقوله (ولوشئنا لرفعناه بها) اى ولو شئنا فى الازل اصطفائيته لولا يتنا لم يؤثر فيها مخالفة الظاهر لان قسمة الازل

تفسیم فوار یرات الطبیعة وتصل بالکفایة الابدیة والرعایة السرمدیة ولیس تقاعده عن طاعة مولاه علة المشیة بل المشیة علة عصیانه وقال الاستاد لوساعدته المشیة بالسعادة الازلیة لم یلحقه الشقاوة الابدیة کما قال الله تعالی (من یهد الله فهو المهتدی ومن یضلل فاولئك هم الخاسرون) ﴿ نظم ﴾ نه چندان سال طاعت کرد ابلیس * نمی گنجید دروی مکر وتلبیس * ولی اورا زخود بینی که بودش * در آن طاعت زحق سودی نبودش * تو پنداری که نزدیکی تودوری * که ازنفس وطبیعت درغروری * چو مردان باش اندر عین طاعت * که تابیرون شوی کل ازشقاوت * ایمدی ای سالك طریقت قصه دن حصه مند اولدکسده هیچ برحالکه مغرور ونفس وهوایله ممکور اولمیوب مردان خدا وکمل اصفیایه مقابله دن احتراز قیل اکر بن دخی مرد خدایم دیرایسك فرض ایده لم که ﴿ مثنوی ﴾ نازنینی تو ولی برحد خویش * سن نازنین سن ولکن کندو مرتبه وحدکده نازنین سن ایمدی ﴿ مثنوی ﴾ الله الله پامنه ازحد خویش * لله تعالی حدکدن تجاوز ایتمیوب (رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره) حدیث شریفیله عامل اول شویله که حد وطورکی بیلیوب ﴿ مثنوی ﴾ کرزنی برنازنین ترازخودت * کندکدن نازنین تره اکر پنجه اوره سن واکمل کله مقابله قیله سن شك وکمان ایتمه که ابلیس وبلعم کبی نور ایماندن دور وقرب رحماندن مهجور اولوب قهر الهی سنی ﴿ مثنوی ﴾ درتك هفتم زمین اندازدت * یدیجی قات زمینك قعرنه منع وردو مجالس شیاطین اولان زندان سجینه طرح وطرد ایدر پس فهم واذعانك یوقمیدرکه ﴿ مثنوی ﴾ قصهٔ عاد وثمود ازبهرچیست * قوم عاد وثمودك قصه سی نه دن اوتوریدر انکیچوندرکه اول طاغیلرك سبب هلاکن ایشیدوب ﴿ مثنوی ﴾ تابدانی کانبیارا نازکیست * تابیله سن که انبیا ووارث حقیقتلری اولان اولیا ایچون نازکلك واردر واولیاء کمله عداوت ومقابله ایدنلر دخی زمرهٔ هالکینه ملحقدر فاذا کان کذلك عالم شهادتده واقع اولان ﴿ مثنوی ﴾ این نشان خسف وقذف وصاعقه * بوعلامات خسف وقذف وصاعقه ﴿ مثنوی ﴾ شد بیان عز نفس ناطقه * نفس ناطقه نك عند الله اولان عزت وقربتك بیانی اولدی یعنی خسف قارون وقذف قوم لوط ورجف وصاعقهٔ عاد وثمود انبیاء عظام علیهم السلامك نفس مطمئنه وناطقه لرینك تبیین عزوشرفی

اولدی وهمچنان الی الان واقع اولان خسف وصاعقه وهر قومه اصابت
ایلین بلاومحن لاجرم برولی الکلک قلبنه جفا واذادن حصوله کلدی لکن
عوامده فهم واذعان بو قدر که هر بلا نك سببن اد راك ایده لر بلکه سببن
دیسه لر اعتقاد ایتمزلر و بیلدیکندن دونمزلر محمد خوار زمشاهك دولتی
مجد الدین بغداد ینك قتلی و بهاء ولدك رنجیده خاطراولد یغندن برکشته
اولدیغی وجنکیز آتش پرست ایکن بوقدر ممالکه مستولی اولوب قهر
الهی ایله حددن متجاوز آدم طعمهٔ شمشیری اولدیغی بونك امثالی احوالی خود
کتب تواریخ وقصص تفصیل ایتمشدر نه عجب متنبه اولمیه سن آه ای مستمع
آکاه سنت الهیه ومشیت ربانیه بونك اوزرینه جاریه درکه خلق جهان کاینه
من خرفات دنیا ویه یه محبت وجله مقدور لرینی مشتهیات جسمانیه یه
بذل ایتدکلرنده سجین طبیعتده منهمك اولمغله حد شرعدن تجاوز ایدوب
ونصح صلحایی ایشتمز اولوب انبیا واولیا محبتی قلبلرندن چقار و ما بینلرنده
ضدیت واقع اولمغله عارفان آکاه واولیاء اللهه بغض وعداوت ظاهر اولوب
شهر ودیار لرنده وجود اولیایی استثقال ایتمکه ودرلو درلو جفا واذایه
بشلایوب حتی ملوك وسلاطیندن بعضیسی اولیاء کملدن برینك قتلنه
جرآءت ویاخود نفی بلد وبوکا بکزر انواع اذیت ایدوب قلب شریفنه
کدرویرر واکثر صلحا حضورقلبدن قالوب آزرده خاطر اولور حتی عوام الناس
واعوان سلاطین اولنلر استدار جله برحاله واریرکه کوکلاری صفات
سبعیه مسخ اولوب مزارع دنیا تیمار اولنمادق خس وخاشاك ایله طولمش
باغچه ونیجه ییل بودانمادق چورك باغ کوتکنه دونوب جله سی بریندن
چیقمادقچه ممکن الاصلاح اولمدیغی کبی بونلر دخی بغیر اهلاك عالم انتظام
بولمامغله خالق ومعبود اصلاح باغ وجود وتسریح قلوب اصحاب شهود
ایچون اول منکر وعنودلری خسف وصاعقه ویاخود برعدوی قوی
استیلاسیله عقوبت وهلاك ایدروملکی آخره ویروب خلق جدید کتورر
وتدریجله عالم نظام وانتظام بولور وبو مابینده عالم نظام بولنجه اصناف
هرج ومرج اولوب بد یانیجه نیك وخشك یانیجه تر دخی یانوب قیامتدن
برنشان اولور پس بو قدر نفوس برآدم ایچون نه عجب هلاك اولور دیمه
زیرا انلرك اکرچه صورتی انسان ایسه سیرتلری حیوان وبلکه جبلتلری
حیات وعقارب اولمشدر حیوانات ایسه منافع انسانیه ایچون هلاك اولسه

لابأس درفلهذامولانا خداوندکار بیورر لرکه ❊ مثنوی ❊ جمله حیوانرا پی انسان بکش ❊ جمله حیواناتی انسان ایچون اولدر وهمچنان ❊ مثنوی ❊ جمله انسانرا بکش ازبهر هش ❊ جمله انسانی هشدن اوتوری اولدر زیرا انسان ایچون هر بر حیوانده بر نفع و فائده اولمغله انسان ایچون قتلی مباحدر وحد شرعدن تجاوز ایدن ظلمه و انبیا و اولیایی انکار ایدن جهله وکفره نك عقل معاد صاحبی اولان وایمان واسلامله قلوب طاهره لری منور اولان مؤمنین اتقیادن اوتوری دفع مضرتلریچون قتل و هلاکی روادر پس ای خالق ارض وسما سنت جاریهٔ الهیه او زره اومقوله ظلمه یی هلاك ایله اما ای مستمع مستمند ❊ مثنوی ❊ هش چه باشد عقل کل هوشمند ❊ هش نه مقوله هشدر سؤالی واقع اولورسه هوشمند اولان انبیا واولیانك عقل کلیسیدرکه عقل معاد در پس عقول سائره هش دکلیدر دیرسه کز نعم ❊ مثنوی ❊ هوش جزوی هش بوداما نزند ❊ عقل جزوی دخی من وجه عقلدر اما ضعیف در یعنی مدارج قرب لاهوته پروازه قادر دکلدر ❊ عطار ❊ زعقل سفل افعال جهانست ❊ که نورش در زمین ودر زمانست ❊ زعقل سفل دیدن باشدای جان ❊ ولیکن درنکنجد جان جانان ❊ زعقل کل شود اسرار پیدا ❊ نمود جسم وجان کردد هویدا ❊ زعقل کل اکره بردهٔ تو ❊ چرا اندر درون پردهٔ تو ❊ محمد عقل کل دیدست تحقیق ❊ زحق دریافتست این سر توفیق ❊ ازو دریاب سر جمله اشیا ❊ ازوکردان توجان ودل مصفا ❊ وبالجمله عقل که مستعد اولان عقل جزوی‌یه عقل دیمك صحیحدر یوخسه غیره عقل اطلاقی بیله صحیح دکلدر زیرا اومقوله کمسنه محض حیواندر ولکن حیواناتك انسانه مشتبه اولان قسمندندر مثلا ❊ مثنوی ❊ جمله حیوانات وحشی زآدمی ❊ باشد ازحیوان انسی درکمی ❊ آدمیدن وحشی اولان حیواناتك جمله سی انسانه مأنوس اولان حیواندن مرتبه ده دوندر فاما صورهٔ مأنوس اولدقلری نه‌یی مفیدکه ❊ مثنوی ❊ خون آنها خلق را باشد سبیل ❊ اول حیوانات مأنوسه نك خونی خلقه سبیل اولدی ❊ مثنوی ❊ زآنکه وحشی‌اند از عقل جلیل ❊ زیراکه عقل جلیلدن وحشیلردر یعنی شرف عقلدن محرومدر فاذا کان کذلك ❊ مثنوی ❊ عزت وحشی بدین افتاد پست ❊ عقلدن وحشی اولان حیواناتك قدری بوسببدن دون اولدی ❊ مثنوی ❊ که مرانسانرا مخالف

آمدست ❊ كه انسانه مخالف كلمشدر ونوع ماني دخي واريسه عقلدن وحشي اولمشدر حضرت مولانانك بو ردقلري اشبو ابيات شريفه ده ارباب كشف وشهوده انواع اسرار غامضه منكشفدر واسرار من بوره كشف صحيحه موقوفدر انكيچون قال الله كشفي مفيد دكلدر آه اى دل آكاه سوريده كزن حيوانات ودشت وكوهده اولان وحوش وهواده اوچان طيور وخارجده اولان بي هوش ومنكران قتلندن واز كاوبنفسكي كوريعني قابكده صورت كفاري انكار ولذات فانيه ميل ايدن صفات حيوانيه واقتضاء غضبدن تولد ايدن صور سبعيه وعالم ملكوتدن محروم اولان ناسوتيكي عقل كلي ومحبت ذاتي يه وصول ايچون كشته وازاله ايدوب انسان حقيق اول وعقل كلي كندوكه رهنما قيل يعني ﴿ نظم ﴾ طلسم بود خود بشكن درانيجا ❊ مكن چون ديكران توشور وغوغا ❊ طلسم صورت خود زود بشكن ❊ مكو هركز دكرتو ماويامن ❊ زيرا مادام كه بشريتكي ملكيته وحيوانيتكي انسانيته وعقل معاشكي معاده تبديل ايتميوب عقل كلي صاحبلريله هم جنس اولميه سن ﴿ مثنوى ﴾ پس چه عزت باشدت اى نادره ❊ پس اى مرد نادره وشخص اعجوبه سكانه عزت اولوركه ﴿ مثنوى ﴾ چون شدى تو حمر مستنفرة ❊ چون حمر مستنفرة قيلندن اولدك يعني خرلايفهم اولوب مركبلر شيردن فرار ايتديكي كبي سن دخي شيران خدا اولان عقل كل اصحابندن فرار ايلدك يعني حضرت ايزد پروردكار كفره وفجره يي بلاهت وجهالت وتنفر طبعلرندن اوتوري شير دليردن فرار ايدن مركبلره تشبيه ايدوب بطريق الاستعاره سورهٔ مدثرده بيوركه (فمالهم عن التذكرة معرضين كأنهم حمر مستنفرة فرت من قسورة) يعني القرآن اوما يعمه ومعرضين حال كأنهم حمر مستنفرة شبههم في اعراضهم ونفارهم عن استماع الذكر بحمر نافرة فرت من قسورة اى اسد فوعلة من القسر وهو القهر يعني كفره وفجره يه نه واقع اولديكه حبيب خدا محمد المصطفى عليه الصلوة والسلامك قلب شريفنه ورود ايدن ولسان منيفندن صادر اولان قرآن كريم وموعظهٔ لطيفه نك استماعندن اعراض ايتدكارى حالده كأن اول كافرلر حمر مستنفره درانجلين حمر نافره كه شيردن وصياددن فرار ايدر يعني خرلر شيردن كريزان اولديغي كبي كفارك

مطلب (تفسير كأنهم حمر مستنفرة) قوله معرضين حال من الضمير الواقع خبرا عن ما الاستفهامية وهذه الحال تسمى حالا لازمة (قوله كأنهم) هذه الجملة يجوز ان يكون

دخی قلوب قاسیه لری نصایح انبیا واولیا دن نفر ایدوب قوای جاهله لری سلطنت قوه‌ٔ وارد اندن هار بین اولور نیجه فرار ایتسـونلر که کلمات ربانیه ونصایح قدسـیه‌نك حقیقتنی بیلمزلر زیرا اول جهله‌نك نفوس غافله‌لری غفلته رهینه اولوب اصحـاب شـك ونفاقدندر پس حقایق فهمنه نیجه قادرلردر که اهل الله واهل خطابدن دکللردر وانبیـا واولیایه نیجه ارادت کتورسـونلر که انلرك نفوسی محبت ذاتیه دن خالیه واوامر الهیـه دن معرضه وحضور حقه وارجقلرندن غافله‌در پس صحف منشـوره‌نك اسرار خفیه‌سن فهم ایدن نفوس طاهره‌در که انوار جذبات ربانیه ایله بشریتلری مقهوره‌در پس هر کیمك که انسـان کامله منا سبتی زیاده اوله شرف وکمالی زیاده اولور فاما حمر مسـتنفره سلکنه داخل وحقیقت انسـانیه دن جاهل اولانلرك خونی مباح اولور مکر که جاهل اولدیغی تقدیرجه مؤمنینـه بعض جهت نافعه‌سی اوله التزام جزیه کبی اول زمانده دمی صیانت اولنور مثلا ﴿ مثنوی ﴾ خر نشاید کشـت از بهر صلاح ❊ خرانسی انسـانك بعض خدمته صالح اولدیغی ایچون قتلی منا سـب دکلدر فاما ﴿ مثنوی ﴾ چون شود وحشی شود خونش مباح ❊ چونکه خر وحشی اوله خونی مباح اولور یعنی خرکوهی وحشی اولدیغیچون صیادلر شـکار ایدوب قتل ایدرلر پس مطیه‌ٔ روح اولان نفس خرومرکب قوا احکام روحه متابعت واوامر شرعه مطاوعت ایدرسـه انی اهلاك جائز دکلدر زیرا مکاسـب خیراته آلتدر فاما روحدن وحشت ایدوب اوامر شریعت وطریقته مخالفت ایدرسه سالکان طریقت شـبکه‌ٔ مجـاهدات وشرکه‌ٔ ریاضات ایله اول خر وحشی‌یی صید ایدوب اوصاف سیئه‌سنی ازاله واجبدر ای مستمع حصه مند ﴿ مثنوی ﴾ کرچه خررا دانش زاجر نبود ❊ اکـرچه خر وحشینك کندوبی وحشتدن منع ایدیجی ادراك ودانشی اولمدی وانس ایله انسه فهم واذعان ویرلمدی ولکن حمارك ادراکی بوقدر دیو ﴿ مثنوی ﴾ هیج معذورش نمی دارد ودود ❊ رب ودود وخالق ومعبود خرك عدم دانشنی هیچ معذور طوتمز وقتلنی مبـاح بیورر ﴿ مثنوی ﴾ پس چو وحشی شد ازآن دم آدمی ❊ پس چونکه عقل وادراکی اولان آدمی اول نفس رحمانی اولان کلمات قدسیه‌ٔ انبیا واولیا وروایح انسـبه‌ٔ اتقیا واصفیا دن وحشی اوله وانلره متابعتدن تنفر ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ کی بود معذور ای یار سمی ❊ نچان معذور

حالا من الضمـیر فی الجار ویکون بدلا من معرضین قاله ابو البقاء یعنی انها کالمشتملة علیهـا وان یـکون حالا من الضمیر فی معرضین فیکون حالا متداخلة والجـملة من قوله (فرت من قسورة) یجوز ان تکون صفة لحمر مثل مستنفرة وان یکون حالا قاله ابو البقاء والقسورة الاسد وقیل الصاید وقیل ظلمة اللیل الا ابن عباس رضی الله عنه انکره وقال لا اعرف القسورة الاسـد فی لغـة العرب وانما القسـورة غضب الرجال وانشـد *یابنت کونی حیرة لحیرة *احوالها الجن واهل القسورة *

سعد

اولور ای یار سمی وای همدم عالی ویاخود سمی سمودن اولیوب همنام معناسنه اولورسه کلام حقی اصغایه کوش واذعانی اولان هیچ معذور اولورمی ای انسان دیمکله نامور اولان یارهمنام دیمك اولورایمدی اول صورت انسانیه ده اولان وحشیلر نوع بنی آدم عقل ایله مکلف ایکن انبیاواولیایه اتباع ایتمدکلر ایچون ﴿ مثنوی ﴾ لاجرم کفاررا شد خون مباح * همچو وحشی پیش نشاب ورماح * وحشی اولان حیوانات کبی لاجرم کفارك خونی مباح وطعمهٔ تیر و رماح اولدی واو زرلرینه غزا فرض اولوب غزاهٔ مسلمینه ﴿ مثنوی ﴾ جفت وفرزندان شان جمله سبیل * جمله عورتلری واوغلانلری سبیل واسیر اولدی ﴿ مثنوی ﴾ زآنکه بی عقلند مردود وذلیل * زیرا کفار عقلسز لر ومردود وذلیللردر یعنی فهم واذعانلری اولسه دعوت انبیایی قبول ایدوب جسملرینی اسر وقتلدن وروحلرینی عذابدن تخلیص ایدرلردی واکن حقی قبول ایتمیوب نفس وهوالرینه تابع اولمغله سیوف غوایتله عساکر امارهٔ بی روحلرینه مستولی واحکام ملکیتنی مقهور ایتمکله قاتل معنوی اولدقلری ایچون انلرك نفوس خبیثه سی دخی قتله فرمان اولنوب قصاص اولندی وانلر روحلرینی نفس النده اسیر ایتدکاری کبی ازواج واولادلری مؤمنلر النده اسیر اولدی پس سبب قتل حیوانات وکفار بدکردار معلومك اولدیسه بونی دخی مقرر بیل که ﴿ مثنوی ﴾ بازعقلی کورمداز عقل عقل * کذلك شول عقل که عقل عقل اولان انبیا واولیا وقید اوامر خدادن نفرت ایلیه اول وحشت ومخالفت اول حیوان جبلتلری یرخوای (اولئك کالانعام بل هم اضل سبیلا) ﴿ مثنوی ﴾ کرد ازعقل بحیوانات نقل * عقله منسوب اولان مرتبهٔ انسانیه دن درکات حیواناته نقل ایتدی ﴿ نظم ﴾ کل ایمدی اکله بوتقریر اولانی * اسان کشفله تحریر اولانی * نه درنقلی انك اکله سن ای دوست * که ممتاز اوله ساکه مغزایله پوست * بواسرار بدیعه اوله اظهار * ترقی وتنزل جمله اطوار * صفاتك اختلافندن خبیر اول * معانیدن بشارت بول بشیر اول * ولی ای سامع اسرار انوار * سلوك احوالیدر فهم ایله زنهار * شولرکم فهم ایدرلر نوش اولسون * وکرفهم ایتمیه خاموش اولسون * بیل ایمدی ای کوکل سیرینه طالب * بوسرك کشفنه جانیله راغب * بوقیل وقاله حالیله ایرملم * سلوك ایدوب بو احوالی کورملم * الهی عقلی قیل غفلتدن آزاد * که ذوقیله قیلالم سوزه بنیاد * پس علم شریفه پوشیده اولمیه که انسان مرکب القوا مجموعهٔ کونین وبین العلویات

نشابه ضم نون ایله تیرتر کان وتیربی پردر (لغة)

مطلب
در مبدأ و معاد وتبدلات صفات

والسفليات برزخ جامع واقع اولوب من حيث الكلى مملكت انسانيده
امور ثلثه واردركه هر برينك عالم باطنده برتشخص وتعينلرى واردر ولكن
اول وجود ثلثه نك برى ظاهر وايكيسى مخفيدر يعنى مخفى اولان روح مجرد
وجسم ايله روحدن متعين اولان قلبدر وظاهر اولان بوهيئت مجموعه دركه
سبب قيام صورتى دم وقيام دم حرارت وقيام حرارت تأثيرات علويه دن
اولان حياتله در پس نشأهٔ دنياويه ده انسانك ظهورى حقايق اربعه ايله
ثابت اولمشدر اولا حيات بدندركه خون ايله قائم اولوب خون دخى اغذيه دن
حصوله كلور وابدانك حس وحركتى دمدن حاصل اولور وبطن مادردن
نشيمن دنيايه كلنجه ودنياده آخر عمره وارنجه غذا ايله پرورش بولوب
حيوانات سائره ايله بومرتبه ده برابردر ولكن بقدر القابليات هرنوع حيواناتك
ميانده برتفاوت واردركه برنوعده اولان خاصه نوع آخرده يوقدر وبعثت
انبيا وارشاد كمل اوليا تربيهٔ انسان ايچوندر وحقيقت ثانيه قوهٔ علويه نك
فيوضاتيدركه جوارح انسانيه دن هر برعضوده مستقر اولوب انسان
آنك قوتيله علوياتله مناسبت ايدر وهمچنان علوياتدن نزول ايدن سعادت
وشقاوت مناسبت مزبوره ايله واقع اولور وطالع ديدكلرى تأثيرات علويه
كاه سعد وكاه نحس اولمق اقتضا ايدر وتأثيرات مزبوره اكرچه بوعالم كون
وفساده موجود اولان جميع اشياده سارىه در ولكن علويات ايله انسانك
مناسبتى اشياء سائره دن اتم واعتدالى جمله دن زياده اولمغله وجود انسانيده
واقع اولان تأثيرات علويه نك اثرى حد كمالده در وحقيقت ثالثه عقلدر ولكن
عقل عامه دكلدر زيرا عقل جزؤينك قوت وضعفى دماغك صحت وسقمنه
موقوفدر پس عقلدن مراد عقل مستفاددركه قيام افلاك وثبات كونين
آنكله در وعقل كل ديدكلرى اولدر وجبريل عقل كلك صورت مثاليه سيدر
وحقيقت مزبوره نك ظهور كليسى انبياء وكمل اوليايه مخصوص اولوب
فى الحقيقه عقلا انلردر فلهذا شيخ عطار * ع * محمد عقل كل دان ودكرهيچ *
ديمشلردر وعقل كل انبيا واوليانك مدركى اولمغله انسان حيوانات سائره دن
عقل جزؤى ايله ممتاز اولديغى كبى انلر دخى عقل كل ايله سائرناسدن ممتاز
اولمشلردر ووجود انسانيده عقل كلك سبب ظهورى صورت ايله سيرتك
اعتداليدر اكثرناس ايسه صحيح السيره اولميوب ذمائم نفسانيه ايله سقيم
اولديغيچون تزكيهٔ نفس وتصفيهٔ قلب وتجليهٔ روح ايله اخلاق مرضيه

تحصیلنه قادر اولیوب عقل کاملدن بی بهره لر در وامراض قلبیه نك طبیب حاذقلری انبیا واولیا اولمغله مادام که سقیملر احکام انبیایه متابعت وعتبهٔ اولیایه ملازمت ایتمیه قلبی صحت بولماز زیرا خانهٔ پردودی شمع وچراغ منور ایغوب بلکه کثرت دود نور چراغی ستر ایتدیکی کبی نور آفتابدن اصفی اولان نور فیض عقل کل دخی نفس اماره وکثافت طبیعت مکدره ایله اظلم اولان قلبی منور ایتمز وموت ابدانه واقع اولوب روحه موت طاری اولماز بلکه بدندن مفارقت ایتدکده باقی قالور و برزخده الی یوم القیام صور مکتسبه ایله موجود اولور وحقیقت رابعه انبیا وکمل اصفیایه مخصوص اولوب انك حقیقتی بیاننه لسان قاصر در واندن تعبیر ممکن دکلدر واول نفخهٔ روح اقدس وحقیقة الحقائق عالمدر که حقیقت محمدی بوندن عبارتدر وانزال کتب واوامر الهی و بعثت انبیا وارشاد اولیا اول حقیقتك کدورتنی قلوب مستعدیندن ازاله ایچوندر وسلطان وجود اول حقیقتدر زیرا نفخ روح ربانی وخلیفهٔ الهی در وانبیا واولیا حقیقت من یوره یه مظهر کل اولمغله انلره متابعت ایتمیانلرك دمی تابعان انبیایه مباحدر فلهذا (من مات ولم یعرف امام زمانه فقد مات میتة جاهلیة) بیورلمشدر پس نفوس ظلمانیه عقل عقلدن وحقیقت انسانیه دن دور اولدیغیچون حین حشرده صورت انسانیه سی صور حیوانیه یه مسخ اولور یعنی نفوس جهله حصول غذای سفلیهٔ طبیعیه طلبنه مداومت ایدوب غذای علویهٔ روحانیه طلبندن غافل اولور ومشتهیات جسمانیه یه توغلده افراط ایله عمرلری بطالت وجهالت ایله کچوب جمع مال وطلب جاهده منهمك اولمغله ادراك علوم حقیقیه یه قادر اولیوب حقی باطلدن فرق ایتمز وغضب وتهور وظلم وضلالتی در پیش ایدوب حیوتی مبدئه وصول ایچون ایکن طول امل وغفلته خرج ایدر وقوهٔ ذائقه سی لذات باقیهٔ تجلیات الهیه یی ذوق ایده جك ایکن لذات جیفهٔ دنیهٔ دنیویه یه صرف ایدر وعقل شریف علم ربانی ورزق معنوی تحصیلنه وسیله ایکن رزق دنیوی وخسارت ابدیده استعمال ایدر ﴿ نظم ﴾ کرنکه داری آن امانت را * بینی اندر توان دیانت را * وانکه مهمل کذشت ماند جهول * همچو دیوان رود بسوی سفول * آدمی راچو کرد حق مختار * قادرش آفرید درهمه کار * می تواند سوی صلاح شدن * می تواند فریق فسق بدن * بربدونیك چونکه قادرشد * زآن سبب قابل اوامر شد * دل توهست همچو آینه * پاك وصافی

نهفته درسینه * نیك و بدرا درو ببینی تو * پس زجان هردمش گزینی تو *
وبالجمله صفات ضالهدن اولان طول امل وبخل وحرص وحسد وعجب
وکبر وحقد وغضب وکذب وافترا وبونك امثالی ذمایم اجتماع ایتمکله اسفل
سافلینده مردود اولوب روحی اعلایه عروجدن قالور وسیر وحرکتی معکوس
ومنکوس اولوب روزجزاده هرقنغی صفاتی غالبه ایسه انکله حشر اولور
بلکه نیجه صور مختلفه ایله ناره کیرر مثلا خلقه ونفسنه اولان ظلم وستمی آخرتده
آتش جحیم اولوب ایچنده یشار وبخیل ایسه عقرب ومعجب ومتکبر ایسه
شیر وپلنك ودین ودنیاسنه جاهل ایسه صورت دب وعجزه یه ظلم ایتدیسه
حشرات دنیه وکذاب ایسه ثعلب ومفتری ایسه صورت عقاریب واهل ریا
وقطاع طریق واوطی وزانی ایسه صورت مار وفیل وجیفهٔ مردار
وحریص دنیا ایسه موش وحسود ایسه صورت جعل وصاحب حقد ایسه
صورت کربه وانبیا واولیایه انکار وخاطر شریفلرین آزار ایدن منافقلردن
ایسه عیاذا بالله تعالی بر صورت قبیحهده حشر اولور که اهل محشر اندن
دهشت آلور واهل سموات وارضین وجمله ملائکه لعنت ایدر ودنیاده دخی
الی یوم القیام اجزاء بدنیه سندن اولان ترابدن زهر زقوم بیتوب درك
اسفله کیدر الحاصل توبه وندامت سز ظلم وجهالتله مرد اولان خبیثلر
آخرتده بونك امثالی عذاب روحانی وجسمانی کوروب انسان ایکن
حیوانات وحشراته مسخ اولور ﴿ نظم ﴾ ترا شیطان ببرد از ره ندانی *
که همچون او تودر لعنت بمانی * زمکر نفس وشیطان کن کناره * مکن در
فعل او هرکز نظاره * مقام نور جوی ونور شو پاك * که در ظلمت بجا یابی تو
افلاك * ایمدی ای ولد آدم کناهلریکه توبه واستغفار ایلیوب اوامر شریعته
متابعت واثر انبیا واولیایه موافقت ایله جان وتنکی کدورات ضلالتدن پاك
ایدهسن وجوارح وقوایکی زیور احکام طریقت ایله بزهیوب اعلای علیینه
عروجه همت قیله سن وسکا نصیحت وآخر وصیت که آفریدهدن هیچ فرده
چشم حقارت ایله باقیوب یولدن آزانلره کولیوب کندیکی دخی سورچهدن
صاقنهسن شویله که زهد وطاعت وعلم ومعرفتده بلعم باعورا بلکه ملك دخی
اولسك عیاذا بالله تعالی خلقه چشم حقارت واولیایه عداوت ایله بقارسك
بعد خذ لانه کرفتار اولورسن وعقل کالدن دور اولوب منکوس الرأس
چاه تجلته دوشرسن زیرا خلقه چشم حقارت ایله بقماق وکندویی اعلا

بیانکه قضا وقدره اعتراض ایدوب عقل عقلدن وحشت ایتمك ملائکه‌دن
دخی وقوعه کاورسه هاروت وماروت کبی دنیا عقوباتنه کرفتار اولور فلهذا
کاشف الاسرار مولانا خداوندکار بو بیانه شروع ایدوب بیوررلر که

﴿ اعتماد کردن هاروت وماروت بر عصمت خویش ﴾
﴿ وامیری اهل دنیا خواستن ودر فتنه افتادن ﴾

هاروت وماروتك کندو عصمتنه اعتماد ایتمه‌سی واهل دنیایه ریاست دیلمه‌سی
وفتنه ومحنته دوشمه‌سی بیانده‌در وهاروت وماروتك قصه‌سی مقدما بواس
حکیمك قوم عیسایه مکر وتزویر ایتدیکی پادشاه یهود حکایه‌سنده مناسبت ایله
تفصیل وتأویل وتحقیق بیان اولنمشدر وبالجمله اظهار دعوای کمال نفسی
انواع محن ونکاله مبتلا ایتمك مقرردر مثلا ﴿ مثنوی ﴾ همچو هاروت
وچو ماروت شهیر * مشهور وقصه‌لری السنهٔ ناسده مذکور اولان هاروت
وماروت کبی که ﴿ مثنوی ﴾ از بطر خوردند زهر آلود تیر * کبر وبطرلرندن
تیر زهر آلود یدیلر وهدف قهر الهی اولدیلر یعنی مذکورلر مقام قدس
وجبروتده صدر نشینان صوامع ملکوت اولوب ﴿ مثنوی ﴾ اعتمادی بود
شان بر قدس خویش * کندولرك قدس ونزاهت وصفوت وطهارتلرینه
اعتمادلری وار ایدی ومیان قدسیانده سر افتخاری اعلای علیینه
سرو سرا فراز کبی برافراشته قیلوب صرصر خزاندان غفلت ایله اظهار
عجز ومسکنتدن عار ایتدیلر پس زعم وپندارلری نزاهتلرین برباد ایدوب
شبکهٔ شهوته کرفتار اولدیلر وتجاسر عقل ایله خمر غفلت نوش ایدوب یعنی
دنیاء دنیه ایله زنا وپرستش صنم هوا ایله سفلیاته التفات ایدوب چاه بابل
طبیعتده منکوس الرأس درآویخته قالدیلر آه ای نزاهتنه مغرور وطهارتیله
ممکور اولان مسرور خمر غرور ﴿ مثنوی ﴾ چیست بر شیر اعتماد کاومیش *
کاومیشك شیر وهزبره اعتمادی نه‌در یعنی کاومیش مشابه‌سنده اولان مخلوق بی
هوشك عقل وفراست وقدس وطهارتنه استناد ایله ضیغام قضا وهزبر قدره
اعتماد ایلمك نه ممکندر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ کرچه او باشاخ صد چاره کند *
کاومیش شاخیله کندویه اکرچه صد کونه چاره وتدبیر ایلر ولکن تدبیری
قضایه سپر اولمیوب ﴿ مثنوی ﴾ شاخ شاخش شیر نر پاره کند * شیر نرانك
شاخ شاخنی پاره پاره وریزه ریزه ایدر یعنی ارسلان جاموسك بو بوزی بوداقلرینی

قیروب وجودنی پاره‌لر کذلك بعض خودرایلر دخی شاخ کیاسته اعتماد ایله
رأی وتدبیرنی مانع قضا قیاس ایدر ولکن شیر قضانك دست مشیتی پنجه
اوردقده شاخ تدبیرن پاره‌لیوب برلقمه ایدر زیرا شیرقضاده برقوهٔ قاهره واردرکه
﴿ مثنوی ﴾ کرشود پرشاخ همچون خار پشت ❊ اکر کاومیش واکر رأیـنه
اعتماد ایدن بی‌دانش مانند خار پشت پرشاخ اولوب هر برمویی فکروتدبیر ایله
کرپی‌یه دونسه قضایه کارکر اولمیوب عاقبة العاقبه ﴿ مثنوی ﴾ شیر خواهد
کاورا ناچار کشت ❊ شیروغا کاوی وهز برقضا عقلنـه اعتماد ایدن حمقـابی
ناچار ایدوب البتـه هلاك ایدیسر در ایمدی ای کاولایعقـل علم وعملکه
غرالنمیوب بیچاره‌لك ایله که قهرالهی‌دن مصون اولوب عصمت ربانیه ایله محفوظ
اوله‌سن کورمز میسن ﴿ مثنوی ﴾ کرچه صرصر بس درختان می کند ❊
اکرچه باد صرصر بسیار و بسیار اشجار شاخ دارلری کوکندن قوپاررولکن
پست وضعیف اولان ﴿ مثنوی ﴾ باکیاه تروی احسـان می کنـد ❊ کیاه
تروچمن زاره هبوب ریاح صرصراحسان و برایدر یعنی هرنه مرتبه روزکار
شدید هبوب ایلسه نباتات ضعیفه‌یه ضرر کتورمیوب بلکه طراوتن زیاده ایدر
اما اشجار قویه اظهـار استکبار ایدوب قد وقامت و بزرکی وعظمتنه اعتمـاد
ایتمکله ریح صرصر دال وبوداغن قیروب کوکن یوقاری کتورر وهیمه کشلر
تبرلر اوروب نه اعـلا حطب دیو آتشه یقار کما اخبر (اهل النار کل کبیرمتکبر
واهل الجنة کل ضعیف متضعف) ایمدی چونکه ﴿ مثنوی ﴾ برضعیفیٔ کیاه
آن بادتند ❊ رحم کرد ای دل تواز قوت ملند ❊ اول بادتنـد کیاهك ضعف
ومسکنتنه رحم ایلدی پس ای دل آکاه سنـدخی اندباه اوزره اولوب قدرت
وقوت وقدس ونزاهتدن لاف وکذاف اورمه ورای وتدبیر قضا وقدره سپر
اولمیوب صرصر قضا ارباب عجب واستکباره بلا ونقمت واصحاب فقرومسکنته
ملایمت ومرحمت ایده‌جکنه کمان ایتمه ابن فارض نه خوب بیورمشدر ❊ بیت ❊
متی عصفت ریح الولا قصفت اخا ❊ غنـاء ولو بالفقر هبت لربت ❊ مثـلا
﴿ مثنوی ﴾ تیشـه رازانبوهیٔ شاخ درخت ❊ کی هراس آید ببرد لخت
لخت ❊ تیشه‌یه کثرت اغصان درختدن قچان خوف وهراس کلور بلکه درختك
دال وبوداغن پارچه پارچه کسر ﴿ مثنوی ﴾ لیك بربرکی نکوبد
خویش را ❊ لکن تیشه کندویی بریپراق اوزرینه دوکمز وبرکی دخی پاره لیم
دیو کندویی اوزرینه اورمز زیرا تیشه وتبر ﴿ مثنوی ﴾ جزکه برنیشی نکوبد

نیش را * نیشتری نیشتر کبی تیزلك ایدندن غیره اورمز پس تیشهٔ قضا دخی زخم قهری نیشتر تیز کبی اولان تند وستیزله اورر ونار غضبه یقماقدن قایرمز مثلا * مثنوی * شعله را زانبوهیٔ هیزم چه غم * کی رمد قصاب از خیل غنم * شعلهٔ ناره کثرت هیزمدن نه غم وقصابه خیل وغنمدن نه الم هیچ شعله هیزمی چوقدر دیو یاقمازمی وقصاب رمهٔ کوسفند انك کثرتندن اورکوب ذبح ایتمزمی پس مذبح قضاده جمع اولان مقهورومغلو بلرك کثرتندن دخی بطش شدید الهی یه نه غم رمهٔ اغنام کبی اهل استکباری سکین قهر ایله ذبح ایتمزمی ایدر آه ای غافل بی انتباه * عطار * قضا رفتست هر ذرات زاول * ازآن کردند اینجا که معطل * قضا آدم چنان اعزاز بخشید * نمود عشق اول باز بخشید * قضا در آخرش خوار وزبون کرد * زجنانش بخوری اوز بون کرد * قضا ابلیس را از طوق لعنت * بکردن درفکندش بهر نفرت * آه ای دل بیچاره چونکه جید اختیار دست قضاء جبارده اولدیسه * مثنوی * پیش معنی چیست صورت بس زبون * پیش معناده صورت نه در زیاده زبوندر یعنی صورتی تحریك ایدن معناسیدر پس صورت معنی قتنده لاشی وزبوندر معنی نیجه دیلرسه اویله ایدر بن بونی اتمم دیمکه صورت قادر اولمز کورمزمیسن * مثنوی * چرخ را معنیش می دارد نکون * چرخ فلکی معناسی نکون طوتر فاذا کان کذلك * مثنوی * تو قیاس ازچرخ دولابی بکیر * کردش از کیست ازعقل مشیر * سن دولاب وش اولان چرخدن قیاس ایت که بوعظمت وسرعت ایله آنك کردشی کیمدندر عقل مشیردندر یعنی هر برفلکك حرکتی مدبر وجودلری اولان عقلادندر که حکمانك عقول عشره دیدکلر یدر پس هر برفلکك حرکت مستدیرهسی عقل ایله وعقل انلرك معناسی وافلاك صور معانی اولور ومعنای معنی مشیت الهیه اولوب من حیث المعنی هر بری ارادت حقله کردش قیلورو کذلك * مثنوی * کردش این قالب همچون سپر * بوسپر کبی اولان قالبك حرکت وکردشی * مثنوی * هست ازروح مسترای پسر * روح مستتردندر ای پسر وهمچنان * مثنوی * کردش این بادازمعنیٔ اوست * بوریح وزانك کردشی انك معناسی اولان عقل فعالدندر که عقل فعالك دخی محرکی ایزد متعالدر پس باد وملکوت باد ید قدرت الهی ده بی اختیار حرکت ایدوب * مثنوی * همچون چرخی کان اسیر آب جوست * آب جویه اسیر اولان

چرخ آسیاب کبی هر بری کردشده درخلاصهٔ کلام موجودات مکوناتدن
هر برموجودك حركات وسكنات وخاصيات وتأثيراتی قالب تابع روح مستطاب
وکردش آسیاب تابع آب اولدیغی کبی کندو معنالرنه تابعلر درآه ای مستمع
آكاه وطالب حب الله ﴿ مثنوی ﴾ جرومد ودخل وخرج این نفس * ازكه
باشد جززجان پرهوس * هر ساعت آلوب ویردیکك بونفسك جر ومدی
ودخول وخروجی جان پرهوسدن غیری کیمدن اولور یعنی هبوب ریاح
نفس تحریك روح ایله درکه روح دخی برفحوای (ونفخت فیه من روحی)
نفخ الهیدر پس امر یزدانی اولان روح انسانی نفس ولسانی حرکته کتوروب
صدر متنفسدن شفتینه صدور ایدن هواء خارجی قطعه له صوت ولفظ
ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ كاه جیمش می کند که حاودال * كاه صلحش می
کند کاهی جدال * كاه جیم وحاودال ایدر وكاه صلح وجدال ایدر یعنی
روح انسانی اول هوای نفسی اساندن كاه حروف مفرده صورتنده تلفظ
ایتدیرر وكاه حروفی ترکیبه کتوروب یابودر كه صلح ومحبت وود والفته متعلق
کلمات سویلهدر و یاخود باعث وحشت وعداوت اولهجق سوزلر سویلدوب
جنك وجدال ایتدیرر وزبان ودهان حکم روحه مخالفته قادر اولمیوب
﴿ مثنوی ﴾ كه یمینش می برد کاهی یسار * كاه یمینه كاه یساره ایلتوروهرنه
دیلرسه سویلدوب ﴿ مثنوی ﴾ كه کلستان می کند کاهیش خار * اول
کلمات ملفوظه یی كاه کلستان وکاهی خاردل آزار ایدر یعنی كاه اولور كه طوطی
زبانی شیرین کفتار ایدوب وعندلیب کبی سویلدوب استماع ایدنلرك مشام
جانلری کلمات طیبهسندن روایح انسیه استشمام ایدر وباغ وجودی کلستانه
دونر وكاه اولور که حیات وعقارب کبی دیلندن کفتار دل آزار صدور ایدوب
مستمعینه زهرلر دوکر وخواطر ناسی یلان کبی صوقوب عرضلرین ییقار
وبوسببله ارباب یمیندن اولمق دولتندن دوشوب اصحاب شمالدن اولور
﴿ مغربی ﴾ كه چوچنکم بزن وكاه چونی بنوازم * كه بهر سازکه سازی
تومرامی سازم * چون نیم خود تودمی برمن بیچاره بدم * تا كه خلقان
همه در رقص شوندز آوازم * چونكه هرلحظه زتوحسن دکرمی بینم *
باتو هرلحظه ازآن عشق دکرمی بازم * شاه بازتو بدم دست تو پر وازم داد *
باز بردست توآیم چو بخوانی بازم * بلبل روضهٔ بستان کلستان توام * هم
بکلزارتوآیم چودهی پروازم * حقا كه نفس دخی جنس باددن اولوب الفاظ

وحروفله متلبس اولمدقچه بادنفسدن نه کسنه انجنور ونه کمسنه خوش دل اولور
پس تقلبات باددن بو قدر اختلافات کثیره بدیدار وهر کسه نه اولدیسه قول
وفعلندن وعجب واستکبارندن آشکار اولدی پس ارباب کفر وانکار بادنفسلریله
کفتار ناهموار سویلیوب انبیا واولیایه دل آزارلق ایتدکاری ایچون ﴿مثنوی﴾
همچنان این بادرا یزدان ما ✽ نفس انسانی کبی جو هواده وزان اولان بادی
بزم یزدانمز وخالق ارض وسما ﴿مثنوی﴾ کرده بد برعاد همچون اژدها ✽
قوم عادك اوزرینه اژدرها کبی ایتمشیدی زهی قدرت قادر که قوم عادك مؤمن
وکافرلری برخطه ده ایکن مؤمنلر حیطهٔ هودده داخل ونور ایمانه نائل
اولدقلر بچون هبوب ابدن ریاح جنس واحد ایکن خدای متعال ﴿مثنوی﴾
بازهم آن بادرا بر مؤمنان ✽ کرده بد صلح ومراعات وامان ✽ کیرو هم اول
بادی مؤمنلر اوزرینه صلح ورعایت وامان وطمانینت ایلمش ایدی خلاصهٔ
کلام ای برادر سعادت انجام کار فرمای قالب جان ایدیکن بیلدکسه علم
شریفه خفی اولمیه که (القلب بین اصبعین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء)
وفقنجه جان دخی بی فرمان خالق ذو المنن کارفرمای مملکت بدن ایده من
پس برفحوای (وماتشاؤن الا ان یشاء الله) مشیت الهیه نه ایسه ظهوره کلن
اولدر کذلك آتش و باد وآب وخاك بلکه عرش وکرسی وجمیع افلاك معنیٔ
کلمات وحروف موجودات مثابه سنده اولان اسما وصفات وتجلیات حضرت
احدی الذاتك اقتضاسی اولمدقچه اصلا وقطعا سمت ظهوره کلمزلر وحرکت
وسکون ایله متصف اولمازلر ووجهما من الوجوه نه براثر ایله موصوف ونه بر
خاصیت ایله معروف اولورلر مثلا الفاظ وحروف که اعراضدندر بی نفس
انسانی کسوهٔ وجودی بردوش قیلمز نفس دخی بلا ارادت معنی قصدنه سعی
ایتمزوجان مریدکه قصد وارادت انکله قائمدر جان جانك ارادتی اولمدقچه
برامره کوشش ایتمز وهمچنان کلمات انبیا وکمل اولیا وحروف عالیات اعیان
ثابتهٔ علمیه وحروف سافلات سائر موجودات بحسب تفاوت درجات وبقدر
اختلاف طبقات بی نفس رحمانی ظاهر اولماز پس برفحوای (انما امره اذا اراد
شیئا ان یقول له کن فیکون) نفس رحمانی تابع ارادت سبحانی وارادت تابع علم
ربانی وعلم دخی تابع حیات صمدانی اولوب جمیع صفات ذات ایله قائمدر پس
من حیث الحقیقة والمعنی عموما حروف وکلمات موجودات تجلیٔ ذات واحددن
غیری دکلدر ﴿مغربی﴾ زهی ساکن شده درخانهٔ دل ✽ کرفته سر بسر

مطلب
در حرکت موجودات
بارادت خالق
المکونات ودر معنیٔ
المعنی هو الله

كاشانهٔ دل * توآن گنجی که از چشم د وعالم * شدی مستوردر و یرانهٔ دل *
دلم بی توند ارد زند کانی * که هم جانی وهم جانانهٔ دل * فاذا كان كذلك
حضرت حق وقادر مطلق موجوداتی ابداع وایجاد ایتد کده على اختلاف
طباعها وتباين احوالها موجوداتك هر برنده خواص غریبه ومنافع عجیبه
وضع ايدوب خواص مز بوره نك جمله سنی انبیا وكمل اولیایه کشف والهام ایله
بیلدیردی وقلم الهی دن وارد اولان صنوف حروف واعداد وتركيب وافرادی
تعليم ايدوب مافى السموات والارض ومابینهما اولان جميع مخلوقاتی هذه
الحروفك تحت حيطه سنده قيلوب هیچ بروجود اول حروفدن خارج اولمدیغن
کوستردی وعلم مز بوره فایز اولان خواصی اعلم اهل زمان وخلاصهٔ نوع
انسان ايلدى ومقدما بیان اولندیغی اوزره مبادیٔ نطق اولان یکرمی سکز
حروفه اشياء سائره کبی خواص وطبايع ويروب حروف مز بوره خیروشردن
وحق و باطلدن وهدى وضلالدن هرشيئه كاه انفراد وكاه تركيب ايله مشتمل
اولدی نته کیم محيي الدين عربي رضى الله عنه الكشف الكلى والعلم الازلى
نام کتابنده مراتب حروف وحركاتنی تعریف ایدوب (والحروف ائمة الالفاظ
ولما كان الوجود مطلقا من غير تقييد يتضمن المكلف وهو الحق تعالى والمكلفين
وهم العالم والحروف جامعة) بیوروب معرفت حروفده انواع اسرار غريبه
بيان بیورمشلردر وحروفده مراتب املاك وافلاك وطبايع وعناصر اثبات
ايدوب وسور قرآنیه ده اولان حروف مقطعه یی تحقیق ایدوب حیرت فزای
عقول عقلا اولهجق عجایبات اظهار ایتمشدر وشيخ صدر الدين قونوی
طيب الله انفاسه دخی اعجاز البيان فی تفسیرام القرآنده بسم الله تحقیقنده (اعلم
ان التعين الاول الاسمى الاحدى الذى سبقت الاشارة اليه هو اول ممتاز
من الغيب الالهى المطلق وهو مفتاح حضرة الاسماء والحد المذكور ونظيره
من عالم الحروف فى النفس الانسانى الهمزة والالف وهو مظهر صورة العماء
الذى هو النفس الرحمانى الوحدانى النعت الذى به وفيه بدت وتعينت صور
سائر الموجودات التى هى الحروف والكلمات الالهية والاسماء واسماء الاسماء
كما تتعين الحروف والكلمات الانسانية بنفس الانسان فلا يظهر لشئ من الحروف
عين الابالالف الذى هو مظهر الواحد) پس بووجهله نیجه اسرار بیان
ایتد کدنصکره (مالك يوم الدين) آیتنده تفسیر دینده بیوررلر که والفاعل
المطلق فى الحقيقة الكل شئ فى كل شئ هو الحق وقال فى مفتاح الغيب

فان اول مايظهر حالة التكوين الذى هو الاجتماع الاسمائى بالتوجه الحب الارادى فى الاصل و النكاح الاول والتوالد عندنا وهو البخار فمن حيث ان الموجودات كلمات الحق سبحانه فان اصلها النفس الرحمانى لظهورها بكن وهو القول الالهى لكل مراد تكوينه وكل مكون فهو عين المكون وتعددت الحروف والكلمات بحسب تقاطع النفس فى مراتب المخارج اولا و بحسب التركيب علما وذهنا ثم حسا آخرا فى الاصل بحسب مايليق به) * بيت * از ين بيشم امكان كفتار نيست * كه هر ناسزا مرد اسرار نيست * پس كاشف الاسرار مولانا خداوندكار دخى صدر الدين قونوى قدس سره نك سورهٔ فاتحه ده اولان تحقيقنه اشارت وكندولرك كلمات قدسيه سنه شهادت ايتك ايچون بيوررزكه * مثنوى *

كفت المعنى هوالله شيخ دين * بحر معنيهاى رب العالمين * المعنى هوالله اولديغن شيخ دين اولان صدر الملة والدين بحر معانئ الحمدلله رب العالمين تفسيرنده ذكر بيوردى افاضل شراحدن بعضى شيخ ديندن مراد صدر الدين قونوى اولديغنه دليل يوقدر زيرا شيخك كتب متعدد اوله سنده لفظ المعنى هوالله يوقدر ديمشلر ولكن بالفظه اولمق واجب دكل نتيجهٔ تحقيقلرى المعنى هوالله مفهومن افاده ايدر باخصوص شيخ دين اطلاقى لسان قونيه ده صدر الدين قونوى حضرتلرينه علم كبى اولمشدر آه اى يارهمراه مادام كه جذبهٔ احديت سنى سندن آلميه كوكل حقه اولاشمز والمعنى هو الله ديمك نه معنادر بيلمز آه كيم اندن غيرى خود كيم واردر المعنى هوالله سرينك كشفن ديلرسك شيخ اكبر قدس الله سره الاطهرك اشبو شعر لطيفن جان قولاغيله ديكله وفهم حال وذوقله آكاه كه نه بيورمشلردر قال قدس سره * شعر * الله انزل نورا يستضاء به * على فؤاد نبى سره الله * اتى به روحه من فوق ارفعه * سمع الى قلبه والسامع الله * منه اليه به كان النزول له * فليس فى الكون الا الواحد الله * والجسم والعرض المشهود فيه وما * فى الغيب مان تراه ذلك الله * ولاتناقض فيما قلته فانا * عين الكثير وعينى الواحد الله * من اعجب الامر ان الحكم من عدم * فى عين كون واين العبد والله * فالعين تشهد خلقا جاء من عدم * والامر حق وعين المبصر الله * له اليمين له العينان فى خبر * اتى به منه والاتى هوالله * فالحكم لى وله عين الوجود وما * للعين منى وجود بل هوالله * فانظره فى شجر وانظره فى حجر * وانظره فى كل شئ ذلك الله * كل الاسامى له ان كنت تعقله * هو المسمى بها فكلها الله * فلا يقول جهول قد جهلت وما * بالله

جهل فما كونى هوالله * فقل له ذاك حكم العين فيه ومن * يدرى الذى قلته بانه الله * ماثمه والله الاحيرة ظهرت * وبى حلفت وان المقسم الله * اوكان ثمه وجود ماهوالله * لم ينفرد بالوجود الواحد الله * بل الحدوث لنا ومايتابعه * وهذه نسب والثابت الله * ينوب عنا واناءنه فى عدم * ونحن نشهده والشاهد الله * نتيجهٔ مآل اى همدم نسيم صبح وصال ومحرم قرب انس جمال اكرمع الواسطه واكر بلا واسطه صور كونيه ده تجلى ايلين اول احدى الذات ومقصود ومعنى همان اول واحد سرمدى الصفات اولوب * بيت * كه جز او نيست در سراى وجود * بحقيقت كسى دكر موجود * مفهومى امر محققدر پس بوصور مرئيه نه در دينورسه مولانا خداوندكار بطريق التمثيل بيوررلركه * مثنوى * جمله اطباق زمين وآسمان * همچو خاشاكى درآن بحر روان * جمله اطباق زمين وآسمان معناى صور كائنات ودرياى ارواح موجودات اولان بحر وحدتك موجنده برخاشاك كيدر پس صور ممكنات خس وخاشاك درياى اسما وصفات وامواج كوناكون بحر ذات اولديسه امر بديهيدركه * مثنوى * جملها ورقص خاشاك اندرآب * هم زآب آمد بوقت اضطراب * خاشاكك روى آبده اولان جمله وجنبش ورقص وجوششلرى آب درياننك حين تلاطم واضطرابندن حركت وتموجندن ظهوره كلدى والا دريا جوش ايتمسه خاشاكدن جنبش وجوده كلمزدى مغربى نه خوب ديمشدر * شعر * آنچنانم زعشق جام خراب * كه نه دانم شراب ازسراب * برسر بحر بى نهايت عشق * دوجهانست برمثال حباب * خيمهٔ آب چون رود برباد * چه بود بعد ازآن توخود درياب * درعدد نيست جز يكى محسوب * كه هزاران در آورى بحساب * نسبت عشق چونكه غالب شد * مضمحل كشت اندر وانساب * ايمدى محرك خاشاك وجود تموج درياى شهود ايديكن ذوق ايتدكسه بونى دخى بيل كه * مثنوى * چونكه ساكن خواهدش كرد از مرا * سوى ساحل افكند خاشاك را * چونكه درياخاشاكى مرا وحركتدن ساكن ايتمك ديليه جانب ساحله براغور خاشاك دخى حركتدن قالور پس اقتضاء مشيت صور كائناتدن برينى اسكان اراده ايتدكده درياى حياتدن اخراج وساحل مماته القايليوب صورت مزبوره حركتدن قالور ومرة بعد اخرى * مثنوى * چون كشد ازساحلش درموج كاه * چونكه ساحل مماتدن موج كاه حياته جذب ايليه * مثنوى * آن كند باوكه صرصر

باكياه * باد صرصر كياهدنه ايدرسه امواج دریای حیات دخی ساحل عماتده قالان خاشاك اجسامه او يلجه ايدر يعنى اجسام موتى حركته باشلر وكذلك دریای مواج عشق سوزش عاشق اسكان ديلسه كف تعينى جانب ساحل بشريته نبذ ايدوب عاشق مسكينى جوش وخروشدن قاور وكير وتحريك ديلسه موج كاه عشقه جذب ايدوب قلب عاشق درياكبى جوشه كلور ﴿ شعر ﴾ ازين دريا اكراورا بجويى * توباا وبى واندر كفت كوبى * درين درياى بى پايان فتادم * سراندر قعراين عمان نهادم * ازين درياكه افتادم يقين من * تراديدم كنون عين اليقين من * دم ازوحدت زدى وعقل ورفتم * زتو آشفتم وهم ازتو كفتم * جدايى بيش ازين چيزى ندانم * هم اينست صورت ومعنى بيانم * آه كيم عشق درياسى جوشدى موجلرى باشدن آشدى عاشق بيچاره نك اختيارى الندن دوشدى آه اى محرم عشق عاشقك خود النده نه وار جهان كن فيكون بطونده وشونات كونا كون شين غيبك كونده ايكن ظهور وخفادن مستغنى اولان درياى محيط عشق مطلق حسن وجمالن اظهار وصنع وكمالن آشكار ايتمك ايچون خلوتخانهٔ وحدتدن پانهاده اولوب بى كثرت حدوث وقدم مظاهر كون وجود وعدمه تجلى ايدوب كندو چشمنه جلوه ويردى وچونكه چشم عيوندن نظر ايتدى حسن وجمالن لباس كونا كونده سير ايدوب هزاران روده جمالن كوردى ونامى عاشق ومعشوق اولوب امواج تعيناتك كيمى وامق وعذرا وكيمى مجنون وليلى اولوب امكان وواجب وفاعل وقابل واول وآخر وظاهر وباطن وسلطان و بنده وغنى وفقير وآدم وابليس و بلعام وموسى ومؤمن وكافر وهاروت وماروت واملاك وافلاك ودنيا وآخرت ونار ونور وجنت وحور وبالجمله مظاهر اسماء متضاده ومجالئ تجليات مختلفه پديدار وجملهسى محمد عشقنه آشكار اولوب اكر هدايت واكر ضلالت اكر طاعت واكر غوايت اول درياى احديتك امواج ارادتندن حركتده كلدى خلاصهٔ كلام اى دل بى نام ﴿ مثنوى ﴾ اين حديث آخر ندارد بازران * جانب هاروت وماروت اى جوان * بو سوز آخر وانجام طوتمز پس سمند كفتارى هاروت وماروتك جانبنه سوراى جوان

﴿ باقى قصهٔ هاروت وماروت ونكال ﴾
﴿ وعقوبت ايشان در دنيا بچاه بابل ﴾

هاروت وماروتك قصهٔ باقيهسى وانلرك دنيادە نكال وعقوبت ايله چاه بابلده

معذب اولمه‌سی بیاننده‌در معلوم اوله که بابل ارض عراقده برشهرك اسمیدر که حالا خراب اولمشدر وموضع مزبورده حالا برقریهٔ صغیره واردر دیرلر وابن حوقل دیرکه بابل برقریهٔ صغیره‌در ولکن محل مزبورده ابنیهٔ عراق اولمغله قدمندن اوتوری اقلیم عراق دیدیلر وملوك کنعانیین و بعض ملوك سالفه موضع مزبورده مقیم اولمغله اثر بنالری مشاهد اولوب قدیم الایامده شهر عظیم ایمش و بعضلر شهر بابلك اول بانیسی ضحاکدر دیمشلر ومختصر دولده مذکوردرکه نمروذ جبار شهر بابلده برقصر شدادی بنا ایدوب عجب واستکبار ایله اوتوررکن حق تعالی برریح عاصف ارسال ایدوب قصر مزبور منهدم ونمروذ هلاك اولوب اول صرخك آوازهٔ تزلزل وصیت وصدای عاصفندن السنهٔ ناسده تبلبل واقع اولوب هر بری برنوع لغت ایله تکلم ایتمکله موضع مزبوره بابل تسمیه اولندی ومداین ونصیبین وروها نمروذك بناسیدر وابراهیم خلیل علیه السلامی نمروذ بابلده آتشه آتمشدر وهاروت وماروتك محبسی اولان چاه بابلده‌در وزمخشرینك ربیع الابرار نام کتابنده باب تعجبیده مسطوردرکه بابلده یدی مدینه وار ایدی که هر برنده طلسم ایله برعجوبه وضع اولنمشیدی یعنی *مدینه‌نك برنده برارض تمثالی اولوب اهل مملکتدن بعضی خراج وتکالیفی ویرمکده ملکلرینه مخالفت وتعلل ایتسه‌لر ارض مزبوره اهالیٔ بلده‌نك اوزرینه خرق انهار ایدوب شهری صو احاطه ایدردی ومادام که خراجن ادا ایتمیه‌لر موضع سیللی هیچ فردسده قادر اولمیوب اداء خراج ایتدکلرنده تمثال ارض سد اولوب شهر غرقدن خلاص اولوردی * ومدینهٔ ثانیه‌ده برحوض اولوب قچان اول شهرك ملکی اهل بلده‌یی طعامه جمع ایتسه هرکس کوکلی دیلدیکی اشربه‌دن کتوروب اول حوضه دوکوب جمله اشربه حوضده بربرینه مختلط اولوردی پس هرکس حوضدن ایچمك لازم کلدکده کندو کتوردیکی شربتی ایچردی *ومدینهٔ ثالثه‌ده برطبل وارایدی بعضی کمسنه احوال غائبی بیلمك دیلسه واروب اول طبلی اورردی اکر غائب حیاتده ایسه طبل اوردی واکر میت ایسه صدای طبل اشیدلمزدی * ومدینهٔ رابعه‌ده برمرآة تمثالی وار ایدی انك خاصه‌سی بوایدی که احوال غائبی بیلمك ایستین عورت مزبوره‌یه نظر ایدردی غائب هرنه حالده ایسه ناظره کوستروب کأنه غائبی حالیله حاضر کورردی *ومدینهٔ خامسه‌ده نحاسدن برقاز شکلی دوزلمش ایدی انك دخی خاصه‌سی بوایدی که شهره دیار آخردن برغریب داخل اولسه قاز اوتوب

مطلب
مما یتعجب منه

اهل بلده جمله ایشیدرلر وشهر مزبره برغریب کلش دیرلر ایدی * ومدینهٔ سادسه ده خشبدن دوزلمش ایکی قاضی صورتی اولوب صو اوزرینه اوتورمشلر ایدی ایکی کمسنه نك بربریله خصومتی اولسه ذکر اولنان تمثاله واررلر ایدی دعواسنده محق اولان صو اوزرنده یوریوب خشبدن اولان قاضیلرك یاننده اوتورردی ومبطل اولان یوریه میوب صویه باتاردی * ومدینهٔ سابعه ده برشجر عظیم اولوب کولکه سی ساقندن تجاوز ایتمزدی فاما برکمسنه واروب دبنده اوتورسه برکشی کولکه لنجك قدر سایه صالاردی و بواسلوب اوزره ایکی اوچ و بیك نفر آدمه وارنجه اول شجرك دبنه اوتورسه لر بیك آدمی دخی زیر سایه سنه الوب بیك عدددن برعدد زیاده اولسه سایهٔ درخت ساقنه عودت ایدوب جمله کونشده قالورلردی و بالجمله حکماء سلف ریاضت وعزلتله حروف لفظیه ورقیه نك ترکیب وافراد وطبایع واعدادنده اولان خواص واسراره واقف اولمغله بونك امثالی اشکال وتمثال وضع ایدوب وطلسمات دوزوب نادرهٔ عجوبهٔ غریبه کوسترمشلردر پس ذکر بابل مناسبتی ایله بابلك بعض احوالنی بیان ایلدکسه کیرو صدده کلهلم یعنی مولانا خداوندکار بیوررلر که ﴿ مثنوی ﴾ چون کناه وفسق خلقان جهان * می شدی بر هردو روشن آن زمان * چونکه خلائق جهانك اول زمانده واقع اولان فسق وفجوری هاروت وماروت ایکیسنه دخی روشن اولدی یعنی وجه ارضده بنی آدمك ایتدیکی انواع فسادات معلوملری اولمغله نوع بشردن امر خدایه بووجهله صادر اولان معصیتدن ﴿ مثنوی ﴾ دست خایدن کرفتندی زخشم * خشمه کلوب المرندن اللرین چیمزلردی ﴿ مثنوی ﴾ لیك عیب خود ندیدندی بچشم * لکن خلقك عیوبن کورن چشمله کندو عیبلرین کورمزلردی و بالجمله هاروت وماروت فرمان الهی بی ناسی وناسخ اولیوب صوامع ملکوتده انواع عبادات ایله راسی وراسخ اولمشلرایدی ولکن جنس بشرده واقع اولان قبایح وفضایحه اطلاع ایله قضا وقدردن غافل اولوب مرآت دیده دن عیب بین اغیار اولان کندولرك عیوبنی ایدیکن فهم ایتمدیلر وغیریلری بد کورمك کندولری نیك کردار کورمك ایدیکن بیلمدیلر وابلیس اعتراضیله نه بلایه مبتلا اولدیغن فرامش ایدوب ﴿ نظم ﴾ بکس اندیشهٔ بد رامبر زود * که چون ابلیس مانی در کف دود * بد ازخود بین ونیکی رازخود بین * درون جان ودل عین احد بین * می دورت کند ازخانهٔ انس * فروماندی میان نورآن قدس * مفهومنی کویاکه

کوش ایتمدیلر پس لاجرم کندو فعللری کندولره پسندیده کاوب (ونحن نسبح بحمدك ونقدس لك) مفهومن سو یلدیلر خبرلری یوقدر که دیدهٔ خود بینلری مرایای آدمی ده کندوعیبلرین کندولره کوستروب معنی کندولردن نفرت ایتدیلر فلهذا حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا تمثیل ایدوب بیوررلر که مثلا ﴿ مثنوی ﴾ خویش در آینه دید آن زشت مرد ٭ اول مرد زشت کندوبی آینه ده کوردی و بوقیافت بد نه در دیو ﴿ مثنوی ﴾ رو بکردانید ازآن وخشم کرد ٭ آینه دن یوزین دوندروب کندوعکسی اولان روی زشته خشم ایلدی واول شکل قبیح کندونك ایدیکن بیلدی پس کذلك کندوبی عاقل ودانا ونقش زیبا زعم ایلین ﴿ مثنوی ﴾ خویش بین چون از کسی جرمی پدید ٭ خود بین برکسنه دن چونکه مقتضای بشری ایله برجرم وزله کوردی فی الحال غضبه کاوب ﴿ مثنوی ﴾ آتشی دروی زدوزخ شد پدید ٭ انك درونده دوزخدن برآتش ظاهر اولدی یعنی اول مجرم مسکینه تهور ایدوب بره فاسد وکاسدسن بویله ایدرسن همی دیو انواع تقریع وتوبیخدنصکره حدتندن وجودینه صغمیوب بلکه اول مبتلای عسلره کوتروب رسوای جهان ایلدی و (عرض المؤمن کدمه) مضمونن ایشتمیوب خشم وغضبدن آغزی کوپردی پس براهل مرحمت اول معجب وخود بینه تهور ایتمه واول مجرم وجانی یه کندو کناهی یتر سندخی سر براواوب نار غضبه یاقه وعالمه رسوای ایتمه دیسه اکا دخی غضب ایدوب ای جاهل و بی غیرت نه سو یلرسن حمیت اسلام قنده کتدی دیوب مذموم اولان غضب نفسانیسنه غیرتدر دیو کبرایله حمیتی فرق ایتمدیکیچون ﴿ مثنوی ﴾ حمیت دین خواند اوآن کبررا ٭ اول خود بین غضوب کبر وتهوره حمیت دین او قور وکین وغرور ایله ممکور اولدیغندن غافل اولوب ﴿ مثنوی ﴾ ننکرد در خویش نفس کبررا ٭ کندوسنده نفس کافره نظر ایلمزای مستمع مستفید زنهار فهم درست صاحبی اولوب کژفهم اولمه کیم مولانا قدس سره نك بوکلمات قدسیه لرندن مرادی امر بالمعروف ونهی عن المنکردن امت محمدی مطلقا منع ایتمك دکلدر زیرا (ولتکن منکم امة یدعون الی الخیر و یأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر) قول کریمی موجبنجه معروف ایله امر ومنکر دن نهی فرضدر زیرا ظاهر امر وجوب ایچوندر پس امته برشی ایله امر وارد اولمق فرض اولدیغنه اشارتدر فامامنکم امة قولنده واقع اولان من تبعیضیه دن فرض

مطلب
امر بالمعروف ونهی عن المنکر و درجاتهما

کفایه اولدیغنه استدلال اولنمشدر ودخی (کنتم خیر امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر) آیت کریمه‌سی امر ونهیك فضیلتنه دلالت ایتمشدر زیرا امر بالمعروف ونهی عن المنکر ایله مخاطب اولنلر خیر امت اولمه‌سنه قول من یور بیان کیدر کما قال علیه السلام (افضل شهداء امتی رجل قام الی امام جائر فامره بمعروف ونهاه عن منکر فقتله علی ذلك فذلك الشهید منزلته فی الجنة بین حمزة وجعفر) وقال صلی الله علیه وسلم (ان الله تعالی لا یعذب الخاصة بذنوب العامة حتی یری المنکر بین ایدیهم وهم قادرون ان ینکروه فلا ینکرونه) پس آحاد مؤمنینك ممکن اولدیغی مرتبه بلکه معروف ایله امر ومنکردن نهی اوزرلرینه واجبدر زیرا امر ونهی دین اسلامه نصرتدر فاما عند البعض بونك صاحبنه عدالت شرطدر فاسق احتساب ایتمك جائز دکلدر زیرا نفسی اصلاحنه قادر اولمیان غیریلری اصلاحه نیجه قابلدر دیوب (ولن یستقیم الظل والعود عوج) قولنی تمثیل کتورمشلر اما علماء دین جواب ویرمشلر که احتسابه عصمت شرط دکلدر اویله اولسه باب امر ونهی منسد اولمق لازم کلوردی زیرا صحابه رضی الله عنهم دخی مع شرف حالهم معصوم دکللر ایدی فلهذا قال سعید بن جبیر رضی الله عنه (ان لم یأمر بالمعروف ولم ینه عن المنکر الا المعصوم لم یأمر احد بشیء) وبعض علما دخی احتسابه اذن امام شرطدر آحاد ناسه لازم دکلدر دیمشلر ولکن بعض محققین قول من یوری قبول ایتمیوب احتسابی اذن امامه شرط وتخصیص تحکمدر زیرا خصوص من یورده ورود ایدن آیات واخبارك دلالتی عمومه دردیمشلر کما قال علیه السلام (من رأی منکم منکرا فلینکره بیده فان لم یستطع فبلسانه فان لم یستطع فبقلبه وذلك اضعف الایمان) پس خصوص عمومات من یوره تحتنه سلاطین دخی داخلدر فکیف که انلرك اذننه مشروط اوله دیمشلر رحمة الله علیهم *منقولدر که عصر مأمونده بر رجل عالم بلا اذن ناسه امر بالمعروف ونهی عن المنکره اشتغال ایتمکله مأمون آکاه اولوب آنك احضارنه امر ایتدی پس مذکوری برموجب فرموده حضور مأمونه کتوردیلر مأمون ایتدی ایشتدم که بندن اذن یوغیکن سن خلقه معروف ایله امر ومنکردن نهی ایدرمش سن واول حالده مأمون تختنده اوتورمش ایدی اتفاقا رجل عالم نظر ایتدکده کوردیکم مأمونك تحت قدمنده بر کتاب طوروب مأمون اندن غافل اوتورمش پس رجل عالم ایتدی یا خلیفه اباغك اسماء الله اوزرندن قالدر مأمون ایسه انك مرادن فهم

ایتمیوب یا رجل بو سوزدن مرادك نه دردیو سؤال ایلدی مذکور مأمونه اصلن دیمیوب اوچ کره ارفع قدمك عن اسماء الله دیوب بعده ایتدی یا خلیفه چونکه سن رفع قدم ایتمدك پس بن رفع ایده ین دیوب کتاب اولدیغی موضعه ایما ایلدی مأمون مومی الیهه نظر ایتدکده کتابی کوروب تعظیم ایله قالدردی و یوزینه کوزینه سوروب خجلته دوشدی بعده عالمه ایتدی بو کتابی خود بو محله بن کتورمیوب اهل بیتم قومشلر پس بکا بوندن عتاب لازم کلمز باخصوص آیت کریمه ده بزم شانمز وصف اولنوب (الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوة وآتوا الزکوة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنکر) بیور لمشدر رجل عالم ایتدی صدقت یا امیر المؤمنین فی الحقیقه سن کندو نفسکی وصف ایتدیکك کبی صاحب مکنت وسلطنتسن ولکن بو بابده بزدخی سکا اولیا واعوان وانصاردن ایز بو معنایی کتاب وسنته جاهل اولنلر انکار ایدرلر کما قال تعالی (والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر) وقال علیه السلام (المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضا) اکرچه کیم سن سلطانسن ولکن سکا قراءت ایتدیکیم کتاب الله وسنت رسولدر پس اکر کتاب وسنته انقیادك وار ایسه سکا اعانت ایدنلرك سعیی مشکور اولمق کرکدر شویله که عدم انقیاد واستکبار ایدرسك سنك عزت وذلتك ید قدرتنده اولان ذوالجلال والاکرام ایشکی کورر و برموجب کتاب وسنت عمل ایدن محسنلرك اجری عند الله ضایع اولماز دیوب (ان الله لایضیع اجر من احسن عملا) آیت کریمه سن اوقویوب سوزی ختم ایتدی پس مأمون متأثر اولوب اول عالم عاملك کلام معجز نظامن صد هزار تحسین ایدوب ایتدی ای عالم وفاضل حقا که سکا وسنك امثالکه امر بالمعروف ونهی عن المنکر لایقدر من بعد بزدن دخی اذن ورخصت وصد باراجازت دیوب تعظیم وتکریم ایله کوندردی پس مقصود نهی عن المنکرك طریقی ندر وحیت دین نه وجهله درآنی بلمك کرکدر اولا منکر بلا تجسس ظاهر اولمق کرك یوخسه برکسنه او ینك قاپوسن قپایوب ستر معصیت ایلسه آنی تحسس وعیوب ناسی تجسس جائز اولمیوب بلکه بر فحوای (ولا تجسسوا ولا یغتب بعضکم بعضا) اولدخی منکراتدن بریسیدر پس برمؤمن شرب خمر وغصب اموال وبونك امثالی منکراته ارتکابی کورلسه نهی واجبدر فاما نهی واحتسابك دخی درجاتی وار در ادنای درجات نهی بودر که منکرك منکر اولدیغن جهلایه بطریق الرفق بیلدیرمك کرکدر مثلا مصلی صلاتنده تعدیل

ارکان ایتمیوب ورکوع وسجودی علی نهج التجویز ایتمسه انی بووجهله احتساب کرکدرکه ای مؤمن قرنداش انسان مادرندن عملله تولد ایتمامشدر بزدخی اول حالمزده امور صلاته جاهل ایدك صکره علمادن تعلم ایلدك ایمدی صفت صلوة ورکوع وسجود وقیام وقعود بو دردیو لطف ایله تعلیم ایدوب عنف وقهر ایله بره جاهل بونه مقوله نمازدر دیمك تعلیم واحتساب دکل بلکه عجب وتکبردر * ودرجهٔ ثانیه وعظ ونصیحتدر یعنی مجرم اولان فعل منکرك منکرایدیکن بیلورکن ایشلسه ونفسنی اندن اقلاع ایتمسه مثلا شرب خمر وغیبته اشتغال ایتسه لایق اولان بودرکه اول مجرمه آیات وعیدی اوقویوب وعذاب الهیدن تخویف ایدوب لطفله سیرت صلحا واتقیایی وانلره وعد اولنان اجروحسنانی بیلدیرمکدر وتوبه‌ویرمکدر وممنوع اولمازسه * درجهٔ ثالثه دن کوربنوب‌ای فاسق وجاهل اللهدن قورقمازمیسن دیوقول غلیظ ایله تعنیفدر * ودرجهٔ رابعه کسر ملاهی وشرابی دوکمك وخمر دستنی قرمق ودار مغصوبه‌دن غاصبی اخراج وبالجمله ایله تغییرمنکراتدر * ودرجهٔ خامسه تهدیددرکه بوندن فراغت وتوبه ایتمزسك سنی عظیم دوکرین وضابطکه ضرب ایتدیررم دیمکدر * ودرجهٔ سادسه تحقیق وعیددر یعنی حد شرعی اجرادر * ودرجهٔ سابعه مرتبهٔ عقوبت وسیاستدرکه حاکملره مفوضدر زیرا اکا هرکس جراءت ایلسه فساد وفتنه‌یه مؤدی اولور فلهذا احتساب اذن سلطانه مشروطدر دیمشلر اما احتمال فتنه اولمیان مرتبه‌ده هرکس قدرتی مقدارن دریغ ایتمامك کرکدر ایمدی درجات احتساب معلوم اولدیسه ارباب تحقیق وضع شریعته ایکی سبب بیان ایدوب بریسی صلاح عالمدرکه منهج انبیادر وبرفحوای (ولکم فی القصاص حیوة) بومعنایی تأیید بیورمشدر وبری دخی ذات عبودیتك اثباتی وعزربوبیتی اظهار ایچوندر واکر وعید ووعد اولمسه اکثرناس سعی فی الوفا ایتمزدی وحد وقصاص اولمسه کیمسه کیمسه‌دن قورقمازدی رقایق حقایق ایسه اهل علایق وعوایقدن غائبدر پس نفسی ایله غیری بیننی فرق ایتمیان کمسنه‌نك قاتنده خیر یله شر متمیز دکلدر پس موافق عقل وطبع اولان شریعت مطهره‌نك وضعی لازم کلوب امر بالمعروف ونهی عن المنکر اقتضا ایلدی جعلنا الله من العلماء العاملین وحال بیننا و بین القوم الفاسقین * ایمدی ای طالب هدایت نهی عن المنکر حالنده غضب وتهور صفات نفسانیه‌دندر مقصود خود صیانت شرع متین وحمایت دین مبین

اولدقدنصکره حدود الهیه نه ایسه انی اجرا ایدرسن پس تهورك نه معنیسی واردر باخصوص طرف مرحمت غالب کرکدر یوخسه کندونفس مردارکی نیك کردار زعمیله عیوب ناسی تجسس ایدرك برمؤمندن خطا ایله صادر اولان جرمنه واقف اولدیغك کبی صفت شیطانیه اولان عجب واستکبار ایله خشم وغضبه کلوب اول مسکینی لوم وتشنیع ایتمك حمایت دین اولماز وکذلك بن فقه واحادیث وکلام وعقائد اوقودم دیو علم اللهی انجق کندو علمکه حصر ایتمك ایله عشق الهی ایله مست اولان مجذوبان ربانی وعارفان سبحانینك فهم واذعانك ادراك ایده مدیکی کلمات قدسیه ونکات سریه لرینه انکار ایله بونلر حاشا کفر سویلدی حمایت دین ایچون کتابلرین آتشه یاقق وکندولر بن اولدرمك کرك دیو بغض وعداوت ایتمك حق تعالی یه خوش کلمز وناسی تعییب ایدوب کندوکه نزاهت اسناد ایتدیکك ایچون حق جل وعلاسنی اندن اشد برمعصیته مبتلا قیلوب واولیایه دیل اوزاتدیغك ایچون دنیاده دخی درلو درلو رنج وعذابه اوغرایوب خسر الدنیا والآخرة اولورسن ایمدی بنم روحم

﴿ مثنوی ﴾ حمیت دین را نشان دیکرست ❊ که ازآن آتش جهانی اخضرست ❊ صیانت دین وحمایت شرع مبینك علامت آخر ونشان دیکری واردر اول دخی غیرت وحمیت پرنور آفتاب طلعتدرکه انك تابشندن جهان وجهانیان مستغرق نور هدایت ونور اخضر پر اثمار امن ومسرتدر یعنی حمایت دین واوامر شرع مبین علت غائیهٔ مکونات وسید وسند موجودات علیه اکمل التحیاتك مطلع خورشید رسالتلرندن ظهوره کلوب جهان وجهانیان انك نور هدایت وتابش محبتلریله رونق بولمشدر پس سالکان راه طریقت وعارفان اسرار معرفت ووارثان انوار حقیقت اولان کمل عاشقان دخی برمصداق (کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیته) اغیاردن قطع نظر احتسابی مملکت تنلرنده اولان جوارح وقواسی رعیتنه ایدوب (یاایها الذین آمنوا اتقوا الله ولتنظر نفس ماقدمت لغد واتقوا الله) فرماننده اولان تنبیه وتأکید دن یقظان اولمغله ماسوی الله دن توبه ومراقبهٔ تامه ایله قلبلرینه نور حکمت لمعان ایدوب جوارح وقواسن بر بریوقلایوب نفسلرین احتساب ایدرلر والهام ربانی ایله بیلورلرکه نفوسدن آخرته تقدیم اولنان عملدر عمل ایسه ایکیدن خالی دکل یعنی یاحسناتدر ویاخود سیئاتدر پس برفحوای واتقوا الله تنقیص سیئات وتکثیر حسنات ایچون توبه وعزیمت ایله نفسلرینی

مطلب
در محاسبهٔ نفس

سیئه‌دن نهی ایدوب نفسلرینه سوء ظن ایدرلر ونعمتی فتنه‌دن فرق ایچون
کندولرینی محاسبه‌یه چکوب حق سبحانه وتعالینك محض فضلندن اعطا
بیوریلان نعمت ایله جنایت نفسی مقایسه ایدوب کوررلر که حق نعمت شکر
ایکن نفس غالبا کفران ایلمش پس شکر نعمتدن اولان حسناتی دخی باب
سیئاتدن اولان کفران ایله وزن ایدوب قنغیسی اغلب ونه جانبك کفه سی ارجح
اولدیغن حساب ایدرلر کوررلر که نفس شره میل ایدوب اصلا وقطعا خالصا
لوجه الله خیر عمله قادر اولمامش اول حالده (ان النفس لامارة بالسوء) معناسنه
متفطن اولوب نفسلرینه کمال حزم ایله (الا ما رحم ربی) فحواسنجه حقدن مدد
وعنایت ورحمت ومغفرت وتوفیق وهدایت رجا ایدرلر ونفسنه حسن ظن ایله
عین کورمك محال ایدیکن فهم ایدرلر ونعمتی فتنه‌دن تمییزه مهتدی اولوب
کوررلر که نعمت ایله غیره میل ایتمیوب مشاهدهٔ حقه مانع اولمزسه نعمتدر
وشویله که نعمت من بوره قلبی حب ذاتیدن آروب ماسوایه میل ایتدیررسه
صورت نعمتده نقمت واستدراج وعقوبتدر پس فتنه‌دن فرار ایدوب حقه التجا
ایدرلر و بوندنصکره طاعاتی احتساب ایدرلر کوررلر که اوزرلرینه تکلیف اولنان
فرایض وواجبات حقك محض عطیه ومنتی ایکن نفس جاهل کندویه
طاعات اسناد ایله بن مستحق اجر اولورم دیدیکی لغو ایمش زیرا جنایت ایدرسه
نفس کندویه ایدوب ذاتنی عقوبته عرض ایتمش اولور و بو بابده نفسك
وجها من الوجوه محل معذرت اوله‌جق برشیئی قالماز وطاعات نفسدن حقه نسنه
عاید اولمیوب (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها) معناسی آشکار اولور
پس غرض نفسانی ایله صورت طاعتده نفسدن هرنه مقوله عمل ظهوره کلورسه
نفس اندن راضی اولدیغیچون جمال وحدته حجاب اولوب جمله‌سی من حیث
الحقیقه معصیت اولور زیرا نفسك طاعات مرضی بهاسی رضای حق اولمز
مع هذا نفس غافل طاعت مغشوشه سیله عهده وفا وحق اللهی کما هو حقه
ادا ایدوب شکر نعمتی یرینه کتوردم زعم ایدر هیهات هیهات ای نفس بایندار
قنغی طاعتکدر که حقه لایق وعهده وفا اوله پس نفس پر معصیت بووجهله
جنایت آلوده ایکن خلان مؤمنیندن برینی معصیت ایله تعییب وتعییر ایلمك
نفسنی اول معصیتدن تنزیه ایتمك وعصمتنی اعجاب ایتمك ونفسدن راضی اولمق
وکندوینی اندن خیر او کورمکدر بوتقدیرجه سنك معصیتك اول تعییب ایلدیکك
کمسنه‌نك معصیتندن اکثر اولور وهم اول معصیت سنك نفسکه راجع اولوب

بلکه سکا اندن افحش واعظم بر معصیت واقع اولور زیرا حق تعالی قادردر که اول عاصی قولنی عفو ومغفرت ایدوب وسنی اندن اعظم معصیت ایله عقوبت ایلیه پس عارفلر احتساب نفسه بو وجهله دقت ایدوب عیوب اغیاری کورمز دیننی حمایت ایتمکله حالنه مشغول اولوب اوقاتنی ماسوایه صرف ایتمز وحالنی ستر ایدوب غیرتندن نفسنی رجا وعطایه تعلیق ایتمز وعین خدابینی غین کثرت وسر بینی رین انانیت ستر ایتمز فلهذا حق جل وعلا دخی اول عبد خاصی اوزرینه غیرت ایدوب انك حالنی اعین ناسدن ستر ایدر و(اولیائی تحت قبابی لایعرفهم غیری) دیوب عزت وقربت ونور محبتلری ایله آینهٔ قلوبی طولدررر وسموات وارضی انلرك یوزی صویننه طور غورر ایدی بنم روحم مردان خدانك احتسابی بو یلجه اولورودینلرینی بو یلجه حمایت قیلور پس بو مرتبه یه کورهسنك دیدیکك حیث دین نه جهتدن حیت اولور فهم قیل ﴿ نظم ﴾ ببازی نیست اسرار دوعالم * تو بازی می شماری سر آدم * چرا بر نقش خود مغرور کشتی * ازآن تواز وصالش دور کشتی * زهی نادان که خود دانا شماری * زشرم حق کجا سر می برآری * الحاصل هاروت وماروت دخی کندولرینی تنزیه وجنس بشری معصیت لریله تعییر واعجاب عصمت ایدکلری چون انلره عتاب ومستمعینه خطاب ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ کفت حقشان کر شما روشن کرید * حق تعالی ملائکه یه ایتدی اکرچه سز روشن کرو کدردن خالی زیاده نورانی سز ولکن نور اینتکزه افتخار ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ درسیه کاران مغفل منکرید * بشریت ایله مغفل ونفس وشهوت ایله مقفل اولان کناه کارلره چشم عیب بین ایله نظر ایلمکز بلکه سزك قدس ونزاهت وکمال نور اینتکزه لایق اولان بودر که اهل دل اولان ارباب صفا کبی ﴿ مثنوی ﴾ شکر کو یید ای سپاه وچاکران * رسته ایداز شهوت وازچاك ران * شکر ایدیکز ای بنم لشکر غیب وعباد مقربلرم که عقل صرفدن خلق اولنوب نفس وشهوت وآلت فسق وغوایت اولان فرج باشناعتدن قورتیلوب اکل وشرب وخواب وجماع قیدندن خلاص اولمش سزیوخسه بونی محقق بیلیکز کیم ﴿ مثنوی ﴾ کر ازآن معنی نهم من بر شما * اکر طینت بشرده اولان معتادن بزسزك ترکیبکزه تعبیه ایدیدك بلاشك ولاشبهة ﴿ مثنوی ﴾ مر شمارا بیش نپذیرد سما * آرتق سما سزی قبول ایلمزدی یعنی اسفل طبیعتده منکوس الرأس اولوب وسر یکز پایکزدن آغر کلوب افلاکه عروجدن محروم اولوردیکز

وثقيل مطلق اولمغله مركز بشريتك اوزرينه دوشرديكز پس چشم بصيرتكزدن پردۀ افتخاری كشاده قيلكز كيم ﴿ مثنوی ﴾ عصمتی كه مر شمارا در تنست * اول عصمت وطهارت وقدس ونزاهت كه سزك ذاتكزده موجوددر سزك كنديكزدن اولميوب بلكه ﴿ مثنوی ﴾ آن زعكس عصمت وحفظ منست * اول بر فحوای (المعصوم من عصمه الله) بنم حفظ وعصمت وقدس ونزاهتمك عكسيدر پس چونكه سزی محض فضلمدن مظهر قدس ايتدم سز دخی حقيقت حالدن آگاه اولوب ﴿ مثنوی ﴾ آن زمن بينيد نه از خود هين هين * اول عصمت ونزاهتی بندن كوريكز زنهار وزنهار كنديكزدن كورمكز كه ﴿ مثنوی ﴾ تا نچربد بر شما ديو لعين * حتی ديو لعين وشيطان رجيم سزك اوزريكزه جرأت ايدوب غلبه قيلمه ﴿ نظم ﴾ چنان ابليس بردرگاه می بود * كه از احوال شان آگاه می بود * همه طاعات او برهم نهادند * زاستغنای حق برباد دادند * مبر فرمان شيطان وتوكل بين * وگر فرمان بری تورنج وذل هين * مبر فرمان اوو شاد دل باش * بكل فارغ زنقش آب وگل باش * خراباتی شو وكلی برافكن * گذر كن هم زما وهم توازمن * آه ای دل آگاه الله تعالی نه عيب بين اول نه خود بين اول هرنه حسنات كه واقع اولورسه محض عنايت ربانيه بيلوب حقه شكر قيل والاقدس وطهارتده ملك مرتبه سنه دخی نائل اولسك نوری پرتودن بيلمدكدنصكره هاروت وماروت كبی چاه مظلم طبيعته دوشوب قرب وحدتدن دور اولورسن وپيرروشن دلدن يوز دوندروب كنديكه كمال اسناد ايدرسك پرتو نوردن مهجور قالورسن مثلا ﴿ مثنوی ﴾ آنچنان كه كاتب وحی رسول * ديد حكمت درخود ونور اصول * انجلاين اولورسن كه قصه سی سبق ايدن كاتب وحی رسول پرتو نور رسالت اولان حكمت ونور اصولی كندوده كوردی وعكس جمال محمدی اولديغن فهم ايده ميوب حماقتندن ﴿ مثنوی ﴾ خويش را هم صوت مرغان خدا * می شمرد آن بد صفيری چون صدا * كندوسنی طوطيان روضۀ وحدت وبلبلان جنت احديتدن اولان حبيب خدا ايله هم صوت وهم زبان عد ايلدی اول خود مانند صدا برصفيرايدی يعنی نوای بلبل كوهه عكس ايتدكده كوهدن دخی اكا مشابه صدا ايشيديلور فاما اكا بلبل ديمز وكذلك بعض صيادلر كندولرينی مرغانه تشبيه ايدوب قوش كبی صفيرلر اورر ولكن مرغانك ايتديكی صفيردن مرادلری نه ايديكن فهم ايتمز طائفۀ مقلده دخی كرچه

مطلب
قياس المقلد اولياء الله تعالی بنفسه وشرح كلامهم

مردان خدایه مشابه نیجه کلمات سویلرلر ولکن معناسنی ذوق ایتمزلر پس
کاتب وحیدن صادر اولان پرتو وحی دخی ذکر اولنان صدا کبی ایدی مجرد
صدا ایسه عین وحی اولمز پس هر تصوف وعرفاندن دم اورن ونظم ونثر ایله
بوفقیر ونامراد کبی کتابلر طولدیرن مردان خدادن اولمز دریغ وحیف اکا که
کندوبی برمرد خدا سایه سنده طوتیوب بشقه برآدم اولدم قیاس ایلیه
واولیای آکاهك ذوق وشهود ومقتضای حب ودود ایله دریای عشقدن
ساحل کفتاره منتبذ اولان درر قدسیه‌لر بنی عربی وفارسی قوتیله تحت
اللفظ نه دیمکدرلغتی بیلوب وانکله کندوبی خلقه صاتوب خوش کشی یچینه
ولکن جمیع کتب تصوفی اوقوسه مادام که سبوی وجودی دریای عشق ازلی اولان
مرداکله پیوسته اولمیه وبادهٔ محبتی ایچوب مست اولمیه هرکز انلرك کلمات
قدسیه‌لری فهم اولنمق احتمالی یوقدر ﴿ نظم ﴾ این به تبدیل نفس
امارهست * تاشودماه آنچه استارهست * چونکه کرددزخودتمام آکه * عرف ربه
شود آن که * چون مس کاز کیمیاشدزر * یاچو قطره که شد زیم کوهر *
شیخ خودرا چون از صفادانی * بی جا بی خدا یرادانی * طوته‌لم که ای مقلد
﴿ مثنوی ﴾ لحن مرغان را اکر واصف شوی * مرغان بوستان الهی اولان
مردان وعارفانك لحن وآواز واصطلاح وعباراتنی واصف اولمش سن
ولکن اصطلاح بیلدیکك نه‌یی مفید ﴿ مثنوی ﴾ برمراد مرغ کی واقف
شوی * مراد مرغه نچین واقف اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ کر بیاموزی صفیر
بلبلی * اکر بلبله منسوب صفیری اوکرنه‌سن ﴿ مثنوی ﴾ توچه دانی کوچه
دارد باکلی * سن نه‌بیلورسن که اول بلبل کله نه کفتار ایدر وعشق بازلقده
نه کار طوتر ﴿ مثنوی ﴾ ور بدانی باشد آن هم ازکمان * واکر بیلورسك اول
بیلدیکك دخی کمان وظن قبیلندن اولور مثلا سنك بیلدیکك ﴿ مثنوی ﴾
چون زلب جنبان کمانهای کران * دوداغك حرکتندن صاغرلرك ظن
وکمانی کبیدر یعنی بعض کران کوشلر متکلمك جنبش لبندن تخمین ایله
سویلدیکن فهم ایتدم زعم ایدر ولکن تخمینی واقعه موافق اولمیوب متکلمك
سؤالنه جواب ویرمك لازم کلسه ناچسبان سویلیوب کوشنده صمم اولمیانلر
قتنده مضحك ومسخره اولور پس جذبات رحمانیه دن بی بهره وافسرده
دل اولان یخ پاره‌لرك اسماع جانلرنده صمم اولمغله نغمات عنادل کلزار وحدت
وکلمات طوطیان اشجار قدس محبتی بعض کتب ورسائلده کوردکلرنده جنبش

ایدن معنای کفتاری فهم ایتدم زعمنده اولان صاغرلر کبی بونلر دخی کأن اول
کلمات روحیه ونکات الهامیه یه ظن وحسبانلریله معنالر ویروب بلکه نیجه سنه
شروح وحواشی یازارلر وکاه وزن وقافیه دوزرلر ومعانیٔ مستقیمه سنی بوزوب
کندولرك توجیهات سقیمه سنه حمل ایدرلر پس تحریرات ظنیه لری اصحاب
کشف وشهودك مشهودلری اولدقده اول مقلد اصم نه مقوله تخیلات فاسده
ایتدیکی معلوملری اولوب عند الاهالی رسوای ایتدیکارین فهم ایدرلر فیضی
نه خوب سویلمش ﴿ شعر ﴾ آنچه طرازد زبان وآنچه نکارد قلم * آن همه
حرف دغل وین همه نقش دغا * دره ادراك توماند معطل زکار * جمله
عقول ونفس جمله حواس وقوا * فرقهٔ اشراقیان دررهت آشفته سر * زمرهٔ
مشائیان در رهت افکار پا * دشت طلب پرسراب ریك هوادل نشین * غول
هوس راه زن افعیٔ غم جان کزا * عقل درین کفت وکو فکر درین جست وجو *
قد سمع القهقهه قد رجع القهقرا * علم تو آنجا که شد پرده نشین بطون * هست
مطالب درست هست دلائل رسا * ایمدی برکسنه نك مرآتِ قلبی صیقل
جذبات ایله تصفیه وعلوم لدنیه ایله تجلیه اولنمدقدنصکره فرض ایدهلم
که انك تخیلات فاسده سنه بعض ساده دللر بارك الله ای عارف نکته دان
دیوب صفیر نطقنی نغمات بلبلان حقیقته تشبیه ایتمشلر وجماهیر عصافیر کبی
آنك دام تزویرینه دوشمشلر فاما بو خود نمالقدن کندویه نه حاصل بلکه کندو
جهلی کندویه یتمزیر بلوك ساده دللری دخی بندنه قیدایدر انك حسن حالنه
شهادت ایدن ارباب ذوق ووجدان کرکدر ایمدی بنم روحم ﴿ نظم ﴾
تو برهان داری توتقلید مشنو * ازین پس جزکه برتوحید مکرو * تو برهان
داری اندرعین توحید * نمی کنجد سخن اینجا بتقلید * تو برهانی وکفتارت
بقینست * که جان ودل تراخود پیش بینست * بکی ره بود چندین اندرین
راه * کجا غافل ازو کردید آکاه * کسی آکاه این معنی درآید * که ازجان
دوستدار رهبر آید * پس ای مستمع مستفید چونکه مردان خدانك کلماتی فهم
اولنمز ایش ایمدی عبث سو یلمشلر و بیهوده یازمشلر دیمه حاشا انلر عبث شی
سویلرلر جمله تحقیقلری الهام ربانی وسوزلری طریق حقه دعوتدر ولکن
کتابلرنده اولان دعوتلری طالبان الهی بوکلماتی اشیدوب * ع * این
شنیدی موبمو یت کوش باد * وفقنجه نور محبتك آفتابی اولان افضل زمان
ومرشد اکمله تشبث ومرآت قلبی اندن تصفیه ایدوب مجرد قبل وقاله قید

اولمكز ومرشد كاملك تربيه سى مجرد قال ايله اولميوب ذوق وحال ايله اولديغن
بيلكز وانلرى قلبكزده طلوع ايدن نور محبتدن سچيكز ديمكدر پس پرتو نور
پيردن آينهٔ قلبي مجلى برعاشق باصفا انلرك كلمات قدسيه لرين اوقويوب دم عيسى
نفسلريله آتش عشقى مشتعل اولسه انلرك روحانيتلرى دخى ذوق ايدوب
* ع * آب حيوانست خوردى نوش باد * ديرلر و بلكه روحانيتلرى كلماتنى
اوقويان مجذوبده بروز ايدوب انك لساندن اوقويان وعيندن نظر ايدن
ودروننده جوش وخروش ايدوب نيجه معانى مشاهده قيلن وابرازه اذن
ويرلديكى مرتبه كلمات اجماليه يه البسهٔ تفصيل كيديروب شرح و بيان ايدن
صاحب كتابك كندوسى اولوب سالك مجذوبه روحانيتى ايله ترقى ايتديرر
ومجذوب مذكور دخى انك قدمى اوزره ظهور ايتمش اولور وكاه اولور كه
اوقويان كندودن اكمل ايسه انك روحانيتى من حيث البروز بوندن تحصيل
بعض كمالات وترفيع انواع درجات ايدر واهل كشف وشهود ميانده
بومعنايه برزات روحيه ديرلر و برزات نفوس كامله يه مخصوصدر ولكن اطوار
برزاتده تفاوت كثيره واسرار كموناتده تنوعات متوافره واردر مثلا جمله دن برى
بودر كه كاه اولور كه نفوس كامله وارواح فاضله دن جم كثيرك روحانيتلرى
من حيث البروز شخص واحدك تربيه سنه تعلق ايدوب جميع برزات متعلقيله
نفس واحده مثابه سنده اولوب جسد واحدده اولان نفس متحده به تصرف
ايتديكى كبى شخص واحدى تربيه ايدرلر اما برزات مزبوره دخى يا بودر كه
شخص واحدده دفعهٔ واحدة بروز ايدر و ياخود اعوام عمرندن آخرينه
وارنجه و ياخود بروقت معينه دكين بطريق التدريج والتعاقب بروز ايدر و ياخود
روح كاملهٔ واحده اشخاص كثيره نك تربيه سنه تعلق ايدوب اشخاص
مزبوره اول روح كامله و ياخود شخص واحد اول ارواح فاضله نك تربيه سيله
انواع كمالات واطوار حالات واصناف مقاماتى استكمال ايدوب اقسام علوم
ومشاهدات وصنوف معارف وادراكاتله متفضل ومتجمل واكمل كمل اولور
وهمچنان اول نفوس فاضله وارواح كامله نك روحانيتلرى دخى بو شخص
فاضل وفرد كاملدن استكمال ايدوب مثلا بر برينه مقابل اولان مراياى متكثره نك
بعضنده اولان صور واشكال الى غير النهايه بر برينه منعكس اولديغى كبى
كمالات مزبوره دخى اول فرد كاملك مرآت قلبندن ارواح مبرورهٔ بارزه نك
مراياى نفوسنده عكس ايدوب بوندن انلره وانلردن بوكا لا يعد ولا يحصى
عكوس تجليات الهيه لمعان ايدر زيرا تجليات الهيه يه غايت واسرار ربانيه يه

نهایت یوقدر ابد الآباد ارواح کامله بواسلوب اوزره تجلیات سرمدیه
مشاهده سندن خالی اولمیوب برکوردیکن بردخی کورمزلر وشخص مربوب
خوابه وارسه صحبت والفتی ذکر اولنان ارواح بارزه ایله اولور ومشکلان انلر
حل ایدر وجمله سنده بروزایدن حقیقت محمدیه اولوب جمعیة الجمعیه روح محمدی
علیه صلوات الله اولور اکرچه کیم ارباب کشف وشهوده برزات مز بوره
مقرردر ولکن اکثری بونك علمنه واصل وسر برزاته فائز ونائل اولمیوب بروزك
بروز ایدیکن فهم ایتمزلر بلکه دلم مز بور وسرمذ کوره فائز اولان حق سبحانه
وتعالی کمال فضل واحساننده استصفا بیور دیغی عباد اصفیاسیدر که اعیان
ادوارجمالیه و یاخود اعیان اکوارجلالیه دن اولوب کمال احاطه ووفورقدرت
وشمول حکمت ایله متحقق اولان اکمل کملاردر کما قال بعض الکمل اعلم ان الشخص
الفاضل والفرد الکامل ربما یکمل الشخص الواحد والاشخاص المتعددة حالة
التعلق بالنشاءة العنصرية من غیران یفارق البدن الخاص المخصوص سواء
کانت تلك الاشخاص اوالشخص الواحد احیاء واموانا فیستوی عنده الحضور
والغيبة فهذا الکشف من خصائص الوقت الذی تخصصت به اياه بتعليم
الله العزيز الحکیم واشهاده الحاصل احوال برزات اصحاب مشاهد اتك
ذوق ووجدانلرنده امر محقق اولوب شیخ اکبر قدس سره الاطهر فتوحات
مکیه ده وفصوص الحکمده فص الیاسیه ده تحقیق وسعد الدین حمویه
وسید علی همدانی واعزه نور بخشیه واکمل بیرامیه اطوار بروزده چوق
اسرار اظهار بیوروب جزؤی کل ایله تکمیل وفرعی اصله الحاق ایچون همت
علیه ایدوب افراد مجموعدن هر برفرد صورت جمعیه ایله متحقق اولمغه
سعی بلیغ ایتسونلر دیو هر بری ابلاغده قصور قوما مشلردر ملافناری
علیه رحمة الباری اشبو ابیات شریفه‌یی نه خوب دعشدر * شعر * الاان
ارشاد النبوة والهدی * کارشاد اصحاب الولایة والتقی * لتکمیل جزء کله حال
عوده * والحاق فرع اصله منه قدبدی * فذلك شأن الکل من حیث جمعه *
لاسماء مجموع الامور مفردا * وهذا لسان جامع لشؤنه * بکلیه فالفرع منها
تعددا * یعود عقیب الانسلاخ جميعها * الی اصلها بالصبغ والحکم ابدا *
بان زال اعیان الفروع باصلها * وتمیزها باق علیها مؤبدا * فافراد جمیع الامور
کأنها * حقیقة روح کامل جامع الهدی * اما بصرلرنده دیدهٔ شهود وقلبلرنده
نور حکمت ودود اولمیان غافللر ظن وکمان ایله تخیلات باطله ایدوب ارباب

وجدانك برزانده اولان تحقيقاتن تناسخ وهم ايدوب دور وتسلسله كوتورمشلردر ايمدى بنم روحم كرچكدن عاشق وطالب صادق ايسك برمرشد كامله بنده واثق اولوب انك نور محبتى ايله مرآت قلبى كدورات وهم وكماندن مصفا وظلماتچون وچرادن مجلى ايدوب بعده كلمات محققينى كوش جان ايله اصغايه استعداد حصوله كتور وعجب وپنداردن كچوب طريق حقده طالب واهل درده راغب اول بوخسه سن قنده واهل مشاهداتك كلماتنى فهم ايتمك قنده آه كيم سلطان ولد بيورمشدر ﴿نظم﴾ ترسى اندرين بقيل وبقال * سراين بازجوى ازره حال * بى چنين حال اكر كند دعوى * دانكه دعوىٔ اوست بى معنى * هركه اواز سماع مست نشد * وزخوشى وطرب زدست نشد * منكرش دان اكرچه كرد اقرار * سخنش را بيك‌جوى مشمار * معنىٔ ديكراين بود اى جان * هست نورى درون دل پنهان * چيزهارا بدان كند تميز * نشود زونهان بعالم چيز * نور خودرا چو بيند آن جويا * ديده باشد خدايرا پيدا * معنىٔ ديكران بود كه ولى * هست از معرفت غنى وملى * ذات اوسر بسرهمه نورست * زينت جنتست وهم حورست * سجده‌كاه ملك شده‌قدمش * مى‌دمد نور كبريا زدمش * دانش اوست دانش يزدان * هيچ منكر بخويش اورادان * فلهذا كاشف انوار اسرار مولانا خداوندكار قيد بند ظن وكمان اولان ارباب حسبانه تمثيل ايچون اشبوحكايتى ايراد ايدوب بيوررلركه

﴿ بعيادت رفتن كر برهمسايهٔ رنجور خويش ﴾

صاغرك شكسته ورنجور اولان همسايه سنك عيادتنه كتمسيدر يعنى نقل اولنوركه ﴿مثنوى﴾ آن كرى را كفت افزون مايهٔ * بر توانای پرسرمايه وبرناى افزون مايه برصاغره ايتدى ﴿مثنوى﴾ كه ترا رنجورشد همسايهٔ * كه سنك همسايه‌ك خسته اولدى ايمدى اى كر عيادت مرضى اكرچه فرض كفايه‌در فاما سكا فرض عين مشابه سنده اولمشدر زيرا جار ملاصقكدر ديوب عيادته ترغيب ايلدى ﴿مثنوى﴾ كفت باخود كركه باكوش كران * صاغر كندو كندويه ايتدى بوكوش كران ايله طونه‌لم عيادته وارمشم ﴿مثنوى﴾ من چه دريابم زكفت آن جوان * بن اول جوان رنجورك سوزندن نه معنى فهم ايدرم ﴿مثنوى﴾ خاصه رنجور وضعيف آوازشد * على الخصوص اول جوان رنجور وآوازى ضعيف اولمشدر بن ايسه شد صوته محتاج ايكن

خسته نك كفتار نرم وآواز ضعيفن ايشتمك نيجه ممكندر ﴿ مثنوى ﴾ ليك بايد رفت آنجا نيست بد ﴿ ولكن نه چاره لابد اول خسته نك اوينه وارمق وخاطرين صورمق اقتضا ايلدى نهايت بوكا برتدبير كركدر مثلا عيادته واروب رنجورك پرستش خاطرنه مباشرت ايتديكمده ﴿ مثنوى ﴾ چون ببينم كان لبش جنبان شود ﴿ چونكه خسته دود اغنك دپرنشين كورم ﴿ مثنوى ﴾ من قياسى كيرم آن راهم زخود ﴿ جنبش لبندن بن دخى كندمدن برقياس طوتم وظن غالبم ايله اكا جواب ويروب يحتملدر كه اصابت ايدم عادتا خسته عيادتنه وارلدقده خود خسته يه ندر حالك ديرلر پس بن دخى مراسم عيادتى رعايت ايدوب بعد السلام رفق وملايمت ايله ﴿ مثنوى ﴾ چون بكويم چونى اى محنت كشم ﴿ چونكه اى محنت كش اولان همجوارم مزاج شريف وطبع لطيفك نيجه درديم ظاهر حال بودركه ﴿ مثنوى ﴾ او بخواهد كفت نيكم ياخوشم ﴿ يا بودركه الحمدلله شمديلك برمقدار ايوجه يم وياخود خوشجه يم ديسه كركدر ﴿ مثنوى ﴾ من بكويم شكرچه خوردى ابا ﴿ بن دخى ديه يم كه الشكرلله اطعمۀ متنوعه دن نه مقوله آش يرسن ظاهرا ضرراو اولان طعامى ييجك دكلدر پس مقرردركه ﴿ مثنوى ﴾ او بكويد شربتى ياماش با ﴿ اول دخى فلان شربتى وياخود ماش چورباسنى ييدم ديسه كركدر ﴿ مثنوى ﴾ من بكويم صح نوشت كيست آن ﴿ ازطبيبان پيش توكويدفلان ﴿ بن دخى صحا وعافية نوش جان اولسون پس اطبادن حضوركزه كلان كيمدر ديه يم اول دخى فلان طبيب كلور ديسه كركدر پس اول زمانده جواب باصواب بودركه خسته نك قلبنه قوت ويرمك ايچون ﴿ مثنوى ﴾ من بكويم بس مبارك پاست او ﴿ بن ديه يم كه بارك الله اول طبيبك قدمى غايتله مباركدر ﴿ مثنوى ﴾ چونكه اوآمد شود كارت نكو ﴿ چونكه اول طبيب كلدى سنك كارك نكو وهموار اولور زيراكه بالدفعات ﴿ مثنوى ﴾ پاى اورا آزموده ستيم ما ﴿ انك قدوم قدمنى بزتجربه قيلمشز وبويله تحقيق ايتمشزدركه ﴿ مثنوى ﴾ هركجا مى شد شود حاجت روا ﴿ هرقنده كيتديسه حاجت روا اولور وبالجمله صاغر انواع فكر وملاحظه ايله ﴿ مثنوى ﴾ ين جوابات قياسى راست كرد ﴿ بوجوابات قياسيه يى راست ايلدى وبلاتردد عزيمت قيلوب ﴿ مثنوى ﴾ پيش آن رنجور شد آن نيك مرد ﴿ اول رنجورك حضورينه كيتدى اول نيك مرد ومقدما اولان قياساتى اوزره سلام ويروب ﴿ مثنوى ﴾ كفت چونى كفت

مردم كفت شكر * ايتدى ندر حالك خسته ايتدى مدد اولدم صاغر ايتدى الحمد لله والشكر لله پس رنجور محنت كش صاغردن مناسبتى يوغيكن شكر لفظنى ايشتدكده (مثنوى) شد ازين رنجور پرآزار ونكر * رنجور بو سوزدن پرنكر وآزار اولدى يعنى آزرده دل اولوب صاغرك شكر ديديكنه عجبه قالدى وغايت كوجنه كلوب اندن كندى كنديه ايتدى نه غريب حالدر (مثنوى) اين چه شكرست اومكر با ما بدست * بونه مقوله شكردر وار ايسه بو كشى مكر بزم ايله بددر يعنى قلبنده بزه عداوتى واردر زيرا عداوتى اولمسه بن اولدم ديدكده اول شكر ايتمزدى فى الحقيقه اغرب دكلمدر (مثنوى) كر قياسى كرد وآن كژ آمده است * اكرچه كيم كر بر قياس ايلدى ولكن قياسى كژ اولمشدر زيرا شكرى محلنده ديوب ياوه كولك ايلدى فاما صممى قاحتنى فهم ايتديرميوب (مثنوى) بعد ازآن كفتش چه خوردى كفت زهر * اندنصكره صاغر خسته يه ايتدى نه يدك خسته ايتدى زهر يدم نه يسم كركدر ديدى (مثنوى) كفت نوشت باد افزون كشت قهر * صاغر نوش جان اولسون ديدى خسته نك قهرى زياده اولدى (مثنوى) بعد ازآن كفت از طبيبان كيست او * اندنصكره صاغر ايتدى اطبادن قنغيسيدر اول (مثنوى) كه همى آيد بچاره پيش تو * كه علاج ايچون ملازمت ايدوب سنك يانكه كلور (مثنوى) كفت عزرائيل مى آيد برو * اندن خسته ايتدى عزرائيل كلور يقل كيت هى صاغر كرايسه نه كيت بيلور نه خود طور ابشيدر انجق كندى قياسى اوزره (مثنوى) كفت پايش بس مبارك شاد شو * ايتدى انك قدمى مباركدر شاد وغمدن آزاد اول پس بو اسلوب اوزره ياوه كولكلر ايدوب (مثنوى) كر برون آمد بكفت او شادمان * صاغر خسته قندن طشره كلدى وخندان وشادمان اولوب ايتدى (مثنوى) شكر كش كردم مراعات اين زمان * شكر وسپاس وحمد بى قياسكه همسايه رنجورك مراسم عيادتن يرينه كتوروب وفق مرام اوزره مراعات تفقد خاطر ايلدم وكوكلن الوب مهر بانلق ايلدم ديوب مسرت تامه حصوله كتوردى زهى وهم باطل كه اول رنجور آزرده دل انك كلمات نامر بوطه سندن سم هلاهل نوش ايدوب (مثنوى) كفت رنجور اين عدو جان ماست * رنجور ايتدى بو باطل خود بزم عدو جانمز ايمش (مثنوى) ماندانستيم كوكان جفاست * بز بيلدككيم اول هرزه كووژاژخا

كان جفا و معدن اذا ايمش پس رنجور عجبا بن بو كا نه ايتسم ديو
﴿ مثنوى ﴾ خاطر رنجور جويان صد سقط * خاطر رنجور يوز دراوكالهٔ بد
و هزار كونا كلمات ناروا قصد ايدیجى اولدى بويله ديوكه ﴿ مثنوى ﴾
تاپیغامش كند از هرنمط * حتى صاغره هرنمط ومنوالدن خبرلر كوندره
واى خربد كوخسته حالى بويله مى كوريلور عداوتك دخى واراىسه بوزماندهمى
اظهار ايلدك ديوب سوزينه لايق آجى جوابلر كوندره زيرا خسته مزاجى
زياده تنك اولور وفساد معده سى دكه طعامى هضم ايتمديكى كبى دكه سوزه
تحمل ايتمز باخصوص كرا كا بوقدر كفتار دل آزار سو يلنكه رنجورك دماغ
معتلى دخى زياده مختل اولوب صاغره انواع شتوملر مجازات ديلدى مثلا
﴿ مثنوى ﴾ چون كسى كه خورده باشد آش بد * چون بركنده كه بدطعام
يمش اوله معده سى قبول ايتميوب فى الحال ﴿ مثنوى ﴾ مى بشوراند داش
تاقى كند * كوكلنى بولاندرر حتى قئ ايدر فاما معده سى قوتلو اولان كمسنه يه
دكه طعام غليظدن غثيان كلمز ونوع ماغثيان دخى كلسه قوهٔ هاضمه سى هضم
ايدوب استفراغ ايلمز پس بعض كمسنه لر دخى خلقدن طبعنه ناملايم بعض
كفتار ناهموار استماع ايتدكده تحمل ايده ميوب انكله مجادله ومقابله ايتمسى
صحيح الاخلاق وصاف درون اولمديغندندر زيرا تزكيهٔ نفس ايلسه اومقوله بى
سهولت ايله هضم وغيظنى كظم ايدوب بن دخى اكا مجازات ايدهيم قيدينه
دوشمزدى نتكيم ديمشلردر * بيت * خواهى كه ترا رتبهٔ ابرار رسد * مپسند
كه كس را زتو آزار رسد * پس دريا دل اولوب حافظك * بيت * وفا كنيم
وملامت كشيم وخوش باشيم * كه درشريعت ما كافريست رنجيدن * بيتنك
مفهوميله عمل ايدردى كما قال ابوطالب المكى قدس سره (لايظهر الحلم فى النفس
الاعند تزكيتها عن دنايس الصفات الذميمة وانسلاخها عن صفة الشيطنة
والسبعية والمماراة وتبدلها بالطيش طمانينة و بالفضاضة لينا و بالخشونة رفقا
فكلما ظهر ممارو مجادل بصفة الغضب و صال على من تزكت انفسهم
من صفات الشيطنة قابل نفسه بقلبه ليندفع بنور قلبه ظلمة نفس الممارى وترتفع
الوحشة وتنطفى نار الفتنة وقد علمنا الله الاهتداء الى هذا الخلق بقوله خطابا
لنبيه صلى الله عليه وسلم (ادفع بالتى هى احسن فاذا الذى بينك وبينه
عداوة كأنه ولى حميم) والمرآء فى النفس من الغل والغل المنافسة بين المشاكلين
فى مرغوب ومن ذابت نفسه بنار الزهادة فى الدنيا لم يبق عنده منافسة فى حظ

مطلب
فى الحلم و الغضب
و كظم الغيظ
وتفسير والكاظمين
الغيظ و العافين
عن الناس

عاجل من جاه ومال) قال تعالى (ونزعنا ما فى صدورهم من غل اخوانا على سرر متقابلين) وفى الخبر (من ترك المرآء وهو مبطل بنى له بيت فى ربض الجنة ومن ترك المرآء وهو محق بنى له فى وسطها ومن حسن خلقه بنى له فى اعلاها ومن تملك غضب النفس وغلب شيطانه وشيطان اخيه وتبدل الحلم بالغضب والمداراة بالممارات فهو من الاقرباء) الحاصل عند الغضب قلبده اولان دم حركته كلوب ظاهر جلده سرايت ايدر پس اكر غضب ايتديكى شخص قوت ومكنتده كنديتك فوقنده اولمغله اخذ انتقامه اقتدارى يوغيسه ظاهر جلدنده اولان دم قلبنه فرار ايدوب انده مجتمع اولمغله غضو بده حزن وهم حاصل اولور وشويله كه غضب ايلديكى شخص كنديتك مادونى وقوت وقدرتده كنديدن ضعيف اولورسه انتقامه قادر اولديغيچون دم قلبى خروشه كلوب شدة حرت وكمال قوة تحصيله ايتمكله بياض ورقتى كيدوب غليظ اولور وجهت علوى طلب ايدوب غضوبك عروق وضواربى منتفخ اولوب بوينى طمارلرى اوقلاغويه دونر واثر حرت دم وجهنه تأثير ايدوب يكاقلرى قزارر پس بومرتبه يه وارديغى كبى نار غضب اختيارين حرق ايدوب مغضوب عليهى شتم وضرب وياخود قتل ايله حدود اللهدن تجاوز ايدر واكر غضب ايتديكى قوت وقدرت وحكم ومكنتده وهرمرتبه ده كندى ايله متساوى ايسه اول دم متهيج بين الانقباض والانبساط متردد اولوب كاه بطش وعنف كوسترر وكاه منقبض اولور وبعض غضوبلر اول محلده انقباضنى دفع ايده ميوب عياذا بالله اويكه سنى برمظلوم وبى كناهدن آلور وشول كسنه كه مقدوره راضى اوله حلم ومداراة انك خلقى اولوب اندن غضب منبعث اولمز وبن انتقام الامادم ديو منكمد ومحزون اولماز وصاحب رد دخى اولماز يعنى تيز خشم اولمغله مغضوب عليهه قصد انتقام ايتمز وقبل حصول الحلم تحلم ايليوب متهيج اولان نار غضبى علم ايله دفع ايدوب ماء حلم ايله سوينديرر زيرا علم علم برافراشته اولدقده قلب قوت بولوب نفسه سكونت كلور ودم قلب مقرنه عودت ايدوب نارى منطفى اولور خبرده وارد اولمشدر كه بركون يحيى بن زكريا عليهما السلام عيسى عليه السلامدن سؤال بيورديلركه ياروح الله دنياده وآخرتده جمله دن اشدنه دركه اندن كوج برنسنه اولميه عيسى عليه السلام بيورديلركه غضب الهى دن اشدبرشى دخى يوقدر يحيى عليه السلام ايتدى پس عباد ضعفاىى غضب اللهدن خلاص ايدن نه در عيسى بن مريم عليه السلام بيورديلركه

ترك غضبدر حقا شجيع و بهادر اول كمسنه دركه غضبنه غالب اولوب نار حدتنی سوندره وغضب قائم اولدیغی حالده كاورسه اوتوره واوتورركن واقع اولورايسه ياتوب لاحول اوقويه الحاصل نارغضبك اطفاسنه سعی ايده كما قال عليه السلام (ان الغضب جمرة من النار الم تر الی حمرة عينيه وانتفاخ اوداجه من وجد ذلك منكم فان كان قائما فليجلس وان كان جالسا فليضطجع) آه ای زبون غضب اولان كمراه اكرچه كيم سن آخردن انتقام الدم ظن ايدرسك خبرك يوقدركه تابع شيطان اولوب كندی جانكه انتقام ايدرسن ابوهريره رضی الله تعالی عنهدن مرويدركه بركون يار غار شفيق اعنی ابو بكر الصديق رضی الله تعالی عنه برمجلسده حبيب خدا عليه من صلوات الله الازكی ايله اوتوروب صحبت ايدركن اتفاقا خارجدن بركمسنه كلوب ابو بكر صديقه انواع كلمات ناروا ايله دشنامه بشلدی ابو بكر الصديق تحمل وسكوت ايدوب خير وشردن برشی سويلمدی حضرت مقدس نبوی دخی اول شخص غافلك شتومن وابو بكرك سكوتن كوروب تبسم بيورلردی ولكن اول شخص كستاخ شتومن تكرار واصناف كفتار ناهموار ايله حددن تجاوز ايتمكله ابو بكر الصديق رضی الله تعالی عنه تحملدن قالوب اول بی ادبی آزاره مباشرت ايتدكده بشرۀ مباركۀ رسالت پناهه نوع مانغير كلوب فی الحال مجلسدن كيتديلر يار غار شفيق صديق صديق دخی رسول عليه السلامك بووجهله ذهابندن متنبه اولوب اثر شريفنه اقتفا ايلدی و پی در رسان اولوب قدم پاكنه يوز سوردی وايتدی يارسول الله عليك صلوات الله شخص مزبور بكا شتم ايدركن تبسم بيوروب بوعبد صادقكزرد جوابه متصدی اولدقده مجلسدن قالقوب آفتاب جمالكز پردۀ افتراقه چكديكز بنم جانم سكا فدا اولسون بونك سری نه درديدی رسول عليه السلام ايتدی ای صديق عتيق و صديق شفيق مادام كه سن اذايه صبر وتحمل ايله سكوت ايدركن امر حقله برفرشته كلوب اول دل آزاره سنك طرفكدن جواب ويری يوردی چونكه سن دخی غضبه كلوب قصد انتقام ديلدك اول ملك كيدوب شيطان كلدی انبيا عليهم السلام ايسه شيطان اولان مجلسده اولمز اكابناء بندخی قالقوب كيتدم سری بودر بيورديلر پس خير اخلاق اولدركه جور و ستم و دشنام و شتم ايدنلرك جفاسنه تحمل و سيئه سنی عفو ايليه سن كما قال عليه السلام (الا ادلكم علی خير اخلاق اهل الدنيا والآخرة من وصل من قطعه

وعفا عمن ظلمه واعطى من حرمه) وقال صلى الله تعالى عليه وسلم (ينادى مناد يوم القيمة الا من كان له على الله اجر فليقم فيقوم العافون عن الناس ثم تلا فمن عفا واصلح فاجره على الله) پس حلم واناءت و صبر وملايمت ايله اطفاء نار غضب وشدت و بدكورلك سيئاتنى عفو ومغفرت ايلمك اعظم اركان اخلاق حسنه دندر كما قال عليه السلام لاشج بن عبد القيس (ان فيك خصلتين يحبهما الله تعالى الحلم والاناءة) پس بدكويه مقابله بى طعام بدى قيئه و كظم غيظى هضمه تشبيه ايدوب مولانا خداوندكار بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ كظم غيظ اينست آنرا قى مكن ❊ كظم غيظ بودر آنى قى ايتمه ﴿ مثنوى ﴾ تايابى درجزا شيرين سخن ❊ تاكه جزاده شيرين سخن بوله سن كما قال تعالى فى سورة آل عمران (وسارعوا الى مغفرة من ربكم وجنة عرضها السموات والارض اعدت للمتقين الذين ينفقون فى السراء والضراء والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس والله يحب المحسنين) معلوم اوله كه وسارعوا جمله سى بو آيت كريمه نك ماقبلنده اولان اتقوا جمله سنه معطوفدر و بعضيلر بلاعاطفة سارعوا قراءة ايتمشلردر ومصاحف شاميانده واو اولميوب سارعوا قراءت ايدن انلردر ومعناى مسارعت بركارك فوت اولمه سندن خوفله اول كاره بلا توقف مبادرت ايتمكدر و سرعت ايله عجله متقارب المعنادر ولكن بينلرنده فرق بودركه سرعت بركاره وقتنده واول امرك شرطيله شتاب ايتمكدر مثلا امر مزبور وقتندن تأخير اونسه ناپسنديده اولوب مؤخره تقصير ايتدى ديرلر اما عجله برامره وقتى كلمدين و شرطى يرين بولمدين مبادرت ايدوب اول شى على وفق المرام حصوله كلمامكله عجله مذمومدر اكا بناء (العجلة من الشيطان) بيورلمشدر پس ترك عجله ايدوب امر مزبورك وقتنه ترقب اولنمق پسنديده اولوب اكا اناءت وسكونت ديرلر فلهذا (التأنى من الرحمن) بيورلمشدر وغيظ غضب كامنه ديرلر وكظم فى الاصل مخرج نفسدر كما يقال فلان يكظمه اى حبس النفس پس كظم سكون ايله تعبير اولنوب كظم غيظه ديمك غضبنى حبس ايتدى يعنى سكون ايله سكوت ايدوب مقتضاى غضب ايله سوز سويلدى ديمك اولور وحق سبحانه وتعالى بوآيت كريمه ده وسوره حديدده (وجنة عرضها كعرض السماء والارض) قول منيفى ايله جنتك عرضنى افراد بالذكر بيوردیغنه علمانكته بيان ايدوب ديمشلركه ظاهرا هرشيئك مقدار عرضى كه بيان اولنه طولى اندن زياده اولمه سى

مطلب
الفرق بين السرعت والعجلة

مقرر در پس چونکه عرض جنت عرض سموات و ارض کبی اولیجق مقدار طولی اللهدن غیری کمسنه بیلمز دیمکدر * مرویدرکه بوآیت کریمه قراءت اولندقده برکمسنه رسول علیه السلامه ایتدی یارسول الله بهشت برینک وسعت پهناسی سماوات وارضین عرضی کبی اولیجق پس دوزخ قنده اولور حضرت رسالت پناه بیوردیلرکه (سبحان الله اذا جاء النهار فاین اللیل) قتاده رضی الله تعالی عنه روایت بیورمشلرکه بهشت بالای هفت آسمان ودوزخ زیر هفتم طبقهٔ زمینده در بونک تحقیقی بالدفعات تفصیل اولنمشدر وحق سبحانه وتعالی بوآیت کریمه ده متقیلرک تعداد اوصافنده ابتدا سخاوتی ذکر ایدوب جود وسخا بهیهٔ اخلاق مؤمنین وزینت افزای دین اولدیغنه اشارت بیورلمشدر ودرجات سخا دخی بوندن اقدم برقاج محلده بیان اولنمشدر تکراره حاجت قالمامشدر ومراد اولنان بومحلده فضیلت کظم غیظی بیاندرکه رسول علیه السلام بیورمشدر (ماتجرع عبد جرعة افضل اجرا من جرعة غیظ کظمها ابتغاء وجه الله عز وجل ومن کظم غیظا وهو یقدر علی انفاذه ملاءه الله امنا وایمانا) وقال علیه السلام (رأیت قصورا مشرفة علی الجنة قلت یا جبریل لمن هذه قال للکاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین) پس اول جلیل وجبار وکریم وستار ورحیم وغفار علیم پاک دان ومهربان کاردان جل جلاله وعظم کبریاؤه عباد مؤمنینی هزاران لطافت وخطاب کرامت ایله نوازش ومرحمت وطریق مستقیمه دلالت وکندی جانبنه اولان راه عزتی اشارت ایدوب وسارعوا خطابیله بیوررکه ای مؤمنین انقیا مسارعت ایدیکز ربکزدن اولان مغفرته وفراخی پهنای پهناسی سموات وارضین قدر واسع اولان جنته که متقیلر ایچون احضار اولنمشدر انجلین متقیلرکه سراده وضراده انفاق فی سبیل الله ایدرلر وخشم وغضبلرینی کظم وهضم ایدیجیلردر ومردملرک صوچنی عفو ایدیجیلردر وحق تعالی محسنلری سور ای دل آکاه برخوای (والسابقون السابقون اولئک المقربون) درکار وبرخوردار اولانلر مسارعت ایله مسابقه ایدنلردر پس بنده یه لازم اولان بودرکه سدراه حقیقت اولاندن نفسنی تخلیص ایدوب ماسوایه قید اولیه وبرمصداق (نجا المخففون) ترک هستی قیلوب سابقلره ملحق اوله که اندوه فرقتدن قورتیلوب سر امنیه سنی بالین امنه قویوب بستر قربده راحت اوله اکرچه سابقلره لصوق وسبکبارلره لحوق امر غریب ومثلا

كنجشكك بازايله هم پرواز اولمسى ومورجنك اسب سوارلر ايله رفتار ايتمسى كبى كار عجيبدر زيرا قلب فرسودك نام وافتخار وراه مقصودك ننك وعار ايله پرغبار ايكن صحبت مردان ورفاقت سابقان آرزوسى امرمحالدر امابنده لياقت يوق ديوب يولدن قالمه و قلبدن رفع ماسوا ايدوب كنديكه دون همت اولمه تتكيم ديمشلردر ﴿ شعر ﴾ پاى بردنيانه و بردوزچشم ازنام وننك * دست درعقبى زن و بربند راه فخر و عار * كرچه بودر زاد بايد تاج دارى روزحشر * باش چون منصورحلاج انتظارتاج دار * آه اى دل مسكين راه دينك روندكانى كونا كوندر كيمسى قدم و كيمسى پاى ندم ايله كيدر و كيمسى قدم همم ايله دنيادن آخرتى برقدم ايدر پس عابدلر قدم ايله كيدوب ثوابه ايريشور وعاصيلرندم ايله كيدوب رحمته قاوشور وعارفلرهمم ايله كيدوب وصلته يتشور فلهذا حق جل وعلا دخى سباق آيتده (واتقوا النار) قولى ايله عبادنى تخويف ايدوب كناهدن پرهيز ايديكزكيم آتشدن نجات بوله سز وآنكله اقتصار ايتميوب طاعت قيلكزكيم جنته كيره سز بيوردى زيرامادام كه دوزخدن نجات بولمياسن جنته داخل اولمازسن وجنته داخل اولمدقچه فردوسه نائل اولمزسن پس دوزخدن نجات ودخول جنات انفاق مال وكظم غيظ وعفو واحسانه مشروط اولميسه مؤمن محسنلر دخى شروط مزبوره بى پرنسه كتوروب جنات وغفرانه مسارعت قيلديلر يعنى كيسهٔ وجودده اولان نقود عمرى طاعات ربانيه متاعنه صرف ايدوب محبت الهيه ايله بذل و جود ايتديلر ووجودلرينى جمله ذنوبدن اعظم بيلكله زلات ناسدن كچوب خلقك جفا واذاسنه بويون وپروب بلكه كمال صبر وتحملارى مرتبهٔ رضايه ترقى ايتمكله ناسدن كلن اذايى جان ايله استقبال ايتديلر وجمله نك سيئاتنى بطريق المحو عفو ايدوب بوكمسنه دن بكا برزمان شو مقوله براذا اصابت ايدوب بندخى اندن كچمش ايدم ديو خاطره قيدندن دخى قورتيلوب كليله فراموش ايتديلر اما مجرد عفو ومحو ايله دخى اقتصار ايتميوب هر برسيئه مقابله سنده هزار وهزار لطف واحسانلر ايليوب اوصاف الهيه ايله متصف واخلاق ربانيه ايله متخلق اولمغله مرتبهٔ محبوبيته نائل اولوب حق سبحانه وتعاليدن (والله يحب المحسنين) كلامن ايشيدوب سعادت سرمديه ايله مشرف و مكرم اولديلر * بيت * كنجى كه طلسم اوست عالم * ذاتى كه صفات اوست آدم * پس قصه سى سبق ايدن مرد رنجور ذكراولنان اخلاق حسنه دن بى بهره

اولوب تزکیهٔ نفس اتمامکله قلبی امراض بشریه ایله مختل اولدیغیچون
مولانا خداوندکار بیوررلرکه ❊ مثنوی ❊ چون نبودش صبر می پیچیداو ❊
چونکه رنجورك صبر وتحملی بوغیدی گفتار اصمه تنکدل اولوب ایتدی
❊ مثنوی ❊ کین سك زن روسبی خیز کو ❊ که بوقحبه زن خیز کلب قنی
❊ مثنوی ❊ تابریزم بروی آنچه گفته بود ❊ تااول سوزلریکه خسته ایکن بکا
دیمش ایدی اول صاغرك اوزرینه دوکم یعنی سوزلرینه کوره جواب ویروب
مجازات ایدم ❊ مثنوی ❊ کان زمان شیر ضمیرم خفته بود ❊ زیراکه اول
زمان شیرضمیرم خفته وشکسته ایکن قوت ناطقهم نهفته ولج وجداله طاقتم
کسسته ایدی هیچ اول بدکونك بوجفاسنه تحمل اولنسونمی ❊ مثنوی ❊
چون عیادت بهردل آرامیست ❊ چونکه عیادت مرضی قلبی تقویت
وخاطری تسلیت ایچون ایکن غریب تماشادرکه ❊ مثنوی ❊ این عیادت
نیست دشمن کامیست ❊ بوخود عیادت دکل دشمن کاملقدر یعنی کرك
مقصودی عیادت ایله تسلیت قلب اولمیوب بلکه بنی محنت وبلاده کوردیکندن
تحصیل مسرت ایدوب مرادی اوزره اظهار عداوت ایدی ❊ مثنوی ❊
تابیند دشمن خودرا نزار ❊ حتی کندینك عدوسنی زارونزار کوره ❊ مثنوی ❊
تابکیرد خاطر زشتش قرار ❊ تاکه اول بدخواهك خاطر زشتی قرار طوته پس
بنی بووجهله خسته وشکسته کوردکده بردخی افاقت بولمزدیوب قلبنده
مضمر اولان عداوتی گفتارینه کتوروب بکا بوقدر زبان درازلقلر ایلدی دیو
صاغره آزار بسیار ایلدی ایمدی ای دل مسکین ونفس غفلت رهین سن
دخی کوش کرانکدن بنبهٔ پندار وکمانی رفع وازاله ایدوب قصه دن حصه دار
اوله سن که اول کران کوشك وهم باطلی کبی ❊ مثنوی ❊ پس کسان کابشان
ز طاعت کرهند ❊ چوق کمسنه لر واردرکه طاعتدن کراهلردر مع هذا
❊ مثنوی ❊ دل برضوان وثواب آن نهند ❊ قلبی اهل طاعاته اولان رضوان
وثواب اوزرینه قورلر یعنی نفسلری اخلاق سیئه ایله پراولوب بی معنی صورت
ومجرد رسم وعادت وبلکه سمعه وارا ءت ایله رکوع وسجود وقیام
وقعود ایدوب نعمت عمری انواع مخالفاته صرف ایدرکن برخوای
(وهم یحسبون انهم یحسنون صنعا) براوقات خمسه بی تعدیل ارکانی
ایله ادا ایده یورز دیرلر ولکن نفسلرینی سار فحشا ومنکردن نهی ایتمیوب
کندولری عبادت ایدرز زعم ایدوب برموجب (زین لهم الشیطان اعمالهم)
نفس وشیطان دخی غفلت وجهالت وحقه انواع معصیت ومخالفت وعباد

مطلب
تحقیق فی بعض اسرار صلوة

اللهه اصناف ظلم واذیت ایله اولان اعمال مغشوشه لرینی کندولره مستحسن کوسترمکله بریه ده سرابی آب وهم ایدن ظمآن ورنجوره جواب باصواب ویردم زعمنده اولان کوش کران کبی بونلردخی اول صورت طاعتده اولان معصیتلری بطش الهیدن کندیلره نجات ویرامیه سن وثواب ورضوانه نائل اولورز ملاحظه سن ایدرلر ولکن میدان عرصاته واروب وزن اعمال اولندقده برنخوای (حتی اذا جاءه لم یجده شیئا و وجدالله عنده فوفیه حسابه) سوء معامله لری مقابله سنده عقوبت بولوب غضب الهی یه مستحق اولورلر زیرا (والله علیم بمایفعلون) نخواسنجه هرکسك ایشلدیکنه حق تعالی عالمدر پس بو وجهله طریق طاعتدن کم کشته اولانلر ثواب وجنت امنیه سن ایتمك وهم باطلدر آه ای همدم نسیم جمال وحدت برنخوای (حسنات الابرار سیئات المقربین) بو بیت شریفده منکوش کوش جان عاشقان اولمغه لایق برمعنای فائق دخی بودرکه طاعت وعبادتلرنده مشتهیات نفسانیه دن اولان ثواب وجنان وحور وغلمان قیدنه بند اولان ارباب محبتك قلبلری حب ذات احدیتدن غیره التفات ایتدکلر یچون طاعات من بوره موصل ذات اولیوب راه وحدتی بتورمشلردر زیرا (فمن کان یرجولقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولایشرك بعبادة ربه احدا) نخوای کریمی اوزره تجلیء ذاتك حصولن وقرب وحدتك وصولن رجا ایلیان عشاق الهی وعارفان سبحانی سرا وعلانیة اعمال حسنه لرنده نفسلرینه نظردن ورؤیت اعواضدن قلبلرینی تنزیه ایدوب حقدن غیره التفات ایتمزلر وفرده وصولی فردیتدن غیری ایله اولمادیغیچون حق الیقین مشاهده ایتمکله قلوب مقدسه لرین حدثاندن منفرد قیلوب غیره التفات شرك ایدیکن بیلورلر کما قال سهل التستری قدس سره (ان الله تعالی بین فی هذه الآیة ان مایکون من الاعمال الصالحة خاصة لوجهه یصیر خالصا عن اشارة الاغیار وان یخطر بقلب العامل ذکر الاشیاء الحدثانیة فی مباشرة العمل یکون شرکا وای شرك اعظم من ان یری لنفسه قیمة عند مباشرة العمل لله فینبغی ان یتفرد بقلبه وسره وخاطره عن ان یکون له نظر الی وجوده بل یکون فانیا بحقیقة الفناء فی بقاء الحق * پس طاعاتده حقدن غیره التفات اخروی دخی اولورسه عند المقربین سیئه دن اعتبار اولندیسه مطلع آفتاب انوار یقین مولانا محمد جلال الدین قدس الله رمسه بیوررلرکه * مثنوی * خود حقیقت معصیت باشد خفی * حقدن غیره التفات ایله اولان عبادت خود معصیت خفی اولور زیرا حب ذاتیدن غیریسی

ارباب محبت میانده شرك خفیدر اما عشاق اصفیادن غیره اومقوله طاعاتك معصیت اولدیغی مبین دکلدر زیرا ﴿مثنوی﴾ بس کدرکا نراتو پنداری صفی ❊ چوق مکدر طاعات مغشوشه واردر که سن انی صافی زعم ایدرسن مثلا ﴿مثنوی﴾

همچو آن کرکه همی پنداشتست ❊ کو نکو یی کرد آن برعکس جست ❊

اول کرکبی که ظن ایتمش ایدی که رنجوره اول ایلك ایتمشدر حال آنکه اول برعکس ظاهر اولدی وقیاسنه مخالف چیقدی یعنی خیال فاسدی اوزره

﴿مثنوی﴾ اونشسته خوش که خدمت کرده ام ❊ حق همسایه بجا آورده ام ❊

اول کران کوش خوش اوتورمش که خدمت ایلشم وحق جواری یرینه کتورمشم اما غافل وبی خبرکه ظن فاسد وزعم کاسد نه اویوب ﴿مثنوی﴾

بهر خود او آتشی افروخته است ❊ دردل رنجور وخودرا سوخته است ❊ صاغر کندون اوتوری دل رنجورده برآتش شعله لندرمشدر وکندو یی اول آتشه یاقشدر پس سمعه وارات ایدنلر دخی صاغر کبی ظنون باطله یه دوشوب طاعات مکدره لری سبب دخول روضهٔ رضوان وموجب وصول حور وغلمان اولور قیاس ایدرلر خبرلری یوقدر که ریاسی نفاق وشرك خلاق اولوب کندو ایله کندو یی نار حرمانه یاقشدر وهمچنان عاشق جمال سبحانی زمره سندن عد اولنان بعض سالکلر حدثانه محبت ایتمکله کندو یی نار فراقه یاقشدر پس ای طالبان روضهٔ رضوان وای عاشقان جمال یزدان ﴿مثنوی﴾ فاتقوا النار التی اوقدتم ❊ اتقا ایدیکز شول نار خذلان وآتش حرماندن که ایقاد ایلدیکز وقلبکزی ماسوایه قید ایدوب ﴿مثنوی﴾ انکم فی المعصیة ازددتم ❊ تحقیقا سز معصیتده عملی زیاده ایلدیکز یعنی عبادتی خالصا لوجه الله ایتیوب خمر محبت اغیار ایله سکران وقربان حدثاندن جنابت معنویه ایله ملوث ایکن ماء خلوص ایله غسل ایتمدین صلوته قریب اولوب انی سبب وصول قرب رحمان زعم ایتدیکز وحق سبحانه وتعالینك کتاب کریمنده اولان اشبو نهیدن منتهی اولمیوب معانیٔ بطونیه سندن نسنه فهم ایتمدیکز کما قال تعالی (یاایها الذین آمنوا لاتقربوا الصلوة وانتم سکاری حتی تعلموا ماتقولون ولاجنبا الاعابری سبیل حتی تغتسلوا) زیرا صلوة مؤمنك معراجی ومناجاتنك میقاتیدر پس حق جل وعلا بیورر که یاایمان ادعاسن ایدن قوللرم سز اتباع شهوات وانواع غفلات ایله سکاری اولدیغکز حالده صلوتده واصل قربت اولامز سز حتی صلوتکزده نه دیدیککزی ونیچون وکیمکله مناجات ایتدیککزی بیلمینجه برخوای

(فويل للمصلين الذينهم عن صلوتهم ساهون) سرّ ساهى حكمنده ، سرّ مثلا الله اكبر قوللكرزده معناى اكبر فهم اولنسه الله تعالى هر شيدن اعظم واجل اولديغن حق اليقين بيلوب فى تلك الحاله قلبكرزده شئ آخرك عظمتى اولمزدى و بوحالك علامتى اولدركه ذكر الله ايله كوكلده شئ آخرك ذكرنى بولميه سن ومحبت الله ايله ماسوانك محبتى رفع اولوب طلب حق ايله غيرك طلبى قالميه زيرا حق تبارك وتعالى احد وواحددر جميع صفاتنده شركت قبول ايلمز والا قوللكده كاذب اولورسن زيرا اثناء صلوتده اولان جميع حركات وكلماتك اسرار رجوع وعروجدن برسره اشارت اولوب مقام بشريتدن حضرت ربوبيته معراج ايدرسن پس اكر اسرار مزبوره واشارات مذكوره دن غافل اولورسك سكران كبى اولوب صلاتكدن قربته نائل اولمزسن اكابناء كه قربت شرط سجود ايله مشروطه در كما قال تعالى (واسجد واقترب) پس اوصاف وجودك مركبندن تنزل ايدرسك رفرف جودك محمولى اولوب قاب قوسينه ارتقا ايدرسن واوصاف وجود ربانى ايله متصف اولوب وجان كوزيله جمال وجلال احديتى مشاهده قيلوب بعد التشهد اولان سر شهودى بيلورسن وكذلك ملابسهٔ دنياى دنيه دن اولان جنابت بعددن آب توبه وانابت وصدق طلب وخلوص نيت ايله غسل ايدوب قدم ظاهر شرعله طريق اوامر ونواهى اوزرينه عبور ايتمدكجه صلوتده حقه تقرب ايده مزسن وقال بعض المحققين ومعناها فى البطن السابع المخصوص باللطيفة الخفية ينبغى ان يفهم المجذوب الواصل الى غيب الحق المحيط بالغيوب ان الله ينادى قوى لطيفتهم الخفية المؤمنة بقوله تعالى (وهو معكم اينما كنتم) ان لا تقربوا حضرة النقطة الذاتية وهم سكارى من خمر المعية وقت التجلى الذاتى الذوقى (حتى تعلموا ماتقولون) فى وقت لا يسعه ملك مقرب ولا نبى مرسل ولا يغلبنهم معية المعية (ولا جنبا) عند مساس حقيقة لطيفتهم الخفية الذوق الصرف (الا عابرى سبيل) فى بيت الله الحرام وحوله على من كان معه شم من الحظ للاغتسال (حتى تغتسلوا) بماء الذكر الاعظم المنور نون نوره بنور النقطة الذاتية المنور لالف الازل والابد و يصح عنهم التوجه فى الصلوة الحقيقية الى قلبه وجه الوحدة فى الكثرة و يأمنوا من غلط الاتحاد والحلول وتؤمنوا بما قال تعالى (ومن دخله كان آمنا) وبقوله (ولله المشرق والمغرب فاينما تولوا فثم وجه الله) ﴿ عطار ﴾ چنين كن كر كنى اينجا نمازت * از ين شب افتى يكدم ازفرازت * سجود خويش كن اندر فراغت * اكر دارى چو من دان اشتياقت *

نماز آنست کا ینجارا ز بینی * یقین عین العیانرا باز بینی * نماز زاهدان بهرثوابست * اکرچه اندر آخر بس جوابست * نماز صادقان راز الهست * نماز عاشقان دیدار شاهست * نمازی کان نماز عاشقانست * چه جای فهم ووهم جسم وجانست * بکجا آرد بجای اینجای آورد * بجزآنکس که باشد صاحب درد * ایمدی بنم روحم صلوات وطاعاتده بوقدر اسرار وافره ومراتب متکثره اولوب عن خلوص اولمیان صلوة عندالتحقیق صلوة مقبوله اولمدیغیچون خبرده وارد اولمشدر که * مثنوی * کفت پیغمبر بیك صاحب ریا * حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله اهل ریادن برینه استیناف صلوته امر ایدوب بیوردیلرکه * مثنوی * صل انك لم تصل یافتا * نمازقیل تحقیقاسن نماز قیلمدك یافتی یعنی حضور رسالت پناهده برکسنه نماز قیلوب سلام ویردکدن صکره رسول علیه السلام انك نمازین دوندروب (قم صل فانك لم تصل) بیوردیلر پس شخص مصلی ارکان صلوتده تقصیرات ایلدم قیاسیله تکرار اقامت ایدوب استیناف صلوته مباشرت وارکان وواجباتنی رعایت ایلیوب شمدی صلوتی برینه کتوردم زعم ایلدی حضرت سیدالانبیاء علیه من صلوت الله الازکی بیوردیلرکه (لاصلوة الابحضور القلب) پس صلوة نیت خالصه وحضور قلبله تمام اولدیسه * مثنوی * از برای چارهٔ این خوفها * بوخوفلرك چاره‌سندن اوتوری * مثنوی * آمداندر هرنمازی اهدنا * هر برنمازده اهدنا کلدی یعنی (لایتم الصلوة الابفاتحة الکتاب) مصداقنجه اوقات خمسه‌نك رکعاتنده قرآءت سورهٔ فاتحه واجب اولوب (اهدنا الصراط المستقیم) دینلمك لازم کلدی بومعنایه که * مثنوی * کین نمازم را میامیز ای خدا * بانماز ضالین واهل ریا * ای خدای متعال سن مدد واعانت ایدوب سکا تخصیص اولنان عبادتمی اهل ریا وضالین نمازنه قارشدیرمه آه ای خلوص وطویت ایله عاشق جمال وحدت اولان ارباب محبت سورهٔ فاتحه‌نك براسم شریفی دخی مفتاح الجنه در ابواب جنت خود سکزدر وهر برقپونك فتحی اقسام علوم قرآنیه‌دن برقسمه مخصوص اولوب مادام که اقسام مزبوره‌یی اعتقاد تام ایله حصوله کتورمیه‌سن ابواب جنت سکا کشاده اولمز سورهٔ فاتحه ایسه اقسام مزبوره‌نك جمله‌سنی مشتملدر یعنی اقسام ثمانیه‌نك بریسی ذکر ذات الهیه درکه الحمد لله قولیدر ایکنجیسی ذکر صفاتدرکه (رب العالمین) قولیدر اوچنجیسی ذکر افعالدرکه (الرحمن الرحیم) قولیدر دردنجیسی ذکر معاددرکه (مالك

مطلب بندهٔ در فضیلت فاتحه وبعض معانیٔ حمدوثنا واهدنا الصراط المستقیم الی آخره

يوم الدين) قوليدر بشنجيسى نفسى آفاتدن تزكيه دركه (اياك نعبد واياك نستعين)
قوليدر التنجيسى نفسى خيرات ايله تحليه دركه (اهدنا) قولى اولوب تزكيه وتحليه
صراط مستقيمك بيانيدر يدنجيسى انبيا واوليانك ذكرى وانلر حقنده الله سبحانه
وتعالينك فضل واحسانى تذكردركه (صراط الذين انعمت عليهم) آنى ميندر
سكزنجى بيكانه‌لرك احوالى وحق تعالينك انلره غضبنى ذكردركه (غير المغضوب
عليهم ولا الضالين) قوليدر پس اقسام مذكوره دلائل اخبار وآثار ايله
هربرى ابواب جناتدن برباب وجمله‌سى سورهٔ فاتحه‌ده موجوده اولديسه
مؤمن مخلص اولانلردن هركيم كه صلوتده سورهٔ فاتحه‌يى اخلاص ايله اوقسه
ابواب هشت بهشت اكا كشاده اولوب دنياده بهشت عرفانه نائل واخراده جنت
رضوانه داخل اولور كما قال عليه السلام (ومابينهم وبين ان ينظروا الى ربهم
الارداء الكبرياء على وجهه فى جنة عدن) فاذاكان كذلك جذبه‌لرى سلوكلرين
تقدم ايدن وسلوكده جذبه‌يه ايرن عارفان ربانيه وعاشقان سبحانيه‌نك
سيروطيرلرى حضرت عمايه منتهى وبلكه فوق عماده انوار سبحات وجه
مطلقده مستهلك ومتلاشى اولوب حضرت الوهيت جمعيتنده اولان اسماء الهيه ايله
متحقق اولورلر وحضرات اسمائيه‌ده اولان تجليات الهيه وخزائن غيبيه‌ده
اولان علوم غيبيهٔ غير متناهيه‌يه مظهر اولوب اول احدى الذات وسرمدى
الصفات تجلىٔ عام ايله صور كونيه‌يى ايجادن وافاضه وتربيه ايله عالمينه ارتباطن
وصور عالم دخى اول تجلىٔ عام ايله موجوده ووجودده فقر واستفاضه ايله
هربرينك حقه ارتباطن مشاهده ورب العالمين مفاتيح غيب وعمادن حقايق
اشيايه اولان افاضهٔ جوديله مظاهر موجوداتده متجلى اولديغن معاينه قيلدقده
حق سبحانه وتعالى سورهٔ فاتحه‌ده حمدى الله اسمنه تخصيص وانى رب ايله
توصيف وربى عالمينه مضاف قيلديغنك سر وحكمتن دانش وبينش ايله الله
رب العالمينه حمدوثنا ايدوب بووجهله نياز ايدرلركه اى سزاوار ثناى خويش
واى شكر كنندهٔ عطاى خويش رهى بذات خود ازخدمت توعاجز وبعقل
خود ازشناخت منت توعاجز وبكل خود ازارشاد بتوعاجز وبتوان خود
ازسزاى توعاجز ﴿جامى﴾ حمد خدايست كه ازكلك كن * بر ورق باد نويسد
سخن * ليك ثنايش زبيان برترست * هرچه زبان كويد ازآن بهترست *
آه الهى اول دردك كرفتاريم كه انك درمانى سن سن واول شانك بنده‌سيم
كه سن انك لايقيسن بن سنى نيجه بيلورم كيروسن سنى بيلورسن توآنى كه

كفتم من آنم كه آنى * بيت * ترا كه داند كه تراتودانى تو * تراندانـد كس تراتودانى
بس * اى پروركار عالميان وروزى كارجهانيان كيمينه پرورش تن و كيمينه پرورش
دل روزى قيلدك فلهذا بعضلرى نعمت ايله تن پرور و بعضلرى دخى اسرار ولى
نعمت ايله دل پرور اولمشلردر آه اى دل آگاه نعمتدن حظى اولان انلردركه
عبادتدن دارنعيم ديليه‌لر ورازو ولى نعمت اول كمسنه‌لرك نصيبيدركه ديدار
دوسته مشتاق اوله‌لر الهى بر رب العالمين سنكه نفوس عابدينى تأييد وقلوب طالبينى
تسديد واحوال عارفينى توحيد ايله تربيه‌ايدرسن پس شول عارفك كه تربيه‌سى
راه توحيددن اوله مطعومات عالم انك نه‌سنه برار * بيت * عظمت همة عين
طمعت فى ان تراكا * اومايكفى لعين ان ترى من قدراكا * آه كيم خلق عالم جنته عاشق
جنت ايسه عارفلره عاشقدر كماقال عليه السلام (ان الجنة لتشتاق الى سلمان) آه
يارحمن ويارحيم سن بررحمان سن كه قاصدانه توفيق مجاهدات ويردك
وبررحيم سن كه واجدانه تحقيق مشاهدات ويردك پس مجاهدات مريدك
ومشاهدات مرادك صفتى اولوب مريد چراغ توفيق ايله كيدوب مشاهده‌يه
ايريشور ومراد شمع تحقيق ايله كيدوب معاينه‌يه يتشور زيرا مشاهده بنده ايله
خدا بينده اولان عوائقك رفعى ومعاينه وحدت صرفله اولان رؤيتدر الهى
نه‌قاصدلردن دورسن نه‌طالبلردن غائب سن حاضر وناظرسن * بيت * رحتى
كن بردل خلق وبرون آى ازحجاب * تاشود كوته زهفتادودوملت داورى * يامالك
يوم الدين سن بر پادشاه لايزال سن كه هر ملوكك ملك ومملكتنه بركون زوال
كلوب نفسلرى وسلطنتلرى نابود وناپيدا اولور اماسنك ملك احديتك دائم
وجبروت الوهيتك باقى وقائم اولوب هركز زوال وخلل قبول ايلمز ودنياده
وآخرتده هيچ فرد سنك ملك وحكمكدن طشره اولمز بوكون (رب العالمين)
يارين (مالك يوم الدين) اولان سنسن كوينك ملك وملكى سنك ايجاد كدر
وسنكدر بى شريك وبى انباز وبى حاجت وبى نيازسن پس اى خداى لايزال
ملك وحكم سنك اولدقدن صكره اختيار مملوك نه دن اولور زيرا حكمى
اولميانك اختيارى دخى اولمز (وربك يخلق مايشاء ويختار ماكان لهم الخيرة)
سنك كلام شريفكدر آمنا وصدقنا آه اى يوم دينك مالكى وسموات وارضك
خالقى اكرچه معناى دين كه بومحلده حكم وفرمان وحساب وشمار ديواندر ولكن
صفت رحمانيت ورحيميتك حكم وشماره تقدم ايتمكله (سبقت رحمتى غضبى)
وعده‌سى سمع جانه مژده رسان اولوب حساب عبادى كندو ذاتكه وصفت

رحمتکه تخصیص بیورمغله یومنایه تلمیح واشارت بیورمش سنکه عباد
ضعفانك عیوبنه سندن غیریسی واقف اولمیوب قوللرك شرمسار اولمیه‌لر الهی
کرچه قوللرکی حسابه چکمك قهردر اما وجه کاردن رفع اغطیه ایدوب
اغیارك وقوفندن مستور قیلدیغك عین کرمدر آه ای رحیم وکریم سنك لطف
وکرمکه غایتی اولورکیم هرقنده که نیش قهرکی اظهار قیله سن فی الحال
اوزرینه مرهم کرم وضع ایدرسن عبدالله انصاری علیه رحمة الباری
بیوررلر که فردا درموقف حساب اکرمرا نوای بود وسخن راجای بود کویم که
بارخدایا ازسه چیز که دارم دریکی نکاه کن اول سجودی که هرکز جزترا ازدل
نخواست دوم تصدیقی که هرچه کفتی کفتم که راستست سوم چون یاد کردم
خواست دل وجان جزترا نخواست * بیت * مهرذات تست الهی دوستانرا
اعتقاد * یاد وصف تست یارب غمکنانرا غمکسار * پس ای رب العالمین
وارحم الراحمین واکرم الاکرمین ویامالك یوم الدین سنك فضل وکرمکدرکه
وجود عباددن پردهٔ انانیت وحجاب اثنینیتی رفع ایدوب غیبتدن خطابه
التفات ایله عاشقلریکه (ایاك نعبد وایاك نستعین) قوللنی تلقین بیوروب * بیت *
جزخدمت روی توندارم هوسی * من بی تونخواهم که برآرم نفسی * زمزمه
سنه آغاز ایتدیلر وعبادته سزاوار سندن اوزکه خالق وپروردکار اولمدیغن
نوریقین ایله بیلوب وعباد ضعفا فعلنده سنك معاونتك اولمادقجه مستقل
اولمدیغن فهم ایدوب عبادت خالصه ایله نفسلرینی تحلیه ایدوب بی ریا
وبی نفاق طاعات وعباداته سندن اعانت دیلدیلر وحول وقوتی کندولره
اسناد ایتمیوب غیره عدم التفات ایله شرك وفساددن قلبلرینی تصفیه ایدوب
(ایاك نعبد وایاك نستعین) دیدیلر الهی سیدی ومولای بوفقیر ومسکین
ودردمند حزین دخی اول عباد اصفیانك اثرنه اقتفا امیدیله سکا سنك
معاونتکله عبادت ایدوب هستیء موهومه حول وقوت اسناددن سکا
صغنورز وعملزه نظر ایتمیوب سنك فضلکی کورمك ایچون تمام عبودیتکه
سندن مدد ومعاونت رجا ایدرز (وایاك نعبد) لابرؤیة المعاملات وطلب
المکافات (ونستعینك) بمزید العنایة بنعت العصمة عن القطیعة (وایاك نعبد)
بالمراقبة (وایاك نستعین) بکشف المشاهدة (ایاك نعبد) بعلم الیقین (وایاك
نستعین) بحق الیقین (وایاك نعبد) بالغیبة (وایاك نستعین) بالرؤیة
(وایاك نعبد) بامرك (وایاك نستعین) بفضلك آه کیم عبادت قاصدینك بستانی

ومريدينك جنانى ومحبينك انسى وعارفينك چراكاه بهجتى اولوب كوزلرينك نورى وقلبلرينك مسرتى وبدنلرينك راحتيدر آه الها ملكا معبودا سكا واصل اولان طريق قويم وصراط مستقيم سنك اراده بيوردیغكدر الهى رجا ايدرز كيم (اهدنا الصراط المستقيم) سن بزه اولياء اصفيانك راه راستنى هدايت ايدوب طريق معرفتكى ارشاد قيل كه حتى سنكله سنك عبادتكه مستقيم اولهلم وراه شكرى دلالت قيل كه قرب وحدتكله طريقنك اوله‌لم وفناء اوصافمز ايله اوصافكه واران يولى كوستركه لايزال ولم يزل اولان صفاتكله متصف اولهلم وبعد البيان هداى عيانى كوستركه ارادتك حسبيله سكا استقامت ايدهلم وطريق محبته سوق ايله كه سكا منجذب اولهلم الحاصل طريق مستقيم ومنهج قويم اوزره ثابت ودائم اولمق ميسر قيل كه يولدن شاشميه لم رجا ونيازمز شول صراط مستقيمدركه كتاب كريمكده (صراط الذين انعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين) ديو بيان وبو وجهله نيازمندان اولیکزديو احسانك اولمش پس رجا ايدرز كيم بزه شول طريق مستقيمى ميسر ايليه سن كه اول راه قويمك روندكانى اولان انبيا واوليا واتقيا واصفيايه معرفت ومحبت وحسن ادب ويقين تام وصدق على الدوام ايله انعام واحسان ايدوب سنك توفيق وعنايتكله مكايد نفس وشيطانه مطلع اولوب غرائب صفات وانوار ذات وجميع احوالده استقامت وعنايت ازليه ايله سعادت قربته مهتدى اولمغله صديقون ومقربون وامنا ونجبا وعارفون زمره سندن اولديلر الهى بودردمند بيچاره يى دخى انلر ايله حشر ايدوب باب عبوديتدن مطرود اولان (مغضوب عليهم) زمره سندن قيله ونفايس معرفتدن مفلس اولان فرقهٔ ضالينه قارشدر ميوب مكر واستدراج ايله مخذولين وانوار منهاجدن ضالين دن وهمچنان انفصال ايله مغضوب ووصالدن كمراه اولانلردن عدايته واتباع هوا وطريق ريادن سن صاقله آمين آمين يارب العالمين وخيرالناصرين فافعل ولاتكلنى الى نفسى طرفة عين بحرمة سيد المرسلين وآله الطيبين واصحابه الراشدين * نظم * اكرازسجدهٔ واصل شوى تو * بدين كفتار ازجان بكروى تو * حقيقت وصل ياراندر نمازست * اكر كردى چنين كارت بسا زست * زمانى غافل ازسجده مشوهان * كه درسجده نمايدروى جانان * نكردد جز يكى اندر يكى بس * وليكن اين نباشد سر هر كس * ايمدى خلان باصفايه نمازده قراءت اولنان سورهٔ فاتحه نك معناسى

وهر ركعتده (اهدنا الصراط المستقيم) تكرارنك نكته سى معلوم اولد يسه
خلوص ايله عبادته سعى و كوشش كركدر كه رياو سمعه وقياس باطل ايله
حبط اعمال او لميه يوخسه همان انجلين او لورسن كه ﴿ مثنوى ﴾
ازقياسى كه بكردآن كر كزين * اول برقياسى كه صاغر اختيار ايلدى
﴿ مثنوى ﴾ صحبت ده ساله باطل شدبدين * بو كمان فاسد ايله اون يللق حق
صحبت باطل اولدى ﴿ مثنوى ﴾ خاصه اى خواجه قياس حس دون *
باخصوص اى خواجه دون وسفلى اولان حسك قياسنى بوندن ملاحظه ايله كه
﴿ مثنوى ﴾ اندر آن وحيى كه هست ازحد فزون * حدو قياسدن افزون
اولان ملك بيچونك اول عظيم الشان وحى شريفنده نيجه اولسه كركدر پس
حس دون حددن افزون ودائرهٔ عقلدن بيرون اولان وحى الهى بى قياسات
عقليه ايله وزن ايتمك امر محالدر زيرا ﴿ مثنوى ﴾ كوش حس تو بحرف
اردر خورست * سنك كوش حسك اكرچه حرفه لايقدر يعنى الفاظ وحروف
قرآنك استماعنه اكرچه كوش حسده استعداد واردر ولكن ﴿ مثنوى ﴾
دانكه كوش غيب كير تو كرست * معلومك اولسونكه سنك غيب كير اولان سمع
جانك صاغردر پس كوش حس كلمات غيبيه استماعندن محرومدر فلهذا
ارباب هوادن اولنلر آراى فاسده وقياسات باطله لريله قرآن عظيمى تفسيردن
نهى بيورىلوب (من فسر القرآن برأيه فليتبوء مقعده من النار) حديث
شريفى وارد اولمشدر ولكن بو حديث شريفك حلنده اشكال واقع اولمغله
علماء دين توجيهنه اشتغال ايدوب بيوررلر كه بو حديث شريفى حل وتحقيق
عجب مشكلدر معهذا اصحابه وتابعين رضوان الله عليهم اجمعين معانئ قرآنده
آراى صائبه ايله تكلم ايدوب وائمهٔ مجتهدين امور دينيه ده اولان حكملرنده
هر برقول ايچون حديث مرفوع واجماع امتدن برقول بولمامغله ظن غالبلرى
اوزره اجتهاد قيلمشلردر حتى آيات قرآنيه دن هر برآيت مقابله سنده برحديث
شريف ايراديله تفسير يازنلره اعتراض ايدوب ايراد اولنان احاديثك جمله سى
مرفوع اولدبغى مسلم طوتمامشلردر باخصوص شول آياتده كه امت محمد انك
احكام متضمنه سى معرفتنه محتاجلردر بناء فروعى انك اوزرينه وضع ايتمك
ايچون آيات مزبوره دن اصول دينى استنباط ايتمشلردر بو مذكوراتك ايسه
جمله سى تفسير بالرأى اولور ظاهر حديث ايسه رأى ايله اولان تفسيردن نهيدر
معهذا اعماله واقع اولان اجماع امت معانئ قرآنى رأيله استخراجك جوازينه

مطلب
لطيف در تفسير
وتأويل

دليلدر خصوصا بين الائمة ظاهر حالده حديث ايله اجماع امت مياننده تناقض مشاهده اولنسه بروجهله توفيق واجب اولور كه شبهه رفع اولوب تناقض دفع اوله پس طريق ائمهٔ عدولدن بو حديث شريفك اسنادى نبى عليه السلامه مرفوع اولمغله علماء دين توفيقنده انواع توجيهات ايدوب بعض محققين بيورمشلر كه قرآن كريمى رأيله تفسيرده خطر عظيم اولدبغنه بناء حبيب خدا عليه من صلوات الله الاوفى بو حديث شريفى امتنه انها ايدوب تفسيرده اولان خطره دلالت ايتمشدر زيرا تفسير بروجهله بيان وتقريردر كه بيان مز بورده اصلا شك وشبهه قالميه پس هر كيم كه رأى نفسيله وجه مشروح اوزره مفسرلك ادعا ايدوب خلافنده اولنلرى تضليل ايتسه حديث مز بورده واقع اولان تحت وعيده داخل اولور نته كيم خوارجك معتادى بويله در فاما سلف مجتهدينك معانئ قرآندن رأى وقياس ايله اولان استنباطلرى تأويلدر تفسير دكلدر پس تأويل خلاف تفسير اولديسه تناقض دفع اولوب توفيق صحيح اولور زيرا تأويل ايله تفسير بيننى بعض محققين فرق ايدوب بعضيلرى ديركه تفسير اودركه اول آيت كريمه كيمك شاننده نازل اولمشدر وسبب نزولى نه در انى بيان اوله بو ايسه وقت نزولده حاضر وسبب نزولى معاينه ايدنلرك شانيدركه انلر صحابهٔ كزيندر پس صحابه رضى الله عنهم علم عيانى ايله مشاهده بيوردقلربنى تفسير حقا كه انلره لايقدر فاما غيريلر صحابه يه بغير اسناد نزولك سببنى بيان رأيله تفسير اولوب تحت وعيده داخل اولور فاما تأويل برقاچ معنايه دلالت ايدن لفظك بعض محتملاتنى تبيين در زيرا كاه اولور كه لفظ مز بوره بر حكم تعلق ايدركه بزه اول حكمله عمل واجب اولور پس حقيقتنى اللهه تسليم وفى الحقيقه حق تعالى انى بويله مراد ايتمشدر ديو من حيث الجزم اعتقاد ايتميوب جائزكه حق بواوله ديو عمل ايتمكدر زيرا حق تعالى قرآن عظيمى عبادك احتياجى اولان هر شيئه اصل قيلوب بزه انك تحصيلى ايله عملى واعتقاد ايله امر ايلدى بونك ايسه جملهسنه على الانفراد قرآن عظيمده من حيث التنصيص بيان اولميوب بلكه من حيث الاشاره دلالت وار در دلالت مز بورهنك ايسه استخراجى لاجرم رأى وقياس واصوله عرضدن غيريله اولماز فلهذا قيل ان التفسير للصحابة والتأويل للفقهاء بعضيلر دخى تفسير لفظدن مراد اولنان تبيين حقيقتدر ديمشلر زيرا تفسير فسردن مأخوذ وفسر سفردن مقلوبدركه بمعنى كشف واظهاردر كما يقال اسفر الصبح اذا اضاء اضاءة لاشبهة فيه وتأويل

صرف درکه آل یؤل دن مأخوذ اولوب رجع معناسنه در پس نچسان لفظ
من حیث اللغه حقیقت معلومه ایچون موضوع اولسه اول حقیقت معلومه دن
اخبار تفسیردر فاما لفظ بطریق الاشتراك بحسب اللغه معانیٔ متعدده یه محتمل
اولسه لفظ مشترك المعنی وجوه محتمله سندن بعضنه صرف اولنوب بووجه
اصوله موافقدر دینسه وبووجهله بعض وجوه تعیین اولنسه تأویلدر ولکن لفظ
بعض وجوهه صرف اولندقده مأول لفظ ایله حقیقتده مراد بودر احتمالات
سائره مراد اولنمامشدر دیو قطع ایلسه بو دخی تفسیر برأیه اولور مثلا
(الرحمن علی العرش استوی) قول کریمنده واقع اولان استوادن مراد
حق تعالینك عرش اوزرنده استقراری مراددر دیوب استولی معناسنی رد ایله
قطع ایلسه رأیله تفسیر اولور فاما لفظ واحدك وجوه محتمله سندن جمله سنی
بیان ایدوب ولکن بکلایحه اولان دلیل ایله وجوه مزبوره دن فلان
وجه ارجح واوجه فهم اولنور دیسه تأویل اولور تفسیر اولماز زیرا
علی حقیقته المعلومه تفسیری ظاهر اولان آیتده بین الائمه خلاف محتمل اولمیوب
محل خلاف تأویل اقتضا ایدن آیاتده در کما قال بعضهم ان التفسیر بیان لفظ
لایحتمل الا وجها واحدا والتأویل لفظ یتوجه الی معان مختلفة الی واحد
منها بما ظهر عنده من الادلة و قال الشیخ ابو منصور الماتریدی رحمه الله
(التفسیر فی الحقیقة القطع فیقال یتوجه اللفظ الی کذا وکذا وهذا الوجه
اوجه لشهادة الاصول له فلم تکن فیه شهادة علی الله ومثاله ان اهل التفسیر
اختلفوا فی قوله تعالی الحمد لله قال بعضهم ان الله تعالی حمد نفسه و قال
بعضهم امر بان یحمدوه فمن قال ان الله تعالی اراد هذا الوجه دون الوجه الآخر
فقد فسر بالرأی لانه قطع علی مراد الله تعالی فی موضع الاحتمال ومن قال
یتوجه اللفظ بالامر بالحمد و قد یتوجه الی لحمد بنفسه لنفسه و لایقطع
علی احد الوجهین انه مراد الله تعالی فهذا منه تأویل) پس وجوه مزبوره
علمادن تفسیر ایله تأویل بینی فرق ایدنلرك تحقیقلریدر فامابعض علماء تفسیر ایله
تأویلده فرق بولمیوب ولکن وارد اولان حدیث شریفله اجماع بالعمل
بینی تمییز ایدوب دیرلرکه (من فسر القرآن بالرأی) حدیث شریفندن فهم
اولنان بودرکه آیات محکمه یه واحادیث متواتره یه واجماع امته عرض ایتمکسزن
مجرد مقتضای عقل ایله صادر اولان تفسیر رأیله تفسیردر زیرا قرآن مبین منتظم
شرایع وتوحیددر مجرد عقلك ایسه شرایع و توحیده محتاج اولان معنایه

وقوفی بو قدر پس مجرد رأی ایله تفسیر عمل بلا دلیل اولور بو ایسه مذمومدر
زیرا رأیله تفسیردن نهی واقع اولدیغی کبی بغیر علم رأیله قول وعملدن دخی
نهی اولنمشدر کما قال الله تعالی (ولا تقف ما لیس لك به علم) الآیه فاما سلف
صالحین وائمهٔ دین آیات قرآنیه‌یی شول دلیل ایله تفسیر بیورمشلردر که عامهٔ
مسلمین امور دینده انك مثلی ایله مأمورلردر بو ایسه ابلغ اجتهاد واصول ایله
استدلالدر وعلمادن بعضیسی دیمشلر که اصوله عرض واجتهاد ایله اولان
تفسیر دخی رأیله تفسیر اولور زیرا تفسیره محتاج اولان آیات ایله آیات محکمه
وخبر متواتر بیننی جمع ایله حکم لاجرم واسطهٔ رأی ایله اولور غیر ایله اولماز
ولکن قرآنی رأیله تفسیر ایکی نوع اولوب بریسی مذمومدر که مجرد عقلدن
صادر اوله بریسی محمود درکه اصوله عرض واجتهاد ایله اوله پس تناقض
رفع اولوب اشکال قالماز فاما بو تقدیرجه دخی هر اجتهاد محمود اولمیوب
حدیث شریفدن ایکی وجه فهم اولنور مثلا بعض مجتهد قرآن عظیمی
کندو عندنده اولان اصوله موافق برأیه تفسیر ایدوب عند الله تعالی حق
وصواب اولان دخی بو در غیری دکلدر زیرا هر مجتهد مصیبدر دیسه
مع هذا فسادی ظاهر ایکن کندو رأیله قطع ایلسه مذموم وتحت وعیده
داخل اولور اما مجتهد مع احتمال الخطاء کندو عندنده اولان اصوله
توفیق ایله تفسیر وانکله عمل ایدوب عند الله مراد اولنان بودر دیو قطع
ایتمیوب ولکن من حیث الاصول ظن غالب بودر دیو اعتقاد ایدوب خطا
وار ایسه بزدن وصواب اولور سه اللهدندر دیسه اثر صحابه‌یه اقتفا ایتمش
اولوب بو وجهله اولان رأی وقیاس امر محمود اولور وتحت وعیده داخل
اولماز ورأی مذمومده اولان وجه ثانی بودر که کندوبی قرآنه توفیق
ایتمیوب بلکه رأی باطلنی تقریر ایچون قرآنی رأینه عیار ایله تفسیر ایدوب
ولفظدن متعارف اولان مفهومی ترك ایله ظاهر معنادن عدول ایدوب
رأینی متهم قیلماسه تحت وعیده ادخل وبو مقوله رأی فاسد جمله‌دن اقبحدر
وبونك امثالی رأی فاسد طائفهٔ معتزله‌ده چوقدر مثلا مذکورلر قرآنی
کندولرك عندنده مقرر اولان آرای کاسده‌لری ایله تفسیر ایدوب قاعدهٔ
ثنویه اوزره دیرلر که ایجاد قبیح قبیحدر وارادهٔ قبیح دخی قبیحدر دیو
(خالق کل شیء) قول کریمنده اولان عمومی ترك ایدوب وحق تعالی افعال
عباد وکفر ومعاصی‌یی خلق ایتمامشدر دیوب (ومن یرد ان یضله یجعل

صدره ضيقا حرجا) آيت كريمه سنده ظاهر اولان معتادن تعامی وتصامم ايدرلر ورأی فاسدلرينی تصويب ومعنای قرآنی ترك ايتدكلری ايچون (فليتبوء مقعده من النار) وعيدنه مستحق اولورلر حتی مولانا خدا وندكار دخی بومقوله فاسده لره مثنوی شريفك كبرو بو جلدنده شير وخر كوش حكايه سنده تقريع وتوبيخلر ايدوب بيوررلر كه * م * كرده تأويل حرف بكر را * خويش را تأويل كن نه ذكر را * برهوا تأويل حكمت ميكنی * پست وكژ شد ازتو معنی سنی * صاحب تأويل باطل چون مكس * وهم او بول خر تصوير خس * اما ای طالب صادق اولياء كملك معانی بطون قرآنده واقع اولان تحقيقلری رأی وقياسله اولميوب بلكه اوصاف بشريه لرندن فانی وصفات الهيه ايله متصف اولوب ونور محمدی قلوب طاهره لرندن لمعان ايتمكله حقيقت محمديه يی اول نور ايله مشاهده ايدوب * ع * بلكه اندر مشرب آب حيات * علوم انبيايه وارث اولمغله آيات بيناته ويردكلری معنی واظهار ايتدكلری اسرار ونكات ذوق ووجدان وكشف وعياندر وبونك تحقيقی * ع * كرده تأويل حرف بكر را * بيتنك شرحنده تفصيل اولنمشدر فلهذا انلرك حاليله ذوق اله كتورميان اوليا كملك كلماتنی قياسات عقليه ايله فهم ايتمك ميسر دكلدر وظن وخيال لاجرم خطا ايدوب وهم وقياسله تأويل نصوص جائز اولمديغيچون كاشف الاسرار مولانا خدا وندكار اشبو بيانه شروع بيوردیلر

﴾ اول كسی كه در مقابلهٔ نص قياس آورد ابليس بود ﴿

اول كس كه مقابلهٔ نص ده قياس كتوردی ابليس ايدی يعنی آرای كاسده وخيالات فاسده ايله ﴾ مثنوی ﴿ اول آن كس كين قياسكها نمود * پيش انوار خدا ابليس بود * اول اول كسنه كه پيش انوار خداده بوقياسچقلری كه كوستردی ابليس ايدی يعنی قصهٔ ابليس كتاب ربانيده مذكوردر كه ابليس عليه ما يستحق ﴾ مثنوی ﴿ كفت نار از خاك بی شك بهترست * ايتدی بی شك وشبهه نار خاكدن بهتردر پس آدمه نيجه سجده ايده يم كه ﴾ مثنوی ﴿ من ز نارم او ز خاك اكدرست * بنم خلقتم نار دن خلقت آدم ايسه خاك مكدر دندر ﴾ مثنوی ﴿ پس قياس فرع بر اصلش كنيم * پس فرعی اصلی اوزرينه قياس ايليه لم كه ﴾ مثنوی ﴿ او ز ظلمت ما ز نور روشنيم * جسم آدم ظلمتدن وبز نور روشندن نزكما اخبر تعالی فی سورة الاعراف (ثم قلنا

للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس لم يكن من الساجدين قال مامنعك الا تسجد اذ أمرتك قال انا خير منه خلقتنى من نار وخلقته من طين) يعنى حق سبحانه وتعالى آدمك باطنى اسماء الهيه خواصنى جامع وظاهرى حقائق عالم خواصنى حاوى وصورت الهيه وكونيه ايله مجتمع اولمق شرفيله تشريف ايتمك ايچون يدين جمال و جلاليله طينت آدمى تخمير وتسويه دنصكره نفخ روح ربانى ايتمكله آدم عليه السلام ملكوتده صورت ملك ايله مصور اولوب قلبى محل استواء انوار ذات وصورتى محل استواء انوار صفات وهيكلى موضع استواء انوار افعال وروحى مجلاى انوار محبت وسرى مطلع انوار علم ومعرفت اولمغله تجليات ذات وصفاته قبله دوشوب ملائكه يه مرآت وجه آدمدن نور تجلى جمال لمعان ايتمكله آدمه سجده ايله امر ايدوب عشاق ملائكه يى حق جل وعلا عشق ومحبته ادخال ايدوب آدمده ظهور ايدن تجلى جماله سجده قيلديلر ولكن ابليس ذكر اولنان تجلياتدن محجوب وغافل وحقيقت آدمه جاهل اولمغله نفس وقياسنه نظر ايدوب اصحاب مشاهدات تجليات ذات وصفاتدن اولمدى وسجده دن ابا واستكبار ايلدى زيرا نشأه ابليسده جزؤ اعظم نار اولوب مقتضاى نار ايسه ترفع واستعلا اولمغله ابليسده اولان نشأه نارك مقتضاسى ظهوره كلوب ابليسدن آدمه سجده محال اولدى ولكن سجده ايله مأمور اولديغى شقاوتنك ظهورينى امتحان ايچون اولمغله جوهر ابليسك لعنته استحقاقى آشكار اولمغيچون برخواى (مامنعك الا تسجد اذ أمرتك) حق سبحانه وتعالى خطاب امتحان ايله ابليسه عتاب ايدوب سنى بنم امرمدن منع ايدن نه شيدر ديدكده ابليس خود بين برخواى (قال انا خير منه خلقتنى من نار وخلقته من طين) بنى منع ايدن بن آدمدن خيراولديغمدر بنى ناردن وآدمى طيندن خلق ايلدك ديمكله قهر قدمدن صادر اولان جوهر ناره نظر ايله قهر قدمه منتسب اولدى ولطف قدم ورحمت ازليه دن صادر اولان طينه نظر معرفتله نظر ايلمدى اكر ملائكه نك وجه قدمده مشاهده ايتدكلرينى ابليس دخى معاينه قيلبدى (اناخيرمنه) ديمكله مردود اولمازدى وملائكه كبى مرآت وجه آدمدن لمعان ايدن تجلى جماله عاشق اولوب ساجديندن اولوردى حال آنكه اول مردود ومطرود قياس واستدلالده دخى خطاى فاحش ايتدى زيرا اكرچه كيم نار علوى ونورانى وطين سفلى وظلمانى اولمغله من حيث الصوره نار طيندن

مطلب
در تحقيق سجدهٔ ملائكه بآدم وكفتن ابليس انا خير منه وبعض تحقيقات

اعلادر ولكن من حيث المعنى طين ناردن افضل واولى در اكا بناءً كه طبيعت
نار خفت وحدت وطبيعت خاك رزانت وسكونتدر وترابه هرنه كيم وديعت
قلنسه اضعاف مضاعفه اداء ودايع ايدوب ارزاق حيوان والبسهٔ انسان خاكده
تكون ايدر وناره هرنه كيم تعليق اولنسه اتلاف وافساد ايدوب كندويه جلب ايدر
پس خاكده بالخاصه نشو وانبات وامساك ولزوجت اولمغله روحانيت
ونورانيتده جوهر ملائكه دن اولان روح انسانى قابل ترقى اولمغيچون
خاكه تعلق ايتدككده عالم ارواحده روحك امساكى بوغيكن خاصيت
خاكدن سرايت ايله مستفيد اولوب فيض الهى يى ممسك اولدى وبو سر
ايچون ملائكه آدمه تنزل ايله سجدهٔ تواضع قيلدى وقدرت قادر طينى ماايله
ترابدن تركيب ايتمكله برخواى (وجعلنا من الماء كل شئ حى) ماءمطيهٔ
حيات تراب دخى مطيهٔ نفس ناميه اولوب ايكيسنك از دواجندن روح
حيوانى تولد ايدوب اول دخى مطيهٔ روح انسانى اولدى پس طين مسقط ارواح
ومحل تواضع وعبوديت ومنبت اجسام انبيا واوليا اولديسه نارقنده وطين قنده
اولور فاما آدمك مسجوديت ايله اولان فضل وشرفى مجرد خواص طبيعت
ايچون دكلدر بلكه (مامنعك ان تسجد لما خلقت بيدى) فحواى شريفى اوزره
و (خمرت طينة آدم بيدى اربعين صباحا) حديث شريفى مغزاسنجه شرف
آدم حق تعالى آدمى بلا واسطة دست جمال وجلاليله تخمير ايتديكيدر
وملائكه يه سبب فضيلتك بريسى دخى برخواى (ونفخت فيه من روحى)
آدمك نفخ روحنى بلا واسطة ذاتنه مضاف وعند النفخ تجلىٔ ذات وصفاتى
آدمه تخصيص قيلديغيدر كما قال عليه السلام (ان الله خلق آدم فتجلى فيه)
فلهذا حق جل وعلا قالب آدمى طيندن تسويه حيننده ملكاره سجده
امر ايتميوب بلكه نفخ روحك عقبنده فرمان بيوردى كما قال تعالى (انى خالق
بشرا من طين فاذا سويته ونفخت فيه من روحى فقعوا له ساجدين)
زيرا آدم تجلى يه بعد نفخ الروح مستحق اولوب وامساك طين ايله فيوضات
الهيه يى قبول وامساك ايتديكيچون كعبهٔ حقيقت وعند التجلى مسجود ملائكه
اولمغه لياقت حاصل اولدى ابليس ايسه اسرار مز بورهدن جاهل وحقيقت
انسانيه دن غافل اولمغله مجرد نورانيت ناره اغترار ايله (انا خير منه) ديوب
عجب واستكبار ايتدككده رحمت الهيه دن مردود اولوب ﴿ مثنوى ﴾
كفت حق نى بلكه لا انساب شد ❋ حق سبحانه وتعالى بيور ديكه اويله دكلدر

ای ملعون خیریت مجرد ناردن خلقت دکلدر بلکه بو شبهه نك دفعی
و بو قیاسك قمعی وقلعیچون (فلا انساب بینهم) قضیه‌سی حجت قاطعه
واقع اولمشدر زیرا بنم عندمده حسب ونسبه اعتبار اولمیوب بلکه (ان اکرمکم
عندالله اتقیکم) فحواسنجه ﴿ مثنوی ﴾ زهد وتقوی فضل را محراب شد *
افضلیته زهد وتقوی وامریمه امتثال واقتدا محراب اولمشدر پس ای مستمع
برخوردار قصه‌دن حصه دار اولوب زنهار بن شیخ زاده و مفتی زاده
ومیر و بکزاده‌یم دیو حسب ونسب ایله غرا اولمیوب وجه مکرمندن تجلیات
الهیه لمعان ایدن قطب زمان واکمل انسانه انکار وعداوت ایتمه و نص
قاطع کبی انك نظرندن قلبکه جذبات ربانیه فیضان ایتمشیکن طریق قیاسه
سلوکله علم باطندن غفلتله مانند ابلیس حقایق مزبوره دن تعامی ایتمکله
جزء ناری سنده دخی غالب اولمیه مع هذا نص جمیع قیاسه غالبدر والا عجب
واستکبار ایدرسك کیم منتسب اولورسك اول سنك نسبت ناریه‌ك جمله‌دن
اغلب اولدیغی ایچون برفحوای (کل شیء یرجع الی اصله) عاقبت نار ایله
مجازات اولنوب جنت معارف وروضهٔ عواطفدن مردود اولورسن
زیرا اعتبار انساب مصادفهٔ اسرار روحانیه ایچون اولمیوب انجق استیفای
میراث جهان فانی ایچوندر کما قال تعالی فی سورة المؤمنین (فاذا نفخ فی الصور
فلا انساب بینهم یومئذ ولا یتساءلون) معلوم اوله که بو آیت کریمه‌ده اولان
لفظ صور فتح واو وضم صاد ایله صور و کسر صاد وفتح واو ایله صور
دخی قرائت اولنوب ایکیسی دخی جمع صورت اولدیغی کبی ضم صاد
وسکون واو ایله لفظ صور دخی جمع صورت اولدیغن قراءت مزبوره مؤید
اولمشدر پس الله اعلم تحقیق بیضاوی اوزره مفهوم آیت کریمه بودر که
فجان قیام ساعت ایچون نفخ صور اولنسه بین الناس انساب یوقدر یعنی
(یوم یفر المرء من اخیه وامه وابیه وصاحبته وبنیه) فحواسنجه یوم قیامتك
استیلای دهشت وفرط حیرتندن ناسدن ترحم وتعاطف مفقود اولمغله انسابدن
کیمسه‌یه نفع اولماز ودنیاده کی کبی هیچ فردك حسب ونسب وجد واب ایله
افتخاره اقتداری اولماز وهر کس نفسی نفسی دیو کندو حالنه اشتغال ایله
بعضی بعضندن برشی سؤال ایدمز وبو آیت کریمه‌ده واقع اولان نفی سؤال ایله
(واقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) قول کریمنده اولان اثبات سؤال بیننده
تناقض واقع اولماز زیرا انسابك عدم اعتباری و بعضك بعضدن سؤاله

مطلب
در تفسیر فلا انساب بینهم

عدم اقتداری عند النفخه در فاما ناسك بر بر ینه اقبال وسؤالی بعد المحاسبه
ویاخود اهل جنت رضوانه واهل نار نیرانه دخول نصکره در و قال محمد بن
علی الترمذی (الانساب کلها منقطعة الامن کانت نسبته صحیحة فی عبودیة
ربه فان تلك النسبة لاتنقطع ابدا وتلك النسبة هی المفتخرة بها لانسبة الاجناس
فی الآباء والاولاد) وقال فارس (الانساب رؤیة الاعمال ورجاء الخلاص بها
ولایتساءلون ولایتذاکرون ماجری علیهم فی الدنیا من نعیمها و بؤسها
شغلا بماهم فیه) یعنی ارباب مشاهده بوآیت کریمه ده نفخهٔ عنایت ربوبیته
اشارت اولندیغن معاینه ایتمکله عرایس معانیدن کشف نقاب ایدوب بویله
تحقیق بیور مشلرکه حق سبحانه وتعالی صورت قلبه نفخ ایتدکده قیامت قائمه
واسباب وانساب منقطعه اولوب سالکان راه حقیقت طلب حقده کمال اشتغال
و بحر محبتده استغراقده اولمغله انساب واعقابدن بر ینه التفات ایتمزلر وترك
ایتدیکی اسباب دنیای سریع الزوال واوطان وآمال واخدان وامثالدن
برشی ایله بعضی بعضندن سؤال ایتمزلر زیرا (لکل امریء منهم یومئذ شأن
یغنیه) مخواسنجه محبت ذاتیه عشاق الهی بی اغیاردن قطع ایدوب هر بری
تجلیات ذاتیه دن برشأنده اولورکه تجلیء مزبور آنلری مطالبهٔ اغیاردن اغنا
ایدوب *بیت* نسبت عشق چونکه غالب شد *مضمحل کشت اندر وانساب*
مصداقنجه نسب واضافات ساقط وتوحید حقیقی ظاهر اولور آه ای دل
آکاه ذکر اولنان عاشقان مجذوبانه اول محبوب بی مثال کشف جمال وجلال
ایتدکده بساط هیبت وسرادق کبریاء وعزتده قائم ومشاهدهٔ جمال وحدتده
دائم اولوب واله وحیران و بحار انوار جلالده مستغرق وسکران اولمغله ذوق
وصالك لذتی ایله هر رفیقك مرافقتی و هر صدیقك مصادقتندن مستغنی
واخراینه انسابله مصاحبتدن منقطع اولورلر وسطوات تجلیء عظمتده مطالعهٔ
وجود مطلق ومعاینهٔ فیض جود حق کندیلری کندیلردن آلوب کثرات
رفع اولمغله بعضی بعضندن سؤاله احتیاج قالمیوب بقاء حقله باقیء سرمدی
وشهود نفسدن غائب ابدی اولوب نسبت معرفت فطریه واضافت محبت ازلیه
واصطفاء قدمیه بی فراموش ایدوب من العرش الی الفرش برشی ایله افتخار
ایتمزلر * مغربی * نشان و نام مرا روز کار کی داند * صفات و ذات مرا
غیر یار کی داند * مراکه کم شده ام در تو کس کجا یابد * که غرق بحر ترا در
کنار کی داند * مراکه نور نیم اهل نور کی بیند * مراکه نار نیم اهل نار کی داند *

مرا که نیست شدم در تو هست اوچه ستاند * مرا که مست شدم هوشیار کی داند * به پیش آنکه دیده صدهزار مکو * ندیده غیر یکی صدهزارکی داند * ایمدی ای حسب و نسب ایله کندیلری افضل ناس پندار ندهاولان اهل استکبار * مثنوی * این نه میراث جهان فانیست * ذکر اولنان فضل و شرف جهان فانینك میراثی دکلدر * مثنوی * که بانسا بش بیابی جانیست * که مقام اسنانی انسابله بولهسن بلکه بو براستعداد ازلیدرکه اول فضل وشرف روح اضافی یه مخصوصدر * مثنوی * بلکه این میراثهای انبیا ست * بلکه بو انبیانك میراثلریدر یعنی انبیاء عظام علیهم السلامه فضل نبوت وشرف رسالت مجرد حسب ونسب ایله اولیوب بلکه عنایت ازلیه سبق ایتمکله نور نبوته کمال طهارتلریله وارث اولمشلردر اکر نسب ایله اولیدی ولدنوح دخی نبی اولوب امر حقه امتثال ایدردی پس نسب ظاهری مفید اولمیوب ولدنوحك قلبی اول تجلی نوروندن بی بهره اولمغله (انه لیس من اهلك) بیورلدی واسحق واسمعیل و یحیی وشیث وسلیمان علیهم السلام هم نسبت ظاهره وهم نسبت باطنه ایله وارث نور نبوت اولوب نور علی نور اولدیلر وعیسی علیه السلامك ظاهرده نسبت ابوتی یوغیکن نفخ روحدن ظاهر اوب زبدهٔ کائنات اولدی ونبوت ایله ظهور ایدوب آدمه مشابه اولدی ونفسندن مردهلر زنده اولدی وکندو حقیقتندن خبر الحق ایستیانلره بیوردی که * نظم * اناروح الاله بینکم * انا یاطالبین زینکم * جئتکم رحمة اطیعونی * کافلة دولة اطیعونی * انا عین الحیوة فی عصری * فی ریاض قلوبکم اجری * کما قال بعض المحققین آل النبی عبارة عن الاقارب الذین تدور علیهم اموره و تؤل الیهم موارثه العلمیة والعملیة والمقامیة والحالیة والعنصریة فمن ورث هذه المراتب فرادی فهوآله واما من ورثه الجمیع فهو وارثه الاکمل فالقرابة اما صورة فقط او صورة و معنی او معنی فقط فمن صحت نسبته الی رسول الله صلی الله علیه وسلم صورة ومعنی فهو الخلیفة والامام القائم مقامه سواء کان قبله کاکابر الانبیاء الماضین او بعده کالاولیاء الکاملین ومن صحت نسبته الیه معنی فقط کباقی الاولیاء السابقین علیه کمؤمن فرعون فهو ولده الروحی القائم بما تهیأ لقبوله من معناه لذلك قال علیه السلام (وسلمان منا) اشارة الی القرابة المعنویة ومن صحت نسبته الیه صورة فقط فهو اما ان یکون بحسب طینه کالسادات والشرفاء او بحسب دینه کاهل الظاهر

من المجتهدين وغيرهم من العلماء والصلحاء والعباد وسائر المؤمنين فالقرابة المعتبرة التامة هى القرابة الجامعة للصورة والمعنى ثم القرابة المعنوية الروحية ثم القرابة الصورية الدينية ثم القرابة الطينية (والله يقول الحق) آه اى طالب الله انبياء عظام كندو وجودلرندن فانى و بقاء حقله باقى اولمغله كلمات شريفه لرى وحى حقدن اولوب حق سبحانه وتعالى انلرى خلق حقه دعوت ايچون كوندرمشدر مثلا صيادلر مرغ صفيره مشابه صفير اوردقده اول صفيرك جنسندن اولان طيور صيد اولديغى كبى بلبل باغ وحدت اولان انبيا عليهم السلام دخى وحى الهى ايله صفير اوردقده اول صفيرك جنسندن اولانلرى صيدايدرلر فاما ناجنس اولنلر رمان اولوب صياد الهى يه طوتلمازلر ﴿ نظم ﴾ زآنكه چون جنس بيند او آسان * پيش آيد نترسد از نقصان * ورنه بيند چوخويش مرغ درو * بكريزد يقين نيارد رو * وحى را حق بانبيا زآن داد * تابدين شيوه سر بخلق افتاد * ورنبودى چنين بكس آن سر * نرسيدى بصد هزاران بر * ايمدى بنم روحم ﴿ مثنوى ﴾ وارث اين جانهاى اتقيا ست * بوفضل وشرفك وارثى ارواح اتقيا واوليادر غيرى دكلدر مثلا ﴿ مثنوى ﴾ پور آن بوجهل شد مؤمن عيان * اول ابو جهلك فرزندى كه عكرمه رضى الله عنه در باباسى ابو جهل كفر وضلالتله ختم اولوب اوغلى عكرمه ايمان عيانى ايله مؤمن اولدى وحكمتى تماشا قيل كه ﴿ مثنوى ﴾ پور آن نوح نبى ازگرهان * اول نوح نجى عليه صلوات اللهك اوغلى گمراه اولدى ايدى نه كافر صلبندن كلمك ضرر ويررونه پيغمبرزاده اولمق فائده ويرر لطف وعنايت حقكدر كورمديكمى ﴿ مثنوى ﴾ زادهٔ خاكى منور شد چوماه * خاكه منسوب اولان فرزندكه آدم وبنى آدمدر ظهور ايمان وايقان ونور عيان ايله ماه كبى منور اولدى فاما اى ابليس وتابع ابليس اولان تلبيس ﴿ مثنوى ﴾ زادهٔ آتش تو يى رورو سياه * سن فرزند آتش سن يوزى قره كيت ورحتدن مردود اول آه اى نور حديقهٔ عالم ونور حدقهٔ آدم سن خود نوع آدمسن لله تعالى ظن و قياس و وهم بى اساس ايله تابع خناس اولميوب حقيقت آدمه انكار ايدنلردن اولمه بلكه شرط انسانى اولدركه تحصيل مراتب انسانيه يه بذل مجهود ومردان خدانك حوزه سنده اندراج ايچون سعى نامعدود قيله سن يعنى وارث اكمل سيد المرسلين اولان اولياء كملك طريقت شريفه لرينه داخل اولوب اوج محبته واصل

اولمق ایچون سردن قدم دوزوب صحرای طلبده سیاحت ودریای فناده سباحت ایله صفات بشریه‌دن قورتیلوب نور صفات ربانیه ایله متصف اوله‌سن و سنك دعوای هستی یی منجنیق جذباته قویوب دریای عدمه آته‌سن و قمارخانهٔ عشقده سرمایهٔ وجود موهومی تجلیٔ ذاته اوتدروب (المفلس فی امان الله) قاله‌سن واکر احیانا بشریت اقتضاسنجه شدت تعبدن فتور طلب واقع اولمغله ملازمت ارباب هدایتدن دور اولوب میدان عشقه کلمکدن ابا ایدرسك نفسکه جبر ایدوب عدم اطاعتنه باقیه‌سن واول زمانده نفسکه بو بوله وارنلرك طریق حقده نه‌لر چکدیکن کوسترمك ایچون اصحاب شهودك کتب قدسیه ورسائل انسیه‌لرینه نظر ایدوب نفسکی ترغیب قیله‌سن ومن شده نه و جهله تسلیم لازم ایدوکن بلدیره‌سن و الله دیوب یولدن قالمیه‌سن وزنهار بو یولده ظن وخیالك حکمنه اعتبار ایتمیه‌سن زیرا (وخطاء الظن وصوابه قریب من النار) فحواسنجه اکر خطا واکر صواب ظن سکا برشی اعطا ایتمز بلکه حقدن بعید اولورسن زیرا اول احد وواحد ظن وخیالدن منزهدر کما قال تعالی (ان الظن لا یغنی من الحق شیئا) واکر بین العوام جاری اولدیغی اوزره نفس تلبیسنی دخی اغوا ایدوب کلمات اکابرك خود معانیسی معلوم اولدی باخصوص قرآن وحدیث ایله عمل بکا کافیدر پس بزم کبی عاجز بر کمسنه‌یه واروب سرفرو ایتمکه نه حاجت دیر ایسك حق تعالی صاقلیه بونده صفت استکبار واردر پس بومشربده اولان اخوانه معلوم اوله که آمنا وصدقنا جمیع اولیا واتقیانك دخی عملاری قرآن وحدیث ایله‌در وقرآن عظیم راه نمای عالم وشفای قلوب بنی آدمدر اما ظن ایله یقین برابر دکلدر زیرا یقیندن صدق وظندن کذب حاصل اولور کما قال تعالی (قل هل عندکم من علم فتخرجوه لنا ان تتبعون الا الظن وان انتم الا تخرصون) آه کیم قرآنی اوقومق بشقه کورمك بشقه‌در زیرا قرآنی مجرد اوقویوب کورمیانلر ایچون (رب تال للقرآن والقرآن یلعنه) قضیه‌سی جوابدر اما حقیقت ایله اوقویوب بیلوب کورنلر ایچون (یتلونه حق تلاوته) بیورلمشدر وحسن بصری رحمة الله علیه ورضی الله عنه قرآنی اوقویوب کورنلر ایچون بیوررلر که (والله ما اصبح عبد یتلو هذا القرآن الا طال حزنه وهمه وقل سروره وفرحه) وقال الشیخ رضی الله عنه فی الفص النوحیة (من اقیم فی القرآن لا یصغی الی الفرقان وان کان فیه فان القرآن یتضمن الفرقان والفرقان لا یتضمن القرآن) آه ای نفس کمراه سن خود دیرسن که

بن قرآنی هم اوقورم وهم بیلوب عمل قیلورم اما ای دل غافل عمل ایکی قسمدر بری حق تعالی یه سبب قربتدر و برقسمی سبب بعد ولعنتدر یعنی ظن وقیاسله اولان طاعت مبعد عن الله ونور یقین ایله اولان عبادت مقرب الی اللهدر بونك ایسه علمی فرضدر پس علمم بوری نیچون تعلم ایلمدك دینلدکده ظن وخیالمه تابع اولدم دیمك جواب او اورسه مرحبا والا واویلا ای غافل نابینا سن کندیکی فراموش ایتدکدنصکره سنی غیری ذکر ایتمز کما قال تعالی (الیوم ننسیکم کما نسیتم لقاء یومکم هذا) ای مستمع مستمند غیرلر نعمت یدیکندن سکا شبع کلمز وآخرك مسهل ایچدیکی سنی تطهیر قلماز مادامکه اهل حالك حالیله ذوقلنمیه سن فائده ویرمز پس بونك مثالی اکا بکزر که حق سبحانه وتعالی عنایت ازلیه سندن بعض اطبایی ادویه واشربه نك خواصنه عالم ایدوب وانواع علل وامراض وامزجه وطبایعی بیلدیروب کشفا ویقینا معاینه قلماغله علوم طبده بعض تصنیفات یازوب امراضك علاماتن وتشخیص ضواربك کیفیاتن ومعاجین واشربه نك مفردات وترکیباتن وهر برینك استعمالاتن بیان ایتمشلردر پس برکسنه فضوللق ایدوب طبیب حاذقدن بلا استمداد کندونك نفس معلوله سنه مجرد کتب طبیه مطالعه سیله معالجه قیلسه لا جرم نفسنی معرض هلاکده قیلور زیرا مجرد مطالعهٔ کتب ایله حقیقت مرضدن خبر دار اولمیوب کیفیت وکمیتندن شعوری اولماز پس لاجرم اصحاب تجربه دن برطبیب حاذقه مراجعت کرکدرکه انواع امراض وطبایع ناسی علی اختلافها بیلوب علمی وعملی قوانین طبه عارف اولوب هر برمرضك علاجن ایلیه ایمدی اگرچه کیم کتب طبدن طبایع اشیا وعلامات امراض وترکیب کیفیت معاجین معلوم اولور اما عمل ایلمك انواع تجربه وتعلیم طبیب کامله محتاج اولدیسه سلوك وطریقت وحقه قربت دخی طبیبان الهیتك ید ارشادنه تسلیم واطاعت ایله اولور ﴿ نظم ﴾ تو در تقلید اکنون باز ماندی * چو اندر آرزو وآز ماندی * بسی کشتی ندیدی تو نمودی * زیان کردی ندیدی هیچ سودی * پس هر کس طبیب الهی یی نیجه بولسون بو تقدیرجه تحری وقیاسه مجال بوقیدر دیرسك بلی وقت ضرورتده ﴿ مثنوی ﴾ این قیاسات وتحری روز ابر * یابشب مر قبله را کر دست حبر * کون بولوتلی اولدوقده ویاخودشب دیجورده علماء مجتهدین بوقیاسات وتحریلری قبله ایچون تجویز ایتمشلردر زیرا سمت قبله روز ابر فام

وشب ظلامده نامعلوم اولسه وصحراده بولنسه ظن غالبی ایله جانب کعبه یه توجه ایدوب اداء صلوة ایدرلر پس مرشد کامله قبل الوصول قلوب طالبینده خورشید محبت طلوع ایتمامکله اراضئ یقینی شب دیجوره متشابه اولمغله علی نهج الشریعه تحری ایدوب قلبنی حب الهی طلبنه توجیه ایتمك لازمدر وخضر وقته قبل التلاقی جائز که خضر بواوله دیوهرکوی دیکاک خضر صانمق جائزدر ❊ مثنوی ❊ لیك باخورشید وکعبه پیش رو ❊ لکن روزروشنده نورخورشید ایله وکعبه پیش روایکن ❊ مثنوی ❊ این قیاس واین تحری را مجو ❊ بوقیاس وبوتحری بی طلب ایتمه زیرا آفتاب باهر وکعبه مواجهه ده ظاهر ایکن تحری وقیاس باطلدر پس شمس محبت آسمان قلبده نمایان وکعبهٔ حقیقی اولان خضر وقت عیان اولمش ایکن قیاسات عقلیه یه تشبث ایتمك واولیکی هر کوردوکنی خضر وقتدر دیمك حماقت وبلکه عین ضلالتدر ایمدی ای مستمع مسترشد شد عمر بن الفارض قدس سره ❊ بیت ❊ فان کنت منی فانج جمعی ❊ وامح فرق صدعی ولاتجنح الطبیعة ❊ یوردقلری اوزره اکرسن دخی مسترشد صادق ومرید محقق ایسك کعبهٔ حقیقت وخورشید محبت اولان مرشد اکملك جمع حقیقیسنه توجه ایدوب وبادنسیم جذباتنك هبوبیله آسمان افکاردن ابراکدار اغیاری ازاله قیلوب طلوع آفتاب محبت ایله روز روشن اول وظلمات طبیعت وکدورات حواس واوهامه وجها من الوجوه میل والتفات ایتمیوب ❊ مثنوی ❊ کعبه نادیده مکن زوروشتاب ❊ ازقیاس الله اعلم بالصواب ❊ قیاسدن اوتوری کعبه یی کورمزلنمك ایتمه کعبه دن یوز دوندرمه الله اعلم بالصواب یعنی جمیع عالمك کیتدیکی عرابه یولایدر بکا مرشدی تجسسی نه لازم قیاسات عقلیه ودلائل نقلیه بکا کافیدر بوقدر علماء سلف خود عقلی ونقلی قیاس ودلیل ایله یول وارمشلر دیوکندیکه دون همت اولمغله کعبهٔ حقیقی اولان مرشدی ومکملدن یوز دوندرمه زیرا وارثان اکمل انبیا اولان اولیاء کملك بناء علم لدنیلری کشف صحیح وشهود صریح ایله استحکام بولمشدر اما تصور حسی ووهم ظنی یه تطرق ایدن فکر وخیال سریع الزوالدر اکا بناء که عموم خلقك بیننده متداول اولان علوم عقلیه وقیاسات وهمیه حواس ظاهره وباطنه ایله حصوله کلوب قوا وحواسك احکام وآثار مزاج وظلمات طبع پراعوجاجدن خلاصه اقتداری اولمامغله لاجرم زمرهٔ مزبوره یه اوهام وشکوك بی شمار وشبهات وظنون بسیار یول بولوب غایتی قلبنه ظندن غیری

مطلب
در ضعف دلائل عقلیه ونقلیه وحکایهٔ امام رازی

شی کتورمز ﴿ نظم ﴾ بعقل این سر ندانی تابدانی * کداو پیداست درجانت نهانی * نه بشناسد مر آن جز ازخیالی * نه هر وهمی بود این سر مقالی * زیرا اهله معلوم وغالبا مسموع ومفهوم مدرکه علما وعقلادن نیجه سی وساطت قوا وحواس ومشارکت مفکره ومخیله ایله برمسئله ده تصور ایتدکاری معنانک صحتنه نقل وروایتدن نیجه دلائل ایراد ایتمش ایکن بعد زمان کبرو مستدل مز بورك کندینه ویاخود قوت جودت ایله متصف اولان مستدل آخرك فکرینه بردلیل آخر دخی ظاهر اولور که مقدما اولان مسئله نك عینده حکم اولك خلافی اولوب دلیل ثانیده قوت ومتانت زیاده اولدیغیچون مبطل حکم اول اولور بونك امثالی خودقتی چوقدر اصول وکلامدن خبرداراولنلر بوکا واقفدر حتی مشهوردر که امام فخرازی رحمة الله علیهك تلمیذ خاصلرندن بریسی برکون فخر الدین رازینك خدمت شریفلرینه وار دقده اضطراب عظیم ایله بکا ایدرکوردی ویامولانا سبب کریه وغم وباعث حزن والم نه در (سرالله قلبك) دیو سؤال ایتدکده امام فخرازی بیور دیلرکه ای ولدمکرم روزکارم ضایع وعمر نازنینم یوق یره تلف اولدیغنه اغلارم زیرا برمسئله نك صحت حکمنه شبهه دن خالی واشکالدن سالم یکرمی دلیلدن زیاده بولوب ودلائل مزبوره ایله قلبمه کمال اطمینان کلوب صحتنه وثوق تمام حصوله کتورمشدم حالا حکم مزبورك خلافنه بعض دلائل قویه ومحکمه دخی رونما اولدیکه دلائل سابقه ایله اولان وثوق ویقینمی ابطال ایلدی شایدکه برمدتدنصکره بودخی صدد ابطالده واقع اوله پس عمرك بوافکارده تارمار اولدیغنه کریهٔ بسیار ایتمیه لمی بیوردی پس امر محقق اولدیکه حدس حس وقیاس وکمان ایله اولان علوم اوهام وشکوکدن عاری اولمیوب کمال یقینه واصل اولماز ایمش ﴿ نظم ﴾ بسی کشتی ومقصودی ندیدی * ازین حسرت توبهبودی ندیدی * نبودت رهبر وحیران بماندی * نه راهست این که اندرچه بماندی * ایمدی لازم اولان بودرکه علم لدنی صاحبی اولان قبلهٔ حقیقیدن روکردان وناندیده کان اولمه که اندن غیریسی اوهام وظنونی ازاله یه قادر اولماز زیرا اول ولی اکمل روح عالم اولوب انموزج صفات الهیه (ومافی السموات والارض) اکا مسخر اولمشدر پس سن اندن یوز چویرمك عین جهالتدر نتکیم شیخ رضی الله عنه فص موسویه ده بووجهله تحقیق بیورر که (فدوردالحدیث القدسی فی خلق آدم الذی هو البرنامج الجامع لنعوت الحضرة الآلهیة التی هی الذات

والصفات والاسماء والافعال ان الله خلق آدم على صورته وليست صورته سوى الحضرة الالهية فاوجد فى هذا المختصر الشريف فسخر العلو والسفل لكمال الصورة فكما انه ليس شئ من العالم الا وهو يسبح الله بحمده كذلك ليس شئ من العالم الا وهو مسخر لهذا الانسان الكامل لما يعطيه حقيقت صورته فقال (وسخر لكم مافى السموات وما فى الارض جميعا منه) فكل مافى العالم تحت تسخير الانسان علم ذلك من علمه وهو الانسان الكامل وجهل ذلك من جهله وهو الانسان الحيوان) يعنى الانسان صورة والحيوان سيرة پس مادامكه انسان كامله تسليم ايله سنده دخى نور شهود بروز ايتمدكجه * مثنوى * چون صفيرى بشنوى از مرغ حق * چونكه مرغ وحى الهى وعندليب روضهٔ ربانيدن بر صفير ايشيده سن حقيقتدن غافل اولوب * مثنوى * ظاهرش را ياد كيرى چون سبق * ظاهرينى سبق كبى خاطركده طوترسن والفاظ وحروفنى از برليوب * مثنوى * وانكهى ازخود قياساتى كنى * اندنصكره مقتضاى وهم وظنكله بعض قياسات ايدرسن وقوت متفكره يه تابع اولوب تصوركده اولان * مثنوى * مرخيال محض را ذاتى كنى * خيال محضى ذاته نسبت ايدرسن * بيت * ترا بوبى از يشان نيست اينجا * چرا تو ميكنى هرچند دعوا * زهى وهم باطل وخيال زائل اى غافل كه * مثنوى * اصطلاحاتيست مر ابدال را * ابدال خدانك اصطلاحلرى واردركه * مثنوى * كه نباشد زآن خبر اقوال را * اصطلاحات مزبوره دن اقوالك خبرى اولماز ايمدى بنم روحم * مثنوى * منطق الطيرى بصوت آموختى * منطق الطيرى صوت ايله اوكرندك وكنديكى عالم فائق اولدم زعميله * مثنوى * صد قياس و صد هوس افروختى * صد قياس وصد هوس شعله لندردك و بوكلامدن مراد بودر و بو لفظدن مستفاد اولان بو معنادر ديو مدارس ومحافلى صوت وصدا ايله طولدردك * بيت * نمى دانى واندر ره فتادى * زنادانى درون چه فتادى * هيهات هيهات حضرت جلال و قدس وحظيرهٔ جمال وانس ادلهٔ عقليه دن منزه واصابت سهام فهومدن مقدس اولوب طريق حق قوت نظريه دن مسدود ووراه وحدته ظن وقياس ايله كيدنلر مفقود درنعم اكرچه كيم آسمان يقين سحب شك وكمان ايله مكدر ايكن ظن غالب ايله كعبهٔ مقصوده توجه ايدوب عبادتده جناب الهى يه وصول ايچون اعمال فكر وقياس اولنوب

حضرت تنزيه وتقديسه صعود ده قريب اولورلر وعلم وعمل بيننى جمع ايدوب
كمال خلوصلريله هر بر ترقى قيلورلر فاما مغرب جمعيت ذاتيه دن شمس حقيقت
محمديه دل سالكده طلوع ورتبهٔ برج احديتدن صورت الهيه ايله بروز ايتدكده
(اذا طلع الصباح استغنى عن المصباح) مصداقنجه انظار فكريه ونواميس
حكميه وقوهٔ نظريه يه احتياج قالميوب بلكه احكام حكميه وفكريه وآثار قوهٔ
نظريه دن تفريغ قلب ايدوب حضور باللّه اشتغال ايله موجب تشتت خاطر
اولان علم كونيه دن اعراض ايدوب جمعيت قلبيه ايله حضرت احديته
عزيمت كليه ايدرلر كما قال الشيخ رضى الله عنه فى التائية ﴿ نظم ﴾
ايا من حوى الايمان حق بزعمه * على هذه الدعوى اصح الادلة * اذا تليت
آياته فى وجوده * تجلى له الايمان من كل حضرة * وفى حضرة الاسلام
يشرح صدره * لاعدامه التكثير بالصمدية * فصار كعرش الانشراح
بدا غدا * تجلى به الرحمن فافطن كفطنتى * ومن جهل الامر الاعم فصدره
* جدير بان يلقى به كل ضيقة * فيا ايها الراجى حصول مراده * باصلاحه
للقوة النظرية * ومن بعد ذا يبقى يؤمل حكمه * بحصلها بالقوة العملية *
فيكمل فى علم وفى عمل معا * ويظهر انسانا باجمل سيرة * لوانك ممن عاين الامر
واحدا * لما غاب عنك الحق فى كل رتبة * ايمدى اى مستمع قابل بوظن
وكماندن خلاص اولميوب قياسات عقليه ايله اولياء آگاهك كلمات روحيه لرينى
فهم ايتدم زعم ايدوب معنالر وبرسك وكنديكى دخى انلردن قياس ايدوب
برمرشد كامله بنده اولمزسك سنك مثالك اكا مشابه اولوركه قصه سى سبق ايدن
﴿ مثنوى ﴾ همچو آن رنجور دلها از تو خست * اول رنجورك خاطرى
صاغردن مجروح اولديغى كبى مردان خدانك دخى قلوب طاهره سى سندن
رنجيده اولور ﴿ مثنوى ﴾ كربه پندار اصابت كشته مست * اكرچه كيم
صاغر رعايت عيادتده اصابت پنداريله مست اولمش ايدى اما قياسى واقعه
مخالف كلوب آزار بسياره مصادف اولدى * بيت * براه راستان رو دايما
هان * وجودت از بلا ورنج برهان * پس سن دخى وهم وكمان ايله انبيا واوليانك
كلمات حقه لرين فهم ايتدم وتأويل وتوجيهنده اصابت قيلدم زعم ايدرسن
ولكن قياسك حقيقته مطابق اولميوب قلوب انبيا و اوليايى رنجيده ايتمش
اولورسن وكذلك ﴿ مثنوى ﴾ كاتب آن وحى زان آواز مرغ * اول مذكور
اولان كاتب وحى مرغ آشيان وحدت اولان خاتم الرسل عليه الصلوة

و السلامك آوازندن ﴿ مثنوى ﴾ برده ظنى كو بود همباز مرغ * برظن فاسد ايلمتمش ايدى كه وحى الهيده اول مرغ سر احديتده شريك وهمباز اوله پس خاطر پاك مرغ چالاك (لولاك لماخلقت الافلاك) اول كستاخدن رنجيده اولمغله ﴿ مثنوى ﴾ مرغ پرى زد مرورا كوركرد * مرغ برقنات اوردى اول كاتبى كورايتدى ﴿ مثنوى ﴾ نك فرو بردش بقعر مرك ودرد * ايشته انى مرك ودردك قعرينه ايلتدى ﴿ نظم ﴾ نبودت رهبر اينجا جز محمد * ندانستى تومى ديدار احد * چرادر نفس مغرورى چوابليس * چراچندين كنى دعواى تلبيس * ايا مسكين وسركردان وغمخوار * زهى نادان چه ميدانى تواسرار * مشوآلوده پندار غدار * مرورا ترك كن زنهار يكبار * تونشناسى بحق خودرا يقين دان * نمود عشق را از واصلين دان * مبين خود تابهشت آيدبديدار * عيان بنمايدت رخسار دلدار * پس مفيض نور محبت وخورشيد آسمان حقيقت مولانا جلال الدين محمد قدس سره الامجد مناسبت ايله بوقدر اسرار ونكات بيان ايتدكدنصكره كيرو هاروت وماروت حكايه سنه شروع ايدوب عجب واستكبار ووهم وپندار ايله نفسلرينه كمال وفضليت اسناد ايليان ارباب اغتراره تلميح واشارت وتنبيه و نصيحت قصديله جانب الهيدن هاروت وماروته نه وجهله خطاب اولديغن بطريق الحكايه ايراد ايدوب بيوررلركه حق سبحانه وتعالى ايتدى اى هاروت وماروت ﴿ مثنوى ﴾ هين بعكسى يابظنى همشما * زنهار سزدخى برعكس ويابرظن سببى ايله ﴿ مثنوى ﴾ درميفتيد ازمقامات سما * اوجات مقامات سمادن دركات اسفله دوشميه سز ﴿ مثنوى ﴾ كرچه هاروتيد وماروت وفزون * ازهمه بربام نحن الصافون * اكرچه سز هاروت وماروت وصدر نشين ملكوت سز ونحن الصافون بامنك اوزرنده جمله دن افزونسز يعنى (وانا لنحن الصافون) افتخارنده ذروهٔ اعلاده اولمش سز امازنها رصفوت ونزاهتكزه اغترار ايله آسمان ملكوتدن نكونسار اولميه سز ايمدى غرور ايله افتخار دن وازكلوب وعيوب ناسه نكران اولميوب بلكه اولى وانسب اولان بودركه ﴿ مثنوى ﴾ بربديهاى بدان رحمت كنيد * بدلرك اساءت وجنايتلرينه وعصاتك جرم ومعصيتلرينه مرحمت ايديكز وقطعا نزاهتكزه نظر ايتميوب ﴿ مثنوى ﴾ برمنئ خويش بين لعنت كنيد * خويش بين اولان بلكه لعنت ايديكز يعنى خود بينى وانانيتى ترك ورد ايله يكز شويله كه

مطلب
نبذة فی تفسیر
وما منا الا له مقام
معلوم

خود نمایی ایتمیوب عجب و افتخار ایله طاعت شمار اولورسه کز ﴿مثنوی﴾
هین مبادا غیرت آید از کمین * زنهار منتبه او لیکز اولیه کیم کین قضادن
بطش شدید غیرت کلوب ﴿مثنوی﴾ سرنکون افتید درقعر زمین * وجاه
سجینه سرنکون دوشه سز زیرا هر برملك ایچون استعداد ذاتیلری مقتضاسنجه
بر مقام معلوم اولوب هیچ برملك برملکك حدینه تجاوز ایتمز وما فوقه ترقی یه
قادر اولمز ومرتبهٔ مادونه دخی نزول ایتمز کما قال تعالی فی سورة الصافات
علی لسان الملائكة (وما منا الا له مقام معلوم وانا لنحن الصافون وانا لنحن
المسبحون) یعنی ملائکه عبودیتلرینه اعتراف ایدوب ایتدیلرکه بزدن هیچ
احد یوقدر الا انك ایچون بر مقام معلوم واردر یعنی مراتب متفاوته لری
اولوب هر بری مرتبه‌لرندن تجاوز ایده میوب ومقام معینلرنده قائم اولوب
عبادته قیام کوسترمشلردر واداء خدمت ومنازل طاعتده اولان صفوف
مرصوصه‌لرندن بالتحقیق والتأکید خبر ویروب (وانا لنحن الصافون)
دیدیلر وحق سبحانه وتعالی یی شاننه لایق اولمیان شیدن تنزیه وتقدیس ایدوب
(وانا لنحن المسبحون) دیدیلر یعنی قول اول ایله طاعاتده اولان درجه‌لرینه
وثانی ایله معارفده اولان مقاملرینه اشارت ایدوب بلافتور عبادت حقه
مواظبت ایتدکلرندن خبر ویردیلر پس هاروت وماروت دخی ذکر اولنان
مقامات معلومه اصحابندن اولمغله صلوة وتسبیحده اولان مقاملریله افتخار
ایتدیلر اکر معرفتده اهل حقایقدن اوله‌لردی انوار مشاهدهٔ حقك استیلاسندن
بحار من الوهیتده مستغرق وملاحظهٔ طاعاتدن فانی اولوب شانلرینی تفخیم
ایله (انا لنحن الصافون) دیمزلردی فلهذا اظهار سر اثر ایله افعال ربوبیته
اعتراض صورتن کوستروب (اتجعل فیها من یفسد فیها) قولنی تکرار
ایتدیلر قال بعض المفسرین (هو من کلام النبی والمعنی وما منا الا له مقام معلوم)
فی الجنة او بین یدی الله (وانا لنحن الصافون) فی الصلوة والمنزهون له عن السوء
وقال جعفر الصادق (الخلق مع الله علی مقامات شتی من تجاوز حده هلك
فللانبیاء مقام المشاهدة وللرسل مقام العیان وللملائكة مقام الهیبة وللمؤمنین
مقام الدنو والخدمة وللعصاة مقام التوبة وللكفار مقام الطرد والغفلة واللعنة)
وقال الحسین (المریدون فی المقامات یحولون من مقام الی مقام والمرادون جاوزوا
المقامات الی رب المقام) الحاصل اهل بدایات مقام طاعات واهل اوساط
مقامات توکل ورضا وتسلیم وارباب محبت مقامات حالات ومواجید واهل

وما منا قولنده
موصوف محذوفدرکه
احد تقدیر بدر
و صفت مقام
موصوفه قائم
اولمشدرکه له مقام
قولیدر مع

معرفت مقام معارفده اولوب اثنای مشاهداتده برمقامدن برمقامه نقل ایدرلر فاما موحدینه مقامدن بریسی باقی قالمیوب بحار ذات وصفاتده مستغرق اولمغله انلر ایچون مقام معلوم اولمز زیرا موحدینی عظمت کبریا وتجلیات جلال وجمال بروجهله افنا ایتمشدرکه ابد الآباد فانی فی الله و باقی بالله اولوب مقاماتدن برنده مکث ایتمامشلردر کما قال الجنید (المقامات معلومة کما ذکره الله تعالی وارباب الحقایق یأنفون من المعلومات والمرسومات لانهم فی قبضة الحق وامره) آه ای سالك راه بو نفصیلادن مراد حصه بیانیدرکه هیچ کس طهارت ونزاهتنه مغرور اولمسون و مقام فنادن برنفس آیرلمسون پس بعض سالکلر بدایت وسط وظهور محبتده کمال نزاهت حصوله کتوردکلرنده کاه تنزل وکاه ترقیده اولان اخواندن برنده مقتضای بشریتله بعض جرم وزله کوردکلرنده ممکن اولدیغی مرتبه ستر ایدوب کندی حالنه عجب واستکبار ایله انلره طعن وتقریع ایتمیه و بلکه حالنه مشغول اولوب عیوب آخره نظر قیلمیه وکبر ونخوتی ترك ایدوب دائما یوقلقده اوله والا صفوت ونزاهتده ملك مرتبه سنه دخی نائل اولسه مادام که غیریلرك عیوبن وکندینك نزاهتن کوره کمین قضاده اولان غیرت حق آنی قعر زمین واسفل سجینه سرنکون ایدر * نظم * زخود بینی برون در بماندی * چو آب عین درآزر بماندی * زخودبینی درون چه بماندی * چوانکی بر سراین ره بماندی * مکن اندیشهٔ بدنیك اندیش * بکس مپسند نپسندی چو برخو یش * اکرنالی وکرنه کار رفتست * همه نقشی ازین پرکار رفتست * بعقل بد مرو نیکو کزین تو * بجز نیکویی اینجا که مبین تو * منی دیوست وتوفرزند آدم * بجا ماندهٔ دیوی دمادم * چو ذره باش اینجا پای کوبان * زعشق دوست درجان شاد وخندان * پس هاروت وماروته جناب قدسدن بووجهله خطاب باعتاب اولمغله * مثنوی * هردو کفتند ای خدا فرمان تراست * هرایکیسی ایتدیلر ای خالق کون ومکان امر وفرمان سنکدر حقا که * مثنوی * بی امان تو امانی خود کجاست * سنك امانکسز خود امان قنده در وسنك توفیق وعنایت و حفظ وعصمتك اولمسه مصادفهٔ امن وسلامته کیمده قدرت واردر اما ظاهرلری موافق ضمایر اولمیوب برمصداق (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) * مثنوی * این همی کفتند ودلشان می طپید * مجرد اسان ایله بونی تکرار وتذکار ایتدیلر اما کوکللری حرکت ایدوب وجه ارضده حکومت وریاست وخلافت

سوداسنه دوشوب ضمیرلرندن دیرلر ایدیکه ﴿ مثنوی ﴾ بد کجا آید زمانهم العبید ＊ بزدن برامزاق نقصان کلور وجرم ومعصیت صادر اولمق نه احتمالدر بزانم العبید ونزاهت وطهارتده نور محض خورشید وصوامع ملکوتده تجرید ایله فرید اولمشزدر دیوب عصمتلرینه اعتماد ایتدیلر وقبضهٔ قدرتده مقهور اولدقلرندن تغافل ایتمکله عاقبة العاقبه ﴿ مثنوی ﴾ خارخاردو فرشته هم نهشت ＊ تا که تخم خویش بینی را نکشت ＊ بو ایکی فرشته‌نك خارخار عصمتلری انلری حالنه قومدی تا که خود بینلك تخمنی اکیه یعنی آخر الامر تشوش افکار و بی آرامیٔ پندارلری زمین وجودلرنده انانیت تخمنی اکدرمینجه قومیوب ذکر وتهلیلار بنی بنی آدمك تذکارعیوبنه تبدیل ایتمکله اوم وتقریعی تکرار ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ پس همی کفتند کای ارکانیان ＊ بی خبر از پاکیٔ روحیان ＊ پس ایتدیلر ای قدس روحانیان ونزاهت افلاکیاندن بی خبر وجرم و معصیت ایله مکدر اولان ارکانیان وخاکیان معلومکز اولسونکه ﴿ مثنوی ﴾ ما برین کردون تتقها می زنیم ＊ بز ملکلرز قدس و طهارت ایله کردون ملکوت وصوامع جبروتده تتق عبادات و پردهٔ زر بافت تسبیحات طقورز وسراپردهٔ عصمتدن خارج اولمیوب لازم کلسه ﴿ مثنوی ﴾ برزمین آییم وشاد روان زنیم ＊ زمین اوزرینه هبوط ایدوب تسبیح وتقدیس ایله نوردن سایبان اوروروز ایمدی محقق بیلکزکیم سزك بینکزده بز حکومته مأمور اولسق فرش زمینه شاد روان نصفت دوشیوب کماهو حقه ﴿ مثنوی ﴾ عدل توزیم وعبادت آوریم ＊ عدل وداد جمع ایدرز وحق عبادتی یرینه کتورد کدنصکره قوت ملکیه‌مز ایله نوردن پرآچوب ﴿ مثنوی ﴾ بازهر شب سوی کردون می پریم ＊ کیرو هر کیجه جانب کردونه او چارز الحاصل بروجهله تأسیس قواعد معدلات وتشیید قوانین حکومت ایده‌لم که ﴿ مثنوی ﴾ تاشویم اعجوبهٔ دور زمان ＊ حتی اعجوبهٔ دور زمان اوله‌لم ﴿ مثنوی ﴾ تا نهیم اندر زمین امن وامان ＊ تا که زمینده واضع امن وامان والسنهٔ افلاکیان وخاکیانده داستان اوله‌لم اما قضا وقدری کورکیم کندیلرده عجز وقصور بیلیوب عصمتلرینه اعتماد وجمیع فسادات بنی آدمه اسناد ایتدکاری ایچون زبون شهوت ومبتلای معصیت ومحبوس چاه طبیعت اولوب الی یوم القیام قصه‌لری مشهور والسنهٔ ناسده مذکور اولدیلر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ آن قیاس حال کردون برزمین ＊ راست نایدفرق دارد در کمین ＊ اول کردونك حالی زمینه قیاس اولنمق راست کلمز حال زمین فرق

(تتق) پرده وجبین لکدر و (شادروان) سایبان وفرش منقش و بیوك خالی ورفرفه معناسنه که ثوب اخضردر (لغة)

درکین طوتار یعنی مرتبهٔ اعلانك حالنی مرتبهٔ سفلایه قیاس امر محالدر زیرا
اهل ملکوت نزاهت محضه ایله شهوت وطبیعتدن عاری ومقتضیات بشریه دن
بری ارواح مجرده در اهل زمین ایسه شهوت آلوده اولوب صفات بشریه دن
آسوده دکللردر هاروت وماروت ایسه مشرب بشریتدن غافل اولمغله
کندیلرده ترقی وتنزل اولمدیغن بیلورکن اکر مرتبهٔ بشریته واروب
زمینه نزول ایتسه‌ك بنی آدم کبی آلودهٔ معصیت اولمزدق دیدکاری قیاس
باطل اولوب مبتلای شهوت اولدقلرنده اوج ملکوته عروج ایده میوب چاه
مظلم طبیعتده الی یوم القیام سرنکون اولدیلر وزمینده اولان آدمیانده برسر
خفی دخی اولدیغندن غافل اولدیلر واول سرنهانی بودرکه اکرچه کیم
ملائکه اسفله نزول ایتمیوب هر بری کندیلره مخصوص اولان مقام قدسده
مقیم اولوب انسان ایسه مرتبهٔ انسانیه دن مرتبهٔ اسفل حیوانیته رد اولنمغله
(اولئك کالانعام بل هم اضل) قیلندقلری جهتندن ملك بشردن
افضلدر ولکن روح انسانی قابل ترقی اولمغله ایمان صحیح وعمل صالح ایله
اعلای علیینه صعود ایدوب مقام قاب قوسینه اعتلا و بلکه اوج اوادنی یه
ارتقا ایله ملکدن افضل اولمشلردر اکرچه کیم ملائکه برمحوای (وانا
لنحن الصافون) صلوة و عبادتده صف آراسته اولدیلرایسه انسان دخی
بو بابده ملائکه ایله مشترك اولوب اما انسانده کبنیان مرصوص برصف دخی
واردرکه ملائکه صفت مز بوره دن حصه مند دکلدر یعنی صفت مزبوره
حق سبحانه وتعالینك انسانه تعلق ایلیان حب ازلیسیدرکه (ان الله یحب الذین
یقاتلون فی سبیله صفا کأنهم بنیان مرصوص) صف مزبوری بیان
ایتمشدر وکذلك ملائکه‌نك (وانا لنحن المسبحون) قوللرنده دخی انسان
هم انباز اولوب بوندن ماعدا انسانك برافتخارلری دخی واردرکه انلکه
ملائکه دن ممتاز وسرافراز اولمشلردر یعنی (انا لنحن المحبون وانا لنحن المحبوبون)
قولی انسانه مخصوص اولمغله مقام محبتدن مقام محبوبیته ترقی ایدوب
(تخلقوا باخلاق الله) مصداقنجه صفات حق ایله متصف و (بی یبصر و بی
ینطق) دولتیله مستعد اولمشلردر آه ای سالك راه هرنه مرتبه یه ترقی ایدرسك
حق تعالینك محض فضل وعنایتی بیلوب کندیکه قدس و طهارت اسناد
ایتمیوب عجز و قصورك فهم ایله وتوفیق الهی ایله مشتهیات نفسانیه دن
خلاصلق مرتبه سن بولدیغکه شکر ایدوب هاروت وماروت کبی زبون

شهوت واسیر نفسانیت اولانلرك عیوبنه باقیوب بن بونك رنده اولیدم بویله
فساد ایتمزدم دیمه یوخسه هاروت وماروت کبی مبتلای معصیت اولورسن
زیرا مرتبهٔ حیوانیتده اولانلرك اقتضاسی ما اوقات شهوانیه‌نك اجراسیدر
انلر دخی سنك مرتبه‌کاسه‌لرسنك کبی قدس ونزاهت ایله متصف اولورلردی
وهمچنان سن دخی انلرك مرتبه‌سنه رد اولنسك انواع جرم وخباثت صادر
اولوردی پس مناسب اولان ارباب معصیتك حالنه مرحمت اید وب اکر
احسان واکراساءت قبضهٔ قدرتده اولدیغك مشاهده قیله سن و بندهٔ عاجز
اولدیغك بیله سن ﴿ نظم ﴾ زعجز خویش دائم باش مسکین * که تاچون کل
شوی خوش بوی ورنکین * زعجز خویش دائم ربنا کوی * بروزوشب یقین
فاغفرلنا کوی * زعجز خویش دائم کن تو طاعت * که بیرون آید ازرنج
توراحت * اکرانصاف دادی پاك باشی * ولی باید که همچون خاك باشی *
که بی فقرت نباشد این مسلم *زفقر افتادازعین دمادم * ای دل آکاه اکر
هاروت وماروتده انتباه اولیدی سراپردهٔ ملکوتده قالوب میدان بشریتده
کلمکله سخرهٔ جهانیان اولمزلردی پس ارباب محبته دخی لازم اولان بودرکه
سرادقات وحدتدن خروج ایتامکه حقدن مدد وعنایت ایستیوب عیوب
ناسه بقماق کثرتنه دوشمیه و مرتبهٔ سفلی‌ده منهمك اولان جهلایه کندی
مرتبه‌سندن وعشق ومحبتدن کلمات قدسیه اظهارینه جراءت ایتمیوب انلره
دخی کیفیات رحیق عشقی اذاقه ایدرم سوداسنه دوشمیه زیرا انلر کلمات حالات
عشقدن خبردارد کللردر انجق سنك رسوای اولدیغك قالور نتکیم عطار
دیمشدر ﴿ نظم ﴾ به‌نادانان مکو اسرار زنهار * که کوهر ماند اندر خاك
بیکار * اکر بادیده‌ٔ رازت نهان کوی * وکر کوبی نه باخلق جهان کوی *
بجا هرکز بیابد خفیه این راز * مکروقتی که باخویش آید او باز * مخفت
ای دل سخن بپذیر آخر * که میکویم ترا اسرار ظاهر * پس کاشف الاسرار
مولانا خداوندکار دخی کتم اسرار و نامحرملره بادهٔ محبتك کیفیتن اسرار
ایدیکزدیو حکیم سنایی نك قولنی دلیل کتوروب اشبو بیانه شروع بیوردیلر

﴿ در بیان آنکه حال خود و مستیٔ ﴾
﴿ خود پنهان باید داشتن ازجاهلان ﴾

انك بیانندده درکه عشق ومحبت ایله مجذوب اولان عاشقلر کندی حالنی ومست

مدهوش اولدقلرینی جهلادن پنهان طوتمق کرکدر که سینه‌لری نشانهٔ
سنك طعن وملامت اولمیه اما نه فائده بادهٔ عشقك کیفیتی برحالتدرکه عاشق
مدهوش نداركدن قالوب اقتضاء عشق نه ایسه ظهوره کلور ولکن ممکن
اولدیغی مرتبه دیمکدر وکتم اسرار کامللره مخصوصدر کشف واظهارتك
هضم اولانلرکدر که لباسدن عاری سوز سو یلدکلرنده رسوای اولورلر پس
بوکا نه چاره اولسه دیین مجذوبان سالکانه بونك علاجی بودرکه ﴿ مثنوی ﴾
بشنو الفاظ حکیم پردهٔ ٭ پرده نشین وحدت وساقیٔ بادهٔ محبت اولان
حکیم سنایینك الفاظ کهربارنی ایشت واکا کوره ایش ایت که نه بیورر لر
ومجذوبان الهی یه نه وصیت ایدرلر یعنی بیورر لر ای مست رحیق محبت
اولان سالکان راه حقیقت ﴿ مثنوی ﴾ سرهم آنجانه که باده خوردهٔ ٭
باشی هم آنده قوکه باده ایچمش سن یعنی بادهٔ محبتی میخانهٔ عشق اولان
قنغی مرشدك خمخانهٔ تربیه‌سندن نوش ایتدکسه سرتسلیمی آنك عتبهٔ
تربیه‌سنه نهاده قیلوب دائرهٔ فرمانندن خروج ایتمه وصحبت والفتی باده نوش
محبت اولان اخوان ایله ایدوب اکر وجد وحالات واکرمستانه لکدن تبادر
ایدن کلماتی انلره اظهار ایدوب نامحرم طریقت واجنبیٔ حقیقت اولانلر ایله
خلطت ایتمیوب اختیار عزلت قیل یوخسه اجنبیلره کشف راز ایدرسك کندیکی
بین الاغیار مسخره قیلوب سنك حالك شول مست خرابه دونرکه مثلا
﴿ مثنوی ﴾ چونکه از میخانه مستی ضال شد ٭ چونکه میخانه دن
برمست چیقوب ضال اولدی لاجرم ﴿ مثنوی ﴾ تسخرو بازیچهٔ اطفال شد ٭
اطفالك ملعبه ومسخره‌سی اولدی زیرا کیفیت باده ایله ﴿ مثنوی ﴾
می فتداوسو بسو برهرر هی ٭ اول مست بیهوش هر بر یولده طرف طرف
یقلوب ﴿ مثنوای ﴾ درکل و می خندد ش هر ابلهی ٭ بالچغه دوشر
وهر برابله اکا خنده ایدر ﴿ مثنوی ﴾ اوچنین وکودکان اندر پیش ٭ بی خبر
ازمستی وذوق میش ٭ اول مست خراب بوحالده کوذکلر ایسه انك
اردنجه کولوب نه مقوله مست اولدیغندن وذوق شرابدن بی خبرلر سوری
سرخوشی دیو آردینه دوشرلر وال قاقوب کولرلر قال ابو طالب المکی
فی قوت القلوب (وقدسلك فی هذا الطریق اکابر العلماء وافاضل اهل القلوب
و قدکان هؤلاء فی التابعین کثیرا ولم ینکروا هذا وعلیه الصحابة رضی الله
تعالی عنهم ممن عرف مثل عمر وابن مسعود وحذیفه وکان عمر یغشی علیه

مطلب مهم لاهل السلوك من العشاق

حتى يقع من قيام و يضطرب كالبعير و قد كان الغشى يلحق سعيد بن جذيم
وكان من زهاد اصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم بعثه عمر رضى الله عنه
واليا على اهل الشام فكان يوصف له من شدة فقره وفاقته مايعاتبه عمر رضى الله عنه
فى ذلك وبعث اليه صرة بالف دينار وعزم عليه لتنفقها على اهله وعليه ففرق
على الغزاة فكتب اهل الشام الى عمر يذكرون شانه وماكان يغشاه من الوجد
فى مجالسه فحسبوه من دخل فى عقله فسأله عمر لما لقيه عن الذى يصيبه فاخبر
بما يجد فى قلبه من معنى مشاهدته و وجده وهو من مواجيد العارفين فعرف
ذلك وعذره قال ومازاد ذلك عنده الاخيرا فكان يكرمه و يعرف له فضله
وعلمه وكتب الى اهل الشام ان لاتعنفوه فى امره ودعوه وكان رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم يغشى عليه عند نزول الوحى اذا لبسه لبسة ازال ترتيب
العقل ورفع مكان الكون عنه حتى يغط و يتربد وجهه و ينحدر منه مثل الجمان من
العرق فى اليوم الشاتى الان هذا كان يصيبه عليه السلام فى ضرب من الوحى اذا تغشاه
متصلا او ينزل عليه روح القدس فى روعه مواصلا واستبطن قلبه) پس بدايت
حالده مجذوب الهيدن مست محبت اولان بر عاشق دخى خلقه قاريشوب بر سوز
سو يليم ديسه سكرى صحونه غالب اولمغله مرتبهٔ عشقك مستانه سوزلرين
سو يليوب وكيتدكجه پريشان تكلم ايتمكله اطفال مشابه سنده اولان فرسوده لر
انى جنونه بلكه نيجه كلماتنى كفر والحاده حمل ايدوب تمسخر واستهزا ايدرلر
وكذلك عشق ومحبتدن بى بهره اولان بعض يخ پاره لر تقاليد ايله حلقهٔ ذكر
ايدوب هاى وهولرى وآياغن قاقوب صوت وصدالرى آفاقه پيوسته اولمغله
اول مجذوب عاشق بونلرى دخى محقق صادق قياسيله قباحت فهم ايتميوب
حلقهٔ ذكره داخل اولدقده كيفيت عشق اول مست محبتى كندى مقتضاسنجه
تحريك ايدوب وشعوردن قالوب وانلرك صنعت واصول ايله كردشندن بى خبر
اولوب درون دلدن الله هو ديوب وكيتدكجه محبتى ايشليوب وجد وحالاتك
مقتضاسنجه حركات غريبه ايدوب ومستانه وش دوشوب كندى بى عشق
بيهوش ايتمكله انك ايچديكى باده دن بى ذوق واحوال سكردن بى خبر اولان
افسرده دللر بو مجنون نره دن كلدى واصولمزى بوزدى ديو حلقه دن سوروب
چيقاررلر* بيت * من لم يذق والحب حشو فؤاده * لم يدر كيف يفتت الاكباد *
مع هذا ذكر وتوحيد اول عاشقك ذكرى اولوب اول بى ذوقلرك توحيدى
تقليد در فلهذا سلوكارى جذبه ايله اولان ارباب طريقت سالكارى او مقوله
حلقهٔ ذكره وارمقدن منع ايدوب و برى سنى اومقوله حلقه ده كورسه لر تأديب

ایدرلر انلرخود ذکر دوام اوزره دیرلر ولکن طریقهٔ پیران حقیقت اوزره
صحبت ذکراللهه نیت ایتسهلر شرط صحبتدن اولان اخوان وزمان ومکانك
وجودیله آداب جمعیت ذکر وتوحید بودر که ساکن اولدقلری خانقاهده
وياخود اخوان طریقتدن برینك خانه سنده ویاخود کذرکاه خلقدن دور
برمکانده اخوان طریقت جمع اولوب وبربریله بعد المصافحه چشم ظاهرلرینی
مبصراتدن ودیدهٔ باطنلرینی کثراتدن غض ایدوب تفریغ قلب ایله حب
ذاتی یه اشتغال قیلوب نظر پیردن دللرینه پرتو ایدن نورمحبته نظر ایدرلر
وحالت مزبوره یه توجه ونسبت باطنه تعبیر ایدرلر بو اسلوب اوزره ورزش
جذبات وتجلیٔ صفات وذاته مشغول اولدقلرنده نارعشق کیتدکجه مشتعل
اولوب جذبات ربانیه اوصاف بشریتلرین محو ایدوب هر برینك مرایای
قلوبی کمال تصفیه حصوله کتور مکله هبوب نفحات حبیه دریای عشقی
قینادوب بحر محبتك ماهیلری ونارجذباتك پروانه لری بی سرو پاحرکته کلوب
وطور هستیٔ موهوملری تجلیات الهیدن مدکوك ومتلاشی اولوب یك رنکی
حاصل اولدقده بی تصنع وبی تقلید واختیارسز نفس واحده کبی دردایله
الله هو دیمکده یکدم اولوب حلقهٔ توحیده کیررلر وکاه قاعدا وکاه قائما
ذکر وتوحید ایدرلر وشبی روزه ایصال ایدوب معراج روحانی قیلورلر
وهرکس کندی حالنه مشغول اولوب کسنه کسنه نك حرکتندن بی شعور اولورلر
ومجلسك اقتضاسنه کوره ذکر وتوحید قرارن بولدقده طریقتجی اولان
توحیدی اسکان ایدوب بعد الدعاء والتکبیر هرکس محض نور اولوب
مقاملو مقامنه کیدوب حاللرینی اجنبیدن ستر ایدرلر وتوحید وصحبتلری خلق
کوروب احباب زیاده اولسون قصدنده اولمزلر وبوحالدن خبردار اولمیان
اطفال طریقت بومقوله عشاقه درلو درلو اسنادلر ایدوب بولدیغن سویلرلر اما
انلر رضای حق ایچون ملامتی اختیار ایدوب میخانهٔ عشقده مقیم اولورلر
* بیت * آری صنما چو در دلت دردی نیست * درد دل دیکران ببازی
شمری * آه ای قلبی غلاف غفلتده اولان عاقل صمصام فکر وذوالفقار ذکری
برهنه کورمدك که غبار کدورتی پیدا ویاخود جلا وصفوتی هویدا اوله
* بیت * او کنت شاهدنا وماصنع الهوی * بقلوبنا لحسدت من لم یحبب * ع *
یکی زین چاه ظلمانی برون رو تا جهان بینی * پس ذکر وتوحید وتفرید
وتجریده طالب اولان صادقلر ذکر اولنان زمرهٔ عشاقه ملحق وحلقهٔ

محبتلرینـه مصلق اولمغه همت ایدوب اولور اولمز تقلیده فریفته اولمیه
﴿ نظم ﴾ زجاجـه بشکن وزینت فروریز * بنـور کوکب دری درآویز *
چودر خلوت نشیند یار بایار * اکرمو یی بودکی کنجد اغیار * اکر بادیدهٔ بادیده
می باش * زخلقان خو یشتن دزدیده می باش * وکر بادیدهٔ نادیده مشنو * حقیقت
جوی در تقلید مکرو * اکر بادیدهٔ حاصـل چه داری * درین اعیان ذات
واصل چه داری * دلاچون خستهٔ درمان طلب کن * دوای درد ازجانان
طلب کن * چود ردت هسـت جانانت دوا اسـت * که اومی عاشقـان
درد ودوا است * دلت آینهٔ صـافی بکن زود * نماید اندرو دیدار معبود *
ازایشان مکذر وایشان همی جوی * درون دل تو با ایشـان همی کوی *
ازایشان واصلی آید تراهم * اکرداری قدم در راه محکم * ایمدی ای طالب
راه حقیقت بونی محقق بیل که ﴿ مثنوی ﴾ خلق اطفالند جزمست خدا *
مست محبت الهیدن غیری اولان خلق اطفال مشابه سنده در ﴿ مثنوی ﴾
نیست بالغ جز رهیده ازهوا * هوادن خلاص اولاندن غیریسی مرد باغ
دکلدر یعنی مرد بالغ اولدر که هوای نفسدن خلاص اولوب محبت الهیه ایله
ماسوادن فارغ اوله زیرا (وماخلقت الجن والانس الالیعبدون) فحواسنجه
و (کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) مصداقنجـه
خلقت انسانیدن مراد حب ذاتی ومعرفت ربانی یه وصول اولمغـله مرد
عاقل اولان عین یقین ایله دنیانك فناسن مشاهده قیلوب و (کل ماشغلك
عن مولاك فهو دنیاك) موجبنجه قلبی محبت ذاتیه دن اشغال ایدن هرنه ایسه
اندن تفریغ قلب ایدوب * م * چیست دنیا ازخدا غافل بدن * مضمونجه
حب ذاتی تحصیلـنه بذل همت قیلورلر واطفال نابالغ مشابه سـنده اولان
اصحاب وهم وخیال برفحوای (یعلمون ظاهرا من الحیوة الدنیا وهم عن الآخرة
هم غافلون) احکام دنیاویه یی قیراط قیراط وزن ایدوب احوال آخرت
وکیفیات محبتدن غافللردر اما حق سبحانه وتعـالی اولیا وعاشقلرینك قلبنه
جمال وجلال ایله متجلی اولمغن شـوق غالب اولوب حب خدا اذهال عقل
وتدبیر ایتمکله تدارك معیشت ونظـام امور دنیویه دن قالمشـلردر فلهـذا
مولانا خدا وندکار دخی مست خدادن غیریسی ملاهیٔ دنیا ایله ملعبه ایدن
اطفالدر دیوب بیوررلر که حق جل جلاله کتاب کریمنده ﴿ مثنوی ﴾ کفت
دنیالعب ولهوست وشمـا * کود کیت وراسـت فرماید خدا * بیور دیکه
دنیا لهو ولعبدر وسز اطفال نابالغسز وحق تعالی راست بیورمشـدر کافال

تعالی فی سورة الحدید (اعلموا انما الحیوة الدنیا لعب ولهو وزینة وتفاخر بینکم وتکاثر فی الاموال والاولاد) وفی سورة العنکبوت (وماهذه الحیوة الدنیا الا لهو ولعب وان الدار الآخرة لهی الحیوان لو کانوا یعلمون) یعنی حضرت ایزد متعال قوللرینه اعلام ایدرکه حیوة ابدیهٔ اخرایه نسبت حیوة فانیهٔ دنیا لهو وبازیچه در پس حق جل وعلا ایکی معنادن اوتوری حیات دنیاوبه یی لهو ولعبه تشبیه بیورمشدر * بریسی بودرکه لهو ولعب سریع الانقضا و بی دوام و بی بقا اولدیغی کبی دنیانک دخی حیوة وزینت وشهوت ولذتی ظل زائل اولمغله اکا میل ومحبت ومزخرفاتنه حب والفت کمال جهالتدر * بریسی دخی بودرکه لهو و بازیچه یه میل ورغبت صبیان سفها و اطفال بی نهی نک شانندن اولوب عقلاء ذوی الاحلام ملاهی وملاعبدن بریلردر پس مشتهیات نفسانیه ومستلذات دنیاویه یه میل ومحبت ایدن حقیقتده ملعبه یه رغبت ایدن اطفالدن اسفه درفلهذا مولانا خداوند کار دخی ای اهل دنیا اسرا اطفال نابالغلر سز بیورر کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم (ماانا من دد ولادد منی) پس عاقل اولان نفسنی لهو ولعبدن صیانت ایدوب حیات باقی یه مسارعت ایدرلر و دنیا ومافیها موتی اولوب قلبلری نور ایمان وذوق ووجدان ایله منور اولانلردن غیریسی ذوحیات اولمدیغن مشاهده قیلورلر وتفریغ قلب ایله حب ذاتی یه اشتغال کوسترلر زیرا آخرت عالم ارواح وملکوتدن عبارت وابدی وسرمدی حیات کلیه ایله حی لایموت و بقاسی لایفوتدر ودار الخلده داخل اولانلرک حیاتلرینه غصص ومحن و امراض وعلل وموت وفوت تطرق ایتمیوب قرب احدیتده مسرور سرمدیلردر کما ورد فی الحدیث (ان الجنة بمافیها من الاشجار و الاثمار و الغرف والحیطان والانهار حتی ترابها وحصائها کلها حی) پس بونک قدرنی علماء بالله اولانلر بیلور واطفال وصبیان مرتبه سنده اولان علماء سوء واهل دنیا بو معنادن غافل ومحجوب اولوب تعقل ایتمزلر زیرا برفحوای (بل اکثرهم لایعقلون) رشاش نور محبت بدایتده انلردن خطا ایتمکله نهایتده دخی هدایتدن محروم قالوب تعقل وتدبردن محجوب اولمشلردر کما قال تعالی (و من لم یجعل الله له نورا فماله من نور) پس نور مرشودن بی بهره اولانلر حق جل جلاله حبیبی محمد المصطفی علیه من صلوات الله الاوفانک نور مصباح زجاجهٔ قلبنی نور جمال وجلال وتجلیٔ ذات و صفات واسما وافعال ایله منور ایتدکدنصکره انوار مزبوره ایله بعث

(الدد) اللهو و اللعب (لغة)

ایندیکن فهم درست ایله فهم ایتمیوب (قد جاءکم من الله نور وکتاب مبین)
قول کریمنك معناسنه متفطن اولمدیلر زیرا فهم ایده لردی اثر رسوله تابع
وملاعبت دنیاویه دن فارغ اولوب قلب فرسوده لرینك سراج منطفیسنی
سراج قلب منیر وارث محمدیدن ایقاد اید وب نورمن بور انلرك قلب میتنی
بعد الموت احیا ایدردی کما قال تعالی (اومن کان میتا فاحییناه وجعلنا له
نورا یمشی به فی الناس کمن مثله فی الظلمات) ﴿ نظم ﴾ همه دنیا نیرزد پیش
دانا * بکه برکی حقیقت بی لم ولا * همه دنیا نیرزد حبهٔ خاك * حذر کن زود
ازوی جست وچالاك * زدنیا هیچ عاقل شادنبود * دل دانا دروآزادنبود *
ببازی نیست این دنیا نظر کن * زبازی بکذر وخود را خبر کن * تو بازی
دان که کار کودکانست * کناری کیر کاینجا خوف جانست * تو پنداری که دنیا
هست جنت * ازآن هر لحظه یابی رنج ومحنت * همه فانیست اینجا کر بدانی *
نهادت فانیست اینجا چه دانی * اکر ملك زمین زیر نکینست * باآخر جای توزیر
زمینست * بنادانی چنین مغرور ماندی * تواز نور محبت دور ماندی *
قدم بیرون نه ازچاه بلا تو * بکو تا چند باشی مبتلا تو * دوا کن خویشتن راپیش
ازمرك * دوابی نیست عاشق رابه ازترك * هوابکذار تا کردی مصفا * شوی مانندهٔ
اول تو یکتا * کرا کویم که همرازی نه دیدم * کجا خوانم هم آوازی نه دیدم *
آه ای کودکان بی فکرت وصبیان پرغفلت زنهار بن خود پیر سال خورده
وزمانك کرم وسردن چکمش کار دیده یم پس نه جهتدن طفل نارسیده
مشابه سنده اولورم دیمه زیرا مادام که ﴿ مثنوی ﴾ ازلعب بیرون نرفتی کودکی
لهو وبازیچه اولان زینت دنیادن طشره کتمیه سن وتولدمن خرفات ایتمیه سن
التمش یاشنده دخی اولورسك بنه کودکسن ﴿ مثنوی ﴾ بی زکات روح کی باشی
زکی * بی طهارت روح نچان زکی وطاهر اولورسن یعنی مادام که نار جذبات
هستی سوز وجود موهومکی حرق ودریای نور محبت بودونابودکی غرق اید وب
عشق الهی باده سندن مست ومدهوش اولمدقجه روحك آلایش کثراتدن
مجرد وپاك اولمیوب ظن وکمان ایله اولان اعمال واقوال وعلوم وافعالك مشتهیات
نفسانیه یه متعلق وبازیچهٔ اطفال مشابه سنده اولوب وکیفیت محبتدن کلمات
ایلسك محض تقلید بی ذوق اولور فلهذا مرکز دائرهٔ ارباب کشف ویقین
مولانا جلال الدین ذوق وحالدن بی بهره ایکن علی ملأ الناس حلقهٔ ذکر ایدوب
وهای وهو بله قبه لری کم کم اوتدوروب ریا ایدن مقلده یی وخلق عالم کندو یه

حسن اعتقادایله تعظیم ورعایتلرندن لذت الان اهل سمعه بی لذت جماعدن
بی خبر ایکن جماعه تقلید ایدن اطفاله تشبیه ایدوب بیوررلرکه ﴿مثنوی﴾
چون جماع طفل دان این شهوتی * که همی رانند اینجا ای فتی * ای فتی دنیایه
متعلق برشهرت وزینت ولذت وشهوتی که خلق جهان کمال میل ورغبت ایله
بودنیاده اجرا ایدرلر نابالغ اولان اطفالك تقلید وبازی ایله اولان جماعی کبی
بیل یعنی اطفال وصبیانك ملعبهٔ معتاده سندندرکه کودکلر بازیچه ایتدکلرنده
بری زن وبری مرد اولوب آیین عروسی اوزره بطریق التقلید صورت مجامعت
کوستروب ملعبه ایدرلر ولکن هنوزلذت جماعدن بی بهره اولمغله ﴿مثنوی﴾
آن جماع طفل چه بود بازیی * باجماع رستمی وغازیی * بررستم زمان وغازی
شجعانك جماعنه نسبت اول طفلك جماعی نه اولور مجرد لهو وبازیچه اولور
زیرا مرد بالغك جماعی ذوقه دائر لذت ویروب نتیجه سی بولدك ظهوری اولور
اما جماع طفل بی نتیجه و بی شهوت ومجرد تقلید وملاعبه اولور الحاصل بوجهان
بی طائلك ظل زائل ولهو باطل اولان شهوت ولذت وشهرت وثروتیله اهل دنیانك
افتخار ایتدکلری همان اطفالك تقلیدا جماعنه بکزر ومزخرفات دنیا ومستلذات
اخرایه التفات ایتمیوب مال وخانمان ونفس وجانلرین عشق جانانه بذل ایدن
رفرف سوار محبت وقهرمان حقیقتلرك لذات انس جمال ووحدتلری قتنده
مغلوب بشریت ومقهور نفس و شهوت و بی ذوق ومحبتلرك بطریق التقلید
های وهو وآه سرد وشوق ومحبت ووجد وحالت اراءت ایتدکلری نتیجه سی
اولمیان ملعبهٔ صبیانه بکزر زیرا مجذوبان رحمانی وعاشقان سبحانی اولانلر
پرتو نور محبت ایله تزکیهٔ نفس وتصفیهٔ قلب وتجلیهٔ روح ایتدکلرنده نفس
مطمئنه ایله روح اضافینك اجتماعندن حاصل اولان لذات مشاهداتدن ولد
قلب دیدکلری معنی نتیجه ویروب مشرق جاندن ظاهر اولمغله روح صافیلری
بر شکل پری پیکر اولوب اوج جبروته عروج ایدوب صور مثالیهٔ انبیا واولیا
مانند نقش بشر پیش نظرلرنده هویدا اولوب عجائب ملکوتی سیر ایدرلر
﴿نظم﴾ آن کروهی که زنده ازدیند * همه بیدار خواب می بینند * فکرها در
زمان مصور کشت * روح صافی بشکل پیکر کشت * رفته بی کاروان
ومرکب وساز * طرفة العین درد مشق وحجاز * کوه وصحرا وکشتی ودریا *
مهروماه ونجوم وارض وسما * انبیاء کذشته را بیند * صدچنین ارض وصد
سما بیند * کنت باهریکی سخن بیدار * باز بان و بصورت ازاسرار * خلق

شهوتی دهیاباء وحدتدرکه تحقیر ایچوندر مثد

دیکر مکر که اندر خواب * زین ببینند اندکی چو سراب * فاما اهل دنیا متابعت
نفس وهوا وملاذهٔ مزخرفات دنیا ایله لطیفهٔ قلبیه‌نك نور آفتاب طلعتنی
پوشیده وظلمت افعال ایله مسدوده قیلوب جانب ملکوته عروجدن قالورلر
ومحبوس سجین طبیعت اولوب اطفال نابالغ کبی بازیچهٔ دنیایه فریفته اولورلر
و بیهوده تك و پولر ایدرلر فلهذا مولانا خداوندکار بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾
جنك خلقان همچو جنك کودکان * جمله بی‌معنی و بی مغز و مهان * خلق
جهانك دنیا اجلیچون اولان جنك وجدالی اطفال محلات بربره کاوب بربریله
محله دوکشی ایتدکلری کبی جملهٔ بی مغز و بی معنی وحقیر ومهاندر یعنی سعی
وکوششلری تمهید دین مبین وتشیید شرع متین ایچون اولمیوب ایکی اسلام
پادشاهی مجرد ملك ودولت وحب سلطنت ایله بربریله حرب وقتال وجنك
وجدال ایدوب مابینده نیچه نفوس مسلمین و ضعفا ومساکین تلف اولدیغی
جهاد فی سبیل الله اولمیوب بلکه بومقوله فساده مباشرتلری باعث دخول نیران
وموجب عقاب خذلاندر وکذلك جاه ومنصب ومأکل وملبس وغرض نفس ایله
خلق عالم بربرینك عرضنی پایمال وجنك وجدال ایتدکلری ملعبهٔ صبیانه
مشابه اولوب روزجزاده هر بری مهان اولمغه سببدر آه ای شنوندهٔ آگاه طریق
حقدن کمراه اولان اهل دنیا عجب خیال باطل و وهم بی طائل اصحابی درکه
ظل زائل اولان جهان فانی ایچون جنك ایتدکلری همان اکا مماثلدرکه
صبیان بی اذعانك ﴿ مثنوی ﴾ جمله باشمشیر چوبین جنکشان * جمله وجنکاری
شمشیر چوبین ایله در ﴿ مثنوی ﴾ جمله در لا ینفعی آهنك شان * انلرك
قصد و آهنکاری عمو ما برشیٔ لا ینفعدر وسعی واهتماملری بی فائده در
﴿ مثنوی ﴾ جمله شان کشته سواره برنیی * جمله اطفال برقش اوزرینه سوار
اولمشلردر بو وهم وخیال ایله که ﴿ مثنوی ﴾ کین براق ماست یا دلدل پیی *
بو بزم براق زیبا و دلدل بادپای مزدر اما غافلارکه ﴿ مثنوی ﴾ حاملند
وخود زجهل افراشته * حاملاردر وجهلدن کندیلرینی عالی طوتمشلردر
وحاملردن نفسلرینی ﴿ مثنوی ﴾ راکب و محمول ره پنداشته *
راکب طریقت و محمول حقیقت قیاس ایتمشلردر پس اسب نی مشابه سنده
خیل ظن وخیاله سوار اولوب شمشیر چوبین مانندی اولان دلائل عقلیه
و قیاسیه ایله بحث وجدال ایدن اصحاب عقل پرعقال اطفال مثال جهل
و پندارلریله کندولری حامل فضل و کمال وهم ایدوب عجب واستکبار ایله

هیچ فرده امتثال ایتمزلرومی تبهٔ اعلا دن دم اورلرخبرلری بو قدرکه صدهزارشك وکمان وظن وحسبان حسالی اولوب طریق کشف وعیاندن محروم قالمشلردر ❁ نظم ❁ دریغا رنج بردت ضایع آمد * به پیش انبیا بس ناخوش آمد * دریغا برکذ شنت عمرناکاه * بمانده خوار تواندر سرراه * دریغا برکذ شنت عمروکم شد * وجودت ناکهی عین عدم شد * نداری هیچ جزکفتار چیزی * ازآن هرکزندیدی یك پشیزی * تو بازی می کنی ای طفل بازی * ولی نی اسب تازی لاشه تازی * چووصل واصلان ایجاندیدی * زکوری دیده بینایان ندیدی * چو جانان را نمی دانی چه کویم * تو درمان تواین لحظه بجویم * ایمدی ای غافل بی انتباه ❁ مثنوی ❁ باش تار وزی که محمولان حق ❁ صبرایله برکونه دکین که حتی رفرف جذبات حق محمو للری ❁ مثنوی ❁ اسب تازان بکذرنداز نه طبق ❁ عشق براقنی قوشه رق برق خاطف کبی نه طبقدن کچه لر و پر آچوب فضای لامکانده اوچه لرآه ای سالك راه اکرچه کیم ❁ مثنوی ❁ تعرج الروح الیه والملك ❁ روح الامین وملائکهٔ برین جانب ملکوته عروج ایدرلر وهر بری مقاماو مقامنده صدرنشین اولورلر ولکن مرتبهٔ معینه لرندن تجاوز ایده میوب جبریل دخی اواورسه (اودنوت انملة لاحترقت) دیوسدره دن اوته کچه میوب عجب دولت وغریب سعادتدرکه ❁ مثنوی ❁ من عروج الروح یهتز الفلك ❁ روح اعظم اولان سید الانبیاء علیه السلام و وارث حقیقتلری اولان کمل اولیاء کرامك عروجندن فلکلر اهتزاز وافتخار ایدر وانلر مقامات دن برنده مکث ایتمیوب وبرشیٔ مانع وحجاب اولمیوب اوج قرب لاهوته اوچارلر حضرت مولانا من کل الوجوه اولانابو بیت شریفله سورهٔ معارجده اولان اشبو آیت کریمه یه اشارت بیورمشلردر کما قال الله تعالی (تعرج الملائکة والروح الیه فی یوم کان مقداره خمسین الف سنة) یعنی ملائکه وروح الامین حق تعالینك عرشنه برکونده عروج ایدرلرکه اول کونك مقداری فرض اولنسه اللی بیك ییل قدر دراما سمواتدن زمینه انزال بیوریلان مدبرات امریه نك عروجی تقدیر اولنسه انك مقداریومی بیك ییل قدر در کما قال الله تعالی (یدبر الامر من السماء الی الارض ثم یعرج الیه فی یوم کان مقداره الف سنة) قال الشیخ الصمدانی ابو الحسن الخرقانی قدس سره (انی صعدت ظهیرة لاطوف بالعرش فرأیت جماعة یطوفون بالعرش طوافا لایعجبنی برودتهم

مطلب
در تفسیر تعرج الملائکة والروح الیه

وسكونتهم فطفت بالعرش الف طوفة و ماأتمواطوفة واحدة فسألتهم من انتم وماهذه البرودة فى طوا فكم قالوا نحن الملائكة وهذا طبعنا لايمكن ان نتجاوز مما جبلنا الله عليه فسألونى من انت وماهذه السرعة قلت انا ابن آدم وهذه السرعة نتيجة طبع النار التى ركزت فينا) پس قطب ربانى ابوالحسن خرقانينك سرعت طيرانى معلوم اولديسه عروج روح كملدن اهتزاز فلك دخى معلومك اولور پس ملائكه برين وروح الامينك عالم ملكوتده مقامات معلومه لرى اولمغله مسقط امردن مصعد معلو ملرينه عروج ايتدكلرنده اللى بيك ييللق مسافه يى اقل من ساعة قطع ايدرلر حق ايچون خود مكان ومنتهى اولميوب ملائكه نك عروجلرى خلقدن اولان عرشه در بلكه حق جل وعلانك ظهور عزت وجلالى هرذره ده عيان اواوب من حيث المسافه اولان قرب وبعد مرتفع اولدقده افهام واوهام بكليتها مدرجه اواوب حق ايله روح بينىده قرب و بعد قالميوب اهل حقك حقه وصولى طرفة العينده ميسر اولور زيرا وصول حقدن اواوب حق ايسه قريب غير بعيددر فاما لطائف قدسيه وارواح انسيه دن هر برلطيفه نك حظيرهٔ قدسه عروجلرى استعداد لرينه كوره اواوب بعض لطيفه نك عروجى يدى يوز بيك ييلده و بعضى لطيفه نك عروجى اوچيوز اللتمش التى بيك ييلده و بعضنك يتمش بيك ييلده و بعضنك اللى بيك ييلده و بعضنك التى بيك ييلده و بعضنك بيك ييلده ميسر اولور اما لطيفهٔ مرآتيهٔ كامله نك عروجى اقل من لمحة اولور و مدة مقدرهٔ معارج حد قرآن واسرار مكتومه دن اولمغله افشاء سر جائز اولميوب كشف وعيان صاحبلرينه عنايت ازليه دن ذوق ووجدان ايله معلوم اولور فاما ذوق سليم وطبع مستقيم اصحابى اولان اخوانه اسرار مزبوره دن بعضى فهمه قريب اولمغيچون برمقدمه تقديمى ايله اهل كشف ويقينك سنين مزبوره ده واقع اولان تحقيقلرى لسان عربى اوزره بيان اولنسون كه ذكر اولنان علوم الهاميه اربابندن اولمغه سعى بليغ ايليه لر ان شاء الله تعالى * فاعلم ان الذات المطلقة الاحدية من حيث هى هى امتدادها اعنى مدة بقائها غير مضبوطة لانها من حيث هى كذلك لاوصف لها ولا اسم لها ولا رسم فهو فى عماء كما جاء فى الحديث اذلا يمكن معرفتها بوجه من الوجوه مالم يتعين بصفة فاول التعينات علمها بذاتها فهذه الصفة تنزلها من الحضرة الاحدية الذاتية التى لانعت لها الى الحضرة الواحدية التى هى

مطلب
بيان يوم الهيه كان مقداره الف سنة

حضرة الاسماء والصفات ويسمى الحضرة الالهية وهذه الحضرة اثبتت للحضرة الاولى ازلية الآزال بهذه النسبة الاعتبارية بين الذات الاحدية وصفاتها اذ لا تعقل النسبة الا بعد اعتبار الاثنينية وسميت تلك النسبة السرمد وقد تحققت بهذه النسبة ازلية الآزال اعنى تقدم الاحدية على الواحدية فالواحدية هى الحضرة التى لازليتها اول وهو ازلية الآزال وذلك ابتداء السنة السرمدية وقد اقتضت الحضرة الالهية بهذه النسبة حقائق الاعيان بحكم العالمية فتحدث لها بحدوث الاعيان نسب اخر بين الحقيقة الاولى وتلك الاعيان كقادريته على ايجادها ومشيته لها والتكلم اياها بخطاب كن والسميعية بادعائها بطلب الايجاد على الوجه الذى عينته المشية المسماة بالعناية الاولى والبصيرية بشهودها على تلك الصفات المتباينة والعالمية تحكم على الذات بالحيوة فجعلت هذه السبع مع الذات ائمة الاسماء لانها اسماء اولية متقدمة على سائرها وفى الحقيقة صفة العالمية تقتضى ان اسم العالم امام الائمة السبعة لتحقق تقدم العلم على الارادة وسائرها سوى الحيوة المصححة للعلم لكن الحى وان تقدم بالوجود لا يستحق الامامة لتقدم العالم بالشرف فان الحيوة لا تظهر الا بالعلم والادراك فهى كالشرط والاستعداد له ولما كانت هذه الصفات السبع امورا اعتبارية مقتضية لربوبية الرب المطلق لجميع الاشياء بواسطتها كانت ازليات هذه الاسماء متقدمة على ازلية الربوبية مطلقا لحضرة الربوبية متأخرة عن الحضرة الالهية تأخرها عن حضرة الذات فازلية الآزال هى الاولية المطلقة التى لا تعدد فيها وازلية الالهية متعددة بتعدد الاسماء والاسماء لا تحصى كثرة لكنها مع لا تناهيها تحصر فى السبعة لانها جزئياتها وفروعها المنشعبة منها فلا تخرج عن احاطتها فلكل من السبعة حضرة من حضرات الاسماء فيها طائفة من هذه الاسماء الغير المتناهية فتحت كل اسم منها اسماء غير متناهية تتوسط بين الذات ومربوباتها فى الربوبية بالافعال فحضرات الاسماء تحصر فى هذه السبعة وكلها سابقة على حضرة الربوبية والحضرة الربوبية هى التى فيها (كل يوم هو فى شأن) فالامتداد الاول اى امتداد بقاء الاحدية من ازل الآزال الى ابد الآباد ليس فيه نسبة ولا قسمة وهو عند اعتبار التعينات الوصفية ينفصل الى الامتدادات الاسمائية والاسماء الى الامتدادات الربوبية وتسمى الدهر ونظيرها فى الزمان امتداد الدور الفلكى فانه اذا

اعتبرت الحركة الاولى و امتداد مقدارها الذى هو الزمان المطلق مع قطع النظر عما تحتها لم يكن لها ابتداء ولا انتهاء ولا قسمة فاذا اعتبرت محاذاة الشمس النقطة منها اى نقطة كانت ابتدأ السنة التى كل دورة منها وصول الشمس الى تلك النقطة بحركتها التى تقطع بها اجزاء فلك البروج و ينفصل الامتداد بها الى السنين و تنفصل السنة باعتبار قطعها للبروج الى الشهور والشهور باعتبار وصولها الى النقطة الاولى بالحركة اليومية الى الاسبوع والاسبوع الى الايام والايام الى الساعات والساعات الى الدرجات والدرجات الى الدقائق والدقائق الى الثوانى ثم الى الثوالث حتى الآن وهو فى الزمان بمنزلة النقطة الهندسية من الخط و يفسر بالزمان الحاضر وهو اقصر جزء من الزمان وهو الذى لا ينقسم من غاية الصغر الا فى الوهم وقد يطلق الايام على كل واحد من الاجزاء مجازا باعتبار انه جزء محدود من الزمان فاقصر الايام هو الآن واطولها بحسب الزمان هو السنة و لاشك ان الاول عاد للاكثر عد الواحد للاعداد والاكثر متقدر بالاقل تقدر المائة بالعشرات وكما ان الساعات تقدر الايام والايام الشهور والشهور والسنين والسنين مطلق الزمان فكذلك الزمان الذى هو اقصر الامتدادات الازلية تقدر الباقين الى الدهر والسرمد ولنرجع الى المقصود فنقول ان الله يقتضى الربوبية باسمائه والاسماء لدوام تأثيرها تقتضى وسائط فى ربوبيتها لما فى هذا العالم وهى الاثيريات فاقتضت الائمة الكواكب السبع السيارة مع افلاكها وجعلتها الرؤساء والسادة فى تدبير امور الدنيا وسخرتها بامر الله تعالى كما قال عز وجل (وسخر لكم الليل والنهار والشمس والقمر والنجوم مسخرات بامره) اى الامر الواحدى الالهى فى قوله تعالى (وما امرنا الا واحدة) على التدابير الجارية فى هذا العالم التى هى الشؤن الالهية فى ايام الدنيا كما اشار اليه قوله تعالى (كل يوم هو فى شأن) ولما كانت ايام الدهر ايام الربوبية الممتدة من انتهاء ازلية الحضرة الالهية الى ازلية الربوبية ويمتد الربوبية الى انتهاء التغيرات الزمانية كانت ايام الدهر اطول من الزمانيات التى هى امتدادات منحصرة فى امتداد مقدار الحركة الاولى اعنى الزمان فيتقدر بالمقاييس الزمانية تقدرا بالعدد التام منها وهو الالف فكل يوم منها الف سنة وهى ايام الربوبية وايام التدبير كما اشار اليه فى قوله تعالى (وان يوما عند ربك كالف سنة مما تعدون) وهو يوم الرب المدبر الذى وقت به العذاب وانجز الوعد فى قوله تعالى (ويستعجلونك بالعذاب ولن يخلف الله وعده وان يوما عند ربك

كالف سنة مما تعدون) والتدبير فى قوله تعالى (يدبر الامر من السماء الى الارض ثم يعرج اليه فى يوم كان مقداره الف سنة) ولما كان ابتداء هذا الامر من السماء والسموات سبع على مقتضى الائمة السبع كان مقدار الدنيا سبعة من تلك الايام اسبوعا واحدا لكل رئيس دورتام من الادوار الزمانية ومن هذا ينكشف سر انشقاق القمر وختم النبوة فان ظهوره صلى الله عليه وسلم فى اليوم الاخير الذى هو جمعة الاسبوع المذكور كظهور آدم عليه السلام فى اليوم الاول وسر قيام الساعة بانقضاء اليوم السابع الذى نحن فيه وسر تعظيم الجمعة فى الشرع المحمدى ولهذا قال عليه السلام (ان استقامت امتى فلها يوم وان لم تستقم فلها نصف يوم) وفى الحديث بشارة لنا بالاستقامة حين جاوزنا النصف ولما كانت ايام الآخرة ايام الالوهية الممتدة من ابتداء ازلية الآزال الى انتهاء الربوبيات الاسمائية كانت اطول من ايام الربوبية فتقدر بالمقاييس التى هى ايام الربوبية والربوبية تحصل باى اسم كان واما الالوهية فلا تتم الا بالائمة السبع فالربوبية فى الحقيقة سبع الالوهية اعتبارا فايام الدنيا سبع ايام الآخرة وهى الحاصلة من ضرب ايام الدنيا فى اعداد الائمة السبعة فتكون تسعة واربعين الف سنة وينتهى الامر فيهما الى الله العلى ذى المعارج الاسمائية العلى وانقضائها فى اليوم التالى لهذه المدة فى ايام الربوبية ينتهى المعارج كلها الى الفناء فى الذات فيتم الخمسون ويتحقق معنى قوله تعالى (تعرج الملائكة والروح اليه فى يوم كان مقداره خمسين الف سنة) فان انقضاء التسعة والاربعين وآخره انما يكون بالخمسين وهو يوم القيامة الكبرى (فاصبر صبرا جميلا) ان كنت من اهل هذه القيامة ولان فى كل دورة من الادوار الجمالية والجلالية الافرادية وبجمعيتها افلاكا مخصوصة وسموات واراضى وللافلاك حركات منصوصة ودنيا وآخرة وقيام قيامة وظهور ساعة عند انقضاء كل دورة من الادوار وكذا عند انتهاء كل نوبة من نوب الجمعيات يظهر قيامة من القيامات وهذه الحالات لاتتأتى الا بالحركات وحقيقة الحركة تبدل النسب الذاتية بعضها بالنسبة الى البعض كتبدل نسبة العلم بذاته ونسبة العلم بالعلم بذاته وهكذا يتضاعف الادراكات المركبة فاذا كان طول هذا اليوم خمسين الف سنة كانت القيامة الصغرى اول موطن من مواطنها كما قال عليه السلام (من مات فقد قامت قيامته) وقال (القبر اول منزل من منازل الآخرة) والوسطى هو اوسط مواطنها وفيه مواطن مختلفة واحوال باهلها متباينة كموطن الجمع

وموطن الفصل وموطن فيه (لا يسئل عن ذنبه انس ولاجان) وموطن يقال فيه (وقفوهم انهم مسؤلون) وموطن فيه (تأتى كل نفس تجادل عن نفسها) وآخر فيه (لاينطقون) واذا تحققت الحضرات الثلث وامتداداتها تحقق معنى قول من قال (انا اقل من ربى بسنتين) وان امتداد بقاء الذات فى الحضرة الاحدية من ازل الآزال الى ابد الآباد ليس فيه نسبة ولاقسمة واذا ابتدأ اول التعينات ابتدأت السنة التى كل يوم منها خمسون الف سنة واذا ابتدأت الربوبية بالاسماء ابتدأت السنة التى كل يوم منها الف سنة وكما ان كل اسبوع من هذه السنة سبعة آلاف سنة وكل يوم ثلثمائة وستون سنة فكل اسبوع من السنة الاولى ثلثمائة الف وخمسون الف سنة وكل شهر الف الف وخمسمائة الف سنة وكل سنة ثمانية عشر الف الف عام وهى الاحقاب المذكورة فى قوله تعالى (لابثين فيها احقابا) فمن ترقى الى الحضرة الواحدية خرج من ايام الربوبية الى الايام الالهية فى السنة السرمدية ومن بلغ الحضرة الاحدية جعل تحت قدمه الاوقات العددية وكان وقته واحدا وكان عن كل رتبة صاعدا لان مقامات العارفين ودرجات المحققين المحققين فى نشآت الادوار الالهية وبرزات البروزات فى الاكوار السرمدية متفاوتة فمنهم من دار فى جميع الادوار الالهية والكونية الجمالية الاصلية والفرعية وكذادار فى تمام الاكوار الالهية والكونية الجمالية الاصلية والفرعية وتحقق بمافيهما من الاسماء الالهية الجمالية والجلالية وبجمعيتهما وبالافعال الربوبية من الايجاد والخلق والابقاء والافناء والاحياء والاماتة والحشر والنشر وغير ذلك من الكليات والجزئيات ومنهم من اقتصر دورة فى الادوار الجملية ولايتعدى الى الاكوار الجلالية ومنهم من تقيد بفردارية دورة واحدة من ادوار الجمال والجلال اصلية كانت اوفرعية وتحقق بمافيها ولها باظهار الازل والابد واشهار الدنيا واسرار الآخرة وابداء الاحقاب والآماد وابرز ما لهما من الاطوار وتحويل الاحوال وتبديل الامثال وغير ذلك من الآمال فامامن ليس كذلك لامن هؤلاء ولامن هؤلاء بل اقتنع بالالفاظ والعبارات ويتشدقون فى المحاضر والمحافل بالمحاورات وتقرير الدلائل لدى المناظرات (وهم يحسبون انهم يحسنون صنعا * ويحسبون انهم على شئ) بل انهم ينسون المقصود بالذات ويتيهون فى تيه الظنون والخيال ويلعبون بمزخرفات الدنيا كالصبيان والاطفال (هيهات هيهات) فان الحالات القلبية والمقامات التى يكون العارف بها صاحب قدرة واقتدار انما هو الفناء فى الله

اى اقل من ربى بالازل والابد منه

والبقاء بالله والمظهرية الكلية والتحقق بالاسماء الالهية والنعوت الربوبية وجميع ماذكر من نتايج الوقت والله الباقي بعد فناء الخلق (وذلك اليوم الحق) وبهذه الادوار التامة الجمالية والجلالية بتقيد الفردارية والدورة الواحدة من ادوار الجمال والجلال يكشف قناع عروس معنى الحديث الذي (ان استقامت امتي فلها يوم وان لم تستقم فلها نصف يوم) والله اعلم بحقيقة الحال * ايمدى اى مستمع قابل وطالب مقبل ذكر اولنان حالات غريبه وتطورات عجيبه يى فهم ايتدكسه حب ذاتى يه اشتغال ايدوب وظن وخيال ايله اولان بحث وجدالدن فراغ حال تحصيلنه صرف اقتدار قيل وقيدبند صورت واسير زندان طبيعت اولمغله بونك كبى دولتدن وفلك وحدته عروجدن محروم قالمه واطفال بى عقل كبى ملعبهٔ دنيايه الدائمه زيرا دنيايه دلبند اولانلره مولاناخداوندكار بيوررلركه اى كشف سر مكتومدن محروم اولان اصحاب قواعد ورسوم * مثنوى *
همچو طفلان جمله تان دامن سوار * سرزك جمله كز دامن سوار اولان اطفاله بكزرسز كه * مثنوى * كوشهٔ دامن كرفته اسب وار * كوشهٔ دامنى اسب تازى كبى طوتمش سزيعنى كوشهٔ دامن مشابهسنده اولان عقل جزؤى وحس وادراكى محكم طوتوب واسبنى مشابهسنده اولان خيال ووهم وخيال وفكر دراكه بنوب براق برق جنبش عشق ورخش رفرف جذبات وذوق قياس ايتمش سزفاما * مثنوى * ازحق ان الظن لايغنى رسيد * حق سبحانه وتعالايدن تحقيقا ظن وخيال ارباب كمانى معرفت حقدن برشئ ايله اغنا ايتمز خطابى ايرشدى ايمدى اى كرفتار وهم وپندار * مثنوى * مركب ظن برفلكها كى دويد * مركب ظن وكمان افلاك علايه نجان دوان اولور كماقال تعالى فى سورة النجم (ومالهم به من علم ان يتبعون الا الظن وان الظن لايغنى من الحق شيئا) يعنى آخرته مؤمن اولميانلر ايچون برعلم يوقدر بونلر تابع اولمازلر الاظنه تابع اولورلر ظن ايسه حقيقتده معرفت حقدن برشئ حقيرى اغنا ايتمز آه اى شنونده آكاه اكرچه بوآيت كريمه دائرهٔ ايماندن خارج اولان ارباب كفر وطغيانك وصفيدر ولكن اختيار نفوسيله هرتابع هوا اولان ارباب حسبانى دخى متضمندر يعنى ظن برحده واصل اولمزكه انكله شئ مظنونك خفيه سنه حكم اوله زيرا قوت ظن علم سماعيدر اماعلم سماعينك فوقنده علم يقين كشفى وانك فوقنده عين يقين شهودى وانك فوقنده حق اليقين ذوقيدر پس بومعنايى فهم ايچون سكابرمثال ايراد اولنسون كه معقولى محسوس ايله

مطلب
در تفسير وان الظن لايغنى من الحق شيئا

وزن ایده‌سن مثلا درخت انارده حبات لعل سمات وهر برحبه‌ده برنبت خاص
وطعم مخصوص وحلاوت سکر معقود وشراب مروق بالقوه موجود اولوب
هنوز فعله خروج ایتمدبن درخت مزبور اوراق واثماردن عاریدر ولکن باغبان
جنان ذکر اولنان اشجاردن شو مقوله اثمار نمودار اوله‌جقدر دیو خبر
ویردکده کورمدن ایمان بالغیب ایله اعتقاد ایتمك اعتقاد صحیح علمیدر فاما
درخت انار اوراق وازهار ایله سبزه زار اولدیغی یقینا وعینا کوراسه سماعا
اولان علمك زیاده اولوب یقین وجوده کلور وظهور میوه‌یه یقین حاصل اولور
پس بعدزمان ازهاری منتشر اولوب میوه‌لر یوز کوسترسه کشفا وعیانا بیلوب
علم یقینك عین یقینه مبدل اولور بعده اناری اکل وتناول وطعم ولذتی ذوق
اولنسه حق الیقین مرتبه‌سن بولوب من کل الوجوه ظندن خلاص اولورسون
بلکه شراب مروق انار وجودکله مختلط وحقیقتکه متصل اولدقده‌سن همان
عین شراب اولوب بومرتبه‌ده اولان حق الیقین حقیقت حق الیقین اولور
ایمدی مرتبهٔ عین الیقین وحقیقت حق الیقینه وصول جذبهٔ رحمانیه‌دن
غیریله اولماز ونور جذباتدن محروم اولان ومفیض انوار محبتدن اعراض ایدن
لاجرم ارباب ظن وتخمیندن اولوب معرفت حقدن برشی ایله مستفید
اولمامشدر کما قال تعالی (فاعرض عمن تولی عن ذکرنا ولم یرد الا الحیوة الدنیا)
آه ای دل سالك ایکنده غرا ئمه غواشیٔ خطراتدن ظاهر اولان اشکال
ومخایلی مکاشفات غیوب ونوادرات قلوب وهمیله اشکال وتمثالی عالم ملکوت
وانوار جبروت صانمه حضرت حق وواحد مطلق اشکال وتمثالدن منزهدر
فلهذا جنید قدس سره بیوره مشلرکه (رأیت سبعین عارفا قدهلکوا بالتوهم)
یعنی یتمش نفر عارفی کوردم که کندولرینی عارف بالله اولدق توهمیله هلاك
اولدیلر پس بوآیت کریمه‌نك حقیقتده اشارتی کله اولوب (اذ الکل معزولون
عن ادراك حقیقة الحق وما ادرکوا) بیوره مشلردر حدث قنده وادراك کنه
قدم قنده‌در زیرا فی الاصل خواطردن برخاطر واسراردن برسر والبابدن
برلب حق سبحانه وتعالینك ذات احدیت مطلقه وحقیقت مطلق وجودینی
مطالعه ممتنع اولوب عقول آیات ایله وقلوب ذات ایله وارواح راحات ایله ونفوس
شهوات ایله واسرار خطرات ایله محجوبه‌لردر ساحهٔ کبریاسندن رسوم
وافعالدن غیریسی بولنمیوب انلرك اوزرینه ظلال ملکوت وتصرفات جبروتدن
غیری شی واقع اولمامشدر جمال وحدتی کورن کندو نوردن غیریسی دکلدر

وعارفان كمل بحار ازليه وابديه‌ده مستغرق اولوب مخايل ظنونله وصول حقايق ملاحظه سندن برقطره شربنه مبتلا اولماشلر در ولجج نيستيدن انهار بقايى نوش ايتمش ايكن هنوز عطشلرى دفع اولمامشدر ﴿ نظم ﴾ حقيقت واصلى نبود ببازى * نيابى تو عيان تاسر نبازى * بخود بينى نبايد اين نمودار * كسى تاكل نكردد نابديدار * دلا بيدار شواز خواب غفلت * چرا ماندى تو در غرقاب غفلت * دلاتاچند كويم باتو هرسر * توما نده درپى تقليد ظاهر * چوشك دارى چه كويم ازيقينت * كه تا اينجا شوى بى كفر ودينت * چنانت عقل كرد اينجاى محبوس * نديدى هيچ آخر غير مدروس * كذر كن هم زجان وجسم وتقليد * كه تابى شك رسى در ديدن ديد * طبيب هست اينجا خود دواكن * چو مجروحى برو خودرا شفاكن * دواى عشق اينجادان وره كن * بروباجذبه قصد باركه كن * پس ظن وقياسك دخى هيچ وجهله استعمالى يوقدر ديرايسك استعمال قياس واعمال ظن دخى محلنده واقع اولور مثلا ﴿ مثنوى ﴾ اغلب الظنين فى ترجيح ذا * ظن اغلب اوبرظن مغلوبك ترجيحنده‌در يعنى بركارده ايكى ظنك اولوب مجبا جانبينك ارجح وانفع اولان قنغيسيدر ديو مترددد اولسك پس ظن غالب نه جانبده ايسه ترجيح اولنان اول جانبدر فاما ﴿ مثنوى ﴾ لاتمارى الشمس فى توضيحها * آفتاب عالمتابك ظهور ووضوحنده شك وعناد ايلمزسك خلاصهٔ كلام ظن وكمان حقيقتى عيان اولميان نامعلومده اولور اما دنيا وما فيهانك فناسى آفتاب كبى ظاهر ايكن كيرو عمارات ايدوب شك وكماده اولمق موجب خذلاندر ﴿ نظم ﴾ بكورستان نكر تاراز بينى * نمود آخر خود باز بينى * بكورستان نكر اين سر نظر كن * دل خودرا زمانى توخبر كن * همه درخاك ودرخون مانده ايشان * ولى مايم اينجا كه پريشان * خرابات وفنا اندر فنا است * ولى عين بقا اندر بقا است * بميراز خويش وبكذر توز صورت * كه دائم بوددر اينجا حضورت * آه اى غفلتده اولان نادان وشك وكماده قالان بى اذعانلر ﴿ مثنوى ﴾ آنكهى بيند مركبهاى خويش * عمر آخره رسيده اولدقده كندو مركبلريكزك حقيقتنى عين اليقين كوررسز كه مكر ﴿ مثنوى ﴾ مركبى سازيده ايداز پاى خويش * كندو اياغكزدن برمركب دوزمش سز وكوشهٔ دامن حسبانه پاپشمشسز ايدى غفلتدن بيدار اولوب ﴿ مثنوى ﴾ وهم وفكر وحس وادراك شما * همچونى دان مركب كودك هلا * سزك

وهم وفكر وحس واد را ككزى صبيانك قمشدن اولان مركبلرى كبى اولديغن تحقيق بيل و بيهوده ايديكنه كمان قيله كه (يوم تبلى السرائر) مصداقنجه روز شمارده ضمائر درون آشكار وحقايق اشيا بديدار اولدقده نه مقوله طفل بد كردار وباطل ومردار اولديغك بيلوب نارندامته كرفتار اولورسن اما اول زمانده اولان حسرت وندامت مفيد اولمازودنبكه اعتراف ايتديكك نفع و يرمز بلكه (فاعترفوا بذنبهم فسحقا لاصحاب السعير) فحواى كريمى اوزره عذاب سعيرده خوار وزار اولورسن پس سرمايهٔ عمر الده ايكن بر علم شريفه كوشش قيل كه روحكه جلا ويروب سجين طبيعتدن نجات بوله سن زيرا ﴿ مثنوى ﴾ علمهاى اهل دل حمال شان * علمهاى اهل تن احمال شان * اهل دلك اسرار غيبيه والهامات الهيه دن ذوق ايتدكلرى علم شهو ديلرى انلرك حماليدر كه اسب باد پيماى علمه سوار اولوب جانب ملكوته عروج ايدرلر كاورد (من جاهد فى لاحلنهم) واهل تن وقيدبدن اولانلرك علوم رسميه لرى انلرك احمال واثقاليدر كه علم رسميلرى چوغالدقجه حل شبهه لرى زياده اولوب وهرفنى كوردكجه لواحقى ايله نيجه حواشى وشروح بولمغه محتاج اولوب فى الحقيقه بوقدر علوم وكتاب علومك زير بارنده زار اولورلر پس شك وشبهه قالمديكه ﴿ مثنوى ﴾ علم چون بردل زند بارى شود * چونكه نور قلبده علم لمعان ايليه صاحب علمه يار ومعين اولور اما شويله كه عين حيات علم قلبدن تفجر ايتميوب ﴿ مثنوى ﴾ علم چون بر تن زند بارى شود * چونكه علم خارجدن تن اوزرينه اوره بار عظيم اولور بروجهله بار اولور كه جهان مرشد ايله مالا مال اولسه هر برينه برنقيصه بولوب احتمالاته وجودويرمكله بالاخره نور ارشادلرندن بى بهره قالوب علم رسميسنك حمل ثقيلندن خلاصه مجالى اولماز وهر كيمدن استرشاد ايلسه اوزركده اولان بار ثقيلدن يكتا اولمادقجه قابل ارشاد دكلسن ديرلر پس اول نه مقوله علمدر كه بو علم رسمى انك يانده بار ثقيل اوله ديرايسك سلطان ولد قدس سره الامجد اشبو ابيات ايله نه خوب تحقيق ايتمشلر استماع قيل ﴿ نظم ﴾ علم وحكمت زجان شان جو شد * دلشان باده بى قدح نوشد * علم مردان بود چو آب روان * زندكى بخشد آن بعقل وروان * آن مردان عطا بود بى كسب * رانده ازجله بيشتر بى اسب * همه ميراث برده از رسلند * رهبر راستين هرسبلند * هر يكى حجتند وبرهانند * تاز جهل خوديت برهانند * علم ايشان دهدبد لها نور * قرب يابد زكفتشان هردور * جانهارا خلع بپوشانند *

از شراب طهور نوشانند * علم شان راجوز راه زبان * بی زبان میکنند علم بیان * علم خلقان صدای آن علمست * پیش آن علم وحلم این حلمست * علم خلقان بود نبات وقدید * علم مردان بود طری وجدید * علم این خلق مکتسب آمد * علم آن قوم بی سبب آمد * آه ای برادر آگاه حقا بر علم که تصحیح دین وتمهید شرع متین ایچون اولیوب مجرد بحث وجدال ایچون برآلای فلسفه وسفسطه ونیل جاه ومنصب ایچون مغلطه اوله وهمچنان علمی ایله عمل ایتمیوب یعنی اوقودیغن طوتمیوب جواهر علومی مزبلهٔ خبیثه اولان مزخرفات دنیایه تبدیل وانکله مجرد مرادی سلاطین وامرایه دخول اولوب علم شریفی بو وجهله تذلیل ایلسه عیاذا بالله تعالی آخرتده علمی اکا دعواجی اولوب انك عذابی جمله دن اشد اولور ومرکبك کتاب یوکلندیکندن کندویه برنفع اولمدیغی کبی علمی ایله عمل ایتمیان جهله وفسقه یه دخی ذره قدر نفع اولماز همان مرکب کبی یوك چکدیکنك زحمتی قالور وبوکا دلیل قاطع ایسترسك * مثنوی * کفت ایزد یحمل اسفاره * حق تعالی قرآن عظیمده (یحمل اسفارا) بیوردی یعنی اسفار علمی یوکلنورلر دیدی پس شبهه قالمدی که * مثنوی * بار باشد علم کان نبود زهو * اول علم که هویت الهیه وفیوضات سبحانیه دن اولمیه بار اولور کماقال تعالی فی سورة الجمعة (مثل الذین حملوا التوریة ثم لم یحملوها کمثل الحمار یحمل اسفارا) المشهور فی یحمل انها فی موضع الحال من الحمار وقیل فی موضع الصفة للحمار لجریانه مجری النکرة اذالمراد به الجنس کماقال الزمخشری اوالجر علی الوصف لان الحمار کاللئیم فی قوله * ع * ولقدامر علی اللئیم یسبنی * قال مجاهد (کمثل الحمار یحمل اسفارا) یعنی یحمل کتبا لایدری مافیها ولایعقلها وقال قتادة لایدری ماذاعلیه ومافیه وقال ضحاك الکتاب بالنبطیة یسمی سفرا وقال ابن عباس رضی الله عنه فجعل الله مثل الذی یقرأ الکتاب و لاینتفع بمافیه کمثل الحمار یحمل کتاب الله الثقیل لایدری مافیه والاسفار جمع سفر نظیره شبر واشبار لانها تکشف مافیها من المعانی اذاقرئت والحمار لایدری) حاصل کلام توراتك حمله وحفاظی اولان طائفهٔ یهود توراتده محمد المصطفی علیه من صلوات الله الاوفی انك نعت شریفنی عارفلر ایکن مبعوث اولدقده محض عنادلرندن بیلدکلریله عمل ایتمیوب وتوراتده اولان معنی ایله منتفع اولمیوب اقرار وایماندن محروم اولدقلریچون حق سبحانه وتعالی انلری حامل اسفار اولان حماره تشبیه ایدوب بیورر که شول یهود عنودك حالی که اوزرلرینه تورات

مطلب
درتفسیر کمثل الحمار یحمل اسفارا

قال صاحب النظم لیس هو من الحمل علی الظهر وانما هو من الحمالة بمعنی الکفالة والضمان ومنه قیل للکفیل الحمیل والمعنی ضمنوا احکام التوریة ثم لم یضمنوا ولم یعملوا بمافیها سعد

تحمیل اولنوب مفهومیله عمل تکلیف اولنمش ایدی صکره توراتی حامل اولمدیلر یعنی موجبیله عمل قیلدیلر و سید ازل وابد اعنی حضرت احمد علیه صلوات الله الاحده ایمان کتورمدیلر انلر شول حماره مماثلدرکه اسفار علمیه وکتب شرعیه‌یی یوکلنورلر و بی معنی زحمت ومشقت چکرلر ولکن اوزرنده اولان کتاب میدر حطبمیدر ادراك ایتیوب اندن قابل استفاده اولمازلر آه ای شنونده آگاه سید بنی آدم وعلت غائیهٔ عالم سماط اسلام وایمان و سفرهٔ حب یزدانی زمین دعوته بسط ایدوب برخوای (وماارسلناك الارحمة للعالمین) جهان وجهانیانه بذل واحسان بیورمش ایکن یهود عنود وکفار کنود اولانلرك اجابت ایتیوب بزه کدالر سفره‌سنه وارمق عار در دیو استکبار ایتدیلر پس حضرت ذوالجلال والاکرام حبیبی سیدالانام علیه الصلوة والسلامی تسلیهٔ خاطر بیوروب ایتدی ای سید بشر اول خرلر ایچون قلب شریفکه ذره مقداری کدر کلمسون زیرا انلرك طینت خبیثه لرنده اول استعداد یوقدر که سنك نقش نکین رسالتك قبول ایلیه‌لر انلرك امثالی حامل اسفار اولان حماره مماثلدرکه پشتی بار دفتردن دوتا اولوب دفترده اولان معنادن بی خبر در انلر کوشنده هوش اولمیوب قلبلرینه مهر جهالت ودیده‌لرینه غشاوهٔ غفلت قونمشدر نه زبانلری ذکر مزه لایق ونه قلبلری محبتمزه موافقدر اکرنقد دین وسوز عشق ومحبتی طلب ایدرسك قلوب طاهرهٔ فقراء مؤمنینده طلب ایله که انلرك لسانی بزم شراب ذکریمزی نوش ایدوب کیفیت عشقمز ایله مست بیهوش اولمش وقلبلری نار جذباتمز ایله حریق وجانلری غریق بحر وحدت اولمشدر ❊ شعر ❊ لقدصرت مغنا طیسنافقلوبنا ❊ لجذبك ایاها الیك نسیر ❊ آه ای دل آگاه بومحلده اولان حمل (وحملها الانسان) قضیه سنده اولان حمل کبی امانتدن استعاره اولوب حمله دن امتثال ایله حمل اعمال مراد بیورلمش ایکن علمی حامل اولوب عملی حامل اولمدیلر پس حق سبحانه وتعالی بومعنایی بیان ایچون (ثم لم یحملوها) بیوروب الی یوم القیام حاضرده ومستقبلده اولانلره مشتمل اولمغیچون لفظ مضارع ایله ذکر ایدوب مجرد ماضیده اولانلره حمل ایله هرکس نفسنی فراموش ایتمسون دیو صیغهٔ ماضی ایله ثم ماحملوها بیورمدی پس تنبیه واشارتدن فهم درستی اولانلر اذعان قیلدیلرکه هر قنغی عصرده اولورسه اولسون حامل کتب علمیه اولوب عملدن اعراض ایدنلر واولیاء کمله انکار اوزره اولانلر حماره مشابه اولوب عیاذا بالله تعالی ذم اولنان عنودلر زمره‌سنه ملحق اولور ولهذا قال میمون بن مهران (یااهل القرآن اتبعوا القرآن قبل

ان يتبعكم فكل من علم ولم يعمل به فهو مثله ثم تلا هذه الآية آه اى حامل كتاب الله امام احمد غزالى بيوررلر كه باخود حساب ميكنى فيروزمى آيى (لكل مجرب فى ممر الخلاء يسر) باش تاممك عدل بيارند خلق همه درشب دنيا اند صبح آن مركست (فتمنوا الموت أن كنتم صادقين) اسفار بقيامت اشراق در بهشتست (لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا) كفتار ساكنان روزست (والليل اذا عسعس) درلاديدن (والصبح اذا تنفس) درالانكريدن نه كار صاحب بصير تست كه باما بيكانه بودن باهوا آشنا * بيت * دنيا بمراد خواهى و دين درست * اين هر دو نبا شد نه فلك بندهٔ تست * نه هركه داروخرد داروخورد (رب حامل فقه ليس بفقيه) واعظ دينى بايديا زاجر عقلى آنچه غفلت باد لهامى كند دوزخ بابيكا نكان كان نكند * بيت * سوف ترى اذا انجلى الغبار * افرس تحتك ام حمار * فذلك كار ديدن ملكست و باول مغرور كشتن هلاك * بيت * جهان خوشست و ليكن زوال مالك اوست * بقا خوشست و ايكن فنا فذلك اوست * امر تم بالزاد ونودى فيكم بالرحيل وحبس اولكم لآخركم وانتم تلعبون ياطفال ارباب صدق (ليسئل الصادقين عن صدقهم) ترسان واصحاب طاعت از بيم (المخلصون على خطر عظيم) لرزان غول غفلت شما درتيه تهافت افكنده حيارى وسكارى لامسلمين ولا نصارى ازاعمال مفلس وازاحوال فارغ وازمعانى خالى هوارا متابع بزبان مسلمان و بدل مشرك (ومن كان فى هذه اعمى فهو فى الآخرة اعمى واضل سبيلا) تانداء (لمن الملك) بمسامع ايشان نرسد بيدار نكردند * بيت * دردا و دريغا كه ازين خاست و نشست * خاكيست مرابر سر و باديست بدست * آه اى درد الهيدن خبر دارم ادعاسن ايدن سالك راه بوآيت كريمه ده بر اشارت دخى وار دركه شول قواى نفسيهٔ مؤمنه ولطيفهٔ سريه كه وارد سرى يى من حيث الظاهر قبول ايدوب حقيقت واردى من حيث المعنى حامل اولميوب ضمن وارده اولان شى سببيله ترك عمل ايلسه انك مثلى حمال اسفار اولان حماره بكزركه اسفار واردى من حيث الظاهر حامل اولوب باطنندن جاهل وحقيقت ورود دن غافلدر پس اومقوله سالكك نفسنه تعزيه كركدركه وارد ايله مجرد تكلم ايدوب موجبيله عمل ايتمدى وكذلك قوايه هوادن اجتناب ايله امر ايدن لطيفهٔ مبلغه كبر و ترك امنيهٔ نفسانيه ايتيوب شرب طبعى ايله تكلم اتمكله نفسى

مطمئنه ظننده دوشوب صحبت خلق ایله اشتغال وتوسع معیشت کندویه ضررو یرمز وهمنده اولدی ابواه ودریغ * بیت * مارا مشکل که ازکدامین کله ایم * باری نه زکار وان ونی درکله ایم * آه کیم علم بی عمل دیوانه‌لك وعمل بی علم بیکانه لکدر عافیت تنها لکده و سلامت سکوتده و بوندن تغافل اثر بی سعادتیدر ابدی زنهار (والتقوی رقیب الله علی القلوب) تحذیرنی و (اقرأ کتابك کفی بنفسك الیوم علیك حسیبا) تقریرینی ایشت واکا کوره ایش ایت زیرا هردلده که محبت اوله سخط یوقدر وهر کوکلده که مشاهده اوله غفلت مفقود درآه ای طالب درد اله متنبه وآکاه اول که * مثنوی * علم کان نبود زهو بی واسطه * اول علم که بی واسطهٔ تعلیم واستاد جانب هویت الهیه‌دن وارد اولمیه * مثنوی * آن نپاید همچو رنك ماشطه * اول رنك ماشطه کبی اکلنمز یعنی کاینلرك یوزی بازوسی کبی اکلنیوب علی الفور محو و ناپیدا اولور و زنلرك دوزکنی کبی دوزمه قوشمه اولور * مثنوی * لیك چون این بار را نیکو کشی * ولکن چونکه بو حمل علمی خوب چکه سن یعنی علمکله عامل اوله‌سن (من عمل بما علم ورثه الله علم مالم یعلم) لخواسنجه * مثنوی * بار کیرند وبخشندت خوشی * بار ثقلتی سندن رفع ایدوب حضور قلبله سکا خوشلق وحب ذاتی ایله آشنالق بخش ایدرلر یعنی (یبدل الله سیئاتهم حسنات) خلعتی ایله تشریف ایدرلر ابدی ای دل آکاه * مثنوی * هین مکش بهر هوا آن بار علم * زنهار اول بار علمی هوای نفسك وجاه ومنصبك ایچون چکمه که * مثنوی * تا ببینی در درون انبار علم * حق درونکده انبار علم وحکمتی کوره‌سن و کنج عرفانی بوله سن ای مرد عاقل نفس وهوا وامنیهٔ جاه دنیا نه‌درکه انك ایچون یوك چکه‌سن حقیقتده نظر ایدوب کورکه اکر طویجه یسك نجس حمالی اولورسن وکرسنه اولسك مجنونه دونرسن اویوسك مرداروار اویانسك متحیرسن پس دنیانك عجز فقرینی وضعف صفت لازمه سیدر ابدی بومرداری ترك ایت * مثنوی * تا که بر رهوار علم آیی سوار * تاکه اسب رهوار علم ودلدل صبا رفتار حکمته سوار اوله سن * مثنوی * بعد از آن افتد ترا ازدوش بار * اندن صکره بار کران سنك دوشکدن آشغه دوشوب ثقلتدن خلاص اولورسن آه کیم * مثنوی * از هواهاکی رهد بی جام هو * بی جام هو آرزو وهوالردن قچان رها بولور * مثنوی * ای زهو قانع شده بانام هو * ای هودن لفظ

هو يه قانع اولان بى محبت هو ﴿ نظم ﴾ زهو كس نيست اينجايكه خبردار * اكرچه بيخبر هستى خبردار * هر آن دل كو زهو آكاهئ يافت * زخود بيخود شدودر راه بشتافت * كمال هو كه دانست اى دل مست * مكر آن كس كه باراز تو پيوست * زهو هو بين وهو شو تا تو كردى * بساط عقل كلى در نوردى * چو يكتا كردى وجز هو نيابى * دو عالم جز كه يا هو هو نيابى * تونا بيرون نيايى از مسما * نيكشايدل تو اين معما * آه اى برادر برخوردار لوح سينه دن نقوش اغيارى ازاله خود بدايت ارادتدر عامهٔ خلق ايسه برى ايكى صيارلر وخواص عارفان هزارى بركورلر وهو هودپوب بحر هويه غرق اولورلر آه اى غريق بحر هويت وحريق نار جذبهٔ احديت هوده اولان هاء حارهٔ يابسه على الجمله وعلى نسبة التفصيل درجهٔ اولى وثانيه ده جامع بين حرارتين اولوب من حيث الجمع والتفصيل سر صدر دركه صدر من بور عالم اخرويده اولان سر كرسيدر واول عالمده مجمع مياه رحمت اولان حوضك سرى واردر واول هاء هو برلوح محفوظ مستدير نوربدركه عالم مخمسى تأمل ايليان عارف انده اولان نقوش جليلة القدره نظر ايتدكده عجايب ملكوت واسرار نفوسى مشاهده قيلور وهو بر اشارتدركه عقول وافكار و وجود ابصاردن منزه اولان غيب مطلقه راجع اولوب صفات جلال وجمال ايله متفرد اولان وجود ازليدن عبارت ولابشرط النسب والاضافات بلكه بحسب اسقاط الدلالات والاشارات من حيث هى هى احديت مطلقه دن كنايه دركما قال الشيخ الاكبر والكبريت الاحمر قدس سره الاطهر فى كتابه المسمى بكتاب الياء (ان الهو كناية عن الاحدية ولهذا قيل فى النسب الالهية (قل هو الله احد) فهى الذات المطلقة التى لاتدركها الوجوه بابصارها ولا العقول بافكارها ومدرك الادراكات ذات التحول والصورفما من مقام يكون فيه تجل من التجليات مثل الانا والانى والانت والك الا والهو فى ذلك التجلى فيقع الاخبار عما ظهر من هذه المقامات ويقع التنزيه على الذات المطلقة بالهو فالفهوانية لاتفارق الهو ابدا وغير الفهوانية لاتعرف الهو وانما تعرف الانى والانا والانت والك فالعلماء بالله مازالوا مربوطين بالهو فقالوا (لا احصى ثناء عليك فانحجب الهو هنا بالك انت كما اثنيت على نفسك) فانحجب الهو هنا بالك والانت وقال الآخر (العجز عن درك الادراك ادراك) وهوانه ادرك انه لايدرك مما ادرك

مطلب فى تحقيق بعض اسرار هو

ولو ادرك الهو لما كان الهو وانما يدرك ماسوى الهو بالهو ﴿ جامى ﴾
جل من لا اله الاهو * لاتقل كيف هو ولاماهو * كل فى نعت ذاته الالسن *
حار فى نور وجهه الاعين * قدس ذاتش كه بر تراز كيفست * كيف هو كفتن
اندر وحيفست * هو كنايت زغيب ذات شناس * مكنش برد كرذوات قياس *
هيج ذ تى بذات اونرسد * هيج كل در صفات اونرسد * وقال صدر الملة والدين
فى شرح اسماء الحسنى وهذه اول كلمة دعا الله عباده اليها بقوله (قل هو) فتم بها
الكلام ثم قال (الله) وهو الاسم الجامع الخاص الدال على الذات الاحدية
بجميع اجزائه الحرفية وحقايقه الوضعية وسر الهوية فيه انه لايظهر الابعد
تجرده عن قيود احكام الحروف المركبة لكمال تفرده عن الاغيار وقوة تنزهه
عن حقايق الآثار ثم انه وان كان مركبا من بعض الوجوه من الواو والهاء
لكن الاصل الثابت هو الهاء فان الواو ساقطة فى آخر كلمة الله وفى التثنية والجمع
كقولك هماهم فبقى الهاء تدل على الاحدية المطلقة عند استهلاك الصفات
واسقاط النسب والاضافات واعلم ان للهاء فى الهوية مرتبة الاولية وفى الالهية
مرتبة الآخرية فلها البداية فى الهوية والنهاية فى الالهية مشيرة الى اسرار عظيمة
ومعان جليلة منها ماهب من معانيها نسمات الرجاء على قلوب اهل الكشف
وهو ان حركة الوجود دورية فعين البداية عين النهاية فلما كان السبق
للرحمة كذلك المآل اليها ومنها جلال الهوية ورفعتها على جميع الاسماء
وهو ان الاصل فى الهاء التى هى ضمير الهوية الذاتية انما هو الرفع اشارة الى ان
كمال الرفعة المطلقة لها ذاتية وانما يرد عليها وارد النصب والجر من حيث
قابليتها للحركات الاعرابية اشارة الى جمعية قابليتها جميع النعوت والاحكام
والصفات والنسب والاضافات واللوازم واللواحق والعارضات ولقوة الرفعة
التى هى اصلها استلزمت الواو لان الواو اخت الضمة ولها ضمير الجمع
فى علم العربية كذلك لها الاحاطة والشمول بخصوصيات الحروف فى مراتب
المخارج والواو باطن الهاء وحركتها عكس حركة الهاء وكلا هما دورية
فان حركة الهاء ومخرجها من باطن الصدر بقرب القلب عند اهل الكشف
فيمتد بها النفس فيمر على مخارج الحروف كلها حتى ينتهى الى ظاهر الشفتين
ثم يعود عودا سريعا كالبرق الى ما منه بدا منصبغا باحكام الحروف كلها
فى دورتها الجمعية الاحاطية وحركة الواو عكس حركتها اذ يبدأ مما بين الشفتين
ثم يمتد الى الصدر فيمر على مخارج الخروج كما مر ثم يعود الى مامنه بدأ فحركة الهاء

من عالم الغيب الى الشهادة لمايقتضى ذاتها من مرتبة المبدئية وحركة الواو من عالم الشهادة الى الغيب فلهما الاحاطة والشمول على حقايق اعيان الحروف فى الدروج والعروج فى مراتب المبدئية والمعادية وهما منطبقتان حيقة ومعنى ينطبق احدهما على الآخر انطباق اول الدائرة على الآخر ولهما جمعية حقايق الحروف المقدسة الروحانية كلها التى هى مواد الاسماء الالهية اذا تركب بعضها على بعض على اختلاف اوضاعها من نتايج تركيبها وآثار جمعيتها لاصحاب العلوم الروحانية تصرفات فى العوالم الجسمانية والروحانية والملكوتية السفلية والعلوية وكما ان ظاهر النفس الانسانى مادة الحروف الملفوظة كلها كذلك ظاهر النفس الرحمانى مادة الحروف الوجودية كلها وبه قيام الوجود وهو قيوم الكل لااله الا هو سبحانه ان يكون معه غيره وهو العزيز الحكيم) وبالجمله هو بر اسم اعظمدركه در دیله هو هو يامن هو يا من لاهو الاهو ديين عاشقلرى وجود موهوملرندن فانى وهويت حقله باقى ايدر كما قال على كرم الله وجهه (رأيت الخضر فى المنام قبل بدر فقلت له علمنى شيئا انصر به على الاعداء فقال ياهو يامن هو يامن لاهو الاهو فلما اصبحت قصصتها على رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لى يا على علمت الاسم الاعظم) اما اى بحر هويه غوطه قيليوب ساحل حروفده قالان واسمك مدلولى اولان جمال مسمادن محجوب اولان طوتهلم كه نيجه بيك كره هو هو ديمش سن نه بى مفيداولور بارى ذكر هويه مشغول اولدقده صفات جلال وجمالى ملاحظه قيل كه مسمايه مهتدى اوله سن فلهذا حضرت مولانا بيورر لركه ✽ مثنوى ✽ از صفت وزنام چه زايد خيال ✽ اسم وصفتدن نه حاصل اولور خيال حصوله كلور يعنى اسماء صفات وافعالى ملاحظه ايله ذكر ايلسه حق سبحانه وتعالينك قادريت وخالقيت ورحمانيت ورحيميت ورازقيت ورؤفيتن تذكر وتخيل ايتدكده قلبده برشوق ومحبت ظاهر اولور ✽ مثنوى ✽ وآن خيالش هست دلال وصال ✽ وذا كرك خيالى وصال محبوب لايزاله دلال اولور آه اى عاشق جمال بى مثال ✽ مثنوى ✽ ديدهٔ دلال بى مداول هيچ ✽ سن هيچ بردلال بى مدلول كورديكمى كورمدك زيرا لاجرم هردليلك مدلولى مقرردر ✽ مثنوى ✽ تانباشد جاده نبود غول هيچ ✽ مادام كه جاده اولميه غول دخى اولمز يعنى غول مضل اولان رهروانك يولنده اولور حاصل كلام ذات مسمايه اسما وصفات دليل قويم وطريق مستقيمدر ولكن اول راه

عظيمده شيطان رجيم ونفس لئيم غول مضلدر ضلالت وهدايت خود اوصاف اهل طريقدندر پس اكر صورى واكر معنوى هيچ برطريق يوقدر كه انده بردليل هادى ويا خود برغول مغوى اولميه پس خيال دخى يابودر كه دليل هادى وياخود ضال ومضل اولور والبته هراسم ايچون برمسمى اولمق محققدر زيرا ﴿ مثنوى ﴾ هيچ نامى بى حقيقت ديده * هيچ براسم بلامسمى و برلفظ بى معنى كوردكمى معناسز اولان لفظ خود لغودر ﴿ مثنوى ﴾ يازكاف ولام كل كل چيده * ياخود كلك مجرد كاف ولامندن كل دردكمى ومطلقا اسمندن بوى كلى استشمام ايتدكمى ايتمدك بونلرك جمله سى محالدر ايمدى مجرد مسمايى طلب ايتمكسز الفاظ اسمادن نسنه حاصل اولمز و بال ديمكله آغز طتلو اولمز پس اى غافل ﴿ مثنوى ﴾ اسم خواندى رومسمارا بجو * اسمى اوقودك يورى مسمايى طلب ايله ﴿ مثنوى ﴾ مه ببالادان نه اندر آب جوى * ماه بدرى آسمانده بيل آب جوده بيله آب جوده مرئى اولان آسمانده اولان ماهك عكسيدر باشك قالديروب سمايه نظر ايله كه عين ماهى كورەسن پس الفاظ اسماء عين مسما اولميوب بلكه اسماء اسمادر بوتقديرجه صفات الهيه يى اسماء اسماده ملاحظه ايتمك آب جوده ماه مشاهده ايتمكه بكزر وانكله حقيقت ماهه وصول ميسر اولمز ايمدى حسن جمال لايزالى مشاهده ايتمك ديلرسك ترك هستى ايله فلك اسما اولان ملكوت صفاته عروج ايدوب تجلى آفتاب ذاتى معاينه قيل وظن وخيالدن خلاص اول واسم مسمانك عينى وياخود غيريمى قيدندن برى اول پس علم شريفه خفى اولميه كه عند ارباب الشهود اسماء ملفوظهٔ الهيه عين اسما اولميوب بلكه اسماء اسمادر وهر برينك مراتب وكمالاتى واسرار بى غاياتى اولوب وهر برينك مطلوب منسوبى هر براسمده اولان حقيقتك تحقق ايله حصوله كلور فاذا كان كذلك اكرچه كيم حضرات اسما تجزى وانقسامدن سالمدر ولكن من حيث الاعتبار اسما وحقايقك بعضى اصليهٔ متبوعه و بعضيسى تفصيليهٔ تابعه در مثلا اجزا وفروع وصفات ولوازمك تفصيلى كبى پس اسماء متبوعه اسماء اعلام فى العمومدر يعنى اسماء ذاتدر مثلا شمس ونور قولك كبى وصفات ايچون اولان اسماء صفاتدر كه مثلا عالميت ايله موصوف اولان مسمايه اضافت سزمعناى علم ايچون اولان لفظ علم كبى واسماء تابعهٔ تفصيليه صفات وافعال اسماسيدر مثلا اسماء صفات حمرت ايله موصوف اولان احمر وحيات ايله موصوف اولان لفظ حى كبى واسماء افعال مثلا باعث وغافر

مطلب
فى تحقيق الاسم والمسمى

ورازق وخالق و بونك امثالى اسماء افعالدر پس فعل فاعله ونسبت واضافت لسان استعداد ايله ارادۀ فاعل وطلب قابله دلالت ايتديسه امرين مذكورين ايچون نسبت من بوره واضافت مذكوره نك عينى ظاهر اولوب فلهذا اسما ذات وصفات وافعاله منقسم اولدى وهر براسم اسماء باقيه ايله من حيث الاشتراك اصلى اوزرينه دلالت ايتديكى جهتدن اسم عين مسما اولدى والافلا كما قال صدر الملة والدين فى تفسير (الحمد لله رب العالمين) فنقول فصار الكل قسم من هذه الاقسام الثلثة دلالة على الحق من حيث ان الدال على الدال على الشيء دال عليه وصارت الدلالة على نوعين دلالة بوسط ودلالة بغير وسط فالتى بالوسط دلالة التزام والتى بغير وسط دلالة مطابقة والاستد لال يحصل بالاسماء التابعة التى قدمنا انها كالصفات والاجزاء على الحقائق الاصلية المتبوعة بنحو مانبهت عليه فى سر الشكل والتشكل والمتشكل وبتلك الاسماء الاصلية ومنها تظهر اعيان التوابع التفصيلية * وللتابعة حكمان الدلالة والتعريف بنفسها واصلها ومراتبها و يختص المتبوعة بكونها اصلا فى وجود التوابع وفى اظهار سر كونها دالة ومعرفة كما مر فكل تميز وتعدد يعقل بحيث يعلم منه حقيقة الامر المتميز بذلك التميز من حيث ذلك التميز ولزوم التعدد له وكونه شرطا فى معرفة الاصل الذى هو منشأ التعدد ومنبع التميز وان ذلك الاصل له التقدم بالمرتبة على التعدد والتميز فهو اسم لانه علامة على الاصل الذى لا يمكن تعينه بدون المميز والتميز والتعدد والتميز حكمان لازمان للاسم واللفظ الدال على المعنى المميز الدال على الاصل هو اسم الاسم واما سبب تنوعات الاسماء فهو الكثرة الناشئة بسبب اختلاف الصفات والخواص والعوارض واللوازم والوجوه والاعتبارات الناتجة من تنوعات الاجتماعات الواقعة فى المراتب المختلفة الحقائق بحكم الكيفيات والتراكيب الظاهرة بالاستعدادات المتفاوتة وسر الامر الاحدى المختص بحضرة الجمع والوجود فكل ماظهر فى الوجود وامتاز من الغيب على اختلاف انواع الظهور والامتياز فهو اسم وفائدته من كونه تابعا لما تقدمه بالمرتبة او الوجود جمعا وفرادى الدلالة والتعريف كما بينا وكل مابطن فله مرتبة الاصالة والشرطية بالنسبة الى ماهو تابع له وفرع من فروعه وقد سبقت الاشارة الى ذلك وللمظاهر التعدد والكثرة فى الممتاز الاول من الغيب المطلق المنعوت بالوحدة السابق كل تعين وكثرت المميزات لما قلنا ظهر بسر الجمع والتركيب والشروط والاسباب الجزئية والكيفيات

التقدم المشار اليه فى الاسماء ومظاهرها على اربعة انحاء احدها التقدم بالمرتبة كتقدم العليم على القدير والآخر الذى هو التقدم بالمرتبة والوجود معا فهو كتقدم القلم على اللوح فان القلم من وجه مظهر لنسبة التدبير ومن كونه محلى الحق فان ذلك التجلى ينطلق عليه الاسم المدبر واللوح له نسبة التفصيل ومن حيث التجلى ينطلق عليه الاسم المفصل واما التقدم بالشرف والمرتبة دون الوجود فهو للانسان الكامل فله اول المراتب المتعينة مع انه من حيث الصورة آخر الانواع وجودا واما التقدم بالوجود لا بالمرتبة فكتقدم ماعدا الانسان من الموجودات عليه فافهم والله المرشد

اللازمة لكل حقيقة معنى ينفرد به دون مشارك وافاد كل امر مميز ومعين من الاسماء فى الغيب الالهى حكما لم يشاركه فيه مميز آخر مع اشتراك جميع الاشياء المميزة فى الدلالة والتعريف وحصل بكل اسم فائدتان احداهما مااشترك فيه مع باقى الاسماء وهو الدلالة على اصله ومن هذا الوجه يكون الاسم عين المسمى فتذكر والثانية تعريفه بحقيقته وحقيقة ماامتاز به من الصفات عن غيره فثبت له السمو المشار اليه بما قلنا وبكونه مطلوبا للمرتبة الجامعة للاسماء لان يظهر به هذا التميز المختص به الذى لولاه لم يعقل وذلك بطلب سابق على طلبه الاستعدادى كما ذكر ﴿ نظم ﴾ حقيقت پختكان اين راز ديدند * درون كم كردهٔ اين راز ديدند * نكردستى تو چيزى كم چه جويى * تو همچون قطرهٔ قلزم چه جويى * درين بحر مسماجان فشان هان * كه بسيارست اين تقرير وبرهان * كجا آن عاشق پاكيزه ذاتى * كه اورا باشد ازاين سر ثباتى * همه كفته سوى تقليد مانده * نه كس را رخت بردر يا فشانده * آه اى عاشق جمال سبحانى ومشتاق وصال جلال صمدانى ﴿ مثنوى ﴾ كر زنام وحرف خواهى بكذرى * اكر بو الفاظ وظروف واسما وحروفدن كچمك وآسمان صفاته اوچق ايسترسك ساقى جذبهٔ احديتدن بى لب وكام جام عشق ومحبتى نوش ايدوب انك كيفيتى ايله ﴿ مثنوى ﴾ پاك كن خودرازخود هين يكسرى * ذاتكى اوصاف بشريه وكثرات نسبيه واضافيه دن بالكليه صافى وپاك قيل وسمندروار آتش عشقه كيروب ﴿ مثنوى ﴾ همچو آهن زآهنى بى رنك شو * آهن كبى آهنلكدن بى رنك اول يعنى ژنك آهن كبى اولان ظلمات بشريه دن نار عشقده نور لامع اولوب ﴿ مثنوى ﴾ در رياضت آينهٔ بى ژنك شو * تجليه وتصفيه ايله آتش زنهٔ رياضتده آينه كبى بى ژنك اول ﴿ نظم ﴾ بسوزاى دل كه تاخورشيد كردى * حقيقت نور تاجاويد كردى * توتاموبى زخود آكاه باشى * مثال ذره اندرراه باشى * آه اى دل آكاه ﴿ مثنوى ﴾ خويش را صافى كن از اوصاف خود * كنديكى اوصاف ذميمه دن صافى قيل ﴿ مثنوى ﴾ تا ببينى ذات پاك صاف خود * تاكه كندى وصاف وپاك ذاتكى كوره سن ووارث حقيقت محمديه اولوب اول نور ربانى ايله ﴿ مثنوى ﴾ بينى اندردل علوم انبيا * بى كتاب وبى معيد واوستا * بى كتاب وبى معيد وبى معلم وبى استاد علوم انبيايى دل پاككده كوره سن وجمله اوليايى اول نورده جمع اولمش بوله سن پس بى كتاب وبى درس علوم انبيايه عالم اولمق نه ممكن در

علم من بورك حصولى خود نقل وروايته موقوفدر ديوشكده اولورسك اكرچه كيم علم قال افواه رجالدن اخذه موقوفدر ولكن علم حال قال ايله بيلمك محالدر زيرا علم حال برسر غريبدر كه طور عقلك فوقنده اولمغله ذوقدن غيرى ايله بيلنمز ونقل وروايت ايله انك دائره سنه كيرلمز كما قال الشيخ رضى الله عنه فى الفتوحات فى علم الاحوال ولاسبيل اليهما الا بالذوق فلا يقدر عاقل على ان يجدها ولا يقيم على معرفتها دليلا كالعلم بحلاوة العسل ومرارة الصبر ولذة الجماع والعشق والوجد والشوق وماشاكل هذا النوع من العلوم فهذه العلوم من المحال ان يعلمها احد حقيقتها الا بان يتصف بها ويذوقها وعلم الاسرار وهو العلم الذى فوق طور العقل وهو علم نفث روح القدس فى الروع يختص به النبى والولى واولم يقع الانكار لهذا العلوم فى الوجود لم يفد قول ابى هريرة رضى الله عنه (حفظت من رسول الله صلى الله عليه وسلم وعائين من علم فاما احدهما فبثثته فيكم واما الآخر فلو بثثته قطع منى هذا البلعوم وان الاكثر منكرون له) و ينبغى للعاقل العارف ان لا يأخذ عليهم فى انكارهم فلهذا

﴿ مثنوى ﴾ كفت پيغامبر كه هست ازامتم ❊ حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلم بيورديلر كه بنم امتمدن بعض خواص خورشيد طلعتلر واردر كه

﴿ مثنوى ﴾ كو بودهم كوهر وهم همتم ❊ انلر بنم هم كوهر وهم همتمدر كما قال عليه السلام (انى لاعرف اقواما هم بمنزلتى عند الله ماهم بانبياء ولاشهداء يغبطهم الانبياء والشهداء لمكانهم عند الله هم المتحابون بروح الله) وعن ابى ذر قال عليه السلام (واشوقاه الى لقاء اخوانى يكونون من بعدى شانهم شان الانبياء وهم عند الله بمنزلة الشهداء ينظر الله اليهم فى كل يوم سبعين مرة ياباذرانى اليهم مشتاق) وروى عن النبى عليه السلام (ان لله عبادا قلوبهم انور من الشمس وفعلهم فعل الانبياء وهم عند الله بمنزلة الشهداء) حاصل كلام ممدوح نبى عليه السلام اولان شول طائفهٔ عليه در كه انلرك مراياى قلوبنده نور حقيقت محمديه لمعان ايتمكله اخلاق مصطفويه ايله متخلق واوصاف الهيه ايله متصف اولوب هم كوهر نور نبوت وهم همت رسالت اولورلر پس ذكر اولنان صفوت حصوله كلدكده محمد المصطفى عليه من صلوات الله الاوفى بيوررلر كه

﴿ مثنوى ﴾ مرمرا زآن نور بينند جان شان ❊ اول اصفيانك روح پاكلرى بنى اول نور اصفادن كوررلر ومتصلا بنمله صحبت ايدرلر ﴿ مثنوى ﴾ كه من ايشانرا همى بينم بدان ❊ كه بن دخى اول اخوان صفابى اول نور ايله

مطلب
الوحی الی اولیاء الله تعالی

کوررم وداثما عرض جمال ایدرم بلکه بروجهله اتصالده بزکه هیچ فرق وانفصال یوقدر زیرا انلرك قلبنده اولان نور الهی بنم نور ذاتمدر بلکه انلر اول نورك عینیدر پس بومرتبه ده غیریت قالمزکه حتی انلر بندن و بن انلردن منفصل اولهلم وانلر بندن برنفس غائب دکلدرکه بنم حقیقتمه یول بولمغیچون اسباب وآلات واوساط ورواته محتاج اولهلر بلکه انلرك علمی الهام الهی ووحی ربانیدر ولکن وحی انبیا حالت یقظه ده ونزول جبریل ایله اولور وحی اولیا ایسه علی لسان ملك الالهام اولور کما قال الشیخ فی الفتوحات فی الباب الخامس والثمانین والمأتین (فمن الوحی ما یکون متلقی بالخیال کالمبشرات فی عالم الخیال وهو الوحی فی المنام فالمتلقی حینئذ خیال والنازل کذلك والوحی به کذلك ومنه ما یکون خیالا فی حس علی ذی حس ومنه ما یکون یجده الموحی الیه فی نفسه من غیر تعلق حس ولا خیال لمن نزل علیه) وقال (صورة نزول الوحی الالهامی علی قلوب الاولیاء ان الحق تعالی اذا اراد ان یوحی الی ولی من اولیائه بامر ما تجلی الی قلب ذلك الولی فی صورة ذلك الامر فیفهم الولی من ذلك التجلی بمشاهدته ما یرید الحق تعالی ان یعلم ذلك الولی به من تفهیم معانی کلامه او کلام نبیه صلی الله علیه وسلم فهناك یجد الولی فی نفسه علم ما لم یکن یعلم من الشریعة قبل ذلك کما وجد النبی علیه السلام العلم فی الضربة بالید الالهیة کما یلیق بجلاله تعالی وکما وجد العلم فی شربه اللبن لیلة الاسراء ثم ان من الاولیاء من یشعر بذلك ومنهم من لا یشعر بل یقول وجدت کذا وکذا فی خاطری ولا یعلم من اتاه به لکن من عرفه فهو اتم واکمل) پس اول طائفه

اخصك علم وشهودی ﴿ مثنوی ﴾ بی صحیحین واحادیث وروات ✱ بلکه اندر مشرب آب حیات ✱ صحیحین ایله تسمیه بیوریلان بخاری ومسلمه مراجعتسز وروات واحادیثه توقفسز بلکه آب حیات حقیقی اولان کوکل مشربنده در یعنی مرآت دل پرنورلرنده معاینه قیلوب (حدثنی قلبی عن ربی) دیرلر واسانید ایله رواتدن اخذ ایتیوب بلکه بالذات مشکات محمدی وفیض اقدس احدیدن تلقی ایدرلر کما قال ابو یزید البسطامی (اخذتم علمکم میتا عن میت واخذنا علمنا عن الحی الذی لا یموت) اعدی چشم جهانیان قیدبند اسباب اولمغله ذکر اولنان اربابدن اولهمزلر نته کیم مولانا خداوندکار مثنوی شریفك جلد سادسنده (انابت آن طالب کنج بحق تعالی بعد از طلب بسیار) بیاننده بعینه بو معنایه اشارت ایدوب بیورررلرکه ✱ م ✱ چشم بند خلق جز اسباب نیست ✱ هر که لرزد

بر سبب اصحاب نیست * لیك حق اصحاب نا اصحاب را * در کشاد و برد تا صدر سرا * با کفش نامستحق ومستحق * معتقسان رحمتند از بندرق * یعنی چشم بنـد خلق اسبابدن غیری دکلدر هر کیمکه سبب اوزرینه لرزا ندر اصحـاب شهوددن دکلدر ولکن نور محمدینك پرتو یله اصحاب اسانید وار باب روایتدن مستغنی اولوب هم کوهر نبوت اولان اصحاب وجدانه وار باب کشف وعیـانه حق سبحانه وتعالی ابواب مشاهداتی فتح ایدوب صـدر سرای وحدته ایلتور ووارث اکمل حقیقت محمدی اولمغله اول نورك خاصه‌سی بودر که انلرك دست همتنـده مرده‌لر حیـات بولوب واول نور محبت ایله کوهر روحی نور پاك وجوهر جسمی عطر ناك اولوب اکر مستحق واکر نامستحق بنـدر قیـدن آزاد وانوار رحمت ایله دلشاد اولورلر بو ابیات شریفـه‌یی بو محلده ایراددن مراد بودر که شراح مثنوی کویاکه جلد اولده بو محـلی کورمیوب (اصحابنـا اصحاب را) دیو متصـل یازوب ای بزم اصحابمز دیو برحرف نداتقدیر ایتمشـلر وفی الجمله بووجهله شرح ایدنلره اول نوره علم یقین حاصل اولوب غیربلری نور محمدیدن محجوب اولمغله عجب بعد و بیابانه دوشوب صدر سرا دکل باب سعادتنك سمتن دخی بیلمامشلر وسهام فکری اوزاغه آتوب کنج معنایه وصولدن محروم قالمشلر نته کیم حضرت مولانا محل مزبورده بیورورلر * م * آنکه حقست اقرب از حبل الورید * تو فکنده تیر فکرت رابعید * ای کمان وتیرها برسـاخته * صیـد نزدیك وتو دور انداختـه * هر که دور انداز تر او دورتر * وز چنین کنجیست او مهجورتر * علم تیرانداز بش آمد حجیب * وآن مراد او بده حاضر بجیب * ای بسا علم وذکاوات وفطن * کشته رهرورا چو غول راه‌زن * خویش را عریان کن از فضل وفضول * تا کند رحمت تراهر دم نزول * پس معانی کلمـات اهـل حاله وصول قال ایله محال اولدیسـه ترك بحث وجدال ایدوب * مثنوی * سر امسینا لکردیا بدان * شیخ ابو الوفانك (امسیت کردیا) قولنك سرنی بیل وآنجلین سن دخی نور محبتده غرق اولوب مرآت مصفا اولدقده مشکات محمدیدن * مثنوی * راز اصبحنـا عرابیـا بخوان * اصبحنا عرابیا رازنی اوقو شیخ ابو الوفانك مناقبی مقدمهٔ مثنویده وشرح دیباجه‌ده تفصیل اوزره مذکوردر ای طـالب صـادق تصفیهٔ درون ایله حصوله کلان علوم الهیه نه یوزدن اولدیغنه * مثنوی * ورمثالی خواهی ازعلم نهان * اکر علم نهانیـدن برمثال دیلرسـك * مثنوی * قصه کو از رومیان وچینیان *

رومیان وچینیاندن قصه سویله * بیت * رمز دیگرت می گویم ای دوست * که مغزی دیگری یابی درین پوست *

﴿ قصهٔ مری کردن رومیان ﴾
﴿ وچینیان درعلم نقاشی وصورت گری ﴾

رومیان وچینیان صنعت نقاشیده بر بریله بحث وجدل ایلدکلرینك قصه سیدر یعنی نقل اولنورکه سلاطین جهاندن برینك زماننده ﴿ مثنوی ﴾ چینیان گفتند مانقاش تر * نقاشان چین ایتدی بزعلم نقشده جمله دن هنرورز ﴿ مثنوی ﴾ رومیان گفتند مارا کروفر * نقاشان رومیان ایتدی بو بابده بزم ایچون کروفر ولطافت اوفروار درپس ما بینده دعوای هنروری ظاهر اولمغله صدق مقال نه جانبده ایدیکی باهر اولمغیچون ﴿ مثنوی ﴾ گفت سلطان امتحان خواهم درین * اسکندر زمان و پادشاه جهان ایتدی ای رومیان وچینیان بیهوده دعوی ناچسباندر بلکه دعوایه برهان عاشقه نشان کرك دیمشلر ایمدی بو بابده بن سزی امتحان ایتمك دیلرم ﴿ مثنوی ﴾ کرشماها کیست دردعوی کزین * که سزلردن دعواده کزیده کیمدر نمایان اولوب اکا کوره مظهر احسانم اوله سز پس جمله سی قدثبت المدعی دیوب ﴿ مثنوی ﴾ اهل روم وچین چون حاضر شدند * رومیان وچینیان چون حاضر اولدیلر ولکن فی نفس الامر ﴿ مثنوی ﴾ رومیان درعلم واقفتر بدند * رومیلر علمده چینیاندن واقفتر ایدیلر پس اظهار مهارت ایچون ﴿ مثنوی ﴾ چینیان گفتند یك خانه بما * چینیان شاه جهانه ایتدیلر نعم الامتحان پس بزه مخصوص برخانه تعیین ایدیکز وای رومیان سزدخی بزه قارشیوب اسکندر زماندن ﴿ مثنوی ﴾ خاص بسپارید یك آن شما * خاصة برخانه دخی سزك ایچون تعیین اولنمق اختیار قیلکیز پس هر بری بو قوله راضی اولمغله شاه سکندر دخی مرادلری اوزره هر برینه برخانهٔ معین تسلیمنه امر ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ بوددوخانه مقابل در بدر * قپولری بر برینه مقابل ایکی خانه وار ایدی ﴿ مثنوی ﴾ زآن یکی چینی ستد رومی دکر * اول ایکی خانه دن برینی نقاشان چین و برینی نقاشان روم الدی ﴿ مثنوی ﴾ چینیان صدرنك ازشه خواستند * چینیان شاه جهاندن صد گونه رنك ولون ایستدیلر ﴿ مثنوی ﴾ پس خزینه بازکرد آن ارجمند * پس اسکندر ذی شوکت و پادشاه ارجمند دخی مرادلرینه مساعده ایدوب ابواب خزائن الوانی آچدی

و بی مانع و بلا مزاحم ﴿ مثنوی ﴾ هر صباحی ازخزینه رنکها * چینیانرا
راتبه بوداز عطا * هر صباح خزینهٔ پادشاهی وعطیهٔ شهنشاهیدن چینیان
ایچون الوان کونا کون ورنکهای نقش بوقلون وظیفه بیورلمش ایدی فاما
﴿ مثنوی ﴾ رومیان کفتندنی نقش ونه رنك * درخور آیدکار را جز دفع
زنك * رومیان ایتدیلر ای پادشاه فرمان رانه نقش لازم نه رنك مهم ایکیسی
دخی بزم کار یمزه لایق ومناسب دکلدر بزم بلکه کارمزه دفع ژنکدن غیری
سزاوار بو قدر نه تصفیه وتجلیه بسدر دیوب بونیت ایله ﴿ مثنوی ﴾
در فرو بستند وصیقل می‌زدند * همچو کردون ساده وصافی شدند * انظار
اغیاردن در دارنکاری باغلدیلر وصیقل اوردیلر حتی بر مرتبه تصفیه ایتدیلرکه
فلك اطلس کبی ساده وصافی اولدیلر ﴿ جامی ﴾ هیچ دانی که این چه
جلوه کریست * آینه چیست واندر آینه کیست * آینه اوست واندر آینه هم * غائب
ازدیده ومعاینه هم * امتیازاتشان ز یکدیکر * هست اعراض باصفات وصور *
الحاصل چینیان نقش دیواره بذل اقتدار ایدوب بر بر یله بووجهله افتخار
ایدرلردی که رومیان بزم ایله نیجه برابرکار اولور که اطراف بلادده اولان
اصناف عبادك صحائف صورت ونهادی بزم رنك نقش بوقلونمز ایله ملون
ومصور وجمیع آفاقده اولان اذکیاء حذاقك الواح ضمائری بزم حسن جمال
اقلامز ایله مزین ومبهر اولوب حتی مهارت نقاشیده هر بریمز السنهٔ ناسده
مثل سائر ومحدد جهات کبی جمله جهان وجهانیانی محیط ودائر اولمشزدر
رومیان دخی دیرلر ایدی که آه کیم چه نقش وچه نکار بزخود هر برمیکده‌نك
کوشه سنده مست وهر برخمخانه‌نك دبنده باده پرست اولمشزدر اما بخشندهٔ
بنده نوازی و بخشایندهٔ بی نیازی هر بر کروهه خزانهٔ رحمت ومیخانهٔ حکمتندن
برجامهٔ فکرت بردوش قیلمش و برجام محبت نوش ایتدرمش که بر کره صونیلان
جام بردخی تکرار ایتمز و برقدحده اولان باده نك کیفیتی اول برینه بکزمز
هر بوجامه نك برطراز دیکر وهر برجامك براهتزاز آخری واردر آه کیم هر بوورد
خندانك برطراوتی وهر سکر ونباتك اوزکه حلاوتی وهر شاهدك بر دراو
عشوه سی وهر رحیقك بر کونه نشوه سی وار * بیت * هرصدفی را کهری
داده اند * هر شجری را ثمری داده اند * وبالجمله شوائب کدوراتدن خالی
خلوتخانهٔ جان اصفیا کبی اولان قصر دوصفهٔ باصفاده سراپردهٔ خفاچکیلوب
نقاشان چین الوان کونا کون وهم وخیال ایله دیوار سینه یه نقش نکار ایدوب

آرایش جمال هنرلریله بازار گفتارلرین دوزدیلر ورقم ساحرلریله دیواره صورت مردم یازدیلر * بیت * اگر باورنمی داری رو از بتخانهٔ چین پرس * که نامی نسخه میخواند ز نوك كلك مشکینم * ومستانکان روم دخی کندی صفهٔ قلب پرصفالرینی مرآت مصفا ایدوب دفع کدورات ورفع کثرات ایچون صقالهلر اوردیلر ودورنکی اوزرینه رنك بی رنکی بی اختیار قیلدیلر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ ازدوصد رنکی به بی رنکی رهیست * رنك چون ابرست و بی رنکی مهیست * ایکی یوزدرلو رنکلی لکدن بی رنکلکه یول وار در یعنی اسماء متقابله وصفات متضادهدن ذات احدیته یول واردر زیرا جمله اسما وصفات دلائل مسمی وذاتدر مثلا تعینات اسما وصفات سحاب کبی ووحدت مطلقهٔ احدیه ماه وخورشید کبیدر وهمچنان مظاهر کونا کون دخی ماه اسمایه ابرخفا وظواهر اسما ماه کبی اولوب * وفی کل شیٔ له آیة * تدل علی انه واحد * فحواسنجه هربری ذات واحده دلالت واضحهدر ایمدی بنم نور دیدم ﴿ مثنوی ﴾ هرچه اندر ابرضؤ بینی وتاب * سحابده هرنه مقوله ضیا وروشنایی کوررسك ﴿ مثنوی ﴾ آن زاختردان وماه وآفتاب * اول ضیایی اختردن وماه وآفتابدن بیل ابر مکدردن بیلمه ایمدی علماء ظاهریده اولان انوار علمی والفاظده اولان اضواء معنایی انلردن بیلیوب بلکه انلرك سحب افکارنده رونما اولان انواری قلوب طاهرهلرین وارث اکملدن اشعال ایدن آسمان معرفت اخترلری اولان ارباب محبتدن ونور محمدی یه وارث اولان ماه حقیقت وآفتاب وحدت حقیقت محمدیهنك پرتوندن بیل وبالجمله همچنان هر برابر تعیناتده ظهور ایدن آثار انواری فلك الوهیتده اولان اختران اسما وماهتاب صفات وآفتاب ذاتدن بیل ﴿ جامی فرماید ﴾ یك وجو دست سر بسر عالم * همه اجزاش متصل باهم * کرهٔ مصمتست و بی تجویف * جمع کشته درولطیف وکثیف * نهدر آن فرجهٔ نهفاصلهٔ * نه از خلا هیچ ظرف راکلهٔ * هست مرآت ذات بی همتا * وآن عوارض مجالیٔ اسما * چشم عارف که تیز بین باشد * درشهود جهان چنین باشد * بیند اندر جهان همه یك ذات * جلوه کرکشته در شؤن صفات * شد جمال خدا معاینه اش * محو مشهود کشت آینه اش * هرکرادیده نهحق بیناست * دیدهٔ او بدیدحق نهسزاست * وکرآن رتبه ات شود حاصل * که توآت شوی وحق فاعل * پس چینیان وروميان وجه مشروح اوزره کاری اتمامه ایرشدیروب امید احسان

پادشاه زمان وهر بری کنـدولری استحسان ایله ﴿ مثنوی ﴾ چینیان چون
ازعمل فارغ شـدند * اهل چین چونکه عملدن فارغ اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾
از پی شادی دهلهامی زدند * شادی ومسرتدن اوتوری دهلهای مفاخرت
اوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ شه درآمد دید آنجا نقشها * پس شاه جهـان دخی
کلدی دیوار چینیانده نقشـلر کوردی که ﴿ مثنوی ﴾ می ربود آن عقل را
وفهم را * نقوش مزبوره عقـل وفهمی ربوده قیلور دی یعـنی پادشـاه
کون ومکان قـلم سحر پرداز ورقم جان نوازایله منقش اولان صفحهٔ نقاشانه
کلوب کوردی که چینیان صحیفهٔ رموزجانی ومجمع اشخاص روحانی اولوب
فراز مسند فلکده تمکین بولمشلر وهمدم ماه و پروین اولمشلر پس اول نقوش
غریبه نك نظـاره سنی ملاحظه ایدوب وچینیانك دقایق صنـایع عجیبه سن
مطالعه قیلوب تحسین وآفرینلراوقودی ﴿ مثنوی ﴾ بعد زآن آمد بسوی
رومیان * اندنصکره اول پادشاه ذی الجلال والجمال صفحهٔ صفای رومیان
جانبنـه کلدی وفرمان قضـا جریانی بونك اوزرینـه جاری اولدی که
﴿ مثنوی ﴾ پرده را بالا کشیـد نداز میـان * پردهٔ نسبت واضافاتی میان
هستیدن رفع ایتدیلر پس ناکهان پادشاه انس وجان کوردی که ﴿ مثنوی ﴾
عکس آن تصویر وآن کردارها * چینیانك صفحهٔ جانلرنده اولان اول تصویر
وکردار ونقش ونکارلرینك عکسی ﴿ مثنوی ﴾ زدبرآن صافی شده دیوارها *
رومیانك تصفیه وتجلیه اولنمش سطوح سرائرنده پرتوایتدی بر پرتوغریب که
شـاه زمان ﴿ مثنوی ﴾ هرچه آنجـا دید اینجابه نمود * هرنه نقش زیبا که
صفحهٔ چینیانده معاینه بیورمش ایدی قلوب صافیـهٔ رومیانده آندن اجـلی
واعلی کورندی برنمود وشهود که ﴿ مثنوی ﴾ دیده را ازدیده خانه می ربود *
نور اصفـاسی دیده یی خانهٔ دیده دن ربوده قیلدی ونقش چینیاندن اوز که
برحالت عجیبه دخی کوردی که پادشاه ذوالجـلال جان معـانی اولان حسن
وجمالنی مظهر انوار روحانی اولان صفحهٔ مصفای سبحانیده مشاهده قیلوب
اقداح احد اقدن (فاحببت ان اعرف) لبـیله کندوحب ذاتیسی رحیقن نوش
قیلدی وکندو عشوه سنـك مست چشم فتنه اندیشی اولدی ﴿ عطـار ﴾
ای روی در کشیـده بیاز ارآمده * خلقی بدین طلسم کرفتـار آمده * غـیر
توهرچه هست سراب ونمایشست * کانجـا نه اندکست ونه بسیار آمده *
برخود پدید کردزخود سر خوددمی * هجده هزار عالم اسرار آمده * عکسی

زز پردهٔ وحدت علم زده * در صد هزار پردهٔ پندار آمده * آن چیست وزکجاست چنین جلوه کرشده * وآن چیست وآنچه بوددر اظهار آمده * غیری چه کونه روی نماید چوهرچه هست * عین دکریکیست بدیدار آمده * بهرکه یکنفس شده این راز آشکار * انفاس بردهانش چومسمار آمده * خلاصهٔ کلام ای برادر سعادت انجام بوحکایه نك ایرادندن مراد مولانا دانشمندانی چینیانه تمثیلدرکه هرصبح ومساعلوم کوناکوندن صحایف خواطره برنقش غریب طرح ایدرلر ونقوش مزبوره نك رسومن کثرت مذاکره وتکرار ملاحظه ایله حفظ ایدرلر ورؤس مسائلی کالنقش فی الحجر لوح سینه لرینه یازارلر وصوفیانی رومیانه تشبیه درکه همیشه صیقل ذکر لااله الاالله ایله مرآت جانی تجلیه ایدوب وعلی الدوام شوق باریدن نفی نقوش اغیاره همت قیلوب حتی تصفیه لری برحده ایلتورلرکه مرایای قلبلری پذیرای انوار جمال ربانی ولوح محفوظ علم لدنی اولورنته کیم بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ رومیان آن صوفیانندای پدر * رومیان اول صوفیاندر ای پدرکه ﴿ مثنوی ﴾ بی زتکرار وکتاب وبی هنر * تکرار وکتاب واظهار هنردن مستغنیلردر ﴿ مثنوی ﴾ لیك صیقل کرده انداز سینها * پاك زآز وبخل وحرص وکینها * لکن صیقل ایلمشلردر سینه لردن بخل وحرصی وکبر وکینی ازاله ایدوب اوصاف بشریه دن پاك اولمشلردر کماقال صلی الله علیه وسلم (ان الله تعالی فی الارض اوانی لیست بذهب ولافضة الاوهی القلوب فاحبها الی الله ارقها واصفاها واصلبها ارقها الاخوان واصفاها من الذنوب واصلبها فی ذات الله تعالی الحکیم ﴿ نظم ﴾ مکن آلوده اززنك كنه آن * كه ناكاهی کنی اینجاتبه آن * توصافی باش همچون آینه هان * درآینه ببین هراینه آن * توصافی باش همچون عین خورشید * که نورتست اندر جمله جاوید * دل وجان صاف کردان تابدانی * که اسرار خداوندجهانی * زهی صافی دل آینه رخسار * که کردی فاش معنی را بکفتار * حجاب ازپیش کلی برکرفتی * ترازیبد که کلی راه رفتی * تو بی اندرمیان واصلان طاق * کرفتی ازمعانی جمله آفاق * آه ای طالب حب هویت ﴿ مثنوی ﴾ آن صفای آینه وصف دلست * اول صفای آینه وصف دلدر یعنی رومیانك تصفیهٔ صفه ایتدکاری ایراد مثلدن مراد وصف صفای دلدرکه مرآت مصفا ﴿ مثنوی ﴾ صورت بی منتهار اقابلست * صورت بی منتهایه قابلدر زیرا مرآت مجلاده صورت

لا يعد جلوه نما اولدیغی کبی آیینهٔ دل مصفاده دخی تجلیات ذات وصفات بی غایه رونما اولوب ﴿ مثنوی ﴾ صورت بی صورت بی حد وغیب * بی حد وبی عد اولان صورت بی صورت غیب مطلق ﴿ مثنوی ﴾ زآینهٔ دل تافت برموسی زجیب * موسایه جیبندن کوکل آینه سندن درخشان اولدی کما قال تعالی لموسی علیه السلام (واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخری) قال الجنید فی قوله واضمم یدك الی جناحك اجمع علیك همك ولاتشتت سرك) وقال بعض العارفین (اقطع مرادك عن الکونین وکن مریدا لنا لنکون مرادك) یعنی جناب هویتدن موسی علیه السلامه فرمان قهرمان غیرت بو وجهله صادر اولدی که یاموسی یدهمتکی بزم شهود کبریا ومشاهدهٔ جمال یکتامزدن غیریدن قطع ایله که بزم نور احدیتمز ایله متصف اولدیغی حالده ید بیضا ظاهر اولوب بزم فیض اقدسمز ایله اکوان وحدثاندن مقدسه اوله حتی بزم آیات تجلیاتمز اولوب جهان وجهانیانه سنك نور وجهکدن نور تجلیٔ کبریامز لمعان ایلیه پس موسی علیه السلام دخی یدظاهره سنی محل قلب اولان جنب باطنی سنه ضم ایدوب کونین دن خروج ایله اظهار ایتدکده قلبده اولان انوار مشاهدات ایله بیدار اولدی ومقام ادبده مکین اولوب جانب ماسوایه من بعد تحریك ید ایتمدی کما حکی روز بهان البقلی قدس سره الجلی (ولی فیه واقعة کنت یوما حضرت الحضرة فی الخلق فاخرجت یدی بین یدی الله سبحانه مجردة للدعاء فناد انی هواتف الاسرار اضمم یدك ولاتجردها فانها سوء الادب فی الحضرة الخاصة فاخذت یدی الی جنبی فاریت بعد ذلك اشیاء فی قلبی وفی صورتی مالا اطیق وصفه) پس اکر موسی علیه السلام واکر جمیع انبیاء عظام واولیاء کرامه صورت بی صورت غیب هویت ومشاهدهٔ جمال آفتاب احدیت بلاشك ولاارتیاب کوکل آینه سندن لمعه تاب اولدی آه ای عاشق جمال الله ﴿ مثنوی ﴾ کرچه آن صورت نه کنجد در فلك * نی بعرش وفرش ودریا وسمك * کرچه صورت بی صورت غیب اولان تجلیات ذاتیه وجمیع اسما وافعال وصفاتی مجتمع اولان حضرت الهیه فلکه وعرش وفرش ودریا وسمکه صیغمز ﴿ مثنوی ﴾ زانکه محدود ست ومعدود ست آن * زیرا که بونلرك جمله سی معدود ومحدوددر پس نامحدود محدوده صیغماق محالدر امابر فحوای (لایسعنی ارضی ولاسمائی ولکن یسعنی قلب عبدی المؤمن التقی) مرآت قلبده بتجلیات ذاته وصفاته وبکمالات اسمائه وافعاله مرئی ومشاهد

مطلب نبذه از اسرار واضمم الیك جناحك

اولور آکا بناءً که ﴿ مثنوی ﴾ آینه دلرا نباشد حد بدان * دل آینه سنه حد
وغایت اولمز تحقیق بیل وسعت قلب بالدفعات بیان اولنمغله تکراره حاجت
قالمامشدر ﴿ شعر ﴾ مؤمنك قلبی ایچنده چونکه بیت الله در * بیچون
عزت ایلمزسن آنده چون اللهدر * اول نظرگاه خدا کیم عرش اوقورلر آدنی *
عارفك قلبیدر اول کیم تخت شاهنشاه در * ایسته کل دل اهلنی کیم اول
بیلور حق یولنی * کیم آنك روشن دلنده حقه طوغری راه در * پرده کوکده
هر نه کیم واردنی وعقبیده هم * جمله سندن بلکه بخشی بر دل آکاه در * ای
نسیمی هر کیم اول دل کعبه سن قیلدی طواف * ایردی مقصود ومراده
واصل دلخواه در * فامافرش وفلك ودریا وسمکه صیغمایوب برقبضه خاکده
اولان قلب پاکه صیغدیغنه عقل جزؤینك ادراکه مجالی اولمیوب وفکر دراك
بو نکته نك اشکالی حلنده دم بسته ولال اولمغله لاجرم مولانا جلال الدین رومی بیوررلر
﴿ مثنوی ﴾ عقل اینجا ساکت آمد یا مضل * عقل جزئی بو بابده ساکت
قالدی یاخود مضل اولدی ﴿ مثنوی ﴾ زآنکه دل یا اوست یا خود اوست دل *
آکا بناءً که یا کوکل آنکله در و یاخود دل اولدر ملا جامی نه خوب دیمشدر
﴿ نظم ﴾ هرکه ناظر بجمال مرآنست * صور تش دیدن ازمحالات است *
هر کرا دیده هست برصورت * بیند آینه محو درصورت * جان شود کشف
سر ربانی * سرزند زوصدای سبحانی * ایمدی ای دل مصفای ذات بی حلول
واتحاد ﴿ مثنوی ﴾ عکس هر نقشی نه تابد تا ابد * جز زدل هم باعدد
هم بی عدد * ابد الآباد هر برنقشك عکسی هم باعدد هم بی عدد مرآت
قلبدن غیریده لمعان ایتمزیعنی باعدد اولان صفات متقابله ومرتبهٔ واحدیه
وبی عدد اولان جمعیت ذاتیه ومرتبهٔ احدیه نك انوار بی نهایتی کوکلدن
غیری مجلاده جلوه نما اولمازفاما مرآت صفات وذات اولان قلوب اصفیاده
﴿ مثنوی ﴾ تاابد هرنقش نو کاید برو * می نماید بی حجابی اندرو * الی ابد
الآباد هرنه نقش بی تکرر تجلیات الهیه که قلبه کلور بی نقاب وحجاب مرآت
دلده رونما اولور ﴿ اوحدی ﴾ چند چند ای دل ملامت کش * زین من وما
درین عمامه وفش * چند کوبی که خانه تاریکست * نیست تاریك چشم
تست اعمش * قابلی نیست چون پذیر دنور * آتشی نیست چون بسوزدغش *
دل زدنیا وآخرت بردار * بچنین جوع وروزه کیرو عطش * رخ بوحدت نهادهٔ
برکیر * ازمیان اختلاف روم وحبش * سر مکردان زخنجر آن دوست * رخ

میپچان زتیرآن ترکش * ابعدی بنم روحم ﴿ مثنوی ﴾ اهل صیقل رسته اند
از بو ورنك * اهل صیقل بوورنکدن خلاص اولمشلردر فلهذا ﴿ مثنوی ﴾
هر دمی بینند خوبی بی درنك * هر بردمده بی درنك برحسن وجمال کوررلر
یعنی مقامات صفاتك برنده توقف ایتمیوب هر برنفسده تجلیات الهیهٔ غیر
متناهیه جمالنی مشاهده قیلورلر واول اخص خواص برطائفهٔ علیه درکه
﴿ مثنوی ﴾ نقش وقشر علم را بکذ اشتند * علمك نقش وقشرنی ترك
ایتمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ رایت عین الیقین افراشتند * رایات عین الیقین
واعلام حق الیقینی یوجلتمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ رفت فکرو روشنایی یافتند *
فکردراکاری کیدوب روشنالق بولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ نحر و بحر
آشنایی یافتند * آشنالغك نحر و بحرینی بولمشلر واولمزدن اول اولمشلر در
﴿ مثنوی ﴾ مرك کین جمله ازودر وحشتند * موت که جمله خلق جهان
اندن وحشت ونفرتده درلر ﴿ مثنوی ﴾ می کنند این قوم بروی ریشخند *
بوقوم عشاق اول موته ریشخند ایدرلر آکاه بناءکه ﴿ مثنوی ﴾ کس نیابد
بر دل ایشان ظفر * قتل وجفا ایله کمسنه انلرك قلبنده ظفر بولماز اکرچه کیم
منصور ونسیمی کبی نیجه عشاقی بردار ایتمشلر در ولکن انلره نه غم که
﴿ مثنوی ﴾ برصدف آید ضررنی برکهر * ضرر صدفه کاور کهره کلمز
زیرا اول عارفان ربانی وعاشقان سبحانی ذل اکراهدن قصدلر ینی تهذیب
وتصفیه وصیقل محبت ایله دللر ینی تجلیه ایتمکله حق جل وعلا دن هرنه
ظاهر اولورسه قبول ایدوب عین الیقینك حصولیله خبر عیانی مرتبه سنده
واروب استدلال ایله استدرا کدن غنی اولمشلردر وشهودلری حجاب علملرین خرق
ایدوب حق الیقین مرتبه سنه نائل اولمغله اسفار صبح کشف ایله کلفت یقیندن
خلاص وحق الیقینده محض فنا وحقله بقا بولمشلر در وشهود حضرتده
اضمحلاله مأنوس اولمغله اوصاف خلقیه دن بکلیتها منقطع اولوب تن قیدندن
کچمشلردر پس بومقوله اصفیایه موت اصابت ایتمك عین حیات و بی پیرهن
یار ایله ملاقات اولمغله موته جان و یررلر قنده قالدی که فرار ایده لر وغالبا عادت
الهیه بونك اوزرینه درکه اهل ظواهر بونلره لاجرم عداوت ایدوب اکثرین
قتله مبادرت ایدرلر اول عاشقلرك خود قشر بادام وصدف لؤلؤ کبی صدف
جان اولان تن حجابی عن اصلها رفع اولوب من کل الوجوه کدردن عاری
جوهر مجرد و یکتا اولمق مرادلر یدر ابعدی ضرر صدفه کاور کوهر جانه

كلمز وهرنه جفا كيم اولسه جانه صفا اولور نسيمى نه خوب ديمشدر ﴿ شعر ﴾
جانه سندن هرنه كلسه جانه خوشدر بخشى در * جان فداسى عشق ايچون
جانانه خوشدر بخشى در * هرنه جور اولسه بكا سندن كوكل خشنود اولور *
حق بيلور كيم اينجمز فرمانه خوشدر بخشى در * هم صوين هم صو يدين
زاهد منم سندن دكل * جمله ده آينه ام پنهانه خوشدر بخشى در * حق يولنده
عشق ايله باش ويرمين مرد دود اولور * لاجرم ميدان ارى مردانه خوشدر
بخشى در * قال الشيخ فى كتابه التجليات فى التجلى العلة (قلت للحلاج لم تركت
بيتك يخرب فتبسم وقال لما استطالت عليه ايدى الاكوان حين اخليته فافنيت
ثم افنيت واخلفت هارون فى قومى فاستضعفوه لغيبتى فاجمعوا على تخريبه
فلما هدوا من قواعده ماهدوا رددت اليه بعد الفناء فاشرفت عليه وقد خلت به
المثلات فانفت نفسى ان اعمر بيتا تحكمت فيه ايدى الاكوان فقبضت فيضى
عنه فقيل مات الحلاج والحلاج مامات ولكن البيت خرب والساكن ارتحل
فقلت له عندى ماتكون به مدحوض الحجة فاطرق وقال وفوق كل ذى علم
عليم لا تعترض فالحق بيدك وذلك غاية وسعى فتركته وانصرفت) آه اى طالب درد
الهى بو طائفهٔ عليهٔ مرايای سبحانى ﴿ مثنوى ﴾ كرچه نحو وفقه را
بكذاشتند * اكرچه قواعد ورسوم نحويه وقوانين مسائل مرسومهٔ فقهيه يى
ترك ايتمشلردر ﴿ مثنوى ﴾ ليك محو وفقررا برداشتند * لكن محو وفقرى
حصوله كتوروب اوج وحدته ارتقا ايتمشلردر يعنى قيد هستى دن مجرد اولوب
بحر وحدتده غرق ورسم تعيندن مضمحل اولمغله شهود فنادن دخى فانى
اولوب برق عين ايله جمع بقا اوجنه اعتلا ايتمشلردر ﴿ مثنوى ﴾ تانقوش
هشت جنت تافته است * حتى نقوش هشت بهشت درخشان اولمشدر
﴿ مثنوى ﴾ لوح دلشانرا پذيرا يافته است * انلرك لوح دللرينى پذيرا بولمشدر
يعنى جنات افعال وصفات وجنت ذاتك انوار تجلياتى انلرك مرآت دللرنده تابان
اولمشدر ﴿ شعر ﴾ جنت عدنمش يوزك ايشته ابكده كوثرى * ايلميجه دل
برى بولمدى كيمسه دلبرى * حشر وحساب ومحشره قائل ايسك كل ايشته كور *
حلقه لرنده زلفنك شول عرصات ومحشرى * لوح ضميره نقشكى صبح ازلده
يازمشم * محو ايده مز بو صفحه دن كيمسه بو نقش وپيكرى * جانله كيمكه كوكلنى
عشقكه قيلدى وطن * ديوه مسلم ايلدى مملكت سكندرى * عشق اتكين
طوت اى كوكل آت باشكى آياغنه * كورنه ديرم سكا ايشت عشقه يابشمه سرسرى *

آه ای عاشقان مولی واندیشان حب وولا اول اولیا واصفیا ﴿ مثنوی ﴾ برتوند
ازعرش وکرسی وخلا ✹ عرش وکرسی وخلا دن بر تر واعلالر در
﴿ مثنوی ﴾ ساکنان مقعد صدق خدا ✹ مقعد صدق خدا ساکنلریدر کما قال
تعالی فی سورة القمر (ان المتقین فی جنات ونهر فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر)
یعنی تحقیقا شول اتقیا واصفیا که غبار تراب طبیعت ور یاح پرا کدار هوا
وشهوتدن اتقا ایده‌لرجنات قلوب ونهر معارف جبروتده راحت وموضع حکمتده
استراحت ایدرلرکه موضع من بور قدرتك عندنده در قال السمنانی ان فی هذه
الآیة اسرارا جمة اشرح لك نبذه تستفید منها مایهزبه عطف ارادتك فهی
ان مفاتیح الغیب ومقعد الصدق وام الکتاب عنده فی عالم الجبروت وهی مظاهر
جبروتیته بصفات لاهوتیته وهی الحیوة والسمع والبصر والکلام والعلم والقدرة
والارادة والحکمة وجواهر الملائکة الاربع العناصر الاربعة فی الملکوت وهی
مظاهر المظاهر الصفات الجبروتیة وان الانسان المنفوخ فیه الروح مظهر
المظاهر الملکوتیة التی هی مظاهر لمظاهر الصفات الجبروتیة التی هی مظاهر
الصفات اللاهوتیة والانسان ناسوتی وبه یتم امر الحکمة وهو انت فانظر
الی نفسك لتری آیات افعال الحق وادخل فی نفسك تشاهد آیات صفات الحق
وصقل مرآت نفسك لتشرف بمشاهدة جمال الحق وارحم لنفسك بنفسك
ولاتضع قدمك خارجا من حرم نفسك لانها بیت الله الحرام وکعبة الامان
ودار السلام وفیها الجنة والرضوان والروح والریحان لئلا تضل فی بادیة الحرمان
بالخیبة والخسران فالعالم باسره ملکه وملکوته وغیبته وشهادته وانفسه وآفاقه
انسان صغیر والانسان عالم کبیر فالویل لمن ترك الکبیر للصغیر والحقیر من یقنع
بالقلیل من الکثیر) آه ای دل آگاه علاء الدوله‌نك تحقیقی مسموعك اولدیسه
مرتبهٔ انسانی مشاهده قیلوب * بیت * آدمه کل آدمی بیل آدمی * آدمی اولنلرك
بودردمی * آه ای انیس حرم انس جمال خدای متعال جل عن الشبیه والمثال
نعت معرفت ومحبتله ذات بی مثالنه اقبال ایدوب ظن وخیالدن تفریغ بال
ایدن اتقیای کریم الخصالك منازل ومحافلنی وصف ایدرکه منازل من بوره
قربات مشاهده ومقامات معاینه در کمالك جنانی رفارف انس وانهاری انوار
قدس اولوب حضرت حق وفیاض مطلق اول عباد اصفیایی شول بساط
زلفه ومدانانده اجلاس بیورمشدر که اصحابنه علت قهر ایله تغیر تطرق
ایتمیوب مکاشفه ومشاهده‌لری ستر وحجابله زائل اولمز فلهذا اول محل کرامته

مطلب نبذة من تفسیر فی مقعد صدق

مقعد صدق تسميه اولنوب قربتی دائمه ومواصلتی سرمدیه در ولهـذا قال جعفر الصادق (مدح المكان بالصدق فلا يقعد فيه الا اهل الصدق وهو المقعد الذى يصـدق الله فيه مواعيـد اوليائه بان يبيح لهم النظر الى وجهه الكريم) وقال الواسطى (هم اهل الصفوة والمتحققون فى انوار المعارف الذين لا يحجبهم الجنة والنعيم ولا شئ عنه اولئك فى مقعد صدق عند مليك مقتدر) آه اى دل آگاه اول عارفان بالله دنياده وآخرتده شول غرباء حقدر كه كونيلدن خروج ايتمكله فقر ذاتى ايله متحقق اولدقلر يچون حق جل وعلا انلرى دائرهٔ نقطهٔ وحـدته ادخال ايدوب افراد آفريدهدن هيچ فرد انلرك حالنه مطلع اولميوب ارباب صدق انلرك عشقنده واصحاب شوق انلرك طلبنده در والله بذلك قادر مقتدر فلذلك قال (عند مليك مقتدر) وقال عليه السلام (الفقراء جلساء الله) آه اى طالب الله ذكر اولنان غربادن بايزيد بسطامى يه سؤال ايتدكلرنده بيورديلر كه (الغريب من اذا طالبه الخلق فى الدنيا لم يجدوه ولو طلبه مالك فى النار لم يجده ولو طلبه رضوان فى الجنة لم يجده فقيل فاين يكون يا ابا يزيد فقال (فى مقعد صدق عند مليك مقتدر) اللهم ارفع همتنا بطلب الملك القدير ووفقنا لمتابعـة حبيبك المنير صلى الله عليه وآله واصحابه والتابعين باحسان الى يوم النشور

پس طائفهٔ غريبهٔ من بوره ايمان غيبى دن عينى يه وعلم رسمى دن شهودى يه اعتـلا ايتمكله مولانا خداوندكار مناسبت ايله اشبو بيانه شروع بيورديلر

تم الجلد الرابع فى المطبعـة العامرة فى سنة ١٢٨٨ شهر شعبـان المعظم

و يليه الخامس اوله (پرسيـدن پيغمبر عليه السـلام زيد را كه امروز چونى)

م م
م

3 1761 07967910 6